

การส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์: การวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทย

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต
สาขาวิชาพัฒนศึกษา ภาควิชานโยบาย การจัดการและความเป็นผู้นำทางการศึกษา

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2561

ลิขสิทธิ์ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

PROMOTING THE INCULCATION OF HONESTY:AN ANALYSIS OF VALUES IN THAI
LITERATURE

Mr. Saranyapong Chotiwan

A Dissertation Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Doctor of Philosophy in Development Education
Department of Educational Policy, Management, and Leadership

Faculty of Education

Chulalongkorn University

Academic Year 2018

Copyright of Chulalongkorn University

หัวข้อวิทยานิพนธ์	การส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์: การวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทย
โดย	นายศรัณยพงศ์ โชติวรรณ
สาขาวิชา	พัฒนศึกษา
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.หทัยรัตน์ ทับพร
อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัศวิทย์ เรืองรอง

คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของ การศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต

..... คณบดีคณะครุศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.ศิริเดช สุขชีวะ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชื่นชนก โควินท์)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.หทัยรัตน์ ทับพร)

..... อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัศวิทย์ เรืองรอง)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.กรรณิการ์ สัจกุล)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เฟื่องอรุณ ปรีดีติติก)

..... กรรมการภายนอกมหาวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาระ มีผลกิจ)

ศรัณยพงศ์ โชติวรรณ : การส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์:การวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทย. (PROMOTING THE INCULCATION OF HONESTY:AN ANALYSIS OF VALUES IN THAI LITERATURE) อ.ที่ปรึกษาหลัก : ผศ. ดร.หทัยรัตน์ ทับพร, อ.ที่ปรึกษาร่วม : ผศ. ดร.อัครวิทย์ เรืองรอง

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่ผลิตซ้ำเป็นละคร ภาพยนตร์ที่มีต่อการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ 2) เพื่อนำเสนอแนวทางการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่ผลิตซ้ำเป็นละคร ภาพยนตร์ โดยมีวิธีการวิจัยการศึกษาเอกสารเพื่อศึกษาวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยาย ที่เป็นผลงานของศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ จำนวน 51 เรื่อง โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหาในด้านสุนทรียศาสตร์ และจริยศาสตร์ ในประเด็นคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ และการสัมภาษณ์เชิงลึก

ผลการวิจัยคุณค่าวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายทั้ง 51 เรื่องผ่าน พฤติกรรมตัวละคร พบว่าคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์เกิดจากอารมณ์ ความรู้สึกศรัทธา ประทับใจ สะเทือนใจ เศร้าเสียใจ หวาดกลัว ทำให้ผู้อ่านเกิดจินตนาการโดยส่งผลกระทบต่ออารมณ์และความคิดของผู้อ่านและเกิดอารมณ์คล้ายตามตัวละครตัวนั้น แสดงให้เห็นว่าคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์มีพลังในการจุดประกายความคิดจนก่อให้เกิดคุณค่าทางจริยศาสตร์ที่ผู้อ่านตระหนักรู้ในคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากพฤติกรรมของตัวละคร ทำให้ผู้อ่านเข้าใจพฤติกรรมตัวละครมากขึ้นและรับรู้ถึงความคิด ทัศนคติของตัวละครจนเกิดการตระหนักรู้ในคุณค่าทางจริยศาสตร์ คุณธรรมความซื่อสัตย์ที่แฝงอยู่กับตัวละครตัวนั้น จากการศึกษาพบว่าคุณธรรมความซื่อสัตย์ที่ปรากฏในวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายมากที่สุดคือความซื่อสัตย์ต่อตนเอง รองลงมาความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน และความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศตามลำดับ

แนวทางการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยควรมีแนวทางในการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ผ่านรูปแบบการจัดการศึกษา 3 รูปแบบดังนี้ 1) การศึกษาในระบบโรงเรียนแยกเป็นการศึกษาขั้นพื้นฐานควรมีกิจกรรมอ่านเล่มเดียวกันแล้วมาวิจารณ์หนังสือเล่มเดียวกัน กิจกรรมการเลือกซื้อหนังสือเอาเข้าห้องสมุดโรงเรียน กิจกรรมการเขียนเรื่องสั้นเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ในชีวิตประจำวัน กิจกรรมให้อ่านเรื่องสั้นอ่านนวนิยายโดยให้ท้าวรรคทองของคุณธรรมความซื่อสัตย์ การศึกษาระดับอุดมศึกษา การจัดตั้งชมรมวรรณกรรมไทย วรรณศิลป์ และเชิญนักเขียนภายนอกเข้าร่วมกิจกรรมด้วยและมีภาววิพากษ์วรรณกรรมไทยแสดงความคิดเห็นร่วมกัน 2) การศึกษานอกระบบโรงเรียนรูปแบบกิจกรรมคล้ายกับการศึกษาในระบบแต่มีความยืดหยุ่นมากกว่า และ 3) การศึกษาตามอัธยาศัยควรที่จะเริ่มต้นจากครอบครัวในการส่งเสริมการอ่านให้กับเด็ก อย่างเช่นการเล่านิทาน เป็นต้น สถาบันสื่อมวลชนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ควรเป็นช่องทางในการส่งเสริมการปลูกฝังความซื่อสัตย์ในรูปแบบกิจกรรมนันทนาการต่างๆ อาทิ การประกวดเรียงความ การประกวดเรื่องสั้น การจัดทำเฟสบุ๊ค เว็บไซต์ โดยมีการรวมตัวของนักเขียนเพื่อสร้างนวนิยายออนไลน์ที่มีคุณภาพและเสริมสร้างคุณธรรมเพื่อให้ผู้สนใจเข้ามาอ่านอันเป็นการปรับตัวของนวนิยายในยุคดิจิทัลด้วย และภาครัฐควรสนับสนุนการส่งเสริมการรักการอ่านให้กับคนในสังคมโดยการประชาสัมพันธ์ การรณรงค์การรักการอ่านอย่างต่อเนื่องและมีการสร้างเครือข่ายการส่งเสริมการอ่านให้กว้างขวางยิ่งขึ้น

CHULALONGKORN UNIVERSITY

สาขาวิชา พัฒนศึกษา
ปีการศึกษา 2561

ลายมือชื่อนิสิต
ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาหลัก
ลายมือชื่อ อ.ที่ปรึกษาร่วม

5684474627 : MAJOR DEVELOPMENT EDUCATION

KEYWORD: Novels honesty inculcation

Saranyapong Chotiwan : PROMOTING THE INCULCATION OF HONESTY:AN ANALYSIS OF VALUES IN THAI LITERATURE. Advisor: Asst. Prof. HATAIRATH TUBPORN, Ph.D. Co-advisor: Asst. Prof. Akhawit Ruengrong, Ph.D.

This research aims to 1) analyze values in Thai novels which have been reproduced in the forms of either TV dramas or movies in respect of the inculcation, and 2) propose a promotional scheme for the inculcation of honesty from the analysis of these works. The methodology relies on the examination of documents, that is, to study 51 novels by Thai national artists from the literature branch. Each of them has been reproduced in the form of either TV dramas or movies three or more times. The research uses content analysis in aesthetic and ethical perspectives with the focus on the inculcation of honesty. The research also uses in-depth interviews.

The analysis of characters' behavior in the 51 novels indicates that the value of aesthetics is caused by emotions, faith, impressions, susceptibility, sadness, and fear. The aesthetics give rise to the reader's imaginative participation in the characters' points of view, allowing them to understand their emotions and thoughts. Thus, it can be said that aesthetic values have the power to spark ideas and create ethical values that the reader realizes respecting honesty from characters' actions. Through the aesthetic values, the reader understands more of the characters' actions and perceives the ideas and attitudes, as well as realizing ethical values in respect of the honesty of the characters. The study indicates that the most frequent moral values in the novels consist of honesty to oneself followed by respect for duty and honesty towards society and country, in descending order.

According to the study, the promotion of the inculcation of honesty from literary reading should be implemented through education in three ways. 1) Formal education: fundamental education should provide reading activity, for example, students reading the same book and sharing their views; students writing short stories on honesty in everyday life, and students reading recognizable or popular passages from novels. Higher education should use techniques to encourage students to read novels. There should be Thai literary club and invitation of professional writers to read and share opinions on selected works. 2) Non-formal education: the activity might be similar to the former one but more flexible. 3) Informal education: families should initially promote children's reading activity, for example, reading and telling tales. Mass media and online media should be the platform to promote honesty inculcation through a variety of activities and recreations e.g. composition competitions, short story competitions, and the creation of Facebook and web pages. Online media is an important platform for the emergence of new novelists who will produce more qualified online works that promote the inculcation of honesty in the digital age, which

Field of Study: Development Education

Student's Signature

Academic Year: 2018

Advisor's Signature

Co-advisor's Signature

กิตติกรรมประกาศ

การได้ก้าวเข้ามาศึกษาต่อในรั้วจามจุรีแห่งนี้เมื่อ 16 ปีที่แล้วในฐานะนิสิตปริญญาโท ผู้วิจัยรู้สึกว่าเป็นเกียรติอย่างยิ่งแล้ว แต่สิ่งที่ทำให้ผู้วิจัยรู้สึกปลื้มใจยิ่งกว่านั้นคือ ผู้วิจัยได้มีโอกาสเข้ามาศึกษาต่อ ณ ที่แห่งนี้อีกครั้ง สถานศึกษาสง่าพระนาม “จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย” ในฐานะนิสิตปริญญาเอก สาขาวิชาพัฒนศึกษา คณะครุศาสตร์ จนกระทั่งสำเร็จการศึกษา หนทางสู่การ เป็นดุษฎีบัณฑิต ไม่ใช่เรื่องง่าย ผู้วิจัยต้องมีความมุ่งมั่น ความเพียรพยายาม การมีวินัยให้กับตนเอง และมีความอดทนต่ออุปสรรคนานับประการที่ผ่านเข้ามา และสิ่งหนึ่งที่มีความสำคัญมากที่เป็นส่วนหนึ่งของการสำเร็จการศึกษานั้นคือ ดุษฎีนิพนธ์ บุคคลสำคัญที่จะกล่าวถึงต่อไปนี้คือผู้ที่อยู่เบื้องหลังความสำเร็จในการทำดุษฎีนิพนธ์

ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงด้วยความรู้สึกจากใจจริงสำหรับ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.หทัยรัตน์ ทับพร อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ นับแต่วันแรกที่ผู้วิจัยเข้ามาศึกษาต่อในสาขาวิชาพัฒนศึกษาจนถึงวันที่สำเร็จการศึกษา อาจารย์ได้ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ในการทำดุษฎีนิพนธ์ นอกจากนี้อาจารย์ยังมีความเมตตา มีความปรารถนาดีกับผู้วิจัยมาโดยตลอด และร่วมฟันฝ่าอุปสรรคกับผู้วิจัยจนทำให้ผู้วิจัยสำเร็จการศึกษา อีกท่านที่มีความสำคัญมากเช่นเดียวกัน ขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงด้วยความรู้สึกจากใจจริงสำหรับ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อัศวิทธิ์ เรืองรอง อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม ผู้วิจัยรู้สึกประทับใจอาจารย์เป็นอย่างมากเพราะอาจารย์เป็นห้องสมุดเคลื่อนที่ หนังสือเล่มที่ดี คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ รวมถึงความปรารถนาดีที่อาจารย์มีให้กับผู้วิจัยมาโดยตลอด ตลอดจนมุมมองทางความคิดที่ทำให้ผู้วิจัยนำมาประยุกต์กับงานดุษฎีนิพนธ์ นอกจากนี้ขอกราบขอบพระคุณ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชื่นชนก โควรินทร์ และกรรมการอีกสามท่านคือ รองศาสตราจารย์ ดร.กรรณิการ์ สัจกุล ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เพ็ญอรุณ ปรีดีติลล และ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สราระ มีผลกิจ ที่ได้ให้คำแนะนำที่เป็นประโยชน์ที่ทำให้ดุษฎีนิพนธ์สำเร็จ ลุล่วงไปได้ด้วยดี

ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ทุกท่านที่ได้รังสรรค์วรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายอันเป็นผลงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและประเทศชาติ ขอขอบคุณตัวละครทุกตัว นวนิยายทุกเรื่อง ที่ได้เป็นกระจกบานใหญ่สะท้อนให้คนในสังคมได้เห็นถึงคุณธรรมความซื่อสัตย์ ขอกราบขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิในการให้สัมภาษณ์ทุกท่านประกอบไปด้วยศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.ไพฑูริย์ สินลารัตน์ ศาสตราจารย์ ดร.พลฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์ ศาสตราจารย์ ดร.ดวงมน จิตรจำนงค์ รองศาสตราจารย์ ดร.วิไพบูลย์ วัฒนานิมิตกุล อาจารย์ชัยภรณ์ แสงกระจ่าง คุณปาริฉัตร ศาลิคุปต์ และคุณนันทพร ศานติเกษม ขอขอบคุณมหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษมที่ได้ให้ทุนการศึกษาต่อในระดับปริญญาเอก ขอขอบคุณคุณบอย คุณหญิง พี่แดงเจ้าหน้าที่สาขาวิชาพัฒนศึกษาที่ช่วยประสานงานและอำนวยความสะดวกในเรื่องการเรียนให้กับผู้วิจัยมาโดยตลอด ขอขอบคุณกัลยาณมิตรที่ดีที่สุดของผู้วิจัยสองท่านคือ พี่นก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พรพรรณ สวัสดิ์สิงห์ และน้องแฉง อาจารย์ ดร.พิมพ์นิชา พรหมมานด ที่เป็นมิตรแท้ของผู้วิจัยเสมอมาพร้อมสุขมาด้วยกันตลอดระยะเวลา 6 ปี และมีมิตรภาพดีของความ เป็นเพื่อนจะยังคงอยู่ตลอดไป

ความสำเร็จของผู้วิจัยในครั้งนี้มาจากกำลังใจของบุคคลพิเศษในครอบครัว ขอกราบขอบพระคุณ คุณยาย วรรณุช มลิทวนนิช ไซติวรรณ แม้ว่าคุณยายจะไปพักอยู่บนสวรรค์แล้วแต่ความสำเร็จในครั้งนี้ส่วนหนึ่งมาจากการอบรมสั่งสอนและการให้กำลังใจที่คุณยายให้ หลานมาทั้งชีวิตจนทำให้หลานมีวันนี้ ขอกราบขอบพระคุณคุณพ่อ ดร.ไพฑูริย์ จันทรงาม และคุณแม่ วันทิศา ไซติวรรณ ที่อบรมสั่งสอน ให้ทุนทรัพย์ ให้กำลังใจกับลูกมาโดยตลอด และขอขอบคุณคุณปรีณากร ไซติวรรณ ภรรยา และน้องแบ็บบี้ ด.ญ.พัฒนคันทานพคุณ ไซติวรรณ ลูกสาวที่น่ารักที่เป็นกำลังใจสำคัญอยู่เคียงข้างผู้วิจัยมาโดยตลอดทั้งในยามทุกข์ยามสุขขอขอบคุณจากหัวใจครับ “ You are wind beneath my wings.”

ท้ายสุดนี้ขอกราบขอบพระคุณสถานศึกษาสง่าพระนามแห่งนี้ “จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย” ที่ได้ให้โอกาสผู้วิจัยเข้ามาศึกษาต่อทั้งในระดับปริญญาโทและปริญญาเอกรวมระยะเวลา 10 ปี แม้ว่าสำเร็จการศึกษาไปแล้วแต่ความรัก ความผูกพัน ความศรัทธาที่มีให้กับจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจะประทับอยู่ในความทรงจำตลอดไป

ศรัณยพงศ์ ไซติวรรณ

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ค
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ง
กิตติกรรมประกาศ.....	จ
สารบัญ.....	ฉ
สารบัญตาราง.....	ฎ
บทที่ 1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
1.2 คำถามการวิจัย.....	13
1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	13
1.4 ขอบเขตการวิจัย	13
1.5 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	14
1.6 กรอบแนวคิดการวิจัย.....	15
1.7 ระเบียบวิธีวิจัย.....	19
1.8 ข้อจำกัดของงานวิจัย.....	20
1.9 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	20
บทที่ 2 เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	21
ตอนที่ 1 แนวคิดเรื่องวรรณกรรมไทย	23
1.1 วรรณกรรมไทย.....	23
1.1.1 ความเป็นมาและประเภทของวรรณกรรม.....	23
1.1.2 การเปลี่ยนแปลงของวรรณกรรมไทย.....	25
1.1.3 ความสำคัญและคุณค่าของวรรณกรรมไทย	27

1.2	วรรณกรรมไทยประเภทนวนิยาย.....	33
1.2.1	ความเป็นมาของวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยาย.....	33
1.2.2	องค์ประกอบของวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยาย.....	34
1.2.3	บทบาทของวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายกับสังคม.....	36
1.2.4	การประกอบสร้างวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายผ่านโลกทัศน์ของผู้ประพันธ์.....	45
1.2.5	ศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์.....	46
1.2.6	ปริทรรศน์นวนิยายที่เป็นผลงานของศิลปินแห่งชาติสาขาวรรณศิลป์.....	49
1.2.7	วรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายกับการผลิตซ้ำ.....	57
ตอนที่ 2	ทฤษฎีคุณค่า (Axiology).....	59
2.1	ความหมายและความสำคัญของทฤษฎีคุณค่า.....	59
2.2	สุนทรียศาสตร์.....	63
2.2.1	ความหมาย.....	63
2.2.2	องค์ประกอบ.....	64
2.3	จริยศาสตร์.....	65
2.3.1	ความหมายของจริยศาสตร์.....	65
2.3.2	ระดับการประเมินทางจริยศาสตร์.....	67
ตอนที่ 3	แนวคิดทางการศึกษา.....	69
3.1	ความหมายการศึกษา.....	69
3.2	ความสำคัญของการศึกษา.....	71
3.3	รูปแบบการจัดการศึกษาของไทย.....	72
3.4	ความหมายและลักษณะการถ่ายทอด.....	75
3.5	สถาบันทางสังคมกับการถ่ายทอด.....	80
3.5.1	สถาบันครอบครัว.....	81

3.5.2	สถาบันสื่อสารมวลชนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์	82
3.5.3	สถาบันการปกครอง	82
3.5.4	สถาบันทางการศึกษา.....	83
ตอนที่ 4	คุณธรรมด้านความซื่อสัตย์	84
4.1	ความหมายคุณธรรม	84
4.2	คุณธรรมในสังคมไทยปัจจุบัน	89
4.3	การศึกษาค่านิยมรักความซื่อสัตย์สุจริตในต่างประเทศ.....	92
4.4	ความซื่อสัตย์เป็นหลักธรรมคำสอนของศาสนา	94
4.5	ความซื่อสัตย์ในทัศนะทั่วไป.....	107
4.5.1	ความหมายของความซื่อสัตย์.....	115
4.5.2	ลักษณะและประเภทของความซื่อสัตย์.....	116
4.6	ความซื่อสัตย์ในทัศนะของ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์	118
ตอนที่ 5	การพัฒนามนุษย์.....	134
5.1	หลักการและความเป็นมาของการพัฒนามนุษย์	134
5.2	แนวคิดการพัฒนามนุษย์	135
5.3	การพัฒนามนุษย์ด้วยแนวทางมนุษยศาสตร์	139
5.3.1	การบูรณาการมนุษยศาสตร์ในงานพัฒนศึกษา.....	141
ตอนที่ 6	การส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์	143
6.1	ความหมายของการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์	143
6.2	หลักการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์.....	145
6.3	การส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ในข้าราชการภาครัฐ.....	148
6.4	การส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ในเด็กและเยาวชน.....	149
6.4.1	รูปแบบการส่งเสริมและปลูกฝังคุณธรรมโดยครอบครัวมีเนื้อหาสำคัญ.....	149
6.4.2	รูปแบบการส่งเสริมและปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมโดยโรงเรียน (สถานศึกษา).....	150

6.4.3 รูปแบบการส่งเสริมและปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมโดยสถาบันศาสนา.....	150
6.4.4 รูปแบบการส่งเสริมและปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมโดยชุมชน.....	150
ตอนที่ 7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	153
7.1 งานวิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในสังคมไทย.....	153
7.2 งานวิจัยเกี่ยวกับคุณค่าวรรณกรรมต่อสังคม.....	155
7.3 งานวิจัยเกี่ยวกับคุณค่างานด้านมนุษยศาสตร์กับการศึกษา.....	159
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	168
1.ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยที่มีต่อการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์.....	168
2. ขั้นตอนที่ 2 การนำเสนอแนวทางการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทย.....	180
บทที่ 4 คุณค่าวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยาย.....	183
1. คุณค่าของวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยาย.....	183
1.1 คุณค่าด้านสุนทรียศาสตร์.....	183
1.1.1 ความรู้สึกศรัทธา.....	183
1.1.2 ความรู้สึกประทับใจ.....	188
1.1.3 ความรู้สึกสะเทือนใจ.....	198
1.1.4 ความรู้สึกหวาดกลัว.....	205
1.2 คุณค่าด้านจริยศาสตร์.....	207
1.2.1 ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง.....	207
1.2.2 ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน.....	271
1.2.3 ความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติ.....	289
บทที่ 5 การนำเสนอแนวทางการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ จากการศึกษาวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทย.....	305
5.1 คุณค่าของวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยาย.....	306

5.1.1	ความสำคัญและคุณค่าของวรรณกรรมที่จะส่งผลต่อความยึดมั่นในคุณธรรมความ ซื่อสัตย์นั้นสามารถกล่าวได้ว่า.....	306
5.1.2	คุณค่าทางสุนทรียศาสตร์.....	309
5.1.3	คุณค่าทางจริยศาสตร์.....	310
5.2	แนวทางการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์.....	313
5.3.1	การศึกษาในระบบโรงเรียน.....	314
5.3.2	การศึกษานอกระบบโรงเรียน.....	327
5.3.3	การศึกษาตามอัธยาศัย.....	329
บทที่ 6	สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	352
6.1	สรุปผล.....	352
6.1.1	คุณค่าวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยาย.....	352
6.1.2	แนวทางการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากการวิเคราะห์คุณค่า วรรณกรรมไทยประเภทนวนิยาย.....	355
6.2	อภิปรายผล.....	363
6.2.1	คุณค่าของวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายต่อการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมความ ซื่อสัตย์.....	363
6.2.2	แนวทางการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากการวิเคราะห์คุณค่า วรรณกรรมไทยประเภทนวนิยาย.....	372
6.2.3	วรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายกับการพัฒนามนุษย์.....	380
6.2.4	สหวิทยาการ : มนุษยศาสตร์กับการศึกษาเพื่อการพัฒนาสังคม.....	382
6.3	ข้อเสนอแนะ.....	384
6.3.1	ในการนำผลการวิจัยไปใช้.....	384
6.3.2	ในการวิจัยครั้งต่อไป.....	385
	บรรณานุกรม.....	387
	ภาคผนวก.....	398

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

สารบัญตาราง

หน้า

ตารางที่ 1 ปรัชมนครวัฒนธรรมไทยประเภทนวนิยายที่เป็นผลงานของศิลปินแห่งชาติและนำมาผลิต ซ้ำเป็นละครโทรทัศน์ ภาพยนตร์ จำนวน 3 ครั้งขึ้นไป.....	50
ตารางที่ 2 วิเคราะห์ปาฐกถา พลเอกเปรม ติณสูลานนท์เรื่อง แนวทางพระราชดำริสู่การบริหาร จัดการภาครัฐ.....	120
ตารางที่ 3 วิเคราะห์ปาฐกถา พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ เรื่องเกิดมาต้องตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน	122
ตารางที่ 4 วิเคราะห์ปาฐกถา พลเอกเปรม ติณสูลานนท์เรื่อง สถานการณ์ปัจจุบัน :คู่มือคนไทย.	123
ตารางที่ 5 วิเคราะห์ปาฐกถา พลเอกเปรม ติณสูลานนท์เรื่องประเทศไทยโปร่งใสได้อย่างไร	124
ตารางที่ 6 วิเคราะห์ปาฐกถาพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ เรื่องเกิดมาต้องตอบแทนคุณแผ่นดิน	125
ตารางที่ 7 วิเคราะห์ปาฐกถาพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ เรื่อง การพัฒนาผู้นำเพื่อสร้างสังคม ธรรมาธิปไตย.....	126
ตารางที่ 8 วิเคราะห์ปาฐกถาพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ เรื่องตอบแทนคุณแผ่นดิน	127
ตารางที่ 9 วิเคราะห์ปาฐกถาพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ เรื่องทหารอาชีพกับทหารมืออาชีพ.....	128
ตารางที่ 10 วิเคราะห์ปาฐกถาพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ เรื่องสถานการณ์การเมืองปัจจุบัน	129
ตารางที่ 11 วิเคราะห์ปาฐกถาพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ เรื่องประเทศไทยใสสะอาดปราศจาก คอร์รัปชันและยาเสพติด.....	130
ตารางที่ 12 คุณลักษณะ ความหมาย และประเภทของความซื่อสัตย์จากการวิเคราะห์ แนวคิด คุณธรรมความซื่อสัตย์ของ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์	131
ตารางที่ 13 กรอบ แนวคิด คุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากการศึกษาแนวคิดคุณธรรมความซื่อสัตย์ ของ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์	132
ตารางที่ 14 แบบวิเคราะห์เนื้อหาด้านจริยศาสตร์ จากนวนิยายเรื่อง ร่มฉัตร	175
ตารางที่ 15 แบบวิเคราะห์เนื้อหาด้านสุนทรียศาสตร์จากนวนิยายเรื่อง ร่มฉัตร	175
ตารางที่ 16 แบบวิเคราะห์เนื้อหาด้านจริยศาสตร์ จากนวนิยายเรื่อง ลอดลายมังกร	176
ตารางที่ 17 แบบวิเคราะห์เนื้อหาด้านสุนทรียศาสตร์จากนวนิยายเรื่อง ลอดลายมังกร	177

ตารางที่ 32 รายชื่อวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่เป็นผลงานของศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ ปีพุทธศักราช 2544.....	412
ตารางที่ 33 รายชื่อวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่เป็นผลงานของศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ ปีพุทธศักราช 2545.....	413
ตารางที่ 34 รายชื่อวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่เป็นผลงานของศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ ปีพุทธศักราช 2547	413
ตารางที่ 35 รายชื่อวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่เป็นผลงานของศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ ปีพุทธศักราช 2548.....	416
ตารางที่ 36 รายชื่อวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่เป็นผลงานของศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ ปีพุทธศักราช 2550.....	417
ตารางที่ 37 รายชื่อวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่เป็นผลงานของศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ ปีพุทธศักราช 2552.....	417
ตารางที่ 38 รายชื่อวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่เป็นผลงานของศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ ปีพุทธศักราช 2554.....	418
ตารางที่ 39 รายชื่อวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่เป็นผลงานของศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ ปีพุทธศักราช 2555.....	419
ตารางที่ 40 รายชื่อวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่เป็นผลงานของศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ ปีพุทธศักราช 2556.....	422
ตารางที่ 41 รายชื่อวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่เป็นผลงานของศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ ปีพุทธศักราช 2557.....	425
ตารางที่ 42 รายชื่อวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่เป็นผลงานของศิลปินแห่งชาติ และนำมา ผลิต ซ้ำเป็นละครโทรทัศน์ ภาพยนตร์ จำนวน 3 ครั้งขึ้นไป.....	427
ตารางที่ 43 แสดงความสอดคล้องของเนื้อหานวนิยายกับประเภทคุณธรรมความซื่อสัตย์ต่อตนเอง	429
ตารางที่ 44 แสดงความสอดคล้องของเนื้อหานวนิยายกับประเภทคุณธรรมความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การ งาน	448

ตารางที่ 45 แสดงความสอดคล้องของเนื้อหาวิทยากับประเภทคุณธรรมความซื่อสัตย์ต่อสังคมและ
ประเทศชาติ..... 458

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

คุณธรรมความซื่อสัตย์เป็นสิ่งที่มีความสำคัญกับคนไทยในปัจจุบันมาก ทั้งคุณธรรมต่อตนเอง หน้าที่การงาน สังคม และประเทศชาติ โดยเฉพาะการปลูกฝังจิตสำนึกของคุณธรรมความซื่อสัตย์ให้กับเยาวชนคนรุ่นใหม่ ที่ในปัจจุบันนั้นนับว่าเป็นวิกฤตของสังคมไทยคุณธรรมความซื่อสัตย์เป็นความคาดหวังสำคัญที่ทุกคนต้องการให้เกิดขึ้นกับคนไทยทุกคนซึ่งจะเห็นได้ว่าในช่วงเวลาที่ผ่านมามีการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ที่ปรากฏในคุณธรรม 4 ประการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราชคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของกระทรวงศึกษาธิการ จะเห็นได้ว่าในแนวทางต่างๆที่ได้กล่าวมา คุณธรรมความซื่อสัตย์จะเป็นหนึ่งในหลักคุณธรรมที่ควรส่งเสริมให้กับคนไทยเป็นสำคัญมาโดยตลอด (ศิริรัตน์ แอดสกุล, 2557; สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2551: 3)

ปัจจุบันประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ “ความซื่อสัตย์” เป็นสิ่งที่หลายๆ ประเทศพยายามที่จะศึกษาและดำเนินการเพื่อนำหลักการดังกล่าวมาใช้ในการพัฒนาประเทศอย่างเป็นรูปธรรมที่ผ่านมามีการส่งเสริมสนับสนุนให้คนในสังคมตระหนักถึง “ความซื่อสัตย์” มาเป็นเวลานานแล้วดังจะเห็นได้จากงานพระราชพิธีหนึ่งสี่เรื่อง “หลักราชการ” ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวพระองค์ทรงกำหนดคุณลักษณะที่ข้าราชการพึงมีซึ่งถือเป็นหลักคุณธรรมและจริยธรรมในวิชาชีพข้าราชการ 10 ประการครอบคลุมคุณธรรมต่อตนเองคุณธรรมต่อหน้าที่และคุณธรรมต่อพระมหากษัตริย์ (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2551) นอกจากนี้ยังพบในพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2548) และปาฐกถาของพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษ (มูลนิธิรัฐบุรุษ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์, 2549) ดังนี้

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร มีพระบรมราโชวาทเกี่ยวกับเรื่อง “ความซื่อสัตย์” ไว้ในหลายโอกาสตั้งความตอนหนึ่งในพระบรม

ราชาวาทเนื่องในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทร
วิโรฒณสวนอัมพรเมื่อวันที่ 22 มิถุนายนพ.ศ. 2522

...คุณสมบัติพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับทุกคนนั้นที่สำคัญได้แก่
ความรู้จักผิดชอบชั่วดีความละเอียดถี่ถ้วนความซื่อสัตย์สุจริต
ทั้งในความคิดและการกระทำไม่เห็นแก่ตัวไม่เอารัดเอาเปรียบ
ผู้อื่นความไม่มั่งงายหยาบคายกับอีกอย่างหนึ่งที่สำคัญเป็นพิเศษคือ
ความขยันหมั่นเพียร...

(สำนักงานคณะกรรมการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2548)

และความตอนหนึ่งในพระบรมราชาวาทเนื่องในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรของ
มหาวิทยาลัยขอนแก่นเมื่อวันที่ 19 ธันวาคม พ.ศ. 2528

...ความเจริญนั้นจะเกิดขึ้นได้ย่อมต้องอาศัยเหตุปัจจัยประกอบ
กันหลายอย่างนอกจากวิทยาการที่ดีแล้วจะต้องอาศัยความยุติธรรม
เที่ยงตรงและความสะอาดสุจริตซึ่งต้องเป็นไปพร้อมทั้ง
ในความคิดและการกระทำ...

(ธัญญา สนิทวงศ์ ณ อยุธยา, 2547)

ความสำคัญของคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ถูกนำเสนอผ่านปาฐกถาของ พลเอกเปรม
ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษถึงความตอนหนึ่งในปาฐกถาเรื่อง “แนวทางพระราชดำริสู่
การบริหารจัดการภาครัฐ” เมื่อวันที่ 8 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2549 ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

...จะต้องบริหารด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ซื่อสัตย์ทั้งในการคิด การพูดและการ
กระทำ ทรงเน้นเสมอในเรื่องนี้ ผมขอให้ความเห็นส่วนตัวเป็นการขยายความว่า
นอกจากผู้บริหารเองต้องซื่อสัตย์สุจริตแล้ว จำต้องดูแลคนรอบข้างรอบตัวเราให้
ซื่อสัตย์สุจริตด้วย ยิ่งไปกว่านั้น การเป็นผู้บริหารจำต้องเพิ่มเติมคำว่าเสียสละและ
จงรักภักดีเข้าไปด้วย ในบ้านเมืองของเราปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบในการ
บริหารภาครัฐ พุดกันได้ยาว พุดกันได้นาน พุดกันได้เหมือนเรื่องสนุก แต่ที่เราไม่ค่อย
จะพุดถึงกันบ่อยนัก คือไม่ค่อยจะพุดว่า การทุจริตและประพฤติมิชอบเป็นการบั่นทอน
ประสิทธิภาพในการบริหาร และลดความเชื่อถือของประชาชนต่อผู้บริหารและ
หน่วยงานของรัฐ...

(มูลนิธิรัฐบุรุษ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์, 2549)

นอกจากนี้ปรากฏในความตอนหนึ่งของปาฐกถาเรื่อง “ตอบแทนคุณแผ่นดิน สร้างถิ่นไทยใสสะอาด” เมื่อวันที่ 9 ธันวาคม 2548 ณ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี อำเภอเมือง จังหวัดนครราชสีมา

...คนดีจำเป็นจะต้องมีคุณลักษณะจำเพาะดังต่อไปนี้ คือ ต้องซื่อสัตย์ต้องสุจริตต้องรู้จักคำว่าเสียสละ ต้องรู้จักคำว่าจงรักภักดีทั้งต่อตนเอง ต่อครอบครัว ต่อสังคม และต่อชาติบ้านเมือง ต้องรู้จักคำว่า ตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน นี่คือลักษณะที่คนดีจะต้องมี...

...ผมว่าคนดีที่ซื่อสัตย์สุจริตจะต้องเข้าใจให้ลึกซึ้งว่า ความดีที่อยู่ในตัวของเราเท่านั้นไม่พอ คนดีที่ซื่อสัตย์สุจริตจะต้องดูแลครอบข้างให้มีความซื่อสัตย์สุจริตด้วยถึงจะเป็นคนดีที่สมบูรณ์ ถ้าไม่เช่นนั้นคนนั้นก็จะเป็นคนดีที่ไม่สมบูรณ์...

(มูลนิธิรัฐบุรุษ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์, 2548)

ความสำคัญของพระบรมราชาบาทของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร และปาฐกถาของพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรี และรัฐบุรุษมีความสำคัญต่อการน้อมนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติงานสะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของความซื่อสัตย์สุจริตเนื่องจากการจะปฏิบัติภารกิจใดๆ ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีนั้นต้องอาศัยคุณธรรมจริยธรรมซึ่งประกอบด้วยความซื่อตรงความซื่อสัตย์ความมีวินัยและความรับผิดชอบหากทุกคนในสังคมเป็นผู้มีคุณธรรมและจริยธรรมย่อมจะส่งผลดีต่อส่วนรวมในระยะยาว แต่จากสภาพการพัฒนาของประเทศที่ผ่านมาพบว่า สังคมไทยเกิดวิกฤตด้านคุณธรรม จริยธรรม มาเป็นเวลานานดังที่นักวิชาการได้อธิบายไว้ ดังนี้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

การพัฒนาประเทศด้วยกระบวนการที่คำนึงถึงความทันสมัยนับตั้งแต่ปี พ.ศ.2504 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบันเป็นที่ประจักษ์แล้วว่าประเทศมุ่งสร้างความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นหลัก และมีดัชนีชี้วัดเป็นความร่ำรวยของประเทศ ทิศทางของการพัฒนานั้นก็ได้เป็นไปอย่างยั่งยืน เพราะการพัฒนาประเทศโดยมุ่งความเจริญทางเศรษฐกิจและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่เน้นเรื่องวัตถุอย่างรวดเร็ว โดยขาดความสมดุลกับการพัฒนาทางด้านจิตใจของคนให้มีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่ดีทำให้เกิดปัญหาความย่อหย่อนของคุณธรรม จริยธรรม มีการประพฤติปฏิบัติที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าส่วนรวมสิ่งเหล่านี้ได้ก่อให้เกิดปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของคนในประเทศจำนวนมาก (กนกศักดิ์ แก้วเทพ, 2555: 8; จำนวนค์ อติวัฒน์สิทธิ์, 2549: 57; บวรศักดิ์ อุวรรณโณ, 2552: 3) จากทัศนะของนักวิชาการกล่าวได้ว่า การพัฒนาสังคมที่ผ่านมามุ่งเน้นความเจริญทางวัตถุนิยม ทุนนิยม ในขณะที่การพัฒนาจิตใจ คุณธรรม จริยธรรม กลับเป็นไปในทิศทางตรงกันข้าม

ปรากฏการณ์ทางสังคมนี้ก่อให้เกิดปัญหาสังคมต่างๆที่ตามมา โดยเฉพาะวิกฤตคุณธรรม จริยธรรมที่เสื่อมถอยลง

ผลของการพัฒนาสังคมตามระบบทุนนิยม จึงเป็นที่มาของปัญหาสังคมปัจจุบันที่จะทวีความรุนแรงขึ้นเป็นลำดับ โดยเฉพาะกลุ่มเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นอนาคตของประเทศชาติกำลังประสบปัญหาสังคมหลายด้านที่รุมล้อมคุกคามเด็กเยาวชน นักเรียน นักศึกษา และมีพฤติกรรมที่เบี่ยงเบน มีการประพฤติปฏิบัติที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าประโยชน์ส่วนรวม ยังส่งผลไปยังปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในสังคมไทย อาทิ ปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน ปัญหายาเสพติด การใช้ความรุนแรง การขาดระเบียบวินัย หากปล่อยไว้จะเป็น ผลกระทบต่อความมั่นคงของประเทศปัญหาด้านคุณธรรม จริยธรรมในสังคมไทยได้สะสมตัวมายาวนานและแผ่ขยายมากขึ้นอย่างต่อเนื่องสาเหตุหลักก็มาจากความบกพร่องความเสื่อมทางคุณธรรมจริยธรรมของคนในสังคมและองค์กรที่เกี่ยวข้องกล่าวคือตัวแทนของสถาบันต่างๆในสังคม ประกอบด้วย สถาบันการเมืองการปกครอง สถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา และสถาบันสื่อสารมวลชนไม่ได้เป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องคุณธรรมความซื่อสัตย์ ทำให้การส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ที่มีต่อคนในสังคมไม่เกิดประสิทธิภาพ ทั้งนี้พบว่าบุคคลสำคัญทั้งนักการเมือง ข้าราชการ นักธุรกิจ มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม กระทำการทุจริตคอร์รัปชัน การซื้อสิทธิ์ขายเสียง การนำระบบอุปถัมภ์ ผลประโยชน์ต่างตอบแทนมาสนับสนุนหน้าที่การงาน และธุรกิจของตน จนกลายเป็นปรากฏการณ์ปกติในสังคม ส่งผลให้สถาบันการเมืองการปกครองไร้เสถียรภาพ เกิดวิกฤตความขัดแย้งมาอย่างต่อเนื่อง (พลเดช ปิ่นประทีป, 2557; สถาบันพระปกเกล้า, 2556: 3; สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555: ข)

สถานการณ์ปัญหาคุณธรรมจริยธรรมของสังคมไทยในระดับสถาบันครอบครัวโดยทั่วไปมีความอ่อนแอลงไปมากชุมชนขาดความมั่นคง ก่อให้เกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนในรูปแบบต่างๆ เช่น ปัญหายาเสพติดความรุนแรงในครอบครัว การมั่วสุมทางเพศโรคเอดส์การตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ ปัญหาแม่เลี้ยงเดี่ยว (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2550: 7; สายฤดี วรกิจโกศาทร, 2556: ค) ด้านสถาบันศาสนาพบว่า เกิดประเพณีที่ไม่เหมาะสมของพระนักบวช ประพฤติผิดวินัยสงฆ์ บกพร่องต่อการทำหน้าที่อบรมสั่งสอนด้านคุณธรรมจริยธรรม ตลอดจนปัญหาการบริหารจัดการทรัพย์สินของส่วนรวมที่ขาดความโปร่งใสรวมถึงการนำศาสนาเป็นเครื่องมือแสวงหาประโยชน์ส่วนตน ทางด้านสถาบันสื่อสารมวลชนพบว่า สื่อมวลชนโดยส่วนใหญ่ต้องพึ่งพาทุนเพื่อผลกำไร ดังนั้นจึงถูกครอบงำจากกลุ่มนายทุนและนักธุรกิจการเมืองทำให้ไม่สามารถรักษาจริยธรรมหรือจรรยาบรรณของวิชาชีพได้ไม่แสดงบทบาทในการต่อต้านการทุจริตหรือปกปิดข้อเท็จจริงนอกจากนั้นสื่อในปัจจุบันยังมีส่วนทั้งทางตรงและทางอ้อมในการมอมเมาสังคมสร้างผลกระทบด้านลบซ้ำเติมปัญหาคุณธรรมจริยธรรมในสังคม (กรมการศาสนา, 2551; กาญจนา แก้วเทพ, 2553)

จากสภาพปัญหาคุณธรรม จริยธรรมในสังคมไทย กล่าวได้ว่า มีสาเหตุมาจาก การส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมที่ขาดประสิทธิภาพสถาบันทางสังคมไม่ได้เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับสมาชิกในสังคม นับตั้งแต่ สถาบันการเมืองการปกครอง มีการทุจริตคอร์รัปชัน การนำระบบอุปถัมภ์มาบริหารงาน สถาบันครอบครัวขาดความมั่นคง สถาบันศาสนา นักบวชมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม กระทำผิดวินัยสงฆ์ และสถาบันสื่อสารมวลชนเป็นเครื่องมือของนายทุน ไม่ทำหน้าที่ต่อสังคม ขาดความรับผิดชอบสถานการณ์ปัญหาคุณธรรมจริยธรรมในสังคมไทยในหลายๆด้านที่กล่าวมามีแนวโน้มรุนแรงและสะสมตัวมากขึ้นจนถึงขั้นวิกฤติโดยเฉพาะประเด็นการทุจริตคอร์รัปชัน ซึ่งสามารถพิจารณาได้จากสถิติข้อมูลรายงานผลการสำรวจและการวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

รายงานการวิจัยเรื่องรูปแบบการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ของกรมการศาสนาในเรื่องสภาพปัญหาคุณธรรมในสังคมไทยที่เป็นอยู่พบว่าคุณธรรมในสังคมไทยที่มีการประพฤติปฏิบัติอยู่ในระดับต่ำสุด 7 ลำดับคือความเสียสละ**ความซื่อสัตย์**ความข่มใจความอดทนความขยันหมั่นเพียรความรับผิดชอบต่อความมีวินัยความพอเพียงการมีสติสัมปชัญญะตามลำดับเมื่อจำแนกเป็นรายกลุ่มทั้งภาครัฐ ภาคเอกชนภาคเยาวชนและภาคประชาชนพบว่าคุณธรรมที่พึงประสงค์**อันดับแรกคือความซื่อสัตย์** และรายงานการวิจัยเรื่องการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงคุณธรรมจริยธรรมของคนไทยของนางลักษณ์ วิรัชชัยและรุ่งนภา ตังจิตจรเจริญกุลพบว่า คุณธรรมจริยธรรม 5 อันดับแรกที่ควรมีในทุกกลุ่มวิชาชีพทุกอาชีพประกอบด้วย

- 1) ความซื่อสัตย์
- 2) ความรับผิดชอบต่อ
- 3) ความมีสติสัมปชัญญะ
- 4) ความขยันหมั่นเพียร
- 5) ความมีวินัย

ผลจากรายงานการวิจัยทั้งสองเรื่องกล่าวตรงกัน นั่นคือ คุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ เป็นคุณธรรมที่ควรปลูกฝังให้กับคนในสังคมมากที่สุด(กรมการศาสนา,2551: ค ; นางลักษณ์ วิรัชชัย และรุ่งนภา ตังจิตจรเจริญกุล, 2550: ค) ในขณะที่การศึกษาเรื่องมิติทางสังคมวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อความรุนแรงของกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ (2556: 4) พบว่าวิกฤตคุณธรรมจริยธรรมที่เกิดขึ้นไม่ได้จำกัดอยู่ในเฉพาะกลุ่มเด็กเยาวชนเท่านั้นยังได้สำรวจพบในกลุ่มข้าราชการกลุ่มนักการเมืองนักธุรกิจเอกชนก็อยู่ในภาวะวิกฤตคุณธรรมจริยธรรมเช่นเดียวกันมีรายงานระบุปัญหาการรักษาคุณธรรมจริยธรรมในภาครัฐคือการใช้อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายในทางที่ผิดหาประโยชน์ให้ตนเองและพวกพ้องและพบว่าพฤติกรรมการทำงานของข้าราชการมีปัญหายุ่งในชั้น

วิกฤตคือร้อยละ54ทำงานไปวันๆตามเวลาตามหน้าที่มีเพียงร้อยละ29เท่านั้นที่ทำงานด้วยความมุ่งมั่นทุ่มเทและร้อยละ17ไม่มีความผูกพันกับงานเลย

ในส่วนของ World Economic Forum รายงานผลการประเมินอันดับการแข่งขันในเวทีโลกปี 2555-2556 เกี่ยวกับความเชื่อมั่นของประชาชนต่อนักการเมืองของไทยพบว่าเป็นอันดับที่107จาก144ประเทศได้คะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ยโดยประเด็นที่มีปัญหามากคือการใช้เงินผิดปกติและการตัดสินใจบนการสูญเสียเปล่าของการใช้งบประมาณ (เวิลด์ อีโคโนมิก ฟอรัม, 2557) ส่วนองค์การความโปร่งใสสากลได้จัดอันดับดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชัน (CPI) ของประเทศทั่วโลกซึ่งสะท้อนการใช้อำนาจไปหาประโยชน์ส่วนตัวทั้งคอร์รัปชันขนาดใหญ่ที่ผู้บริหารประเทศทำโดยได้อำนาจรัฐและการคอร์รัปชันขนาดเล็กที่เจ้าหน้าที่รัฐระดับกลางและเล็กกระทำต่อประชาชนรูปแบบของการคอร์รัปชันเช่นตัดสินใจยกยอกฎหมายประโยชน์ทับซ้อนเลือกปฏิบัติเป็นต้นตั้งแต่ปี 2553 ถึง 2558 ลำดับดัชนีความโปร่งใสหรือ CPI ของไทยลดลงลงมาโดยตลอดคือจากลำดับที่ 78, 80, 88 เป็น 102 ในปี 2556 แม้ในปี 2557และปี 2558จะขึ้นมาเป็นลำดับที่ 85 และ 76 ตามลำดับแต่คะแนนก็ยังอยู่เพียง38จาก 100คะแนนเท่านั้น (ไทยพับลิก้า, 2558: ออนไลน์)

นอกจากนี้จากข้อมูลของศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) ในเดือนมีนาคม 2557 ซึ่งพบว่าประชาชนเห็นว่า**ปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรมที่เป็นปัญหาใหญ่ที่สุดของสังคมไทย**ในปัจจุบันมีรายละเอียดดังนี้**ร้อยละ50.68ความซื่อสัตย์สุจริตการทุจริตคอร์รัปชัน**ร้อยละ 14.95 การเสียสละแบ่งปันขาดน้ำใจเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวมร้อยละ 12.47 ขาดความสามัคคีปรองดองรักใคร่กลมเกลียวเกิดความขัดแย้งในสังคมร้อยละ 7.99 ขาดจิตสำนึกในเรื่องคุณธรรมจริยธรรมและประพฤติผิดศีลธรรมอันดีงามร้อยละ 4.48 ไม่รักษากฎหมายขาดระเบียบวินัยไม่เคารพสิทธิผู้อื่นขาดความรับผิดชอบต่อสังคมร้อยละ 1.20 ไม่ละอายและเกรงกลัวต่อบาปร้อยละ 7.75 ขาดสติไม่รักษาขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมไทยไม่รู้จักรักการให้ภัยกันและกันขาดความอดทนอดกลั้นไม่มีความยุติธรรมใช้อำนาจในทางที่ผิดและประชาชนร้อยละ 91.21เห็นว่ามีความสำคัญต้องส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในสังคมไทยเร่งด่วนมากถึงมากที่สุดแต่ประชาชนส่วนใหญ่ยังคงคิดว่าสถานศึกษาและองค์กรภาครัฐควรมีบทบาทหลักในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม (ศูนย์คุณธรรม, 2557)

จากข้อมูลผลการสำรวจ และงานวิจัยด้านคุณธรรมจริยธรรม กล่าวได้ว่า สังคมไทยปัจจุบันเกิดวิกฤตคุณธรรมจริยธรรมการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์เป็นประเด็นที่สำคัญที่สุดสำหรับคนไทยในยุคนี้ เพราะถ้าดูจากจากข้อมูลเกี่ยวกับวิกฤตคุณธรรมที่กล่าวมาข้างต้นพบว่า ความซื่อสัตย์เป็นคุณธรรมเร่งด่วนที่ต้องส่งเสริมปลูกฝังให้กับคนในสังคม ความซื่อสัตย์เป็นคุณธรรมของบุคคลในการที่จะเข้าใจยอมรับและปฏิบัติในสิ่งที่ตั้งงามที่ควรปฏิบัติโดยการทำสิ่งใดๆ

อย่างเปิดเผย ถูกต้องตามหลักจริยธรรมและคุณธรรม สุจริต ไม่คดโกง กล้าเผชิญความจริง รู้สิ่งที่ควร
 ทำไม่ควรทำ ความซื่อสัตย์นั้นมีต่อตนเอง หน้าที่การงาน สังคมและประเทศชาติ ดังนั้นการส่งเสริม
 การปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์เป็นความคาดหวังที่ทุกคนต้องการให้เกิดขึ้นกับคนในสังคมทุก
 กลุ่มทุกวัย

การเกิดปัญหาคุณธรรม จริยธรรมทำให้ประเทศไทยต้องปรับวิธีการและกระบวนการ
 บริหารงานเพื่อพัฒนาศักยภาพของประเทศโดยเฉพาะการพัฒนาคุณภาพการศึกษาซึ่งเป็นพื้นฐาน
 สำคัญในการพัฒนาเยาวชนอันเป็นอนาคตของชาติซึ่งเป็นรากฐานของการพัฒนาประเทศต้องเริ่มจาก
 การพัฒนาคุณภาพของประชากรภายในประเทศเป็นสำคัญดังนั้นการกำหนดทิศทางการพัฒนา
 ประเทศนับตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 เป็นต้นมามุ่งให้คนเป็นศูนย์กลาง
 ของการพัฒนาเพราะคนเป็นปัจจัยชี้ขาดความสำเร็จของการพัฒนาในทุกเรื่องในขณะที่การพัฒนา
 เศรษฐกิจเป็นเพียงเครื่องมืออย่างหนึ่งที่ช่วยให้คนมีความสุขและมีชีวิตที่ดีขึ้น (กนกศักดิ์
 แก้วเทพ, 2555: 12; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2555) ส่วนยุทธศาสตร์หลักของการ
 พัฒนาในแผนการพัฒนาระบบเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 11 ยังคงเป็นวาระสืบเนื่องที่เน้นการ
 พัฒนาคณะและการพัฒนาสิ่งแวดล้อมทางสังคมให้มีความมั่นคงสร้างเสริมความเข้มแข็งของชุมชนและ
 ครอบครัวเพื่อเป็นการสนับสนุนการพัฒนาศักยภาพและคุณภาพชีวิตของมนุษย์การพัฒนาคนให้มี
 คุณภาพนั้นคนต้องเป็นผู้มีคุณธรรมและจริยธรรมสอดคล้องกับแนวทางการส่งเสริมการปลูกฝัง
 คุณธรรมของรัฐบาลที่ต่างมุ่งพัฒนาให้ผู้เรียนมีคุณธรรมนำความรู้ (กระทรวงพัฒนาสังคมและความ
 มั่นคงของมนุษย์, 2556: 6; สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาระบบเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ,
 2555: ฎ-ฐ)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
 CHULALONGKORN UNIVERSITY

สำหรับสถาบันการศึกษาจะต้องเร่งรัดการปฏิรูปการศึกษาโดยยึดหลักของคุณธรรมนำ
 ความรู้พร้อมที่จะขยายโอกาสทางการศึกษาของประชาชนให้กว้างขวางและทั่วถึงส่งเสริมความ
 ตระหนักในคุณค่าของคุณธรรมจริยธรรมและให้ถือเป็นภารกิจที่สำคัญของสถานศึกษาทุกระดับใน
 การนี้กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศนโยบายเร่งรัดการปฏิรูปการศึกษาโดยยึดคุณธรรมนำความรู้
 โดยมีจุดเน้นคุณธรรมจริยธรรมในสามเรื่องคือ **ซื่อสัตย์กตัญญู และมีวินัย** ทั้งนี้ตามพระราชบัญญัติ
 การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ซึ่งเป็นกฎหมายการศึกษา
 ที่มีความสำคัญได้บัญญัติขึ้นโดยมีจุดมุ่งหมายและหลักการเพื่อเป็นแนวทางในการจัดการศึกษาดัง
 ความที่ว่าจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกายจิตใจ
 สติปัญญาความรู้และคุณธรรมเพื่อการดำรงชีวิตร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข (สำนักงาน
 คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2555)

การส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมในสังคมไทยเป็นนโยบายทางด้านสังคมสถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา สถาบันการศึกษา สถาบันสื่อสารมวลชนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ และองค์กรชุมชนที่จะต้องช่วยกันสร้างเครือข่ายและทำงานด้วยกันอย่างใกล้ชิดและเป็นหน้าที่ของทุกคนทุกภาคส่วนในสังคมต้องช่วยกันผลักดันขับเคลื่อนการส่งเสริม การปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ โดยครอบครัว พ่อแม่ ผู้ปกครอง ญาติพี่น้อง ต้องช่วยกันดูแลและปลูกฝังจิตสำนึกด้วยการแนะนำ สั่งสอน และที่สำคัญคือต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับคนในครอบครัวด้านสถาบันการศึกษา มีหน้าที่ให้การศึกษารอบม บ่มนิสัย การสร้างคุณธรรมความซื่อสัตย์จึงถือเป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องให้การเอาใจใส่ดูแลไม่น้อยกว่าการทำให้ผู้เรียนมีความรู้และมีลักษณะที่พึงประสงค์อื่นๆ ส่วนสถาบันศาสนามีส่วนช่วยในการอบรม สร้างความเชื่อ ความศรัทธาให้เกิดขึ้น สถาบันสื่อมวลชนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีส่วนในการกระตุ้น ให้ความรู้ สร้างความตระหนัก จิตสำนึกในความสำคัญของคุณธรรมความซื่อสัตย์เพื่อสร้างค่านิยมและทัศนคติในการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ และให้ทุกคนได้ดำเนินชีวิตบนพื้นฐานของคุณธรรมความซื่อสัตย์ (กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2556: 7; เสาวนิจ รัตนวิจิตร, 2547:12) สรุปได้ว่าการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์เป็นภาระหน้าที่ของทุกภาคส่วนในสังคมประกอบด้วย สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา และสถาบันสื่อสารมวลชนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ที่ต้องเป็นกลไกในการขับเคลื่อนการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดกับสมาชิกในสังคมอันจะนำมาสู่การพัฒนาคนที่มีคุณภาพ

การส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ให้บรรลุเป้าหมายกับคนในสังคมต้องมีแนวทางที่เหมาะสม เพื่อสร้างจิตสำนึกในการพัฒนาคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ โดยการศึกษาครั้งนี้พิจารณาถึงคุณค่าของวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่มีผลต่อการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ทั้งนี้กล่าวได้ว่า วรรณกรรมกับสังคมมีความสัมพันธ์กันมาโดยตลอด กล่าวคือวรรณกรรมเป็นกิจกรรมทางปัญญา สร้างแสงสว่างทางปัญญา ตลอดจนส่งผลต่อการรับรู้และสร้างการตระหนักรู้ให้กับคนในสังคม (เจตนา นาควัชระ, 2532: 15) วรรณกรรมเปรียบดังกระจกเงาที่สะท้อนภาพทางสังคม ตลอดจนเสนอให้เห็นการยึดถือคุณค่าต่างๆของคนในสังคมแต่ละยุคสมัยความเป็นไปทางการเมืองเศรษฐกิจ สังคมและวัฒนธรรม (สุชาติ สวัสดิ์ศรี, 2518: 1) วรรณกรรมจึงมีความเป็นจริงทางสังคมสอดแทรกอยู่นักเขียนมีความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นอย่างมาก โดยที่นักเขียนจะสะท้อน ความปรารถนาที่จะปรับปรุง หรือเปลี่ยนแปลงสังคมให้ดีขึ้น ผลงานวรรณกรรมที่มีคุณค่าได้ฉายให้เห็นสิ่งที่เรียกว่าอุดมการณ์ ซึ่งอาจจะเป็นอุดมการณ์ทางสังคมหรืออุดมการณ์ทางการเมืองก็ได้(ตรีศิลป์ บุญจจร, 2547: 9)วรรณกรรมไม่ใช่เรื่องอ่านเล่นเท่านั้น แต่วรรณกรรมคือสิ่งที่สร้างสำนึกก่อให้เกิดพลังในการต่อสู้ของคนในสังคมให้ได้มาซึ่งความถูกต้อง (เจตนา นาควัชระ, 2552:84) และ

วรรณกรรมเป็นเสมือนไฟที่เข้าไปจุดเชื้อในใจคนอ่านให้ลุกโพล่งขึ้น ฉะนั้นจากประวัติศาสตร์การเปลี่ยนแปลงขนานใหญ่ของสังคมในประเทศใดก็ตาม นักเขียนและวรรณกรรมมีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลงด้วยเสมอ (ชัยสิริ สมุทรวงนิช, 2544: 56)

โดยสรุป วรรณกรรม สังคม และนักเขียน เป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์อย่างแนบแน่น นักเขียนถ่ายทอดเรื่องราวจากประสบการณ์จริง สภาวะการณ์ สังคม เศรษฐกิจ การเมือง สะท้อนผ่านมายังวรรณกรรมในการนำเสนอเรื่องราวนั้นๆ เพื่อแสดงให้เห็นถึงอำนาจของวรรณกรรมที่ไม่เพียงแต่เป็นเรื่องอ่านเพื่อความสุนทรีย์เท่านั้น แต่วรรณกรรมยังสร้างสำนึกให้คนในสังคมได้ตระหนักถึงความเสียหาย ความซื่อสัตย์สุจริต ความสามัคคี และความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ จากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมในประวัติศาสตร์ชาติไทยที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่า วรรณกรรมเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่ทรงพลังในการปลูกฝังจิตสำนึก สร้างพลังในการต่อสู้ของคนในชาติ การต่อสู้ทางการเมืองการปกครอง การปฏิวัติ รัฐประหารก็มาจากอำนาจวรรณกรรมทั้งสิ้น ที่จุดประกายความคิดให้รู้ถึงผิดชอบชั่วดีของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น

อำนาจวรรณกรรมที่มีต่อสังคมตามที่ได้กล่าวมาในข้างต้น แสดงให้เห็นว่า วรรณกรรมมีคุณลักษณะเฉพาะที่ทำให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกคล้อยตาม เกิดการตระหนักรู้ และสร้างจิตสำนึกที่ดีต่อสังคม กล่าวคือ วรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายมีคุณลักษณะเป็นงานเขียนที่ถ่ายทอดแนวคิดความรู้สึก สร้างจินตนาการ ให้อารมณ์ ให้ความรู้และความเพลิดเพลิน จากการประกอบสร้างทางอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด โลกทัศน์ ผ่านบริบททางสังคมโดยผู้ประพันธ์ทำหน้าที่ถ่ายทอดวรรณกรรมผ่านตัวหนังสือ เรียงร้อยถ้อยคำเป็นภาษาศิลป์ที่มีคุณค่าไปยังผู้อ่านให้เกิดความซาบซึ้งในสุนทรียศาสตร์ และจริยศาสตร์กล่าวคือ คุณค่าทั้งด้านสุนทรียศาสตร์ ความเพลิดเพลินในการอ่านเป็นคุณค่าทางอารมณ์ และด้านจริยศาสตร์ คุณธรรมความซื่อสัตย์ในนวนิยาย เป็นคุณค่าทางปัญญา โดยคุณค่าดังกล่าวสะท้อนผ่านจากองค์ประกอบของวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายคือ พฤติกรรมตัวละคร ที่แสดงถึงคุณธรรมความซื่อสัตย์ทั้งนี้คุณค่าทางสุนทรียศาสตร์ อารมณ์ ความรู้สึกจากพฤติกรรมตัวละคร ทำให้ผู้อ่านเกิดจินตนาการ โดยส่งผลกระทบต่ออารมณ์และความคิดของผู้อ่าน และเกิดอารมณ์คล้อยตามตัวละครตัวนั้น แสดงให้เห็นว่าคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์มีพลังในการจุดประกายความคิดจนก่อให้เกิดคุณค่าทางจริยศาสตร์ที่ผู้อ่านตระหนักรู้ในคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากพฤติกรรมของตัวละคร ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า ลักษณะเด่นของวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายคือการนำเสนอคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์ อารมณ์ ความรู้สึก ที่ผู้อ่านจะรับรู้ได้ผ่านตัวละครก่อน จากนั้นอารมณ์คล้อยตามที่เกิดกับตัวละคร ทำให้ผู้อ่านเข้าใจพฤติกรรมตัวละครมากขึ้นและรับรู้ถึงความคิด ทัศนคติของตัวละครจนเกิดการตระหนักรู้ในคุณค่าทางจริยศาสตร์ คุณธรรม จริยธรรมที่

แฝงอยู่กับตัวละครตัวนั้น (เจตนา นาควัชระ, 2532: 83; รื่นฤทัย สัจจพันธ์, 2538: 56; สายทิพย์ นุกุณกิจ, 2539: 183)

ด้วยพลังอำนาจของวรรณกรรม ตลอดจนคุณค่าสุนทรียศาสตร์และจริยศาสตร์ที่อยู่ในวรรณกรรมทำให้วรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายมีผลต่อความรู้สึกนึกคิดของคนในสังคม การปรับเปลี่ยนค่านิยม ทักษะคติของคนในสังคม รวมถึงการสร้างสำนึกร่วมของคนในสังคมในเรื่องคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ การศึกษาครั้งนี้จึงได้นำวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่เป็นผลงานของศิลปินแห่งชาติ และเป็นวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่นำมาผลิตซ้ำในรูปแบบละครโทรทัศน์ ภาพยนตร์ เป็นตัวบทในการศึกษาเพื่อวิเคราะห์คุณค่าของวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่มีต่อการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ ด้วยหลักการในการกำหนดตัวบทในการศึกษา ดังนี้

การกำหนดเฉพาะวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายในการศึกษา ด้วยหลักการและเหตุผล ดังนี้วรรณกรรมไทยประเภทนวนิยาย เป็นรูปแบบการเขียนบันเทิงคดีแบบใหม่ที่มีเนื้อเรื่องยาวกว่าวรรณกรรมประเภทอื่น และวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายมีการดำเนินเรื่องที่น่าติดตาม พฤติกรรม อารมณ์ของตัวละครที่หลากหลาย แง่มุม ฉาก และบริบททางสังคมที่สามารถถ่ายทอดออกมาได้มากกว่าวรรณกรรมประเภทอื่น นอกจากนี้วรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายยังให้ความเพลิดเพลิน อารมณ์ความรู้สึก ความสนุกสนาน ชวนให้ติดตามมากกว่า วรรณกรรมบันเทิงคดีรูปแบบอื่นๆ ที่นำเสนอในประเด็นหลักเท่านั้น และเป็นงานเขียนที่มีเค้าโครงมาจากเรื่องจริงเหมือนเรื่องสั้น แต่วรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายมีโครงเรื่องที่กว้างขวางและซับซ้อนกว่า เพราะวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายมุ่งแสดงเหตุการณ์เรื่องราวที่เกิดขึ้นกับตัวละครทุกตัวในสถานที่ทุกแห่งโดยละเอียด ทำให้ผู้อ่านได้แนวคิดหลายแง่มุมตามมา (เจือ สตะเวทิน, 2521: 22 ; บุญยงค์ เกษเทศ, 2525:4; สมพร มนต์สูตร, 2525: 36) จากทัศนะของนักวิชาการเกี่ยวกับลักษณะของวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายสรุปว่า วรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายมีความน่าสนใจมากกว่าวรรณกรรมประเภทอื่น เพราะมีลักษณะเด่นคือ ความยาวของเนื้อเรื่อง การดำเนินเรื่องน่าติดตาม พฤติกรรมตัวละครที่หลากหลาย

การกำหนดให้วรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่นำมาศึกษาต้องเป็นผลงานของศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ (เฉพาะผลงานนวนิยาย) เป็นตัวบทในการศึกษาวิเคราะห์เท่านั้น ด้วยเหตุผลกล่าวคือ ผลงานวรรณกรรมของศิลปินแห่งชาติมีมาตรฐานเป็นที่ยกย่องสูงสุด ด้วยคุณสมบัติเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ มีความเชี่ยวชาญ และมีผลงานดีเด่นเป็นที่ยอมรับของวงการวรรณศิลป์ เป็นผู้สร้างสรรค์ผลงานและพัฒนาผลงานทางด้านวรรณศิลป์ เป็นผู้ผดุง ถ่ายทอด เผยแพร่งานวรรณศิลป์อันทรงคุณค่า ซึ่งเป็นผลงานที่สื่อให้เห็นถึงคุณค่าในความคิด ความจริง ความงาม อารมณ์

และคุณค่าทางจิตวิญญาณ แสดงออกถึงแนวคิด สร้างพลังความรู้ และการพัฒนาสติปัญญาแก่ มนุษยชาติ ผลงานก่อให้เกิดความรู้สึกสะท้อนอารมณ์ และส่งเสริมจินตนาการ เป็นผลงานที่ สร้างสรรค์ มีเอกลักษณ์ มีทักษะสูง มีกลวิธีเชิงสร้างสรรค์ เป็นผู้มีคุณธรรม ทุ่มเท อุทิศตนเพื่องาน วรรณศิลป์ เป็นผู้มีผลงานที่เป็นประโยชน์ต่อสังคมและมนุษยชาติ (กรมส่งเสริมวัฒนธรรม, 2557: 15-16) นอกจากนี้ผลงานวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายของศิลปินแห่งชาติยังเป็นการสะท้อนทัศนะ ผู้ประพันธ์จากบริบทสภาพปัญหาสังคมที่เกิดขึ้น (ชัยสิริ สมุทรวณิช, 2544: 36-37) อาทิ ปัญหา การเมือง การทุจริตคอร์รัปชัน การพัฒนาสังคม ความยากจน ความไม่เท่าเทียมกัน ซึ่งเป็นสภาพ ปัญหาสังคมที่เกิดขึ้นทุกยุคทุกสมัย จึงทำให้ความจริงของสังคมปรากฏขึ้นโดยผ่านงานวรรณกรรม และผู้ประพันธ์ก็คือผู้ที่รับใช้สังคมนั่นเองผู้ประพันธ์เปรียบดั่งโคมฉายและคั่นช่องที่ให้แสงสว่างทาง ปัญญา และนำทางสังคมไปในทิศทางที่ถูกต้อง สะท้อนภาพความจริงให้ปรากฏต่อคนในสังคมซึ่งนำไป ถึงความถูกต้องในสังคม

วรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่นำมาศึกษาต้องเป็นนวนิยายที่มีการนำไปผลิตซ้ำใน รูปแบบละครโทรทัศน์ ภาพยนตร์ กล่าวคือ วรรณกรรมไทยประเภทนวนิยาย ละครโทรทัศน์ หรือ ภาพยนตร์ ต่างก็มีบทบาทในการเป็นตัวกลางในการถ่ายทอดคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์ และคุณค่า ทางจริยศาสตร์ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้ประพันธ์ต้องการนำเสนอผ่าน ตัวละคร มายังผู้อ่าน ผู้ชม และก่อให้เกิด อารมณ์ร่วม ความรู้สึก และสร้างจิตสำนึกจากการอ่านวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยาย การดูละคร โทรทัศน์ และภาพยนตร์ อย่างไรก็ตามตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันการนำวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยาย มาผลิตซ้ำเป็นละครโทรทัศน์ และภาพยนตร์ ต้องมีการขอซื้อลิขสิทธิ์จากผู้ประพันธ์ที่มีชื่อเสียงและ ต้องเป็นผลงานที่ได้รับการยอมรับ ได้รับความนิยมชมชอบเป็นอย่างมาก เนื่องจากมีคุณค่าทาง สุนทรียศาสตร์เป็นอย่างมาก และคุณค่าทางจริยศาสตร์ที่มีอยู่ในวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายทุก เรื่องอยู่แล้ว (กาญจนา แก้วเทพ, 2539: 216; ศิริมิตร ประพันธ์ธูรกิจ, 2554: 25)

การนำวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายมาผลิตซ้ำเป็นละครโทรทัศน์ และภาพยนตร์ นับว่ามีบทบาทอย่างมากที่จะนำเสนอสู่สาธารณชนและรับชมได้อย่างแพร่หลายในเวลาเดียวกัน รวมทั้งละครโทรทัศน์และภาพยนตร์มีองค์ประกอบของฉาก แสง สี เสียง ดนตรี ทำให้ตัวละคร บท สนทนา เหตุการณ์ต่างๆ น่าสนใจมากยิ่งขึ้นดังนั้นละครโทรทัศน์ และภาพยนตร์ถือว่าเป็นสื่อที่ สามารถเร้าความรู้สึกของผู้รับสารให้เกิดความประทับใจ เห็นภาพที่ชัดเจนได้เป็นอย่างดี นอกจากนี้ การผลิตซ้ำ (Reproduction) ยังก่อให้เกิดการพึ่งพาซึ่งกันและกันในลักษณะสื่อส่องทางให้แก่กัน ใน ปัจจุบันจะเห็นได้ว่าความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยาย ละครโทรทัศน์ และภาพยนตร์ ไม่สามารถแยกออกจากกันได้เด็ดขาด เพราะเป็นสื่อที่มีความสัมพันธ์ต่อกัน หรือ

สื่อสองทางให้แก่กันในลักษณะการมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันในเชิงพึ่งพา เมื่อดูละครโทรทัศน์ หรือ ภาพยนตร์ก็อยากย้อนไปอ่านวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยาย หรือเมื่ออ่านวรรณกรรมไทยประเภท นวนิยายก็อยากติดตามชมละครโทรทัศน์ และภาพยนตร์ เป็นวัฏจักรอย่างต่อเนื่อง อย่างไรก็ตามการ นำวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการผลิตซ้ำในรูปแบบละครโทรทัศน์ และ ภาพยนตร์ จะทำให้ผลงานเรื่องนั้นดำรงซึ่งคุณค่าทั้งทางสุนทรียศาสตร์ และจริยศาสตร์มาอย่าง ต่อเนื่อง ถือได้ว่ามีผลต่อการช่วยถ่ายทอดคุณค่าของวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่ผู้ประพันธ์ ต้องการนำเสนอให้เกิดความชัดเจนมากขึ้นกับผู้อ่านและผู้ชม (กาญจนา แก้วเทพ, 2539: 216; ศศิวิมล สันติราษฎร์ภักดี, 2539: 18)

วรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายนั้นจะเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างบทประพันธ์ที่มี คุณค่าต่อสังคม และยังสามารถที่จะนำมาสู่การผลิตซ้ำในรูปแบบของ ละครโทรทัศน์ ภาพยนตร์ และ หนังสืออ่านนอกระยะเวลา นับว่าวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายสามารถใช้ช่องทางในการนำเสนอผ่าน สื่อในรูปแบบต่างๆและมีอิทธิพลต่อผู้รับสารจำนวนมากในการรับรู้และสร้างสำนึกที่ดีโดยผ่าน พฤติกรรมตัวละคร ที่เน้นคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ ในปัจจุบันวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่มี คุณค่าด้านคุณธรรมความซื่อสัตย์และนำมาผลิตซ้ำนั้นมีน้อยมาก ส่วนใหญ่จะเป็นวรรณกรรมไทย ประเภทนวนิยาย แนวขำขัน ความรักหนุ่มสาว การผจญภัย (นิษฐา จันทปัญญาศิลป์, 2541:3 ; ศศิวิมล สันติราษฎร์ภักดี, 2539: 2-3) ด้วยเหตุนี้การศึกษา การส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความ ซื่อสัตย์จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยนับว่าเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่งต่อสังคมไทยในปัจจุบัน เพราะทุกวันนี้ความซื่อสัตย์ที่เป็นคุณธรรมพื้นฐานของสังคมไทยได้ลดคุณค่าไปจากสังคมไทย ตาม สภาพปัญหาสังคมที่ได้กล่าวมาแล้ว

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยาย ประกอบด้วย คุณค่าด้านสุนทรียศาสตร์ และคุณค่าด้านจริยศาสตร์โดยมีวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายเป็น เครื่องมือที่สำคัญในการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์รวมถึงการนำเสนอการส่งเสริม การปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยาย ซึ่งผล ที่ได้จากการศึกษาจะเป็นแนวทางให้บุคลากรทางการศึกษาสามารถนำแนวทางการส่งเสริมการ ปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยาย ไปใช้ ประกอบการจัดการเรียนการสอนวิชาต่างๆ เช่น สาระการเรียนรู้สังคมศึกษา สาระการเรียนรู้ ภาษาไทย รวมถึงการจัดกิจกรรมอื่นๆ ในโรงเรียน และนักพัฒนาศึกษาจะได้แนวทางการส่งเสริมการ ปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยาย ไป ประยุกต์ใช้โดยนำเสนอผ่านการศึกษทั้งสามระบบ คือ การศึกษาในระบบโรงเรียน การศึกษานอก

ระบบโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัย ให้มีความสอดคล้องเชื่อมโยงต่อกันเพื่อส่งผลให้เกิดการสร้างสำนึกที่ดีของคนในสังคมตลอดจนเกิดการพัฒนาทางปัญญาได้อย่างยั่งยืน

1.2 คำถามการวิจัย

- 1) วรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่ผลิตซ้ำเป็นละคร ภาพยนตร์มีคุณค่าอย่างไรต่อการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์
- 2) จะมีแนวทางใดบ้างสำหรับการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่ผลิตซ้ำเป็นละคร ภาพยนตร์

1.3 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1) เพื่อวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่ผลิตซ้ำเป็นละคร ภาพยนตร์ที่มีต่อการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์
- 2) เพื่อนำเสนอแนวทางการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่ผลิตซ้ำเป็นละคร ภาพยนตร์

1.4 ขอบเขตการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่ผลิตซ้ำเป็นละคร ภาพยนตร์ และการนำเสนอแนวทางการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่ผลิตซ้ำเป็นละคร ภาพยนตร์ โดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา (content analysis) โดยวิเคราะห์ข้อมูลจากวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่ผลิตซ้ำเป็นละคร ภาพยนตร์ ที่มีขอบเขตเนื้อหาผู้วิจัยมีเกณฑ์ในการเลือกวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่นำมาศึกษาวิเคราะห์ และการนำเสนอแนวทางการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่ผลิตซ้ำเป็นละคร ภาพยนตร์ โดยใช้การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญแบบการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) โดยวิเคราะห์ข้อมูลจาก

- 1) การวิเคราะห์ปาฐกถาของ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ ทั้ง 46 ครั้งซึ่งมาจากการรวบรวมข้อมูลจากมูลนิธิรัฐบุรุษพลเอกเปรม ติณสูลานนท์โดยวิธีการอ่านอย่างละเอียด เพื่อหาแนวคิดหลักเกี่ยวกับคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ แล้วนำมาสังเคราะห์เป็นกรอบแนวคิดคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ที่จะนำไปใช้วิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยต่อไป

2) การวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่ผลิตซ้ำเป็นละคร ภาพยนตร์ ซึ่งมีหลักเกณฑ์ในการคัดเลือกวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่จะนำมาเป็นตัวบทในการศึกษา ดังนี้

2.1) เป็นวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่เป็นผลงานของศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ (เฉพาะผลงานนวนิยาย) จำนวน 29 คน เป็นตัวบทในการศึกษาวิเคราะห์เท่าที่จำเป็น เพราะผลงานวรรณกรรมของศิลปินแห่งชาติมีมาตรฐานเป็นที่ยกย่องสูงสุด ด้วยคุณสมบัติ เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ มีความเชี่ยวชาญ และมีผลงานดีเด่นเป็นที่ยอมรับของวงการวรรณศิลป์ (กรมส่งเสริมวัฒนธรรม, 2557: 16)

2.2) เป็นวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่มีการผลิตซ้ำในรูปแบบละคร โทรทัศน์ ภาพยนตร์จำนวน 3 ครั้งขึ้นไปด้วยเหตุผล กล่าวคือ การนำนวนิยายมาผลิตซ้ำในรูปแบบ ละครโทรทัศน์ ภาพยนตร์ แสดงให้เห็นว่านวนิยายเรื่องนั้นมีคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์เป็นอย่างมาก เนื้อเรื่องมีความสนุกสนาน และมีคุณค่าจริยศาสตร์คุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ ที่ทำให้ผู้อ่านเกิดความประทับใจและเกิดความนิยมอย่างต่อเนื่องมาทุกยุคสมัย จึงมีการถ่ายทอดผ่านสื่อโทรทัศน์ในรูปแบบ ละคร และสื่อภาพยนตร์ ซึ่งมีอิทธิพลอย่างมากต่อการรับรู้ของผู้ชม

ทั้งนี้ผู้วิจัยจะดำเนินการรวบรวมรายชื่อวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่เป็น ผลงานของศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ตั้งแต่ปี พ.ศ.2528-2557จำนวน 29 คน โดยมีวรรณกรรม ไทยประเภทนวนิยายรวมทั้งสิ้น 993 เรื่อง จากนั้นจะคัดเลือกผลงานของศิลปินแห่งชาติตามเกณฑ์ที่ กำหนดไว้คือเป็นวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่มีการผลิตซ้ำในรูปแบบละครโทรทัศน์ ภาพยนตร์ รวม 3 ครั้งขึ้นไปเพราะแสดงให้เห็นว่านวนิยายเรื่องนั้นได้รับความนิยมอย่างต่อเนื่องมาทุกยุคสมัย ดังนั้นจะได้วรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายจำนวนทั้งสิ้น 51 เรื่อง เพื่อกำหนดให้เป็นตัวบทในการศึกษาวิเคราะห์ต่อไป (ดูภาคผนวก ตารางที่ 42 รายชื่อวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่มีการผลิตซ้ำ 3 ครั้งขึ้นไป)

1.5 คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

การส่งเสริม หมายถึงการสนับสนุนการจัดกิจกรรมโดยนำวรรณกรรมไทยประเภท นวนิยายเป็นเครื่องมือเพื่อสร้างจิตสำนึกคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์

การปลูกฝังคุณธรรม หมายถึงการหล่อหลอมจิตสำนึก และทัศนคติต่างๆ ของบุคคลต่อ การเสริมสร้างคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ เพื่อพัฒนาพฤติกรรมที่เหมาะสมและดิงตามความ

ต้องการของสังคม ทั้งนี้การหล่อหลอมจิตสำนึก โดยผ่านวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่เป็นเครื่องมือในการหล่อหลอมคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์

คุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ หมายถึง พฤติกรรมของตัวละครในวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่นำเสนอคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ ทั้งความซื่อสัตย์ต่อตนเอง หน้าที่การงาน สังคมและประเทศชาติ **ผู้มีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง** เป็นผู้ที่รักษาคำพูด การคิด การกระทำ รักษาคำมั่นสัญญา กระทำในสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย ไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ไม่เบียดเบียน ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ไม่โยนความผิดให้ผู้อื่น กระทำความดีโดยไม่หวังผลตอบแทน **ผู้มีความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน** เป็นผู้กระทำในสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมายตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ของตนที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถเพื่อให้ภารกิจนั้นบรรลุซึ่งความสำเร็จไม่เล่นพรรคเล่นพวก ไม่ใช้ระบบอุปถัมภ์เพื่อเป็นช่องทางทำการทุจริตคดโกงเพื่อประโยชน์ส่วนตนไม่เกรงกลัวอำนาจหรืออิทธิพลใดๆและยึดมั่นในความถูกต้อง และทำงานด้วยความโปร่งใส สามารถตรวจสอบการทำงานได้และ **ผู้มีความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติ** เป็นผู้ที่รักษาคำมั่นสัญญาไม่คิดประทุษร้ายต่อสังคมประเทศชาติมีความจงรักภักดีต่อ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมของสังคมและประเทศชาติเคารพกฎหมายบ้านเมืองและสำนึกว่าตนเป็นพลเมืองของประเทศโดยไม่วางเฉยกับปัญหาที่เกิดขึ้น

คุณค่า หมายถึง สิ่งที่ใช้ในการประเมินวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยาย ประโยชน์ที่ได้รับจากการอ่านวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยาย ในด้านด้านจริยศาสตร์ คุณธรรมด้านความซื่อสัตย์

วรรณกรรมไทย หมายถึง วรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่เป็นผลงานของศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ และมีการผลิตซ้ำเป็นละคร ภาพยนตร์ 3 ครั้งขึ้นไป

1.6 กรอบแนวคิดการวิจัย

จุดมุ่งหมายของการวิจัยในครั้งนี้เพื่อวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่ผลิตซ้ำเป็นละคร ภาพยนตร์ ที่มีต่อการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ เพื่อนำเสนอแนวทางการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทย การวิจัยให้ความสำคัญกับวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่ผลิตซ้ำเป็นละคร ภาพยนตร์ อาจกล่าวได้ว่าความน่าสนใจของวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่ผลิตซ้ำเป็นละคร ภาพยนตร์ อยู่ที่อารมณ์ความรู้สึกที่หลากหลายของพฤติกรรมตัวละคร ที่ทำให้เกิดอารมณ์คล้อยตาม นอกจากนี้ผู้ประพันธ์เปรียบดังโคมฉายและคันฉ่องที่ให้แสงสว่างทางปัญญา และนำทางสังคมไปในทิศทางที่ถูกต้อง สะท้อนภาพความจริงให้ปรากฏต่อคนในสังคมชั้นนำถึงความถูกต้องในสังคม โดยเฉพาะในด้าน

คุณธรรมความซื่อสัตย์ที่ผ่านวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายนับได้ว่าเป็นบทบาทของความเป็นมนุษยศาสตร์ที่ได้นำเอาวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายเป็นเครื่องมือในการขัดเกลาจิตใจคนในสังคมให้ถึงพร้อมด้วยคุณธรรม ความดี และความงาม เพื่อพัฒนาคนให้ถึงพร้อมด้วยความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์แบบ

วรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่นำมาศึกษาเป็นผลงานของศิลปินแห่งชาติ สาขา วรรณศิลป์ (เฉพาะผลงานนวนิยาย) เพราะ ผลงานวรรณกรรมของศิลปินแห่งชาติมีมาตรฐานเป็นที่ยกย่องสูงสุด ด้วยคุณสมบัติ เป็นผู้มีความรู้ความสามารถ มีความเชี่ยวชาญ และมีผลงานดีเด่นเป็นที่ยอมรับของวงการวรรณศิลป์ นอกจากนี้ยังเป็นวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่มีการผลิตซ้ำในรูปแบบละครโทรทัศน์ และภาพยนตร์ ด้วยเหตุผล กล่าวคือ การนำนวนิยายมาผลิตซ้ำในรูปแบบละครโทรทัศน์ และภาพยนตร์ แสดงให้เห็นว่านวนิยายเรื่องนั้นมีคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์เป็นอย่างมาก เนื้อเรื่องมีความสนุกสนาน และมีคุณค่าทางจริยศาสตร์คุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ ที่ทำให้ผู้อ่านเกิดความประทับใจ และได้รับความนิยมนำมาดัดแปลงเป็นภาพยนตร์ ละครโทรทัศน์ใน รูปแบบละคร และสื่อภาพยนตร์ซึ่งมีอิทธิพลอย่างมากต่อการรับรู้ของผู้ชม

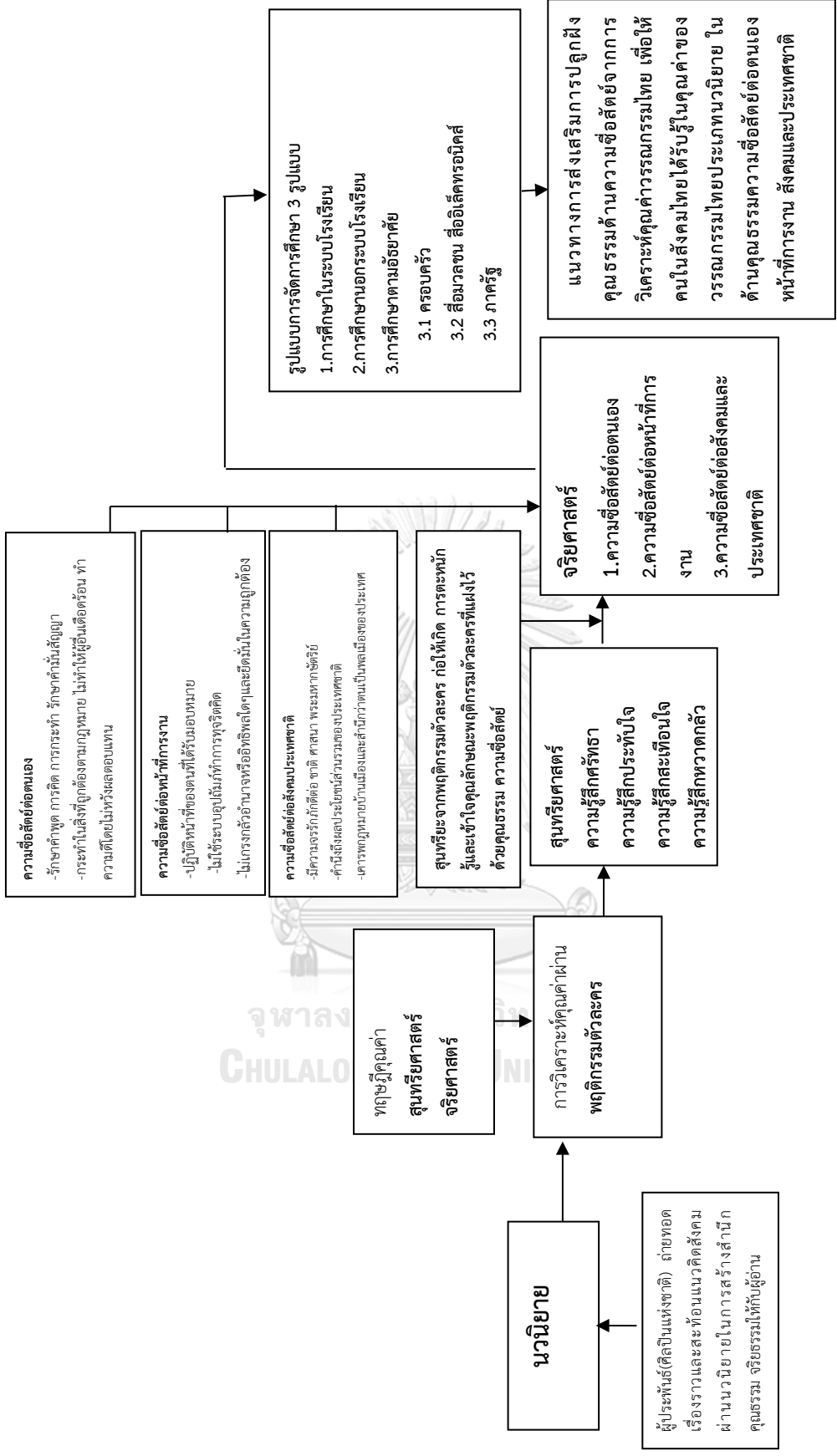
การวิเคราะห์คุณค่าของวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายในครั้งนี้ จะดำเนินในกรอบของทฤษฎีคุณค่าซึ่งประกอบด้วยคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์ จริยศาสตร์ เพื่อวิเคราะห์ว่าวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายได้ก่อให้เกิดคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์อย่างไร อีกทั้งก่อให้เกิดผลทางด้านจริยศาสตร์อย่างไรเพราะการนำคุณค่าของผลงานทางวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายไปใช้ประโยชน์นั้นสามารถสร้างจิตสำนึกที่ดีงามให้กับคนในสังคมได้ วรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายก่อให้เกิดสุนทรียศาสตร์ และจริยศาสตร์ คุณค่าทั้งสองประการนี้ทำให้ความน่าสนใจของวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายมีมากขึ้น การอ่านวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายนอกจากอ่านเพื่อความบันเทิงเพลิดเพลินแล้วสิ่งสำคัญไปกว่านั้นวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายต้องเสริมสร้างคุณค่าทางปัญญาให้กับผู้อ่านด้วย กล่าวคือ คุณค่าทั้งด้านสุนทรียศาสตร์ ความเพลิดเพลินในการอ่าน เป็นคุณค่าทางอารมณ์ และด้านจริยศาสตร์ คุณธรรมความซื่อสัตย์ในนวนิยาย เป็นคุณค่าทางปัญญา โดยคุณค่าดังกล่าวสะท้อนผ่านจากองค์ประกอบของนวนิยายคือ พฤติกรรมตัวละครที่แสดงถึงคุณธรรมความซื่อสัตย์

ทั้งนี้คุณค่าทางสุนทรียศาสตร์ อารมณ์ ความรู้สึกศรัทธา ประทับใจ สะเทือนใจ และหวาดกลัวจากพฤติกรรมตัวละคร ทำให้ผู้อ่านเกิดจินตนาการโดยส่งผลกระทบต่ออารมณ์และความคิดของผู้อ่านและเกิดอารมณ์คล้ายตามตัวละครตัวนั้น แสดงให้เห็นว่าคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์มีพลังในการจุดประกายความคิดจนก่อให้เกิดคุณค่าทางจริยศาสตร์ที่ผู้อ่านตระหนักรู้ในคุณธรรมด้าน

ความซื่อสัตย์จากพฤติกรรมของตัวละคร ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่า ลักษณะเด่นของวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายคือการนำเสนอคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์ อารมณ์ ความรู้สึก ที่ผู้อ่านจะรับรู้ได้ผ่านตัวละครก่อน จากนั้นอารมณ์คล้อยตามที่เกิดกับตัวละคร ทำให้ผู้อ่านเข้าใจพฤติกรรมตัวละครมากขึ้น และรับรู้ถึงความคิด ทศนคติของตัวละครจนเกิดการตระหนักรู้ในคุณค่าทางจริยศาสตร์ คุณธรรม จริยธรรมที่แฝงอยู่กับตัวละครตัวนั้น

ส่วนคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ที่เป็นกรอบแนวคิดในการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายนั้นมาจากการศึกษาปาฐกถาของ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรี และรัฐบุรุษซึ่งสามารถสังเคราะห์ได้ว่า ความซื่อสัตย์นั้นครอบคลุมในบริบทความซื่อสัตย์ต่อตนเอง หน้าที่การงาน สังคมและประเทศชาติโดยเป็นผู้มีคุณลักษณะดังนี้ ผู้มีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ต้องเป็นผู้ที่รักษาคำมั่นสัญญา ทั้งคำพูด ความคิดและการกระทำ ไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ผู้มีความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน ต้องเป็นผู้ที่รับผิดชอบหน้าที่การงานตามที่ได้รับมอบหมายเป็นผู้ที่ไม่เล่นพรรคเล่นพวก ไม่ใช้ระบบอุปถัมภ์เพื่อเป็นช่องทางทำการทุจริตคดโกงเพื่อประโยชน์ส่วนตนไม่เกรงกลัวอำนาจหรืออิทธิพลใดๆและยึดมั่นในความถูกต้อง และทำงานด้วยความโปร่งใส สามารถตรวจสอบการทำงานได้และผู้มีความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติ เป็นผู้มีความจงรักภักดีต่อ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมของสังคมและประเทศชาติ เคารพกฎหมายบ้านเมือง และสำนึกว่าตนเป็นพลเมืองของประเทศโดยไม่วางเฉยกับปัญหาที่เกิดขึ้น และไม่เกรงกลัวอิทธิพลใดๆ

จากนั้นคุณค่าของวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายจะเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ ผ่านพฤติกรรมตัวละคร ซึ่งจะส่งผลให้ผู้อ่านเกิดความรู้สึกซื่อสัตย์ ให้ผู้อ่านเกิดความซื่อสัตย์ และตระหนักในคุณค่าต่างๆ อันส่งผลให้เกิดการพัฒนาจิตใจเบื้องต้นของมนุษย์ในการเสริมสร้างจิตสำนึก ทศนคติ ความเชื่อ เพื่อปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ ทั้งนี้การนำเสนอแนวทางการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ จะนำแนวคิดทางการศึกษาและการพัฒนามนุษย์ มาเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา เพราะการศึกษาทั้งสามรูปแบบ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ตลอดจนสถาบันต่างๆในสังคม เป็นช่องทางในการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ไปยังคนในสังคม ตลอดจนมีผลต่อการพัฒนามนุษย์ เพราะการศึกษาทางมนุษยศาสตร์เชื่อว่า การพัฒนาที่มีประสิทธิภาพต้องเริ่มจากการพัฒนาที่จิตใจ ที่มุ่งเน้นการพัฒนาคนจากจิตใจภายในโดยมีวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ และนำมาสู่การพัฒนาสังคมในที่สุด

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

1.7 ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่ผลิตซ้ำเป็นละคร ภาพยนตร์ ที่มีต่อการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์และนำเสนอแนวทางการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่ผลิตซ้ำเป็นละคร ภาพยนตร์ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยการศึกษาเอกสาร และการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งประกอบด้วย 2 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่ผลิตซ้ำเป็นละคร ภาพยนตร์ที่มีต่อการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์โดยใช้การศึกษาเอกสาร

1) การศึกษาเอกสารจากปาฐกถาของ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรี และรัฐบุรุษรวม 46 ครั้งโดยวิธีการอ่านอย่างละเอียด เพื่อหาแนวคิดหลัก (theme) เกี่ยวกับคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ แล้วนำมาสร้างแบบวิเคราะห์

2) การศึกษาเอกสารเพื่อศึกษาวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่ผลิตซ้ำเป็นละคร ภาพยนตร์ ที่เป็นผลงานของศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ ตั้งแต่ปี พ.ศ.2528-2557 จำนวน 51 เรื่อง

ขั้นตอนที่ 2 การนำเสนอแนวทางการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทย โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากผู้ทรงคุณวุฒิ โดยผู้วิจัยจะดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ทรงคุณวุฒิ โดยเลือกแบบเจาะจง จำนวน 7 ท่าน จากนั้นผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานตามการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ การจำแนกประเภทข้อมูล การเปรียบเทียบข้อมูล และการสร้างข้อสรุปแบบอุปมาเกี่ยวกับคุณค่าของวรรณกรรมไทยต่อการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ตามกรอบแนวคิดและทฤษฎี ทฤษฎีคุณค่า การศึกษา การพัฒนามนุษย์ และการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากนั้นจัดระบบข้อมูลที่วิเคราะห์ได้มาสังเคราะห์เพื่อนำเสนอแนวทางการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทย

1.8 ข้อจำกัดของงานวิจัย

1) การวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่เป็นคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์ อารมณ์ ความรู้สึกต่างๆ ที่ได้จากการอ่านวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายเป็นมุมมองของผู้วิจัยที่มาจากการศึกษาทบทวนวรรณกรรม

2) การวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่เป็นคุณค่าทางจริยศาสตร์ คุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ ผู้วิจัยไม่นำบริบททางความคิดด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมืองในยุคสมัยนั้นที่มีผลต่อความคิดของผู้ประพันธ์มาวิเคราะห์ด้วย เพราะการศึกษาครั้งนี้ต้องการวิเคราะห์แต่เฉพาะคุณธรรมความซื่อสัตย์จากพฤติกรรมตัวละครเท่านั้น อย่างไรก็ตามเพื่อความสมบูรณ์ของข้อมูลทางวิชาการผู้วิจัยได้นำบริบททางความคิดด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมืองในยุคสมัยนั้นที่มีผลต่อความคิดของผู้ประพันธ์มาไว้ในส่วนของการทบทวนวรรณกรรมเท่านั้น

1.9 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1) ได้แนวทางการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายเพื่อให้คนในสังคมไทยได้รับรู้ในคุณค่าของวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยาย ในด้านคุณธรรมความซื่อสัตย์ต่อตนเอง หน้าที่การงาน สังคมและประเทศชาติ

2) คุณค่าทางสุนทรียศาสตร์ และจริยศาสตร์ที่ได้จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่มีต่อการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ จะเป็นการส่งเสริมให้รูปแบบการจัดการศึกษาทั้ง 3 รูปแบบ คือ การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย นำวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายไปใช้ประกอบการจัดการเรียนการสอนวิชาต่างๆ เช่น สารการเรียนรู้สังคมศึกษา สารการเรียนรู้ภาษาไทย รวมถึงการจัดกิจกรรมอื่นๆ ในโรงเรียน มหาวิทยาลัย ตลอดจนการผลิตซ้ำในรูปแบบต่างๆ เช่น ละครโทรทัศน์ ภาพยนตร์ หนังสืออ่านนอกเวลา เป็นต้น

บทที่ 2

เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่อง การส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ : การวิเคราะห์คุณค่า
วรรณกรรมไทย ผู้ศึกษาได้รวบรวมเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

ตอนที่ 1 แนวคิดเรื่องวรรณกรรมไทย

1.1 วรรณกรรมไทย

1.1.1 ความเป็นมาและประเภทของวรรณกรรม

1.1.2 การเปลี่ยนแปลงของวรรณกรรมไทย

1.1.3 ความสำคัญและคุณค่าของวรรณกรรมไทย

1.2 วรรณกรรมไทยประเภทนวนิยาย

1.2.1 ความเป็นมาของวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยาย

1.2.2 องค์ประกอบของวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยาย

1.2.3 บทบาทของวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายกับสังคม

1.2.4 การประกอบสร้างวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายผ่าน

โลกทัศน์ของผู้ประพันธ์

1.2.5 ศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์

1.2.6 ปรีถรรศน์นวนิยายที่เป็นผลงานของศิลปินแห่งชาติสาขาวรรณศิลป์

1.2.7 วรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายกับการผลิตซ้ำ

ตอนที่ 2 ทฤษฎีคุณค่า

2.1 ความหมายและความสำคัญของทฤษฎีคุณค่า

2.2 สุนทรียศาสตร์

2.3 จริยศาสตร์

ตอนที่ 3 แนวคิดทางการศึกษา

3.1 ความหมายการศึกษา

3.2 ความสำคัญของการศึกษา

3.3 รูปแบบการจัดการศึกษาของไทย

3.4 ความหมายและลักษณะการถ่ายทอด

3.5 สถาบันทางสังคมกับการถ่ายทอดวัฒนธรรม

ตอนที่ 4 แนวคิดคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์

- 4.1 ความหมายคุณธรรม
- 4.2 คุณธรรมในสังคมไทยปัจจุบัน
- 4.3 การศึกษาค่านิยมรักความซื่อสัตย์สุจริตในต่างประเทศ
- 4.4 ความซื่อสัตย์เป็นหลักธรรมคำสอนของศาสนา
- 4.5 ความซื่อสัตย์ในทัศนะทั่วไป
- 4.6 ความซื่อสัตย์ในทัศนะของพลเอกเปรม ติณสูลานนท์

ตอนที่ 5 แนวคิดการพัฒนามนุษย์

- 5.1 หลักการและความเป็นมาของการพัฒนามนุษย์
- 5.2 แนวคิดการพัฒนามนุษย์
- 5.3 การพัฒนามนุษย์ด้วยแนวทางมนุษยศาสตร์

ตอนที่ 6 การส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์

- 6.1 ความหมายของการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์
- 6.2 หลักการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์
- 6.3 การส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ในข้าราชการภาครัฐ
- 6.4 การส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ในเด็กและเยาวชน

ตอนที่ 7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ตอนที่ 1 แนวคิดเรื่องวรรณกรรมไทย

1.1 วรรณกรรมไทย

1.1.1 ความเป็นมาและประเภทของวรรณกรรม

วรรณกรรมปรากฏขึ้นครั้งแรกในพระราชบัญญัติคุ้มครองวรรณกรรมและศิลปกรรม พ.ศ. 2475 คำว่า วรรณกรรมอาจเทียบเคียงได้กับคำภาษาอังกฤษว่า Literary work หรือ general literature ความหมายแปลตามรูปศัพท์ว่าทำให้เป็นหนังสือ ซึ่งดูตามความหมายนี้แล้วจะเห็นว่ากว้างขวางมาก นั่นก็คือการเขียนหนังสือจะเป็นข้อความสั้นๆหรือเรื่องราวสมบูรณ์ก็ได้ เช่น ข้อความที่เขียนตามใบปลิว ป้ายโฆษณาต่าง ๆ ตลอดไปจนถึงบทความ หรือหนังสือที่พิมพ์เป็นเล่มทุกชนิด เช่น ตำรับตำราต่าง ๆ นวนิยาย กาพย์ กลอนต่าง ๆ ก็ถือเป็นวรรณกรรมทั้งสิ้นจากลักษณะกว้าง ๆ ของวรรณกรรม สามารถทำให้ทราบถึงคุณค่ามากน้อยของวรรณกรรมได้โดยขึ้นอยู่กับวรรณศิลป์ คือ ศิลปะในการแต่งหนังสือนั้นเป็นสำคัญ ถ้าวรรณกรรมเรื่องใดมีคุณค่าทางวรรณศิลป์สูง เป็นที่ยอมรับกันโดยทั่วไปว่าเป็นหนังสือดี วรรณกรรมก็อาจได้รับยกย่องว่าเป็นวรรณคดี(กุหลาบ มลลิกะมาส, 2517: 5)

วรรณกรรม เป็นงานเขียนที่ถ่ายทอดแนวคิด ความรู้สึก สร้างจินตนาการ ให้อารมณ์ ให้ความรู้และความเพลิดเพลิน จากการประกอบสร้างทางอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด โลกทัศน์ผ่านบริบททางสังคมโดยผู้ประพันธ์ทำหน้าที่ถ่ายทอดวรรณกรรมผ่านตัวหนังสือ เรียงร้อยถ้อยคำเป็นภาษาศิลป์ที่มีคุณค่าไปยังผู้อ่านให้เกิดความซาบซึ้งในสุนทรียศาสตร์ และจริยศาสตร์ วรรณกรรมแบ่งเป็น 2 ประเภท (สายทิพย์ นุกุลกิจ, 2539: 165)

1) วรรณกรรมสารคดี หมายถึงหนังสือที่แต่งขึ้นเพื่อมุ่งความรู้ ความคิด ประสพการณ์แก่ผู้อ่านซึ่งอาจใช้รูปแบบร้อยแก้ว หรือร้อยกรองก็ได้ อาทิ หนังสือวิชาการ ตำราเรียน อุตชีวประวัติ บทความ

2) วรรณกรรมบันเทิงคดี หมายถึงวรรณกรรมที่แต่งขึ้นเพื่อมุ่งให้ความเพลิดเพลิน สนุกสนานบันเทิงแก่ผู้อ่าน จึงมักเป็นเรื่องที่มีเหตุการณ์และตัวละคร เช่น เรื่องสั้น นวนิยาย นิทาน กวีนิพนธ์

นอกจากนี้ สิทธา พิณีภูวดล (2520: 9-10) ยังกล่าวว่า วรรณกรรมไทยมีรูปแบบการแต่งที่หลากหลาย ดังสามารถแบ่งประเภทของวรรณกรรมไทยได้ ดังนี้

1) ร้อยกรอง ร้อยกรองในปัจจุบันมุ่งเน้นการนำเสนอ ข้อคิดเห็นหรือความคิด มากกว่าการเสนอความไพเราะงดงามตามหลักวรรณศิลป์ของร้อยกรองสมัยก่อน นอกจากนี้

นิยมใช้ถ้อยคำง่าย ๆ ในภาพพจน์ที่มีความหมายแจ่มชัด สำหรับเนื้อหาสะท้อนเรื่องราวเกี่ยวกับสภาพสังคมในยุคสมัยนั้นๆ ทั้งด้าน การเมือง การศึกษา และเศรษฐกิจ

2) เรื่องสั้น เป็นรูปแบบการเขียนบันเทิงคดีอย่างใหม่ที่ได้รับการนิยมน้อยกว่า กว้างขวาง มีลักษณะเป็นร้อยแก้วเรื่องสมมติที่มีขนาดสั้น ผู้แต่งมักกำหนดให้เนื้อเรื่อง ตัวบุคคลในเรื่อง บทสนทนา เหตุการณ์และสถานที่ในเรื่องมีลักษณะสมจริงตามสภาพจริงมากที่สุด

3) นวนิยายเป็นรูปแบบการเขียนบันเทิงคดีอย่างใหม่เช่นเดียวกับเรื่องสั้นแต่มีขนาดของเนื้อเรื่องที่ยาวกว่าเพราะผู้แต่งสามารถกำหนดตัวบุคคล เหตุการณ์และสถานที่ในเรื่องได้โดยไม่จำกัดตามแต่ผู้แต่งจะกำหนด นวนิยายมีแนวการเขียนได้หลายแบบ อาทิ ประเภทโรแมนติก ประเภทสัจนิยม ประเภทธรรมชาตินิยม

4) บทละครพูด คือบทละครที่ไทยได้รับอิทธิพลจากตะวันตก ในรัชกาลที่ 5 มักแต่งเป็นร้อยแก้วเรื่องสมมติ เพื่อใช้แสดงบนเวทีโดยกำหนดให้ตัวละครดำเนินเรื่องในรูปของบทเจรจา ในปัจจุบัน ละครพูดพัฒนาเป็นละครพูดสมัยใหม่ นิยมแสดงและเผยแพร่เฉพาะในกลุ่มผู้ที่สนใจเท่านั้น

5) สารคดี เป็นรูปแบบการเขียนร้อยแก้วที่มุ่งเน้นเรื่องข้อเท็จจริงหรือความคิดเห็นเป็นอันดับแรก เน้นความเพลิดเพลินรองลงมา รูปแบบของสารคดี อาทิ บทความ ความเรียง สารคดีเรื่องเล่าจากประสบการณ์

ส่วน รื่นฤทัย สัจพันธุ์ (2538:155) กล่าวว่าวรรณกรรมเป็นส่วนหนึ่งของมนุษยศาสตร์ ที่แสดงออกซึ่งอารมณ์ ความรู้สึก คุณงามความดี การประกอบขึ้นเป็นวรรณกรรมนั้นประกอบด้วย ภาษา วรรณกรรม เป็นการสื่อสารอย่างหนึ่งมีสารได้แก่ ความคิดหรือความหมายที่ผู้เขียนต้องการส่งถึงผู้อ่านจากการศึกษาวรรณกรรมในรัชกาลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พบว่า ในช่วงปลายของรัชกาลที่ 5 วรรณกรรมไทยเริ่มเปลี่ยนแนวนิยมจากร้อยกรองไปเป็นร้อยแก้ว และเปลี่ยนแนวนิยมจากรื่องนิยายอิงพงศาวดารจีนและเรื่องจ๊กๆวงศ์ๆ ไปเป็นเรื่องแปลจากบันเทิงคดีภาษาตะวันตก และเรื่องอ่านเล่นที่แต่งขึ้นใหม่ในลักษณะเรื่องสั้นและนวนิยาย

สรุปว่า วรรณกรรมเป็นงานเขียนที่ถ่ายทอดแนวคิด ความรู้สึก สร้างจินตนาการ ให้อารมณ์ ให้ความรู้และความเพลิดเพลิน จากการประกอบสร้างทางอารมณ์ ความรู้สึก นึกคิด โลกทัศน์ ผ่านบริบททางสังคมโดยผู้ประพันธ์ทำหน้าที่ถ่ายทอดวรรณกรรมผ่านตัวหนังสือ วรรณกรรม เป็นการสื่อสารอย่างหนึ่งโดยที่ความคิดหรือความหมายที่ผู้เขียนต้องการส่งผ่านไปยังผู้อ่าน วรรณกรรมมีทั้งรูปแบบสารคดี และบันเทิงคดี อีกทั้งวรรณกรรมไทยยังมีรูปแบบการแต่งที่หลากหลาย ทั้งร้อยกรอง เรื่องสั้น นวนิยาย บทละครพูด และสารคดี

1.1.2 การเปลี่ยนแปลงของวรรณกรรมไทย

นักวิชาการหลายท่านได้อธิบายว่า วรรณกรรมไทยมีลักษณะเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม จากการเขียนเรื่องจักรวงศ์ มาเขียนร้อยแก้วแบบตะวันตก เกิดจากอิทธิพลสำคัญหลายประการ ดังนี้

บุญเหลือ เทพยสุวรรณ (2514:79) กล่าวว่า วรรณกรรมไทยมีการเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม เนื่องจาก

1) อิทธิพลการศึกษา ในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวมีการปฏิรูปการศึกษา ในสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวมีการออกพระราชบัญญัติประถมศึกษา ประชาชนรู้หนังสือมากขึ้น ในสมัยพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัวเป็นสมัยต้นของยุคการศึกษาทวยราษฎร์ ประชาชนให้ความสำคัญกับการศึกษามากขึ้น ประชาชนอ่านหนังสือมากขึ้น ทำให้นักเขียนต้องสร้างสรรค์ผลงานออกมามากตามลำดับ จึงกล่าวได้ว่าอิทธิพลของการศึกษาทำให้วรรณกรรมเปลี่ยนไปจากเดิม

2) ความก้าวหน้าด้านการพิมพ์ กิจการสิ่งพิมพ์มีความเจริญมากขึ้นในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทำให้หนังสือพิมพ์มีบทบาทเป็นสื่อกลางทางความคิดระหว่างผู้อ่านกับผู้เขียนมากขึ้น ยิ่งหนังสือพิมพ์เจริญมากก็ทำให้นักเขียน นักอ่านเพิ่มขึ้น

ในขณะที่ ตรีศิลป์ บุญขจร(2547: 56-57) กล่าวว่า ปัจจัยทางการเมืองและเศรษฐกิจมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนแปลงของวรรณกรรมไทย ดังนี้

1) การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและสังคม การเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475 นอกจากทำให้สภาพสังคมไทยเปลี่ยนไปจากเดิมคือชนชั้นกลางมีอำนาจควบคุมเศรษฐกิจการเมืองและสังคมแทนชนชั้นศักดินาแล้วยังมีผลทำให้วรรณกรรมไทยเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมด้วย กล่าวคือ วรรณกรรมไทยกลับขยายวงกว้างขึ้นและมีเนื้อหาผูกพันกับชนชั้นกลางมากขึ้น เป็นผลมาจากการปกครองแบบประชาธิปไตยมุ่งเน้นความเสมอภาค เสรีภาพของประชาชน และจากการที่ประชาชนมีการศึกษาสูงขึ้นจึงต้องการที่จะแสดงออกทางความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์สังคมมากขึ้น เมื่อเป็นเช่นนี้วรรณกรรมในยุคหลังเปลี่ยนแปลงการปกครองจึงมีเนื้อหาที่หลากหลายจากในอดีต แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าวรรณกรรมไทยในสมัยต่อมาจะเจริญก้าวหน้าหรือซบเซาขึ้นอยู่กับนโยบายของรัฐบาลในแต่ละยุคสมัย ดังนั้นจะเห็นได้ว่า การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและสภาพสังคมนั้นเป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้วรรณกรรมเกิดการเปลี่ยนแปลง

2) อิทธิพลด้านเศรษฐกิจ ภาวะเศรษฐกิจของสังคมมีอิทธิพลต่อค่าครองชีพของนักเขียนด้วย โดยสภาพการณ์เช่นนี้นักเขียนจำเป็นต้องเขียนหนังสือเพื่อหารายได้เลี้ยงตัวเอง ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่าความหวังที่นักเขียนจะเพิ่มพูนรายได้ให้แก่ตนเองและสังคมล้วนมีอิทธิพลต่อการเปลี่ยนแปลงวรรณกรรมไทยได้ทั้งสิ้น

ส่วน สุพรรณณี วราทร(2519: 24-25) ให้คำอธิบายว่า ความต้องการของตลาด การส่งเสริมการประพันธ์ในยุค รัชกาลที่ 6 และความต้องการวรรณกรรมที่สอดคล้องกับชีวิตจริง ก็มีผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงวงการวรรณกรรมของไทยเช่นเดียวกัน ดังคำอธิบาย ดังนี้

1) ความต้องการของตลาด พิจารณาจากความสนใจของผู้อ่าน แต่ก็มีนักเขียนจำนวนไม่น้อยที่เขียนเรื่องตามอุดมคติ โดยไม่สนใจผู้อ่าน อย่างไรก็ตามอาจกล่าวได้ว่าความต้องการของตลาดวรรณกรรมหรือความสนใจของผู้อ่านและผู้จัดพิมพ์เป็นปัจจัยประการหนึ่งที่กำหนดทิศทางวรรณกรรมให้เปลี่ยนไป

2) การส่งเสริมทางการประพันธ์ ในสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว มีการส่งเสริมการประพันธ์ร้อยแก้ว ร้อยกรอง การแปลหนังสือต่างประเทศ และสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวมีการจัดตั้งวรรณคดีสโมสร ลักษณะดังกล่าวนับเป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งซึ่งส่งเสริมวรรณกรรมไทยให้เจริญก้าวหน้าและมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงวรรณกรรมไทยด้วย โดยหลังจากเปลี่ยนแปลงการปกครอง พ.ศ.2475 รัฐบาลแต่ละสมัยก็ได้ส่งเสริมงานประพันธ์ตามลำดับ เช่นองค์การ ส.ป.อ. รางวัลซีไรต์ เป็นต้น

3) ความต้องการรูปแบบวรรณกรรมที่สอดคล้องกับชีวิตจริงหลังจากรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเป็นต้นมาถึงยุคปัจจุบัน วิถีชีวิตของคนไทยเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมมาก อันเนื่องมาจากความเจริญก้าวหน้าของการพัฒนาประเทศ วิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี ในด้านการอ่านก็เช่นกัน คนต้องการอ่านหรือฟังเรื่องราวที่พบเห็นได้จริง เรื่องใกล้ตัวมากกว่าเรื่องไกลตัว แต่วรรณกรรมที่ปรากฏค่อนข้างอยู่ไกลความจริง เป็นเรื่องชั้นสูง จึงทำให้คนไทยที่มีการศึกษาสูงแบบตะวันตกเริ่มคิดหารูปแบบวรรณกรรมขึ้นมาใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับชีวิตที่เปลี่ยนไป เช่น เรื่องสั้น นวนิยาย สารคดี เป็นต้น และเพราะเหตุที่ร้อยแก้วมีลักษณะสอดคล้องกับวิถีชีวิตในยุคนั้น จึงกลายเป็นสิ่งที่ได้รับความนิยมมาจนถึงยุคปัจจุบัน

จากทัศนะของนักวิชาการที่ได้กล่าวมา สรุปได้ว่า วรรณกรรมไทยเกิดการเปลี่ยนไปมาเป็นร้อยแก้วสมัยใหม่แบบตะวันตกมีปัจจัยมาจาก อิทธิพลการศึกษา ความก้าวหน้าทางการพิมพ์ การปกครองที่มุ่งเน้นประชาธิปไตย เสรีภาพในการเขียนมากขึ้น อิทธิพลจากเศรษฐกิจ ความต้องการของตลาด การส่งเสริมการประพันธ์ในยุครัชกาลที่ 6 และความต้องการรูปแบบวรรณกรรมที่สอดคล้องกับชีวิตจริงหลังจากรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเป็นต้นมาถึงยุคปัจจุบัน

1.1.3 ความสำคัญและคุณค่าของวรรณกรรมไทย

วรรณกรรมมิใช่เป็นแต่เพียงสื่ออย่างเดียวนหากสิ่งที่แฝงลึกลงไปในช่วงไฟระหว่างตัวอักษรยังสะท้อนให้เห็นถึงความตื่นลึกลับทางภูมิปัญญาของผู้เขียนและลึกลงไปในภูมิปัญญานั้นก็คือความจริงใจที่ผู้เขียนสะท้อนต่อตัวเองและวรรณกรรมเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตมนุษย์ชาติที่เจริญแล้วทุกชาติจะต้องมีวรรณกรรมเป็นของตัวเอง และวรรณกรรมจะมีมากหรือน้อยดีหรือเลว ก็แล้วแต่ความเจริญงอกงามแห่งจิตใจของชนในชาตินั้น ๆ วรรณกรรมเป็นเครื่องชี้ให้รู้ว่าชาติใดมีความเจริญทางวัฒนธรรมสูงแค่ไหนและยุคใดมีความเจริญสูงสุดยุคใดมีความเสื่อมทรามลง เพราะฉะนั้นวรรณกรรมแต่ละชาติ จึงเป็นเครื่องชี้วัดได้ว่ายุคใดจิตใจของประชาชนในชาติมีความเจริญหรือเสื่อมอย่างไร (วิทย์ ศิวะศรียานนท์, 2514)

ด้วยเหตุนี้วรรณกรรมจึงเป็นเครื่องมือสื่อสารความรู้สึกรู้สึกนึกคิดถ่ายทอดจินตนาการและแสดงออกซึ่งศิลปะอันประณีตงดงามการศึกษาหรืออ่านวรรณกรรมแต่ละเรื่องทำให้ผู้อ่านมองเห็นภาพสังคม วัฒนธรรม การเมืองและเศรษฐกิจ ของยุคสมัยที่ผู้ประพันธ์ได้สะท้อนผ่านมุมมองของตนออกมารวมทั้งทำให้ผู้อ่านเข้าใจความรู้สึกนึกคิดของผู้คนที่มิต่อสภาพการณ์เหล่านั้น (สมพร มั่นตสุตร, 2524)

ดังที่ สายทิพย์ นุกูลกิจ (2539:87-88) ได้กล่าวถึงความสำคัญและคุณค่าของวรรณกรรม ดังนี้

1) **ตัวละครที่ปรากฏในวรรณกรรม** ได้เปิดเผยให้ผู้อ่านเห็นความคิดจิตใจของมนุษย์ด้วยกัน ทั้งที่เหมือนกับคนทั่วไปและทั้งที่แตกต่างและมีปฏิกิริยาต่อคนอื่น

2) **การสร้างพฤติกรรมและสถานการณ์ในวรรณกรรม** ทำให้ผู้อ่านได้เรียนรู้ว่าพฤติกรรมของคน หนึ่งย่อมเกี่ยวโยงไปถึงคนอื่น ๆ ด้วยบางครั้งพฤติกรรมของคนเพียงคนเดียวก็มีพลังอำนาจผลักดันให้เกิดเหตุการณ์ที่เหลือวิสัยที่จะควบคุมได้มีผลต่อตนเองและคนอื่นอีกหลายคน ซึ่งใครๆ ก็ควบคุมสถานการณ์ไม่ได้นอกจากนี้ยังทำให้ผู้อ่านแลเห็นพฤติกรรมต่างๆ ด้วย

3) **การสร้างฉากในวรรณกรรม** โดยเฉพาะเมื่อผู้เขียนวาดภาพความเป็นไปในโลกซึ่งมีแต่ความกดดันจะทำให้ผู้อ่านได้แลเห็นรายละเอียดต่าง ๆ ของชีวิตผู้เขียนจะเลือกคัดจัดประเภทของประสบการณ์มาแยกแยะพิจารณาในวรรณกรรมของเขาเพื่อให้ผู้อ่านมีโอกาสนำประสบการณ์ของตนเองมาเทียบเคียง

4) **รูปแบบและโครงสร้างของวรรณกรรม** ซึ่งเป็นที่ยอมรับกันในสากลว่าเป็นศิลปะนั้นผู้อ่านไม่ว่าจะอ่านวรรณกรรมในรูปนวนิยาย บทละคร หรือบทประพันธ์อื่น ๆ ก็จักพบลักษณะของวรรณกรรมนั้น จะปรุงแต่งความคิดของผู้อ่านและกระตุ้นเตือนให้เกิดความรู้สึกนึกคิดอย่างลึกซึ้งเป็นความรู้สึกนึกคิดของผู้อ่านจากรวมกันที่ผู้แต่งสร้างขึ้นในรูปแบบต่างๆ

5) **ภาษา สัญลักษณ์และมโนภาพของวรรณกรรม** ได้สร้างความงามและ

ความน่าเกลียดให้เกิดขึ้นเพื่อเทียบเคียงกันวรรณกรรมจะกระตุ้นจินตนาการของผู้อ่านให้หัวโนและมีการตอบสนองนักเขียนที่ใช้ภาษาได้กระจ่างชัดจะถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดในส่วนลึกของจิตใจมายังผู้อ่านได้อย่างยอดเยี่ยมความงดงามของภาษาของกวีหรือนักเขียนจะเขย่าอารมณ์และความคิดของผู้อ่านให้ไหวสะเทือน

6) **ท่วงทำนองเขียนในวรรณกรรม** ซึ่งทำให้ผู้อ่านรู้จักลักษณะเฉพาะของกวีหรือนักเขียนแต่ละคนนั้นจะทำให้ผู้อ่านเกิดความสุขตื่นเต้นไปกับบุคลิกลักษณะของกวีแต่ละคนแตกต่างกันไป

7) **ความคิดในวรรณกรรม** ผู้อ่านจะได้พบกระเจกเงาในมหิมาสะท้อนภาพประสบการณ์ความฉลาดหลักแหลม และย่อโลกอันกว้างขวางมาวางไว้ตรงหน้าจะชี้ให้ผู้อ่านเห็นสาเหตุของปัญหาต่าง ๆ และการพยายามค้นหาวิธีที่ดีที่สุดมาแก้ปัญหาเหล่านั้น

ในขณะที่ รีนฤทัย สัจจพันธุ์ (2538:45-50) กล่าวถึงคุณค่าวรรณกรรมในด้านอารมณ์ และคุณค่าทางปัญญา ดังนี้

1) **คุณค่าทางอารมณ์** แร้งบันดาลใจที่เกิดขึ้นจากผู้ประพันธ์แล้วถ่ายทอดมายังผู้อ่านซึ่งผู้อ่านจะตีความวรรณกรรมนั้น ๆ ออกมาซึ่งอาจจะตรงหรือคล้ายกับผู้ประพันธ์ก็ได้เช่น อารมณ์โศก อารมณ์รัก อารมณ์โกรธ เคียดแค้น เป็นต้นโดยวรรณกรรมจะเป็นเครื่องขัดเกลาอัธยาศัยและกล่อมเกล่าอารมณ์ให้หายความหมักหมมคลายความกังวล และความหมกมุ่น หนุนจิตใจให้เกิดความผ่องแผ้วทำให้รู้สึกชื่นบานและร่าเริงในชีวิต ทำให้หายจากความมีจิตใจที่คับแคบรู้ค่าความงามของธรรมชาติความมีระเบียบเรียบร้อย ความดี ความงาม และความจริงหรือสัจธรรมที่แฝงอยู่กับความรื่นเริงบันเทิงใจหรือการได้ร้องให้กับตัวเองของเรื่องในหนังสือหรือหัวเราะกับคำพูดในหนังสือ นั้นมีผลทางด้านอารมณ์ดังที่เจตนา นาควัชระ (2529 : 82) กล่าวว่า เราจะต้องไม่ลืมน่าวรรณกรรมมิใช่การสอนโดยตรง มิใช่การการโฆษณาชวนเชื่อ การปลุกสำนึกเชิงสังคมอาจจะทำได้ดีที่สุดในวิธีของการศิลปะก็ได้ เพราะการเปลี่ยนใจของมนุษย์คงไม่มีวิธีใดดีไปกว่าการจับใจด้วยสุนทรียะทางอารมณ์

2) **คุณค่าทางปัญญา** วรรณกรรมแทบทุกเรื่องผู้อ่านจะได้รับความรู้ความเข้าใจเพิ่มขึ้นไม่มากนักน้อยมีผลให้สติปัญญาแตกฉานทั้งทางด้านวิชาการ ความรู้รอบตัว ความรู้เท่าทันคนความเห็นอกเห็นใจต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกันเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตัวละครในเรื่องให้ข้อคิดต่อผู้อ่านขยายทัศนคติให้กว้างขึ้น บางครั้งก็ทำให้ทัศนคติที่เคยผิดพลาดกลับกลายเป็นถูกต้องผู้อ่านได้อ่านวรรณกรรมเรื่องสามก๊กและราชาธิราชจะให้อ่านจักกลยุทธในการสงคราม กลอุบายต่าง ๆ เล่ห์เหลี่ยม นิสัยใจคอของคนและความคิดอันปราดเปรื่องของตัวละครบางตัวพร้อมกันนี้วรรณกรรมแทบทุกเรื่องจะแทรกสัจธรรมที่ผู้อ่านสามารถนำมาใช้ประโยชน์ทำให้จิตใจสูงขึ้นหรือนำมาใช้ประ พถุติ

ปฏิบัติในชีวิตประจำวัน เช่น คำโคลงโลกนิติ ของกรมพระยาเดชาดิศรหรือเพลงยาวถวายโอวาท และสวัสดิศึกษา ของสุนทรภู่ เป็นต้น

ตั้งคำกล่าวของเจตนานาควัชระ (2529: 88) กล่าวว่า หน้าที่ทางสังคมของวรรณกรรมอาจจะมิใช่การแก้ปัญหาทางสังคมในเชิงปฏิบัติหรือการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมมนุษย์ในระยะสั้นแต่เป็นหน้าที่ของการให้แสงสว่างทางปัญญา

ส่วนทัศนะของธวัช ปุณโณทก (2527: 64)กล่าวว่าวรรณกรรมยังมีคุณค่าทางศีลธรรม กล่าวคือ

1) **คุณค่าทางศีลธรรม** วรรณกรรมเรื่องหนึ่ง ๆ อาจจะมีคติหรือแง่คิดอย่างหนึ่งแทรกไว้ อาจจะเป็นเนื้อเรื่องหรือเป็นคติคำสอนระหว่างบรรทัดซึ่งวรรณกรรมแต่ละเรื่องให้แง่คิดไม่เหมือนกัน บางทีผู้อ่านที่อ่านอย่างผิวเผินจะตำหนิตัวละครในเรื่องนั้นว่า กระทำผิดศีลธรรมไม่ส่งเสริมให้คนมีศีลธรรม แต่ถ้าพิจารณาและติดตามต่อไปผู้อ่านก็จะพบว่าใครก็ตามที่ไม่อยู่ในศีลธรรมก็จะต้องประสบความทุกข์ยาก ความล้มเหลวและความเกลียดชังจากสังคม อาจจะเป็นเพราะกรรมของแต่ละคน บางคนประกอบกรรมมาต่างกรรมต่างวาระแต่อาจจะพบจุดจบในกรรมอันเดียวกันก็ได้ เช่น เรื่องพระลอเป็นวรรณกรรมสะท้อนอารมณ์ ซึ่งได้แทรกข้อคิดเกี่ยวกับความรักและความรับผิดชอบในหน้าที่ ให้ผู้อ่านได้พิจารณาถ้าบังเอิญมีเหตุการณ์ในชีวิตเกิดขึ้นพร้อม ๆ กันทั้งความรักและความรับผิดชอบจะเลือกทางไหนพระลอได้เลือกความรักและประสบกับความยุ่งยากจนสิ้นชีวิตเป็นตัวอย่างที่ไม่ต้องการให้ใครเอาอย่าง ซึ่งตามหลักการของวรรณกรรมนั้นในเรื่องของศีลธรรม สิ่งที่ผู้อ่านต้องนำมาคิดก็คือเป็นศีลธรรมของคนกลุ่มใด ของใคร และสมัยใดเพราะศีลธรรมก็ต่างกันตามวาระยุคและสมัยของแต่ละสังคมด้วย เช่นผู้อ่านอาจจะโทษว่า พระลอ พระเพื่อน พระแพง ไม่ตั้งอยู่ในศีลธรรม ผู้อ่านก็ต้องพิจารณาหลาย ๆ ด้านทั้งในเรื่องของสังคม ค่านิยม บุคคลฐานะและทางแนวคิดและจุดประสงค์ของผู้แต่งว่าเพื่ออะไรส่วนวรรณกรรมที่ให้คุณค่าทางศีลธรรมแก่ผู้อ่านที่เห็นได้ชัดเจนก็คือวรรณกรรมศาสนา ได้แก่ เรื่องชาดกต่าง ๆ เช่น เวสสันดรชาดก สุวรรณสามชาดกนอกจากนั้นก็ยังมีนิทานนิยายต่าง ๆ เช่น นิทานอีสป นวนิยายที่มุ่งสอนศีลธรรม ไตรภูมิพระร่วง ของพระเจ้าลิไทพระปฐมสมโพธิกถา ของสมเด็จพระมหาสมณเจ้ากรมพระปรมานุชิตชิโนรส เป็นต้น

ในขณะที่กระแสร่วม มาลาภรณ์ (2530) กล่าวถึงคุณค่าทางวัฒนธรรมไว้ ดังนี้

1) **คุณค่าทางวัฒนธรรม** วรรณกรรมทำหน้าที่ผู้สืบทอดวัฒนธรรมของชาติจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่งเป็นสายใยเชื่อมโยงความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของคนในชาติในวรรณกรรมมักจะบ่งบอกคติของคนในชาติไว้ เช่นวรรณกรรมสมัยสุโขทัยจะทำให้เราทราบว่าคุณคิของคนไทยสมัยสุโขทัยนิยมการทำบุญให้ทานการสวดมนต์แข่งคนบาปคนผิด มักจะสาปแช่งมิให้พระสงฆ์รับบิณฑบาตรจากบุคคลผู้นั้น เป็นต้น วรรณกรรมของชาติมักจะเล่าถึงประเพณีนิยม คติชีวิต การใช้ถ้อยคำภาษาการดำรงชีวิตประจำวัน การแก้ปัญหาสังคม อาหารการกิน ที่อยู่อาศัย เสื้อผ้า เป็นต้น

เพื่อให้คนรุ่นหลังมีความรู้เกี่ยวกับคนรุ่นก่อนๆ และเข้าใจวิถีชีวิตของคนรุ่นก่อนเข้าใจเหตุผลว่าทำไมคนรุ่นก่อนๆ จึงคิดเช่นนั้น ทำเช่นนั้นก่อให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน

ดังเช่น วรรณกรรมเรื่องอิเหนาพระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ 2 ช่วยให้ผู้อ่านได้ทราบถึงพระราชพิธีต่างๆ เช่นพระราชพิธีโสกันต์ เป็นต้น หรือ เรื่องขุนช้างขุนแผนทำให้ผู้อ่านเข้าใจประเพณีการเกิด การโกนจุก การบวช การแต่งงาน การเผาศพ เป็นต้นอย่างไรก็ตามคุณค่าทางวัฒนธรรมนี้เป็นเรื่องเฉพาะของแต่ละสังคมถ้าสามารถสร้างให้เกิดความรู้สึกที่เป็นสากล คือมีอุดมคติเป็นกลางสามารถเป็นที่ยึดถือของทุกสังคมก็นับเป็นคุณค่าทางวัฒนธรรมที่ถือเป็นความสามารถอย่างยิ่งและที่สำคัญวัฒนธรรมอยู่ได้ส่วนหนึ่งก็เพราะมีวรรณกรรมบันทึกไว้เป็นหลักฐานกล่าวอีกนัยหนึ่งจะโดยรู้สึกตนหรือไม่ก็ตามนักประพันธ์ย่อมจะแต่งเรื่องทีกล่าวถึงวัฒนธรรมของตน และอาจจะของผู้อื่นด้วย และในบางครั้งบางคราวเมื่อแปลหรือเรียบเรียงหรือเอาเค้าเดิมมาจากวรรณกรรมต่างประเทศก็จะกล่าวถึงวัฒนธรรมของต่างประเทศเท่าที่ตนรู้และเข้าใจด้วยผู้อ่านก็จะเกิดความรู้สึกชื่นชมและชื่นชมไปกับวัฒนธรรมนั้นๆ ด้วย

บุญยงค์ เกศเทศ (2529) กล่าวถึง คุณค่าทางประวัติศาสตร์ของวรรณกรรม ดังนี้

1) **คุณค่าทางประวัติศาสตร์** การบันทึกทางประวัติศาสตร์ที่มุ่งจดแต่ข้อเท็จจริงไม่ซ้าก็อาจจะเบื่อหน่ายหลงลืมได้เช่น เรื่องราวเกี่ยวกับสงครามยุทธหัตถีระหว่างสมเด็จพระนเรศวรกับพระมหาอุปราชาในประวัติศาสตร์อาจจะจดบันทึกไว้เพียงไม่กี่บรรทัด ผู้อ่านก็อาจจะอ่านข้ามไปโดยไม่ทันสังเกตและจดจำถ้าได้อ่านลิลิตตะเลงพ่ายจะจำเรื่องยุทธหัตถีได้ดีขึ้นและยังเห็นความสำคัญของเหตุการณ์บ้านเมืองในตอนนั้นอีกด้วยทั้งนี้เพราะผู้อ่านได้รับรสแห่งความสุขบันเทิงใจในขณะที่อ่านลิลิตตะเลงพ่ายหรือวรรณกรรมประวัติศาสตร์อื่นๆ ที่นำเรื่องราวทางประวัติศาสตร์มาใช้เป็นวัตถุดิบในการแต่งด้วยวรรณกรรมถือเป็นกระจกเงาส่องท่อนภาพในอดีตของแต่ละชาติได้อย่างดีที่สุดเรื่องราวที่เป็นประวัติศาสตร์หลายเรื่อง ศึกษาได้จากวรรณกรรมไม่มากนักน้อย เช่น เรื่องสี่แผ่นดินของ หม่อมราชวงศ์ศีกฤทธิ ปราโมชซึ่งเป็นวรรณกรรมที่ใช้เหตุการณ์ของประเทศไทยตั้งแต่สมัยพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวลงมาถึงสิ้นแผ่นดินพระเจ้าอยู่หัวอนันตมหิตลพร้อมกันนี้ผู้เขียนยังให้ภาพที่ผู้อ่านเข้าใจถึงเรื่องราวของพระบรมมหาราชวังเริ่มตั้งแต่ประตูชั้นนอก ชั้นกลาง ชั้นในตำหนักเจ้านาย ที่อยู่ของข้าหลวง จนกระทั่งถึงพระราชมณเฑียรชีวิตของชาววังนับตั้งแต่พระบรมวงศ์ถึงคนสามัญ การแต่งกาย ความเป็นอยู่ ธรรมเนียมการศึกษาอบรม ความสนุกสนาน และการละเล่นนอกจากนั้นได้กล่าวถึงชีวิตชนชั้นสูงนอกราชสำนักด้วย

ส่วน กุหลาบ มัลลิกะมาส (2520:75) กล่าวถึงคุณค่าวรรณกรรมในด้าน การวิจารณ์ การใช้ภาษา ดังนี้

1) **คุณค่าทางทักษะเชิงวิจารณ์** การอ่านมากเป็นการเพิ่มพูนความรู้ความคิด และประสบการณ์ให้แก่ชีวิต คนที่มีความรู้แคบมีความคิดตื้น ๆ และประสบการณ์ในชีวิตเพียงเล็กน้อย มักจะถูกเรียกว่า คนโง่ส่วนคนที่มีความรู้มากแต่ไม่รู้จักวิเคราะห์วิจารณ์นั้นอาจจะหลงผิดทำผิดได้ วรรณกรรมเป็นสิ่งช่วยให้ผู้อ่านใช้ความคิดนึกตรองตัดสินสิ่งใดดีหรือไม่ดี เช่น พฤติกรรมของอิเหนาซึ่งเป็นนักรบที่เก่งแต่เจ้าชู้มีเมียถึง 10 องค์นั้นเป็นสิ่งที่ดีหรือไม่ดี มีเหตุผลอะไรบ้างสนับสนุนความคิดหรือเรื่องขุนช้างขุนแผน ซึ่งผู้อ่านมีความเชื่อว่าขุนช้างเลวจริงหรือไม่สม้ยนี้ก็ต้องถามตัวเองว่าขุนช้างเลวนั้นเลวอย่างไรและอาจเริ่มเห็นใจขุนช้างจนต้องอ่านใหม่อีกครั้ง คือ เริ่มคิดวิจารณ์แล้วเป็นการฝึกฝนการใช้วิจารณ์ญาณที่ก่อให้เกิดทักษะ หรือความชำนาญในเชิงวิจารณ์แบบมีวิจารณ์ญาณเป็นสิ่งจำเป็นมากสำหรับการดำรงชีวิตอยู่ในโลกปัจจุบันนี้อย่างน้อยผู้อ่านเมื่ออ่านหนังสือแล้ว อาจจะพูดถึง ตัวละคร ชีวิต พฤติกรรมเหตุการณ์ เป็นต้น ของเรื่องนั้น ๆ ตามความคิดเห็นของตนเอง

2) **คุณค่าทางการใช้ภาษา** เพราะการเขียนเป็นการถ่ายทอดความคิดเป็นการใช้ภาษาเพื่อการสื่อสาร เพื่อรสชาติทางภาษาเพื่อจูงใจเพื่อความติดใจและประทับใจ ทำให้ผู้อ่านสามารถสังเกตจดจำนำไปใช้ก่อให้เกิดการใช้ภาษาที่ดี เพราะการเห็นแบบอย่างทั้งที่ดีและบกพร่องทั้งการใช้คำ การใช้ประโยค การใช้โวหาร เป็นต้น การใช้โวหารของยาขอบในวรรณกรรมเรื่อง ผู้ชนะสิบทิศ เช่น "ข้าพเจ้ารักตัวเองยิ่งนักแต่ข้าพเจ้ารักทะเลาะแฉิ่งยิ่งกว่าตัวเอง แต่ทั้งตัวเองและทะเลาะแฉิ่งข้าพเจ้าก็หาได้รักเท่าต้องอยู่ไม่"

นักวิชาการอีกท่านหนึ่ง คือ จิตร ภูมิศักดิ์ (2532) กล่าวถึงคุณค่าของวรรณกรรมกับศิลปะไว้ ดังนี้

1) **คุณค่าที่เป็นแรงบันดาลใจให้เกิดการสร้างวรรณกรรม และศิลปกรรม** ด้านต่าง ๆ วรรณกรรมที่ผู้เขียนเผยแพร่ออกไปบ่อยครั้งที่สร้างความประทับใจ และแรงบันดาลใจให้เกิดผลงานอื่น ๆ เพิ่มขึ้น เช่น ภาพวาดของจักรพันธ์ุ โปษยกฤตส่วนมากจะได้แรงบันดาลใจจากวรรณคดีไทย เช่น เรื่องขุนช้าง ขุนแผน เป็นต้น

นอกจากนี้ กุสุมา รักษมณี (2550:13) ยังกล่าวว่า **วรรณกรรมไทยทำให้เกิดการปลูกฝังวิธีคิด** วรรณกรรมมิได้เป็นเพียงภาพสะท้อน หรือภาพจำลองของสังคม หากแต่เป็นการสื่อสารโดยเปลี่ยนรูปแบบสื่อกล่าวคือไม่ได้สื่อด้วยการกระทำหรือพฤติกรรมของมนุษย์โดยตรง แต่สื่อผ่านคำบอกเล่าของกวี นักเขียน ซึ่งมีใช้การเลือกเอาแต่สิ่งที่เป็นด้านบวกของมนุษย์เท่านั้น เพราะวรรณกรรมไม่ใช่แบบเรียนศีลธรรม แต่เลือกเอาสิ่งที่เป็นความจริงของมนุษย์ เช่น ความโลภ โกรธ หลง อิจฉา ริษยา คดโกง ฯลฯ มานำเสนอเพื่อปลูกจิตสำนึกคนในสังคม วรรณกรรมไทยโบราณมีการ

สืบทอดมาช้านานด้วยการเป็นนิทาน นิยาย การรับสารจากวรรณกรรมด้วยการฟัง การดู และการอ่านเรื่องเดียวกันๆ เป็นการย้ำความคิดความเชื่อที่ปรากฏอยู่ในเนื้อหาได้เป็นอย่างดี ไม่ว่าจะเป็นสิ่งที่กวีเสนอโดยตรงหรือแอบแฝงไว้ในเรื่องก็ตาม มักปรากฏเป็นคำพูดหรือคติสอนใจ

จากที่ได้กล่าวมาถึงแนวคิดวรรณกรรมไทย คุณค่าของวรรณกรรมไทย ทำให้พบว่าวรรณกรรมมีอิทธิพลอย่างมากต่อการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ การปรับเปลี่ยนทัศนคติของคนในสังคม เป็นเครื่องชี้นำสังคมไปในทางสร้างสรรค์ วรรณกรรมมีหลายประเภทตามที่ได้กล่าวมา การนำเสนอเนื้อหาในรูปแบบต่างๆ ก่อให้เกิดความรู้และความเพลิดเพลิน และความรู้สึกนึกคิดที่ผู้ประพันธ์ส่งไปยังผู้อ่าน แต่การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดให้วรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายเป็นตัวบทในการศึกษาเป็นนวนิยายที่มุ่งสะท้อนปัญหาสังคมโดยเฉพาะประเด็นเรื่องคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ด้วยเหตุผล ดังนี้

นักวิชาการหลายท่านได้อธิบายถึงคุณลักษณะของนวนิยายที่แตกต่างจากวรรณกรรมประเภทอื่น กล่าวคือ บุญยงค์ เกศเทศ (2525: 4) กล่าวว่านวนิยายมีการนำเสนอเนื้อหาในรูปแบบต่างๆ ก่อให้เกิดความรู้และความเพลิดเพลิน และความรู้สึกนึกคิดที่ผู้ประพันธ์ส่งไปยังผู้อ่าน นวนิยาย เป็นรูปแบบการเขียนบันเทิงคดีแบบใหม่ที่มีเนื้อเรื่องยาวกว่าวรรณกรรมประเภทอื่น อย่างเช่นเรื่องสั้น มีความกระชับ การดำเนินเรื่องรวดเร็ว ตัวละครน้อย ไม่ค่อยมีความซับซ้อน ในขณะที่ รื่นฤทัย สัจจพันธ์ (2538: 12)กล่าวเพิ่มเติมว่า นวนิยายผู้แต่งสามารถกำหนดตัวบุคคล เหตุการณ์และสถานที่ในเรื่องโดยไม่จำกัด ส่วนสิทธา พิณีภูวาล (2520: 43) กล่าวว่านวนิยายมีการดำเนินเรื่องที่ น่าติดตาม แนวคิดหลักแนวคิดรองของเรื่อง พฤติกรรม อารมณ์ของตัวละครที่หลากหลาย มีการดำเนินเรื่องที่ น่าติดตาม หลากหลายแง่มุม บทสนทนาที่ยาวกว่าทำให้เกิดประโยชน์ต่อผู้อ่านและเป็นการแสดงออกทางความคิดของผู้แต่งเพื่อแสดงความรอบรู้ของผู้แต่งด้วยและที่สำคัญทำให้นวนิยายมีความน่าสนใจมากขึ้น นอกจากนี้ยังมีฉาก และบริบททางสังคมที่สามารถถ่ายทอดออกมาได้มากกว่าวรรณกรรมประเภทอื่น

ในขณะที่ กระแสร์ มาลาภรณ์ (2520: 23) กล่าวว่า นวนิยายมีรายละเอียดของตัวละคร การใช้อารมณ์ที่หลากหลาย และมีการนำเสนอในมุมมองของพฤติกรรมตัวละครที่น่าติดตามมากกว่าเรื่องสั้น ส่วนสมพร มั่นตสุตร (2525: 36) กล่าวว่า นวนิยายยังให้ความเพลิดเพลิน อารมณ์ความรู้สึก ความสนุกสนาน ชวนให้ติดตามมากกว่า วรรณกรรมบันเทิงคดีรูปแบบอื่นๆ ที่นำเสนอในประเด็นหลักเท่านั้น นักวิชาการอีกท่านคือ เจือ สตะเวทิน (2521: 22) กล่าวว่า นวนิยายเป็นงานเขียนที่มีเค้าโครงมาจากเรื่องจริงเหมือนเรื่องสั้นแต่นวนิยายมีขนาดยาวกว่าเรื่องสั้น นวนิยายมีการแสดงแนวคิดของเรื่องหลายแนว ทั้งแนวคิดหลักและแนวคิดรอง นวนิยายมีโครงเรื่องที่กว้างขวางและซับซ้อนกว่า เพราะนวนิยายมุ่งแสดงเหตุการณ์เรื่องราวที่เกิดขึ้นกับตัวละครทุกตัวในสถานที่ทุกแห่ง โดยละเอียดทำให้ผู้อ่านได้แนวคิดหลายแง่มุมตามมาด้วย นอกจากนี้ ธวัช ปุณโณทก (2517: 12)

กล่าวว่า นวนิยายยังมีความโดดเด่นในเรื่อง ฉากคือนวนิยายมีปริมาณฉากมากกว่าเรื่องสั้นเพราะผู้แต่งต้องการให้ผู้อ่านมีความรู้ความเข้าใจในนวนิยายเรื่องนั้นอย่างกว้างขวาง และบางครั้งผู้แต่งต้องการกำหนดฉากให้เป็นส่วนหนึ่งของเนื้อเรื่องด้วย นอกจากนี้นวนิยายยังมีการสร้างบรรยากาศของเรื่องที่ดีกว่าทำให้การดำเนินเรื่องเป็นไปอย่างมีอรรถรส ชวนอ่าน

ดังนั้นในการศึกษาประเด็นต่อไป ขอนำเสนอแนวคิด ความเป็นมาของวรรณกรรมไทยประเภท นวนิยาย องค์ประกอบของวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยาย บทบาทของวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายต่อสังคม

1.2 วรรณกรรมไทยประเภทนวนิยาย

1.2.1 ความเป็นมาของวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยาย

คำว่า "นวนิยาย" เป็นศัพท์ที่ไทยคิดขึ้นมาเองเพื่อใช้เรียกวรรณกรรมประเภทเรื่องสมมุติที่แต่งเป็นร้อยแก้วขนาดยาวตามแบบตะวันตกซึ่งแต่เดิมคนไทยเรียกว่า เรื่องอ่านเล่น หรือ เรื่องประโลมโลก ตรงกับคำว่า Novel ในภาษาอังกฤษ หรือ Novella ในภาษาอิตาเลียน มีรากศัพท์มาจากภาษาละตินว่า Novellus (สิทธา พินิจภูวดล, 2515: 17) สำหรับเมืองไทยนั้นคำว่านวนิยายนั้นเริ่มขึ้นในสมัย รัชกาลที่ 5 ตอนปลายหลังการปรากฏตัวของเรื่องสั้นเล็กน้อยในสมัยนั้นนวนิยายออกมาในลักษณะเรื่องแปลพิมพ์เป็นเล่มเรื่องแรก คือ ความพยาบาทซึ่งแปลโดย แม้วิน (พระยาสุรินทรราชา) พอเรื่องพยาบาทแพร่หลายคนไทยหันมานิยมอ่านเรื่องแปลมากขึ้นจึงเกิดนักแปลขึ้นมาอีก เช่นเรื่อง "ขุมทรัพย์" และ"เรื่องสาวสองพันปี" แปลโดย นกโนรี หรือ หลวงวิลาสปริวัตร ซึ่งนวนิยายต่างๆเหล่านี้ถือเป็นนวนิยายยุคแรกในไทยและไทยก็นำมาจากตะวันตกทั้งสิ้นนวนิยายเรื่องแรกในไทยนั้นยังเกิดการถกเถียงกันว่า เรื่อง หัวใจชายหนุ่ม พระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ 6 หรือเรื่อง ความไม่พยาบาท ของนกโนรี และด้วยกระแสนิยมงานแปลสมัยเริ่มแรกจึงมีการแต่งนิยายที่อ้างชื่อตัวละครเป็นชื่อชาวต่างชาติเพื่อหลอกคนอ่านให้เชื่อว่าเป็นนิยายแปล (เจือ สตะเวทิน, 2521: 11)

ปัจจุบันนวนิยายไทยนั้น มีทั้งเป็นนวนิยายแปล และนวนิยายที่คนไทยเราแต่งขึ้นมาเองนอกจากการแต่งนวนิยายไว้อ่านเพื่อความเพลิดเพลินแล้ว นวนิยายยังถูกนำไปสร้างเป็นภาพยนตร์ บทละคร และละครโทรทัศน์ อีกด้วย ทำให้นวนิยายแพร่หลายออกไปอีกมากและเพราะเกิดความหลากหลายทางวรรณกรรมนั่นเองทำให้วรรณกรรมแนวนวนิยายนั้นมีรูปแบบที่หลากหลายตามไปด้วยขนาดที่ความเจริญก้าวหน้าของวรรณกรรมยุคปัจจุบันดำเนินไปนวนิยายในยุคเก่าก็ยังคงถูกสนใจและถูกศึกษาอยู่ตลอด กลายเป็นประวัติศาสตร์ทางวรรณกรรมที่ทรงคุณค่า (อิงอร สุพันธุ์วิช ,2552:132)

สรุปได้ว่านวนิยายเป็นร้อยแก้วขนาดยาวตามแบบตะวันตกซึ่งแต่เดิมคนไทยเรียกว่า เรื่องอ่านเล่น หรือเรื่องประโลมโลก นวนิยายนั้นเริ่มขึ้นในสมัย รัชกาลที่ 5 ตอนปลาย หลังการปรากฏตัวของเรื่องสั้นเล็กน้อยในสมัยนั้นนวนิยายออกมาในลักษณะเรื่องแปลพิมพ์เป็นเล่ม เรื่องแรก คือ ความพยายาบปัจจุบันนวนิยายไทยนั้น มีทั้งเป็นนวนิยายแปล และนวนิยายที่คนไทยเรา แต่งขึ้นมาเองนอกจากการแต่งนวนิยายไว้อ่านเพื่อความเพลิดเพลินแล้ว นวนิยายยังถูกนำไปสร้างเป็น ภาพยนต์ บทละคร และละครโทรทัศน์ อีกด้วย ทำให้นวนิยายแพร่หลายออกไปอีกมาก

1.2.2 องค์ประกอบของวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยาย

วรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่สมบูรณ์แบบจะต้องมีโครงสร้างที่ชัดเจน และการสร้างวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายต้องมีรายละเอียดดังที่มีนักวิชาการได้ให้คำอธิบายถึง องค์ประกอบของวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยาย ดังนี้

สายทิพย์ นุกุลกิจ (2539: 172) ได้กล่าวว่าวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยาย ประกอบไปด้วย

1) **แก่นเรื่อง** คือแนวคิดสำคัญของเรื่องที่ผู้แต่งมุ่งจะสื่อให้ผู้อ่านทราบแต่ เนื่องจากว่าวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายเป็นเรื่องยาวจึงมีจุดที่ให้แก่คิด และแนวคิดหลาย จุด แนวคิดในวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายแบ่งออกได้เป็น 2 ประเภท คือ แนวคิดเอก(Major theme) และแนวคิดรอง(Minor theme)

2) **โครงเรื่อง** ประกอบด้วยปัญหาข้อขัดแย้งด้านพฤติกรรม ด้านเหตุการณ์ หรือด้านอารมณ์ของตัวละคร เพื่อให้ผู้อ่านสนใจอยากรู้ค่าเฉลยในตอนจบซึ่งโครงเรื่องของ วรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายจะมีความซับซ้อน เพราะนวนิยายมีโครงเรื่องย่อยๆ (Sub Plot) แทรกอยู่ในโครงเรื่องหลัก (Main Plot) ที่วรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายต้องมีทั้งโครงเรื่องย่อยๆ และโครงเรื่องหลักนั้นเพราะวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายต้องใช้เหตุการณ์หลายเหตุและ เหตุการณ์แต่ละเหตุการณ์ต้องเชื่อมโยงเป็นเรื่องเดียวกัน

3) **ตัวละคร** คือผู้ที่ทำให้เกิดเหตุการณ์ในเรื่อง หรือเป็นผู้แสดงพฤติกรรม ต่างๆในเรื่องตัวละครจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญของวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยาย ตัวละคร ประกอบด้วย ตัวละครเอกของเรื่องเป็นศูนย์กลางของเรื่อง อาจมีทั้งหญิงหรือชาย หรือเป็นฝ่ายใด ฝ่ายหนึ่งตัวละครประกอบ มีส่วนช่วยให้เหตุการณ์ต่างๆให้เรื่องดำเนินไปด้วยดีสำหรับลักษณะนิสัย ของตัวละครนั้นแบ่งออกเป็น 2 ประเภท คือตัวละครประเภทตัวแบน (Flat Character) เป็นตัวละคร ที่แสดงนิสัยเพียงด้านเดียวอาจมีทั้งด้านดีและด้านไม่ดีปนกันไปเช่นหากเป็นคนเลวก็เลยไปเลยไม่ว่า จะมีเหตุการณ์อะไรก็ไม่เปลี่ยนแปลงและตัวละครประเภทตัวกลม (round character) เป็นตัวละคร

ที่ผู้แต่งสร้างให้เป็นตัวละครหลายอย่าง อาจมีด้านดีและด้านไม่ดีปนกันไป ซึ่งมียารมณ์และความรู้สึกที่เปลี่ยนไปตามเหตุการณ์และสิ่งแวดล้อมตัวละครตัวกลมจึงดูเหมือนชีวิตจริงมากกว่า

4) **บทสนทนา** คือคำพูดที่ตัวละครใช้โต้ตอบกันในเรื่อง บทละครที่ดีต้องเหมาะสมกับบุคลิกของตัวละครสอดคล้องกับบรรยากาศ และมีลักษณะสมจริง

5) **ฉาก** หมายถึงเวลาและสถานที่รวมทั้งสิ่งแวดล้อมอื่นที่ช่วยบอกให้ผู้อ่านได้รู้ว่าเหตุการณ์นั้นเกิดขึ้นเมื่อใดที่ไหน ที่นั้นมีลักษณะอย่างไร

6) **บรรยากาศ** คือรายละเอียดต่างๆที่ผู้แต่งสร้างขึ้นในงานเขียนเพื่อก่อให้เกิดอารมณ์อย่างใดอย่างหนึ่งและมีส่วนที่ทำให้เกิดพฤติกรรมต่างๆของตัวละคร เช่น บรรยากาศที่สงบเงียบบริสุทธิ์ของคนในสังคมชนบท

ในขณะที่ รื่นฤทัย สัจจพันธุ์ (2538: 37) กล่าวว่า วรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายเป็นรูปแบบหนึ่งของวรรณกรรม ซึ่งการนำนวนิยายมาเป็นตัวบทในการศึกษาค้นคว้า นวนิยายที่มุ่งแสดงถึงคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ จะมีลักษณะการเขียน การประพันธ์ การนำเสนอ และปรัชญาของเรื่อง ดังรายละเอียดต่อไปนี้

1) วรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายเป็นการเขียนบันเทิงคดีแบบใหม่ที่ได้รับ ความนิยมจากผู้อ่านอย่างกว้างขวางมีลักษณะเป็นร้อยแก้วเรื่องสมมติที่มีเหตุการณ์และสถานที่ใน เรื่องมีลักษณะสมจริงมากที่สุด ซึ่งแบ่งได้หลายแนว เช่น แนวสัญลักษณ์ (Symbolism) แนวธรรมชาตินิยม (Naturalism) แนวอัตถิภาวะนิยม (Existentialism)

2) วรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายเป็นรูปแบบการเขียนบันเทิงคดีแบบใหม่ แต่มีขาคยาวกว่าเพราะผู้แต่งสามารถกำหนดตัวบุคคล เหตุการณ์และสถานที่ในเรื่องโดยไม่จำกัดซึ่ง แนวการเขียนแบ่งเป็นหลายแบบเช่น แนวพาฝัน แนวชีวิตครอบครัว แนวจิตวิทยา แนว ลูกทุ่ง แนวราชสำนัก และแนวการเมืองหากแบ่งตามแนวปรัชญาตะวันตก แนวโรแมนติก (Romanticism) แนวสัจนิยม (Realism) แนวสัจนิยมใหม่ (Neo-Realism) แนวธรรมชาตินิยม

3) เป็นการเขียนร้อยแก้วที่มุ่งเน้นข้อเท็จจริงหรือความคิดเห็นเป็นอันดับแรก เน้นความเพลิดเพลินเป็นรอง

4) แนวคิดหรือปรัชญาของเรื่องนิยมนำเสนอแนวคิดตามแนวปรัชญาของ วรรณกรรมตะวันตกโดยเฉพาะวรรณกรรมประเภทนวนิยาย เรื่องสั้น บทละครพูดเป็นต้นและเป็น แนวคิดที่สะท้อนปัญหาสังคม

5) กลวิธีในการแต่งมีกลวิธีการแต่งที่ชวนให้น่าติดตามอย่างมากมาหลาย เช่น การเปิดเรื่องอาจเริ่มจากการยกตัวอย่างสุภาษิตคำคม มีการดำเนินเรื่องที่ น่าสนใจ การให้ตัวละคร ต่างๆผลัดกันเล่าเรื่องการใช้สัญลักษณ์ต่างๆเสนอแนวคิดและการปิดเรื่องที่ใช้วิธีการปิดให้ผู้อ่านเกิด

ความประทับใจการปิดแบบหักมุมหรือพลิกความคาดหมายโดยกลวิธีต่างเหล่านี้ไทยเราได้รับอิทธิจากกลวิธีการแต่งของตะวันตกมาทั้งนั้น

นอกจากนี้ ไพโรธ เลิศพิริยกุลม (2539:144) ได้อธิบายเสริมว่า องค์ประกอบของวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายยังต้องประกอบไปด้วย

- 1) ความคิดหรือทัศนะของผู้แต่ง เป็นข้อคิดหลักที่แฝงไว้ในนวนิยายแต่ละเรื่อง ข้อคิดดังกล่าวผู้เขียนอาจเสนอผ่านตัวละคร บทสนทนา ฉาก บริบทสังคม
- 2) การสร้างตัวละคร เป็นการสร้างลักษณะนิสัยของตัวละคร แต่ละตัวให้เกิดความเด่นชัดเหมาะสมกับท้องเรื่อง
- 3) การปิดเรื่อง เป็นตอนจบของเรื่อง ผู้แต่งจะกำหนดไว้เลยว่าจะปิดเรื่องอย่างไร มีทั้งแบบพลิกความคาดหมาย แบบโคศกนาฏกรรม หรือแบบสุขนานาฏกรรม

จากแนวคิดของนักวิชาการที่ได้กล่าวมาในเรื่ององค์ประกอบของวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยาย สามารถสรุปได้ว่า วรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายนั้นต้องประกอบไปด้วย แก่นเรื่อง โครงเรื่อง ตั้ละคร บทสนทนา ฉาก บรรยากาศ เป็นงานร้อยแก้วที่มีลักษณะสมจริง และวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายต้องนำเสนอความคิดหรือทัศนะของผู้แต่ง การสร้างตัวละคร รวมถึงการปิดเรื่อง องค์ประกอบเหล่านี้จะทำให้วรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายมีความน่าสนใจมากขึ้น นวนิยายแต่ละเรื่องมีความแตกต่างกันออกไป แล้วแต่วนวนิยายเรื่องนั้นๆ ต้องการนำเสนออะไรต่อสังคม กล่าวได้ว่า นวนิยาย ผู้ประพันธ์ และสังคมเป็นส่วนประกอบเดียวกันทั้งหมด มีความสัมพันธ์กันทั้งสามส่วน งานเขียนที่สะท้อนทัศนะผู้ประพันธ์จากบริบทสภาพปัญหาสังคมที่เกิดขึ้น อาทิ ปัญหาการเมือง การทุจริตคอร์รัปชั่น การพัฒนาสังคม ความยากจน ความไม่เท่าเทียมกัน จึงทำให้ความจริงของสังคมปรากฏขึ้นโดยผ่านงานวรรณกรรมประเภทนวนิยายดังนั้นในประเด็นถัดไปจะขอกกล่าวถึงบทบาทของวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายกับสังคม

1.2.3 บทบาทของวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายกับสังคม

บทบาทของวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่ชัดเจนมากที่สุดก็คือ ผลกระทบทางด้านสังคม มีนักคิดนักเขียนทางด้านนวนิยายส่วนใหญ่ได้เน้นผลกระทบทางด้านนี้มาก เพราะถือว่าวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่ดีจะต้องส่งผลกระทบต่อสังคมไม่มากนักน้อย ด้วยเหตุนี้จึงขอกกล่าวถึงบทบาทของวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายกับสังคมซึ่งมีผู้แสดงทัศนะไว้ ดังนี้

สุชาติ สวัสดิ์ศรี (2518:1) กล่าวว่า ความเป็นจริงในวรรณกรรมโดยทั่วไป ไม่ว่าจะ เป็นของต่างชาติหรือของไทยเองก็ตาม ปรากฏการณ์สำคัญอย่างหนึ่งที่เราไม่อาจปฏิเสธได้ก็คือ วรรณกรรมเป็นกระจกเงาที่สะท้อนภาพทางสังคมตลอดจนเสนอให้เห็นการยึดถือคุณค่าต่างๆของคน ในสังคมแต่ละยุคสมัย ความเป็นไปทางการเมือง ความเป็นอยู่ทางเศรษฐกิจ ระดับการศึกษา เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ล้วนเป็นสิ่งที่สะท้อนออกมาให้เราได้จากคนอ่านและคนเขียน และถ้าหากจะมีความจริงที่ นอกเหนือไปจากนี้อีกประการหนึ่งก็คือ วรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายเป็นสัญลักษณ์ที่บอกให้เรา เห็นความจริงจังของคนในชาติ หรือความฟุ้งเฟ้อของกลุ่มคนในสังคม ซึ่งทั้งนี้ย่อมแล้วแต่ว่ากลุ่มสังคม ใดจะใช้กระจกเงาบานไหนออกมาฉาย และจะมีความพยายามเพียงใดที่จะยกวรรณกรรมขึ้นไว้เป็นสื่อ ของการรับใช้สังคมหรือเหยียบย่ำสังคมให้ต่ำทรามลง

เจตนา นาควัชระ (2521:13-17) ได้เสนอว่า วรรณกรรมเป็นสิ่งผูกพันกับ สังคม และเป็นสมบัติร่วมของทุกยุคทุกสมัยทุกถิ่น การศึกษาวรรณกรรมจึงต้องควบคู่กับสังคม ซึ่งเป็นแหล่งกำเนิดของวรรณกรรม ผู้ประพันธ์ได้แสดงความคิด ปรัชญา ตลอดจนความจริงในสังคมจึง ทำให้วรรณกรรมมีผลต่อสังคมและเป็นพลังต่อมนุษย์ด้วย

ส่วนเสนีย์ เสาวพงศ์ (2519:15-16) ได้เสนอข้อคิดเกี่ยวกับวรรณกรรมกับ สังคมว่า เบื้องหลังปากกาที่สร้างงานเขียนหรือวรรณกรรม ก็คือผู้เขียนหรือนักประพันธ์ และเบื้องหลัง นักประพันธ์ก็คือสังคม นั่นก็คือความเป็นจริงของวรรณกรรมทุกเล่มที่มีทัศนคติของผู้เขียนสอดแทรกใน งานของเขา พร้อมๆกับการถ่ายทอดประสบการณ์ของชีวิตของสังคมในงานเขียนของเขาแต่ละชิ้น ภาพของสังคมปรากฏในวรรณกรรมชิ้นนั้นๆ จะโดยตั้งใจหรือไม่ตั้งใจก็ตาม เป็นการมองภาพชีวิตใน แต่ละบรรทัดของวรรณกรรมเล่มนั้นๆ ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดของ พระมหากุเทพ ไสกะจ่าง (2521: 13) ที่กล่าวว่า วรรณกรรมเป็นผลผลิตทางปัญญา ที่เน้นคุณค่าของชีวิตที่ดีงาม วรรณกรรม ของคนกลุ่มใดย่อมสะท้อนชีวิตและแนวความคิดของคนกลุ่มนั้น ดังคำกล่าวที่ว่า เบื้องหลัง วรรณกรรมทุกเล่มคือมนุษย์ เบื้องหลังมนุษย์คือเผ่าพันธุ์ และเบื้องหลังเผ่าพันธุ์คือสิ่งแวดล้อมที่เป็น ธรรมชาติและสังคมซึ่งมีอิทธิพลต่อวรรณกรรม ดังนั้นการศึกษาวรรณกรรมจึงมิใช่แต่เพียงการอ่าน ตำราอย่างเดียวเท่านั้น หากแต่เป็นการศึกษาภาวะการณ์ทางสังคมด้วย

แม้แต่ความคิดเห็นของพลศักดิ์ จิรไกรศิริ (2521: 105) กล่าวว่าวรรณกรรม เป็นผลงานการสร้างสรรคทางความคิดของมนุษย์ในยุคหนึ่งยุคใด และความคิดของมนุษย์นั้นก็ถูก กำหนดโดยสภาพทางวัตถุในขณะนั้น สภาพทางวัตถุในที่นี้ก็คือระบบสังคมของมนุษย์นั่นเอง สิทธิา พินิจภูวดล และนิตยา กาญจนะวรรณ (2520:48-49) กล่าวเสริมว่า วรรณกรรมเป็นผลงานของมนุษย์ ดังนั้นจึงเป็นที่เก็บรวบรวมความคิด ความเป็นอยู่ และลักษณะสภาพต่างๆของมนุษย์ที่เป็นส่วนหนึ่ง

ของสังคมไว้ด้วยกัน วรรณกรรมจึงกลายเป็นหนังสือที่สามารถสะท้อนสภาพสังคมได้ สังคมของผู้แต่งหนังสือมีธรรมชาติเช่นไรวรรณกรรมก็มีธรรมชาติเช่นนั้น สังคมนั้นเปลี่ยนแปลงและวิวัฒนาการไปตามเหตุการณ์อย่างไร วรรณกรรมก็กล่าวถึงเหตุการณ์อย่างนั้น เช่น เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ทางการเมือง ทางเศรษฐกิจ มีผลทำให้มนุษย์ในแต่ละสังคมประพฤติปฏิบัติตนต่าง ๆ กัน หรือบางครั้งก็ออกมาในรูปเดียวกัน บางครั้งก็ขัดแย้งกัน บางครั้งก็กลมกลืนกัน ผู้แต่งหนังสือที่ช่างสังเกตก็จะเลือกหาเหตุการณ์เรื่องราวจากความเป็นไปในสังคมมาผูกเป็นเรื่องขึ้น โดยตั้งจุดประสงค์ไว้ต่าง ๆ กัน บางคนผูกเรื่องขึ้นเพื่อรายงานเหตุการณ์แต่เพียงอย่างเดียว บางคนก็ชี้ให้เห็นลักษณะที่ขัดแย้งต่างๆ เพื่อเตือนสติคนในสังคม

สำหรับ ตรีศิลป์ บุญขจร (2547: 6-10) กล่าวว่า วรรณกรรมย่อมสัมพันธ์กับสังคม วรรณกรรม สะท้อนประสบการณ์ชีวิตในยุคสมัยไม่ว่าจะจงใจสะท้อนสังคมหรือไม่ก็ตาม นักวิจารณ์บางคนจึงกล่าวว่า วรรณกรรมเป็นคั่นช่องแห่งยุคสมัย เนื่องจากเป็นภาพถ่ายชีวิตของยุคสมัย ความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคมมี 3 แบบ คือ

1) **วรรณกรรมเป็นภาพสะท้อนของสังคม** ซึ่งการสะท้อนสังคมของวรรณกรรมมิใช่เป็นการสะท้อนอย่างบังเอิญเหตุการณ์ทำนองเอกสารประวัติศาสตร์แต่เป็นภาพสะท้อนประสบการณ์ ของ ผู้เขียนและ เหตุการณ์หนึ่งของสังคม วรรณกรรมจึงมีความเป็นจริงทางสังคมสอดแทรกอยู่ นักเขียนบางคนมีความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นอย่างมาก เขาจะสะท้อนความปรารถนาที่จะปรับปรุงหรือเปลี่ยนแปลงสังคมให้ดีขึ้น วรรณกรรมของเขาฉายให้เห็นสิ่งที่เรียกว่าอุดมการณ์ ซึ่งอาจจะเป็น อุดมการณ์ ทางสังคม หรืออุดมการณ์ทางการเมืองก็ได้

2) **สังคมมีอิทธิพลต่อวรรณกรรมหรือต่อนักเขียน** ซึ่งนักเขียนอยู่ในสังคมย่อมได้รับอิทธิพลจากสังคมทั้งด้านวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ศาสนา ปรัชญาและการเมือง สภาพการณ์ของปัจจัยเหล่านี้ย่อมเป็นสิ่งกำหนดโลกทัศน์ของเขา

3) **วรรณกรรมหรือนักเขียนมีอิทธิพลต่อสังคม** นักเขียนที่ยิ่งใหญ่นอกจากมีความสามารถในการสร้างสรรค์วรรณกรรมให้มีชีวิต โน้มน้าวจิตใจผู้อ่านแล้ว ยังเป็นผู้มีทัศนะกว้างไกลกว่าคนธรรมดา สามารถเข้าใจโลกและมองสภาพความเป็นจริงได้ลึกกว่าคนทั่วไปมองเห็นด้วยทัศนะที่กว้างไกลและลุ่มลึก ภาพที่เขาให้จึงเป็นจริงยิ่งกว่าความเป็นจริง ด้วยเหตุนี้วรรณกรรมที่ยิ่งใหญ่จึงเป็นอมตะ เพราะไม่เพียงแต่จะเสนอภาพปัจจุบันอย่างถึงแก่นของความเป็นจริงเท่านั้น แต่ยังคาดคะเนความเป็นไปในอนาคตได้อีกด้วย

นอกจากนี้ วิทย์ ศิวะศรียานนท์ (2519: 183) กล่าวว่า ความสัมพันธ์ระหว่างวรรณกรรมกับสังคมเป็นเรื่องที่ไม่อาจปฏิเสธได้ทั้งนี้เพราะนักเขียนคนเดียวเปรียบเสมือนคนสามคน

คือเป็นนักประพันธ์เป็นหน่วยหนึ่งของคนรุ่นนั้นและเป็นพลเมืองของสังคมสถานภาพเหล่านี้ย่อมหล่อหลอมให้เกิดสำนึกที่แตกต่างกันออกไป 3 อย่างด้วยกันคือ สำนึกในอาชีพนักประพันธ์ สำนึกต่อเหตุการณ์ทางสังคมที่ประจักษ์และสำนึกต่อชนชั้นที่นักประพันธ์สังกัด นักเขียนจึงยากที่จะหลีกเลี่ยงอิทธิพลของสังคมในยุคสมัยของตนได้

ในขณะที่ รื่นฤทัย สัจจพันธุ์ (51: 2538) กล่าวว่า นวนิยายอันเป็นผลผลิตทางวรรณกรรมของสังคมย่อมมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับสังคมอย่างใกล้ชิด ทั้งนี้เพราะผู้เขียนวรรณกรรมกระทำบทบาทพร้อมๆกันอยู่ 2 อย่าง อย่างหนึ่งในฐานะผู้ผลิตวรรณกรรม อย่างที่สองในฐานะหน่วยหนึ่งของสังคม นั้นนวนิยายย่อมมีเนื้อหาสาระและความคิดอันดุดันชับมาจากสังคม ทั้งนี้เพราะแม้ว่านวนิยายจะเกิดขึ้นมาจากจินตนาการของผู้เขียน โครงเรื่องและพฤติกรรมของตัวละครเป็นเรื่องที่ผู้เขียนสมมติคิดแต่งขึ้นก็ตาม แต่ผู้เขียนก็ได้ถ่ายแบบมาจากบุคคลและพฤติกรรมที่เกิดขึ้นจริงในสังคมตามช่วงเวลาที่ยื่น ยิ่งผู้เขียนมีฝีมือ ก็ยากที่ผู้อ่านจะไม่ตั้งใจติดตาม ฉะนั้นนวนิยายจึงมีความผูกพันกับสังคมด้วยโลกทัศน์ของผู้เขียนที่มีต่อสังคมนั้นเองสะท้อนภาพความจริงให้คนในสังคมได้รับรู้ผ่านวรรณกรรม

ส่วน อิงอร สุพันธ์วิช (2552) กล่าวว่า นวนิยาย เรื่องสั้น และวรรณกรรมในรูปแบบอื่นๆเป็นวรรณกรรมที่คนนิยมอ่านเพราะให้ความเพลิดเพลิน ผ่อนคลายอารมณ์ ตรึงใจผู้อ่านให้เพื่อฝันไปกับจินตนาการของผู้เขียน ทั้งยังให้ข้อคิดอันเป็นการพัฒนาความคิด สติปัญญาดังที่ได้กล่าวมาแล้วอีกด้วย ทำให้นวนิยายมีบทบาทต่อผู้อ่านอยู่มาก ผู้อ่านก็คือกลุ่มสังคม เพราะนวนิยายแทรกซึมไปในหมู่ผู้อ่านทุกชั้น ทุกเพศ ทุกวัย ด้วยเหตุดังนั้น นวนิยายและสังคมจึงมีความผูกพันกันทั้งในส่วนที่สังคมมีบทบาทต่อนวนิยาย และนวนิยายมีบทบาทต่อสังคม เหมือนดังที่ บรรจง บรรเจอดศิลป์ กล่าวว่า “ดูวรรณกรรมจากสังคม ดูสังคมจากวรรณกรรม” ในที่นี้ผู้เขียนพยายามแยกประเด็นความเกี่ยวพันเป็น 2 อย่าง คือ ครอบบาทของสังคมต่อวรรณกรรม และครอบบาทของวรรณกรรมต่อสังคม ทั้งๆที่จริงแล้วประเด็นทั้ง2อย่างนี้มีความเกี่ยวข้องจนแยกกันไม่ออก กล่าวคือ วรรณกรรมจะมีบทบาทต่อสังคม หรือสังคมมีบทบาทต่อวรรณกรรมเพียงด้านใดด้านเดียวเป็นไปได้

ในขณะที่สมพร มั่นตสุตร (2524: 12) กล่าวว่า สังคมมีบทบาทต่อวรรณกรรมอย่างไรสังคมเป็นภาพจำลองให้ผู้แต่งนำไปใช้เป็น “ฉาก” ให้แก่วรรณกรรมของเขา ไม่ว่าผู้แต่งจะจงใจหรือไม่ก็ตาม สถานที่ เวลา บุคคล ตลอดจนภาวะของสังคม คือวัตถุติบของผู้เขียน ฉะนั้นความคลี่คลายของวรรณกรรมจึงเป็นไปตามความคลี่คลายของสังคม วรรณกรรมไทยได้รับผลกระทบจากความเปลี่ยนแปลงของสังคมมาหลายยุคหลายสมัย ทั้งในด้านรูปแบบและเนื้อหา ภาษา ด้วยเหตุนี้จึงเป็นสิ่งที่หลีกเลี่ยงไม่ได้ในการที่ศึกษาวรรณกรรมโดยสัมพันธ์กับประวัติศาสตร์ ยุคนั้นสมัยนั้น เพราะวรรณกรรมเป็นผลสะท้อนของยุคสมัย และบทบาททางการเมือง การเมืองจึงมีอำนาจในการเป็นพลัง

ผลักดันสังคมอยู่มาก ในด้านวรรณกรรม การเมืองก็เป็นประหนึ่งทางเสื่อบังคับทิศทางของวรรณกรรมว่าจะหันเหไปทางใด

ชัยสิริ สมุทรวณิช (2544) กล่าวว่า สังคมมีบทบาทในการกำหนดรูปแบบและเนื้อหาแนวคิดให้แก่วรรณกรรมรวมถึงมีอิทธิพลต่อเสรีภาพของนักเขียนด้วย ในทางกลับกัน นวนิยายและวรรณกรรมรูปแบบอื่น ๆ ก็มีผลกระทบต่อสังคมในหลายระดับ ตั้งแต่ให้ความบันเทิงไปจนถึงกลายเป็นเครื่องมือในการต่อสู้ทางการเมือง เพราะวรรณกรรมเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม จึงสามารถปลุกฝังค่านิยมของสังคมและมีอิทธิพลต่อระบบความคิด ความเชื่อของคนในสังคมอีกด้วย เรายอมรับบทบาทของวรรณกรรมในด้านนี้มานาน ดังจะเห็นว่าในสมัยก่อนพ่อแม่ไม่ยอมให้ลูกสาวอ่านนวนิยายโดยถือว่าเป็นเรื่องประโลมโลก เพราะอาจจะย้อมจิตใจของผู้อ่านให้คล้อยตามไปกับเรื่องราวที่ผู้เขียนแต่งไว้

รีนฤทัย สัจจพันธ์ (2538: 44) ได้กล่าวถึงบทบาทของวรรณกรรมต่อสังคมว่า วรรณกรรมขึ้นอยู่กับสภาพของสังคมในยุคสมัยนั้นด้วย บางช่วงเวลาวรรณกรรมรับใช้สังคมในฐานะเป็นเครื่องประเทืองอารมณ์เป็นส่วนใหญ่ แต่ในบางขณะก็รับใช้สังคมในฐานะเครื่องประเทืองปัญญาด้วย อันที่จริงวรรณกรรมก็รับใช้สังคมทั้งสองประการเคียงคู่กันไป เพียงแต่ว่าจะหนักไปทางใดมากกว่ากันขึ้นอยู่กับแนวโน้มของสังคม ความเคลื่อนไหวของวรรณกรรมกับสังคม ทำให้เกิดการโต้เถียงกันว่าศิลปะเพื่อศิลปะ หรือ ศิลปะเพื่อชีวิต อย่างไรก็ตามจึงจะถูกต้อง นักวิจารณ์และนักเขียนบางคนมีความเห็นว่าศิลปะควรรับใช้ชีวิต อย่างที่ศรีบูรพา กล่าว ไว้ว่า “ทำอย่างไรจึงจะทำให้ศิลปะนั้นเป็นประโยชน์แก่ชีวิตมนุษย์อย่างไรไพศาลที่สุดเท่าที่จะเป็นไปได้” ด้วยความคิดเช่นนี้ทำให้นักเขียนหลายคนเปลี่ยนแนวเขียนของตนเองจากเรื่องเพื่อฝันไปสู่เรื่องที่เสนอความคิดแก่คนอ่าน อย่างน้อยที่สุดควรเสนอความจริงทางสังคมให้ผู้อ่านได้ตระหนัก และกล้าเผชิญหน้าแทนที่จะหลีกเลี่ยงไปหาความอภิรมย์ และอย่างมากที่สุดคือการพยายามปลุกเร้าจิตสำนึกของคนอ่านให้ร่วมมือกันต่อสู้กับปัญหาขับไล่ความอยุติธรรมออกไปจากสังคม

ส่วน ทวีศักดิ์ ปิ่นทอง (2546: 23) กล่าวว่า บทบาทของวรรณกรรมอีกด้านหนึ่งคือ ทำหน้าที่เป็นกระจกเงาสท้อนสังคมในเมื่อสังคมเป็น “ฉาก” ให้แก่วรรณกรรมอยู่แล้ว จะโดยตั้งใจหรือไม่ก็ตาม ก็เท่ากับว่าวรรณกรรมทำหน้าที่เป็นกระจกเงาสท้อนสภาพสังคมนั้นออกมา ภาพที่ออกมาจะชัดเจน พร่ามัว สวยงาม มุมแคบ หรือมุมกว้างประการใด ขึ้นอยู่กับ สถานการณ์ในสังคมอย่างหนึ่ง กับเจตนาและฝีมือของผู้เขียน อีกประการหนึ่งวรรณกรรมทุกเรื่องสะท้อนภาพของสังคม อันหมายรวมถึงทุกอย่างที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตของมนุษย์ ทั้งสิ่งที่เราเรียกว่าเป็น “ฉาก” อันได้แก่สถานที่ต่างๆ และสิ่งที่เป็นบรรยากาศ อันได้แก่ ภาวะทางการเมือง เศรษฐกิจ อิทธิพลวัฒนธรรม และค่านิยมของสังคม ปัญหาครอบครัว สิทธิสตรี เป็นต้น หากผู้เขียนสะท้อนออกมาโดยไม่ตั้งใจ สิ่งเหล่านี้ก็เป็นเพียงส่วนประกอบของเรื่อง แต่บางครั้งผู้เขียนมีจุดประสงค์ที่จะสะท้อนภาพ

สังคมอย่างจริงจัง โดยเฉพาะในส่วนที่เป็นปัญหาสังคม เช่น ปัญหาการคอร์รัปชันในวงราชการ ปัญหาความขาดแคลนแพทย์ ครู ความขัดแย้งนายทุนกับกรรมกร ปัญหาวัยรุ่น ปัญหาโสเภณี และปัญหาครอบครัว ฯลฯ เมื่อนั้นสภาพสังคมที่ผู้เขียนตั้งใจสะท้อนออกมาจะเป็นแนวคิดเด่นของเรื่อง

ด้านมุมมองของ เสถียร จันทิมาธร (2517) กล่าวว่า ในทางสร้างสรรค์สังคมมีนวนิยายและวรรณกรรมอีกเป็นจำนวนมากที่ผู้เขียนจงใจเสนอทัศนคติในเชิงสร้างสรรค์สังคม เรียกกันว่า วรรณกรรมเพื่อชีวิตเพื่อประชาชนหรือวรรณกรรมแนวสังคมนิยม ลักษณะการเขียนวรรณกรรม เพื่อชีวิตนี้มีทั้งตั้งคำถาม ตีแผ่ โจมตี คัดค้าน สังคมที่เป็นอยู่ และเสนอสังคมที่ควรจะเป็น ตลอดจนปลูกเร้าสำนึกของคนอ่านให้ร่วมรับรู้ปัญหา ร่วมใจกันต่อสู้เพื่อให้ถึงเป้าหมายร่วมกัน วรรณกรรมชนิดนี้จึงมีผลต่อโลกทัศน์ของผู้อ่านแต่ละคนและต่อสังคมเป็นส่วนรวมด้วย

ส่วน อุดม รุ่งเรืองศรี (2524) กล่าวว่าวรรณกรรมที่สร้างสรรค์สังคมไม่จำเป็นต้องเป็นวรรณกรรมการเมืองเสมอไป วรรณกรรมใดก็ตามที่ชี้แนะให้เห็นข้อบกพร่องต่างๆ ในสังคมอันอาจเกิดจากระบบหรือเกิดจากตัวคนก็แล้วแต่ ย่อมจะเป็นเครื่องกระตุ้นความคิดผู้อ่านให้ช่วยกันแก้ไข โดยไม่ต้องทิ้งของเก่ารับของใหม่มาแทนเพราะระบบการปกครองใดก็ไม่สำคัญเท่ากับคุณภาพของคนในสังคมนั้น นักเขียนก็เป็นหน่วยหนึ่งของสังคมเมื่อนักเขียนมีสำนึกถึงความรับผิดชอบต่อสังคม เขาจึงควรใช้ปากกาและพรสวรรค์ในตัวของเขาเอง เพื่อนำทางผู้อ่าน งานเขียนของเขาจึงเป็นดังสะพานเชื่อมความคิดของเขาและผู้อ่านเข้ามาสู่จุดเดียวกัน สร้างพลังความคิดอันแข็งแกร่งขึ้น บทบาทของนักเขียนจึงเป็นผู้นำทางความคิด เปิดหูเปิดตาคนอ่าน ให้มองเห็นแง่มุมต่างๆ ในสังคมได้ชัดขึ้น

ในขณะที่ ชัยสิริ สมุทรวณิช (2544: 56)กล่าวว่าวรรณกรรมเป็นเพียงพลังผลักดันที่แฝงอยู่เบื้องหลัง ซึ่งจะประสบความสำเร็จหรือไม่อย่างไรนั้น ขึ้นอยู่กับองค์ประกอบอื่นๆ ด้วย วรรณกรรมเป็นเสมือนไฟที่เข้าไปจุดเชื้อในใจคนอ่านให้ลุกโพล่งขึ้น ฉะนั้นจากประวัติศาสตร์การเปลี่ยนแปลงขนานใหญ่ของสังคมในประเทศใดก็ตาม นักเขียนและวรรณกรรมมีส่วนร่วมในการเปลี่ยนแปลงด้วยเสมอ ดังจะเห็นนักเขียนถูกจับ วรรณกรรมถูกเผา หนังสือถูกปิด เรากล่าวได้ว่าวรรณกรรมหลายๆเรื่องมีส่วนในการเปลี่ยนแปลงสังคม เช่น ศรีบูรพา นายผี (อัศนี พลจันทร) จิตร ภูมิศักดิ์ (ทีปกร) เสนีย์ เสาวพงศ์ อิศรา อมันตกุล วิทยากร เชียงกุล เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ สุรชัย จันทิมาธร ฯลฯ เป็นผู้นำทางความคิดของคนรุ่นใหม่ วรรณกรรมของเขาเหล่านี้บางครั้งกลายเป็นวรรณกรรมต้องห้าม แล้วแต่ทิศทางของการเมือง แต่ข้อเท็จจริงก็คือ ความคิดที่ถ่ายทอดจากวรรณกรรมเหล่านี้ ฝังจิตฝังใจเยาวชนคนหนุ่มสาวหัวก้าวหน้าให้ละความเห็นแก่ตัว มุ่งประโยชน์ส่วนตัวไปสู่การเสียสละแรงกาย แรงใจ เพื่อคนอื่นและส่วนรวม

ส่วน สายทิพย์ นุกุลกิจ (2539) กล่าวถึงผลเสียของวรรณกรรมต่อสังคม วรรณกรรมยังมีอิทธิพลทางลบต่อผู้อ่านด้วย เพราะวรรณกรรมบางเรื่องมุ่งหวังจะขายความบันเทิงแก่

ผู้อ่านเพียงอย่างเดียว โดยไม่คำนึงถึงความรับผิดชอบที่มีต่อผู้อ่าน วรรณกรรมเช่นนี้จึงอาจจะสร้างค่านิยมที่ผิดๆ บิดเบือนความจริง หรืออย่างน้อยที่สุดก็ไม่ได้ให้สารประโยชน์อันใดแก่ผู้อ่านเลย นอกจากไปจากอ่านเพื่อฆ่าเวลา แต่วรรณกรรมก็อาจเป็นผลเสียต่อสังคมส่วนรวม หากมีลักษณะมอมเมาคนอ่าน เช่น วรรณกรรมประเภท บู๊โลดโผน มักสร้างพฤติกรรมเกินจริง ชนิดพระเอกเก่งเกินมนุษย์ เป็นการปลุกใจให้ผู้อ่านที่เป็นเยาวชนคล้อยตามในเรื่องการใช้กำลัง เป็นการแสดงความเป็นลูกผู้ชายนวนิยายประเภทช่วยกามารมณโดยเจตนา ก็มักจะชักจูงใจ ไปในทางที่ผิดก่อนวัยอันสมควร หรืออย่างแรงที่สุดก็เป็นชวน ก่อปัญหาอาชญากรรม ส่วนวรรณกรรมประเภทไสยศาสตร์ ก็สนับสนุนให้เชื่อถือโศกลาง เวทมนต์คาถา มากกว่าจะแก้ที่ต้นตอของปัญหา นอกจากนี้วรรณกรรมประเภทเพื่อฟันสร้างจินตนาการ อันไม่มีรากฐานบนความเป็นจริง เป็นแต่เพียงให้ผู้อ่านเคลิบเคลิ้มและหนีไปจากความจริงแห่งชีวิตไปชั่วขณะ วรรณกรรมชนิดนี้แม้จะเป็นผลเสียน้อยที่สุด แต่ก็เท่ากับว่าไม่ได้กระตุ้นให้คนเผชิญปัญหา กล้าสู้กับความป็นจริงและหาทางแก้ไข การแก้ไขผลเสียของนวนิยายนี้ เป็นสิ่งที่น่าจะทำได้โดยยกระดับของผู้อ่าน ให้รู้คิดมีวิจารณญาณ ในการเลือกอ่านหนังสือ กระตุ้นนักเขียนให้มีสำนึกรับผิดชอบต่อสังคม

นอกจากนักวิชาการด้านมนุษยศาสตร์ที่ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับวรรณกรรมกับสังคมแล้วนักวิชาการด้านสื่อสารมวลชนอย่าง กาญจนา แก้วเทพ (2553) ได้กล่าวถึงความสำคัญของวรรณกรรมเปรียบเสมือนเรื่องเล่าและการเล่าเรื่อง มีความสำคัญของมนุษย์อย่างยิ่งเพราะสิ่งเหล่านี้ทำหน้าที่พื้นฐานสำหรับการรวมตัวเป็นสังคมของมนุษย์ กล่าวคือ

1) ทำหน้าที่ต่อยอดอุดมการณ์เดิมๆให้มั่นคง เรื่องเล่าในสังคมโบราณมักพบเรื่องของศาสนา พิธีกรรม ผู้สืบทอดศาสนาจะนำเรื่องต่างๆมาเล่าให้ฟัง เช่น ชาดกต่างๆ ฉะนั้นหน้าที่ของเรื่องเล่าเหล่านี้ก็เพื่อกระตุ้นให้สมาชิกยึดมั่นศรัทธากับคำสอนของศาสนา

2) ทำหน้าที่สร้างสมานฉันท์ ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ในชนเผ่าโบราณมักจะมีตำนานเกี่ยวกับต้นกำเนิดของคนในกลุ่มที่มาจากบรรพบุรุษเดียวกัน เช่น อาตัมกับอีฟ ส่วนในยุคปัจจุบันจะเป็นประวัติศาสตร์ของชาติ

3) ทำหน้าที่ให้คำอธิบายเกี่ยวกับปรากฏการณ์ต่างๆ เช่น การอธิบายการเกิดแผ่นดินไหวจากเรื่องเล่าของปลาอานนท์ที่พลิกตัว

4) ทำหน้าที่ประกอบสร้างความเป็นจริงเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของผู้คน ประเทศชาติ สิ่งของ สถานที่ การกระทำ ฯลฯ ซึ่งเป็นหน้าที่ที่กระบวนทัศน์ใหม่ของการเล่าเรื่องให้ความสนใจมากที่สุด

ดังนั้นเรื่องเล่าและการเล่าเรื่อง มีความสำคัญของมนุษย์อย่างยิ่งเพราะสิ่งเหล่านี้ทำหน้าที่พื้นฐานสำหรับการรวมตัวเป็นสังคมของมนุษย์ กล่าวคือ ทำหน้าที่ต่อยอดอุดมการณ์เดิมๆให้มั่นคง เรื่องเล่าในสังคมโบราณมักพบเรื่องของศาสนา พิธีกรรม ผู้สืบทอดศาสนาจะนำเรื่อง

ต่างๆมาเล่าให้ฟัง เช่น ชาตคต่างๆ ฉะนั้นหน้าที่ของเรื่องเล่าเหล่านี้ก็เพื่อกระตุ้นให้สมาชิกยึดมั่น ศรัทธากับคำสอนของศาสนา ทำหน้าที่สร้างสมานฉันท์ ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน เช่นเดียวกับการ วิเคราะห์คุณค่าของวรรณกรรมไทยต่อการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ โดย วรรณกรรมนับว่าเป็นเรื่องเล่าประเภทหนึ่งที่ทำหน้าที่ส่งเสริมปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ ชี้นำ สังคม สร้างความสมานฉันท์ในสังคมโดยผ่านองค์ประกอบของเรื่องเล่า ตัวละคร โครงเรื่อง แก่นเรื่อง บริบทสังคม และผ่านมุมมองการถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึก แนวคิดต่างๆ ของผู้เล่าเรื่องนั้นคือกวี ที่ ต้องมีพลังอำนาจในการนำเสนอเรื่องเล่าหรือวรรณกรรมนั้นต่อคนในสังคม เฉกเช่นการต่อสู้ของกวี นิพนธ์ในยุควรรณกรรมหนุ่มสาวเป็นต้นมาที่พยายามสร้างพลังอำนาจของตนเพื่อชี้นำสังคมไปในทาง ที่ถูกต้องและต่อต้านอำนาจมืดของผู้นำประเทศในยุคหนึ่งที่ทุจริตคอร์รัปชันบ้านเมือง นับได้ว่าเป็น บทบาทของความเป็นมนุษยศาสตร์ที่ได้นำเอาวรรณกรรมเป็นเครื่องมือในการขัดเกลาจิตใจคนใน สังคมให้ถึงพร้อมด้วยคุณธรรม ความดี และความงาม เพื่อพัฒนาคนให้ถึงพร้อมด้วยความเป็นมนุษย์ที่ สมบูรณ์แบบ

ส่วนโกมาตรจึงเสถียรทรัพย์(2552:56) ผู้เป็นแพทย์และนักมานุษยวิทยา กล่าวว่เรื่องเล่าเป็นเครื่องมือสำคัญที่มนุษย์ใช้เรียนรู้ความรู้สึกนึกคิดที่เป็นความประณีตละเอียดอ่อน การเล่าเรื่อง และการเรียนรู้จากเรื่องเล่าเป็นความสามารถที่มนุษย์มีติดตัวมาตั้งแต่เกิด จารีตความรู้ ต่างๆในอารยธรรมมนุษย์แต่ครั้งประวัติศาสตร์ก็อาศัยเรื่องเล่าไม่ว่าจะเป็น**มหากาพย์ ตำนาน นิทาน นิยายหรือชาตค**ในการปลูกฝังมโนทัศน์ถ่ายทอดแง่คิดรวมทั้งสร้างแรงบันดาลใจให้แก่มนุษย์ชาติมา โดยตลอดแม้แต่นักวิทยาศาสตร์ที่เรามักเชื่อกันว่ายึดถือความรู้ที่เน้นเฉพาะข้อเท็จจริงและการ ตรวจวัดในเชิงประมาณก็ยังคงเรียนรู้และถ่ายทอดความคิดผ่านเรื่องเล่าความรู้ในเชิงนามธรรมนี้แม้ จะช่วยให้เข้าใจในระดับหลักการและเทคนิคเชิงกลไกได้ดีแต่ก็มักเป็นการเรียนรู้ที่สอนได้แต่เหตุผลที่ แห่งแล้ง ในทางตรงกันข้ามการบ่มเพาะความประณีตอ่อนโยนและความเข้าใจความเป็นมนุษย์ใน จารีตดั้งเดิมต่างๆนั้นมักเน้นไปที่การเรียนรู้ผ่านเรื่องราว หรือเรื่องเล่าสำคัญการเรียนรู้เพื่อสร้าง จิตสำนึกใหม่ที่มีหัวใจของความเป็นมนุษย์แล้วเราคงไม่สามารถทำภารกิจนี้ให้ลุล่วงไปได้หาก ปราศจากแรงบันดาลใจและการเรียนรู้จากเรื่องเล่าเพราะความเป็นมนุษย์ในตัวเรานั้นถูกเราให้ แสดงออกและงอกงามได้ด้วยเรื่องเล่านั่นเอง**นอกจากนี้ยังมีการนำเรื่องเล่าทางการแพทย์และการ เยียวยามาใช้ไม่ว่าจะเป็นการดูแลผู้ป่วย ความรัก ความหวังใย และความทุกข์** ก่อให้เกิดการ แลกเปลี่ยน เรียนรู้ เกิดพลังในการทำงาน จะเห็นได้ว่า**อำนาจของเรื่องเล่า**ก่อให้เกิด การเรียนรู้เชิง นามธรรมกับการเรียนรู้ผ่านเรื่องเล่าการตรึงตรองและเข้าใจอย่างลึกซึ้ง

โดยสรุป อาจกล่าวได้ว่าความสัมพันธ์ของวรรณกรรม สังคม และผู้ประพันธ์ เป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์อย่างแนบแน่น ผู้ประพันธ์ถ่ายทอดเรื่องราวจากประสบการณ์จริง สภาวะการณ์

สังคม เศรษฐกิจ การเมือง สะท้อนผ่านมายังวรรณกรรมในการนำเสนอเรื่องราวต่างๆ และการนำเสนอผ่านวรรณกรรมนี้เองที่เปรียบได้ดังเรื่องเล่าที่ผ่านการเล่าเรื่อง เพื่อแสดงให้เห็นถึงอำนาจของวรรณกรรมที่ไม่เพียงแต่เป็นเรื่องอ่านเพื่อความสุนทรีย์เท่านั้น แต่วรรณกรรมยังสร้างสำนึกให้คนในสังคมได้ตระหนักถึงความเสียสละ ความซื่อสัตย์สุจริต ความสามัคคี และความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ จากการเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรมในประวัติศาสตร์ชาติไทยที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่า วรรณกรรมเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่ทรงพลังในการปลูกฝังจิตสำนึก สร้างพลังในการต่อสู้ของคนในชาติ การต่อสู้ทางการเมืองการปกครอง การปฏิวัติ รัฐประหารเหตุการณ์ 14 ตุลา 16 ก็มาจากอำนาจวรรณกรรมทั้งสิ้น ที่จุดประกายความคิดให้รู้ถึงผิดชอบชั่วดีของเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น หรืออย่างกรณีเหตุการณ์ความขัดแย้งทางการเมืองในช่วงที่ผ่านมาก็นำวรรณกรรมมาเป็นเครื่องมือในการต่อสู้เรียกร้องความถูกต้อง ความชอบธรรมให้กับสังคม จะขออธิบายดังนี้

จากสภาพเหตุการณ์บ้านเมืองในช่วงระยะเวลาที่ผ่านมาทำให้เกิดความขัดแย้งทางความคิดของคนในสังคมเป็นอย่างมาก และเกิดเป็นลัทธิความเชื่อทางการเมืองที่ทำให้คนบางกลุ่มเชื่อเช่นนั้น ความขัดแย้งทางความคิดนี้ถูกแสดงออกทางสื่อสังคมออนไลน์ในรูปแบบต่างๆ เช่น ไลน์ เฟซบุ๊ก เป็นต้น โดยการแสดงออกนั้นเป็นการใช้ถ้อยคำ ภาษา บทกลอน คำคม รูปภาพ และแนวคิดต่างๆอีกมากมาย การนำเสนอผ่านสื่อสังคมออนไลน์นั้น เป็นการสร้างพื้นที่ในการแสดงออกทางความคิดเห็น การใช้ภาษา วาทกรรมในลักษณะดังกล่าวอาจกล่าวได้ว่า เป็น “วรรณกรรมทางการเมือง” ที่คนในสังคมมีการตอบโต้ทางความคิดและความคิดเห็นที่ต่างกัน โดยใช้ความเป็นมนุษยศาสตร์ แขนงภาษาและวรรณกรรมเป็นเครื่องมือในการแสดงออกทางความคิดเห็นทางการเมือง และเป็นที่ประจักษ์ชัดว่าความขัดแย้งทางการเมืองในปัจจุบันนี้มีการใช้ภาษาและวรรณกรรมเป็นจำนวนมากและทำให้ผู้รับสารเกิดจิตสำนึก ความจงรักภักดีต่อ ชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ของคนที่มีสำนึกดีต่อสังคม และสำนึกในความเป็นคนไทยในแผ่นดินของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช

ความเป็นมนุษยศาสตร์นี้ก็ได้อุปถัมภ์ความรักชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ และขจัดความชั่วร้ายของสังคมให้หมดไป การเกิดขึ้นของนามปากกา “พีคนตี” กวีนิพนธ์อย่างคุณเนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ เป็นต้น สิ่งนี้เป็นการแสดงให้เห็นแล้วว่าในที่สุดแม้ว่าสังคมจะก้าวล้ำเทคโนโลยีมากเพียงใด ใช้ความทันสมัยในการพัฒนาทางวัตถุ แต่การพัฒนาจิตใจคนนั้นให้เกิดสำนึกที่ดีต่อชาติบ้านเมืองหลักหนีไม่พ้นที่จะนำภาษาและวรรณกรรมมาเป็นเครื่องมือในการพัฒนาจิตใจคนให้สูงขึ้น

วรรณกรรมการเมืองเปรียบดังความเป็นมนุษยศาสตร์ที่ผ่านการส่งเสริมและการปลูกฝังแนวคิด คุณค่าที่ดีงาม ผ่านระบบการศึกษาตามอัธยาศัยที่เรียกว่า สื่อสังคมออนไลน์ เพราะการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร รูปภาพ ภาษา บทกวีนั้นว่าเป็นการศึกษาอย่างหนึ่งที่เป็นการเรียนรู้

การขัดเกลาทางสังคม และเมื่อเกิดการรับรู้ข้อมูลต่างๆแล้วก็จะก่อให้เกิดสำนึกที่ดีต่อสังคม โดยผ่านสุนทรียรสจากบทกวี ภาษา รูปภาพประกอบ สิ่งนี้ถือว่าเป็นมนุษยศาสตร์ จึงนำมาเชื่อมโยงเป็นมนุษยศาสตร์กับการศึกษาโดยผ่านการส่งเสริมและการปลูกฝังแนวคิดที่ดีงามและมีผลต่อสำนึกคนในสังคมให้เกิดจิตใจที่ดีงามและนำไปสู่การพัฒนาสังคมและประเทศชาติในที่สุด

นอกจากนี้อ่านาจรณกรรมยังถูกแสดงออกผ่านเรื่องเล่าในมุมมองของ โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์ ที่กล่าวว่า เรื่องเล่าเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับมนุษย์ โดยทางการแพทย์ได้นำเรื่องเล่ามาบำบัดอาการเจ็บป่วยของคนไข้ ผ่านวิธีการเล่าเรื่องเพื่อเยียวยารักษาอาการเจ็บป่วย ดังนั้นจะเห็นได้ว่าวรรณกรรมนั้นมีอำนาจเป็นอย่างมากที่ไม่ใช่แค่เรื่องอ่านเล่นแต่วรรณกรรมยังแฝงไว้ด้วยอำนาจในการสร้างจิตสำนึกที่ดีงามให้กับคนในสังคมตลอดจนการนำมาสู่การพัฒนาสังคมในที่สุด

1.2.4 การประกอบสร้างวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายผ่านโลกทัศน์ของผู้ประพันธ์

ความสัมพันธ์ของวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยาย ผู้ประพันธ์ และบริบทสังคมเป็นสิ่งที่สัมพันธ์กันมาโดยตลอด และแนวทางทั้งสามได้ถูกถ่ายทอดออกมาเป็นงานวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายอันทรงคุณค่าที่ไม่เพียงแต่ให้ความเพลิดเพลินเท่านั้นแต่ยังแฝงไว้ด้วยคุณค่าทางปัญญา แนวคิด ปรัชญาในการดำเนินชีวิต และสะท้อนภาพสังคมที่เป็นอยู่ขณะนั้น หากจะกล่าวถึงการสร้างสรรค์วรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายผ่านโลกทัศน์ของผู้ประพันธ์ได้มีนักวิชาการกล่าวไว้ดังนี้

ตรีศิลป์ บุญขจร (2547) กล่าวว่า วรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายเป็นภาพสะท้อนโลกทัศน์ของผู้ประพันธ์ที่เป็นมุมมองพื้นฐานที่ผู้ประพันธ์ใช้ในการรับรู้ ตีความและจินตนาการในบริบทสังคมขณะนั้นของผู้ประพันธ์ โดยที่โลกทัศน์ของผู้ประพันธ์มีความสัมพันธ์กับสถาบันต่างๆในสังคมอย่างแยกไม่ออก เนื่องจากสถาบันสังคมเป็นตัวกำหนดคุณค่าพื้นฐานในการสร้างโลกทัศน์ของผู้ประพันธ์ที่ต้องการนำเสนอผ่านนวนิยาย

นอกจากนี้ในมุมมองของวิทย์ ศิวะศรียานนท์ (2519) กล่าวว่า การประกอบสร้างวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่มาจากแรงบันดาลใจในการประพันธ์จากสภาพสังคมในขณะนั้นโดยผู้ประพันธ์ต้องการนำเสนอผ่านงานเขียน แม้ว่าผู้ประพันธ์หรือผู้สร้างสรรค์นวนิยายจะเป็นปัจเจกบุคคลที่มีความเป็นอิสระ แต่ในอีกด้านหนึ่งพวกเขาไม่สามารถหลีกเลี่ยงจากอคติ คุณค่า และระบบแห่งยุคสมัยได้ ดังนั้นผู้ประพันธ์นวนิยายจึงเป็นผลผลิตของสังคมในยุคหนึ่งๆในขอบเขตการนำเสนอนวนิยายภายใต้บริบทสังคมในแต่ละยุคสมัย ด้วยเหตุนี้งานเขียนของเขาจึงต้องเกี่ยวพันกับโลกหรือสังคมภายนอกกรอบตัวที่เขาเกี่ยวข้องและสัมพันธ์

นอกจากนี้ ยังมีนักวิชาการจำนวนหนึ่งเชื่อว่าการเขียนงานของผู้ประพันธ์นวนิยาย ก็คือการแสวงหาคำตอบให้กับคำถามที่เกี่ยวกับความสัมพันธ์ของตนในฐานะที่เป็นปัจเจกบุคคลกับโลกที่ตนใช้ชีวิตอยู่และในฐานะมนุษย์ที่มีพัฒนาการมาจากการใช้ชีวิตอยู่ในสังคม ดังที่รีนุททัย สัจจพันธ์ (2538) กล่าวว่า นวนิยายจึงเป็นภาพสะท้อนของโลกภายนอกหรือความเป็นจริงของสังคมและการเมืองที่ผู้ประพันธ์นวนิยายอ้างอิงหรือพาตพิงถึงแต่ภาพสะท้อนนี้จะไม่เหมือนกับภาพสะท้อนที่ได้จากการสะท้อนของกระจกเงา ภาพสะท้อนจากนวนิยายนอกจากจะอยู่บนค่านิยม ความคิด ความเชื่อในบริบทของสังคมยุคหนึ่งๆแล้ว ยังประกอบไปด้วยมุมมอง การรับรู้ การตีความ การให้คุณค่า และจินตนาการของผู้ประพันธ์

ในขณะที่ เกศินี จุฑาวิจิตร (2550) กล่าวว่า ในการเขียนนวนิยายนี้ ผู้ประพันธ์ต้องประกอบสร้างเนื้อเรื่องบนฐานข้อมูลจริงของสังคมขณะนั้นที่เป็นวาทกรรมของสังคม ทั้งนี้ผู้ประพันธ์มีสิทธิ์ใช้จินตนาการของตนตกแต่งนวนิยายได้บ้างแต่ต้องไม่เกินเลยหรือโต้แย้งความจริงของเหตุการณ์ ดังนั้นการประกอบสร้างนวนิยายจึงมาจากปฏิสัมพันธ์ระหว่างความจริงของสังคมที่เกิดขึ้นผสมผสานกับจินตนาการส่วนตัวของผู้ประพันธ์ที่จะทำให้นวนิยายเรื่องนั้นน่าสนใจมากขึ้น

ดังนั้นจากที่กล่าวมา จะพบว่า บทบาทของวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยาย ต่อสังคม เป็นสิ่งที่มีความสัมพันธ์กันอย่างมาก ทั้งผู้ประพันธ์ วรรณกรรม และบริบทสังคม สภาพสังคม เศรษฐกิจ การเมือง ที่เกิดขึ้นในยุคหนึ่งเปรียบดังฉากที่สร้างแรงบันดาลใจให้ผู้ประพันธ์เกิดโลกทัศน์ในการประกอบสร้างวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายขึ้นมาโดยผู้ประพันธ์ได้สร้างแนวคิดปรัชญา แก่นเรื่องที่สะท้อนภาพสังคมผ่าน พฤติกรรมตัวละคร การดำเนินเรื่อง ฉาก บริบทสังคม และภาษาที่ใช้ อาจกล่าวได้ว่าผู้ประพันธ์เปรียบดังคันท้องที่ส่องสะท้อนภาพสังคมทั้งในด้าบบวกและลบให้สังคมได้รับรู้ผ่านวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยาย ในขณะที่เดียวกันการนำเสนอแนวคิด ปรัชญาของเรื่อง เปรียบดังโคมฉายที่ผู้ประพันธ์ได้แสดงให้เห็นว่า วรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายนอกจากความสนุกสนานในการอ่านแล้ว นวนิยายยังให้คุณค่าทางปัญญาแก่ผู้อ่าน เหมือนดังการจุดประกายความคิดและให้แสงสว่างทางปัญญาแก่ผู้อ่านด้วย ผู้ประพันธ์ได้ทำหน้าที่ชี้แนะความถูกต้องของปรากฏการณ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นให้คนในสังคมได้รับรู้ว่าอะไรถูกอะไรผิด

1.2.5 ศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์

การศึกษาการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทย ผู้วิจัยได้นำผลงานนวนิยายของศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ (เฉพาะผลงานนวนิยาย) เป็นตัวบทในการศึกษา ดังนั้นจะขอกกล่าวถึง ความเป็นมาของโครงการศิลปินแห่งชาติ ความสำคัญของศิลปินแห่งชาติ และเกณฑ์การคัดเลือกศิลปินแห่งชาติดังนี้

1) ความเป็นมาของโครงการศิลปินแห่งชาติ

โครงการศิลปินแห่งชาติเป็นโครงการที่นายชวน หลีกภัย เมื่อครั้งดำรงตำแหน่งรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการ มอบหมายให้สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติเป็นผู้ดำเนินการโดยเตรียมการจัดทำโครงการตั้งแต่วันที่ 11 เมษายน พ.ศ.2527 ในนามของคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ เป็นโครงการที่จัดทำขึ้นเพื่อยกย่องเชิดชูเกียรติบุคคลผู้สร้างสรรคงานศิลปะที่ทรงคุณค่ามาด้วยระยะเวลาอันยาวนาน การยกย่องเชิดชูเกียรติจะต้องมีการศึกษาค้นคว้า ผลการสร้างสรรคผลงานศิลปะของศิลปินที่สร้างสรรคจากอดีตถึงปัจจุบันให้ปรากฏแน่ชัดว่าผลงานดังกล่าวมีคุณูปการยิ่งต่อแผ่นดิน จึงจะประกาศยกย่องเชิดชูเกียรติเป็นศิลปินแห่งชาติในแต่ละสาขา

การดำเนินการคัดเลือกศิลปินแห่งชาติ ในปี พ.ศ.2528 ดำเนินการคัดเลือกใน 4 สาขา คือ สาขาวรรณศิลป์ สาขาดนตรีไทย สาขานาฏศิลป์ และสาขาทัศนศิลป์ ต่อมาได้มีการปรับปรุงหลักเกณฑ์ และกำหนดสาขาในการคัดเลือกเหลือเพียง 3 สาขา ได้แก่ สาขาทัศนศิลป์ สาขาศิลปะการแสดง และสาขาวรรณศิลป์ (กรมส่งเสริมวัฒนธรรม,2557: 10)

2) ความสำคัญของศิลปินแห่งชาติ

ศิลปินแห่งชาติถือเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีค่า เป็นปราชญ์ทางด้านศิลปะผู้มีความรู้ความสามารถ เป็นผู้ที่ได้อุทิศตน สร้างสรรคผลงานศิลปะไว้มากมาย ผลงานของศิลปินแห่งชาติถือเป็นมรดกทางวัตถุที่ล้ำค่าด้านวัฒนธรรมของชาติ ทั้งด้านทัศนศิลป์ ศิลปะสถาปัตยกรรม วรรณศิลป์ และศิลปะการแสดง ส่วนเจ้าของผู้ผลิตผลงานจะได้รับยกย่องเชิดชูเกียรติเป็นศิลปินแห่งชาติ ถือเป็นมรดกทางจิตวิญญาณของชาติที่สำคัญควบคู่กับผลงานนั้น ความสำคัญของผู้สร้างสรรคผลงานศิลปะล้ำค่าสูงเด่น จนได้รับยกย่องเชิดชูเกียรติเป็นศิลปินแห่งชาตินี้จะดำรงอยู่ตลอดไป การประกาศยกย่องเชิดชูเกียรติบุคคลเหล่านี้จะช่วยส่งเสริมเกื้อกูลให้เกิดขวัญ กำลังใจแก่ศิลปินแห่งชาติให้สามารถดำรงตนอยู่ในสังคมได้อย่างมีศักดิ์ศรีพร้อมที่จะสร้างสรรคและพัฒนางานให้เป็นประโยชน์ต่อสังคม ต่อการศึกษาของชาติในอนาคต และถือเป็นหน้าที่สำคัญของรัฐในอันที่จะดำรงไว้ซึ่งทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่า และส่งเสริมให้ศิลปินได้สร้างสรรคผลงานศิลปะของชาติสืบไป และที่สำคัญที่สุด คือ เป็นการสานต่อมรดกทางวัฒนธรรมจากรุ่นหนึ่งไปสู่อีกรุ่นหนึ่งให้สืบทอดต่อไป (กรมส่งเสริมวัฒนธรรม,2557: 12)

3) หลักเกณฑ์การคัดเลือกศิลปินแห่งชาติ

กรมส่งเสริมวัฒนธรรม(2557: 15-16) ได้กำหนดเกณฑ์การประเมินคุณภาพมาตรฐานการสร้างสรรคผลงานศิลปะของผู้ที่จะได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติเป็นศิลปินแห่งชาติ โดยมีเกณฑ์การพิจารณาศิลปินแห่งชาติ 3 เกณฑ์ ดังนี้

เกณฑ์ที่ 1 คุณสมบัติของศิลปินแห่งชาติ

- 1.1 เป็นผู้สัญชาติไทยและยังมีชีวิตอยู่ในวันตัดสิน
- 1.2 เป็นผู้มีความสามารถ มีความเชี่ยวชาญและมีผลงานดีเด่นเป็นที่ยอมรับของวงการศิลปะแขนงนั้น
- 1.3 เป็นผู้สร้างสรรค์และพัฒนาศิลปะแขนงนั้นจนถึงปัจจุบัน
- 1.4 เป็นผู้ฝึกและถ่ายทอดศิลปะแขนงนั้น
- 1.5 เป็นผู้ปฏิบัติงานศิลปะแขนงนั้นอยู่ในปัจจุบัน
- 1.6 เป็นผู้มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีความรักในวิชาชีพของตน
- 1.7 เป็นผู้มีความประพฤติดีมีคุณธรรมและมีความรักในวิชาชีพของตน

เกณฑ์ที่ 2 ปัจจัยพื้นฐานและคุณค่ามาตรฐานผลงานศิลปะของ

ศิลปินแห่งชาติ

- 1.1 ศิลปินต้องได้รับการฝึกฝน อบรมความรู้ทางด้านศิลปะแขนงนั้นจนจบหลักสูตรหรือศึกษาด้วยตนเอง จนมีความรอบรู้ ชำนาญการเชี่ยวชาญทางด้านศิลปะอย่างสูง
- 1.2 ศิลปินปฏิบัติงานศิลปะมาอย่างต่อเนื่องจนเกิดความรู้ความชำนาญพิเศษ ผลงาน สร้างสรรค์แสดงให้เห็นถึงพัฒนาการทางด้านศิลปะอย่างเด่นชัด
- 1.3 ผลงานสื่อให้ประชาชนเห็นความงาม คุณค่าทางอารมณ์ สะท้อนความเป็นธรรมชาติ หรือสถานภาพทางสังคมและวัฒนธรรมแห่งยุคสมัย หรือสื่อให้เห็นถึงคุณค่าในความดี ความงามในสังคมจริยธรรม เอกลักษณ์ของท้องถิ่น เอกลักษณ์ของชาติ และเอกลักษณ์เฉพาะตน
- 1.4 ผลงานสร้างสรรค์แสดงออกถึงแนวคิดที่เกิดจากมโนภาพที่ให้สาระสำคัญ เป็นการเพิ่มพูนสติปัญญา ด้านศิลปะสาขาต่างๆ แก่มนุษย์
- 1.5 ผลงานสร้างสรรค์ให้ความรู้สึกสะเทือนใจให้พลังความรู้ที่เป็นสากลและส่งเสริมจินตนาการ
- 1.6 ผลงานสร้างสรรค์มีเอกลักษณ์เฉพาะตน ไม่ลอกเลียนแบบจากผู้อื่นและมีเทคนิคพิเศษเชิงสร้างสรรค์

เกณฑ์ที่ 3 การเผยแพร่และการยอมรับคุณค่าผลงาน การสร้างสรรค์ผลงานของศิลปินแห่งชาติจะต้องได้รับการเผยแพร่และได้รับการยอมรับในคุณค่าของผลงาน ดังนี้

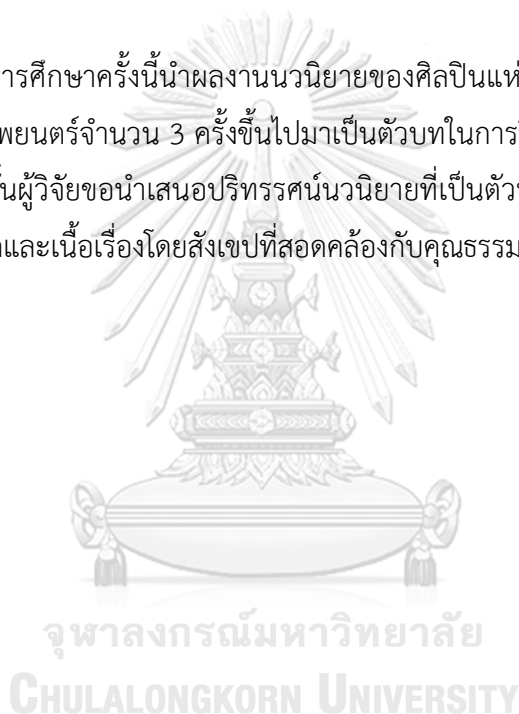
- 3.1 ผลงานได้รับการจัดแสดงหรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ โดยเป็นผลงานที่แสดงให้เห็นถึงแนวคิด พัฒนาการทางงานศิลปะอย่างเด่นชัดมีหลักฐานอ้างอิงได้

3.2 ผลงานได้รับรางวัลหรือเกียรติคุณในระดับนานาชาติ ระดับชาติ หรือในระดับท้องถิ่น จากหน่วยงานภาครัฐ เอกชนซึ่งมีกระบวนการพิจารณาเป็นมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับ

3.3 ศิลปินได้รับการยกย่องเชิดชูเกียรติในฐานะผู้มีความเป็นเลิศทางศิลปะ ผู้ทรงภูมิปัญญา ผู้ทำคุณประโยชน์ทางด้านศิลปะ ศิลปินยอดเยี่ยม ศิลปินดีเด่น หรืออื่นๆ ที่สะท้อนให้เห็นความป็นเอตทัคคะทางด้านศิลปะสาขาต่างๆ ซึ่งเป็นการใช้ความรู้ ความสามารถพิเศษของตน เกื้อหนุนสังคม จากหน่วยงานภาครัฐหรือเอกชน ในระดับนานาชาติ ระดับชาติ หรือในระดับท้องถิ่น

1.2.6 ปรีถรรศน์นวนิยายที่เป็นผลงานของศิลปินแห่งชาติสาขาวรรณศิลป์

การศึกษาครั้งนี้นำผลงานนวนิยายของศิลปินแห่งชาติสาขาวรรณศิลป์ที่ผลิตซ้ำเป็นละครและหรือภาพยนตร์จำนวน 3 ครั้งขึ้นไปมาเป็นตัวบทในการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยจำนวน 51 เรื่อง ดังนั้นผู้วิจัยขอเสนอปรีถรรศน์นวนิยายที่เป็นตัวบทในการศึกษาครั้งนี้เพื่อแสดงให้เห็นถึงตัวละครหลักและเนื้อเรื่องโดยสังเขปที่สอดคล้องกับคุณธรรมความซื่อสัตย์ ดังตารางนี้

ตารางที่ 1 บริหารศรัทธาธรรมไทยประเภทนวนิยายที่เป็นผลงานของศิลปินแห่งชาติและนำมาผลิตซ้ำเป็นละครโทรทัศน์ ภาพยนตร์ จำนวน 3 ครั้งขึ้นไป

ปี พ.ศ.	รายนามศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ (นวนิยาย)	รายชื่อนวนิยาย	ละครโทรทัศน์ (ปี พ.ศ.)	ภาพยนตร์ (ปี พ.ศ.)	รางวัล สาขานวนิยาย (ปี พ.ศ.)	ตัวละคร ที่สำคัญ	เนื้อหาโดยสังเขป
2528	หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช	สี่แผ่นดิน	5	-	5	แม่พลอย	เรื่องราวของพลอยสาววังหวังที่เติบโตขึ้นมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ 5 และได้รับการปลูกฝังให้มีความจงรักภักดีต่อสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์
2529	นางกัมมิตา เคียงศิริ	บ้านทรายทอง	6	2	8	พจมาน	การต่อสู้ของเด็กสาวในสังคมผู้ดีที่มีความริษยาโดยเยียดคุณธรรมความถูกต้องเป็นธรรมในการเอาชนะพวกสว่างวงศ์
2531	นางสัจฉิญา ชลศึกษ์	ปีกทอง ปากกัมเทพ น้ำเซาะทราย น้ำผึ้งขม สวรรค์เบี่ยง เมฆหลวง ลายหงส์	2 2 5 6 5 6 3	1 1 2 1 1 1 -	3 3 7 7 6 7 3	กวาดล เคลีย พุดกรอง เกรท คจี อนิรุทธ์ หนึ่งรัต	ชายหนุ่มที่มีความเห็นแก่ตัวและใจผู้หญิงเป็นสะพานไปสู่ความสำเร็จระหว่างความรักและความภักดีของผู้มีพระคุณเธอเลือกความดีด้วยแม้ว่าสิ่งนั้นต้องแลกด้วยชีวิตก็ตาม ความเป็นเพื่อนของเธอกับวรรณริตต้องขาดสะบั้นลงเพราะเธอแย่งสามีผู้รักหญิงสาวที่ต้องงมนมขมขึ้นอยู่กับชายสุราย้ายด้วยการเป็นภรรยาแต่เธอก็เอาชนะเขาได้ด้วยความสามารถที่มีต่อเขาผู้เดียว ความเห็นแก่ตัวและการเอาตัวเองเป็นที่ตั้งทำให้เขาต้องอยู่บนความบาดหมางกับบารลีนมาโดยตลอดและสร้างความเดือดร้อนให้กับคนรอบข้างเสมอมา ผู้มีความเห็นแก่ตัวเป็นที่สุดของภรรยาตัวเองให้เป็นเมียหลวงในขณะที่ตัวเองไปมีเมียช้อยจนในที่สุดต้องนำมาสู่ปัญหาครอบครัว หญิงสาวที่เปรียบเสมือนหงส์ใครพบเห็นก็หลงรักขอแต่ไม่นานสภาพของเธอเห็นแก่ตัวและความไม่ซื่อสัตย์ของเธอก็ออกฉายให้เห็นจนในที่สุดเธอไม่ได้อะไรเลย
2534	นายสุริยวัฒน์ วรรณฤกษ์	ภูตพิทวัส ลูกทาส	4 5	3 2	7 7	มารุต ดาว แก้ว	ความผูกพันเงินก้อนโตเป็นความรักของคนกับผีเองมีอะไรมาขวางกันได้เพราะความรักที่มีแรงที่เขาและเธอมีให้กันมาโดยตลอด ทาสหนุ่มผู้ดำรงตนด้วยการยึดมั่นในความซื่อสัตย์ต่อผู้มีพระคุณ ซื่อสัตย์ต่อคนรัก และมีความเพียรพยายามจนทำให้ประสบความสำเร็จในชีวิต

ปี พ.ศ.	รายนามศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ (นวนิยาย)	รายชื่อนวนิยาย	สาระพิเศษ (๒๕๒๕-๒๕๒๖)	ผลงาน (๒๕๒๕-๒๕๒๖)	ตัวละครที่สำคัญ	เนื้อหาโดยสังเขป
2539	หม่อมหลวงศรีฟ้า มหารรรณ	นางสาวทองสล้อย ขมิ้นกับปูน ข้าวนอกนา อีสา	5 5 2 6	- - 1 -	ทองสล้อย แพมพันธ์ ด่า อีสา	สาวใช้ผู้ดีมีเงินในครอบครัว ความถูกต้อง และมีความซื่อสัตย์สุจริตในหน้าที่ของตน ผู้ที่ไม่มีในความถูกต้องและดำรงตนด้วยความซื่อสัตย์สุจริตไม่เล่นพรรคเล่นพวกจนทำให้เอาชนะใจพระยาอภิบาลได้ เด็กสาวลูกครึ่งนิโกรที่เติบโตมาในสภาพสังคมที่เต็มไปด้วยปัญหาและเธอก็เจอกับคนที่เอาเปรียบเธอมาตลอดแม้กระทั่งคู่รักที่ไม่มีความจริงใจต่อเธอ ชีวิตนางรำที่ต้องต่อสู้ปัญหาที่มาโดยตลอดแม้กระทั่งความรักที่เธอสู้สึกลึกซึ้งไปจนวันตายที่ได้ทรยศต่อคุณหญิงโสภา
2540	นายฉัตรชัย วิเศษสุวรรณภูมิ	สกาเตือน	3	1	กระต่าย	สาวน้อยผู้ไม่เกรงกลัวใครและรักความถูกต้อง ความยุติธรรมแม้ต้องอยู่ท่ามกลางคนที่เอาเปรียบเธอ
2541	พลตำรวจเอก วชิรชู เดชกุลบุตร	สาวตรีเถื่อน	3	-	เที่ยง	สาวตรีผู้รักในหน้าที่การงานยิ่งชีวิต ทำหน้าที่เพื่อแผ่นดิน รักความถูกต้องและความยุติธรรม
2542	นางสุภา สิริสิงห	ผู้หญิงคนนั้นชื่อบุรุษอด ทองเนื้อเก้า บัวแดงน้ำ ดอกกระถินริมรั้ว กว่าจะรู้เตียงสา สุดแต่ใจจะไขว่คว้า ตะวันชิงพลบ	3 3 3 3 3 4 3	1 - - 1 - -	บุรุษอด ถ้ายอง วันเฉลิม จิตพิสุทธิ์ กระถิน แฉวนทิพย์ พัฒนา บุกรณะ	หญิงสาวที่ต่อสู้อชีวิตที่ยืดเยื้อด้วยความซื่อสัตย์สุจริตแนวทางปฏิบัติเธอทำหน้าที่ให้ดีที่สุดที่มีความรับผิดชอบต่อครอบครัวมาโดยตลอด เธอผู้ซึ่งเป็นแม่แต่เพียงร่างกายแต่หัวใจของเธอเองเธอไม่มีใจเป็นแม่ในหน้าที่และ ความรับผิดชอบเลยแม้แต่นิดเดียวในขณะที่ลูกชายอย่างวันเฉลิมมีความกตัญญูต่อแม่อย่าง สูงสุดเขาทำหน้าที่ลูกได้สมบูรณ์แบบที่สุดด้วยความเป็นอภิชาติบุตร จิตพิสุทธิ์แสดงความรักต่อผู้พี่พระคุณแม่เอาชีวิตเข้าแลกก็ยอมในขณะที่มีบุตรผู้เห็นแก่ ตัวเขาเปรียบผู้อื่นแล้วน้ำใจทะเยอทะยานแม้สิ่งนั้นไม่ถูกต้องแต่ถ้าทำให้เธอสบายเธอก็จะทำ เรื่องราวของกระถินผู้ซึ่งต่อสู้กับความถูกต้องและเมเกรงกลัวอิทธิพลใดได้แม้ว่าเธอเป็นผู้หญิง เด็กสาวที่ถูกครอบครัวเลี้ยงในครอบครัวเลี้ยงไปจนกว่าจะเรียนรู้ชีวิตจริงก็สายเสียแล้ว พัฒนาผู้ซึ่งยึดมั่นในความซื่อสัตย์เสมอมาจนทำให้เขาประสบความสำเร็จในชีวิต เรื่องราวของการต่อสู้ทางธุรกิจแต่ก็ได้เห็นนิสัยที่แท้จริงของบุกรณะกับจินดาหาที่ต่างกันมาก

ปี พ.ศ.	รายนามศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ (นวนิยาย)	รายชื่อนวนิยาย	สาระพิเศษ (๑๒๕๖-๒๕๖๐)	(๑๒๕๖-๒๕๖๐) วรรณศิลป์	ผลงาน (๑๒๕๖-๒๕๖๐)	ตัวละครที่สำคัญ	เนื้อหาโดยสังเขป
		ด้วยสองมือแม่ที่สร้างโลก	3	-	3	แสงคำ	การต่อสู้ของแสงคำไม่ย่อท้อต่อชีวิตจนทำให้เธอสามารถดูแลทุกคนในครอบครัวได้
2547	คุณหญิงวินิตา ดิถียนต์	น้ำใสใจจริง ปัญหาชนกันครัว เบญจรงค์ห้าสี แต่ปางก่อน	3 4 3 3	- 1 - -	3 5 3 3	โจอม เอมิกา มณีนี ท่านชาย รังสิริธรร/เจ้านาง มานแก้ว	เรื่องราวของชีวิตนักศึกษามีน้ำใจต่อกันในวัยเรียนอย่างเช่น โจอม การล่องใช้ชีวิตคนรั้งใช้ทำให้เธอได้เจออะไรมากมายที่ต่างก็ไม่สามารถให้ความแตกต่างของผู้หญิง 5 คนที่มาอยู่บ้านเดียวกันและต้องเผชิญกับปัญหาที่หลากหลายทำให้พวกเขาต้องปรับตัวกับปัญหาที่เกิดขึ้นและนำคุณธรรมต่างๆมาใช้ในการดำเนินชีวิต ความรัก ความผูกพัน และสิ่งจะสัญญาที่มีต่อกันทำให้กาลเวลาข้ามข้ามชาติที่ไม่อาจพรากเขาและเธอได้
2547	ชาติ กอบจิตติ	คำพิพากษา	1	2	3	พัก / สม ทรง	เรื่องราวของพักที่มีความบริสุทธิ์ใจในการเลี้ยงดูสมทรงแม่เลี้ยงสติไม่ดีแต่เขาก็ถูกสังคมประณามว่าเอาแม่เลี้ยงมาทำเมียจน
2554	นายประภัสสร เสวิกุล	เวลาในขวดแก้ว ลอดลายมังกร	3 3	1 -	4 3	ณัฐ ป้อม เหลียง	เรื่องราวของวัยรุ่นคนที่เป็นเพื่อนกันมีมิตรภาพที่มีให้กันมาตลอดทำให้ได้เห็นถึงความจริงใจความเสียสละของเขาเหล่านั้น เรื่องราวของเหลียงขจรเงินโพ้นทะเลกับการทำกรรไกรไปขายเขาต้องสู้กับอุปสรรคต่างๆและยึดมั่นในความซื่อสัตย์สุจริตในการทำการค้าจนประสบความสำเร็จ
2555	นางนงไฉน ปริญญาวัช	ผู้ใหญ่ลี้ลับนางมา ผู้กองยอดรัก	6 7	1 2	7 9	ลิ้นจี่ พันธ์	เรื่องราวของผู้ใหญ่ลี้ลับเป็นรักของชาวบ้านเป็นผู้รักกับภรรยาที่รักกับลูกกับผู้ใหญ่ลิ้นจี่เกิดเป็นเรื่องราวที่น่าประทับใจของเขาและเธอ
2555	คุณหญิงวิมล ศิริไพบูลย์	คู่กรรม	6	4	10	โก โปรี/ อังศุมาลิน	ความรักของหนุ่มผู้ใหญ่โป้นและสาวไทยท่ามกลางสงครามทำให้เขาพบเจอกับปัญหาต่างๆจนสุดท้ายกลายเป็นโศกนาฏกรรมที่เขาและเธอให้สัญญาต่อกันไว้ว่าจะรักกันทุกชาติไป

ปี พ.ศ.	รายนามศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ (นวนิยาย)	รายชื่อนวนิยาย	สาระประจักษ์ (๒๕๒๕-๒๕๒๖)	ประจักษ์ (๒๕๒๖-๒๕๒๗)	ประจักษ์ (๒๕๒๗-๒๕๒๘)	ประจักษ์ (๒๕๒๘-๒๕๒๙)	ตัวละครที่สำคัญ	เนื้อหาโดยสังเขป
		รมณีตร อย่าสิ้นดิน คำมั่นสัญญา คุณหญิงนอกทุกแผ่นดิน ดาวเรือง พิศวาส ทวิภพ เงา แต่งกับงาน อุบัติเหตุ ไอ้คุณผี พ่อม่ายที่ไต่ต พ่อครัวห่าปาก พอบลาไหหล	3 4 2 4 4 4 2 5 2 5 2 3 4 4 3	- 1 1 1 1 1 2 - 1 2 1 1 1 2	3 5 3 5 5 5 4 5 3 7 3 4 5 5	แม่น้ำวาด สุริยง/ เขมชาติ ริน คีรี ดาวเรือง อุบล มณีจันทร์ รสวัต ชลธิศ วิศิษฐ์ ดร.ดิสงพงค์ พยับ ทองทิว อุทิศ	เรื่องราวของแม่น้ำผู้ยึดมั่นในความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ อย่างไม่ลังเลจนจะเปลี่ยนแปลงไปอย่างไรแต่ความภักดีของเธอมีนัยยะคงอยู่ชั่วนิรันดร์ เรื่องราวความรักของเขมชาติที่กลายมาเป็นความบาดหมางเพราะความเข้าใจผิดจนในที่สุดเขาและเธอก็เข้าใจกัน รินผู้ซึ่งยึดมั่นในคำสัญญาที่ทำไว้กับเธอจะไร้อะไรจะเกิดขึ้นหากเธออยู่คนเดียวชงกลินดาตลอดไป คีรีผู้มีความหยิ่งทงในตนเองเธอทำหน้าที่ภรรยาตามสัญญาที่ให้ไว้กับคุณหญิงอรุณสวัสดิ์โดยที่เธอไม่ยอมจดทะเบียนสมรสและเมื่อทุกอย่างสิ้นสุดลงเธอจะไปต่ออย่างไร เรื่องราวของดาวเรืองผู้ไม่เกรงกลัวใครและเธอสามารถเป็นที่พึ่งให้กับชาวบ้านได้อย่างมีบทบาท เธอผู้ซึ่งยึดมั่นในความรักที่มีต่ออันและเห็นสิ่งอื่นใดความภักดีต่อชาติต่อแผ่นดินทำให้เธอขอเป็นผู้ดูแลสมบัติแผ่นดินไปตรากานหนักาน ความผูกพันความรักข้ามภพข้ามชาติของมณีจันทร์กับคุณหลวงงอนนำไปสู่การปกป้องรักษาแผ่นดิน กรรมดี กรรมชั่วเปรียบเสมือนเงาตามตัวมนุษย์ไปตลอดผลแห่งกรรมกระทำย่อมมีความศักดิ์สิทธิ์เสมอของใครก็ตามที่เป็นไปตามกรรมที่ทำได้ การสร้างครอบครัวให้สมบูรณ์แบบคือสิ่งที่ชลธิศต้องการโดยที่เขาได้ทำหน้าที่สามีอย่างดีที่สุด เรื่องราวของวิศิษฐ์กับอรุณที่มาจากความเข้าใจในอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นจนทำให้เขาและเธอสามารถรับความรักเข้าใจกันได้ เรื่องราวของ ดร.ดิสงพงค์ที่เป็นผู้ที่มีคุณธรรมความซื่อสัตย์ต่อคนในสังคม เรื่องราวของพยับพ่อม่ายลูกตอที่แสดงออกซึ่งความรักและความจริงใจและทำหน้าที่พ่อได้ดีเยี่ยม เรื่องราวความสมเสกสมานของพยับพุ่มฐานะดีแต่ปลอมตัวมาเป็นพ่อครัวและทำการกรอกรอຍமாக เรื่องราวของอุทิศผู้มีความใจซื่อกแต่พอลูกเขาก็เปลี่ยนแปลงตัวเองรักครอบครัวมากจน เรื่องราวความรักความผูกพันของพ่อม่ายกับบุตรชายที่เกิดขึ้นตั้งแต่ยังเด็กจนวันหนึ่งพ่อม่ายต้องไป	

ปี พ.ศ.	รายนามศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ (นวนิยาย)	รายชื่อนวนิยาย	สคริปต์ประพันธ์ (จำนวนเรื่อง)	บทประพันธ์ (จำนวนเรื่อง)	ตัวละครที่สำคัญ	เนื้อหาโดยสังเขป
		หนึ่งรัก	3	1	ตุ้ม/นุช	แต่งงานกับนุชอันด้วยเหตุผลบางประการ ทำให้เกิดเป็นความบาดหมางในใจของเธอ และวิเศษชะตาทำให้เขาและเธอต้องกลับมารักกันเหมือนเดิมด้วยการจากไปของนุชอันทำให้สิ่งที่เกิดขึ้นคือหนึ่งรักที่รอคอยการชำระจากคนทั้งสอง
2556	นางรำไปพรรณ สุวรรณสาร ศรีโสภาค	สายโลหิต	4	-	ขุนไกร	เรื่องราวการต่อสู้การปกป้องรักษาแผ่นดินไทยในสมัยอยุธยา ขุนไกรผู้มีความกล้าหาญและยึดมั่นในคุณธรรมความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ทหารและความจงรักภักดีต่อชาติต่อแผ่นดินมาโดยตลอด

1.2.7 วรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายกับการผลิตซ้ำ

การผลิตซ้ำ (Reproduction) เป็นกระบวนการของพลวัตทางวัฒนธรรม เมื่อวัฒนธรรมบางอย่างมีการถ่ายทอดส่งต่อภายในสังคมหนึ่งๆ จากรุ่นสู่รุ่น ทำให้วัฒนธรรมนั้นยังมีชีวิตอยู่หรือมีบทบาทในสังคม หรือวัฒนธรรมที่เคยมีอยู่ในอดีตถูกเรียกฟื้นเลือกสรรขึ้นมาผลิตซ้ำโดยอาจปรับเปลี่ยนรูปแบบหรือเกิดการตีความใหม่เพื่อให้สอดคล้องกับจุดมุ่งหมายในปัจจุบัน ดังนั้นการผลิตซ้ำจึงเป็นแนวทางที่รองรับความยั่งยืนของวัฒนธรรม คุณค่า ค่านิยมจากรุ่นสู่รุ่น (Williams, 1997) นอกจากนี้การผลิตซ้ำยังมีได้หลายรูปแบบ คือ การรักษารูปแบบ เนื้อหา ความหมายดั้งเดิมเอาไว้ทั้งหมด การรักษารูปแบบเดิมเอาไว้ แต่เปลี่ยนองค์ประกอบบางอย่างไป และการรักษารูปแบบเดิมแต่เปลี่ยนเนื้อหาและความหมาย (กาญจนา แก้วเทพ, 2539)

การผลิตซ้ำ เป็นแนวทางการถ่ายทอดวัฒนธรรมที่มาจากประสบการณ์ที่อยู่รอบตัวบุคคล เช่น สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา นอกจากนี้การผลิตซ้ำยังมีสื่อเป็นตัวกลางในการถ่ายทอด ทั้งสื่อสิ่งพิมพ์ (นวนิยาย) สื่อละครโทรทัศน์ และสื่อภาพยนตร์ ดังที่ Raymond Williams กล่าวไว้ว่า

...ในขณะที่ทุกวันปฏิบัติการสังคมจะก่อให้เกิดวัฒนธรรมผ่านสื่อต่างๆอยู่ตลอดเวลา แต่ในระยะยาวแล้วจะมีเพียงบางวัฒนธรรมเท่านั้นที่จะคงมีชีวิตยืนยาว เพราะได้รับการถ่ายทอดอย่างต่อเนื่อง...

(Raymond Williams, 1997)

นวนิยาย ละครโทรทัศน์ หรือภาพยนตร์ ต่างก็มีบทบาทในการเป็นตัวกลางในการถ่ายทอดคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์ และคุณค่าทางจริยศาสตร์ซึ่งเป็นสิ่งที่ผู้ประพันธ์ต้องการนำเสนอผ่านแนวคิดหลักของเรื่อง ตัวละคร และภาษาที่ใช้ มายังผู้อ่าน ผู้ชม และก่อให้เกิดอารมณ์ร่วม ความรู้สึก และสร้างจิตสำนึกจากการอ่านนวนิยาย การดูละครโทรทัศน์ และภาพยนตร์ (ศิริมิตร ประพันธ์ธรรมากร, 2554) อย่างไรก็ตามตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบันการนำนวนิยายมาผลิตซ้ำเป็นละครโทรทัศน์ และภาพยนตร์ ต้องมีการขอซื้อลิขสิทธิ์จากผู้ประพันธ์ที่มีชื่อเสียงและนวนิยายนั้นเป็นผลงานที่ได้รับการยอมรับ ได้รับความนิยมชมชอบเป็นอย่างมาก เนื่องจากมีคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์เป็นอย่างมาก และคุณค่าทางจริยศาสตร์ที่มีอยู่ในนวนิยายทุกเรื่องอยู่แล้ว และด้วยเหตุผลที่ว่าธรรมชาติของนวนิยายเป็นรูปแบบวรรณกรรมบันเทิงคดีประเภทร้อยแก้วที่เป็นงานศิลป์ที่สื่อด้วยภาษาอย่างเดียว ไม่มีผู้แสดง และไม่มีนักแสดงที่จะช่วยให้เนื้อเรื่องปรากฏเป็นรูปธรรมมากขึ้น ดังนั้นผู้ประพันธ์จะถ่ายทอดแนวคิดผ่านนวนิยายไปยังผู้อ่าน ทำให้ผู้อ่านต้องมีสมาธิในการอ่านอย่างมาก

และสร้างจินตนาการประกอบการอ่านนวนิยายนั้นๆ ทำให้มีการนำนวนิยายมาผลิตเป็นละครโทรทัศน์ ภาพยนตร์ (กาญจนา แก้วเทพ, 2539; องอาจ สิงห์ลำพอง, 2557)

การนำนวนิยายมาผลิตซ้ำเป็นละครโทรทัศน์ และภาพยนตร์นั้นว่ามีบทบาทอย่างมากที่จะนำเสนอสู่สาธารณชนและรับชมได้อย่างแพร่หลายในเวลาเดียวกัน รวมทั้งละครโทรทัศน์ และภาพยนตร์มีองค์ประกอบของฉาก แสง สี เสียง ดนตรี ทำให้ตัวละคร บทสนทนา เหตุการณ์ต่างๆ น่าสนใจมากยิ่งขึ้นดังนั้นละครโทรทัศน์ และภาพยนตร์ถือว่าเป็นสื่อที่สามารถสร้างความรู้สึกของผู้รับสารให้เกิดความประทับใจ เห็นภาพที่ชัดเจนได้เป็นอย่างดี (องอาจ สิงห์ลำพอง, 2537) นอกจากนี้การผลิตซ้ำ(Reproduction)ยังก่อให้เกิดการพึ่งพาซึ่งกันและกันในลักษณะสื่อสองทางให้แก่กัน ดังที่ เจตนา นาควัชระกล่าวว่า

...ศิลปะแสดงให้เห็นการสร้างสรรคของมนุษย์ที่เป็นผู้สร้าง ศิลปะโดยการนำเอาประสบการณ์มากลั่นกรองโดยใช้วัสดุที่มีอยู่ เช่น ความรู้ ทักษะ ความสามารถเฉพาะตัว ประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อม มาสร้างสรรคงานที่มีคุณค่า และสามารถจรรโลงมนุษย์ได้จากการถ่ายทอดผลงานนั้น ดังนั้นศิลปะจึงเป็นประตูเปิดไปสู่ความสามารถของมนุษย์ในการเป็นผู้สร้างสรรคมากกว่าการเป็นผู้ทำลาย...

(เจตนา นาควัชระ, 2532)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

จากคำกล่าวของเจตนา นาควัชระ สามารถอธิบายได้ว่า ศิลปะหรือผลงานทางมนุษยศาสตร์เป็นการถ่ายทอดความคิด ความรู้สึก คุณค่า ที่กลั่นกรองมาจากผู้สร้างสรรคผลงานโดยเป็นลายลักษณ์อักษรและสามารถสองทางให้กับสื่อประเภทต่างๆในลักษณะการมีปฏิสัมพันธ์ การเชื่อมโยงเนื้อหา ก่อให้เกิดความมั่นคงทางปัญญา เฉกเช่น ความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นระหว่างนวนิยาย ละครโทรทัศน์ และภาพยนตร์ ที่ไม่สามารถแยกออกจากกันได้อย่างเด็ดขาด เพราะเป็นสื่อที่มีความสัมพันธ์ต่อกัน หรือสื่อสองทางให้แก่กันในลักษณะการมีปฏิสัมพันธ์ต่อกันในเชิงพึ่งพา เมื่อดู ละครโทรทัศน์ หรือภาพยนตร์ก็อยากย้อนไปอ่านนวนิยาย หรือเมื่ออ่านนวนิยายก็อยากติดตามชม ละครโทรทัศน์ และภาพยนตร์ เป็นวัฏจักรอย่างต่อเนื่อง (ศศิวิมล สันติราษฎร์ภักดี, 2539) อย่างไรก็ตามการนำนวนิยายไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการผลิตซ้ำในรูปแบบละครโทรทัศน์ และภาพยนตร์ จะทำให้นวนิยายเรื่องนั้นดำรงซึ่งคุณค่าทั้งทางสุนทรียศาสตร์ และจริยศาสตร์มาอย่างต่อเนื่อง ถือได้ว่ามี

ผลต่อการช่วยถ่ายถอดคุณค่าของนวนิยายที่ผู้ประพันธ์ต้องการนำเสนอให้เกิดความชัดเจนมากขึ้นกับผู้อ่าน และผู้ชม (กาญจนา แก้วเทพ, 2539; เจตนา นาควิริยะ, 2532)

จากแนวคิดของวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่ได้กล่าวมาทั้ง ความเป็นมาของวรรณกรรม คุณค่าของวรรณกรรม บทบาทนวนิยายต่อสังคมการประกอบสร้างวรรณกรรมผ่านโลกทัศน์ของผู้ประพันธ์ทำให้พบว่า วรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายมีอิทธิพลอย่างมากต่อการชี้นำสังคมหรือที่เรียกว่าอำนาจวรรณกรรม และมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม การเมืองการปกครอง รวมถึงค่านิยม ทัศนคติของคนในสังคม ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่า วรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายมีผลต่อความรู้สึกนึกคิดของคนในสังคม บทบาทหน้าที่ของวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่มีต่อสังคมในการปรับเปลี่ยนค่านิยม ทัศนคติของคนในสังคม รวมถึงการสร้างสำนึกร่วมของคนในสังคมในเรื่องคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ การศึกษาครั้งนี้ได้นำวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายมาที่เป็นผลงานของศิลปินแห่งชาติสาขาวรรณศิลป์เป็นตัวบทในการศึกษาเพื่อวิเคราะห์คุณค่าของวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายต่อการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์และเป็นวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่มีการผลิตซ้ำในรูปแบบละครโทรทัศน์ และภาพยนตร์ ด้วยเหตุผล กล่าวคือ การนำนวนิยายมาผลิตซ้ำในรูปแบบละครโทรทัศน์ ภาพยนตร์ แสดงให้เห็นว่านวนิยายเรื่องนั้นมีคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์เป็นอย่างมากเนื้อเรื่องมีความสนุกสนาน และมีคุณค่าจริยศาสตร์คุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ ที่ทำให้ผู้อ่านเกิดความประทับใจ จึงมีการถ่ายถอดผ่านสื่อโทรทัศน์ในรูปแบบละครซึ่งมีอิทธิพลอย่างมากต่อการรับรู้ของผู้ชมรวมถึงการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้เชี่ยวชาญทั้ง 7 ท่าน ในประเด็นการนำเสนอแนวทางการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์(รายละเอียดดูในบทที่ 3) การวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายได้นำทฤษฎีคุณค่ามาเป็นแนวทางในการศึกษาเพื่อวิเคราะห์ถึงคุณค่าของวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยาย ดังจะได้อีกกล่าวต่อไป

ตอนที่ 2 ทฤษฎีคุณค่า (Axiology)

2.1 ความหมายและความสำคัญของทฤษฎีคุณค่า

มนุษย์นั้นมีความคิดมีเหตุผลจึงมีความต้องการทางด้านจิตใจมากโดยเฉพาะกิจกรรมทางปัญญาทางคุณภาพต่างๆ คุณภาพหรือคุณค่าจึงเป็นอาหารใจของเรา มนุษย์นอกจากมีความสุขทางกายแล้ว กิณอิม มีที่อยู่อาศัย มีเครื่องนุ่งห่ม มียารักษาโรคแล้ว มนุษย์ยังต้องการความจริงความดี ความงามและที่พึงทางใจอีกด้วย มนุษย์ต้องพยายามอธิบายถึงคุณค่าเหล่านั้นจึงเกิดการศึกษาคูณา

ขึ้นทั้งคุณค่าทางจริยศาสตร์ศึกษาความดี คุณธรรม จริยธรรม โดยเฉพาะด้านความซื่อสัตย์ และคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์ ความเพลิดเพลิน อารมณ์ ความรู้สึกคล้อยตามที่ได้จากการอ่านวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยาย วรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายนั้นมาจากการประกอบสร้างทางความคิด ประสบการณ์ ทักษะของผู้ประพันธ์โดยมีความสัมพันธ์กับบริบทสังคมในยุคนั้นๆ จนทำให้วรรณกรรมนอกจากคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์แล้ว ผู้ประพันธ์ยังได้เสริมสร้างคุณค่าทางจริยศาสตร์เข้าไปในวรรณกรรมด้วยอันจะเป็นเครื่องบ่งชี้ทางปัญญาทำให้เกิดสำนึกในคุณค่าความเป็นมนุษย์อีกด้วย (เจตนา นาควัชระ, 2552: 19)

ปรีชา ช้างขวัญยืน (2549: 2) อธิบายว่าความรู้ของมนุษย์อาจแบ่งออกเป็น 2 เรื่องใหญ่ๆ คือ ความจริงทางประสาทสัมผัสกับคุณค่า ความจริงทางประสาทสัมผัสคือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย คือ โดยการดู การได้ยิน การได้กลิ่น การลิ้มรส และการสัมผัสจับต้อง ความจริงเหล่านี้เรียกอีกอย่างหนึ่งว่าความจริงทางธรรมชาติ และความจริงทางสังคมคือความจริงที่เกี่ยวกับพฤติกรรมและกิจกรรมของมนุษย์ที่มาอยู่ร่วมกันในสังคม รวมถึงทฤษฎี ความคิด ระบบต่างๆ ที่มนุษย์สร้างขึ้นและปฏิบัติในสังคมส่วนเรื่องคุณค่านั้นเป็นสิ่งที่มนุษย์ใช้ในการประเมินคุณสมบัติของสิ่งต่างๆ ในธรรมชาติ พฤติกรรมมนุษย์หรือสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้นเช่นทฤษฎี ความคิด ระบบต่างๆ คุณค่าที่มนุษย์ตัดสินก็เป็นมาตรฐานสำหรับการดำเนินชีวิตที่ดีหรือไม่ดีของมนุษย์

ทฤษฎีคุณค่าเป็นสาขาหนึ่งของปรัชญาที่ว่าด้วยธรรมชาติของคุณค่าอันกล่าวถึงอุดมคติต่างๆ ในด้านความจริง ความดี ความงามและความบริสุทธิ์ทางจิตใจ ซึ่งการมีความรู้สึกรับซึ่งในคุณค่าต่างๆ นี้เป็นลักษณะพิเศษของมนุษย์ คุณค่าเป็นนามธรรม มนุษย์เท่านั้นที่จะเข้าใจและซาบซึ้งได้ (สุเมธ เมธาวิทยากุล: 2534: 67)

คุณค่าตรงกับภาษาอังกฤษว่า “value” อันหมายถึงสิ่งที่พึงปรารถนา สิ่งที่พึงประสงค์ให้บังเกิดขึ้น สิ่งดีงามหรือคุณความดี ของสิ่งใดสิ่งหนึ่ง หรือการกระทำใดการกระทำหนึ่ง คุณค่าจึงเป็นอุดมคติของสิ่งหรือการกระทำนั้นๆ อันเป็นมติของคนส่วนใหญ่ เป็นที่ยอมรับของคนส่วนมาก (วิทย์ วิศทเวทย์, 2532: 3)

ปรีชา ช้างขวัญยืน (2549: 9) ได้ให้ความหมายของคำว่า Axiology หรือคำว่า อักษวิทยา ว่าคือปรัชญาสาขาที่ว่าด้วยเรื่องคุณค่า แบ่งออกเป็น 2 สาขา คือ สาขาที่ศึกษาคุณค่าทางความประพฤติของมนุษย์ เรียกว่าจริยศาสตร์ ศึกษาความดี ความชั่ว และคุณค่าอื่นๆ เกี่ยวกับความประพฤติของมนุษย์เช่น ความกล้าหาญ ความซื่อสัตย์ ความยุติธรรม เกณฑ์ตัดสินความประพฤติของมนุษย์ว่ามีหรือไม่มีคุณค่าทางจริยศาสตร์ อีกสาขาหนึ่งศึกษาคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์ศึกษาธรรมชาติของศิลปะ ความงาม การแสดงออกทางศิลปะ การตัดสินการวิจารณ์ศิลปะ เช่น ความสวยงาม ความน่าเกลียด ไพเราะ กลมกลืน ลงตัว

นอกจากนี้ ทฤษฎีคุณค่า มีความสำคัญอย่างยิ่งในการศึกษาด้านความคิด ความรู้สึกของมนุษย์ที่แสดงออก มีบทบาทในการค้นหาคุณค่าของมนุษย์และสิ่งที่มีมนุษย์สร้างสรรค์ทั้งปวงผลงานรูปแบบต่างๆ ด้านศิลปะ วรรณกรรม ศิลปกรรม สถาปัตยกรรม นาฏศิลป์ ดนตรี คุณวิทยาเป็นการศึกษาคงค่าทางจิตใจด้วยความพึงพอใจและความนิยมชมชอบส่วนบุคคล ประกอบด้วยทัศนคติในการตัดสินเพื่อประเมินค่าศิลปะ ความเชื่อ ความศรัทธาทางศาสนา ศีลธรรม คุณธรรม ความดีงามมากกว่าแสวงหาความจริงที่เห็นเป็นรูปธรรมเชิงประจักษ์ (พระทักษิณคณาธิการ, 2544)

สรุปได้ว่าคุณค่าคือสิ่งที่มนุษย์ใช้ในการประเมินคุณสมบัติของสิ่งต่างๆ ในธรรมชาติ พฤติกรรมมนุษย์หรือสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น คุณค่าต่างๆ นี้เป็นลักษณะพิเศษของมนุษย์ คุณค่าเป็นนามธรรม มนุษย์เท่านั้นที่จะเข้าใจและซาบซึ้งได้ โดยคุณค่าทางความประพฤติของมนุษย์ เรียกว่าจริยศาสตร์ศึกษาความดี ความชั่ว ความกล้าหาญ ความซื่อสัตย์ ความยุติธรรม และยังมีคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์ศึกษาธรรมชาติของศิลปะ ความงาม ความไพเราะ

สุเมธ เมธาวิทยากุล (2534: 68) ได้อธิบายว่าคุณค่าของสิ่งใดสิ่งหนึ่งหากพิจารณาแล้วอาจมีด้านเดียวหรือหลายด้านโดยได้แบ่งคุณค่าออกเป็น 3 ด้านคือ

- 1) คุณค่าของวัตถุหรือสสารอาจแบ่งเป็นคุณค่าทางเศรษฐกิจ คุณค่าทางสุนทรียภาพ
- 2) คุณค่าทางความคิดอาจแบ่งเป็นคุณค่าทางเหตุผล คุณค่าทางปัญญา
- 3) คุณค่าด้านความประพฤติดีมีประการเดียวคือคุณค่าทางจริยธรรมเท่านั้น

ปรีชา ช่างขวัญยืน (2549: 3) กล่าวว่า การตัดสินคุณค่าที่แตกต่างกันทำให้เกิดระบบคุณค่าที่แตกต่างกัน บางคนถือว่าคุณค่าเป็นสิ่งตายตัว บางคนถือว่าคุณค่าเป็นสิ่งสัมพัทธ์ สังคมต่างกันหรือยุคสมัยต่างกันมักทำให้วัฒนธรรมต่างกัน คุณค่าอาจเปลี่ยนแปลงตามวัฒนธรรม กฎของสังคมที่แตกต่างกัน คุณค่าอาจเปลี่ยนแปลงตามไป แต่ในทุกสังคมทุกวัฒนธรรมย่อมมีคุณค่าสูงสุดที่ไม่แปรเปลี่ยนไปพร้อมกันของทุกสังคม ย่อมมีคุณค่าสมบูรณ์

นอกจากนั้นแล้วประเภทคุณค่ายังอาจแบ่งได้อีก 2 ประเภท (สุเมธ เมธาวิทยากุล, 2534: 68) โดยที่คุณค่าของสิ่งใดหรือการกระทำอันใดอันหนึ่งอาจมีคุณค่าอย่างใดอย่างหนึ่งหรือทั้งสองอย่างนี้คือ

- 1) คุณค่านอกตัว หมายถึงสิ่งหรือการกระทำนั้นๆ เป็นเพียงวิธีหรืออุปกรณ์ที่จะนำไปสู่จุดหมายสุดท้าย ไม่มีคุณค่าในตัวเอง แต่คุณค่าอยู่ที่จุดหมายสุดท้าย
- 2) คุณค่าในตัว เป็นคุณค่าที่ตรงกับจุดหมายสุดท้าย คือเป้าหมายของสิ่งหรือสรรพสิ่งหรือการกระทำอยู่ในตัวมันเอง ไม่เป็นวิธีหรืออุปกรณ์นำไปสู่สิ่งอื่นมีอุดมคติในตัวเอง เป็นสิ่งที่สมบูรณ์ในตัวเองไม่ขึ้นกับสิ่งอื่นใดเลย

นอกจากนั้น สุเชาว์ พลอยชุม (2538: 127) กล่าวว่า คุณค่าภายในคือความจริง ความดี และความงาม

สิ่งที่มีคุณค่าภายใน หมายถึง สิ่งที่มีฐานะเป็นเป้าหมายในตัวเองไม่ได้เป็นที่ต้องการ เพราะว่ามันจะช่วยนำไปสู่สิ่งอื่นได้สิ่งต่างๆที่มีคุณค่าประเภทนี้เป็นเพราะว่าสิ่งเหล่านั้นเป็นวิถีที่นำไปสู่สิ่งอื่นๆ ไม่ได้เป็นเพราะว่าสิ่งเหล่านั้นมีค่าในตัวเอง เช่น เงินไม่มีค่าในตัวเองหากไม่สามารถใช้เงินซื้อของได้เงินก็เป็นแค่เศษกระดาษ จะเห็นได้ว่าสิ่งที่มีคุณค่าภายนอกขึ้นกับสิ่งที่มีคุณค่าภายใน (วิทย์ วิศทเวทย์, 2535: 13-14)

ข้อที่ควรทำความเข้าใจเบื้องต้นเกี่ยวกับทฤษฎีคุณค่า อันจะเป็นประโยชน์ต่อการพิจารณาต่อไป คือ เป้าหมายที่สำคัญของทฤษฎีคุณค่าคือการแสวงหาคคุณค่าในตัวเอง อันได้แก่สิ่งที่มีได้มีคุณค่าเนื่องจากสามารถเป็นเครื่องมือไปสู่สิ่งที่มีคุณค่าอื่นๆหากแต่เป็นสิ่งที่มีความหมายในตนเอง หากจะกล่าวให้เข้าใจง่าย สิ่งที่มีคุณค่าในตนเองคือสิ่งที่ผู้แสวงหามีต้องตั้งคำถามกับตนเองว่าจะแสวงหาสิ่งนี้เพื่อให้ได้สิ่งใดต่อไป ตัวอย่างเช่น เราสามารถถามได้ว่าเราจะแสวงหากระดาษที่เรียกว่าธนบัตร ไปเพื่อสิ่งใด แต่เราไม่อาจถามได้ว่าเราจะดำรงตนอยู่ในคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ ไปเพื่อสิ่งใด หากมองอีกมุมหนึ่ง ธนบัตรอาจหมดค่าได้เมื่อไม่สามารถนำไปจับจ่ายสินค้า แต่คุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ จะมีค่าเสมอไป ในกรณีนี้ ธนบัตรคือสิ่งที่มีคุณค่าภายนอก ขณะที่คุณธรรมด้านความซื่อสัตย์คือสิ่งที่มีคุณค่าภายใน (ปกรณ์ สิงห์สุริยา, 2552)

การพิจารณาคคุณค่าของคนเป็นคุณค่าแห่งความเป็นมนุษย์ไม่ว่าอยู่ที่ใด แต่การเป็นคนไทยคุณค่าจะอยู่ที่การพิจารณารับรู้ของสังคมไทยซึ่งเป็นคุณค่าภายนอกที่ต้องกำหนดขึ้นตามองค์ประกอบว่าเป็นคุณค่าต่อตนเอง ผู้อื่น สังคม และประเทศชาติ โดยพิจารณาต้องมีตัวบ่งชี้หรือตัววัดค่าที่สังเกตได้ ตัวบ่งชี้จะผูกพันกับเกณฑ์หรือมาตรฐานที่ใช้ตัดสินคุณค่านั้น

ทฤษฎีคุณค่า มีแนวทางในการศึกษา 2 ประการ คือ สุนทรียศาสตร์และจริยศาสตร์ ศาสตร์ทั้งสองที่กล่าวมานี้ มีความเกี่ยวข้องกันเพื่อเป็นหลักเพื่อตีความ และประเมินค่า (มโน พิสุทธิรัตนานนท์, 2546 ; ศรีณย์ วงศ์คำจันทร์, ม.ป.ป.) กล่าวคือ การศึกษาส่วนที่เกี่ยวกับความงามอันเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างจริยธรรมอย่างมีเหตุผลคือการให้คุณค่ากับอารมณ์ ความรู้สึกและความหมายของชีวิต คือแนวทางด้านสุนทรียศาสตร์ ในขณะที่การศึกษาคุณวิทยาเป็นการค้นหาคุณค่าโดยอาศัยเครื่องมือทางจริยศาสตร์เป็นเรื่องการแสดงออกทางการประพฤติปฏิบัติตนอันเกิดจากการประเมินค่าด้วยเหตุผลและตัดสินคุณค่าพฤติกรรมของมนุษย์ที่เกี่ยวกับความดี ความถูกต้องดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.2 สุนทรียศาสตร์

2.2.1 ความหมาย

สุนทรียศาสตร์ (Aesthetics) นั้นพระราชวรมุณี (ประยูร ธมมจิตโต, 2544: 16) ได้อธิบายไว้ว่าสุนทรียศาสตร์ คือสาขาปรัชญาที่ว่าด้วยความงามและสิ่งทีงามทั้งในด้านศิลปะและในธรรมชาติ โดยศึกษาประสบการณ์คุณค่าทางความงาม และมาตรการตัดสินใจว่าอะไรงามหรือไม่งาม การตัดสินคุณค่าทาง สุนทรียศาสตร์มีได้ 3 ลักษณะคือ ความสวยงาม ความติดตาติดใจ และความเลอเลิศความซาบซึ้ง

ส่วนในพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 กล่าวว่า สุนทรียศาสตร์เป็นคำมาจากภาษากรีก Aistheticos แปลว่า รู้ด้วยประสาทสัมผัส สุนทรียศาสตร์เป็นปรัชญาสาขาหนึ่ง ว่าด้วยความงามตามธรรมชาติหรืองานศิลปะ ทฤษฎีสุนทรียศาสตร์ มีเป้าหมายในการสร้างความสนใจอย่างมีวิจารณ์ญาณ ด้วยสติปัญญา อารมณ์ แนวคิดทัศนคติและปัญญาประกอบกัน เพื่อการรับรู้ถึงความงามนั้นด้วย

คุณค่าหรืออุดมคติทางสุนทรียศาสตร์ได้แก่ความงาม อันเป็นจิตสำนึกสามัญของมนุษย์ซึ่งมีระดับความรู้สึก เหตุผลและรสนิยมที่ต่างกัน ความต่างเหล่านี้จึงเป็นตัวกำหนดและแปลความหมายของอารมณ์ที่รับรู้แตกต่างกันไป จึงค่อนข้างเป็นจิตพิสัยมากกว่าวัตถุพิสัย ดังนั้นเกณฑ์การตัดสินค่าความงามจึงแตกต่างกันไปตามระดับของคุณสมบัติเหล่านั้น แต่ก็ขึ้นกับความงามที่มีอยู่ในตัวของวัตถุนั้นด้วย (สุเมธ เมธาวิทยกุล, 2540: 80-82)

สุนทรียภาพหมายถึงความรู้สึกในความงามภาพที่งดงามในความคิดหรือภาพของความงามในสมองค์ยภาพของการรับรู้ความงามที่สามารถสัมผัสหรือรับความงามได้ต่างกัน ความงามที่อาจเกิดจากภาพจากเสียงจากจินตนาการจากตัวอักษรหรือประสาทสัมผัสอื่นๆสุนทรียะหรือความงามอาจเป็นความงามของศิลปกรรมธรรมชาติสิ่งแวดล้อมรวมทั้งความประณีตงดงามของจิตใจความประณีตงดงามของการใช้ชีวิตส่วนตัวและชีวิตส่วนรวมและอาจกล่าวได้ว่าชีวิตที่ถูกทำนองครองธรรมและประณีตงดงามย่อมเป็นชีวิตที่มีสุนทรียะ (วิรุณ ตั้งเจริญ, 2552: 27-29)

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมมจิตโต)(2552: 217-218) ได้กล่าวถึงสุนทรียศาสตร์ ตามแนวของเพลโตว่าหมายถึงปรัชญาส่วนที่เกี่ยวกับความงามและศิลปะ แต่ในปัจจุบันสุนทรียศาสตร์เป็นสาขาหนึ่งของปรัชญา โดยอธิบายว่าความงามไม่ได้ถูกผูกขาดอยู่กับผลงานของศิลปิน ความงามมีแทรกอยู่ในงานอื่นๆ เช่นการล่าสัตว์ การก่อสร้าง การเล่นเกมและการดำรงชีวิตด้วยคุณธรรม สิ่งใดมีความงามก็เพราะสิ่งนั้นมีส่วนร่วมกับมโนคติของความงาม งานด้านศิลปะเป็นสิ่งทีงามเพราะมันเลียนแบบมโนคติของความงาม งานศิลปะไม่อาจเป็นสิ่งทีงามที่สุด ความงามที่แท้จริงอยู่ในโลกแห่งมโนคติ ชีวิตอันประเสริฐคือชีวิตของคนผู้เพ่งพินิจมโนคติของความงามนั้น

เราจึงควรยกระดับวิถึญาณให้ถึงมโนคติของความงาม ความงามที่สมบูรณ์ไม่ใช่สิ่งที่รู้ได้ด้วยประสาทสัมผัส แต่เป็นสิ่งที่ต้องเพ่งพินิจด้วยเหตุผลหรือพุทธิปัญญา

2.2.2 องค์ประกอบ

ความงามเป็นสิ่งลึกซึ้งที่มีอยู่ทั่วไปในทุกสิ่ง อาจหมายถึงคุณสมบัติในทางศีลธรรมรูปสมบัติหรือสิ่งที่โน้มน้าวใจให้รู้สึกปลาบปลื้ม ชื่นชม รื่นเริงบันเทิงใจ ความงามอาจมีอยู่รอบตัวเราโดยไม่จำกัดสภาพ เช่นดอกไม้ ต้นไม้ สัตว์ มนุษย์ สิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้นมา หรือกิริยาท่าทางของคนและสัตว์ที่เป็นไปโดยธรรมชาติ สิ่งต่างๆ ที่มีมนุษย์สร้างขึ้นอาจจะงามได้ เป็นไปตามความนิยมของสังคมแต่ละยุค ส่วนการแสดงออกทางด้านจิตใจ ซึ่งเราเรียกว่าความดี เช่น การเห็นใจผู้อื่น การเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ ความเมตตาปราณี ความรักความบริสุทธิ์ เหล่านี้ล้วนเป็นปัจจัยให้มีความสุข มีความสามัคคี และนำมาซึ่งสันติ เราเรียกว่าเป็นความงามได้

คุณค่าทางสุนทรียศาสตร์ได้แก่ความงาม นักปรัชญาบางท่านถือว่าความงามเป็นวัตถุวิสัย เพราะมีอยู่วัตถุ โดยไม่ขึ้นกับจิต แต่บางท่านถือว่าความงามเป็นจิตวิสัย เพราะที่ตั้งของความงามอยู่ที่จิตซึ่งเป็นคุณค่าความงาม และความงามนั้นขึ้นอยู่กับประเพณีมรดกสังคมและเกี่ยวกับประสบการณ์สุนทรียะนั้นที่มีองค์ประกอบต่างๆ ที่รวมอยู่คือ

- 1) ความรู้สึกทางประสาทสัมผัส เราได้รับความรู้สึกทางประสาทสัมผัส ทั้งรูป รส กลิ่น เสียงและสัมผัส
- 2) อารมณ์คืออารมณ์ที่เป็นสุข หรืออารมณ์เศร้าจะมาสู่เราได้โดยวิธีการทางประสาทสัมผัส เช่นดนตรี เสียงที่อ่อนนุ่มและยาวนานจะสร้างความรู้สึที่เศร้าแก่ผู้ฟัง
- 3) ความหมาย สุนทรียะเปลี่ยนแปลงได้บนพื้นฐานแห่งความหมายที่สื่อมาสู่เรา
- 4) ความรู้สึก เราได้ประสบการณ์แห่งความรู้สึกที่เหมือนกัน เช่นเดียวกับที่เราได้ประสบการณ์เมื่อเราเห็นวัตถุที่แท้จริงที่ถูกลอกแบบนั้น ตัวอย่างเช่น คนรักม้าจะได้รับความรู้สึกเป็นสุขเมื่อเขาได้เห็นภาพเขียนของม้าและความรู้สึกเป็นสุขนี้สามารถเทียบได้กับความรู้สึกเป็นสุขที่เขาเห็นม้าที่แท้จริง
- 5) ตัวบุคคล ประการสุดท้าย ตัวของบุคคลเองกลายเป็นผู้ชี้ขาดการรับรู้ประสบการณ์สุนทรียะ และเริ่มเข้าร่วมเป็นอันหนึ่งอันเดียวกับสิ่งสุนทรียะนั้น แต่การเข้าร่วมนั้น ตัวบุคคลไม่รู้เลยว่าตัวเองกำลังเข้าร่วมกับสิ่งสุนทรียะนั้น

นอกจากนี้มโน พิสุทธิรัตนานนท์(2546: 60)ยังกล่าวด้วยว่า การที่บุคคลจะรู้คุณค่าของความงามเกิดจากนิสัยส่วนตัวที่ได้รับการสั่งสอนมา การรับรู้นี้เรียกว่า รส (Taste) หรือสุนทรียรส การรู้จักคุณค่าดังกล่าวมนุษย์แต่ละคนรับรู้ไม่เหมือนกันขึ้นอยู่กับอัตวิสัยของแต่ละคน เป็น

การรับรู้โดยผัสสะ (Sensation) และในระดับที่สูงขึ้นคือการใช้ปัญญาในการสร้างสุนทรียภาพ ใช้หัวใจสร้างสุขได้ สัมพันธ์กับสัจธรรมซึ่งอาศัยประสบการณ์และการเรียนรู้ อย่างไรก็ตามก็ดียังประกอบด้วย การใช้จินตนาการเรียงเรียงเป็นสุนทรียธาตุ ประดับแต่งโดยจินตภาพหรือมโนทัศน์เพื่อให้เกิด พฤติกรรมในการคิด ความเข้าใจในคุณภาพและเอกภาพใช้ความรู้สึกและการหาความหมายของงานศิลปะเป็นการพัฒนาสุนทรียะภายในบุคคล ด้วยความชื่นชมและเห็นคุณค่า แห่งความเข้าใจซึ่งกันและกัน

ดังนั้นกล่าวได้ว่า สุนทรียศาสตร์มีความเกี่ยวข้องกับปรัชญาศิลปะหลายสาขา ไม่ว่าจะเป็น ประวัติศิลปะ วิจารณ์ศิลปะ ทฤษฎีศิลปะ สังคมศาสตร์ศิลปะ และปรัชญาศิลปะ ที่ใช้ในการตีความด้วยระบบปรัชญาบริสุทธิ์ประกอบด้วย ความงาม ความแปลกหูแปลกตา และความน่าทึ่ง งานศิลปะที่เกิดขึ้นมานั้นเกิดจากการสร้างสรรค์สามารถสื่อถึงผู้รับสารได้นอกจากนี้สุนทรียศาสตร์ยังมีอยู่ในงานวรรณกรรม นวนิยาย อันก่อให้เกิดอารมณ์ของผู้ที่อ่านงานเหล่านี้ ความรู้สึกซาบซึ้ง อารมณ์ต่างๆ ตีใจ เสียใจ ความเพลิดเพลิน เหล่านี้ล้วนเป็นอารมณ์ต่างๆ นานาที่จะได้รับจากคุณค่าของงานวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยาย และจากคุณค่าด้านสุนทรียศาสตร์ในงานวรรณกรรมไทย ประเภทนวนิยายทำให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์ความรู้สึกคล้อยตามจนนำไปสู่การรับรู้ในคุณค่าทางจริยศาสตร์ที่ปรากฏในพฤติกรรมตัวละคร ดังจะได้อธิบายถึงคุณค่าด้านจริยศาสตร์ต่อไป

2.3 จริยศาสตร์

2.3.1 ความหมายของจริยศาสตร์

พระราชวรานูณี (ประยูร ธมมจิตโต, 2532: 15) ได้กล่าวถึงความหมายของจริยศาสตร์ไว้ว่า จริยศาสตร์ (Ethics) คือ สาขาปรัชญาที่ว่าด้วยการแสวงหาความดีสูงสุดของชีวิตมนุษย์ และการแสวงหาเกณฑ์ในการตัดสินความประพฤติของมนุษย์ว่าอย่างไรถูกหรือผิดควรหรือไม่ควร จริยศาสตร์ในฐานะที่เป็นสาขาหนึ่งของวิชาปรัชญา ศึกษาเรื่องคุณค่าแห่งความประพฤติและคุณค่าแห่งชีวิตมนุษย์ จริยศาสตร์พยายามตอบคำถามที่ว่า ความดี ความชั่ว ถูกผิด คืออะไร มีมาตรฐานอะไรหรือไม่ที่จะวัดหรือตัดสินว่า การกระทำหรือความประพฤติดีชั่วถูกหรือผิดชีวิตที่ดีนั้นเป็นอย่างไร อะไรคือความดีสูงสุดของมนุษย์

พระทักษิณคณาธิการ(2544 : 217)จริยศาสตร์ มีรากศัพท์จากภาษาสันสกฤต สองคำคือ จริย และ ศาสตร์ มีความหมายคือ วิชาว่าด้วยความประพฤติ หรือศาสตร์แห่งความประพฤติ หรือสิ่งที่ควรประพฤติ ภาษาอังกฤษเรียกว่า Ethics และคำที่มีความหมายใกล้เคียงคือ Moral หมายถึง ระเบียบแบบแผน หรือข้อปฏิบัติ คำว่าจริยศาสตร์ กินความหมายกว้าง ทั้งด้านหลักการและวิธีการในเป้าหมายเดียวกันคือ แสวงหาจุดสูงสุดของชีวิต จุดมุ่งหมายสำคัญของจริย

ศาสตร์คือเพื่อให้มนุษย์รู้จักดำรงชีวิต อยู่รอดในสังคม มีความสามัคคี เห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน การกระทำเป็นไปเพื่อความดี และความถูกต้อง เพื่อประโยชน์ส่วนรวมและความเจริญของสังคม

กิริติ บุญเจือ (2538 : 3) กล่าวว่า จริยศาสตร์เป็นวิชาที่ว่าด้วยความประพฤติดี ซึ่งอธิบายได้ดังนี้ ความประพฤติ (Conduct) เป็นพฤติกรรมที่ผู้กระทำมีโอกาสเลือกกระทำของตนเอง เป็นการตัดสินใจ โดยเสรี หากความประพฤตินั้นมีมโนธรรมเข้ามาเกี่ยวข้อง สอดแทรก จะเรียกว่า เป็นความประพฤติดี

น้อย พงษ์สนธิ (2527: 16) ได้กล่าวว่าจริยศาสตร์เป็นปรัชญาที่เกี่ยวกับชีวิตของคนเราโดยตรง เพราะเป็นการศึกษาเกี่ยวกับคุณค่าของความประพฤติ จริยศาสตร์นั้นเป็นศาสตร์ที่ว่าด้วยคุณค่าทางธรรมจรรยาของมนุษย์โดยศึกษาให้รู้ถึงความจริง ซึ่งจะเป็มาตรฐานในการวินิจฉัยว่า ความประพฤตินั้นๆ ถูกหรือผิด รวมไปถึงการค้ำหาอุดมคติที่ประเสริฐที่มนุษย์ควรจะมียึดเป็นหลักในการอยู่ร่วมกันพร้อมทั้งวิธีการที่จะช่วยให้บรรลุถึงอุดมคตินั้น

พระประมวล อุดตราชโย (2544: 13) จริยศาสตร์เป็นสาขาหนึ่งของปรัชญา คือ เป็นวิชาที่ว่าด้วยความประพฤติของมนุษย์ และเป็นศาสตร์ที่ว่าด้วยศีลธรรมหรือหลักศีลธรรม หลักของกฎแห่งกรรม ซึ่งเป็นกฎที่ว่าด้วยความประพฤติและพฤติกรรม นอกจากนี้ พระประมวล อุดตราชโย ยังพูดถึงทฤษฎีจริยศาสตร์ของขงจื้อว่า ความเจริญหรือความเสื่อมของโลก ของสังคมเกิดมาจากปัจเจกหรือแต่ละคนเป็นรากฐาน ฉะนั้น รัฐจะต้องพัฒนาคนให้ดีเสียก่อน แล้วสังคมประเทศชาติก็จะดีขึ้น

ศรัณย์ วงศ์คำจันทร์(ม.ป.ป.: 172-175) กล่าวว่าจริยศาสตร์ประกอบไปด้วยศีลธรรมที่มีความจำเป็นอย่างมากในการเอื้ออำนวยแก่มนุษย์ในการดำรงชีวิตในสังคม มนุษย์คนใดถ้าขาดศีลธรรมแล้วจะไม่มีความเป็นมนุษย์เหลืออยู่ เช่นเดียวกับสังคมที่ขาดศีลธรรมก็ไม่สามารถดำรงอยู่ได้ จริยศาสตร์จึงเป็นหลักที่มนุษย์ทุกคนและสังคมมนุษย์ควรยึดถือเป็นแนวทางในการปฏิบัติเพื่อความเจริญรุ่งเรืองและความสงบสุขของมนุษย์ทุกคนและสังคมโดยส่วนรวม นอกจากนั้นจริยศาสตร์ยังสอนให้มนุษย์รู้จักคุณค่าที่แท้จริง อันจะกระตุ้นให้มนุษย์รู้ความสามารถในการสร้างสรรค์ชีวิตของตนเองและผู้อื่นได้เป็นอย่างดี ด้วยมโนธรรมและความรู้จากประสบการณ์เรื่องราวต่างๆจะสามารถแนะนำแนวทางในการปฏิบัติให้เกิดความสุขทั้งกายและใจได้บนพื้นฐานทางจิตวิทยา คือ เจตนาแรงจูงใจนิสัยที่เกิดขึ้นซ้ำๆ จนไม่จำเป็นต้องพยายามหรือตั้งใจให้เกิดลักษณะต่างๆ จนกลายเป็นอุปนิสัยถาวรดำเนินไปตามสถานการณ์และสิ่งแวดล้อม ทั้งหมดนี้จะเป็นเครื่องชี้้นำให้มนุษย์รู้จักวางตนในสังคมในฐานะที่เป็นส่วนหนึ่งในสังคมเพื่อสังคมที่รุ่งเรืองและสงบสุข

กล่าวโดยสรุป จริยศาสตร์ เป็นศาสตร์ที่ใช้ในการตัดสินใจการกระทำในเรื่องของความดี ความถูกต้อง ความสงบ มาสู่ตนและสังคมประเทศชาติ เป็นศาสตร์แห่งความดีนอกจากนี้ยังมีคำที่เกี่ยวข้องกับจริยธรรมหลายคำที่มีความหมายแตกต่างกันไป เช่น คำว่า คุณธรรมและ

ศีลธรรมโดยคำว่าคุณธรรมหากแปลตามความหมายตรงตัวแปลว่า สิ่งซึ่งทรงไว้ซึ่งคุณงามความดี แต่ ถ้าแปลโดยความหมายโดยกว้าง ย่อมรวมถึงจริยธรรมและศีลธรรมเอาไว้ด้วย ส่วนคำว่าศีลธรรม นั้น เป็นคำที่นำไปใช้ในพระพุทธศาสนาเท่านั้นคือการดำรงไว้ซึ่งความดี ไม่เอาเปรียบตนเอง และไม่เอาเปรียบผู้อื่น ส่วนคำว่า จริยธรรมนั้นเป็นการให้ความหมายทางปรัชญาที่มีได้ระบุว่าเป็นศาสนาใด ศาสนาหนึ่งเท่านั้น เพราะเป็นหลักปฏิบัติแห่งความดีซึ่งมีในศาสนาอื่นด้วย ซึ่งมีการใช้คำใน ภาษาอังกฤษต่างกัน โดยคำว่า ศีลธรรมใช้ Moral คือความดีที่เกิดขึ้นในจิตใจ ส่วนจริยธรรม ใช้คำว่า Ethics ความดีที่เกิดขึ้นภายในใจและแสดงออกมาในการประพฤติปฏิบัติ ซึ่งหากจะเปรียบเทียบกับ ศีลธรรมคือข้อพึงปฏิบัติแล้วนั้น จริยธรรมจะแสดงความหมายได้มากกว่า เพราะได้กำกับในการลงมือ ปฏิบัติด้วย เช่น หากดูในศีลข้อ 1 ที่ว่าห้ามฆ่าสัตว์ ไม่เอาเปรียบชีวิตของผู้อื่น ถ้านำมาใช้ในสังคมคือ ทำอย่างไรไม่ให้เกิดความเอาเปรียบกัน คนในสังคมปัจจุบันแม้ว่าจะประพฤติปฏิบัติตามศีลทุก ข้ออย่างเคร่งครัด แต่ยังคงหลงลืมไปว่าแท้ที่จริงแล้วศีลธรรมแต่ละข้อมีจุดประสงค์เป้าหมายอย่างไร การพัฒนาประเทศโดยให้ศีลธรรมเป็นเครื่องกำกับในปัจจุบันควรจะนำธรรมะ จริยธรรมมาใช้เพื่อการพัฒนาสำนึกจิตใจของคนในสังคมให้มากขึ้น

2.3.2 ระดับการประเมินทางจริยศาสตร์

จริยศาสตร์มีเกณฑ์การตัดสินหลายเกณฑ์เช่น สัมพัทธ์นิยม สัมบูรณ์นิยม ประโยชน์นิยม เจตนานิยม เป็นต้น สิ่งที่ดีที่สุดไม่สามารถหาได้ในคำตอบเดียว (สุเมธ เมธาวิทยกุล, 2540: 80-82) แต่วัดได้ด้วยมาตรการที่แตกต่างกันได้แก่ 1) ประเพณีที่ปฏิบัติสืบต่อกันมาแต่ดั้งเดิม 2) กฎหมาย 3) เจ้าลัทธิหรือศาสนา 4) เหตุผล และ 5) วิจารณ์ญาณ

ในความเป็นจริงแล้วเราอาจใช้เกณฑ์ทั้ง 5 นี้ผสมกลมกลืนกันตามความเหมาะสมที่จะทำให้คนในสังคมอยู่ร่วมกัน ควรใช้กฎหมายให้น้อยแต่ใช้วิจารณ์ญาณโนธรรมให้มาก เพื่อให้คนทั้งหลายรับฟังรับรู้ร่วมมือกันทุกฝ่ายสังคมจะอยู่ได้ (กิริติ บุญเจือ, 2551: 15-22)

สุเมธ เมธาวิทยกุล (2540: 70-71)กล่าวว่า จริยศาสตร์ที่มีผลต่อพฤติกรรมมีการเปลี่ยนแปลงเป็นลำดับขั้นเป็น 3 ขั้นกล่าวคือ

ระดับที่ 1 ระดับก่อนกฎเกณฑ์ มนุษย์พยายามที่จะอยู่ร่วมกันเพื่อความเป็นระเบียบของสังคมจึงมีพฤติกรรมที่เลือกกระทำสิ่งใดเพราะความกลัวที่จะได้รับการลงโทษจากสิ่งเหนือธรรมชาติ จากผู้ใหญ่ ผู้มีอำนาจ และการอยากได้สิ่งตอบแทนหรือรางวัลที่ได้ทำความดี

ระดับที่ 2 ระดับกฎเกณฑ์ เป็นหลักของสังคมที่ฝังรากลึกเช่นจารีต ประเพณี ศีลธรรมทางศาสนา กฎระเบียบของสังคมซึ่งเป็นเพราะการทำดีจะได้รับการยอมรับจากสังคมและบางครั้งอาจเป็นการถูกบังคับจากกฎเกณฑ์

ระดับที่ 3 ระดับเหนือกฎเกณฑ์ ในสังคมที่มีเหตุผลการคิดวิเคราะห์ หากความเหมาะสมการทำความดีจะเป็นไปด้วยการรู้จักคิดหาเหตุผล เห็นความสำคัญของคนหมู่มาก ยึดในศีลธรรม และในขั้นสูงสุดกฎสังคมอาจไม่มีความหมายแต่คนมีอุดมการณ์หรือมโนธรรมในจิตใจเป็นเสียงจากภายในจิต เป็นระดับจิตสูงสุดเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์

ดังนั้นเกณฑ์ทางจริยศาสตร์จึงประกอบด้วยเรื่องของความประพฤติของมนุษย์ใน 3 ระดับคือ ระดับการอยู่ร่วมกัน ระดับกฎเกณฑ์ทางสังคม ระดับจิตใจซึ่งเป็นจริยศาสตร์สูงสุดในเรื่องของคุณค่างานกรรมไทยประเภทนวนิยายมีความสำคัญเป็นอย่างยิ่งเพราะสิ่งที่ช่วยเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมในการพัฒนามนุษย์ โดยเฉพาะคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ แต่จริยศาสตร์มีเกณฑ์การตัดสินหลายเกณฑ์ด้วยมาตรการที่แตกต่างกันได้แก่ การยึดประเพณีที่ปฏิบัติสืบต่อกันมาแต่ดั้งเดิม การยึดกฎหมาย การยึดศาสนา การยึดเหตุผล แม้แต่การยึดวิจรรย์ญาณ ซึ่งในความเป็นจริงแล้วเราอาจใช้เกณฑ์ทั้ง 5 นี้ผสมกลมกลืนกันตามความเหมาะสมที่จะทำให้คนสังคมอยู่ร่วมกัน ควรใช้กฎหมายให้น้อยแต่ใช้วิจรรย์ญาณมโนธรรมให้มากเพื่อให้คนทั้งหลายรับฟังรับรู้รวมมือกันเกิดจิตสำนึกที่ดีเท่านี้ทุกฝ่ายในสังคมก็จะอยู่ได้

จากการศึกษาทฤษฎีคุณค่าสรุปได้ว่าคุณค่าของวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยาย ประกอบไปด้วยคุณค่าสุนทรียศาสตร์(อารมณ์)และคุณค่าทางจริยศาสตร์ (คุณค่าทางปัญญา และคุณค่าทางศีลธรรม) คุณค่าทั้งสองประการนี้ทำให้ความน่าสนใจของวรรณกรรมมีมากขึ้น การอ่านวรรณกรรมนอกจากอ่านเพื่อความบันเทิง เพลิดเพลินแล้วสิ่งสำคัญไปกว่านั้นวรรณกรรมต้องเสริมสร้างคุณค่าทางปัญญา คุณค่าทางศีลธรรมให้กับผู้อ่านด้วย กล่าวคือ คุณค่าทางสุนทรียศาสตร์ในวรรณกรรมก่อให้เกิดคุณค่าทางอารมณ์ ความเพลิดเพลิน ไปกับตัวละคร ฉาก เนื้อเรื่อง ความรู้สึก รัก เศร้า เสียใจ ผิดหวัง ประทับใจ ยินดี ชื่นชม และนอกจากคุณค่าทางอารมณ์แล้ววรรณกรรมยังก่อให้เกิดคุณค่าทางจริยศาสตร์นั่นคือคุณค่าปัญญา คุณค่าทางศีลธรรมแก่ผู้อ่าน ข้อคิดที่ได้จากวรรณกรรม ปรัชญาที่แฝงไว้ที่กวีต้องการนำเสนอโดยเฉพาะคุณธรรมความซื่อสัตย์ที่แฝงไว้ในวรรณกรรมไม่ว่าจะเป็นการดำเนินเรื่อง พฤติกรรมตัวละคร บริบทสังคมในวรรณกรรมเรื่องนั้นๆ บทสนทนา ซึ่งจะเป็นสิ่งที่สะท้อนภาพคุณธรรมความซื่อสัตย์ มุมมองทางสังคมออกมาให้ผู้อ่านเกิดความซึ้งซึ้ง และตระหนักในคุณค่านั้นๆ

ด้วยคุณค่าและความสำคัญของวรรณกรรมไทยที่ได้กล่าวมานั้นส่งผลต่อการพัฒนาจิตใจ สร้างสำนึกที่ดีงามของมนุษย์ให้เกิดคุณธรรมความซื่อสัตย์ ดังนั้นแนวทางการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ผ่านงานวรรณกรรมนั้นต้องนำสถาบันการศึกษามาเป็นช่องทางในการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ ดังนั้นในประเด็นต่อไปจะนำเสนอถึงแนวคิดของการศึกษา

ตอนที่ 3 แนวคิดทางการศึกษา

3.1 ความหมายการศึกษา

“การศึกษา” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พุทธศักราช 2554 ได้ให้ความหมายไว้ว่า เป็นการเล่าเรียน ฟีกฝนและอบรม

เอกวิทย์ ณ ถลาง (2534: 4) กล่าวถึง นิยามของการศึกษาไว้ ดังนี้ การศึกษา คือ การสร้างสมและถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ของมนุษย์ เพื่อแก้ปัญหาและให้เกิดความเจริญ การศึกษามีความจำเป็นต่อเนื้อเรื่อง และต้องแก้ไขเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษาอยู่เสมอ การศึกษามีความหมายกว้างไกล และลึกกว่าการเรียนหนังสือ และการไปโรงเรียน การศึกษาก่อให้เกิดความเจริญทางพุทธิปัญญา จิตใจ สังคมและพลานามัย การศึกษาดำเนินอยู่เป็นลำดับเป็นขั้นในสถานศึกษา แต่การศึกษาส่วนใหญ่เกิดขึ้นนอกสถานศึกษา การศึกษามีใช่การเรียนรู้อื่นๆ แต่เป็นการเรียนให้เกิดความคิด และระบบการศึกษาที่ดี และการศึกษาเป็นการโน้มนำ ให้บุคคลเกิดความประจักษ์และพัฒนาความสามารถของตน

วิทย์ วิศเวทย์ (2527) อธิบายว่า นิยามของการศึกษามีสองระดับ คือในระดับที่กว้างและระดับที่แคบ ระดับกว้าง คือ อิทธิพลของสรรพสิ่งต่อชีวิต บุคลิกภาพ และความรู้สึกนึกคิดของมนุษย์ ซึ่งถูกกำหนดจากปัจจัยอันหลากหลาย ได้แก่ บิดามารดา สังคม ศาสนา ดินฟ้าอากาศ สื่อมวลชนทุกประเภท ฯลฯ ซึ่งในแง่นี้ การศึกษาไม่มีที่สิ้นสุด เริ่มตั้งแต่เกิดจนตาย ทุกสิ่งทุกอย่างที่หล่อหลอมร่างกายจิตใจ อารมณ์ของมนุษย์ ล้วนเป็นการศึกษาทั้งสิ้น ส่วนในระดับแคบ การศึกษา คือ กระบวนการที่สังคมถ่ายทอด วัฒนธรรม ความรู้ ความชำนาญ จากคนรุ่นหนึ่งไปสู่รุ่นหนึ่งโดยผ่านระบบโรงเรียนหรือสถาบันทางสังคมอื่นๆ

ประเวศ วะสี(2541) กล่าวว่า การศึกษาจึงมิใช่ศาสตร์ที่หยุดนิ่ง จำเป็นต้องมีการเคลื่อนไหว การศึกษาไทยจึงมีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นหลายครั้ง ในปัจจุบัน ได้มีการออกพระราชบัญญัติสภาพัฒนาการศึกษาศึกษาเพื่อเป็นกลไกในการสร้างความเข้าใจของสังคมไทย ส่งเสริมให้คนไทยสามารถเผชิญกับการเปลี่ยนแปลงที่ไม่ได้มาจากแบบเรียนท่องจำเพียงอย่างเดียว แต่ควรเน้นไปที่การหล่อหลอม ส่งเสริมการเรียนรู้ในห้วงอวกาศ สามารถแก้ไขวิกฤตการณ์ต่างๆและเรียนรู้ไปพร้อมกันอย่างเท่าทันการเปลี่ยนแปลงของโลกและสังคม

นอกจากนั้น พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 (2546: 2) ได้ให้ความหมายของ “การศึกษา” ไว้ในมาตรา 4 ไว้ว่า การศึกษาหมายถึง กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลและสังคมโดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้าง

องค์ความรู้อันเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคม การเรียนรู้และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต

ฉลองศรี พิมลสมพงษ์ (2544:20) กล่าวว่า การศึกษาที่แท้จริงเป็นการผสมผสานปรัชญา ความคิด ปรัชญาการณ และประสบการณ์ของผู้เรียนให้เกิดการเรียนรู้ การพัฒนามนุษย์ ด้วยการศึกษาก็จำเป็นต้องทำอย่างยั้งที่จะต้องทำการพัฒนาให้ถึงขั้นวิถีมของมนุษย์ นั่นคือแนวทางของมนุษยศาสตร์ที่มีจุดมุ่งหมายในการสร้างคนให้สมบูรณ์ ให้มีความเจริญงอกงามทั้งร่างกาย จิตใจ และสติปัญญา ให้รอบรู้ในศิลปวิทยาการทั้งหลาย ประกอบกับมีรสนิยมที่ดี มีความละเอียดอ่อน เสียสละ มีคุณธรรม การศึกษาดังกล่าว จึงจำเป็นต้องอาศัยเครื่องมือทางมนุษยศาสตร์คือวรรณกรรมที่มุ่งสร้างความสมบูรณ์ภายในบุคคลที่ถือว่าเป็นรากแก้วของการพัฒนา

...มนุษยศาสตร์เป็นวิทยาการที่ผูกอยู่กับพฤติกรรมมนุษย์ ประสบการณ์
มนุษย์ และชีวิตมนุษย์ มนุษยศาสตร์จึงเป็นศาสตร์ที่ว่าด้วยมนุษย์วิธี และ
ในการพัฒนาขั้นสูงสุดของวิชานี้ย่อมจะต้องพยายามชี้ทางอันที่เรียกว่า
มนุษย์วิธี...

(เจตนา นาควัชระ, 2532)

นักปราชญ์ทางการศึกษาในอดีตได้ให้ความสำคัญกับ วิถีแห่งการเรียนรู้ ในระบบที่เรียกได้ว่า ทิศาปาโมกข์ คือครูกับศิษย์สัมพันธ์กันด้วยปัญญาคือ มนุษย์สัมพันธ์มนุษย์ ถ่ายทอดความรู้โดยการมีปฏิสัมพันธ์ต่อกัน เป็นการสนทนา อภิปรายโต้ตอบกัน สิ่งสำคัญคือการร่วมปัญญาไปสู่การค้นพบ ความหมายและคุณค่าด้วยสิ่งที่มีมนุษย์เลือกเฟ้นมาด้วยตนเอง การศึกษาทางมนุษยศาสตร์จึงหลีกเลี่ยง การศึกษาด้านปรัชญาไม่ได้ เพราะเป็นศาสตร์ที่นำอัตตาของคนไปสู่ความคิดร่วม นักปราชญ์ที่มีความสามารถจะสร้างแนวคิดที่กว้างขวางพอที่จะครองประสบการณ์คนโดยมากได้ ดังนั้นการศึกษา งานวรรณกรรมจึงเป็นการศึกษาผลงานอันเป็นตัวแทนของความคิด โดยมีได้ยึดติดกับวัตถุที่เห็นเท่านั้น แต่เป็นคุณค่าที่จะสร้างสำนึกของบุคคลในสังคมเพื่อการอยู่ร่วมกัน (เจตนา นาควัชระ, 2532)

จากนิยามของการศึกษาที่หลากหลายข้างต้น จะพบว่าผู้รู้หรือปราชญ์ทางการศึกษาที่ให้ทัศนะความคิดทั้งที่มีลักษณะแคบ เช่น วิชาชีพรสำหรับครู หรือ อาชีพทางการศึกษาที่จัดสอนในสถาบัน ส่วนที่มีลักษณะกว้างก็เช่น การศึกษาคือชีวิต คือความเจริญงอกงามหรือเป็นกระบวนการทางสังคมที่มีอิทธิพลอย่างสำคัญต่อการเรียนรู้ ซึ่งความหลากหลายนี้เป็นเรื่องของความต่างมุมมองอันแสดงให้เห็นถึงมิติที่ลุ่มลึกกว้างขวางของการศึกษานั้นเอง อย่างไรก็ตาม ทัศนะความคิดเกี่ยวกับการศึกษาที่น่าสนใจ และสำคัญยิ่งต่อกรอบความคิดของงานวิจัยเรื่องนี้ คือ ทัศนะที่ว่า “การพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์นั้นแหละเป็นความหมายที่แท้จริงของการศึกษา” และได้รับการขยายความให้แจ่มชัดขึ้นว่ามนุษย์ที่สมบูรณ์ต้องใช้เวลาศึกษาไปพัฒนา 3 ด้าน คือ พฤติกรรม คุณธรรม และปัญญา ทั้งนี้ก็เพื่อสร้างสรรค์ให้ผู้เรียน มีจิตใจที่สมบูรณ์ และมีร่างกายที่แข็งแรง และการศึกษาก็จะ

ช่วยทำให้จิตใจของมนุษย์พัฒนาสูงสุดจนสามารถบรรลุถึงความดีและความงาม อันนำไปสู่ความสมบูรณ์สูงสุดนั่นเอง

3.2 ความสำคัญของการศึกษา

...เมื่อเราพยายามที่จะพิจารณาการศึกษาโดยตลอดแล้วพยายามที่จะ
ให้ได้ความคิดที่ลงรอยเกี่ยวกับการศึกษาทั้งหมดนั้นให้สมเหตุสมผล
และให้ใช้ได้ผลให้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ นั่นคือปรัชญาการศึกษา...

(Godfrey Thomson, 1975 อ้างถึงใน ส.ศิวรักษ์, 2545 : 3)

จากคำกล่าวข้างต้นแสดงให้เห็นว่า การศึกษามีได้มีความหมายที่แน่นอนเฉพาะตัว นักปราชญ์บางท่านยังเห็นว่า ปรัชญาเป็นศาสตร์ที่กึ่งกลางระหว่างเทววิทยา(Theology) และวิทยาศาสตร์(Science) เพราะมีอาจหาเกณฑ์วัดได้เช่นวิทยาศาสตร์ ใช้เพียงหลักการทางตรรกวิทยา หลักการของเหตุผลและผลจากความเห็น หรือประสบการณ์ที่มีอาจแสดงที่ออกมาเป็นรูปธรรมชัดเจนได้ อีกทั้งความรู้บางประการยังมิได้มีการตกลงความหมายได้อย่างแน่นอน หากเป็นเรื่องของการฝึกวิพากษ์วิจารณ์เพื่อค้นหาความกระจ่างด้วยการอธิบายเหตุผลหรือ อ้างอิงตามทฤษฎีการเรียนรู้ต่างๆ นักจิตวิทยาและนักการศึกษาทั่วไปจึงให้ความสนใจเป็นพิเศษกับทฤษฎีการเรียนรู้ ที่เชื่อว่าสามารถกระตุ้นความสามารถทางพุทธิปัญญาให้เรียนรู้ได้เร็ว เกิดความชำนาญ แม่นยำ จากความรู้ที่ได้รับการกลั่นกรองว่ามีความถูกต้อง เหมาะสมดีแล้ว การถ่ายทอดโดยใช้ทฤษฎีการเรียนรู้เป็นฐานนี้ ถือได้ว่าเป็นการนำแนวคิดทางวิทยาศาสตร์มาประกอบในกลวิธีการสอน (ส.ศิวรักษ์, 2545 : 3)

ปรัชญาทางการศึกษาได้ถูกนำเสนอมาหลากหลายแนวทางตั้งแต่อดีตจนกระทั่งถึงปัจจุบันในทัศนะของเพลโต (จักรสิน พิเศษสาร, 2521: 22) การศึกษาคือการศึกษาให้ความเจริญเติบโตทาง “จิตใจ” ของคน การศึกษาเป็นสิ่งมีชีวิต สามารถทำให้สดชื่น ออกดอกผลที่ดี เจริญเติบโตได้ถ้าได้รับการบำรุงอย่างดี ดังที่ต้องมุ่งปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมให้แก่เด็กตั้งแต่ขั้นต้น ให้มีความงามพร้อม การดำเนินชีวิตที่ดี มีสุขภาพพลานามัยที่สมบูรณ์แข็งแรงและรู้จักข่มจิตใจของตนเองให้ยึดมั่นในความดีได้

อริสโตเติล (จักรสิน พิเศษสาร, 2521: 22) เห็นว่าจุดมุ่งหมายของการศึกษานั้น ควรมุ่งให้ทุกคนมีคุณงามความดี และความสุข ทั้งนี้ขึ้นกับการกระทำโดยมีจิตจำนงที่จะแสวงหาด้วยความรู้และปัญญา ให้ประสานประโยชน์กับสังคมโดยรอบด้วย นอกจากนั้น อริสโตเติล เห็นว่าการที่คนเราจะก่อปรด้วยความดีต้องมีเหตุและผลเป็นองค์ประกอบ 2 ประการคือ การมีปัญญาดีและอุปนิสัยดี การที่มีปัญญาดีคือมีความรู้จากการศึกษาเล่าเรียนและการแสวงหาประสบการณ์ต่างๆ ส่วนมี

อุปนิสัยดีนั้น เกิดจากการอบรมจนติดเป็นนิสัย ซึ่งมีได้เกิดจากธรรมชาติหรือสัญชาตญาณ แต่เกิดจากการฝึกฝนปฏิบัติอยู่อย่างสม่ำเสมอ ในตำรา The Politics ได้กล่าวถึงการปกครองที่ดีที่สุด วิธีหนึ่งคือการจัดการศึกษาที่ดีโดยมุ่งให้เด็กมีอุปนิสัยที่ดีงาม ให้อภัย อดทน มีน้ำใจ ใช้ดนตรีและศิลปะในการกล่อมเกลานิสัยของเด็กให้เกิดความดีงาม ซึ่งการเรียนรู้ผ่านงานศิลปะเป็นการสะท้อนสิ่งที่ได้รับจากกวีนิพนธ์ สิ่งที่ถูกถ่ายทอดต้องใส่ใจคือ กลวิธี และเครื่องมือส่งเสริมการถ่ายทอดให้เกิดประสิทธิภาพ ซึ่งผู้ประพันธ์ต้องมีจินตนาการ แรงบันดาลใจ

เดอร์ไคม์ (Durkheim, 1956) ก็ได้กล่าวว่า สังคมเป็นระบบและมีความเชื่อมโยงกันของสถาบันต่างๆในสังคม ในการที่จะทำให้สังคมเกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย และเกิดการบูรณาการทางสังคม สังคมต้องสร้างฉันทามติให้เกิดขึ้นกับคนในสังคม ฉันทามติที่กล่าวถึงนี้เน้นที่เรื่องการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ความเสียสละ ความซื่อสัตย์ ความสามัคคีที่มีต่อสังคมในฐานะความเป็นพลเมือง โดยสถาบันที่มีบทบาทในการสร้างจิตสำนึกนี้คือ สถาบันครอบครัวและสถาบันการศึกษา โดยเฉพาะสถาบันการศึกษานอกเหนือจากความรู้ทางวิชาการแล้วการอบรมสั่งสอนต้องมุ่งเน้นเรื่องคุณธรรม จริยธรรมด้วย เมื่อคนในสังคมเกิดสำนึกรวมกันในความเป็นพลเมืองแล้วก็จะทำให้สังคมเกิดการขับเคลื่อนและพัฒนาต่อไป

จากแนวคิดของนักวิชาการ สรุปได้ว่า การศึกษาเป็นการเรียนรู้ การขัดเกลาทางสังคม การศึกษาก่อให้เกิดความเจริญงอกงาม การพัฒนามนุษย์ การศึกษามุ่งเน้นความรู้ทางวิชาการ การพัฒนาทักษะที่นำไปใช้ในการประกอบอาชีพ นั้นเป็นหลักการโดยทั่วไป แต่สิ่งสำคัญกว่านี้ก็คือ การศึกษาต้องมุ่งพัฒนา ยกระดับจิตใจของมนุษย์ให้สูงขึ้น เข้าถึงคุณงามความดี เกิดสำนึกที่ดี สร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรม ดังที่นักปรัชญาการศึกษาได้กล่าวมาข้างต้นว่า การศึกษาต้องขึ้นนำสังคม การสร้างฉันทามติให้กับคนในสังคมเกิดเป็นค่านิยมที่ดีที่ยึดปฏิบัติร่วมกัน สร้างเสถียรภาพทางสังคม โดยมีสถาบันการศึกษาทำหน้าที่ส่งเสริมปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมให้เกิดขึ้นกับคนในสังคม เฉกเช่นแนวคิดคุณธรรมนำความรู้ การศึกษาที่มุ่งพัฒนาจิตใจคนในสังคมเป็นหลักจะนำมาซึ่งสังคมที่เป็นระเบียบ และนำมาสู่สังคม เศรษฐกิจ การเมืองที่มีคุณภาพ

3.3 รูปแบบการจัดการศึกษาของไทย

รูปแบบของการจัดการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 (จินตนา สุจิตานนท์, 2554: 248-251) กล่าวถึงการจัดการศึกษาของไทยมี 3 รูปแบบ ดังนี้

1) การศึกษาในระบบโรงเรียน (Formal Education) เป็นการศึกษาโดยสถานศึกษามีการกำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา มีหลักสูตรและระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน โดยแบ่งระดับการศึกษาเป็น 2 ระดับ คือ การศึกษา

ขั้นพื้นฐาน และ การศึกษาระดับอุดมศึกษา การศึกษาในระบบเป็นการศึกษาในระยะยาวเตรียมการในอนาคต ลักษณะวิชาและผู้เรียนจะมีลักษณะทั่วไป เมื่อสำเร็จการศึกษาจะได้รับใบวุฒิบัตรเพื่อเลื่อนฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม การศึกษาในระบบเรียนแบบเต็มเวลา หลักสูตรแบ่งเป็นสาขาวิชาต่างๆ เน้นวิชาการ

2) การศึกษานอกระบบโรงเรียน (Non- Formal Education) เป็นการศึกษามีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม นอกจากนี้การศึกษานอกระบบเป็นการศึกษาที่จัดบริการแก่บุคคลทุกเพศ ทุกวัย ทุกฐานะ ทุกสภาพความเป็นอยู่ ทุกถิ่นที่อยู่อาศัยอย่างทั่วถึงและเสมอภาคโดยไม่มีข้อจำกัดในเรื่องของเวลา สถานที่และค่าใช้จ่าย ทั้งนี้จะครอบคลุมทั้งผู้ที่ขาดโอกาสทางการศึกษา ผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา และผู้ที่ต้องการความรู้เพิ่มเติม

การจัดการศึกษานอกระบบจะสนองความต้องการของบุคคล ชุมชน และประเทศชาติ โดยมุ่งให้กลุ่มเป้าหมายมีความรู้พื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต มีความรู้ในการประกอบอาชีพได้รับความรู้ข่าวสารที่ทันต่อเหตุการณ์ มีคุณธรรม จริยธรรม รู้สิทธิหน้าที่ของพลเมือง สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างเหมาะสม รู้จักคิดวิเคราะห์สถานการณ์ สามารถแสวงหาความรู้ และเลือกรับความรู้จากแหล่งต่างๆมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและแก้ปัญหาได้ ตลอดจนสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพสังคม สิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาได้อย่างเหมาะสม

3) การศึกษาตามอัธยาศัย (Informal Education) เป็นการศึกษที่เกิดขึ้นจากกระบวนการเรียนในวิถีชีวิต เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจและตามศักยภาพ และโอกาสจากแหล่งเรียนรู้และสภาพแวดล้อมต่างๆที่สัมพันธ์กับวิถีชีวิตของบุคคล ทั้งที่มีอยู่เองและที่มนุษย์ตั้งใจสร้างขึ้น เพื่อกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้หรือเป็นบริการของการเรียนรู้ การศึกษาประเภทนี้มีขอบเขตกว้างขวางกว่าการศึกษาในระบบโรงเรียนและการศึกษานอกระบบโรงเรียน หน่วยงานของรัฐมีหน้าที่ดำเนินการส่งเสริม สนับสนุน และประสานงาน เพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้โดยเน้นการส่งเสริมในลักษณะเครือข่ายกับหน่วยงาน หรือองค์กรอื่น ได้แก่ ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัยของกรมการศึกษานอกโรงเรียน

การเรียนรู้ตามอัธยาศัย เป็นการเรียนรู้ที่ได้รับในวิถีการดำเนินชีวิต เป็นการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ทั้งโดยตั้งใจและไม่ตั้งใจ ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่มีค่าต่อการดำเนินชีวิตและประกอบอาชีพ พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 เป็นกฎหมายฉบับแรกที่ทำให้ความสำคัญต่อการเรียนรู้ตามอัธยาศัย โดยนับเป็นรูปแบบหนึ่งของการศึกษา เนื่องจากตระหนักถึงความสำคัญของการเรียนรู้ตามอัธยาศัย กล่าวคือ เป็นการศึกษาที่สืบทอดวัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ตอบสนองการแสวงหาความรู้ของบุคคลได้ทันทั่วทั้งที่ให้คุณค่าความเป็นมนุษย์ที่สะท้อนถึง

คุณค่าของการศึกษา ความงอกงาม ความเจริญเติบโต มากกว่าคุณค่าของการศึกษาในแง่วุฒิบัตร ปริญญาบัตร เป็นการศึกษาที่หล่อหลอมชีวิตของบุคคลโดยการเรียนรู้จากครอบครัว ชุมชนและสังคม และนำมาซึ่งการพัฒนาบุคคล

การจัดการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นหน้าที่ของทุกสถาบันในสังคม กล่าวคือ สถาบันครอบครัว ให้ความรู้เกี่ยวกับการดำเนินชีวิต การอยู่รอดในสังคม มารยาทสังคม สถาบันสื่อมวลชน สื่อสิ่งพิมพ์ วิทยุและโทรทัศน์ สื่ออิเล็กทรอนิกส์ ให้ความรู้ข่าวสารข้อมูลที่จะหล่อหลอมและพัฒนาชีวิตของแต่ละคน ดังนั้นสถาบันสื่อมวลชนจึงต้องจัดรายการและเสนอเนื้อหาสาระที่เป็นความรู้ เพิ่มความรู้ เพิ่มทักษะ เจตคติ และความเข้าใจในสิ่งต่างๆ สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน แหล่งชุมชน ศาสนสถาน ศูนย์เรียนรู้ชุมชนต่างๆ วัดหลายแห่งเป็นแหล่งสืบทอดอาชีพและประเพณีท้องถิ่น แหล่งนันทนาการ พิพิธภัณฑ์ โรงละคร แหล่งเรียนรู้ตามธรรมชาติ วนอุทยาน ป่าชุมชน แหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ และแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม

จากรูปแบบของการจัดการศึกษาที่ได้กล่าวมา พบว่า การจัดการศึกษาต้องคำนึงถึงปรัชญาการศึกษา หลักสูตร ระบบการศึกษา และการศึกษาทั้ง 3 แนวทางเป็นสิ่งสำคัญยิ่ง เป็นการเรียนรู้เชิงบูรณาการ ซึ่งบทบาทของการศึกษาจะเข้าไปช่วยพัฒนาคนนั้นด้วยเครื่องมือทางมนุษยศาสตร์ คือ วรรณกรรม โดยการศึกษาจะเป็นช่องทางในการส่งเสริมและปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ผ่านหลักสูตรการเรียนการสอนทั้ง การศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย การจัดการศึกษาเชิงบูรณาการรูปแบบการศึกษาทั้ง 3 แบบเข้าด้วยกันก็เพราะต้องการให้ผู้เรียนเกิดการพัฒนาทักษะทางความรู้ ก่อเกิดทัศนคติ และการปฏิบัติ ในการที่จะพัฒนาผู้เรียนให้เข้าถึงทักษะทั้ง 3 ด้านนี้ต้องอาศัยการศึกษาในระบบและการศึกษานอกระบบ พัฒนาความรู้สติปัญญา ส่วนการศึกษาตามอัธยาศัยพัฒนาจิตสำนึก ทัศนคติ อันนำไปสู่การปฏิบัติ ดังนั้นการศึกษาเพื่อการพัฒนาคนนั้นต้องบูรณาการการศึกษาทั้ง 3 ด้านนี้ไปด้วยกัน เช่นเดียวกับวรรณกรรมที่จะช่วยยกระดับจิตใจคนให้เข้าถึงคุณงามความดี โดยผ่านการศึกษาในระบบและการศึกษานอกระบบ กำหนดเป็นหลักสูตร หนังสืออ่านนอกเวลา ส่วนการศึกษาตามอัธยาศัย มีการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอ่านวรรณกรรม การประกวดวรรณกรรมเพื่อส่งเสริมปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ การนำวรรณกรรมไปผลิตซ้ำในรูปแบบ ละครโทรทัศน์ ละครเวที ภาพยนตร์ การ์ตูน การส่งเสริมการอ่านวรรณกรรมสำหรับครอบครัว เป็นต้น นับได้ว่าคุณค่าวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายได้ช่วยพัฒนาจากจิตใจคนก่อนในเบื้องต้น เมื่อพัฒนาคนให้ถึงพร้อมด้วยคุณธรรม จริยธรรมแล้ว การพัฒนาสังคมและประเทศชาติเป็นเป้าหมายหลักที่จะตามมา เพราะการที่ชาติบ้านเมืองมีความเจริญนั้นต้องมาจากคนในชาติที่มีคุณภาพ และสังคมก็จะเป็นสังคมคุณธรรมนำความรู้

3.4 ความหมายและลักษณะการถ่ายทอด

การถ่ายทอดนั้นตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2554 หมายถึงการย้ายหรือการเปลี่ยนจากที่หนึ่งไปอีกที่หนึ่ง เช่น การถ่ายทอดวิชา และวิชิต นันทสุวรรณ (2528) ได้กล่าวว่าการถ่ายทอดความรู้สามารถเกิดได้ 3 ลักษณะ ดังนี้

1) ลักษณะแรก คือ การถ่ายทอดประสบการณ์ระหว่างวัย ในแต่ละชุมชนจะมีบุคคลที่ต่างวัยอย่างน้อยที่สุด 4 วัย คือ วัยเด็ก วัยหนุ่มสาว วัยผู้ใหญ่ และวัยชรา ซึ่งแต่ละวัยจะมีความรู้และประสบการณ์ให้แก่กัน

2) ลักษณะที่สอง เป็นการเกี่ยวข้องและความสัมพันธ์กับสถาบันต่าง ๆ ภายในหมู่บ้านถึงแม้ว่าภูมิปัญญาท้องถิ่น จะเกิดจากการสรุปประสบการณ์ของคน และสถาบันที่มีการสั่งสมถ่ายทอดความรู้เกี่ยวกับภูมิปัญญานั้น คือ สถาบันครอบครัว และวัด นอกจากนั้น ประเพณีพิธีกรรมมีส่วนเสริมสร้างและช่วยทำให้ภูมิปัญญาคงอยู่ทั้งสิ้น

3) ลักษณะที่สาม คือ การเรียนรู้เชิงประจักษ์ ภูมิปัญญานี้เกิดจากการรับรู้ ได้เห็น ได้เข้าใจ ได้สะสม การปฏิบัติได้ประสบการณ์จากการทำมาหากิน การบวชเรียน การเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของตนสั่งสมความรู้ และประสบการณ์ เพื่อการดำรงชีพตลอด และถ่ายทอดจากรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่งตลอดมา ด้วยวิธีการที่แตกต่างกันไปตามสภาพแวดล้อมของแต่ละท้องถิ่น ทั้งทางตรงและทางอ้อมการถ่ายทอด ซึ่งสอดคล้องกับเรื่องของบ้าน วัด วังที่เป็นแหล่งวิชาความรู้ที่สืบทอดกันมา

ลักษณะการถ่ายทอด ไพพรรณ เกียรติโชคชัย (2541 : 143 – 144) ได้แบ่งไว้ 3 แบบ คือ

1) การถ่ายทอดแบบไม่เป็นลายลักษณ์อักษร ได้แก่ การบอกเล่าให้ฟังต่อ ๆ กันมา ลักษณะของการบอกเล่ามี 3 ลักษณะ คือ การบอกเล่าโดยตรง เช่น การอบรมสั่งสอนกิริยามารยาท การบอกเล่าโดยผ่านกรรมวิธี เช่น พิธีกรรมทางศาสนาการบันเทิง ได้แก่ ลิเก ลำตัด โนรา หนังตะลุง หมอลำ

2) การถ่ายทอดเป็นลายลักษณ์อักษร ในอดีตจะใช้จารึก หรือเขียนใส่ใบลาน หรือสมุดข่อยที่ชาวภาคใต้เรียกว่า บุตดำ บุตขาว บางแห่งใช้จารึกในแผ่นหินอย่างศิลาจารึก เป็นต้น

3) การถ่ายทอดแบบผ่านสื่อมวลชน เป็นอีกวิธีหนึ่งที่ใช้มากในปัจจุบัน

กมลพร สงมี (2545) กล่าวว่า การถ่ายทอดความรู้สืบทอดกันมาจากบรรพบุรุษ ซึ่งแบ่งได้เป็น 2 ระดับ ได้แก่

1) ระดับปัญญา คือ ระบบความเชื่อและคุณค่าที่ถ่ายทอดต่อกันมาโดยผ่านทางพิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับการรักษาจนกลายเป็นวัฒนธรรมที่ยึดถือปฏิบัติกันภายในชุมชน

2) ระดับปฏิบัติการเป็นการปรับประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสภาพปัจจุบัน

ส่วนเรื่องกระบวนการถ่ายทอดนั้น สุมณ อมรวิวัฒน์และคณะ (2538) ได้กล่าวถึงกระบวนการถ่ายทอดในบริบทของไทยมีกระบวนการคือ

1) การสั่งสอน คำว่า การสั่งสอน และพร่ำสอนนี้แสดงถึงเมื่อเริ่มต้นศึกษาเล่าเรียน ครูจะเริ่ม “สั่ง” ก่อนแล้วจึง “สอน” กล่าวคือ ครูจะบอกให้ทำสิ่งที่ควรทำ คือ องค์ความรู้ที่หมายถึงทางทฤษฎีและทางปฏิบัติ จนเกิดความเข้าใจในคุณค่าขององค์ความรู้การฝึกฝน เมื่อศิษย์รู้จักวิธีการเรียนและรู้จักควบคุมตนทั้งกาย วาจา ใจแล้ว ครูจะใช้วิธีการฝึกซ้ำแล้วซ้ำเล่าจนชำนาญ

2) การอบรม เมื่อครูได้สั่งสอนและฝึกฝนจนศิษย์มีความชำนาญดีแล้ว ครูยังใช้วิธี “อบรม” เพื่อเพิ่มพูนคุณธรรมและปลูกฝังความดีงามในจิตใจของศิษย์

3) บ่มนิสัย คำนี้ช่วยย้ำว่าครูไทยนั้นมิใช่สอนแต่เพียงหนังสือ และวิชาชีพ แต่สอนให้ศิษย์เป็นคนเต็มคน การอบรมบ่มนิสัยจึงไม่ใช่เป็นเพียงแต่การฝึกฝนอบรมคุณธรรมเท่านั้น หากยังคลุมไปถึงการควบคุมความประพฤติ และกริยาท่าทางของเด็กอีกด้วย

การถ่ายทอดความรู้ที่คนไทยใช้วิธีการสอนซึ่งการสอนของไทยแต่เดิมนั้นมิได้เป็นการสอนหนังสือเท่านั้น แต่เป็นการสอนคนไปพร้อม ๆ กันด้วย จึงเรียกว่าการสอนของคนไทย ซึ่งมีลักษณะ 5 ประการ (สุมณ อมรวิวัฒน์ และคณะ, 2538: 57) คือ

- 1) กระบวนการบ่มเพาะซึมซับลักษณะนิสัย
- 2) การถ่ายทอดวัฒนธรรมและศิลปะด้านต่าง ๆ
- 3) การให้วิชาความรู้และฝึกปฏิบัติจนชำนาญ
- 4) การอบรมกริยามารยาท
- 5) กระบวนการสร้างเสริมคุณธรรมและพัฒนาจิตใจ

ความสัมพันธ์และปฏิสัมพันธ์ระหว่างครูกับศิษย์ เป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งในกระบวนการเรียนการสอน ครูมีเจตคติต่อตนเองว่าเป็นผู้รู้และผู้ให้ ส่วนศิษย์มีเจตคติต่อตนเองว่า เป็น “ผู้รับความรู้” และเป็นความเมตตาอย่างยิ่งที่ครูได้ “ให้” ความรู้แก่ตน ศิษย์จึงบูชายกย่องครู และถือเป็นหนึ่งบุญคุณซึ่งศิษย์ต้องมีความกตัญญูรู้คุณอย่างยิ่ง (สุมณ อมรวิวัฒน์ และคณะ, 2538: 57)

นอกจากนั้นในการสอนของคนโบราณยังมีอุปายการสอนของไทยในการถ่ายทอดความรู้ ครูไทยมีวิธีการสอนที่ทำให้การสอนดำเนินไปได้ ซึ่งเป็นอุปายอันหลักแหลมซึ่งเปรียบได้กับจิตวิทยาทางการศึกษาตามหลักการศึกษาศาสตร์สมัยใหม่ เช่น

อุปายการสร้างศรัทธาต่อวิชาชีพด้วยวิธีการม ในสมัยโบราณนั้นผู้สอนใช้วิธีการต่าง ๆ กำกับให้ผู้เรียนเป็นคนดี ไม่นำความรู้ที่ได้ไปใช้ทางที่ผิด ครูจึงหาทางกำกับพฤติกรรม โดยการให้ผู้เรียนผ่านพิธีกรรมต่าง ๆ เช่น พิธีการยกครู โดยอาศัยความเชื่อที่เป็นวิถีชีวิตของคนไทย กำกับดูแลความประพฤติของผู้เรียน

อุปบายการชี้แนะข้อผิด และการลงโทษ การศึกษาไทยเน้นที่ปฏิบัติ และลงมือทำเป็นหลัก ดังนั้น กระบวนการสอนจึงถือเป็นการฝึกปฏิบัติลงมือทำเป็นสิ่งสำคัญ เมื่อลงมือทำแล้ว ถือเอาความผิดเป็นครูเมื่อฝึกอะไรก็ไม่ถือเอาข้อผิดพลาดมาเป็นข้อร้ายแรงแต่จะระมัดระวังและเรียนรู้จากความผิดพลาดนั้นเพื่อไม่ให้เกิดความผิดพลาดขึ้นอีก

อุปบายการปลูกฝังคุณธรรมควบคู่กับการให้ความรู้ การปลูกฝังคุณธรรมและอาชีพเป็นสิ่งที่มีค่ามาแต่อดีต ซึ่งระหว่างการศึกษาครูผู้สอนถือเป็นหน้าที่ที่จะต้องอบรมนิสัยในด้านคุณธรรมอันเป็นแบบอย่างที่ดีในอาชีพนั้น ๆ โดยการใช้แบบอย่างไม่ว่าจะเป็นคุณธรรมในทางอุดมคติ หรือชีวิตประจำวัน หรือในหน้าที่การทำงาน การเป็นแบบอย่างจึงสำคัญมากในการปลูกฝังอาชีพ และคุณธรรมของคนไทย ครูเป็นต้นแบบทำให้ดู ลูกศิษย์ฝึกทำตาม เมื่อทำได้แล้วจึงทำตามของตนเองต่อไป การสืบเนื่องของคุณธรรมและอาชีพจึงเป็นไปอย่างต่อเนื่อง (ไพฑูริย์ สีนลารัตน์, 2541: 86 , 97)

เอกวิทย์ ณ ถลาง (2545) ได้แบ่งวิธีการสืบทอดภูมิปัญญาไทยไว้ซึ่งเป็นการใช้ลักษณะการถ่ายทอด ดังนี้

- 1) การลองผิดลองถูก แล้วสั่งสมความรู้เอาไว้
- 2) การเรียนรู้จากการปฏิบัติจริง ศิษย์จะต้องอาศัยสังเกตและจดจำเอาเอง
- 3) การสาธิตวิธีการและการบอกเล่า
- 4) การสร้างองค์ความรู้ไว้เป็นลายลักษณ์ เมื่อสั่งสมความรู้และประสบการณ์ที่ได้จะมีการบันทึกความรู้ไว้เป็นลายลักษณ์อักษรถ่ายทอดกันมามีทั้งบนศิลา ใบลาน สมุดข่อย สมุดไทย จนกระทั่งสมุดกระดาษ
- 5) การเรียนรู้โดยพิธีกรรมโดยพิธีกรรมเป็นการต่อยอดความเชื่อที่สั่งสมมา
- 6) การใช้คำสอนทางศาสนาเป็นตัวหลักให้คนปฏิบัติ
- 7) การแลกเปลี่ยนความรู้ประสบการณ์กันระหว่างคนในสังคมต่างวัฒนธรรม
- 8) การผลิตซ้ำทางวัฒนธรรมเราเอาวัฒนธรรม ความเชื่อมาจรรโลงปัจจุบัน โดยที่เราอาจไม่ทราบที่มาและความหมายเดิมแต่สิ่งนั้นช่วยจรรโลงสังคมได้ เช่น เรื่องของความเชื่อการบวชป่านำมาใช้ในการสืบชะตาแม่น้ำ
- 9) วิธีครูพักลักจำมาจากการเรียนรู้แล้วยังสังเกต จดจำนำมาสานต่อให้คงอยู่ขึ้นอีกเนื่องจากบางสิ่งไม่สามารถสอนกันได้โดยตรงอยู่ที่การสังเกต จดจำและหมั่นฝึกฝนเป็นความสามารถของศิษย์ในการเรียนรู้

การสอนดังกล่าว พบว่าการศึกษาของไทยแต่เดิมนั้นมิได้เป็นการสอนหนังสือเท่านั้น แต่เป็นการสอนคนไปพร้อม ๆ กันด้วย กระบวนการสอนในบริบทของไทยมีกระบวนการคือการสั่งสอน การฝึกฝน การอบรม และบ่มนิสัย และยังใช้ทั้งรูปแบบที่ใช้ลายลักษณ์อักษรและไม่ใช้ลายลักษณ์

อักษร แต่ถ้าพิจารณาจากลักษณะการสอนแล้วการสอนของคนไทยนั้นจะเป็นแบบไม่ใช่ลายลักษณ์อักษรมากกว่า เพราะมิได้เป็นการสอนหนังสือเท่านั้น แต่เป็นการสืบทอดภูมิปัญญาที่ต้องซึมซับ ปมเพาะ พัฒนาจิตใจ ไปพร้อม ๆ กัน

นอกจากนั้นแล้ว สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550: 50) ได้วิเคราะห์การถ่ายทอดความรู้ของครู อาจารย์และผู้สอนที่ใช้ถ่ายทอดความรู้ให้แก่ผู้เรียนและจัดเป็นกลุ่มใหญ่ ๆ ได้ 5 กลุ่ม คือ

1) ใช้กระบวนการเรียนรู้ทางสังคมเป็นฐาน (social process) ซึ่งเป็นกระบวนการที่มีอยู่ในชุมชนและสังคมตามปกติอยู่แล้ว เพียงแต่เอาตัวของผู้เรียนเข้าไปร่วมกระบวนการทางสังคมที่มีอยู่นั้น ผู้เรียนจะเกิดการเรียนรู้ด้วยตนเอง โดยที่ไม่ต้องมีครูสอน ตัวอย่างเช่น การแห่เทียนเข้าพรรษา ผู้ที่เข้าร่วมกระบวนการแห่เทียนพรรษาดังแต่เริ่มต้น ก็เรียนรู้วิธีการขั้นต้น กระบวนการแห่เทียนเข้าพรรษาได้ด้วยตนเอง โดยไม่ต้องมีใครมาสั่งสอน แต่กระบวนการเรียนรู้จากสังคมเป็นตัวสั่งสอนให้เกิดการเรียนรู้ขึ้นได้

2) ใช้สื่อเป็นฐานหรือเป็นฐานในการเรียนรู้ (media process) การถ่ายทอดความรู้โดยใช้สื่อทุกชนิดทุกรูปแบบ เช่น วิทยุ โทรทัศน์ โทรสาร อินเทอร์เน็ต สื่อสิ่งพิมพ์ เช่น หนังสือพิมพ์ วารสาร แผ่นพับ แผ่นปลิว ฯลฯ ถ่ายทอดความรู้สู่ผู้รับสื่อ ใครที่เปิดดู ฟัง หรือใช้สื่อ ก็จะเกิดการเรียนรู้ขึ้นในตัวผู้รับนั้นได้ตามความต้องการ

3) ใช้แหล่งความรู้หรือศูนย์การเรียนรู้ในชุมชนเป็นฐาน (Learning Center Process) การถ่ายทอดความรู้โดยใช้แหล่งความรู้ต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชนและสังคม เช่น ที่อ่านหนังสือ ห้องสมุด ศูนย์การเรียนรู้ หรือแหล่งเรียนรู้อื่น ๆ ที่มีอยู่ในชุมชน ผู้ที่ประสงค์จะเรียนรู้เรื่องใด ก็เข้าไปศึกษาหาความรู้ที่ตนต้องการจากศูนย์การเรียนรู้ที่มีอยู่ในชุมชนเหล่านั้น ก็จะได้ความรู้ตามต้องการ

4) ใช้สถาบันเป็นฐาน (Institute Process) การถ่ายทอดความรู้โดยสถาบันเป็นฐานในการถ่ายทอดการเรียนรู้ที่เราคุ้นเคยกันมา เช่น การจัดการเรียนการสอนในโรงเรียน ในสถาบันการศึกษาตั้งแต่ระดับอนุบาล ประถม มัธยม และอุดมศึกษา เป็นต้น ซึ่งการถ่ายทอดความรู้โดยใช้สถาบันเป็นฐานนี้จะมีหลักสูตร สื่อการจัดการเรียนการสอน มีครู อาจารย์ผู้สอน ฯลฯ ที่ชัดเจน การเรียนรู้ก็จะเกิดขึ้นกับผู้เรียนได้เข้าไปศึกษาในสถาบันเหล่านั้น

5) ใช้บุคคลภูมิปัญญาเป็นฐาน (Human Resources Process) การถ่ายทอดความรู้โดยใช้ภูมิปัญญาที่มีความรู้และประสบการณ์ในสาขาวิชาหรือในเรื่องนั้น ๆ ทำหน้าที่หลักในการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ไปยังผู้เรียน เป็นการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์นอกระบบโดยไม่ผ่านสถาบัน เพื่อให้ผู้เรียนมีความรู้ ทักษะ และเจตคติ ตามต้องการ

สุมน อมรวิวัฒน์ (2537:22) กล่าวว่า การเรียนรู้ผ่านวัฒนธรรมของสังคมที่ต้องมีความเข้าใจของคนในสังคม ถ่ายทอดแนวคิดจากรุ่นสู่รุ่นแม้จะมีการเรียนการสอนในระบบโรงเรียนแต่ต้อง

ทำให้การศึกษานั้นเกี่ยวข้องกับครอบครัวและสังคม รวมทั้งนำเอาประวัติศาสตร์ วิทยาศาสตร์และศิลปะเข้าร่วมด้วย อีกทั้งการศึกษายังเป็นกระบวนการทางสังคม กล่าวคือ บุคคลเป็นหน่วยย่อยของสังคมที่มีประสบการณ์แตกต่างกันจึงมีความสำคัญในการสืบทอดความรู้ ความคิด ความชำนาญ วัฒนธรรมในการประพฤติปฏิบัติที่ดีให้แก่ผู้อื่นตามปรัชญาการศึกษาที่สำคัญที่ว่า การศึกษาคือชีวิต เมื่อชีวิตมีการเปลี่ยนแปลงตลอดเวลา การศึกษาก็ย่อมเปลี่ยนแปลงไปด้วย ดังนั้นคนเราจึงต้องได้รับการศึกษาตลอดเวลาอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิตซึ่งจะสร้างการเติบโตให้กับร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และสังคมไปพร้อมๆกัน ความเจริญด้านจิตใจหรือปัญญานี้ ช่วยให้คนมีความรู้ในการแก้ปัญหาต่างๆในชีวิตประจำวันรู้จักคิดในทางที่ถูก รับผิดชอบ รู้ดีชั่วมีศีลธรรมและคุณธรรมกล่อมเกลาจิตใจให้บริสุทธิ์ การศึกษาเป็นการถ่ายทอดวัฒนธรรมจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนรุ่นต่อไป ซึ่งความหมายนี้เหมาะสำหรับระบบของการศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย แต่สำหรับการศึกษาในระบบโรงเรียนแล้ว แม้จะมีเนื้อหาสาระวัฒนธรรมในหลักสูตรแต่เนื้อหาสาระของบทเรียนด้านวัฒนธรรมมีความแปลกแยกออกจากชีวิตจริงของบุคคลและชุมชน

ในขณะที่ เอกวิทย์ ณ ถลาง (2537: 22) ให้ความสำคัญกับการศึกษาในการถ่ายทอดวัฒนธรรมไว้ ดังนี้

...การศึกษาคือการถ่ายทอดวัฒนธรรม อย่างไรก็ดี การใช้การศึกษาเป็นมรรคไปสู่ผลดังกล่าวนี้ การศึกษาจะต้องไม่เพียงแต่ให้ความรู้ ความคิดที่จะให้ทันกับการเปลี่ยนแปลงของโลก แต่ต้องให้คุณธรรม ศีลธรรมเพื่อเป็นสติ เหนียวรั้งใจมิให้ผู้มีความรู้เอาเปรียบผู้ไม่ดีเพื่อให้มีปัญญาทั้งหลาย เข้าใจความเป็นมนุษย์ เข้าใจธรรมชาติ และรู้จักปรับตัวให้ผสมกลมกลืนกับสิ่งแวดล้อมทั้งกายภาพของสังคมอย่างเหมาะสมพร้อมกันนั้นก็ให้เข้าถึงศิลปะอันมนุษย์สร้างสรรค์เพื่อกล่อมเกลาจิตใจให้มีสุนทรียภาพสมกับความเป็นมนุษย์ที่เจริญแล้วการใช้การศึกษาเพื่อสืบทอดและพัฒนาวัฒนธรรมให้เหมาะสมกับยุคสมัยจึงมีรายละเอียด เนื้อหาสาระและวิธีการเป็นอันมาก...

คำกล่าวของเอกวิทย์ ณ ถลาง สอดคล้องกับสุมน อมรวิวัฒน์ ที่อธิบายไว้ว่า วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่บ่งบอกความเจริญงอกงามซึ่งปรากฏในวิถีชีวิตของมนุษย์ การศึกษาจึงเป็นการพัฒนาวิถีดำเนินชีวิตของมนุษย์ทั้งปวง วัฒนธรรมและการศึกษาด้านวัฒนธรรมจึงไม่ได้เกิดขึ้นในระบบโรงเรียนเท่านั้นแต่ได้เกิดขึ้นตลอดเวลาในครอบครัว ชุมชน ที่ผู้เรียนสามารถซึมซับได้มากกว่าการเรียนเฉพาะจากเนื้อหาในโรงเรียน

การถ่ายทอดที่กล่าวมาสรุปได้ว่า การถ่ายทอดเป็นกระบวนการเรียนรู้อย่างหนึ่ง เป็นการถ่ายทอดจากรุ่นสู่รุ่น และเป็นช่องทางในการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์โดย

ผ่านระบบการศึกษาทั้งสามระบบ ดังนั้นคุณค่าของวรรณกรรมไทยต่อการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จะนำไปสู่การพัฒนาจิตใจ สร้างสำนึกที่ดีต่อคนในสังคมด้วยการใช้แนวทางของการถ่ายทอดผ่านระบบการศึกษา

3.5 สถาบันทางสังคมกับการถ่ายทอด

สุมน อมรวิวัฒน์ (2537: 23) กล่าวว่าวัฒนธรรมและการศึกษาด้านวัฒนธรรมมิได้เกิดขึ้นในระบบโรงเรียนเท่านั้น แท้จริงแล้ว การถ่ายทอดวัฒนธรรมเกิดขึ้นในครอบครัว ชุมชน มากกว่าการสอนในห้องเรียน เพราะชีวิตในครอบครัวและชุมชนมีลักษณะเป็นธรรมชาติ เป็นจริง และเป็นประสบการณ์ตรงที่เด็กได้เรียนรู้ ซึมซับเอาไว้มากกว่าการเรียนเนื้อหาในหนังสือ สื่อมวลชน ประเภทหนังสือ หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ยังมีอิทธิพลมากต่อความรู้สึกนึกคิดของเด็กและการยอมรับทางวัฒนธรรมทั้งทางด้านดีและด้านเลว วัฒนธรรมจึงเป็นเนื้อหาสาระในตัวของมันเอง และอ้างถึงการอธิบายความหมายของ “วัฒนธรรม” ซึ่งพระเทพเทวี (ประยูรธี ญัตโต, 2535) แสดงปาฐกถาไว้ว่า “วัฒนธรรมเป็นผลรวมของการสั่งสมสิ่งสร้างสรรค์และภูมิธรรม ภูมิปัญญา ที่ถ่ายทอดสืบทอดกันมาของสังคมนั้น ๆ”

สถาบันทางสังคมหมายถึง ทั้งสิ่งที่เป็นรูปธรรม (concrete) สังเกตเห็นได้และที่เป็นนามธรรม (abstract) มองเห็นไม่ได้แต่ก็เป็นสิ่งที่มีอยู่รูปธรรมเช่นการประกอบพิธีทางศาสนา การสมรสการดำเนินในด้านการปกครองและการเมือง (การลงคะแนนเสียงเลือกตั้งการเปลี่ยนรัฐบาลและอื่น ๆ) ส่วนในด้านที่เป็นนามธรรมก็คือสิ่งที่เป็นปทัสถาน (บรรทัดฐาน) สังคมต่าง ๆ ซึ่งมีมนุษย์รู้อยู่แน่นอนว่ามีอยู่แม้จะมีได้บันทึกไว้เป็นลายลักษณ์อักษรก็ตามทุกสิ่งทุกอย่างที่มีลักษณะแสดงให้เห็นว่าพฤติกรรมของมนุษย์ที่เกี่ยวกับสิ่งนั้น เป็นไปในแบบของการร่วมมือกันโดยร่วมมือกันอย่างถาวรและเป็นความร่วมมือภายใต้กฎเกณฑ์ใดเกณฑ์หนึ่งนอกจากนั้นการที่พฤติกรรมชุดใดชุดหนึ่งของมนุษย์จะเป็นพฤติกรรมที่เรียกว่าสถาบันได้พฤติกรรมนั้นจะต้องมีลักษณะเฉพาะตัวและเปลี่ยนแปลงยาก มนุษย์ที่ประพฤติปฏิบัติร่วมกัน (group behavior) โดยมีกฎเกณฑ์และเป็นระยะเวลาอันนี้ต้องประพฤติร่วมกันโดยรู้ตัว ถึงแม้ว่า จะเป็นการปฏิบัติโดยอัตโนมัติเนื่องจากความเคยชินก็ตามที่สำคัญอีกอย่างหนึ่งคือ ความประพฤติปฏิบัติในสังคมที่จะเป็นสถาบันได้ต้องเป็นไปอย่างเป็นกิจจะลักษณะ ไม่ใช่การปฏิบัติอย่างเป็นกันเอง (บุญสนอง บุญโยทยาน, 2518: 43-44)

สุพัตรา สุภาพ (2538: 64) ได้ให้ความหมายว่า “สถาบันสังคม” หมายถึง กระบวนการซึ่งมีการรวมกลุ่มสมาคมกันที่ดี หรือมีวิธีการต่าง ๆ ที่จัดตั้งขึ้นอย่างมีระบบ (organization) มีระบบ (systematized) และมั่นคง (stabilized) สรุปได้ว่า ความหมายของสถาบันสังคมได้ว่า หมายถึง ที่

รวมของบรรทัดฐานระเบียบแบบแผนหรือแนวทางปฏิบัติอย่างเป็นระเบียบระบบเป็นที่ยอมรับของคนส่วนใหญ่ในสังคมอย่างเป็นทางการ มีความมั่นคงไม่เปลี่ยนแปลงง่ายเพื่อตอบสนองความต้องการและการดำรงอยู่ของสังคม

สถาบันหลักทางสังคมได้แก่ ครอบครัว การศึกษา สื่อมวลชน และการเมืองการปกครอง สถาบันเหล่านี้เป็นองค์ประกอบหลักของสังคมซึ่งไม่ได้คงที่ที่แต่มีการเปลี่ยนแปลงไปตามสภาพสังคมและสถานะแวดล้อม นักสังคมวิทยาจึงต้องศึกษาถึงกระบวนการต่าง ๆ ทางสังคม ตลอดจนรูปลักษณะของความสัมพันธ์ทางสังคมที่เกิดขึ้นในสถาบันและซึ่งเป็นกระบวนการที่ทำให้สังคมนั้นดำรงอยู่ได้ อาทิ กระบวนการขัดเกลาทางสังคม ซึ่งอบรมให้มนุษย์เรียนรู้บทบาทและหน้าที่ในฐานะสมาชิกของสังคม กระบวนการจำแนกช่วงชั้นทางสังคม (social stratification) ซึ่งจำแนกสมาชิกของสังคมเข้าสู่ “ชั้นทางสังคม” อันมีผลให้เกิดความหลากหลายในวิถีชีวิตและโอกาสทางสังคมและกระบวนการเปลี่ยนแปลงทางสังคม (social change) ซึ่งเป็นกระบวนการที่เกิดขึ้นตลอดเวลาทั้งยังส่งผลกระทบต่อทั้งโครงสร้างของสังคมและการดำเนินชีวิตของสมาชิกสังคม

3.5.1 สถาบันครอบครัว

สุเทพ สุนทรเกสัช (2540: 66) ได้ให้ความหมายไว้ว่า “สถาบันครอบครัว” หมายถึง กลุ่มบุคคลที่มารวมกันโดยการสมรสโดยทางสายโลหิตหรือโดยการรับเลี้ยงดู (คือเป็นบุตรบุญธรรมก็ได้ปกติแล้วหมายรวมถึงครอบครัวที่ประกอบด้วยสามีและภรรยาโดยไม่มีบุตรของตนเอง) มีการก่อตั้งขึ้นเป็นครอบครัวมีปฏิกริยาโต้ตอบซึ่งกันและกันในฐานะเป็นสามีและภรรยาเป็นพ่อและแม่เป็นลูกชายลูกสาว เป็นพี่เป็นน้อง โดยการรักชาติวัฒนธรรมเดิมและอาจมีการสร้างสรรค์วัฒนธรรมใหม่เพิ่มเติมก็ได้

หน้าที่ของสถาบันครอบครัว คือสร้างสมาชิกใหม่ให้แก่สังคมด้วยการให้กำเนิดบุตรทำให้สังคมสามารถดำรงอยู่และสืบต่อไปได้อย่างมั่นคงถาวร เลี้ยงดูสมาชิกใหม่ของสังคม คือ บุตรของตนให้พ้นจากภัยอันตรายต่าง ๆ และเจริญเติบโตอย่างมีคุณภาพเป็นสมาชิกที่ดีของสังคม การให้ความรัก ความอบอุ่น ความหวังและกำลังใจให้แก่สมาชิก ทำให้สมาชิกมีขวัญกำลังใจ และมีความมั่นคงทางจิตใจดำรงชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุขการขัดเกลาทางสังคมโดยการอบรมสั่งสอนให้บุตรปฏิบัติตามบรรทัดฐานทางสังคม ปกป้องคุณลักษณะนิสัยให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม และยังมีหน้าที่ในการรักษาเพิ่มพูนและถ่ายทอดทางวัฒนธรรมของสังคมให้แก่สมาชิกทำให้อวัฒนธรรมในสังคมดำรงอยู่ต่อไป (สัญญา สัญญาวิวัฒน์, 2550 : 69)

3.5.2 สถาบันสื่อสารมวลชนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์

สถาบันสื่อสารมวลชนเป็นอีกสถาบันที่มีบทบาทอย่างมากต่อคนในสังคมในการนำเสนอข่าวสาร การถ่ายทอดวัฒนธรรม การสร้างกระแสปรากฏการณ์ต่างๆ ให้กับสังคม ตลอดจนสถาบันสื่อสารมวลชนยังทำหน้าที่สร้างสำนึก หล่อหลอมพฤติกรรมของคนในสังคมให้เป็นไปในทิศทางที่เหมาะสม ในปัจจุบันสื่อมวลชนสามารถเข้าถึงผู้รับสารได้หลากหลายช่องทางและมีอิทธิพลมากที่สุดต่อคนในสังคม อย่างไรก็ตามเมื่อสังคมเกิดการเปลี่ยนแปลงความเจริญก้าวหน้าของเทคโนโลยีสมัยใหม่ทำให้พบว่าในปัจจุบันได้มีการเกิดขึ้นของสื่อสมัยใหม่นั้นคือสื่ออิเล็กทรอนิกส์ อย่างโทรศัพท์มือถือที่มีการรับข้อมูลข่าวสารผ่านช่องทางของเฟสบุ๊ก อินสตาแกรม ไลน์ ทวิตเตอร์ เว็บไซต์ต่างๆ ดังนั้นสื่อในลักษณะนี้กำลังได้รับความนิยมอย่างมากต่อคนในสังคมและบทบาทของสื่ออิเล็กทรอนิกส์ก็เปรียบเหมือนดาบสองคมหากนำเสนอสิ่งที่ดีและมีประโยชน์ก็จะเป็นผลดีกับคนในสังคมแต่หากนำเสนอด้านลบผลเสียก็จะเกิดขึ้นกับคนในสังคมเช่นเดียวกัน ฉะนั้นบทบาทของสื่อทุกรูปแบบย่อมต้องมีสำนึกที่เกิดขึ้นกับสังคมว่าจะนำเสนอข่าวสารในด้านใดบ้างหรือนำเสนออะไรก็ตามถึงผู้รับสารด้วย เพราะสื่อสามารถเข้าถึงและใกล้ชิดกับคนในสังคมมากที่สุดและสังคมจะพัฒนาไปในทิศทางใดส่วนหนึ่งก็อยู่ที่ความรับผิดชอบของสื่อที่มีต่อสังคมด้วย

3.5.3 สถาบันการปกครอง

สถาบันการปกครองเป็นสถาบันที่เก่าแก่เป็นสิ่งสากล และเป็นสิ่งสำคัญต่อทุกสังคม ทุกกาลสมัย ปัจจุบันสถาบันการปกครองมีฐานะเหนือสถาบันอื่น มีอำนาจในการปกครอง และค้ำจุนสถาบันทั้งหลาย โดยใช้การควบคุมทางกฎหมายเพื่อกำหนดให้กิจกรรมต่าง ๆ ดำเนินไปภายในขอบเขตและเหมาะสม เช่น การดำเนินชีวิตครอบครัว การศึกษา การประกอบกิจการต่าง ๆ และอื่น ๆ สร้างดุลยภาพระหว่างเสรีภาพกับการควบคุมเพื่อความมั่นคงของชีวิตบุคคลและการดำรงอยู่ของสังคม หน้าที่ของสถาบันทางการปกครองจึงมีเพื่อควบคุมทางกฎหมาย คุ้มครองคนให้ปลอดภัย ส่งเสริมความมั่นคง และสวัสดิการทางสังคม รวมถึงการถ่ายทอดแนวทางประเพณีปฏิบัติที่กำหนดไว้ในกฎหมายเพื่อให้สมาชิกในสังคมได้ปฏิบัติเหมือนกัน (จุฑารัตน์ เอื้ออำนวย, 2551)

นอกจากนั้นแล้ว ยังมีหน้าที่บำบัดทุกข์บำรุงสุขให้ราษฎร เช่น ปราบปรามโจรผู้ร้ายที่ทำลายความสงบสุขของประชาชน รวมทั้งการส่งเสริมสวัสดิภาพให้แก่ประชาชนอย่างทั่วหน้า พัฒนาการทางด้านเศรษฐกิจ คือ การช่วยให้ประชาชนมีรายได้ดีขึ้น มีความเป็นอยู่อย่างสุขสมบูรณ์ มีการผลิตเครื่องอุปโภคอย่างพอเพียงกับความต้องการของประชาชน เป็นต้น จัดให้ประชาชนได้รับการศึกษาอย่างแท้จริงโดยเฉพาะการศึกษาภาคบังคับและในโอกาสเดียวกันก็ต้องปรับปรุงคุณภาพของการศึกษาให้ดียิ่งขึ้นทั้งส่วนกลางและส่วนภูมิภาค ส่งเสริมศีลธรรมและวัฒนธรรมแก่คนในชาติ โดยการกำหนดนโยบายหรือวางแผนให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับไปดำเนินการส่งเสริมด้านสุขภาพ

อนามัยให้แก่ประชาชน เช่น ส่งเสริมการศึกษา การรักษาพยาบาลผู้เจ็บป่วย เป็นต้น จัดสรรสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ให้ประชาชน เช่น การติดต่อสื่อสารการขนส่ง เป็นต้น ส่งเสริมและควบคุมการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างประหยัดและเป็นประโยชน์ให้มากที่สุด รวมทั้งการรักษาความสมดุลของธรรมชาติ เพื่อป้องกันการเกิดมลพิษต่าง ๆ ด้วย (ยนต์ ชุ่มจิต, 2528: 76 – 77)

3.5.4 สถาบันทางการศึกษา

“การศึกษา” ในแง่มุมหนึ่งของศาสตร์ที่มีทฤษฎี หลักการ และเนื้อหาของตนเองโดยเฉพาะ แต่ในอีกแง่มุมหนึ่ง “การศึกษา” เป็นสถาบันหลักทางสังคม สถาบันหนึ่งที่มีความสัมพันธ์สลับซับซ้อนกับสมาชิกสังคม สถาบันทางสังคมอื่น ๆ และกระบวนการทางสังคม “การได้รับการศึกษา” ไม่ได้หมายถึงเฉพาะแต่เพียงการเข้าและจบการศึกษาจากโรงเรียนเท่านั้น และหมายรวมถึงการอบรมเรียนรู้ตั้งแต่แรกเกิดจนกระทั่งตาย ดังที่ได้มีคำกล่าวถึงว่า “การศึกษาตลอดชีวิต” การศึกษาทั้งแบบทางการและไม่ทางการ ที่สมาชิกในสังคมได้รับนี้มีความเกี่ยวพันอย่างใกล้ชิดกับโครงสร้างและกระบวนการทางสังคม กล่าวคือ การศึกษาอบรมให้สมาชิกสังคมเรียนรู้ บทบาท และหน้าที่ของตน (สุพัตรา สุภาพ, 2545)

เอกวิทย์ ณ ถลาง (2532: 44) กล่าวว่า หน้าที่ของการศึกษาในสังคมนั้น อาจหลากหลายไปตามประเภทของสังคมที่จัดการศึกษานั้น สังคมเกษตรกรรมกับสังคมอุตสาหกรรมย่อมบรรจุกิจกรรม เนื้อหา กำหนดเป้าหมาย และคุณสมบัติผู้สำเร็จการศึกษาต่างกันไป อย่างไรก็ตาม หน้าที่พื้นฐานของการศึกษาในสังคมนี้นี้มีหน้าที่ประการหนึ่งคือ สังคมประกิต (Socialization) การเรียนรู้ที่จะเป็นสมาชิกสังคมที่มีคุณภาพและการถ่ายทอดวัฒนธรรมการศึกษาทำหน้าที่นี้นับตั้งแต่สมาชิกสังคมเขาจะต้องเรียนรู้เกณฑ์ความประพฤติ หรือบทสถานของสังคม บทบาทที่สังคมคาดหวังให้กระทำในตำแหน่งต่าง ๆ กัน อาทิ ลูก นักเรียน นักศึกษา บิดา มารดา ฯลฯ ทั้งนี้เพื่อให้สังคมสามารถดำรงระเบียบของสังคมได้ และในขณะเดียวกับการศึกษาจะต้องขัดเกลาให้สมาชิกเรียนรู้วัฒนธรรมของสังคมที่ถือปฏิบัติกันมา ประเด็นสำคัญในทางสังคมวิทยาที่ควรพิจารณา คือ การศึกษาควรถ่ายทอดวัฒนธรรมอะไร และอย่างไร จึงจะทำให้สังคมนั้นมีเสถียรภาพ การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือในการถ่ายทอด ปรับปรุง และพัฒนาวัฒนธรรม

อย่างไรก็ตาม ทุกสถาบันในสังคมนิยมทำหน้าที่ขัดเกลาสมาชิกในสังคมตามหน้าที่ของตน สมาชิกจะเรียนรู้วัฒนธรรมของสังคมทำให้มีวิถีการดำเนินชีวิตอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุขในการศึกษาคั้งนี้ แนวทางการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทย ทุกภาคส่วนของสังคม ครอบครัว สถาบันการศึกษา การปกครอง สื่อมวลชนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีส่วนสำคัญในการส่งเสริมและปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ ทั้งนี้สถาบันครอบครัวมีบทบาทในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมโดยการอบรมสั่งสอน ปลูกฝังคุณลักษณะนิสัยให้

เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม สถาบันการศึกษา มีบทบาทในการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมโดยผ่านระบบ การศึกษาสามระบบ สถาบันการปกครองมีบทบาทในการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรมแก่คนในชาติ โดยการกำหนดนโยบายหรือวางแผนให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องรับไปดำเนินการ และสถาบัน สื่อสารมวลชนมีบทบาทในการปลูกฝังคุณธรรมความซื่อสัตย์โดยผ่านการนำเสนอข้อมูลข่าวสาร ตลอดจนการสร้างกระแส กิจกรรมต่างๆในการส่งเสริมปลูกฝังคุณธรรมความซื่อสัตย์ให้กับคนในสังคม ดังนั้นทุกสถาบันที่อยู่ในสังคมนี้สามารถทำหน้าที่ขัดเกลาสมาชิกในสังคมได้เหมือนกันและมีเป้าหมาย ร่วมกันคือการสร้างสมาชิกในสังคมให้มีคุณภาพ

ตอนที่ 4 คุณธรรมด้านความซื่อสัตย์

คุณธรรมเป็นสิ่งที่มีความสำคัญกับคนไทยในปัจจุบันนี้เป็นอย่างมาก ทั้งคุณธรรมต่อตนเอง หน้าที่การงาน สังคม และประเทศชาติ โดยเฉพาะการปลูกฝังจิตสำนึกของคุณธรรมให้กับเยาวชนคน รุ่นใหม่ ที่ในปัจจุบันนั้นนับว่าเป็นวิกฤตของสังคมไทยที่คนไทยขาดคุณธรรมมากขึ้น ดังนั้นในการศึกษา ครั้งนี้จึงทำการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยที่มีต่อการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความ ซื่อสัตย์ โดยจะได้กล่าวในรายละเอียดของคุณธรรม ดังนี้

4.1 ความหมายคุณธรรม

คำว่าคุณธรรมมีผู้ให้ความหมายไว้หลายทัศนะดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตสถานพ.ศ.2554 กล่าวว่าคุณธรรมหมายถึงสภาพคุณงาม ความดีส่วนจริยธรรมหมายถึงธรรมที่เป็นข้อประพฤติปฏิบัติ

สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน (2551: 4) ให้ความหมายคำว่ามาตรฐาน คุณธรรมจริยธรรมหมายถึงสิ่งที่ต้องนำมาเป็นหลักเทียบทางสภาพคุณงามความดีที่อยู่ภายในโดยรู้ได้ เฉพาะคนและการถือเอาเป็นหลักเทียบในการประพฤติปฏิบัติหรือแสดงออกทางกริยาที่ควรประพฤติ ที่คนในสังคมนั้นองค์การนั้นหรือส่วนราชการนั้นได้ยอมรับนับถือกันมาหรือได้กำหนดร่วมกันว่าความ ประพฤติใดเป็นสิ่งดีอะไรเป็นสิ่งชั่วอะไรถูกอะไรผิดอะไรควรทำอะไรไม่ควรทำ

สำนักงานเลขาธิการวุฒิสภา (2548: 1) ให้ความหมายของคำว่าคุณธรรมจริยธรรมไว้ ดังนี้คุณธรรมหมายถึงสภาพจิตใจที่ถูกฝังแน่นด้วยคุณงามความดีทั้งหลายที่ควรปลูกฝังในตัวบุคคล จริยธรรมเป็นธรรมที่แสดงออกด้านความประพฤติกริยาท่วงทีวาจาที่เกิดจากการสะสมคุณธรรมดังนั้น คุณธรรมจริยธรรมจึงเป็นธรรมอันควรที่จะต้องประพฤติปฏิบัติโดยเฉพาะอย่างยิ่งเพราะเป็นสิ่ง ที่ทรงคุณค่าที่เป็นเอกลักษณ์ของชาติที่บรรพบุรุษได้สั่งสมสืบทอดมาเป็นเวลายาวนานสมควรอย่างยิ่งที่ จะต้องหวงแหนและรักษาไว้กับความเป็นชาติ

ดวงเดือน พันธุนาวิน (2538: 7 – 8) กล่าวว่า คุณธรรมหมายถึงสิ่งที่สังคมว่าดีควรทำ จริยธรรมตามความหมายทางจิตวิทยาหมายถึงระบบการทำความดีละเว้นความชั่วนอกจากนี้คำว่า จริยธรรมยังใช้ครอบคลุมคำว่าคุณธรรมค่านิยมกฎหมายระเบียบหลักศาสนา กฎจรรยาบรรณที่ฐาน ของสังคม

จุมพล พูลภัทรชีวิน (2548: 11 – 12) กล่าวว่าคุณธรรมจริยธรรมจะเรียกโดยรวมหรือ จะแยกคุณธรรมออกจากจริยธรรมก็ยังคงค่อนข้างจะเป็นนามธรรมสูงคุณธรรมโดยภาพรวมเป็นเรื่องของ ความดีความงามความถูกต้องถ้าคุณธรรมเป็นตัวความคิดคิดดีคิดถูกจริยธรรมจะเป็นพฤติกรรมเป็น การปฏิบัติคำว่า คุณธรรมเน้นความคิดคิดดีคิดงามคิดถูกส่วนจริยธรรมเน้นการปฏิบัติปฏิบัติดีปฏิบัติ งามปฏิบัติถูก

ศุภย์สงเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (2548:ง) สรุปความหมายของ คุณธรรมจริยธรรมไว้ว่าคุณธรรมหมายถึงกรอบความประพฤติความคิดที่สังคมหรือบุคคลมีความเห็น ร่วมกันว่าเป็นสิ่งดีมีประโยชน์มากกว่าโทษส่วนจริยธรรมหมายถึงการปฏิบัติการทำดีละเว้นความชั่ว อันเป็นผลมาจากการคิดดี

กระทรวงวัฒนธรรม (2550: 10) ให้ความหมายว่าคุณธรรมหมายถึงการปฏิบัติตนและ ประพฤติตนตามศีลธรรมอันดีและยึดหลักจริยธรรมความถูกต้องและดีงามส่วนจริยธรรมหมายถึง กฎเกณฑ์ความประพฤติที่ดีของมนุษย์ซึ่งเกิดขึ้นตามธรรมชาติของมนุษย์เองได้แก่ความเป็นผู้มีปัญญา และรู้จักไตร่ตรองแยกแยะความดีความชั่วถูกผิดควรไม่ควรเป็นการควบคุมตนเองและเป็นการควบคุม กันเองในกลุ่มหรือเป็นศีลธรรมเฉพาะกลุ่ม

สำนักเลขาธิการสภาการศึกษา (2550) ให้ความหมายคุณธรรมหมายถึงความประพฤติดี จนเคยชินในด้านใดด้านหนึ่งเช่นคุณธรรมแห่งความยุติธรรมความกตัญญูเมตตากรุณามุทิตาอุเบกขา

กระทรวงศึกษาธิการ (2550) ให้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยง ความร่วมมือของสถาบันครอบครัวชุมชนสถาบันศาสนาและสถาบันการศึกษาเพื่อพัฒนาเยาวชนให้ เป็นคนดีมีความรู้และอยู่ดีมีสุขโดย 8 คุณธรรมพื้นฐานประกอบด้วยขยันประหยัดซื่อสัตย์มีวินัยสุภาพ สะอาดสามัคคีและมีน้ำใจ

กรมการศาสนา (2551) คุณธรรมหมายถึงสิ่งที่มีคุณค่ามีประโยชน์เป็นความดีเป็นมโน ธรรมเป็นเครื่องประดับประคองใจให้เกลียดความชั่วกลัวบาปใฝ่ความดีเป็นเครื่องกระตุ้นผลักดันให้ เกิดความรู้สึกรับผิดชอบเกิดจิตสำนึกที่ดีมีความสงบเย็นภายในและเป็นสิ่งที่ต้องปลูกฝังโดยเฉพาะ เพื่อให้เกิดขึ้นและให้เหมาะสมกับความต้องการในสังคมไทย

สรุปได้ว่าคุณธรรมหมายถึงสิ่งที่มีคุณค่ามีประโยชน์เป็นความดีเป็นมโนธรรมเป็น ความคิดดีที่กระตุ้นให้มีการประพฤติปฏิบัติอยู่ในกรอบที่ดีงามและสามารถจำแนกความถูกผิดได้มี สติสัมปชัญญะมีความรับผิดชอบชั่วดีมีอุปนิสัยความตั้งใจและเจตนาที่ดีงามส่วนจริยธรรมหมายถึง

พฤติกรรมที่แสดงออกให้เห็นเป็นการปฏิบัติปฏิบัติได้ถูกต้องที่เป็นผลมาจากความคิดที่สังคมหรือบุคคลเห็นร่วมกันเป็นสิ่งที่ดีโดยมีกรอบหรือแนวทางอันดีงามที่พึงปฏิบัติซึ่งกำหนดไว้สำหรับสังคมเพื่อให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อยงดงามความร่มเย็นเป็นสุขความรักสามัคคีความอบอุ่นมั่นคงปลอดภัยในการดำเนินชีวิต

คุณธรรม 4 ประการของ พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (สำนักงานคณะกรรมการการแพ้นาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ [สศช.], 2548: 67) ได้แก่

- 1) การรักษาความสัจความจริงใจต่อตนเองประพฤติปฏิบัติแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์และเป็นธรรม
- 2) การรู้จักข่มใจตนเองฝึกใจตนเองให้ประพฤติปฏิบัติอยู่ในความสัจความดี
- 3) การอดทนอดกลั้นและอดออมไม่ประพฤติล่วงความสัจสุจริตไม่ว่าด้วยเหตุผลประการใด
- 4) การรู้จักละวางความชั่วความทุจริตและรู้จักเสียสละประโยชน์ส่วนน้อยของตนเพื่อประโยชน์ส่วนใหญ่ของบ้านเมือง

คุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของกระทรวงศึกษาธิการ

กระทรวงศึกษาธิการได้ประกาศนโยบายเร่งรัดการปฏิรูปการศึกษาโดยยึดคุณธรรมนำความรู้สร้างความตระหนักสำนึกในคุณค่าของปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงความสมานฉันท์สันติวิธีวิถีประชาธิปไตยพัฒนาคนโดยใช้คุณธรรมเป็นพื้นฐานของกระบวนการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความร่วมมือของสถาบันชุมชนสถาบันศาสนาเพื่อพัฒนาเยาวชนให้เป็นคนดีมีความรู้และอยู่ดีมีสุขโดย 8 คุณธรรมพื้นฐาน (กระทรวงศึกษาธิการ: 2551) ประกอบด้วย

- 1) ขยันคือผู้ที่มีความตั้งใจเพียรพยายามทำหน้าที่การงานอย่างจริงจังและต่อเนื่องในเรื่องที่ถูกต้องที่ควรสู้งานมีความพยายามไม่ทอดลอกถ้าเผชิญอุปสรรคที่งานที่ทำ ตั้งใจทำหน้าที่อย่างจริงจัง
- 2) ประหยัดคือผู้ที่ดำเนินชีวิตความเป็นอยู่อย่างเรียบง่ายรู้จักฐานะการเงินของตนคิดก่อนใช้คิดก่อนซื้อเก็บออมเงินใช้ทรัพย์สินสิ่งของอย่างคุ้มค่าไม่ฟุ่มเฟือยเพื่อรู้จักทำบัญชีรายรับรายจ่ายของตนเองอยู่เสมอ
- 3) ซื่อสัตย์คือผู้ที่มีความประพฤติตรงทั้งต่อเวลาต่อหน้าที่และต่อวิชาชีพมีความจริงใจปลอดจากความรู้สึกลำเอียงหรืออคติไม่ใช้เล่ห์กลคดโกงทั้งทางตรงและทางอ้อมรับรู้หน้าที่ของตนเองปฏิบัติอย่างเต็มที่และถูกต้อง

4) มีวินัยคือผู้ที่ปฏิบัติตนในขอบเขตกฎระเบียบของสถานศึกษาสถาบันองค์กรและประเทศโดยที่ตนยินดีปฏิบัติอย่างเต็มใจและตั้งใจยึดมั่นในระเบียบแบบแผนข้อบังคับและข้อปฏิบัติ รวมถึงการมีวินัยทั้งต่อตนเองและสังคม

5) สุขภาพคือผู้ที่มีความอ่อนน้อมถ่อมตนตามสถานภาพและกาลเทศะมีสัมมาคารวะ เรียบร้อยไม่ก้าวร้าวรุนแรงหรือวางอำนาจข่มผู้อื่นทั้งโดยวาจาและท่าทางเป็นผู้มีมารยาทดีงามวางตนเหมาะสมกับวัฒนธรรมไทย

6) สะอาดคือผู้ที่รักษาร่างกายที่อยู่อาศัยและสิ่งแวดล้อมได้อย่างถูกต้องตามสุขลักษณะ ผีกลฝังใจไม่ให้ขุนมัวมีความแจ่มใสอยู่เสมอปราศจากความมัวหมองทั้งกายใจและสภาพแวดล้อมมีความโปร่งใสที่เจริญตาทำให้เกิดความสบายใจแก่ผู้พบเห็น

7) สามัคคีคือผู้ที่เปิดใจกว้างรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นรับบทบาทของตนทั้งในฐานะผู้นำและผู้ตามที่ดีมีความมุ่งมั่นต่อการรวมพลังช่วยเหลือเกื้อกูลกันเพื่อให้การงานสำเร็จลุล่วงสามารถแก้ปัญหาและขจัดความขัดแย้งได้เป็นผู้มีเหตุมีผลยอมรับความแตกต่างความหลากหลายทางวัฒนธรรมความคิดและความเชื่อพร้อมที่จะปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติและสมานฉันท์

8) มีน้ำใจคือผู้ให้และผู้อาสาช่วยเหลือสังคมรู้จักแบ่งปันเสียสละความสุขส่วนตัวเพื่อทำประโยชน์ให้แก่ผู้อื่นเห็นอกเห็นใจและเห็นคุณค่าในเพื่อนมนุษย์และผู้ที่มีความเดือดร้อนมีความเอื้ออาทรเอาใจใส่อาสาช่วยเหลือสังคมด้วยแรงกายและสติปัญญาลงมือปฏิบัติการเพื่อบรรเทาปัญหาหรือร่วมสร้างสรรค์สิ่งดีงามให้เกิดขึ้นในชุมชน

ค่านิยม 12 ประการ

การสร้างค่านิยมหลักของคนไทย ตามนโยบายของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) เพื่อสร้างสรรค์ประเทศไทยให้เข้มแข็ง โดยต้องสร้างคนในชาติให้มีค่านิยมไทย 12 ประการ

- 1) มีความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์
- 2) มีความซื่อสัตย์สุจริต
- 3) กตัญญูต่อพ่อแม่ ผู้ปกครอง ครูบาอาจารย์
- 4) ใฝ่หาความรู้ หมั่นศึกษาเล่าเรียนทั้งทางตรงและทางอ้อม
- 5) รักษาวัฒนธรรมประเพณีไทย
- 6) มีศีลธรรมรักษาความสัตย์
- 7) เข้าใจเรียนรู้การเป็นประชาธิปไตย
- 8) มีระเบียบวินัย รักษากฎหมาย ฝึ้น้อยรู้จักเคารพผู้ใหญ่
- 9) มีสติรู้ตัว รู้คิด รู้ทำ
- 10) รู้จักดำรงตนโดยใช้หลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

- 11) มีความเข้มแข็งทั้งร่างกายและจิตใจ ไม่ยอมแพ้ต่ออำนาจใฝ่ต่ำ
- 12) คำนึงถึงผลประโยชน์ของส่วนรวมมากกว่าผลประโยชน์ของตนเอง

จากหลักคุณธรรมที่ได้กล่าวมา พบว่า คุณธรรมความซื่อสัตย์เป็นความคาดหวังสำคัญที่ทุกคนต้องการให้เกิดขึ้นกับคนไทยทุกคนซึ่งจะเห็นได้ว่าในช่วงเวลาที่ผ่านมาภาครัฐมีการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ที่ปรากฏในคุณธรรม 4 ประการของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร คุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของกระทรวงศึกษาธิการ รวมถึงค่านิยม 12 ประการของคณะกรรมการรักษาความสงบแห่งชาติ จะเห็นได้ว่าในแนวทางต่างๆ ที่ได้กล่าวมา คุณธรรมความซื่อสัตย์จะเป็นหนึ่งในหลักคุณธรรมที่ควรส่งเสริมให้กับคนไทยเป็นสำคัญมาโดยตลอด

ปัจจัยที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมความซื่อสัตย์

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2518: 25) ได้รวบรวมงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้ และสรุปข้อค้นพบที่ตรงกันไว้ว่า คุณธรรม จริยธรรม และพฤติกรรมความซื่อสัตย์นี้ เกี่ยวข้องกับปัจจัยด้านสภาพแวดล้อมต่างๆ โดยจะต้องมีทั้งสภาพทางจิตใจที่เหมาะสม เช่น มีความสามารถในการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมสูงกว่า (ยึดกฎเกณฑ์ของกลุ่มและเห็นแก่ส่วนรวมมากกว่าส่วนตัว) มุ่งอนาคตมากกว่า (คาดการณ์ไกล และอดทนได้รอได้ มีจิตใจแกร่ง) มีสุขภาพจิตดีกว่า (วิตกกังวลน้อย) มีสติปัญญาสูงกว่า และมีทัศนคติที่ดีต่อคุณธรรมมากกว่าผู้มีพฤติกรรมที่ไม่น่าปรารถนา และลักษณะทางจิตใจที่เป็นฐานให้คนมีพฤติกรรมดีทั้งมีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมต่างๆ เช่นวิธีการอบรมเลี้ยงดูขัดเกลาเด็ก สภาพและบรรยากาศในครอบครัว บรรยากาศและวิธีการอบรมสั่งสอนในโรงเรียน รวมไปถึงสภาพแวดล้อมของสังคมชุมชนรอบๆตัวเด็ก ตลอดทั้งสื่อมวลชนในรูปแบบต่างๆ ดังผู้วิจัยได้ใช้ตัวแปรดังกล่าวเป็นด้านหนึ่งของการศึกษานี้ด้วย

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2520) แบ่งจริยธรรมออกเป็น 4 ลักษณะ ซึ่งอธิบายเพิ่มเติมได้ดังนี้

1. ความรู้เชิงจริยธรรม คือความรู้ที่ได้รับการอบรมสั่งสอนสืบทอดกันมาในสังคมว่า สิ่งใดควรทำเพื่อให้เป็นที่ยกย่องสรรเสริญ และสิ่งใดไม่ควรทำเพราะเป็นสิ่งไม่ดี ไม่เหมาะสมก่อให้เกิดอันตราย หรือความเดือดร้อนต่อตนเองและผู้อื่น เช่นการพูดความจริงเป็นสิ่งดี ในขณะที่การพูดปดเป็นสิ่งที่ไม่ควรทำ

2. เหตุผลทางจริยธรรม ได้แก่ เหตุผลที่ผู้กระทำใช้อธิบายถึงสิ่งที่เขาทำว่ามีอะไรเป็นเหตุจูงใจ ให้เขาทำสิ่งนั้นๆ ลงไป เหตุผลของการกระทำที่สอดคล้องเป็นที่ยอมรับของสังคม ย่อมทำให้พฤติกรรมเป็นที่ยอมรับไปด้วย แต่บางครั้งเหตุผลส่วนตัวอาจขัดแย้งกับความรู้สึกของคนส่วนใหญ่ได้ การให้เหตุผลจึงขึ้นอยู่กับสถานการณ์และจังหวะเวลาด้วย เช่น การทำแท้ง มักจะไม่ใช่ที่ยอมรับของ

สังคมส่วนใหญ่ แต่การทำแท้งเพื่อรักษาชีวิตของมารดาหรือการทำแท้งในกรณีฉุกเฉินอาจเป็นที่ยอมรับได้

3. ทักษะคติเชิงจริยธรรม หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลเกี่ยวกับพฤติกรรมต่างๆ ว่าเป็นสิ่งที่สมควรหรือไม่ เห็นด้วยในพฤติกรรมนั้นๆ หรือไม่ ซึ่งส่วนใหญ่แล้วจะสอดคล้องกับค่านิยมในสังคมนั้นๆ เช่นคนในสังคมส่วนใหญ่มักจะมีทัศนคติที่ดีต่อการปราบปรามยาเสพติดด้วยวิธีการเด็ดขาด เพราะเห็นว่าเป็นสิ่งเลวร้ายทำลายสังคม แต่บางคมอาจไม่เห็นด้วย เพราะคิดว่าจะต้องใช้กระบวนการยุติธรรมในการตัดสินโดยครบถ้วนเสียก่อน

4. พฤติกรรมเชิงจริยธรรม ได้แก่ การที่บุคคลแสดงพฤติกรรมหรือประพฤตินในสิ่งที่คนส่วนใหญ่ในสังคมเห็นว่าถูกต้องหรือนิยมชมชอบ เช่นการทำบุญสุนทาน การทำงานอย่างซื่อสัตย์ ฯลฯต่อต้านไม่ประพฤตินในสิ่งที่สังคมเห็นว่าผิด เช่นต่อต้านการเสพและการค้ายาเสพติด การคอร์รัปชั่น เป็นต้น

เนื้อหาของจริยธรรม อาจเป็นในรูปของความรู้เกี่ยวกับพฤติกรรมที่สังคมยกย่องยอมรับ และพฤติกรรมที่สังคมปฏิเสธหรือทำแล้วถูกลงโทษ หรือเนื้อหาที่มาจากปรัชญาความเชื่อทางศาสนา ค่านิยม วัฒนธรรม ขนบประเพณี กฎหมายและกฎระเบียบต่างๆ

4.2 คุณธรรมในสังคมไทยปัจจุบัน

ปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรมในสังคมไทยได้สะสมตัวมายาวนานและแผ่ขยายมากขึ้นอย่างต่อเนื่องสาเหตุหลักก็มาจากความบกพร่องความเสื่อมทางคุณธรรมจริยธรรมของคนในสังคมและองค์กรที่เกี่ยวข้องกล่าวคือ ตัวแทนของสถาบันต่างๆในสังคม ประกอบด้วย สถาบันการเมืองการปกครอง สถาบันครอบครัว สถาบันศาสนา และสถาบันสื่อสารมวลชนไม่ได้เป็นแบบอย่างที่ดีในเรื่องคุณธรรมความซื่อสัตย์ ทำให้การส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ที่มีต่อคนในสังคมไม่เกิดประสิทธิภาพ ทั้งนี้พบว่า บุคคลสำคัญทั้งนักการเมือง ข้าราชการ นักธุรกิจ มีพฤติกรรมไม่เหมาะสม กระทำการทุจริตคอร์รัปชั่น การซื้อสิทธิ์ขายเสียง การนำระบบอุปถัมภ์ ผลประโยชน์ต่างตอบแทนมาสนับสนุนหน้าที่การงาน และธุรกิจของตน จนกลายเป็นปรากฏการณ์ปกติในสังคม ส่งผลให้สถาบันการเมืองการปกครองไร้เสถียรภาพ เกิดวิกฤตความขัดแย้งมาอย่างต่อเนื่อง (พลเดช ปิ่นประทีป, 2557; สถาบันพระปกเกล้า, 2556: 3; สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555: ช)

สถานการณ์ปัญหาคุณธรรมจริยธรรมของสังคมไทยในระดับสถาบันครอบครัวโดยทั่วไปมีความอ่อนแอลงไปมากชุมชนขาดความมั่นคง ก่อให้เกิดพฤติกรรมเบี่ยงเบนในรูปแบบต่างๆ เช่น ปัญหายาเสพติดความรุนแรงในครอบครัว การมั่วสุมทางเพศ โรคนิวเคลียร์ การตั้งครรภ์ไม่พึงประสงค์ ปัญหาแม่เลี้ยงเดี่ยว (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2550: 7; สายฤดี วรกิจโกศาทร, 2556: ค) ด้านสถาบัน

ศาสนาพบว่า เกิดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของพระนักบวช ประพฤติผิดวินัยสงฆ์ บกพร่องต่อการทำหน้าที่อบรมสั่งสอนด้านคุณธรรมจริยธรรม ตลอดจนปัญหาการบริหารจัดการทรัพย์สินของส่วนรวมที่ขาดความโปร่งใสรวมถึงการนำศาสนาเป็นเครื่องมือแสวงหาประโยชน์ส่วนตน ทางด้านสถาบันสื่อสารมวลชนพบว่า สื่อมวลชนโดยส่วนใหญ่ต้องพึ่งพาทุนเพื่อผลกำไร ดังนั้นจึงถูกรอบงำจากกลุ่มนายทุนและนักธุรกิจการเมืองทำให้ไม่สามารถรักษาจริยธรรมหรือจรรยาบรรณของวิชาชีพได้ไม่แสดงบทบาทในการต่อต้านการทุจริตหรือปกปิดข้อเท็จจริงนอกจากนั้นสื่อในปัจจุบันยังยังมีส่วนทั้งทางตรงและทางอ้อมในการมอมเมาสังคมสร้างผลกระทบด้านลบซ้ำเติมปัญหาคุณธรรมจริยธรรมในสังคม (กรมการศาสนา, 2551; กาญจนา แก้วเทพ, 2553)

จากสภาพปัญหาคุณธรรม จริยธรรมในสังคมไทย กล่าวได้ว่า มีสาเหตุมาจาก การส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมที่ขาดประสิทธิภาพ สถาบันทางสังคมไม่ได้เป็นแบบอย่างที่ดีให้กับสมาชิกในสังคม นับตั้งแต่ สถาบันการเมืองการปกครอง มีการทุจริตคอร์รัปชัน การนำระบบอุปถัมภ์มาบริหารงาน สถาบันครอบครัวขาดความมั่นคง สถาบันศาสนา นักบวชมีพฤติกรรมไม่เหมาะสม กระทำผิดวินัยสงฆ์ และสถาบันสื่อสารมวลชนเป็นเครื่องมือของนายทุน ไม่ทำหน้าที่ต่อสังคม ขาดความรับผิดชอบสถานการณ์ปัญหาคุณธรรมจริยธรรมในสังคมไทยในหลายๆด้านที่กล่าวมามีแนวโน้มรุนแรงและสะสมตัวมากขึ้นจนถึงขั้นวิกฤติโดยเฉพาะประเด็นการทุจริต คอร์รัปชัน ซึ่งสามารถพิจารณาได้จากสถิติข้อมูลรายงานผลการสำรวจและการวิจัยที่เกี่ยวข้องดังนี้

รายงานการวิจัยเรื่องรูปแบบการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ของกรมการศาสนาในประเด็นสภาพปัญหาคุณธรรมในสังคมไทยที่เป็นอยู่ (กรมการศาสนา, 2551: 244-245) พบว่า **คุณธรรมในสังคมไทยที่มีการประพฤติปฏิบัติอยู่ในระดับต่ำสุด 7 ลำดับคือความเสียสละความซื่อสัตย์ความข่มใจความอดทนความขยันหมั่นเพียรความรับผิดชอบต่อความมีวินัยความพอเพียงการมีสติสัมปชัญญะตามลำดับเมื่อจำแนกเป็นรายกลุ่มทั้งภาครัฐภาคเอกชนภาคเยาวชนและภาคประชาชน พบว่ากลุ่มข้าราชการคุณธรรมที่พึงประสงค์ 7 อันดับแรกคือความซื่อสัตย์ความรับผิดชอบต่อความมีวินัยการเสียสละความขยันหมั่นเพียรความสามัคคีและความอดทนกลุ่มภาคเอกชนพบว่าคุณธรรมที่พึงประสงค์ 7 อันดับแรกคือความซื่อสัตย์ความขยันหมั่นเพียรการเสียสละการมีสติสัมปชัญญะความข่มใจความอดทนและความมีวินัยกลุ่มเยาวชนพบว่าคุณธรรมที่พึงประสงค์ 7 อันดับแรกคือความซื่อสัตย์ความรับผิดชอบต่อความกตัญญูกตเวทีความขยันหมั่นเพียรความมีวินัยการมีสติสัมปชัญญะและความอดทนกลุ่มประชาชนพบว่าคุณธรรมที่พึงประสงค์ 7 อันดับแรกคือความซื่อสัตย์ความสามัคคีความรับผิดชอบต่อการเสียสละความขยันหมั่นเพียรความมีวินัยและความพอเพียงส่วนผลจากการระดมความคิดเห็นกลุ่มสนทนาใน 10 กลุ่มอาชีพจำนวน 50 คนเป็นการอภิปรายในหัวข้อต่างๆผู้เข้าร่วมระดมสมองจัดแบ่งเป็น 4 กลุ่มผลการระดมความคิดเห็นทุกกลุ่มเห็นด้วยกับผลการวิจัยจากการสำรวจและสรุปคุณธรรมที่พึงส่งเสริมในกลุ่มภาครัฐภาคเอกชนภาคเยาวชนและภาคประชาชน**

พบว่าทุกกลุ่มเห็นพ้องต้องกันว่า **ความซื่อสัตย์ เป็นคุณธรรมที่ควรส่งเสริมมากที่สุดอันดับหนึ่ง** เพราะเชื่อว่าบุคคลที่มีความซื่อสัตย์แล้วจะมีคุณธรรมอื่นๆตามมา

ส่วนนางลักษณ์ วิรัชชัย และรุ่งนภา ตั้งจิตเรเจริญกุล (2550: ค) ทำการศึกษาวิจัยเรื่องการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงคุณธรรมจริยธรรมของคนไทยการวิจัยครั้งนี้กำหนดขอบเขตของตัวบ่งชี้คุณธรรมจริยธรรมที่ควรเฝ้าระวัง 7 ตัวบ่งชี้ได้แก่ความซื่อสัตย์สุจริตความมีสติสัมปชัญญะความรับผิดชอบความยุติธรรมความขยันหมั่นเพียรความมีวินัยและความอดทนการวิจัยในครั้งนี้ศึกษาตัวบ่งชี้คุณธรรมจริยธรรมที่คัดสรรเฉพาะบางตัวบ่งชี้ที่สำคัญและแนวทางในการดำเนินการวัดตัวบ่งชี้คุณธรรมจริยธรรมรายไตรมาสสำหรับการศึกษาติดตามพัฒนาการและแนวโน้มคุณธรรมจริยธรรมโดยพิจารณาจากผลการวิเคราะห์ตัวบ่งชี้คุณธรรมจริยธรรมที่มีความสำคัญในสังคมไทยจำแนกตามกลุ่มวิชาชีพ/อาชีพพบว่าตัวบ่งชี้คุณธรรมจริยธรรม 5 อันดับแรกที่ควรมีในทุกกลุ่มวิชาชีพ/อาชีพประกอบด้วย

- 1) ความซื่อสัตย์
- 2) ความรับผิดชอบ
- 3) ความมีสติสัมปชัญญะ
- 4) ความขยันหมั่นเพียร
- 5) ความมีวินัย

ดังนั้นผลการวิจัยทั้งสองเรื่องที่ได้กล่าวมาในข้างต้นสามารถที่จะสรุปได้ว่า **คุณธรรมความซื่อสัตย์ เป็นคุณธรรมที่มีการประพฤติปฏิบัติต่ำที่สุด เป็นวิกฤตของสังคมไทยในเวลานี้** และเป็นคุณธรรมที่ควรปลูกฝังให้กับคนในสังคมมากที่สุดเช่นเดียวกัน เพราะการสร้างเสริมคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จะนำไปสู่คุณธรรมด้านอื่นๆที่จะตามมา

ในขณะที่การศึกษาเรื่องมิติทางสังคมวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อความรุนแรงของกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์กล่าวว่าวิกฤตคุณธรรมจริยธรรมที่เกิดขึ้นไม่ได้จำกัดอยู่ในเฉพาะกลุ่มเด็กเยาวชนเท่านั้นยังได้สำรวจพบในกลุ่มข้าราชการกลุ่มนักการเมืองนักธุรกิจเอกชนก็อยู่ในภาวะวิกฤตคุณธรรมจริยธรรมเช่นเดียวกันมีรายงานระบุปัญหาการรักษาคุณธรรมจริยธรรมในภาครัฐคือการใช้อำนาจหน้าที่ตามกฎหมายในทางที่ผิดหาประโยชน์ให้ตนเองและพวกพ้องและพบว่าพฤติกรรมการทำงานของข้าราชการมีปัญหาอยู่ในขั้นวิกฤตคือร้อยละ 54 ทำงานไปวันๆตามเวลาตามหน้าที่มีเพียงร้อยละ 29 เท่านั้นที่ทำงานด้วยความมุ่งมั่นทุ่มเทและร้อยละ 17 ไม่มีความผูกพันกับงานเลย (กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2556: 4) ในส่วนของ World Economic Forum รายงานผลการประเมินอันดับการแข่งขันในเวทีโลกปี 2555-2556 เกี่ยวกับความเชื่อมั่นของประชาชนต่อนักการเมืองของไทยพบว่าเป็นอันดับที่ 107 จาก 144 ประเทศได้คะแนนต่ำกว่าค่าเฉลี่ย

โดยประเด็นที่มีปัญหามากคือการใช้เงินผิดปกติและการติดสินบนการสูญเปล่าของการใช้งบประมาณ (เวิร์ลด์ อีโคโนมิก ฟอรัม, 2557)

ส่วนองค์การความโปร่งใสสากลได้จัดอันดับดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชัน (CPI) ของประเทศทั่วโลกซึ่งสะท้อนการใช้อำนาจไปหาประโยชน์ส่วนตัวทั้งคอร์รัปชันขนาดใหญ่ที่ผู้บริหารประเทศทำได้อำนาจรัฐและการคอร์รัปชันขนาดเล็กที่เจ้าหน้าที่รัฐระดับกลางและเล็กกระทำต่อประชาชนรูปแบบของการคอร์รัปชันเช่นติดสินบนยกยอกอุปถัมภ์ประโยชน์ทับซ้อนเลือกปฏิบัติเป็นต้นตั้งแต่ปี2553ถึง2556ลำดับดัชนีความโปร่งใสหรือCPI ของไทยลดลงมาโดยตลอดคือจากลำดับที่78, 80, 88เป็น102ในปี2556แม้ในปี2557จะขึ้นมาเป็นลำดับที่85แต่คะแนนก็ยังอยู่เพียง38จาก100คะแนนเท่านั้น (ไทยพลับลิซ่า, 2557)

นอกจากนี้จากข้อมูลของศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน) ในเดือนมีนาคม 2557 ซึ่งพบว่าประชาชนเห็นว่าปัญหาด้านคุณธรรมจริยธรรมที่เป็นปัญหาใหญ่สุดของสังคมไทยในปัจจุบันมีรายละเอียดดังนี้ ร้อยละ50.68 ความซื่อสัตย์สุจริตการทุจริตคอร์รัปชัน ร้อยละ14.95 การเสียสละแบ่งปันขาดน้ำใจเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนมากกว่าส่วนรวมร้อยละ 12.47 ขาดความสามัคคีปรองดองรักใคร่กลมเกลียวเกิดความขัดแย้งในสังคมร้อยละ 7.99 ขาดจิตสำนึกในเรื่องคุณธรรมจริยธรรมและประพฤติดีศีลธรรมอันดีงามร้อยละ 4.48 ไม่รักษากฎหมายขาดระเบียบวินัยไม่เคารพสิทธิผู้อื่นขาดความรับผิดชอบต่อสังคมร้อยละ 1.20 ไม่ละอายและเกรงกลัวต่อบาปร้อยละ7.75 ขาดสติไม่รักษาขนบธรรมเนียมประเพณีวัฒนธรรมไทยไม่รู้จักรักการให้อภัยกันและกันขาดความอดทนอดกลั้นไม่มีความยุติธรรมใช้อำนาจในทางที่ผิดและประชาชนร้อยละ 91.21 เห็นว่ามีความสำคัญต้องส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมในสังคมไทยเร่งด่วนมากถึงมากที่สุดแต่ประชาชนส่วนใหญ่ยังคงคิดว่าสถานศึกษาและองค์กรภาครัฐควรมีบทบาทหลักในการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม (ศูนย์คุณธรรม, 2557)

จากสถิติข้อมูลและงานวิจัยเกี่ยวกับคุณธรรมในสังคมไทยจะพบว่า คุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ เป็นปัญหาอันดับหนึ่งของคุณธรรมในสังคมไทยและเป็นคุณธรรมที่บกพร่องอย่างมากในปัจจุบัน ดังนั้น การศึกษา การส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากการวิเคราะห์คุณค่านวัตกรรมไทย จึงมุ่งเน้นไปที่ความซื่อสัตย์เป็นหลัก โดยใช้วรรณกรรมเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ ในประเด็นต่อไปจะขอกกล่าวถึง คุณธรรมด้านความซื่อสัตย์

4.3 การศึกษาค่านิยมรักความซื่อสัตย์สุจริตในต่างประเทศ

ในประเทศอังกฤษได้จัดตั้ง The committee on Standards in Public Life & BMRB Social Research ซึ่งอธิบายพฤติกรรมที่เกี่ยวข้องกับความซื่อสัตย์ใน 2 ลักษณะ คือ คำว่า Integrity หมายถึง การทำงานด้วยความซื่อตรง ไม่อาศัยอำนาจหน้าที่ในการเอื้อประโยชน์ให้กับ

บุคคลหรือองค์กรภายนอก และคำว่า Honesty หมายถึง การแสดงความสุจริตด้วยการเปิดเผยรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตน จากการศึกษาของคณะกรรมการดังกล่าวโดยการสำรวจความคิดเห็นของประชาชน ซึ่งให้นิยามคำว่า Integrity หมายถึง การประกาศและการแก้ปัญหาเรื่องผลประโยชน์ขัดแย้ง (Declaring and resolving conflict of interests) และการมีจริยธรรมในการให้บริการ (The public service ethic) มีการศึกษาวิจัยเรื่อง “Survey of Public Attitudes towards conduct in Public Life” โดย The National Centre for Social Research ซึ่งในปี ค.ศ.2002 ทำการศึกษาวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่า พฤติกรรมความซื่อสัตย์เป็นบัญญัติ 2 ประการจากหลักบัญญัติทั้งหมด 7 ประการ และมีการวิจัยต่อยอดในปี ค.ศ.2003 โดยสำรวจความคิดเห็นของประชาชน พบว่า Integrity เป็นพฤติกรรมของเจ้าหน้าที่รัฐที่ประชาชนให้ความสำคัญที่สุด โดยกลุ่มตัวอย่างเห็นว่า คุณสมบัติสำคัญที่เจ้าหน้าที่รัฐควรมี 3 อันดับแรก คือ เจ้าหน้าที่รัฐ (1) ไม่ควรรับสินบน (2) ควรพูดความจริง และ (3) ควรใช้เงินของรัฐให้เกิดประโยชน์สูงสุด นอกจากนี้ยังพบว่าข้าราชการการเมืองเป็นกลุ่มที่ประชาชนให้ความไว้วางใจในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริตน้อยที่สุด ผลการวิจัยได้สะท้อนให้เห็นว่า มีความขัดแย้งระหว่างความคาดหวังของประชาชน กับพฤติกรรมที่ข้าราชการการเมืองทำ ตัวอย่างเช่น การลงคะแนนเสียงในสภาของสมาชิกผู้แทนราษฎร โดยประชาชนคาดหวังว่าสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรจะลงคะแนนให้กับสิ่งที่ประชาชนต่อประชาชน แต่ในความเป็นจริงแล้ว สมาชิกสภาผู้แทน ลงคะแนนตามคำสั่งของพรรคการเมืองที่ตนสังกัดอยู่ ผลการวิจัยยังพบว่า ในกลุ่มข้าราชการที่มาจากแต่งตั้ง ประชาชนจะให้ความสำคัญกับเรื่องการอุทิศตนในการทำงานของข้าราชการ ความอดทน และการใช้เงินของรัฐให้เกิดประโยชน์สูงสุด ส่วนกลุ่มข้าราชการที่มาจากเลือกตั้งจะเน้นเรื่องความซื่อสัตย์ สิ้นทรัพย์ทางการเงิน และความรับผิดชอบ ขณะที่กลุ่มข้าราชการทั่วไปจะให้ความสำคัญกับเรื่องความซื่อสัตย์เป็นอันดับหนึ่ง ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าประชาชนมีความคาดหวังอย่างสูงต่อข้าราชการระดับสูงทั้งที่เป็นข้าราชการที่มาจากเลือกตั้งและที่มาจากแต่งตั้งว่า ข้าราชการในกลุ่มนี้จะยึดเอาหลักความประพฤติต่างๆ ไปใช้ในการปฏิบัติงานจริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของ (1) การคำนึงถึงประโยชน์ของประชาชนมากกว่าประโยชน์ส่วนตัว (2) มีความเป็นกลางและยุติธรรม และ (3) โปร่งใสและซื่อสัตย์ นอกจากนี้ประชาชนยังคาดหวังให้เจ้าหน้าที่รัฐมีความประพฤตินอกเหนือจากหลักบัญญัติ 7 ประการ ได้แก่ (1) ความอดทน (2) การตระหนักถึงสิ่งที่ประชาชนคิดว่าเป็นสิ่งสำคัญ และ (3) ความประพฤติส่วนตัวของเจ้าหน้าที่รัฐ (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน,2549: 91-92)

ประเทศแคนาดาได้มีข้อกำหนดเกี่ยวกับค่านิยมเชิงจริยธรรมในการให้บริการประชาชน (Ministry of Public Works and Government Services, 2003) ไว้ประการหนึ่งคือ ข้าราชการควรปฏิบัติและจัดการเรื่องส่วนตัวของตนด้วยความซื่อสัตย์สุจริต (Integrity) เพื่อให้ประชาชนเชื่อมั่นไว้วางใจ พิทักษ์และส่งเสริมเป้าหมายและความยุติธรรมของรัฐบาล ค่านิยม ความ

ชื่อเสียง (Value of loyalty) เป็นหัวใจสำหรับเจ้าหน้าที่รัฐ ซึ่งมักจะประสบปัญหาในการให้บริการ สาธารณะที่มีลักษณะของการจ้างงานแบบไม่แน่นอน และจ้างในระยะสั้น เจ้าหน้าที่รัฐอาจถูกกระตุ้น ให้มีการใช้บทบาทหน้าที่ในปัจจุบัน ให้เป็นประโยชน์ต่อตนเองและตำแหน่ง เพื่อการจ้างงานในอนาคต ดังนั้นระบบการจ้างงานควรสนับสนุนและส่งเสริมค่านิยมการชื่อเสียงต่อผลประโยชน์ส่วนรวม และความไว้วางใจของสาธารณะ (Public trust) ความซื่อสัตย์ต่อผลประโยชน์สาธารณะ (อยู่ใน กฎหมาย รัฐธรรมนูญ และการตีความของรัฐบาลที่มาจากทางเลือกตั้ง) เป็นค่านิยมหลักของการ ให้บริการสาธารณะ แต่ความซื่อสัตย์มีสองวิธี คือ รัฐบาลต้องแสดงออกถึงความซื่อสัตย์ต่อสถาบันให้ ปรากฏโดยผ่าน (1) ความเป็นผู้นำและการดำเนินการอย่างมีมนุษยธรรม (Human leadership and management) (2) การให้บริการสาธารณะต้องเป็นแบบวิชาชีพ (Professional public service) นั่นคือเจ้าหน้าที่รัฐต้องมีความเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงาน มีความสัมพันธ์อันดีกับหน่วยงาน และองค์กรของรัฐ แต่ไม่ได้รับประกันในเรื่องของการจ้างงาน (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพล เรือน, 2549 : 92)

4.4 ความซื่อสัตย์ในหลักธรรมคำสอนของศาสนา

ศาสนาพุทธ

พุทธศาสนามีคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า ซึ่งอาศัยหลักกฎแห่งกรรม กฎ ธรรมชาติ เกี่ยวกับการเกิดและการดับสูญ เหตุและผล มีคำสอนเรื่องบาปบุญ นรกสวรรค์ ซึ่งส่งผลให้ บุคคลผู้ประกอบกรรมดีในชีวิตนี้ จุดประสงค์ในชีวิตคือให้กระทำความดี ต่อดกิเลส เพื่อได้รับรางวัลใน ชาตินี้และชาติหน้า พระธรรมปิฎก (ป.อ.ปยุตโต (2544) กล่าวในแง่กุศล-อกุศล ความดี-ความชั่ว ไว้ ดังนี้

อายตนะ (แปลว่าที่ต่อหรือแดน หมายถึงที่ต่อกันให้เกิดความรู้หรือเปลอย่างง่ายว่า ทางรับรู้มี 6 ทางคือ ตา หู จมูก ลิ้น กาย และใจ) เป็นจุดเริ่มต้นและเป็นหัวเลี้ยวหัวต่อของทางแยก ระหว่างกุศลกับอกุศล ทางสายหนึ่งนำไปสู่ความประมาทมัวเมา ความชั่วและการหมกมิดอยู่กับโลก อีกสายหนึ่งนำไปสู่ความรู้เท่าทันการประกอบกรรมดี และความหลุดพ้นเป็นอิสระ ความสำคัญในเรื่องนี้อยู่ที่การฝึกฝนอบรมให้เข้าใจและปฏิบัติตนในเรื่องอายตนะอย่างถูกต้อง ตามปกติมนุษย์ทั่วไป จะถูกชักจูงล่อให้ดำเนินชีวิตในทางที่มุ่งเพื่อแสวงหาความสุขสบายโลก เทียบทำการต่างๆ เพียงเพื่อแสวงหา รูป เสียง กลิ่น รส ที่ชอบใจ และความสนุกสนานบันเทิงต่างๆ มาปรนเปรอตา หู จมูก ลิ้น ผิวกาย และใจ อยากรของตน พอกพูนความโลภ โกรธหลง แล้วก่อให้เกิดความวุ่นวายเดือดร้อนทั้งแก่ตนและผู้อื่น คน จำนวนมากบางที่ไม่ได้รับการเตือนสติ ให้สำนึกหรือยังคิดที่จะพิจารณาถึงความหมายแห่งการกระทำ ของตนและอายตนะที่ตนปรนเปรอเลย และไม่เคยปฏิบัติเกี่ยวกับการฝึกอบรมหรือสังวรระวังเกี่ยวกับ

อายตนะหรืออินทรีย์ของตน จึงมีแต่ความลุ่มหลงมัวเมายิ่งๆ ขึ้น การแก้ไขเรื่องนี้ส่วนหนึ่งอยู่ที่การสร้าง ความเข้าใจให้รู้เท่าทันความหมายของอายตนะและสิ่งที่เกี่ยวข้องว่า ควรจะมีบทบาทและความสำคัญในชีวิตของตนแค่ไหน เพียงไร และอีกส่วนหนึ่งให้มีการฝึกอบรมด้วยวิธีประพฤติปฏิบัติ เกี่ยวกับการสำรวมระวัง ใช้งานและรับเอาอายตนะเหล่านั้น ในทางที่จะเป็นประโยชน์แก่ตนเองและแก่สังคม การปฏิบัติทางจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับอายตนะโดยตรงบ้าง โดยอ้อมบ้าง มีหลายอย่าง บางอย่างก็มีไว้เพื่อใช้ในขั้นตอนต่างๆ กัน องค์ธรรมที่สำคัญที่ใช้ระวังตั้งแต่ต้นคือสติ สติจะตั้งมั่นได้ ต้องมีการฝึกอบรม (ขัตติยา กรรณสูต, 2547 : 26-27)

จากคำกล่าวข้างต้นทำให้เข้าใจถึงหลักปฏิบัติในศาสนาพุทธได้ว่าการจะไปถึงการปฏิบัติกุศลกรรมต่างๆ จำเป็นต้องมีการฝึกปฏิบัติตนเอง ทั้งด้านกาย วาจาและใจ ให้ใช้สติอยู่ในศีลในธรรมอย่างสม่ำเสมอ และหลักที่เป็นพื้นฐานในศาสนาพุทธที่ทำให้บุคคลเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ (มพพ :10-13) โดยอธิบายว่า การให้ทานเป็นการตัดทำลายความขี้เหนียว ทำลายความตระหนี่ ลดความเห็นแก่ตัว การให้ทานจึงเป็นบารมีอย่างหนึ่ง ทำให้เกิดความสบายใจแจ่มจิตใจ (จิตที่คิดให้นั้น สบายกว่าจิตที่คิดเอา) (ขัตติยา กรรณสูต, 2547 : 27)

ศีล คือ แนวทางการปฏิบัติธรรมอันสำคัญยิ่งตามคำสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้า เป็นหลักเบื้องต้นให้พุทธศาสนิกชนประพฤติปฏิบัติได้ อันจะนำไปสู่การมีสมาธิและปัญญา ศีล เป็นการตั้งใจรักษากาย วาจา ใจให้เรียบร้อย ไม่ทำตนเป็นคนชั่ว เป็นเครื่องกำจัดกิเลสอย่างหยาบที่จะก้าวล่วงทางกาย วาจา กล่อมเกลาคความประพฤติให้ประณีตยิ่งขึ้น และ “ศีล” เป็นเบื้องต้น เป็นที่ตั้งแห่งคุณความดีทั้งหลาย และเป็นประธานแห่งธรรมทั้งปวงทั้งนี้คำสอนเรื่องศีล 5 ได้แก่ 1. การไม่ฆ่าสัตว์ ไม่ฆ่าผู้อื่น ไม่ทำร้ายผู้อื่น 2. ไม่ลักขโมย ไม่ฉ้อโกง 3. ไม่ผิดลูกเมียเขาหรือการคิดนอกใจคบชู้ 4. ไม่พูดโกหก ไม่หลอกลวง และ 5. ไม่ดื่มสุรา สูบบุหรี่ สิ่งเสพติด ไม่เล่นการพนัน (มหามกุฏราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์. 2545 : 237)

ภาวนา คือ การอบรมกุศล การอบรมคุณความดีทางใจ จำแนกเป็น สมถภาวนา และวิปัสสนาภาวนา ดังนี้ (มหามกุฏราชวิทยาลัยในพระบรมราชูปถัมภ์, 2545 : 237)

- สมถภาวนา คือ การทำใจให้สงบจากกามและอกุศลธรรมอย่างอื่น ทำใจให้แน่วแน้อยู่ในอยู่ในอารมณ์เดียว เป็นเครื่องกำจัดความฟุ้งซ่านแห่งจิต ทำจิตให้ผ่องใส ทำให้ได้สุขอย่างประณีต ละเอียดเป็นผล

- วิปัสสนาภาวนา คือ การทำปัญญาให้เห็นสภาพจริงตามความเป็นจริง เช่น เห็นทุกข์ เห็นการเกิดแก่เจ็บตาย ทำให้ไม่หลงยินดีในส่วนที่ตั้งแห่งความยินดี ไม่หลงยินร้ายในส่วนที่ตั้งแห่งความยินร้าย ไม่หลงมกมายในส่วนที่เป็นที่ตั้งแห่งความหลง

พระธรรมปิฎก (2541 : 22) ได้อธิบายรายละเอียดของบุญกิริยาวัตถุเกี่ยวกับภาวณา โดยประยุกต์ให้เข้ากับสถานการณ์ปัจจุบัน โดยระบุว่าภาวณาเป็นการพัฒนาชีวิต ซึ่งมีลักษณะการพัฒนา 4 อย่างด้วยกัน คือ

1. กายภาวณา แปลว่า ทำกายให้เจริญ ทำร่างกายให้แข็งแรง มีการฝึกทักษะการใช้ร่างกาย การใช้มือ ใช้อวัยวะให้มีความชำนาญในการประกอบกรต่าง ๆ ซึ่งมุ่งหมายไปในทางอาชีพ พัฒนาร่างกายหรืออินทรีย์ของมนุษย์ให้สัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม ทั้งทางธรรมชาติและวัตถุ และเลือกรับเอาสิ่งที่มีคุณค่าเป็นประโยชน์มาให้แก่ชีวิต ป้องกันไม่ให้รับเอาสิ่งไม่ดีหรือเป็นโทษเข้ามา

2. คีลภาวณา คือ การจัดระเบียบระบบให้กับชีวิตตนเอง มีระเบียบในระดับของการไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน รู้จักควบคุมบังคับจิตใจกับตัวเองได้ดี

3. จิตภาวณา คือ การพัฒนาจิตใจ ให้มีคุณธรรม คือ มีเมตตา กรุณา มีศรัทธา มีความกตัญญูกตเวที เป็นต้น ให้มีการพัฒนาสมรรถภาพทางจิต ให้มีความเข้มแข็ง ให้มีสมาธิ มีสติ มีวิริยะ มีความรับผิดชอบ มีความเข้มแข็ง เป็นต้น และให้มีการพัฒนาสุขภาพชีวิต ทำจิตใจให้มีความสุข มีความเบิกบาน มีปิติ อิ่มใจ มีความปราโมทย์ ราบรื่นบันเทิงใจ เป็นต้น

4. ปัญญาภาวณา คือ พัฒนาปัญญา โดยพัฒนาไปเป็นขั้น ๆ เริ่มจากการพัฒนาความรู้ ให้มีความรู้ ความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ และวิชาการ รู้เหตุรู้ผล ฯลฯ เรียนรู้ความจริงตามความเป็นจริง ไม่ปรุงแต่งจิตใจตามสิ่งที่รับรู้ ขึ้นต่อมา คือ การคิด การวินิจฉัย การวางแผน ต่อจากนั้น คือ ความสามารถที่จะนำความรู้มาใช้จัดแจง จัดทำ ดำเนินการต่าง ๆ ให้สำเร็จผลตามที่ต้องการ และขั้นสุดท้าย คือ การรู้เท่าทันโลก และชีวิตตามเป็นจริง ทำให้จิตใจเป็นอิสระ ไม่หลงวิ่งตามอำนาจชักจูงใด ๆ ไม่ติดยึด ไม่เกิดทุกข์กับปัญหาใด ๆ เป็นต้น

นอกจากบุญกิริยาวัตถุแล้ว พุทธศาสนิกชนยังมีแนวทางดำเนินชีวิตเพื่อบรรลุถึงการมีคุณธรรมระดับสูง คือ การปฏิบัติตามมรรคองค์ 8 อันประกอบด้วย การปฏิบัติตนชอบ 8 ขั้นตอน คือ สัมมาทิฐิ (การมีความเห็นชอบ – ถูกต้อง) สัมมาสังกัปปะ (การมีความคิดชอบ) สัมมาวาจา (การมีวาจาชอบ) สัมมากัมมันตะ (การมีกรงานชอบ) สัมมาอาชีวะ (การมีอาชีพชอบ) สัมมาวายามะ (การมีความพยายามชอบ) สัมมาสติ (การมีสติชอบ) และสัมมาสมาธิ (การมีสมาธิชอบ) โดยเฉพาะการมีสัมมาทิฐิ ซึ่งหมายถึง การมีความรู้อย่างถูกต้อง อันจะนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติตนอย่างถูกต้อง ความรู้ที่ถูกต้อง หรือความรู้ชอบนี้ ประกอบด้วยสิ่งต่อไปนี้ (พระโพธิธรรมาจารย์. 2526 : 125)

(1) ทานที่ทำแล้วมีผล คือ การมีความเชื่อและเห็นประโยชน์ของการให้ การทำทาน การเสียสละ การเอื้อเฟื้อ

(2) ยัญพิธีที่บูชาแล้วมีผล ยัญพิธี คือ พิธีกรรมอันเป็นเครื่องประกอบให้เกิดผลในการสร้างความรู้ความเข้าใจในทางพุทธศาสนา เช่น การเทศน์ การแสดงธรรม เป็นต้น ความเชื่อนี้ คือ เชื่อว่าพิธีกรรมเหล่านั้นมีผลในสร้างความรู้ความเข้าใจ อันจะนำไปสู่การปฏิบัติที่ถูกต้องต่อไป

(3) สังเวทที่บวงสรวงแล้วมีผล การบวงสรวง คือ การอ้อนวอน การร้องขอ ซึ่งเป็นพิธีกรรมในการสร้างขวัญกำลังใจให้เกิดความสามัคคี เคารพนับถือกัน ฯลฯ การบวงสรวงที่ถูกต้อง คือ การบวงสรวงเพื่อให้เกิดประโยชน์ในการปฏิบัติ โดยไม่ข้องแวะกับไสยศาสตร์ ฤทธิเดช การบนบานศาลกล่าว การพลีกรรม ฯลฯ ที่ทำให้เกิดการสูญเสียหรือการหลอกลวง

(4) ผลวิบากของกรรมที่ตีทำชั่ว มีอยู่ คือ การเชื่อในเรื่องการทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว

(5) บุญกรรมมีจริง

(6) โลกนี้มี โลกหน้ามี เป็นความเชื่อเรื่องการเวียนว่ายตายเกิด

(7) มารดามี

(8) บิดามี

(9) สัตว์ที่เป็นโอปปาติกะมี

(10) สมณพราหมณ์ ที่ดำเนินชอบ ปฏิบัติชอบ มีอยู่ หมายถึง ในโลกนี้ยังมีพระสมณะ พราหมณ์ที่ปฏิบัติดี ปฏิบัติชอบตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าอยู่ ซึ่งบุคคลจะต้องเสาะแสวงหาพระผู้ปฏิบัติดี ปฏิบัติตรงตามคำสั่งสอนของพระพุทธเจ้าให้พบ

สัมมาทิฐิ 10 นี้เป็นความรู้หรือความเห็นที่ถูกต้อง เป็นช่องทางนำผู้ที่เชื่อในสิ่งเหล่านี้ไปสู่การปฏิบัติชอบในที่สุด

(2) วิธีการสอนของพระพุทธเจ้า

บุญมี แทนแก้ว ระบุว่า การปลูกฝังจริยธรรมซึ่งหมายรวมถึงความซื่อสัตย์ด้วยซึ่งพระพุทธเจ้าตรัสสอนไว้มี 2 ลักษณะคือ ศิลปะวิธีสอน และกลวิธีสอน (ชัตติยา กรรณสูต, 2547 : 30)

ลักษณะที่ 1 ศิลปะวิธีสอน ของพระพุทธเจ้า ในสมัยปัจจุบันเรียกว่า วาทศิลป์ หมายถึงการทำให้ผู้ฟังรับรู้มี 4 ลักษณะคือ

1. สันทัสสนา สอนให้รู้แจ้งเห็นจริงด้วยใจเหมือนตาเห็น
2. สมาทปนา สอนจนสามารถทำให้ผู้ฟังปฏิบัติตามได้
3. สมุตเตชนา สอนเข้าใจผู้ฟังให้มีความกล้าหาญในการปฏิบัติตาม
4. สัมปหังสนา สอนให้ผู้ฟังร่าเริงแจ่มใส แขมขื่นในการฟังและปฏิบัติตาม

ลักษณะที่ 2 เรียกว่า กลวิธีสอน สำหรับพระพุทธเจ้านั้น การสอนอาจจำแนกได้

ดังนี้

1. รู้จักบุคคลหรือชุมชนที่จะสอน
2. รู้จักเลือกธรรมะสอนให้เหมาะสมกับบุคคลหรือชุมชน
3. สอนจากรูปธรรมไปหานามธรรม
4. สอนจากสิ่งที่เห็นได้ง่ายไปหาสิ่งที่เห็นได้ยาก
5. สอนจากสิ่งที่รู้แล้วไปยังสิ่งที่ยังไม่รู้

6. สอนด้วยการเปรียบเทียบหรือด้วยวิธีอุปมาอุปไมย
7. สอนด้วยอุปกรณ์การสอน ซึ่งแยกย่อยออกเป็น 3 อย่างคือ
 - 7.1 ใช้เหตุผลที่เกิดขึ้นเป็นอุปกรณ์
 - 7.2 ใช้ภาพนิมิตเหมือนฉายภาพยนตร์
 - 7.3 ใช้วิธีให้ทดลองด้วยตนเอง

สรุป จากแนวคิดความซื่อสัตย์ในหลักธรรมคำสอนของศาสนาพุทธกล่าวได้ว่า การถ่ายทอดและการปลูกฝังคุณธรรมโดยเฉพาะคุณธรรมความซื่อสัตย์เป็นสิ่งที่เป็นามธรรม จึงเป็นการสอนที่ยากยิ่งไม่ เหมือนการสอนสิ่งที่เป็นรูปธรรม อย่างไรก็ตามศาสนาพุทธมีหลักการและเหตุผลและอาศัยหลักธรรมชาติที่เข้าใจคุณธรรมความซื่อสัตย์ได้ง่ายกว่าศาสนาคริสต์และอิสลามที่มีพื้นฐานความเชื่อในพระวาจาหรือโองการของพระเจ้าซึ่งเป็นมิติสูงสุดไม่สามารถมองเห็นหรือเข้าใจได้ จึงต้องอาศัยการถ่ายทอดทางคำสอนของศาสดาผู้นำความเชื่อซึ่ง สามารถทำให้ผู้รับคำสอนมีความเชื่อตามและเข้าถึงคุณธรรมต่างๆ ได้ นอกจากนี้ในหลักธรรมคำสอนของศาสนาพุทธที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมความซื่อสัตย์ยังปรากฏให้เห็นในคำสอนเรื่องศีล 5 ได้แก่ 1. การไม่ฆ่าสัตว์ ไม่ฆ่าผู้อื่น ไม่ทำร้ายผู้อื่น 2. ไม่ลักขโมย ไม่ฉ้อโกง 3. ไม่ผิดลูกเมียเขาหรือการคิดนอกใจคบชู้ 4. ไม่พูดโกหก ไม่หลอกลวง และ 5. ไม่ดื่มสุรา สูบบุหรี่ สิ่งเสพติด ไม่เล่นการพนัน และมรรคองค์ 8 ประกอบด้วยสัมมาทิฐิ (การมีความเห็นชอบ - ถูกต้อง) สัมมาสังกัปปะ (การมีความคิดชอบ) สัมมาวาจา (การมีวาจาชอบ) สัมมากัมมันตะ (การมีการงานชอบ) สัมมาอาชีวะ (การมีอาชีพชอบ) สัมมาวายามะ (การมีความพยายามชอบ) สัมมาสติ (การมีสติชอบ) และสัมมาสมาธิ (การมีสมาธิชอบ) ทั้งนี้หลักคำสอนดังกล่าวได้ครอบคลุมคุณธรรมความซื่อสัตย์ต่อตนเองและความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน เมื่อนุชนมีคุณธรรมความซื่อสัตย์ดังกล่าวแล้วก็จะนำมาซึ่งความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติในที่สุด

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้รวบรวมตัวอย่างแนวคำสอนตามหลักธรรมของศาสนาพุทธที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมความซื่อสัตย์โดยพระอาจารย์ที่มีชื่อเสียงได้แก่ พระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาสภิกขุ) พระพรหมมิ่งคลาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ) พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต) พระไพศาล วิสาโล และพระมหาวิมลชัย วชิรเมธี (ว.วชิรเมธี) รายละเอียดดังนี้

แนวคำสอนของพระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาสภิกขุ)เกี่ยวกับคุณธรรมความซื่อสัตย์

..ขอฝากไว้อย่างนี้แหละว่า จงแก้ปัญหาทั้งหมดทั้งสิ้นด้วยความเป็นไท
ให้ถูกต้อง และให้เต็มให้สมบูรณ์ อย่าเป็นไทกันแต่ปาก ปากเป็นไทแต่ใจ
เป็นทาส เป็นทาสของกิเลส **บูชาความเห็นแก่ตัว** บูชากิเลสนี้ไม่ใช่ไท..

(ร้อยธรรมคำสอน,2555: 20)

..ถ้าพระเจ้าพระสงฆ์เห็นแก่ตัว ก็หมดความเป็นพระเจ้าพระสงฆ์ เป็นพ่อค้า
ทำนาบนหลังทากทากยิกาทิ้งหลาย อุบาสกอุบาสิกาที่เหมือนกันนะ ถ้า
อุบาสกอุบาสิกาเป็นผู้เห็นแก่ตัวขึ้นมาก็ทำนาบนศาสนา ให้ศาสนามัน
ยุ่งยากไปหมด...

(ร้อยธรรมคำสอน,2555: 21)

...ขอให้มันได้เพียงเท่านี้แหละ เป็นตัวเองมันมีความสุข ไม่มีทุกข์
พอใจตัวเอง ยกมือไหว้ตัวเองได้อยู่ **บุคคลนั้นทำให้บุคคลอื่นรอบตัวนั้น**
พลอยได้รับประโยชน์ตามกันไปด้วย ประโยชน์ตนและประโยชน์ผู้อื่น
มันก็ถึงพร้อมแล้วก็ควรจะพอแล้ว จะบ้าเอาไปถึงไหนกันนัก ...

(ร้อยธรรมคำสอน,2555: 24)

จากตัวอย่างแนวคำสอนของพระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาสภิกขุ)เกี่ยวกับคุณธรรม
ความซื่อสัตย์สรุปได้ว่าท่านสอนเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ต่อตนเองต่อผู้อื่น ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน
ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม

แนวคำสอนของพระพรหมมังคลาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ)เกี่ยวกับคุณธรรมความซื่อสัตย์

...เรามีชีวิตอยู่ในบ้านในเมือง ควรจะทำอะไรช่วยชาติช่วยบ้านเมืองกัน
บ้าง ไม่ยากอะไรเลย คือให้ทุกคนตั้งใจทำความดี ตามหน้าที่ ที่เรามี
เราเป็นอยู่...

(ร้อยธรรมคำสอน,2555: 38)

...เราจะกำจัดความริษยาด้วยอะไร ก็ด้วยการ**คิดให้ตรงกันข้าม**
คิดให้มีความยินดี พอใจ ในสภาพชีวิตของคนนั้น ยินดีในกิริยาท่าทาง
 ในการพูดจา ในการทำงาน ในการเป็นอยู่..

(ร้อยธรรมคำสอน,2555: 40)

...เราจะอยากได้อะไร อย่าได้ใช้ความข่มขู่ อย่าใช้อำนาจ อย่าใช้อิทธิพล
เพื่อไปเอาอะไรจากคนนั้น เพราะการกระทำเช่นนั้นเป็นการกระทำที่ไม่
 ถูกต้อง เราควรจะพูดจาประนีประนอม ค่อยพูดค่อยทำความเข้าใจกัน...

(ร้อยธรรมคำสอน,2555: 52)

จากตัวอย่างแนวคำสอนของพระพรหมมังคลาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ) เกี่ยวกับ
 คุณธรรมความซื่อสัตย์สรุปได้ว่าท่านสอนเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ความคิด คำพูด การกระทำ
 ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน ทำหน้าที่ด้วยความรับผิดชอบให้ดีที่สุด ไม่ทุจริตคอร์รัปชันในหน้าที่การ
 งานหรือใช้อิทธิพลเพื่อได้มาซึ่งประโยชน์ส่วนตน และความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติทำ
 ประโยชน์เพื่อสังคมส่วนรวม

แนวคำสอนของพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต) เกี่ยวกับคุณธรรมความซื่อสัตย์

...สังคมของเราเวลานี้ไปหมุนเรื่องการทำเพื่อตัวเองกันมากไป

ก็เลยเห็นแก่ตัวและก็เบียดเบียนแย่งชิงกัน ฉะนั้นปัญหามันก็มาก

ไม่มองเพื่อนมนุษย์ว่าเป็นมนุษย์ เหมือนเราจะมองแต่ในแง่เขาแง่เรา
 แย่งแย่งกันแย่งชิงกัน มันก็ยิ่งยุ่ง...

(ร้อยธรรมคำสอน,2555: 83)

จากตัวอย่างแนวคำสอนของพระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต)เกี่ยวกับคุณธรรม
 ความซื่อสัตย์สรุปได้ว่าท่านสอนเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ไม่เห็นแก่
 ตัว ทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม

แนวคำสอนของพระไพศาล วิสาโลเกี่ยวกับคุณธรรมความซื่อสัตย์

...ความมีน้ำใจ ความเสียสละมันเป็นสิ่งที่เป็นประโยชน์ ทั้งแก่ผู้อื่นและตัวเอง คนที่รู้จักเอื้อเฟื้อผู้อื่น ก็จะเป็นคนที่สุขง่ายทุกข์ยาก คนเราถ้าหากว่าได้รู้จัก เสียสละ เอื้อเฟื้อ เราจะพบว่า การเสียสละนั้นแหละ มันทำให้เกิดความสุขแก่ตัวเอง เป็นความสุขทางจิตใจ

(ร้อยธรรมคำสอน,2555: 98)

...เวลาตัดสินใจจะทำอะไร อย่าถามว่าทำแล้ว ฉันจะได้อะไร แต่เราควรถามว่าทำแล้วส่วนรวม จะได้อะไรบ้าง หรือว่าสิ่งที่ทำนั้นถูกต้องไหม เพราะคนเรานั้นไม่ได้เกิดมาเพื่อที่จะเอาเข้าตัวให้มากมาย แต่เรามีหน้าที่ที่จะช่วยเหลือส่วนรวมถ้าเราทำเช่นนี้ก็จะทำให้ความเป็นมนุษย์ของเรามีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น...

(ร้อยธรรมคำสอน,2555: 108)

...เวลาใครได้ดีหรือได้มากกว่าเรา ไม่ควรอิจฉาเขา แต่ควรชื่นชมยินดีเขา เพราะว่าความอิจฉาจะทำให้จิตใจร้อนรุ่มเป็นทุกข์ ในทำนองเดียวกัน เวลาใครเขาทำดีก็อย่าไปเขม่นหรืออิจฉาเขา ควรชื่นชมยินดี เพราะสิ่งนี้จะทำให้ความดีในใจเราเจริญงอกงามขึ้นด้วย และทำให้ใจเราเป็นบุญ...

(ร้อยธรรมคำสอน,2555: 109)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

จากตัวอย่างแนวคำสอนของพระไพศาล วิสาโล เกี่ยวกับคุณธรรมความซื่อสัตย์สรุปได้ว่าท่านสอนเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น ทั้งความซื่อตรงในความคิด คำพูดและการกระทำ รวมถึงความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติ การเสียสละเพื่อส่วนรวมเห็นประโยชน์ของส่วนรวมเป็นที่ตั้ง

แนวคำสอนของพระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี (ว.วชิรเมธี) เกี่ยวกับคุณธรรมความซื่อสัตย์

...การกตัญญูต่อชาตินั้น ทำได้ด้วยการไม่แตกสามัคคี ณ เวลานี้ คนไทยกำลังอกตัญญูต่อชาติไทย เพราะเราแตกสามัคคีกันเป็นเสี่ยงๆ เสี่ยงไปหมดเลย ไปกันคนทิศคนละทางหมดเลย **อะไรทำให้เราแตกสามัคคี ผลประโยชน์ ผลประโยชน์คำเดียวเท่านั้นเอง...**

(ร้อยธรรมคำสอน,2555: 118)

...เรารักผลประโยชน์มากกว่ารักชาติ ต้องให้คนเล็กคนน้อยตายอีกเท่าไร เราจึงจะสำนึกว่าผลประโยชน์ที่เราแย่งชิง แท้ที่จริงมันเป็นสิ่งสมมติแต่ เพราะผลของการแย่งชิงเงินทอง ข้าวของ ซึ่งเราเรียกมันว่าผลประโยชน์ นี้ก่อให้เกิดการฆ่ากันระหว่างคนไทย...

(ร้อยธรรมคำสอน,2555: 124)

...ทำอะไรเราจึงจะกตัญญูต่อสถาบันพระมหากษัตริย์ ก็ตอบได้สั้นๆ ว่า ถ้ารักในหลวงก็ปฏิบัติธรรม เรารักในหลวง เรารักสถาบันกษัตริย์ เราต้องช่วยกันเป็นคนดี พระมหากษัตริย์จะมีความสุขที่สุดถ้ามองเห็นพลกนิกรของพระองค์เป็นคนมีศีลมีธรรม...

(ร้อยธรรมคำสอน,2555: 129)

...ดอกไม้ที่หอมที่สุด สำหรับคนเป็นพ่อเป็นแม่ คือ ดอกไม้ที่ชื่อลูกกตัญญู ดอกไม้ที่เหม็นที่สุดสำหรับคนเป็นพ่อเป็นแม่ คือ ดอกไม้ที่ชื่อลูกเนรคุณ พ่อแม่จะมีความสุขที่สุด ถ้าได้เห็นว่าลูกตัวเองนั้นเป็นลูกที่มีความกตัญญู...

(ร้อยธรรมคำสอน,2555: 131)

จากตัวอย่างแนวคำสอนของพระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี (ว.วชิรเมธี)เกี่ยวกับคุณธรรมความซื่อสัตย์สรุปได้ว่าท่านสอนเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ต่อพ่อแม่ผู้มีพระคุณ ความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ โดยเฉพาะความรักชาติต้องแสดงออกด้วยความสามัคคี และความจงรักภักดีต่อพระมหากษัตริย์ด้วยการเป็นคนดี

สรุป จากตัวอย่างแนวคำสอนตามหลักธรรมของศาสนาพุทธที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรม ความซื่อสัตย์โดยพระอาจารย์ที่มีชื่อเสียงได้แก่ พระธรรมโกศาจารย์ (พุทธทาสภิกขุ) พระพรหมมิ่งคลาจารย์ (ปัญญานันทภิกขุ) พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ.ปยุตโต) พระไพศาล วิสาโล และพระมหาวุฒิชัย วชิรเมธี (ว.วชิรเมธี) สามารถกล่าวได้ว่าแนวคำสอนของทุกท่านมีแนวทางเดียวกันที่จะมุ่งสอนให้คนในสังคมเป็นคนดีโดยเฉพาะการปลูกฝังคุณธรรมความซื่อสัตย์ทั้งความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน และความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติ

ศาสนาคริสต์

หลักคำสอนในศาสนาคริสต์ เริ่มปรากฏในสมัยที่พระเจ้าทรงกอบกู้ประชากรของพระองค์ คือ ชนชาติอิสราเอลให้หลุดพ้นจากการเป็นทาสในประเทศอียิปต์ และอพยพออกจากดินแดนดังกล่าว โดยมีผู้นำชื่อโมเสส อย่างไรก็ตาม เมื่อสังคมชาวฮีบรูตกอยู่ในสภาพที่บ้านแตกสาแหรกขาด ผู้คนต้องอาศัยอยู่ร่วมกัน มีปัญหาในสังคมเกิดขึ้นมากมาย พระเจ้าโดยผ่านทางโมเสสจึงทรงกำหนดพระบัญญัติเพื่อเป็นข้อปฏิบัติสำหรับสังคมชาวฮีบรูในขณะนั้นไว้ 10 ประการ เพื่อเหตุผลของการทำให้ทุกคนอยู่อย่างสงบสุข (กรมการศาสนา, 2542: 14)

1. จงนมัสการพระเจ้าผู้เป็นเจ้า พระเจ้าแต่ผู้เดียวของเจ้า
2. อย่าออกพระนามพระเจ้าผู้เป็นเจ้าโดยไม่สมเหตุ
3. “วันพระเจ้า” อย่าลืมนั่งลงเป็นวันศักดิ์สิทธิ์
4. จงเคารพนับถือบิดามารดา
5. อย่าฆ่าคน
6. อย่าทำอุลามก
7. อย่าลักขโมย
8. อย่าใส่ความนินทา
9. อย่าปลงใจในความอุลามก
10. อย่ามักได้ทรัพย์ของเขา

ซึ่งพระบัญญัติดังกล่าว ถือเป็นหลักคำสอนเพื่อการปฏิบัติสำหรับชาวคริสต์สืบต่อเป็นต้นมา อย่างไรก็ตาม พระบัญญัติ 10 ประการในสมัยโมเสสนี้ ยังไม่มีความสมบูรณ์ จนกระทั่งพระบุตรของพระเจ้าได้บังเกิดมาเป็นมนุษย์ ในนามพระเยซูเจ้า ซึ่งเมื่อพระองค์ได้ออกเทศนาสั่งสอนคำสอนของพระองค์ หรือที่ คริสตชนเรียกว่า พระวรสาร ได้ทำให้พระบัญญัติ 10 ประการมีความชัดเจน และสมบูรณ์ครบครันมากขึ้น พระบัญญัติ 10 ประการนี้ ถือว่าเป็นการยืนยันถึงความรักที่มีต่อพระเจ้าและเพื่อนมนุษย์ ถือเป็นพันธะหน้าที่ขั้นพื้นฐานของมนุษย์ต่อพระเจ้าและเพื่อนมนุษย์

กล่าวอีกนัยหนึ่ง สาระสำคัญของพระบัญญัตินี้ เปลี่ยนแปลงไม่ได้ และเป็นข้อบังคับเสมอในทุกที่ ทุกคนต้องปฏิบัติ และจะละเว้นเสียไม่ได้ (ซัตติยา กรรณสูตร, 2547: 33)

สรุป จากแนวคำสอนของศาสนาคริสต์เกี่ยวกับคุณธรรมความซื่อสัตย์กล่าวได้ว่า ปรากฏให้เห็นในพระบัญญัติ 10 ประการทั้งความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่นคือไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ไม่ลักขโมยลักทรัพย์ ไม่นินทาผู้อื่น(การระวังคำพูด) และความซื่อสัตย์ต่อพระผู้เป็นเจ้าและบิดามารดา

ศาสนาอิสลาม

ศาสนาอิสลามเป็นศาสนาที่ยิ่งใหญ่ศาสนาหนึ่งโดยมีศาสดา คือ พระมะหะหมัด ทรรศนะในเรื่องจริยธรรมของชาวมุสลิม เริ่มจากสมัยการอยู่ร่วมกันระหว่างชนเผ่าต่างๆ ในคาบสมุทรอาระเบียจน จริยธรรมจึงเน้นในเรื่องการอยู่ร่วมกันอย่างผาสุก และเน้นจริยธรรมของชนเผ่าต่างๆ เรื่องเกียรติยศ ความกล้าหาญ ความจงรักภักดี ความเมตตา และความมีจิตใจกว้าง ชาวมุสลิมถือพระคัมภีร์อัลกุรอานเป็นคัมภีร์ศักดิ์สิทธิ์ที่พระองค์อัลลอฮ์ทรงประทานให้มนุษย์โดยผ่านทางมะลาอิกะฮ์ (เทพบริวาร) จริยธรรมในศาสนาอิสลามเป็นเรื่องของการปฏิบัติตนในเป็นไปตามบัญญัติของพระองค์อัลลอฮ์มากกว่าอย่างอื่น ในทรรศนะมุสลิมเห็นว่ามนุษย์มีความสามารถจำกัด เรื่องคุณธรรมที่แท้จริงเป็นเรื่องที่เหนือความสามารถของมนุษย์ แต่ศาสนาอิสลามไม่ปฏิเสธว่ามนุษย์มีเสรีภาพในการสร้างคุณธรรม แต่คุณธรรมสูงสุดอยู่ที่พระองค์อัลเลาะห์เจ้า การปฏิบัติตามต้องการของพระองค์อัลลอฮ์จึงเป็นการกระทำที่ดีที่สุด พระมหาคัมภีร์อัล-กุรอานเป็นคัมภีร์ศักดิ์สิทธิ์ของศาสนาอิสลามที่พระองค์อัลเลาะห์ทรงมอบให้มนุษย์ โดยมอบให้พระศาสดามะหมัดนำมาเผยแพร่ยังมวลมนุษย์ต่อไป ซึ่งมีหลักคำสอนที่สำคัญเป็นแนวทางปฏิบัติ คือ หลักศรัทธา หลักอิสลาม และหลักการทำความดีด้วยความสำนึกมัน อันสรุปได้ดังนี้ (อารยา พิสุทธิพงษ์. 2537: 17-24 และมัณฑนา คุปตะพันธ์. 2536: 42-82)

หลักศรัทธา (อัล-อิหม่าม) มี 6 ประการ คือ

- 1) ศรัทธาในพระผู้เป็นเจ้า
- 2) ศรัทธาในบรรดามลาอิกะฮ์
- 3) ศรัทธาในบรรดาคัมภีร์
- 4) ศรัทธาในบรรดาศาสนทูต
- 5) ศรัทธาในวันพิพากษาความดีความชั่ว
- 6) ศรัทธาต่อกฎกำหนดสภาวะการณ์

หลักอิสลาม (อัล-อิสลาม) มี 5 ประการ คือ

- 1) การปฏิญาณตน คือ การกล่าวปฏิญาณตนว่า “ไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากอัลเลาะห์ แท้จริงมะหะหมัดเป็นศาสนทูตของพระองค์”

2) การละหมาด (Pray) คือ การแสดงความเคารพต่อพระเจ้าทั้งทางร่างกาย วาจา และจิตใจ เป็นการควบคุมพฤติกรรมของมุสลิมให้ตั้งมั่นในความดี ละเว้นความชั่ว และจิตใจที่บริสุทธิ์ โดยปกติมุสลิมจะละหมาดวันละ 5 เวลา คือ เวลาย่ำรุ่ง เวลากลางวัน เวลาเย็น เวลาพลบค่ำ และเวลากลางคืน

3) การถือศีลอด (Fasting) หมายถึง การงดเว้นจากการบริโภคอาหาร เครื่องดื่ม การร่วมประเวณี การรักษาวัยวะะทุกส่วนให้พ้นจากการทำชั่ว หากมุสลิมคนใดถือศีลอดโดยการอดอาหารทั้งวัน แต่ในด้านอารมณ์มิได้ระงับ ยังพูดเพื่อเจ้อ นินทาว่าร้าย อิจฉาริษยา ฯลฯ เขาผู้นั้นจะไม่ได้รับอะไรตอบแทนจากพระเจ้านอกจากความหิวโหย มุสลิมทุกคนที่บรรลุนิติภาวะแล้วต้องถือศีลอด ยกเว้นบุคคลต่อไปนี้ได้รับการผ่อนผัน คือ คนชรา คนป่วยเรื้อรังที่แพทย์วินิจฉัยว่ารักษาไม่หาย หรือสุขภาพไม่ปกติ หากถือศีลอดแล้วจะเป็นอันตรายต่อสุขภาพ หญิงมีครรภ์และแม่ลูกอ่อนที่ต้องให้นมแก่ทารก บุคคลที่ทำงานหนัก ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับดุลพินิจและศรัทธาของตัวเองว่าจะถือศีลอดได้หรือไม่ บุคคลที่อยู่ในระหว่างการเดินทาง และหญิงขณะมีรอบเดือนและหลังคลอด ผลจากการถือศีลอด ทำให้เกิดความสำรวมกาย วาจา ใจ ทำให้รู้จักความหิวโหย ฝึกความอดทน ทำให้รู้ซึ่งถึงสภาพของคนยากไร้เป็นอย่างดี จะได้มีการช่วยเหลือเกื้อกูลกันต่อไป

4) การบริจาคทานหรือชะกาต (Alms-Giving) หมายถึง การจ่ายทานบังคับจากผู้มีทรัพย์สินครบรอบปี เมื่อเกินจำนวนที่กำหนดไว้แก่คนที่มีสิทธิ์รับชะกาตตามอัตราที่กำหนด

5) การประกอบพิธีฮัจญ์ (Pilgrimage to the Holy of Mecca) คือ การเดินทางไปประกอบศาสนกิจ ณ นครมักกะห์ (เมกกะ) ประเทศซาอุดีอาระเบีย เฉพาะมุสลิมที่สุขภาพแข็งแรง สติปัญญาสมบูรณ์ มีทรัพย์สินเพียงพอ ไม่เฒ่าดริ้น และเส้นทางต้องมีความปลอดภัยด้วย

หลักการทำความดีด้วยความสำนึกมัน (อัล-อิฮาน)

นอกจากนั้น ในศาสนาอิสลามยังมีการกำหนดหลักคุณธรรมหรือหลักการทำความดีด้วยความสำนึกมันเพื่อดำรงชีวิตที่เที่ยง (อัล-ฮาน) ไว้อีกหลายประการ เช่น (อาฮิซะฮ์ มาตราคุณ. 2525 : 35 อ้างใน อารยา พิสุทธิพงษ์. 2527: 24-25)

1) ความสะอาด หมายถึงความสะอาดทั้งทางร่างกายและจิตใจ รวมทั้งการบริโภคอาหารที่สะอาดถูกหลักอนามัยด้วย

2) ความโออบอ้อมอารี คือ การช่วยเหลือกันอย่างเต็มอกเต็มใจ ช่วยเหลือญาติพี่น้อง ป้องกันมิให้ผู้อื่นทำบาป ชี้ทางแก่คนแปลกถิ่น เป็นต้น

3) ความอดทน คือ การยอมรับการทดสอบอัลเลาะห์ ไม่ว่าจะเป็ความผิดหวัง สูญเสีย ความยากเข็ญแสนสาหัส และรวมถึงความอดทนในการทำมาดีและอดทนในการละเว้นความชั่ว

4) ความถ่อมตน เมื่อมุสลิมประสบความสำเร็จในชีวิตหน้าที่การงานจะต้องนอบน้อม ไม่ทะนงตนเองว่าวิเศษเหนือผู้อื่น แต่ต้องสำนึกอยู่เสมอว่าเป็นเพราะพระมหากรุณาธิคุณจากพระเจ้า

5) ความละเอียด ให้มีความละเอียดต่อการกระทำที่จะทำบาปทุกชนิดทั้งในที่เปิดเผยและในที่ลับ ซึ่งความละเอียดนี้เป็นส่วนหนึ่งของความศรัทธาและเป็นมารยาทที่สำคัญของมุสลิม

6) ความซื่อสัตย์ หมายถึง ซื่อสัตย์ต่อพระเจ้าและต่อมนุษย์ด้วยกัน

7) ความยุติธรรม จะนำมาซึ่งความปลอดภัยด้านชีวิต ทรัพย์สินและเกียรติยศรวมทั้งความผาสุกในสังคม

8) ความตั้งใจจริง มีความบริสุทธิ์ใจในการปฏิบัติงานเพื่อประโยชน์ต่อตนเอง สังคม โดยหวังการตอบแทนผลบุญจากพระเจ้า

นอกจากหลักคำสอนและระเบียบปฏิบัติที่กล่าวมา ศาสนาอิสลามยังให้ความสำคัญกับการปฏิบัติต่อบิดามารดามาก เนื่องจาก “บิดามารดาเป็นผู้ให้กำเนิด เราจึงควรยกย่อง ให้เกียรติ และทดแทนพระคุณบิดามารดาด้วยการไม่ทำลายชื่อเสียงตนเอง ครอบครัว ประเทศชาติ หรือผิดหลักคำสอนและกฎหมาย” ซึ่งแนวทางการปฏิบัติต่อบิดามารดา ได้แก่ (อารยา พิสุทธิพงษ์, 2537 : 141-143)

1) การให้เกียรติและทดแทนพระคุณของบิดามารดา เช่น รู้จักยกย่อง เทิดทูน บิดามารดา ไม่ลบหลู่บิดามารดา ไม่แสดงการรังเกียจบิดามารดา และมีความประพฤติที่เหมาะสม

2) การปฏิบัติต่อบิดามารดาด้วยความกตัญญู เช่น ดูแลสมบัติในยามเจ็บป่วย ช่วยแบ่งเบาภาระของพ่อแม่ ไม่สร้างความเดือดร้อนให้พ่อแม่ เป็นต้น

สรุป จากแนวคำสอนของศาสนาอิสลามเกี่ยวกับคุณธรรมความซื่อสัตย์กล่าวได้ว่า ปรากฏให้เห็นใน หลักศรัทธาคือศรัทธาในพระเจ้าผู้เป็นเจ้าของคัมภีร์เท่านั้น หลักอิสลาม การปฏิบัติตน คือ การกล่าวปฏิญาณตนว่า “ไม่มีพระเจ้าอื่นใดนอกจากอัลเลาะห์ แท้จริงมะหะหมัดเป็นศาสนทูตของพระองค์” สอดคล้องกับความซื่อสัตย์ต่อตนเองและต่อผู้อื่นในการรักษาคำมั่นสัญญา การละหมาด คือ การแสดงความเคารพต่อพระเจ้าทั้งทางร่างกาย วาจาและจิตใจ เป็นการควบคุมพฤติกรรมของมุสลิมให้ตั้งมั่นในความดี ละเว้นความชั่ว และจิตใจที่บริสุทธิ์ สอดคล้องกับความซื่อสัตย์ต่อตนเองในด้านความคิด คำพูด และการกระทำ การถือศีลอดและการบริจาคทานหรือชะกาต เป็นการฝึกให้รู้จักการเสียสละ ความอดทน การแบ่งปันซึ่งสอดคล้องกับความซื่อสัตย์ต่อตนเองในการไม่เอาเปรียบผู้อื่นและเสียสละเพื่อส่วนรวม นอกจากนี้ยังมีหลักการทำความดีด้วยความสำนึกมัน ความโอ้อ้อมอารี ความละเอียด ให้มีความละเอียดต่อการกระทำที่จะทำบาปทุกชนิด ความซื่อสัตย์ต่อพระเจ้าและต่อมนุษย์ด้วยกัน ความตั้งใจจริง มีความบริสุทธิ์ใจในการปฏิบัติงานเพื่อประโยชน์ต่อตนเอง สังคม ตลอดจนถึงให้ความสำคัญกับการปฏิบัติต่อบิดามารดามาก เพราะบิดา

มารดาเป็นผู้ให้กำเนิด เราจึงควรยกย่อง ให้เกียรติและทดแทนพระคุณบิดามารดาด้วยการไม่ทำลายชื่อเสียงตนเอง ครอบครัว ประเทศชาติ คำสอนเหล่านี้สอดคล้องกับความซื่อสัตย์ทั้งต่อตนเอง ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงานและความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติทั้งสิ้น

สรุปจากแนวคำสอนของศาสนาพุทธ ศาสนาคริสต์ และศาสนาอิสลามที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมความซื่อสัตย์นั้นปรากฏให้เห็นในหลักธรรมของทุกศาสนาและเป็นไปในแนวทางเดียวกัน นั่นคือสอนให้คนมีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน และความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติ ฉะนั้นแล้ว การที่ทุกศาสนาสอนให้คนทุกคนตระหนักถึงคุณธรรมความซื่อสัตย์นั้นก็เพื่อที่จะพัฒนาตนให้เป็นคนที่มีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง และหน้าที่การงาน ซึ่งคุณธรรมดังกล่าวจะเป็นพื้นฐานสำคัญที่จะนำไปสู่การสร้างสำนึกให้คนในสังคมมีความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติ อันจะนำไปสู่การพัฒนาประเทศที่มั่นคงต่อไป

4.5 ความซื่อสัตย์ในทัศนะทั่วไป

ปัจจุบันประเด็นที่เกี่ยวข้องกับ “ความซื่อสัตย์” เป็นสิ่งที่หลายประเทศพยายามที่จะศึกษาและดำเนินการเพื่อนำหลักการดังกล่าวมาใช้ในการพัฒนาประเทศอย่างเป็นรูปธรรมสำหรับประเทศไทยที่ผ่านมาได้มีการส่งเสริมสนับสนุนให้คนในสังคมตระหนักถึง “ความซื่อสัตย์” มาเป็นเวลานานแล้วดังจะเห็นได้จากงานพระราชนิพนธ์หนังสือเรื่อง “หลักราชการ” ของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 6 พระองค์ทรงกำหนดคุณลักษณะที่ข้าราชการพึงมีซึ่งถือเป็นหลักคุณธรรมและจริยธรรมในวิชาชีพข้าราชการ 10 ประการ (สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2551) นอกจากนี้ยังพบในพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร (สศช., 2548) โดยมีรายละเอียดดังนี้

หลักราชการ 10 ประการของพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ 6 จำแนกเป็นคุณธรรมหลัก 3 ประการคือคุณธรรมต่อตนเอง คุณธรรมต่อหน้าที่และคุณธรรมต่อพระมหากษัตริย์

1) คุณธรรมต่อตนเอง

1.1) ความสามารถหมายถึงความชำนาญในการปฏิบัติงานในด้านต่างๆ ให้เป็นผลสำเร็จได้ดียิ่งกว่าผู้มีโอกาสเท่าๆกัน

1.2) ความเพียรหมายถึงความกล้าหาญไม่ย่อท้อต่อความลำบากและบากบั่นเพื่อจะข้ามความขัดข้องให้จงได้โดยใช้ความวิริยภาพมิได้ลดหย่อน

1.3) ความมีไหวพริบหมายถึงรู้จักสังเกตเห็นโดยไม่ต้องมีใครเตือนว่าเมื่อมีเหตุเช่นนั้นจะต้องปฏิบัติกรอย่างนั้นเพื่อให้บังเกิดผลดีที่สุดแก่กิจการทั่วไปและรีบทำการอันเห็นควรนั้นโดยฉับพลัน

2) คุณธรรมต่อหน้าที่

- 2.1) ความรู้เท่าถึงการณั้หมายถึงรู้จักปฏิบัติกรอย่างไ้จึงจะเหมาะสมแก่เวลาและอย่างไรที่ไ้รับเหตุผลสมถึงจะเป็นประโยชน์สูงสุด
- 2.2) ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่หมายถึงตั้งใจกระทำกิจการซึ่งไ้รับมอบให้ป็นหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์สุจริต
- 2.3) ความซื่อสัตย์ต่อคนทั่วไปหมายถึงให้ประพฤติซื่อตรงต่อคนทั่วไปรักษาตนให้ป็นคนที่เขาจะเชื่อถือไ้
- 2.4) ความรู้จักนึ้สยคนป็นข้อที่มีความสำคัญสำหรับผู้มีหน้าที่ติดต่อกับผู้อื่นไม่ว่าจะเป็นผู้ใหญ่หรือผู้น้อย
- 2.5) ความรู้จักผ่อนผันหมายถึงต้องป็นผู้ทีรู้จักผ่อนสั้นผ่อนยาวเมื่อใดควรตัดขาดและเมื่อใดควรโอนอ่อนหรือผ่อนผันไ้มิใช่แต่จะยึดถือหลักเกณฑ์หรือระเบียบอย่างเดียวซึ่งจะก่อให้เกิดผลเสียควรจะยืดหยุ่นไ้
- 2.6) ความมีหลักฐานประกอบด้วยหลักสำคัญ 3 ประการคือมีบ้านอยู่ป็นที่ป็นทางมีครอบครัวอันมั่นคงและตั้งตนไว้ในที่ซอบ

3) คุณธรรมต่อพระมหากษัตริย์

- 3.1) ความจงรักภักดีหมายถึงยอมเสียสละเพื่อประโยชน์แห่งชาติศาสนาและพระมหากษัตริย์

พระบรมราชาวาทของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร มีพระบรมราชาวาทเกี่ยวกับเรื่อง “ความซื่อสัตย์” ไว้ในหลายโอกาสตั้งความตอนหนึ่งในพระบรมราชาวาทเนื่องในพิธีพระราชทานปริญญาบัตรแก่ผู้สำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒณสวนอัมพรเมื่อวันที่ 22 มิถุนายน 2522 (สศช., 2548)

...คุณสมบัติพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับทุกคนนั้นที่สำคัญไ้แก่
 ความรู้จักผิดชอบชั่วดีความละอายชั่วกลัวบาปความซื่อสัตย์สุจริต
 ทั้งในความคิดและการกระทำควมไม่เห็นแก่ตัวไม่เอารัดเอาเปรียบ
 ผู้อื่นความไม่มกง่ายหยาบคายกับอีกอย่างหนึ่งที่สำคัญป็นพิเศษคือ
 ความขยันหมั่นเพียรด้านความซื่อสัตย์สุจริต...

ความสำคัญของพระบรมราชาโฆวาทของพระบาทสมเด็จพระบรมชนกาธิเบศร มหาภูมิพลอดุลยเดชมหาราช บรมนาถบพิตร มีความสำคัญต่อการน้อมนำไปเป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน สะท้อนให้เห็นถึงความสำคัญของความซื่อสัตย์สุจริตเนื่องจากการจะปฏิบัติภารกิจใดๆให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดีนั้นต้องอาศัยคุณธรรมจริยธรรมซึ่งประกอบด้วยความซื่อตรงความซื่อสัตย์ความมีวินัยและความรับผิดชอบหากทุกคนในสังคมเป็นผู้มีคุณธรรมและจริยธรรมย่อมจะส่งผลดีต่อส่วนรวมในระยะยาว

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้รวบรวมตัวอย่างปณิธานพิเศษของนักวิชาการที่เป็นบุคคลสำคัญของไทยที่ได้กล่าวถึงคุณธรรมความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน และความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติ ซึ่งบุคคลเหล่านี้ได้แก่ ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์ประเวศ วะสี ศาสตราจารย์ (พิเศษ) ธาณินทร์ กรัยวิเชียร ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์เกษม วัฒนชัย ร้อยเอก หม่อมหลวงปนัดดา ดิศกุล และ ดร.สุรินทร์ พิศสุวรรณ รายละเอียดดังนี้

ปณิธานพิเศษ เรื่อง กรอบแนวคิด การพัฒนาคุณธรรมต้องเอาความดีเป็นตัวตั้ง
โดยศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์ประเวศ วะสี งานสมัชชาคุณธรรมแห่งชาติ ครั้งที่1 วันที่ 28-30 ตุลาคม 2548 ณ ห้องบอลรูม ศูนย์การประชุมแห่งชาติสิริกิติ์

...ข้อแรกต้องพยายามรณรงค์เพื่อปรับคำถามให้ได้ว่า “ความดีคืออะไร”
 ให้อยู่ในหัวใจของทุกคน ซึ่งตอบไม่ยากเลย สามารถตอบได้ ประเด็นก็จะ
 ตอบได้ที่ละข้อๆ เช่น เมตตากฎาเป็นความดี **ความซื่อสัตย์สุจริตเป็น**
ความดี..

...ถ้าถามว่า “ทำอย่างไรจึงจะรวย” เราจะแก้ไขความยากจนไม่ได้ เพราะ
คนอยากรวยจะเอาเปรียบกันแย่งชิงกัน แต่ถ้าเปลี่ยนคำถามว่า “ความดี
 คืออะไร” จะแก้ความยากจนได้เพราะมันจะนำไปสู่การพึ่งตนเอง ความ
 ขยัน ประหยัด เป็นต้น

...ชุมชนนั้นเป็นสถาบันทางสังคมที่อยู่ตรงฐานรากของสังคม ถ้ามีการร่วม
คิดร่วมทำจนเกิดความเป็นชุมชนขึ้น ตรงนี้เองที่จะเกิดความดีขึ้น เมื่อ
เป็นชุมชนคนจะเห็นแก่ตัวน้อยลง จะเห็นแก่ส่วนรวมมากขึ้น...

...การสร้างสปิริตแห่งการเป็นอาสาสมัครเพื่อสังคมให้เต็มแผ่นดิน คนที่
เป็นอาสาสมัครจะช่วยให้สังคมงามขึ้น เราจะเห็นความลำบากของ
สังคมและได้มีส่วนร่วมในการช่วยเหลือกัน แผ่นดินจะเต็มไปด้วยน้ำใจ
มีหัวใจของความเป็นมนุษย์...

(ศุภย์คุณธรรม,2558: 8-12)

จากตัวอย่างปาฐกถาพิเศษ เรื่อง กรอบแนวคิด การพัฒนาคุณธรรมต้องเอาความดีเป็น
ตัวตั้ง โดยศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์ประเวศ วะสี กล่าวได้ว่ามีความสอดคล้องกับคุณธรรม
ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน และความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติ โดยสาระของปาฐกถา
มุ่งเน้นให้เห็นความสำคัญของความซื่อสัตย์โดยเฉพาะการมองเห็นถึงประโยชน์ส่วนรวม ไม่เอาเปรียบ
ผู้อื่น หากทุกคนทำหน้าที่ของตนให้ดีที่สุดแล้วก็จะนำมาซึ่งการพัฒนาชุมชนพัฒนาสังคมที่มี
ประสิทธิภาพ

ปาฐกถาพิเศษ เรื่อง คุณธรรม จริยธรรมในสังคมไทย โดยศาสตราจารย์ (พิเศษ)
ธานินทร์ ภัยวิเชียร องคมนตรี งานสมัชชาคุณธรรมแห่งชาติ ครั้งที่3 วันที่ 25 มกราคม 2551 ณ
ห้อง แกรนด์ไดมอนด์ บอลรูม ฮอลล์ 9 อิมแพ็คอารีน่า เมืองทองธานี

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

..ปัจจุบันสังคมไทยกำลังประสบกับวิกฤตด้านคุณธรรมและจริยธรรมอย่าง
อึกฤษฏ์ สังคมเกิดความแตกแยก ความไม่เท่าเทียมกัน มีการฉ้อราษฎร์บัง
หลวงทั้งในวงราชการและเอกชน เช่น มีการซื้อสิทธิ์ขายเสียงในการ
เลือกตั้ง ประมุขซื้อขายตำแหน่งหน้าที่ราชการ การฉ้อราษฎร์บังหลวงนี้
ยังมีแนวโน้มว่าจะเลวร้ายลงเป็นลำดับ มีการพัฒนาการของผลประโยชน์
ทับซ้อน การคอร์รัปชั่นเชิงนโยบาย ทั้งประชาชนส่วนหนึ่งก็มี
แนวความคิดที่ว่า “ฉันไม่เกี่ยว” หรือ “ธุระไม่ใช่” รวมถึงทัศนคติที่ว่า
“โกงกินบ้างก็ไม่เป็นไร ขอให้ฉันมีผลงานก็พอ” หรือ “ขอให้ฉันได้มีส่วนได้
ด้วยบ้างก็แล้วกัน” จึงยอมทนต่อการทุจริต คอร์รัปชั่นเพื่อให้งานสำเร็จ
ลุล่วงไป โดยไม่คำนึงถึงความถูกต้องและชอบธรรมแต่อย่างใด มาตราฐาน
คุณธรรมจริยธรรมของสังคมจึงตกต่ำลงทุกวัน...

... “ลูกเอ๋ย ขอให้ลูกตั้งอกตั้งใจเรียนให้ดีนะต่อไปจะได้เป็นใหญ่เป็นโต เป็นเจ้าคนนายคน มีอำนาจวาสนา มีบุญหนักศักดิ์ใหญ่ มีแต่ความมั่งมีศรีสุข แล้วลูกจะได้มาเป็นพี่พี่พาของพ่อแม่พี่น้องและลูกหลานของเราต่อไป” การอบรมสั่งสอนดังกล่าวไม่ใช่เรื่องผิดแต่ประการใด แต่คำสอนดังกล่าวนั้นขาดหัวใจ กล่าวคือ ไม่ได้อบรมสั่งสอนหรือคำนึงถึงคุณธรรม และจริยธรรมแต่ประการใดเลย **ประเด็นสำคัญที่เราควรจะต้องปลูกฝังลูกหลานของเรานั้นอยู่ที่ว่า การได้มาซึ่งลาภ ยศ สรรเสริญ และสุขนี้ จะต้องได้มาด้วยความถูกต้องชอบธรรม ด้วยความสุจริต ไม่ใช่ได้มาจาก**การกระทำทุจริตผิดกฎหมาย การแก่งแย่งจากผู้อื่นโดยมิชอบ กล่าวคือ **ต้องเป็นการได้มาด้วย “ความถูกต้องและชอบธรรม” เท่านั้น**

...ชาวอังกฤษถือว่าการเป็น “เด็กดี” สำคัญกว่าและต้องมาก่อนการเป็น “เด็กเก่ง” ดังนั้น เขาจึงฝึกอบรมเด็กตั้งแต่อยู่โรงเรียนอนุบาลด้วยคติธรรมง่ายๆ 7 ประการด้วยกัน คือ 1) **สัจจะ** 2) **พูดความจริง** 3) **ความซื่อสัตย์สุจริต** 4) **ความรับผิดชอบในหน้าที่** 5) **ความอดกลั้น** 6) **ความเมตตาธรรม**...นอกจากนี้ผมเห็นว่าในการฝึกอบรมเด็กไทยเราควรเพิ่มคติธรรมอีก 5 ประการ เพื่อให้เหมาะสมกับวัฒนธรรมอันดีและสภาพของสังคมไทย คติธรรมที่ควรเพิ่มคือ 8) **ความกตัญญูกตเวทิต** 9) **ความสุภาพนุ่มนวล** 10) **การมีสัมมาคารวะต่อผู้อาวุโส** 11) **รักษาคำพูด** 12) **จิตสำนึกสาธารณะ** เสียสละ **เพื่อส่วนรวม**

(ศุนย์คุณธรรม,2558: 38-41)

จากตัวอย่างปาฐกถาพิเศษ เรื่อง คุณธรรม จริยธรรมในสังคมไทย โดยศาสตราจารย์ (พิเศษ) ธาณินทร์ กรัยวิเชียร รองคณบดี กล่าวได้ว่ามีความสอดคล้องกับคุณธรรมความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน และความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติ โดยสาระของปาฐกถามุ่งเน้นให้เห็น ความสำคัญของความซื่อสัตย์โดยเฉพาะสภาพสังคมปัจจุบันที่มีปัญหาการทุจริตคอร์รัปชันอย่างมากในภาครัฐภาคเอกชน ดังนั้นควรที่จะปลูกฝังคุณธรรมความซื่อสัตย์ให้กับเด็กและเยาวชนให้มีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง รักษาคำพูด ความคิด การกระทำ ทำในสิ่งที่ถูกต้อง ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน รับผิดชอบในการทำงาน ไม่ทุจริตในการทำงาน ความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติโดยการมองเห็นถึงประโยชน์ส่วนรวม มีความเสียสละต่อส่วนรวม

จะเห็นได้ว่าหากทุกคนมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและมีความ ซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ความรับผิดชอบของตน แล้วก็เท่ากับว่าผู้นั้นได้กระทำหน้าที่ของความเป็นพลเมืองที่ดีต่อสังคมและประเทศชาติ

ปาฐกถาพิเศษ เรื่อง ปลุกพลังคนไทย สู้โกง โดย ศาสตราจารย์เกียรติคุณนายแพทย์ เกษม วัฒนชัย วันที่ 6 กันยายน 2561 ณ ศูนย์นิทรรศการและการประชุมไบเทค บางนา

...ความรู้และความไม่มีธรรมะในใจทำให้คนโกง ความรู้สั้นโกงไม่คล่อง หากรู้ มากโกงพิสดารขึ้น การที่มีนักการเมืองข้าราชการโกง ความเสียหายไม่ได้อยู่ เฉพาะที่จำนวนเงินที่โกง แต่จะดึงดูเฉพาะพ่อค้าต่างชาติที่โกงด้วยโดยนักลงทุนที่มีความซื่อสัตย์จะไปตั้งสำนักงานในประเทศที่มีความโปร่งใสตรงไปตรงมาแทน **สิ่ง สำคัญคือการสร้างธรรมะในใจ สร้างสำนึกตั้งแต่เด็ก** การมีหิริโอตตปปะ (ความ ละอายต่อบาป) และการนำความรู้ไปใช้ในทางที่ชอบเพื่อป้องกันมิให้สังคมเดือดร้อน...
...การเตรียมประเทศไทยไปสู่อนาคตเป็นสิ่งสำคัญประเทศไทยผ่านการทดสอบมา เยอะมาก โดยเฉพาะในช่วง 200 กว่าปีที่ผ่านมา บัดนี้การทดสอบมาอยู่ที่พวกเรา **จะสร้างชาติอย่างไรให้คนไทยรุ่นต่อไปโกงน้อยลง มีน้ำใจต่อส่วนรวมอยู่ที่เรา การสร้างคนดีเป็นเรื่องที่ยากและยาวแต่ขอให้ถือเป็นเรื่องหน้า...**

(สศช., 2561: 11)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากตัวอย่างปาฐกถาพิเศษ เรื่อง ปลุกพลังคนไทย สู้โกง โดย ศาสตราจารย์เกียรติคุณ นายแพทย์เกษม วัฒนชัย กล่าวได้ว่ามีความสอดคล้องกับคุณธรรมความซื่อสัตย์ต่อตนเองและความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน โดยสาระสำคัญของปาฐกถามุ่งเน้นที่พฤติกรรมการทุจริตคอร์รัปชัน(โกง) ที่เกิดขึ้นใน สังคมไทย ดังนั้นหากคนในสังคมมีพฤติกรรมการทุจริตในการทำงานก็จะส่งผลกระทบต่อสังคมก่อให้เกิด ปัญหาคุณธรรมที่ตามมาเพราะฉะนั้นคนในสังคมต้องไม่วางเฉยกับปัญหาที่เกิดขึ้น และต้องตระหนักถึงผลประโยชน์ของชาติบ้านเมืองเป็นที่ตั้ง

ปาฐกถาพิเศษ เรื่อง คุณธรรมความซื่อตรง กลไกสร้างสมดุลในอาเซียน โดยดร. สุรินทร์ พิศสุวรรณ อดีตเลขาธิการอาเซียน งานสมัชชาคุณธรรมแห่งชาติ ครั้งที่ 6 วันที่ 25 กรกฎาคม 2556 ณ ห้องแกรนด์ไดมอนด์ บอลรูม ฮอลล์ 9 อิมแพ็คอารีนา เมืองทองธานี

...การแข่งขันในเวทีอาเซียน คือการแข่งขันบนพื้นฐานความแข็งแกร่งของ ค่านิยม วัฒนธรรม สังคม พลังของชุมชนของตัวเอง **สิ่งที่ประเทศไทย ด้อยกว่าคนอื่นคือ เรื่องความโปร่งใส นักลงทุนไม่มาประเทศไทย ทั้งๆ ที่ประเทศไทยใหญ่ด้านเศรษฐกิจเป็นอันดับ 2 และมีความหลากหลาย ที่สุด นักลงทุนเลือกไปลงทุนกับสิงคโปร์ก่อนเหตุผลเพราะเราไม่มีความ โปร่งใส ยังไม่มีหลักนิติธรรม** ตรงนี้ครับที่ทำให้ความสามารถในการ แข่งขันของเราสู้ไม่ได้ **ความซื่อสัตย์ ความซื่อตรง** มีความหมายกว้าง มาก คือสัญญากับใครปฏิบัติให้ได้ มีหน้าที่อะไรปฏิบัติให้บรรลุ มี ขอบเขตของกฎหมายให้อำนาจอย่าให้เกิน ขอให้ทำให้เต็ม อย่าแย่งคนอื่น หรือก้าว กายหาประโยชน์จากอำนาจที่มีอยู่ ทำอย่างนี้ได้เราจะสู้คนอื่นได้ ...

...สังคมอาเซียนต้องการอัตลักษณ์ ขณะนี้แข่งขันสร้างอัตลักษณ์ของตน เพื่อให้มีความมั่นคงแข็งแรง รักษาตนเอง รักษาอัตลักษณ์ความเป็นไทยไว้ ให้ได้ **อัตลักษณ์ความเป็นไทยของท่านคืออะไร ซื่อสัตย์ สุจริต เคารพใน กฎหมาย ซื่อตรง** มีวินัยในชีวิต ขยันหมั่นเพียร เคารพในความคิดคนอื่น เคารพในกฎหมาย ไม่เกินเลยกฎหมายที่มอบภาระหน้าที่ให้ทำ

CHULALONGKORN UNIVERSITY (ศุนย์คุณธรรม,2558: 81-83)

จากตัวอย่างปาฐกถาพิเศษ เรื่อง คุณธรรมความซื่อตรง กลไกสร้างสมดุลในอาเซียน โดย ดร.สุรินทร์ พิศสุวรรณ กล่าวได้ว่ามีความสอดคล้องกับคุณธรรมความซื่อสัตย์ โดยสาระสำคัญของปาฐกถามุ่งเน้นไปที่ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงานกล่าวคือ การทำธุรกิจการค้าต้องยึดมั่นในความซื่อสัตย์สุจริตต่อหน้าที่ และต้องไม่เอาเปรียบคู่ค้าที่มาลงทุน ดังนั้นสิ่งนี้ควรจะต้องสร้างให้เป็นอัตลักษณ์ของคนไทยในเรื่องความซื่อสัตย์สุจริตและความโปร่งใสในการค้าระหว่างประเทศ

ปาฐกถาพิเศษ เรื่อง การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของบัณฑิตไทยในยุค 4.0 โดย ร้อยเอก หม่อมหลวงปนัดดา ดิศกุล ผู้ช่วยรัฐมนตรีประจำสำนักนายกรัฐมนตรี ปฏิบัติราชการ กระทรวงยุติธรรม วันที่ 5 กันยายน 2561 ณ คณะเทคนิคการแพทย์ มหาวิทยาลัยมหิดล วิทยาเขตศาลายา

...ความรับผิดชอบในหน้าที่การงานคือเป็นเรื่องที่มีความสำคัญของทุกสาขาอาชีพการปฏิบัติความรับผิดชอบเป็นเรื่องที่ไม่สมควรเกิดขึ้นกับใครก็ตาม ผู้ใช้ปัญญาหรือ wisdom นำหน้าการดำเนินชีวิต และคงไม่สามารถประสบความสำเร็จในหน้าที่การงานได้ นิสิต นักศึกษา เทคนิคการแพทย์ ต้องช่วยกันจดจำและนำสู่การปฏิบัติให้กว้างขวางออกไป ขยายจำนวนผู้คนในแวดวงสาขาอาชีพหรือชุมชนอื่นๆให้เกิดความเชื่อมั่นศรัทธาในเรื่องการทำความดี ความซื่อสัตย์สุจริตความเพียร และมีความเป็นสุภาพชนที่จะให้ใครๆได้มอบลูกหลาน เยาวชนเป็นความหวังแก่สังคมของคนในชาติและเป็นอนาคตของชาติที่มีพลัง ทุกอาชีพมีความหมายต่อการดำรงอยู่ของประเทศโดยเท่าเทียมกัน สำคัญอยู่ที่ความรับผิดชอบ การวางตัว ความไม่หลงลืมตัว ซึ่งมีความสำคัญอย่างมาก การยึดถือระบบเกียรติศักดิ์คือ ความซื่อตรงต่อหน้าที่ เพื่อเป็นเกราะป้องกันตัวตราบชั่วชีวิตและเป็นเกียรติคุณสืบเนื่องถึงลูกหลาน...

(สศช.,2561: 6)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จากตัวอย่างปาฐกถาพิเศษ เรื่อง การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของบัณฑิตไทยในยุค 4.0 โดย ร้อยเอก หม่อมหลวงปนัดดา ดิศกุล กล่าวได้ว่ามีความสอดคล้องกับคุณธรรมความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน มีความรับผิดชอบในงานที่ได้รับมอบหมาย ทำหน้าที่อย่างเต็มความสามารถ สิ่งเหล่านี้เป็นเรื่องที่สำคัญ เพราะความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงานต้องนำไปปฏิบัติในทุกสาขาวิชา

สรุปได้ว่าจากตัวอย่างปาฐกถาพิเศษเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม ของนักวิชาการที่เป็นบุคคลสำคัญในสังคมไทย กล่าวได้ว่าสาระสำคัญในปาฐกถาที่นำมาศึกษามีความสอดคล้องกับคุณธรรมความซื่อสัตย์ต่อตนเอง การรักษาคำพูด ความคิด การกระทำ การไม่เอาเปรียบผู้อื่น กระทำในสิ่งที่ถูกต้อง ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน มีความรับผิดชอบในการทำงาน ไม่ทุจริตคอร์รัปชั่น ไม่ใช้อำนาจมิชอบเพื่อแสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน และความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติ โดยทำหน้าที่พลเมืองที่ดี ไม่วางเฉยกับปัญหาที่เกิดขึ้น เสียสละเพื่อประโยชน์ส่วนรวม ดังนั้นหากคนในสังคม

มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองแล้วก็จะเป็รรากฐานที่สำคัญที่จะนำไปสู่ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน เมื่อคนในสังคมทำหน้าที่ของตนเองดีแล้ว สังคมนั้นก็จะได้พลเมืองที่มีคุณภาพเพื่อเป็นกำลังสำคัญต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติต่อไป

4.5.1 ความหมายของความซื่อสัตย์

“ความซื่อสัตย์” ตามพจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554 (2554) ได้ให้ความหมายของคำว่าความซื่อสัตย์หมายถึงประพฤติตรงและจริงใจไม่คิดคดทรยศไม่คดโกงและไม่หลอกลวงสอดคล้องกับ ขัตติยา กรรณสูต (2547: 2) ให้ความหมายของความซื่อสัตย์ว่าการมีคุณธรรมเป็นพื้นฐานซึ่งแสดงออกมาเป็นจริยธรรมและถ่ายทอดสู่พฤติกรรมหรือการปฏิบัติตนด้วยความจริงใจทั้งกายวาจาใจอย่างเหมาะสมถูกต้องตรงต่อความเป็นจริงทั้งต่อตนเองหน้าที่การงาน บทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบกฎระเบียบข้อบังคับของชุมชนและองค์กรที่สังกัดหรือต่อสัญญาข้อตกลงที่ตนให้ไว้

ส่วน ธัญญา สนิทวงศ์ ณ อยุธยา (2547:14) กล่าวถึงความหมายของความซื่อสัตย์หมายถึงการมีความซื่อตรงมีความนับถือตนเองไม่หลอกลวงตนเองละอายต่อการกระทำผิดไม่คิดคดต่อผู้อื่นไม่ลักขโมยประพฤติปฏิบัติตนต่อผู้อื่นอย่างตรงไปตรงมาทั้งต่อหน้าและลับหลังรับผิดชอบต่อหน้าที่การงานที่ได้รับมอบหมายรักษากฎระเบียบของสังคมและหน่วยงานไม่กระทำการใดที่ทำให้เกิดความเสียหายแก่ส่วนรวมรวมถึง เสาวนิจ รัตวิจิตร (2547: 6) กล่าวว่าความซื่อสัตย์หมายถึงการมีคุณธรรมและพฤติกรรมที่แสดงความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเองรวมทั้งการมีสำจะวาจาและสำจะปฏิบัติต่อตนเองและผู้อื่นและความตรงความไม่คดไม่มีเล่ห์เหลี่ยมลบลมคมในคนซื่อสัตย์มีความจริงใจอยู่เสมอมุ่งรักษาความจริงเสมอรักษาคำมั่นสัญญาที่มีความตั้งใจจริงพูดว่าจะทำสิ่งใดก็ทำสิ่งนั้นจนสำเร็จไม่รวนเรเมื่อรับปากกับผู้อื่นว่าจะทำสิ่งใดก็ทำให้เสร็จตามเวลา

กล่าวโดยสรุป ความซื่อสัตย์ หมายถึง คุณธรรมของบุคคลในการที่จะเข้าใจ ยอมรับ รักและปฏิบัติ ในสิ่งที่ดีงามที่ควรปฏิบัติโดยการทำสิ่งใดๆอย่างเปิดเผย ถูกต้องตามหลักจริยธรรมและคุณธรรม สุจริต ไม่คดโกง ถ้าเผชิญความจริง รู้สิ่งที่ควรทำไม่ควรทำ ความซื่อสัตย์นั้นมีต่อตนเอง หน้าที่การงาน สังคมและประเทศชาติ

นอกจากนี้ยังมีนักวิชาการที่ศึกษาถึงลักษณะของความซื่อสัตย์ในสังคมไทย ได้แก่ ดวงเดือน พันธมนาวิน (2538: 76) ศึกษาถึงทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรมโดยอธิบายว่าคนดีและคนเก่งมีลักษณะทางจิตใจที่สำคัญ 5 ประการซึ่งเปรียบเสมือนลำต้นของต้นไม้ซึ่งเป็นสาเหตุของพฤติกรรมได้แก่

1) ทศนคติคุณธรรมค่านิยมที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมของคนดีและคนเก่งคือมีความพอใจและเห็นความสำคัญของความดีงามเห็นโทษของความชั่วร้ายต่างๆมีความพร้อมที่จะกระทำพฤติกรรมที่ยึดคุณธรรมเป็นหลัก

2) เหตุผลเชิงจริยธรรมหรือการเห็นแก่ผู้อื่นส่วนรวมประเทศชาติมากกว่าการเห็นแก่ตัว

3) ลักษณะมุ่งอนาคตและควบคุมตนเองสามารถคาดการณ์ไกลและสามารถควบคุมตนเองให้รอดได้รอดได้อย่างเหมาะสม

4) ความเชื่ออำนาจในตนเองเชื่อว่าผลที่เกิดขึ้นเป็นเพราะการกระทำของตนเองมากกว่าเกิดจากความบังเอิญโชคเคราะห์หรือสิ่งศักดิ์สิทธิ์คือเชื่อว่าทำดีได้ดีทำชั่วจะต้องได้รับโทษ

5) แรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์หรือความมุ่งมั่นบากบั่นฝ่าฝืนอุปสรรคประสบความสำเร็จตามเป้าหมายที่วางไว้อย่างเหมาะสมกับความรู้ความสามารถของตน

ลักษณะทางจิตใจ 5 ประการนี้หากมีมากในบุคคลใดบุคคลนั้นก็จะมีพฤติกรรมของคนดีและคนเก่งอย่างสม่ำเสมอแต่ถ้าขาดลักษณะหลายประการมากเท่าใดบุคคลนั้นก็จะเป็นผู้ที่ไม่สามารถเป็นคนดีและคนเก่งได้มากเท่านั้น

ลักษณะพื้นฐานทางจิตใจ 3 ประการซึ่งเปรียบเสมือนรากสำคัญของต้นไม้จริยธรรมที่ซ่อนใจหาอาหารเพื่อเลี้ยงลำต้นได้อย่างเต็มที่ ได้แก่

1) สติปัญญาคือความเฉลียวฉลาดเหมาะสมกับอายุรับรู้สิ่งที่เกิดขึ้นได้อย่างถูกต้องรู้จักคิดริเริ่มสร้างสรรค์เมื่อเป็นผู้ใหญ่ก็มีความสามารถทางความคิดที่เป็นนามธรรมขั้นสูงได้

2) ประสพการณ์ทางสังคมสูงการเข้าใจมนุษย์และสังคมตลอดจนสภาพแวดล้อมทางกายภาพรู้ว่าการกระทำของตนจะส่งผลกระทบต่อทั้งทางดีและไม่ดีแก่ผู้อื่นอย่างไรบ้างรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา

3) สุขภาพจิตดีคือการมีความวิตกกังวลน้อยหรือในปริมาณที่เหมาะสมกับเหตุการณ์

บุคคลที่มีลักษณะทั้ง 3 ประการดังกล่าวในปริมาณเหมาะสมกับอายุจึงจะเป็นผู้ที่มีความพร้อมที่จะพัฒนาลักษณะจิตใจทั้ง 5 ประการที่เป็นลำต้นของต้นไม้

4.5.2 ลักษณะและประเภทของความซื่อสัตย์

คุณลักษณะของความซื่อสัตย์ ความซื่อสัตย์เป็นคุณภาพเชิงประจักษ์ของความดีแบบองค์รวมและพฤติกรรมที่มีความสำคัญของบุคคลและองค์กรตั้งอยู่บนพื้นฐานของจริยธรรมชุดคุณค่าที่ตีงามและความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของวิถีชีวิตประจำวันลักษณะของความซื่อสัตย์ประกอบด้วยความซื่อสัตย์ต่อตนเองความซื่อสัตย์ต่อบุคคลอื่นต่อสังคมและประเทศชาติความ

ข้อสัต์ต่อกิจการงานอาชีพหรือหน้าที่การงานที่รับผิดชอบความข้อสัต์ต่อเวลาความข้อสัต์ต่อความดีส่วนกรมวิชาการ (2545: 12) ได้แบ่งประเภทของความข้อสัต์ออกเป็น 3 ประเภทได้แก่ความข้อสัต์ต่อตนเองความข้อสัต์ต่อหน้าที่และความข้อสัต์ต่อหมู่คณะสังคมและประเทศชาติ

1) ความข้อสัต์ต่อตนเอง

การมีความจริงใจต่อตนเองไม่หลอกตนเองได้แก่เวลาที่ตนเองกระทำความดีหรือกรรมชั่วถูกหรือผิดก็รู้ดีรู้ชั่วรู้ผิดรู้ถูกตามที่เป็นจริงเองไม่หลอกตนเองเป็นคุณธรรมของผู้มีศีลมีธรรมเป็นผู้มีปกติกล่าววาจาชอบกระทำกิจการงานโดยชอบและประกอบอาชีพชอบเป็นสัมมาทิฐิ ตรงกันข้ามกับคนพาลปัญญาโหดเขลาที่ไม่มีสติปัญญารู้บาปบุญคุณโทษตามที่เป็นจริงจึงมักยกเว้นให้กับความชั่วและมักแก้ตัวให้กับกิเลสของตนเองอยู่เสมอเป็นคนไม่ข้อสัต์ต่อตนเองจึงต้องประสบกับความทุกข์เดือดร้อนเพราะกรรมชั่วของตนเองอยู่เรื่อยไปนอกจากนี้บุคคลผู้ไม่ข้อสัต์ต่อตนเองนั้นก็มักไม่ข้อสัต์ต่อคนอื่นด้วยซึ่งกล่าวคือการไม่หลอกตนเองข้อสัต์ต่ออุดมการณ์ของตนคืออยู่เสมอกว่าความลับไม่มีในโลกตเว้นการกระทำผิดคิดในทางชั่วตั้งใจใฝ่ดีมีงมงันทำผิดคิดอยู่ในทำนองคลองธรรมพร้อมรักษาความดีให้คงมั่นตลอดไปทั้งในที่ลับและที่แจ้ง

2) ความข้อสัต์ต่อกิจการงานอาชีพหรือหน้าที่การงานที่รับผิดชอบ

ตั้งใจกระทำกิจการซึ่งได้รับมอบให้เป็นหน้าที่ของตนนั้นโดยข้อสัต์สุจริตใช้ความอุตสาหวิริยภาพเต็มสติกำลังของตนด้วยความมุ่งหมายให้กิจการนั้นๆบรรลุซึ่งความสำเร็จโดยคนทั่วไปทุกเพศทุกวัยทุกสาขาอาชีพทุกชนชั้นควรมีความข้อสัต์ต่อหน้าที่ที่มีความรับผิดชอบในตำแหน่งหน้าที่ของตนไม่ปล่อยให้เกิดความเสียหายไม่เปิดโอกาสให้ผู้ได้บังคับบัญชาตลอดถึงญาติมิตรมีช่องทางทำการทุจริตคิดมิชอบเบียดบังภาชีอารของชาติมาเป็นของตนไม่ปล่อยให้งานค้างค้ำงไม่ละทิ้งหน้าที่ความรับผิดชอบส่วนผู้ประกอบวิชาชีพอิสระได้แก่อาชีพนักกฎหมายหรือทนายความ การแพทย์สื่อสารมวลชน เป็นต้นต้องข้อสัต์ต่อวิชาชีพไม่ล่วงละเมิดจรรยาบรรณวิชาชีพของตนทั้งนี้ตัวอย่างเช่นพ่อค้านักธุรกิจต้องข้อสัต์ต่อลูกค้าไม่ปลอมปนสินค้าไม่โกงการชั่งตวงวัด เป็นต้นพ่อค้าทุกระดับตั้งแต่พ่อค้าปลีกพ่อค้าส่งตลอดถึงผู้ส่งสินค้าออกถ้าไม่ข้อสัต์ต่อลูกค้ามีการปลอมปนสินค้าหรือโกงการชั่งตวงวัดเมื่อลูกค้าจับได้ก็อาจถูกปรับหรือถูกคืนสินค้าลูกค้าย่อมไม่เชื่อถือและไม่สั่งสินค้าอีกต่อไปย่อมมีผลกระทบต่อกิจการงานอาชีพของตนให้ตกต่ำหาความเจริญรุ่งเรืองมิได้

3) ความข้อสัต์ต่อบุคคลอื่นต่อสังคมและประเทศชาติ

ความข้อสัต์ต่อบุคคลอื่นคือมีความข้อสัต์ต่อผู้อื่นต่อมิตรต่อหัวหน้างานต่อผู้มีพระคุณลักษณะสำคัญคือมีความจริงใจต่อผู้อื่นไม่ชักชวนผู้อื่นไปในทางเสื่อมเสียไม่สอพลอเพื่อหาประโยชน์ส่วนตนเดือนสตินแนะนำในสิ่งที่ เป็นประโยชน์ในความสำเร็จของผู้อื่นไม่คิดริษยากลั่นแก่งไม่ถือเอาของผู้อื่นมาเป็นของตนโดยการลักขโมยฉ้อโกงไม่ละเมิดของรักผู้อื่นยอมรับผิดชอบหากตนเป็นผู้ทำผิดต่อผู้อื่นไม่ผิดนั้รู้จักเคารพสิทธิของผู้อื่นไม่หยิบของใช้ของผู้อื่นไปโดยไม่ได้รับอนุญาตมี

ความประพฤติดีทั้งต่อหน้าและลับหลังผู้อื่นโดยความซื่อสัตย์ต่อหมู่คณะสังคมและประเทศชาติคือการรักษาความมั่นคงไม่คิดประทุษร้ายต่อหมู่คณะสังคมประเทศชาติไม่เป็นต้นเหตุให้คนภายนอกมาทำลายหมู่คณะไม่คิดทรยศทำลายสถาบันหลักของชาติคือ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนหรือพรรคพวกญาติมิตรเหนือประโยชน์ส่วนรวมของประชาชนส่วนใหญ่หรือประเทศชาติไม่ร่วมมือกันทำงานใดๆที่ผิดกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับสำนึกกว่าตนเป็นพลเมืองของประเทศจะต้องปฏิบัติตนเป็นพลเมืองดีช่วยกันรักษาความสงบสิ่งใดที่สร้างขึ้นเป็นสาธารณสมบัติจะต้องช่วยกันรักษาและรู้จักใช้อย่างทะนุถนอมถ้าประชาชนในประเทศไม่ซื่อสัตย์ไม่จริงจังต่อกันมีการคดโกงหลอกลวงกันสังคมประเทศชาติก็จะมีแต่ความเสื่อมเสียเดือดร้อนวุ่นวายหาความเจริญและสันติสุขไม่ได้เพราะฉะนั้นประชาชนทุกระดับทุกฐานะทุกเพศทุกวัยในสังคมจึงพึงมีความซื่อสัตย์มีความจริงจังต่อกันไม่หลอกลวงกบฏคดโกงกันมีความสมัครสมานสามัคคีปรองดองเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันช่วยกันพัฒนาคุณภาพชีวิตของตนเองสังคมและประเทศชาติให้มีแต่ความเจริญและสันติสุขร่วมกันได้เป็นอย่างดี

ส่วนขัตติยา กรรณสูต (2547: 24) กล่าวว่าความซื่อสัตย์ถือเป็นคุณธรรมในลำดับต้นที่ต้องมีในตัวบุคคลในสังคมที่เจริญแล้วดังเช่นที่พระพุทธเจ้าระบุไว้ในขรรยาวาสธรรม (ธรรมะสำหรับผู้ครองเรือน) อันได้แก่

- 1) สัจจะความซื่อสัตย์ซื่อตรง
- 2) ทมะการมีความข่มใจ
- 3) ขันติความอดกลั้น
- 4) จาคะการบริจาคทาน

4.6 ความซื่อสัตย์ในทัศนะของ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์

ความสำคัญของคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ถูกนำเสนอผ่านปาฐกถาของ พลเอก เปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษในวาระสำคัญต่างๆ ดังนี้

“แนวทางพระราชดำริสู่การบริหารจัดการภาครัฐ”วันที่ 8 กุมภาพันธ์ 2549
ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต

...จะต้องเป็นการบริหารเพื่อความมั่นคงของชาติ ความเจริญของประเทศ และความ
ผาสุกของประชาชน ไม่นำเอาผลประโยชน์ส่วนตัว ของญาติพี่น้อง ของบริวารเข้ามา
เกี่ยวข้อง...

...จะต้องบริหารด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ซื่อสัตย์ทั้งในการคิด การพูดและการกระทำ
ทรงเน้นเสมอในเรื่องนี้ ผมขอให้ความเห็นส่วนตัวเป็นการขยายความว่า นอกจาก
ผู้บริหารเองต้องซื่อสัตย์สุจริตแล้ว จำต้องดูแลคนรอบข้างรอบตัวเราให้ซื่อสัตย์สุจริต
ด้วย ยิ่งไปกว่านั้น ผู้บริหารจำต้องเพิ่มเติมคำว่าเสียสละและจงรักภักดีเข้าไปด้วย ใน
บ้านเมืองของเราปัญหาการทุจริตและประพฤติมิชอบในการบริหารภาครัฐ พูดกันได้
ยาว พูดกันได้นาน พูดกันได้เหมือนเรื่องสนุก แต่ที่เราไม่ค่อยจะพูดถึงกันบ่อยนัก คือ
ไม่ค่อยจะพูดว่า การทุจริตและประพฤติมิชอบเป็นการบั่นทอนประสิทธิภาพในการ
บริหาร และลดความเชื่อถือของประชาชนต่อผู้บริหารและหน่วยงานของรัฐ...

...จะต้องเป็นการบริหารที่ถูกต้อง ถูกต้องตามกฎหมาย เทียบธรรม เทียบตรง มี
ประสิทธิภาพและให้ประสิทธิภาพและให้ประสิทธิผลสูง ถูกต้องตามกฎหมายเกณฑ์
ความเห็นของผมผู้บริหารต้องมีมาตรฐานเดียวเสมอหน้ากัน ทัวถึง ไม่มีหลาย
มาตรฐานหรือไม่มีมาตรฐานเลย หรือใช้มาตรฐานตามอารมณ์ มาตรฐานตามกิเลส
อนึ่งทรงย้ำเตือนเสมอว่า ความสุจริตและความถูกต้องเป็นของคู่กัน...

...ผู้บริหารจะต้องไม่หวาดกลัวต่อสิ่งต่ออิทธิพลใดๆ และอยู่คนละฝ่ายกับความไม่
ถูกต้องผมเห็นว่าผู้บริหารมักแน่น สงบนิ่ง และสง่างาม ในบ้านเมืองของเราผู้บริหาร
มักจะเผชิญกับการเรียกร้องและความกดดันของกลุ่มอิทธิพลเพื่อประโยชน์ที่ไม่เป็น
ธรรมหรือเพื่อให้สอดคล้องกับผลประโยชน์และความต้องการของกลุ่ม กรณีเช่นนี้
ผู้บริหารจะต้องเลือกเอาเองว่าจะยึดหลักหนักแน่น รับผิดชอบต่อประโยชน์ หรือจะรับใช้กลุ่ม
อิทธิพล...

(มูลนิธิรัฐบุรุษ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์, 2549)

ตารางที่ 2 วิเคราะห์ปาฐกถา พลเอกเปรม ติณสูลานนท์เรื่อง แนวทางพระราชดำริสู่การบริหาร
จัดการภาครัฐ

คำ/ กลุ่มคำ/ ประโยค จากปาฐกถา พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์	ประเด็นวิเคราะห์(คุณธรรมความซื่อสัตย์)
<p>“..จะต้องเป็นการบริหารเพื่อความมั่นคงของชาติ ความเจริญของประเทศ และความผาสุกของประชาชน ไม่นำเอาผลประโยชน์ส่วนตัว ของญาติพี่น้อง ของบริวารเข้ามาเกี่ยวข้อง..”</p> <p>“..จะต้องบริหารด้วยความซื่อสัตย์สุจริต ซื่อสัตย์ทั้งในการคิด การพูดและการกระทำนอกจากผู้บริหารเองต้องซื่อสัตย์สุจริตแล้ว จำต้องดูแลคนรอบข้างรอบตัวเราให้ซื่อสัตย์สุจริตด้วย ยิ่งไปกว่านั้น ผู้บริหารจำต้องเพิ่มเติมคำว่าเสียสละและจงรักภักดีเข้าไปด้วย..”</p> <p>“..จะต้องเป็นการบริหารที่ถูกต้อง ถูกต้องตามกฎหมาย เทียงธรรม เทียงตรง มีประสิทธิภาพและให้ประสิทธิภาพและให้ประสิทธิผลสูง ถูกต้องตามกฎเกณฑ์ความสุจริตและความถูกต้อง เป็นของคู่กัน..”</p> <p>“..ผู้บริหารจะต้องไม่หวาดกลัวต่อสิ่งต่ออิทธิพลใดๆ และอยู่คนละฝ่ายกับความไม่ถูกต้องผู้บริหารจะต้องเลือกเอาเองว่าจะยึดหยัดหนักแน่น รับผิดชอบต่อประโยชน์ หรือจะรับใช้กลุ่มอิทธิพล..”</p>	<p>-เป็นความซื่อสัตย์ต่อตนเอง หน้าที่การงาน และประเทศชาติ</p> <p>-ผู้มีความซื่อสัตย์ต้องไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน</p> <p>-ผู้มีความซื่อสัตย์ต้องซื่อสัตย์ต่อการคิด การพูด และการกระทำ และดูแลคนรอบข้างให้ซื่อสัตย์ด้วย รวมถึงเป็นผู้เสียสละ และจงรักภักดี</p> <p>-ผู้มีความซื่อสัตย์ต้องรับผิดชอบหน้าที่การงาน ทำในสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย</p> <p>-ผู้มีความซื่อสัตย์ต้องไม่หวาดกลัวอำนาจหรืออิทธิพลใดๆ และยึดมั่นในความถูกต้อง</p>

“เกิดมาต้องตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน”วันที่16 ตุลาคม 2542

ณ โรงแรมโฆษะ จังหวัดขอนแก่น

..การตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน คือ การประพฤติปฏิบัติตนเป็นคนดี เป็นสถาบันที่ดี เป็นองค์กรที่ดี เป็นตัวอย่างที่ดี มุ่งกระทำแต่ความดีเพื่อประโยชน์ของแผ่นดิน..

..และได้รับการฟื้นฟูให้กลับสู่สภาพเดิมก็คือให้ทุกคนช่วยกันตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน โดยหยุดการกระทำทุกอย่างที่เป็นการทำลายและทำร้ายธรรมชาติและสัตว์ป่า เพื่อให้ความสมดุลของธรรมชาติคงดำรงอยู่ และยังประโยชน์ต่อมวลมนุษยและสัตว์สืบไป..

..เมื่อผมออกมาจากทำเนียบแล้ว ผมและเพื่อนๆ หลายคนที่มีความคิดเห็นร่วมกันได้ จัดตั้งมูลนิธิขึ้นมูลนิธิหนึ่ง มูลนิธินี้ มีคำขวัญว่า “ซื่อสัตย์ สุจริต เสียสละ และจงรักภักดี” เราพร้อมใจกันสร้างคำขวัญนี้ขึ้นมา เพราะพิจารณาเห็นว่า ถ้าคนไทยเข้าใจถ่องแท้ ถึงความหมายแห่งคำทั้งสี่นี้แล้ว และนำไปประพฤติปฏิบัติเป็นนิสัยจนเป็นนิสัย เขาจะเป็นคนดี เป็นคนมีประโยชน์ต่อแผ่นดินแน่นอน..

..คำว่า GOOD GOVERNANCE มีผู้พยายามแปลคำนี้เป็นภาษาไทยหลายอย่างแตกต่างกันไป แต่ยังไม่เป็นที่นิยมยอมรับกัน ผมขอแปลคำนี้ง่ายๆ ว่า “การปกครองที่ดี” คำนี้ เกิดขึ้นในหลายประเทศเพราะประชาชนต้องการรัฐบาลที่มีการปกครองที่ดี ไม่จำเป็นจะต้องอธิบายมากกว่า การปกครองที่ดีคืออะไร รัฐบาลที่ดีที่ประชาชนต้องการคืออะไร พอจะกล่าวสั้นๆ ได้ว่า รัฐบาลที่ดี จะใช้การปกครองที่ดี เพื่อตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน เพื่อให้เกิดความสุขในแผ่นดิน ที่จริงการนำการปกครองที่ดีไปใช้นั้น มิได้จำกัดอยู่เฉพาะรัฐบาลเท่านั้น แต่องค์กรอื่น ไม่ว่าเล็ก ใหญ่ย่อมจำเป็นต้องมีการปกครองที่ดีด้วยกันทั้งสิ้น เพื่อจะได้บริหารองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ และประสบผลสำเร็จ..

..ผู้บริหารระดับสูงของประเทศ ไม่ว่า นักการเมือง ข้าราชการประจำทุกฝ่าย พนักงาน รัฐวิสาหกิจ ล้วนแต่เป็นบุญคุณสำคัญในการบริหาร และพัฒนาชาติ บ้านเมือง ท่านเหล่านี้จำเป็นต้องเข้าใจการตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน ประพฤติปฏิบัติตนเป็นตัวอย่างที่ดียิ่งในการตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน เพื่อประโยชน์ของชาติ บ้านเมือง และประชาชน..

..ผู้บริหารระดับสูงของภาคเอกชน ก็ต้องเข้าใจการตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน เช่นเดียวกันการดำเนินธุรกิจจึงจะมีประสิทธิภาพ และเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ผู้บริหารภาคเอกชนควรจะตอบแทนบุญคุณแผ่นดินด้วยการไม่เอาเปรียบ ผู้บริโภค แข่งขันกันอย่างเสรีและฉันทมิตรไมตรีต่อบนข้าราชการ และไม่หวั่นเกรงอิทธิพล..

..คนไม่ดี ประกอบอาชีพไม่สุจริต ทำธุรกิจผิดกฎหมาย ใช้อำนาจหน้าที่เพื่อประโยชน์ส่วนตน ถ้าเขาสำนึกได้ และเลิกเสีย แล้วหันมาประกอบอาชีพสุจริต จะเป็นการตอบแทนบุญคุณที่น่าสรรเสริญอย่างยิ่ง..

(มูลนิธิรัฐบุรุษ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์, 2542)

ตารางที่ 3 วิเคราะห์ปาฐกถา พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ เรื่องเกิดมาต้องตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน

คำ/ กลุ่มคำ/ ประโยค จากปาฐกถา พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์	ประเด็นวิเคราะห์(คุณธรรมความซื่อสัตย์)
<p>“..การตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน คือ การประพฤติปฏิบัติตนเป็นคนดี เป็นสถาบันที่ดี เป็นองค์กรที่ดี เป็นตัวอย่างที่ดี มุ่งกระทำแต่ความดีเพื่อประโยชน์ของแผ่นดิน..”</p> <p>“..โดยหยุดการกระทำทุกอย่างที่เป็นการทำลายและทำร้ายธรรมชาติและสัตว์ป่า เพื่อให้ความสมดุลของธรรมชาติคงดำรงอยู่และยังประโยชน์ต่อมวลมนุษย์และสัตว์สืบไป..”</p> <p>“..รัฐบาลที่ดี จะใช้การปกครองที่ดี เพื่อตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน เพื่อให้เกิดความสุขในแผ่นดิน ที่จริงการนำการปกครองที่ดีไปใช้นั้น มิได้จำกัดอยู่เฉพาะรัฐบาลเท่านั้น แต่องค์กรอื่น ไม่ว่าจะเล็ก ใหญ่ย่อมจำเป็นต้องมีการปกครองที่ดีด้วยกันทั้งสิ้น เพื่อจะได้บริหารองค์กรอย่างมีประสิทธิภาพ และประสบผลสำเร็จ..”</p> <p>“..ผู้บริหารระดับสูงของภาคเอกชน ก็ต้องเข้าใจการตอบแทนบุญคุณแผ่นดินเช่นเดียวกัน การดำเนินธุรกิจจึงจะมีประสิทธิภาพ และเป็นประโยชน์ต่อส่วนรวม ผู้บริหารภาคเอกชนควรจะตอบแทนบุญคุณแผ่นดินด้วยการไม่เอาเปรียบผู้บริโภค แข่งขันกันอย่างเสรีและฉันทมิตรไม่ติดสินบนข้าราชการ และไม่หวั่นเกรงอิทธิพล..”</p>	<p>-เป็นความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติ</p> <p>-ผู้มีความซื่อสัตย์ต้องทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม</p> <p>-ผู้มีความซื่อสัตย์ต้องไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ไม่เบียดเบียน เอาเปรียบผู้อื่น</p> <p>-ผู้มีความซื่อสัตย์ ต้องมีความรับผิดชอบในหน้าที่การงาน</p> <p>ผู้บริหารต้องปกครององค์กรด้วยความโปร่งใส</p> <p>-ผู้มีความซื่อสัตย์ ต้องไม่เอาเปรียบผู้อื่น ไม่ติดสินบนข้าราชการ</p> <p>ไม่กลัวอิทธิพล</p>

“สถานการณ์ปัจจุบัน : คู่มือคนไทย”วันที่ 19 ธันวาคม 2544

ณ อาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน)

..อนึ่ง การตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน นอกจากการทำความดีแล้ว จำต้องรู้จักการละความชั่วและรู้จักชกชวณ จูงใจ ให้ผู้อื่นละความชั่วด้วย ในบ้านเมืองของเรา มีการประพฤดิชั่ว โดยเฉพาะการค้ายาเสพติด คือ การทำลายคนในชาติ ผมจึงเรียกผู้ค้าและผู้ผลิตยาเสพติดว่า เป็นผู้ทรยศต่อชาติ คนที่คอรัปชั่นและค้ายาเสพติดมีเงินมาก ร่ำรวย กลายเป็นคนมีเกียรติ มีอิทธิพล มีคนนับหน้าถือตา ค่านิยมเช่นนี้ จำต้องได้รับการเปลี่ยนแปลง เราพึงยกย่องนับถือคนดี แม้จะยากจน และเลิกกราบไหว้คนร่ำรวยจากเงินสกปรกกันได้แล้ว..

(มูลนิธิรัฐบุรุษ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์,2544)

ตารางที่ 4 วิเคราะห์ปาฐกถา พลเอกเปรม ติณสูลานนท์เรื่อง สถานการณ์ปัจจุบัน คู่มีคนไทย :

คำ/ กลุ่มคำ/ ประโยค จากปาฐกถา พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์	ประเด็นวิเคราะห์(คุณธรรมความซื่อสัตย์)
<p>“การตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน นอกจากการทำความดีแล้ว จำต้องรู้จักการละความชั่วและรู้จักชักชวน จูงใจให้ผู้อื่นละความชั่วด้วย..”</p> <p>“..โดยเฉพาะการค้ายาเสพติด คือ การทำลายคนในชาติ ผมจึงเรียกผู้ค้าและผู้ผลิตยาเสพติดว่า เป็นผู้ทรยศต่อชาติ คนที่คอร์รัปชั่นและค้ายาเสพติดมีเงินมาก ร่ำรวย กลายเป็นคนมีเกียรติ มีอิทธิพล มีคนนับหน้าถือตา ค่านิยมเช่นนี้ จำต้องได้รับการเปลี่ยนแปลง เราต้องยกย่องนับถือคนดี แม้จะยากจน..”</p>	<p>-เป็นความซื่อสัตย์ต่อตนเอง สังคมและประเทศชาติ</p> <p>-ผู้มีความซื่อสัตย์ต้องละเว้นความชั่ว และชักชวนผู้อื่นให้ทำดีด้วย</p> <p>-ผู้ที่โกง ทุจริต คอร์รัปชั่น เป็นผู้ทรยศต่อชาติ</p>

“ประเทศไทยโปร่งใสได้อย่างไร”วันที่ 9ธันวาคม 2558

ณ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติแจ้งวัฒนะ จังหวัดนนทบุรี

..เมื่อใดประเทศของเรา ประกอบด้วยผู้บริหาร หน่วยงานภาครัฐ องค์กรทุกภาคส่วน มีการแสดงออกชัดเจน ตรงไปตรงมา มีการเปิดเผยข้อมูลต่อสาธารณะ มีการประพฤติปฏิบัติ ตั้งอยู่บนความสุจริต มีจิตสำนึกหน้าที่ สามารถตรวจสอบและชี้แจงได้ เมื่อนั้นเราจะประสบผลสำเร็จ..

..ตนขอเสนอการที่จะทำให้ประเทศของเราโปร่งใสคือต้องเริ่มที่ตัวเรา ตัวเราต้องโปร่งใสก่อนถึงจะไปทำให้ประเทศโปร่งใสได้ ต้องประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นตัวอย่างที่ดี ผู้บังคับบัญชาต้องประพฤติปฏิบัติเป็นตัวอย่างที่ดีต่อผู้ใต้บังคับบัญชา สิ่งที่สำคัญที่สุดที่เราจะต้องมีในตัวของเราที่จะไปทำหน้าที่ปราบการปล้นชาติคือ คุณธรรมและจริยธรรม ต้องหยุดและเลิกระบบอุปถัมภ์ นำระบบคุณธรรมมาใช้แทน ต้องไม่ช่วยเหลือคนโกง ไม่ว่าจะเขาจะเป็นใคร เป็นพ่อแม่ ลูก เมีย ญาติ ..

..ถ้าท่านรู้สึกว่แผ่นดินนี้ที่ท่านเกิดมีบุญคุณมหาศาลต่อตัวเอง ต่อครอบครัว ผมคิดว่าเราก็มีความหวังที่จะทำให้เกิดการปล้นชาติลดน้อยลงได้ ผมขอเป็นกำลังใจให้ทุกฝ่ายที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับเรื่องนี้เข้มแข็ง รู้จักเสียสละตนเองเพื่อชาติบ้านเมือง พร้อมที่จะช่วยขจัดคนไม่ดีให้ออกไป ส่งเสริมคนดีให้มีมากขึ้น โดยไม่ย่อท้อต่อความยากลำบาก

และอิทธิพลใด ประเทศจะได้มีกลิ่นหอม สะอาดเพื่อลูกหลาน เพื่อชาติ เขาจะได้เลิกชี้หน้าว่าคนไทยเป็นคนขี้โกง เป็นคำซึ่งน่าละอาย..

(มูลนิธิรัฐบุรุษ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์,2558)

ตารางที่ 5 วิเคราะห์ปาฐกถา พลเอกเปรม ติณสูลานนท์เรื่องประเทศไทยโปร่งใสได้อย่างไร

คำ/ กลุ่มคำ/ ประโยค	ประเด็นวิเคราะห์(คุณธรรมความซื่อสัตย์)
จากปาฐกถา พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์	
“..ตัวเราต้องโปร่งใสก่อนถึงจะไปทำให้ประเทศโปร่งใสได้ ต้องประพฤติปฏิบัติตนให้เป็นตัวอย่างที่ดี ผู้บังคับบัญชาต้องประพฤติปฏิบัติเป็นตัวอย่างที่ดีต่อผู้ใต้บังคับบัญชา..”	-เป็นความซื่อสัตย์ต่อตนเอง หน้าที่การงานสังคมและประเทศชาติ -ผู้มีความซื่อสัตย์ต้องแสดงออกตรงไปตรงมา โปร่งใส มีความสุจริต สำหนักในหน้าที่ ตรวจสอบชี้แจงได้
“..ต้องหยุดและเลิกระบบอุปถัมภ์ นำระบบคุณธรรมมาใช้แทน ต้องไม่ช่วยเหลือคนโกง ไม่ว่าเขาจะเป็นใคร เป็นพ่อแม่ ลูกเมีย ญาติ ”	- ผู้มีความซื่อสัตย์ต้องเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับคนรอบข้าง -- ผู้มีความซื่อสัตย์ต้องมีความเป็นธรรม ไม่เลือกปฏิบัติ ไม่มีระบบอุปถัมภ์
“..รู้จักเสียสละตนเองเพื่อชาติบ้านเมือง พร้อมทั้งจะช่วยจัดคนไม่ดีให้ออกไป ส่งเสริมคนดีให้มากขึ้น โดยไม่ย่อท้อต่อความยากลำบากและอิทธิพลใด..”	-ผู้มีความซื่อสัตย์ต้องเสียสละเพื่อชาติ บ้านเมือง ไม่วางเฉยกับปัญหาที่เกิดขึ้น ไม่เกรงกลัวอิทธิพลใดๆ

“ เกิดมาต้องตอบแทนคุณแผ่นดิน”วันที่ 2 กุมภาพันธ์ 2558

ณ วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร

..การตอบแทนบุญคุณแผ่นดินทำไม่ยาก ง่ายนิดเดียว ไม่ต้องลงทุน ไม่มีกำไร หรือขาดทุน คือการทำตัวให้เป็นคนดี หากคนในชาติเป็นคนดีก็ไม่มีการโกงชาติ การเป็นคนดีทำอย่างไรถึงจะเป็นคนดีง่ายนิดเดียว คือ ไม่ทำความชั่ว..

..อยากให้พวกเราช่วยกันทำอย่างไรที่จะให้มีคนดีเยอะๆ การทำความดีก็ไม่ใช่ว่าเรื่องง่าย แต่คิดว่าไม่ยากเกินไปสำหรับพวกเราที่รู้จักตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน ถ้าเราจะสังเกตและรับรู้กันมาว่าเราต้องตำหนิพวกเราตัวเอง คือ คนไทยกันเองเพราะไม่ค่อยสนใจการปราบปรามการโกง ซึ่งเป็นเรื่องที่น่าเสียดาย ถ้าดูจากตัวเลขจะบ่งบอกว่าคนไทยเฉยเมยต่อการปราบปรามคนโกงชาติ บางคนเขาบอกว่าไม่ใช่เรื่องหรือหน้าที่ของเขา เพราะเขาเสียภาษีให้กับประเทศ เขาได้ทำหน้าที่ของเขาแล้ว ส่วนเรื่องการปราบปรามคนโกงชาติ ไม่ใช่เรื่องหรือธุระของเขา จะไปเพิ่มศัตรูทำไม เสียเวลาทำมาหากิน เพราะเขาไม่ได้มาโกงของตน แต่ไปโกงของคนอื่น ก็ไม่ใช่หน้าที่ของตน..

..ตนคิดว่ามีคนไทยอยู่จำนวนไม่น้อยที่สำนึกในบุญคุณของแผ่นดิน แต่พวกเราชอบพูด ไม่ชอบทำ พูดกันเสมอว่าไม่ชอบคนชู้โกงได้แต่พูดและหยุดอยู่แค่นั้น ฉะนั้นสิ่งที่จะต้องทำต่อจากนี้คือต้องพูดและทำ คนที่โกงและร่ำรวยตนคิดว่าเป็นอันตรายต่อชาติบ้านเมือง ทำให้ชาติบ้านเมืองเสียเกียรติภูมิ ขายหน้า ต้องถูกดูหมิ่นดูแคลน และถือเป็นศัตรูแผ่นดินให้หมายตาหมายหัวและช่วยกันทำลายให้หายไปจากแผ่นดินนี้..

(มูลนิธิรัฐบุรุษ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์,2558)

ตารางที่ 6 วิเคราะห์ปาฐกถาพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ เรื่องเกิดมาต้องตอบแทนคุณแผ่นดิน

คำ/ กลุ่มคำ/ ประโยค	ประเด็นวิเคราะห์(คุณธรรมความซื่อสัตย์)
จากปาฐกถา พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์	
“..การตอบแทนบุญคุณแผ่นดินทำไม่ยาก คือการทำตัวให้เป็นคนดี ไม่ทำความชั่ว..”	-เป็นความซื่อสัตย์ต่อตนเอง หน้าที่การงานสังคมและประเทศชาติ
“..คนไทยเฉยเมยต่อการปราบปรามคนโกงชาติ บางคนเขาบอกว่าไม่ใช่เรื่องหรือหน้าที่ของเขา เพราะเขาเสียภาษีให้กับประเทศ เขาได้ทำหน้าที่ของเขาแล้ว ส่วนเรื่องการปราบปรามคนโกงชาติ ไม่ใช่เรื่องหรือธุระของเขา..”	-ผู้มีความซื่อสัตย์ต้องประพฤติดี และตอบแทนคุณแผ่นดิน -ผู้มีความซื่อสัตย์ต้องไม่วางเฉยกับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของคนรอบข้าง เช่น การทุจริต การโกง
“..มีคนไทยอยู่จำนวนไม่น้อยที่สำนึกในบุญคุณของแผ่นดิน แต่พวกเราชอบพูด ไม่ชอบทำ ฉะนั้นสิ่งที่จะต้องทำต่อจากนี้คือต้องพูดและทำ”	-ผู้มีความซื่อสัตย์จะต้องพูดจริง ทำจริง

“ การพัฒนาผู้นำเพื่อสร้างสังคมธรรมาธิปไตย ” วันที่ 6 กุมภาพันธ์ 2553 ณ มหาวิทยาลัยรังสิต

..ทั้งนี้เชื่อว่าผู้นำที่จะร่วมกันสร้างธรรมาธิปไตยนั้นต้องเป็นคนดี โดยคนดีนั้น ต้องมีคุณสมบัติ

1. ต้องเข้าใจ สามารถแยกแยะความดีกับความชั่ว
2. ซื่อสัตย์ สุจริต
3. ต้องเสียสละ
4. ต้องจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ต้องเคร่งครัดในคำปฏิญาณ
5. ต้อง เป็นตัวอย่างที่ดี
6. ต้องเข้าใจว่า เกิดมาต้องตอบแทนคุณแผ่นดิน

(มูลนิธิรัฐบุรุษ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์, 2553)

ตารางที่ 7 วิเคราะห์ปรากฏภาพลอกเปรม ตินสุลานนท์ เรื่อง การพัฒนาผู้นำเพื่อสร้างสังคม
 ธรรมาธิปไตย

คำ/ กลุ่มคำ/ ประโยค จากปรากฏภาพ ลอก.เปรม ตินสุลานนท์	ประเด็นวิเคราะห์(คุณธรรมความซื่อสัตย์)
<p>“..ทั้งนี้เชื่อว่าผู้นำที่จะร่วมกันสร้างธรรมาธิปไตยนั้น ต้องเป็นคนดี โดยคนดีนั้น ต้องมีคุณสมบัติ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ต้องเข้าใจ สามารถแยกแยะความดีกับความชั่ว 2. ซื่อสัตย์ สุจริต 3.ต้องเสียสละ 4.ต้องจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ต้องเคร่งครัดในคำปฏิญาณ 5. ต้อง เป็นตัวอย่างที่ดี 6.ต้องเข้าใจว่า เกิดมาต้องตอบแทนคุณแผ่นดิน 	<p>-ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน และประเทศชาติ</p> <p>-ผู้มีความซื่อสัตย์ต้องเป็นผู้ที่สร้างธรรมาธิปไตยให้กับองค์กรและต้องเป็นผู้ที่เสียสละ จงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เป็นแบบอย่างที่ดีของคนรอบข้าง และตอบแทนคุณแผ่นดิน</p>

“ตอบแทนคุณแผ่นดิน สร้างถิ่นไทยใสสะอาด”วันที่ 9 ธันวาคม 2548 ณ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี อำเภอเมืองจังหวัดนครราชสีมา

..การทำดีเป็นเรื่องยากมาก เป็นเรื่องจะต้องใช้ความอดทนอดกลั้น ต้องใช้ความเพียรพยายาม ต้องใช้ขันติเป็นเรื่องที่ทำได้ยากแต่สามารถทำได้ แต่สิ่งที่ยากยิ่งไปกว่าการทำความดี คือ การที่จะรักษาความดีที่เราทำไว้ให้คงดำรงอยู่ได้อย่างไร เป็นสิ่งที่ค่อนข้างจะยากมากทีเดียว แล้วมีไม่ใช่น้อยที่ได้อยู่พักเดียวแล้วก็ไม่ดี และเรื่องนี้เป็นเรื่องที่เราควรจะเน้นว่าการทำความดี ทำไปเถอะทำได้ดี แต่ว่าเมื่อทำแล้วขอให้รักษาความดีไว้ให้ได้ ถ้าอย่างนั้น จะเป็นดีแท้”

..คนดีจำเป็นจะต้องมีคุณลักษณะจำเพาะดังต่อไปนี้ คือ ต้องซื่อสัตย์ต้องสุจริตต้องรู้จักคำว่าเสียสละ ต้องรู้จักคำว่าจงรักภักดีทั้งต่อตนเอง ต่อครอบครัว ต่อสังคม และต่อชาติบ้านเมือง ต้องรู้จักคำว่า ตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน..

..ผมว่าคนดีที่ซื่อสัตย์สุจริตจะต้องเข้าใจให้ลึกซึ้งว่า ความดีที่อยู่ในตัวของเราเท่านั้นไม่พอ คนดีที่ซื่อสัตย์สุจริตจะต้องดูแลคนรอบข้างให้มีความซื่อสัตย์สุจริตด้วยถึงจะเป็นคนดีที่สมบูรณ์ ถ้าไม่เช่นนั้นคนนั้นก็จะเป็นคนดีที่ไม่สมบูรณ์..

..สำหรับตัวผมเองผมยึดมั่นว่า การทำความดีนั้นไม่จำเป็นต้องประกาศ ต้องไม่ทำเพื่อความอยากเด่นอย่างดั่ง เราต้องทำแบบปิดทองหลังพระ เหมือนที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เคยรับสั่งไว้เสมอ ปิดทองหลังพระแล้วก็พอใจ ภูมิใจในการทำความดี..

(มูลนิธิรัฐบุรุษ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์, 2548)

ตารางที่ 8 วิเคราะห์ปาฐกถาพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ เรื่องตอบแทนคุณแผ่นดิน สร้างถิ่นไทยใสสะอาด

คำ/ กลุ่มคำ/ ประโยค จากปาฐกถา พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์	ประเด็นวิเคราะห์(คุณธรรมความซื่อสัตย์)
<p>“..คนดีจำเป็นจะต้องมีคุณลักษณะจำเพาะดังต่อไปนี้ คือ ต้องซื่อสัตย์ ต้องสุจริต ต้องรู้จักคำว่าเสียสละ ต้องรู้จักคำว่าจงรักภักดีทั้งต่อตนเอง ต่อครอบครัว ต่อสังคม และต่อชาติบ้านเมือง..</p> <p>..คนดีที่ซื่อสัตย์สุจริตจะต้องดูแลคนรอบข้างให้มีความซื่อสัตย์สุจริตด้วยถึงจะเป็นคนดีที่สมบูรณ์..”</p>	<p>-ผู้มีความซื่อสัตย์ต้องเป็นผู้ที่อดทนอดกลั้น มีความเพียร และเป็นผู้รักษาความดีไปตลอด</p> <p>-ผู้มีความซื่อสัตย์เป็นคนดี และมีความเสียสละ จงรักภักดีต่อตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ</p> <p>-ผู้ที่มีความซื่อสัตย์ต้องเป็นแบบอย่าง ชักชวน ให้คนรอบข้างมีความซื่อสัตย์เหมือนตน</p> <p>-ผู้มีความซื่อสัตย์ต้องยึดมั่นว่าการกระทำดีนั้นไม่หวังผลตอบแทน เป็นการปิดทองหลังพระ</p>

“ทหารอาชีพกับทหารมืออาชีพ” วันที่ 14 กรกฎาคม 2549

ณ โรงเรียนนายร้อยพระจุลจอมเกล้าจังหวัดนครนายก

..ทหารอาชีพคือทหารที่มีเลือดเนื้อจิตวิญญาณแห่งความเป็นทหารอยู่ในตน ครบถ้วนสมบูรณ์กล่าวคือรักและเชิดชูสถาบันทหารเทิดทูนและจงรักภักดีต่อสถาบันชาติศาสนาพระมหากษัตริย์ดำรงความซื่อสัตย์สุจริตและเสียสละต่อตนเองต่อครอบครัวต่อสถาบันและต่อชาติบ้านเมืองอย่างมั่นคงเป็นทหารของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวโดยแท้ไม่เกี่ยวข้องกับการเมืองและนักการเมือง ภูมิใจในเกียรติศักดิ์ของทหารและความเป็นทหารรักและดำรงไว้ซึ่งศักดิ์ศรีของทหารและสถาบันทหารด้วยชีวิตรู้และเข้าใจว่าเกิดมาต้องตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน..

(มูลนิธิรัฐบุรุษ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์, 2549)

ตารางที่ 9 วิเคราะห์ปรากฏภาพเอกเปรม ตินสุลานนท์ เรื่องทหารอาชีพกับทหารมืออาชีพ

คำ/ กลุ่มคำ/ ประโยค จากปรากฏภาพ พล.อ.เปรม ตินสุลานนท์	ประเด็นวิเคราะห์(คุณธรรมความ ซื่อสัตย์)
“ทหารอาชีพคือทหารที่มีเลือดเนื้อจิตวิญญาณแห่งความเป็น ทหารอยู่ในตนครบถ้วนสมบูรณ์กล่าวคือรักและเชิดชูสถาบัน ทหารเทิดทูนและจงรักภักดีต่อสถาบันชาติศาสนา พระมหากษัตริย์ดำรงความซื่อสัตย์สุจริตและเสียสละต่อตน ต่อครอบครัวต่อสถาบันและต่อชาติบ้านเมืองอย่างมั่นคง”	-ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง หน้าที่การงาน และประเทศชาติ -ผู้มีความ ซื่อสัตย์มีความเสียสละ จงรักภักดีต่อตนเอง ครอบครัว สังคม และ ประเทศชาติ

“สถานการณ์การเมืองปัจจุบัน”วันที่ 18 สิงหาคม 2549

ณ คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

..มีความซื่อสัตย์สุจริตเสียสละและจงรักภักดีความหมายชัดเจนอยู่ในตัว
แล้วไม่จำเป็นต้องขยายความในทำนองเดียวกับผู้บริหารองค์กรจะได้รับ
ความร่วมมือยกย่องนับถือและศรัทธาผู้ที่เข้าใจเรื่องความเสียสละและ
จงรักภักดีจะมีความซื่อสัตย์สุจริตคนที่มีกิเลสจะปฏิบัติตามข้อนี้ได้ยาก
หรือจะปฏิบัติไม่ได้เลย..

..สัญญากับตัวเองสิว่าเราจะปกป้องรักษาแผ่นดินไทยตามหน้าที่และบทบาท
ของเราจะไม่ทำให้สิ่งใดเสียหายต่อแผ่นดินไทยปฏิญาณตนต่อหน้าพระ
สยามเทวาธิราชสิว่าเราจะซื่อสัตย์สุจริตต่อแผ่นดินแค่นี้ก็มากพอแล้ว..

(มูลนิธิรัฐบุรุษ พลเอกเปรม ตินสุลานนท์,2549)

ตารางที่ 10 วิเคราะห์ปรากฏภาพเอกเปรม ตินสุลานนท์ เรื่องสถานการณ์การเมืองปัจจุบัน

คำ/ กลุ่มคำ/ ประโยค จากปรากฏภาพ เอก.เปรม ตินสุลานนท์	ประเด็นวิเคราะห์(คุณธรรมความซื่อสัตย์)
<p>“..มีความซื่อสัตย์สุจริตเสียสละและจงรักภักดีความหมายชัดเจน อยู่ในตัวแล้วไม่จำเป็นต้องขยายความในทำนองเดียวกับผู้บริหารองค์กรจะได้รับความร่วมมือยกย่องนับถือและศรัทธาผู้ที่เข้าใจเรื่องความเสียสละและจงรักภักดีจะมีความซื่อสัตย์สุจริต..”</p> <p>“..สัญญากับตัวเองที่เราจะปกป้องรักษาแผ่นดินไทยตามหน้าที่และบทบาทของเราจะไม่ทำให้สิ่งใดเสียหายต่อแผ่นดินไทย ปฏิญาณตนต่อหน้าพระสยามเทวาริราชที่เราจะซื่อสัตย์สุจริตต่อแผ่นดินนี้มากพอแล้ว..”</p>	<p>-ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง หน้าที่การงาน และประเทศชาติ</p> <p>-ผู้มีความซื่อสัตย์ จะเป็นผู้ที่มีความเสียสละ จงรักภักดี</p> <p>- ผู้มีความซื่อสัตย์เป็นผู้รักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์</p>

“ประเทศไทยใสสะอาดปราศจากคอร์รัปชันและยาเสพติด” วันที่ 19 มีนาคม 2544
ณ โรงเรียนนายอำเภอ วิทยาลัยการปกครอง กรมการปกครอง

..ข้าราชการอาชีพคือข้าราชการที่ทำงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริตเสียสละและจงรักภักดีอุทิศตนอุทิศเวลาอุทิศเรื่องส่วนตัวให้แก่หน่วยงานของตนอย่างเต็มที่โดยไม่มีข้อแม้เห็นความสำคัญและเกียรติแห่งความเป็นข้าราชการฉลาดแต่ไม่โกงเคารพผู้บังคับบัญชาอย่างจริงใจประพฤติตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาตลอดมา..

..อาชีพข้าราชการคือข้าราชการที่เข้ามารับราชการเพียงเพื่อเงินเดือนสำหรับเลี้ยงชีพแต่อย่างเดียวไม่มีความสำนึกของข้าราชการไม่อุทิศตนให้กับหน่วยงานทำงานเข้าขามเย็นขามใช้เวลาว่างหรือแม้แต่เวลาราชการไปหากินส่วนตัวและบางคนหากินส่วนตัวด้วยการกระทำที่ผิดกฎหมาย..

(มูลนิธิรัฐบุรุษ พลเอกเปรม ตินสุลานนท์, 2544)

ตารางที่ 11 วิเคราะห์ปาฐกถาพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ เรื่องประเทศไทยใสสะอาดปราศจากคอร์รัปชันและยาเสพติด

คำ/ กลุ่มคำ/ ประโยค จากปาฐกถา พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์	ประเด็นวิเคราะห์(คุณธรรมความซื่อสัตย์)
<p>“..ข้าราชการอาชีพคือข้าราชการที่ทำงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริตเสียสละและจงรักภักดีอุทิศตนอุทิศเวลาอุทิศเรื่องส่วนตัวให้แก่หน่วยงานของตนอย่างเต็มที่โดยไม่มีข้อแม้เห็นความสำคัญและเกียรติแห่งความเป็นข้าราชการฉลาดแต่ไม่โกงเคารพผู้บังคับบัญชาอย่างจริงจังประพฤติตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาตลอดมา..”</p> <p>“..อาชีพข้าราชการคือข้าราชการที่เข้ามารับราชการเพียงเพื่อเงินเดือนสำหรับเลี้ยงชีพแต่อย่างเดียวไม่มีความสำนึกของข้าราชการไม่อุทิศตนให้กับหน่วยงานทำงานเข้าขามเย็นขามใช้เวลาว่างหรือแม้แต่วลาราชการไปหากินส่วนตัวและบางคนหากินส่วนตัวด้วยการกระทำที่ผิดกฎหมาย..”</p>	<p>-ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง หน้าที่การงาน</p> <p>-ผู้มีความซื่อสัตย์ จะเป็นผู้ที่เสียสละต่อส่วนรวม และเป็นแบบอย่างที่ดีต่อคนรอบข้าง</p> <p>- ผู้ที่ไม่มีความซื่อสัตย์เป็นผู้เห็นประโยชน์ส่วนตน ไม่ตั้งใจในการทำงาน กระทำสิ่งผิดกฎหมาย</p>

จากการวิเคราะห์ปาฐกถาของพล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษ ในวาระพิเศษต่าง ๆ นั้น พบว่าคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ประกอบไปด้วยคุณลักษณะ ความหมาย และ ประเภทของความซื่อสัตย์ ดังแสดงรายละเอียดในตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 12 คุณลักษณะ ความหมาย และประเภทของความซื่อสัตย์จากการวิเคราะห์ แนวคิด
คุณธรรมความซื่อสัตย์ของ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์

คุณลักษณะผู้มีความซื่อสัตย์	ความหมายความซื่อสัตย์	ประเภทความซื่อสัตย์
<p>1. เป็นบุคคลที่รักษาคำพูด การคิด การกระทำ รักษาความซื่อสัตย์ จะต้องพูดจริง ทำจริงรวมถึงเป็นผู้เสียสละ และจงรักภักดี</p> <p>2. รับผิดชอบหน้าที่การงาน ทำในสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย มีความยุติธรรมในการดำเนินการต่างๆโดยไม่เล่นพรรคเล่นพวก</p> <p>3. ต้องไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนทำประโยชน์เพื่อส่วนรวมไม่หวาดกลัวอำนาจหรืออิทธิพลใดๆและยึดมั่นในความถูกต้อง</p> <p>4. ต้องไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ไม่เบียดเบียน เอาเปรียบผู้อื่น ไม่โยนความผิดให้ผู้อื่น</p> <p>5. ผู้บริหารต้องปกครององค์กรด้วยความโปร่งใส มีความรับผิดชอบในหน้าที่การงาน</p> <p>6. เสียสละเพื่อชาติ บ้านเมือง ไม่วางเฉยกับปัญหาที่เกิดขึ้น ไม่เกรงกลัวอิทธิพลใดๆ</p> <p>7. ประพฤติดี และตอบแทนคุณแผ่นดิน</p> <p>8. ต้องเป็นผู้ที่สร้างธรรมาธิปไตยให้กับองค์กรและต้องเป็นผู้ที่เสียสละ จงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เป็นแบบอย่างที่ดีของคนรอบข้าง และตอบแทนคุณแผ่นดิน</p> <p>9. เป็นผู้ที่ยึดมั่นอดกลั้น มีความเพียร และเป็นผู้รักษาความดีไปตลอด</p> <p>10. ต้องยึดมั่นว่าการทำดีนั้นไม่หวังผลตอบแทน ไม่ต้องแสดงออกให้ผู้อื่นรับรู้ เป็นการปิดทองหลังพระ</p>	<p>ความซื่อสัตย์หมายถึงคุณธรรมของบุคคลในการปฏิบัติ ในสิ่งที่ตั้งงามที่ควรปฏิบัติโดยการทำสิ่งใดๆอย่างเปิดเผย ถูกต้องตามหลักจริยธรรมและคุณธรรม เป็นบุคคลที่รักษาคำพูด การคิด การกระทำ รักษาความซื่อสัตย์ รับผิดชอบหน้าที่การงาน เสียสละ ไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน สุจริต ไม่คดโกง กล้าเผชิญความจริง รู้สิ่งที่ควรทำไม่ควรทำ เป็นแบบอย่างที่ดีกับผู้อื่นและทำโดยไม่มีหวังผลตอบแทน ตลอดจนมีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ทั้งนี้ความซื่อสัตย์นั้นมีต่อตนเอง หน้าที่การงาน สังคมและประเทศชาติ</p>	<p>1) ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง การมีความจริงใจต่อตนเองไม่หลอกตนเอง ได้แก่เวลาที่ตนเองกระทำความดีหรือกรรมชั่วถูกหรือผิดก็รู้ตัวชั่วรู้ผิดรู้ถูกตามที่เป็นจริงเองไม่หลอกตนเองเป็นคุณธรรมของผู้มีศีลมีธรรมเป็นบุคคลที่รักษาคำพูด การคิด การกระทำ รักษาความซื่อสัตย์ จะต้องพูดจริง ทำจริงต้องไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ไม่เบียดเบียน เอาเปรียบผู้อื่น ไม่โยนความผิดให้ผู้อื่นยึดมั่นว่าการทำดีนั้นไม่หวังผลตอบแทน ไม่ต้องแสดงออกให้ผู้อื่นรับรู้ เป็นการปิดทองหลังพระ</p> <p>2) ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงานที่รับผิดชอบ การกระทำในสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย มีความยุติธรรมในการดำเนินการต่างๆโดยไม่เล่นพรรคเล่นพวกตั้งใจระทำกิจการซึ่งได้รับมอบให้เป็นหน้าที่ของตนนั้นโดยซื่อสัตย์สุจริตใช้ความอุตสาหวิริยภาพเต็มสติกำลังของตนด้วยความมุ่งหมายให้กิจการนั้นบรรลุซึ่งความสำเร็จไม่ใช้ระบบอุปถัมภ์เพื่อเป็นช่องทางทำการทุจริตคิดมิชอบไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนทำประโยชน์เพื่อส่วนรวมไม่หวาดกลัวอำนาจหรืออิทธิพลใดๆและยึดมั่นในความถูกต้อง ผู้บริหารต้องปกครององค์กรด้วยความโปร่งใส สามารถตรวจสอบการทำงานได้</p> <p>3) ความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติ ความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติคือการรักษาคำมั่นสัญญาไม่คิดประทุษร้ายต่อสังคม ประเทศชาติไม่คิดทรยศทำลายสถาบันหลักของชาติคือ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ คำนี้ถึงประโยชน์ส่วนรวมของประชาชนส่วนใหญ่หรือประเทศชาติ เคารพกฎหมายบ้านเมืองและสำนึกว่าตนเป็นพลเมืองของประเทศจะต้องปฏิบัติตามเป็นพลเมืองดีช่วยกันรักษาความสงบเสียสละเพื่อชาติ บ้านเมือง ไม่วางเฉยกับปัญหาที่เกิดขึ้น ไม่เกรงกลัวอิทธิพลใดๆ</p>

จากการศึกษาแนวคิดคุณธรรมความซื่อสัตย์ของพล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ นำมาสู่การสังเคราะห์กรอบแนวคิดคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ที่จะนำไปวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยต่อไป ดังตารางต่อไปนี้

ตารางที่ 13 กรอบ แนวคิด คุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากการศึกษาแนวคิดคุณธรรมความซื่อสัตย์ของ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์

ความซื่อสัตย์ในแต่ละด้าน	คุณลักษณะผู้มีความซื่อสัตย์ในแต่ละด้าน
1. ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง	1.1 เป็นผู้ที่รักษาคำพูด การคิด การกระทำ 1.2 เป็นผู้รักษาคำมั่นสัญญา 1.3 เป็นผู้กระทำในสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย 1.4 เป็นผู้ที่ไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ไม่เบียดเบียน ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ไม่โยนความผิดให้ผู้อื่น และกระทำความดีโดยไม่หวังผลตอบแทน
2. ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน	2.1 เป็นผู้กระทำในสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย เป็นผู้ที่ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ของตนที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถเพื่อให้ภารกิจนั้นบรรลุซึ่งความสำเร็จ 2.2 เป็นผู้ที่ไม่เล่นพรรคเล่นพวกไม่ใช้ระบบอุปถัมภ์เพื่อเป็นช่องทางทำการทุจริตคิดมิชอบเพื่อประโยชน์ส่วนตน 2.3 เป็นผู้ที่ไม่เกรงกลัวอำนาจหรืออิทธิพลใดๆและยึดมั่นในความถูกต้อง เป็นผู้ทำงานด้วยความโปร่งใส สามารถตรวจสอบการทำงานได้
3. ความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติ	3.1 เป็นผู้กระทำในสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย เป็นผู้รักษาคำมั่นสัญญาไม่คิดประทุษร้ายต่อสังคมประเทศชาติ มีความจงรักภักดีต่อ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ 3.2 เป็นผู้ที่คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมของสังคมและประเทศชาติ เคารพกฎหมายบ้านเมืองและสำนึกว่าตนเป็นพลเมืองของประเทศโดยไม่วางเฉยกับปัญหาที่เกิดขึ้น และไม่เกรงกลัวอิทธิพลใดๆ

จากการสังเคราะห์กรอบแนวคิดคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ตามที่เสนอของพล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ กล่าวได้ว่าคุณธรรมความซื่อสัตย์ประกอบไปด้วย ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน และความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติ ทั้งนี้ความซื่อสัตย์ต่อตนเองเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุดเพราะถือว่าเป็นรากฐานที่สำคัญที่สุดในการพัฒนาคนในสังคมให้มีคุณภาพ หากคนในสังคมมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองแล้วจะนำไปสู่ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน และเมื่อทุกคนทำหน้าที่ของตนอย่างเต็มความสามารถแล้วก็จะนำไปสู่การมีพลเมืองที่มีคุณภาพที่จะเป็นกำลังสำคัญต่อการพัฒนาสังคมและประเทศชาติต่อไป

ณ วันนี้ คงไม่อาจปฏิเสธได้ว่า คุณธรรมความซื่อสัตย์เป็นความคาดหวังสำคัญที่ทุกคนต้องการให้เกิดขึ้นกับคนไทยทุกคนซึ่งจะเห็นได้ว่าในช่วงเวลาที่ผ่านมาภาครัฐมีการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรม ที่ปรากฏในคุณธรรม 4 ประการของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราชคุณธรรมพื้นฐาน 8 ประการของกระทรวงศึกษาธิการ ค่านิยม 12 ประการของคณะรักษาความสงบแห่งชาติ ตลอดจนปาฐกถาของ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษ จะเห็นได้ว่าในแนวทางต่างๆ ที่ได้กล่าวมา คุณธรรมความซื่อสัตย์จะเป็นหนึ่งในหลักคุณธรรมที่ควรส่งเสริมให้กับคนไทยเป็นสำคัญมาโดยตลอดอย่างไรก็ตามในการปลูกฝังคุณธรรมเป็นหน้าที่ของทุกคนทุกภาคส่วนในสังคมต้องช่วยกันผลักดันขับเคลื่อนสร้างจิตสำนึกให้เกิดขึ้นโดยครอบครัว พ่อแม่ ผู้ปกครอง ญาติพี่น้องต้องช่วยกันดูแลสร้างและปลูกฝังจิตสำนึกด้วยการแนะนำ สั่งสอนและที่สำคัญคือต้องเป็นแบบอย่างที่ดีในครอบครัว ด้านโรงเรียนและสถาบันการศึกษา มีหน้าที่ให้การศึกษอบรม บ่มนิสัย การสร้างคุณธรรมจึงถือเป็นเรื่องสำคัญที่จะต้องให้การเอาใจใส่ดูแลไม่น้อยกว่าการทำให้ผู้เรียนมีความรู้และมีลักษณะที่พึงประสงค์อื่นๆ ทุกกิจกรรมที่จัดจะต้องเน้นการส่งเสริมให้เกิดคุณธรรมส่วนสถาบันทุกภาคส่วนในสังคมมีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมสนับสนุนการสร้างเสริมคุณธรรม เช่น องค์การทางศาสนามีส่วนช่วยในการอบรม สร้างความเชื่อ ความศรัทธาให้เกิดขึ้นสื่อมวลชนมีส่วนในการกระตุ้น ให้ความรู้ สร้างความตระหนักจิตสำนึกในความสำคัญของคุณธรรมเป็นต้นเพื่อสร้างค่านิยมและทัศนคติในเรื่องคุณธรรมและให้ทุกคนได้ดำเนินชีวิตบนพื้นฐานของคุณธรรมทุกคนอยากเห็นสังคมไทยเป็นสังคมแห่งความสุข เด็ก เยาวชนคนไทยมีคุณธรรม ดังนั้น ต้องเริ่มต้นใหม่ด้วยการร่วมกันบ่มเพาะคุณลักษณะอันพึงประสงค์ให้เกิดขึ้นกับเด็กและเยาวชนไทยตั้งแต่วันนี้เพื่อให้เป็นผู้ใหญ่ที่ดีมีคุณภาพในอนาคต (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2550)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

แนวคิดคุณธรรมความซื่อสัตย์ที่ได้กล่าวมา สรุปได้ว่า ปัญหาคุณธรรมความซื่อสัตย์เป็นปัญหาที่สำคัญอันดับหนึ่งในสังคมไทยปัจจุบันจากข้อมูลที่ได้กล่าวมาในข้างต้น ดังนั้นการส่งเสริมปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ ทั้งความซื่อสัตย์ต่อตนเองหน้าที่การงาน ความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติ ให้เกิดขึ้นกับมนุษย์นั้นนับเป็นเรื่องที่สำคัญเพราะเป็นพื้นฐานในการสร้างสำนึกที่ดีของการเป็นมนุษย์ในสังคม ดังนั้นการศึกษาครั้งนี้เพื่อต้องการนำเสนอแนวทางการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากการวิเคราะห์คุณค่านวัตกรรมไทยอันจะนำไปสู่การสร้างจิตสำนึกที่ดีงาม พัฒนากล่อมเกลาจิตใจ และทำให้สังคมเกิดการพัฒนายั่งยืนในที่สุด ดังนั้นในประเด็นต่อไปจะขอกล่าวถึง แนวคิดการพัฒนามนุษย์ อันเป็นเป้าหมายสำคัญของการศึกษาในครั้งนี้

ตอนที่ 5 การพัฒนามนุษย์

5.1 หลักการและความเป็นมาของการพัฒนามนุษย์

ก้าวใหม่ของยุคการพัฒนากระแสทางเลือกได้เริ่มต้นขึ้นในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบันเป็นแผนที่ 11 การพัฒนามนุษย์เป็นยุทธศาสตร์ของการพัฒนาประเทศมาตลอดระยะเวลากว่า 20 ปี (กนกศักดิ์ แก้วเทพ, 2556) หากพิจารณากลับไปในช่วงการพัฒนากระแสหลักที่ผ่านมาของสังคมไทยนั้น จะพบว่าสังคมไทยเป็นสังคมที่ถูกขนานนามว่า ทันสมัยแต่ไม่พัฒนา ด้วยความทันสมัยถูกชี้นำด้วยความเจริญทางด้านวัตถุ เทคโนโลยี เป็นสำคัญ หากแต่พบว่าความเจริญทางด้านจิตใจ คุณธรรมจริยธรรมของคนในสังคมกลับด้อยลง การเสียระเบียบ พฤติกรรมของคนในสังคมที่ขาดวินัย ปัญหาการกระทำความผิดของเด็กเยาวชนเพิ่มขึ้น การก่ออาชญากรรม การทุจริตคอร์รัปชัน เหล่านี้ถูกแสดงออกด้วยปรากฏการณ์ทางสังคมที่พบตามหน้าหนังสือพิมพ์ สังคมออนไลน์ และสื่อโทรทัศน์ (จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์, 2555) สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นว่าตลอดระยะเวลาของการพัฒนาที่ผ่านมาสังคมให้ความสำคัญกับการสร้างความเจริญทางวัตถุ เทคโนโลยี อุตสาหกรรมเป็นสำคัญ และละเลยการพัฒนามนุษย์ให้เป็นผู้ที่สมบูรณ์แบบทั้งศีล สมาธิ ปัญญา การพัฒนาประเทศชาติไปสู่เป้าหมายของความสุข ความสำเร็จโดยแท้จริงนั้น สิ่งสำคัญคือการพัฒนามนุษย์ ให้เป็นประชากรที่มีคุณภาพ ด้วยเหตุนี้การพัฒนาในยุคต่อมาต้องมีการปรับเปลี่ยนกระบวนทัศน์ของการพัฒนาเป็นการพัฒนาคนเป็นศูนย์กลาง (ศิริรัตน์ แอดสกุล, 2557)

นับตั้งแต่ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 8 เป็นต้นมา ได้กำหนดขึ้นบนพื้นฐานการเสริมสร้างทุนของประเทศทั้งทุนทางสังคมทุนเศรษฐกิจและทุนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้เข้มแข็งอย่างต่อเนื่องยึด “คนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา” และอัญเชิญ “ปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง” มาเป็นแนวทางปฏิบัติเพื่อบ่มบ่ม “สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน” ดังนั้นยุทธศาสตร์การพัฒนาคนและสังคมจึงให้ความสำคัญกับการพัฒนาคุณภาพคนเนื่องจาก “คน” เป็นทั้งเป้าหมายสุดท้ายที่จะได้รับผลประโยชน์และผลกระทบจากการพัฒนาขณะเดียวกันเป็นผู้ขับเคลื่อนการพัฒนาเพื่อไปสู่เป้าประสงค์ที่ต้องการจึงจำเป็นต้องพัฒนาคุณภาพคนในทุกมิติอย่างสมดุลทั้งจิตใจร่างกาย ความรู้และทักษะความสามารถเพื่อให้พร้อมทั้งด้าน “คุณธรรม” และ “ความรู้” ซึ่งจะนำไปสู่การคิดวิเคราะห์อย่าง “มีเหตุผล” รอบคอบและระมัดระวังด้วยจิตสำนึกในศีลธรรมและ “คุณธรรม” ทำให้รู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและสามารถตัดสินใจโดยใช้หลัก “ความพอประมาณ” ในการดำเนินชีวิตอย่างมีจริยธรรมซื่อสัตย์สุจริตอดทนขยันหมั่นเพียรอันจะเป็น “ภูมิคุ้มกันในตัวที่ดี” ให้คนพร้อมเผชิญต่อการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นดำรงชีวิตอย่างมีศักดิ์ศรีและมีความมั่นคงทางเศรษฐกิจและสังคมอยู่ในครอบครัวที่อบอุ่นและสังคมที่สงบสันติสุขขณะเดียวกันเป็นพลังในการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจให้มีคุณภาพมีเสถียรภาพและเป็นธรรมรวมทั้งการจัดการทรัพยากรธรรมชาติและ

สิ่งแวดล้อมให้เป็นฐานการดำรงชีวิตและการพัฒนาประเทศอย่างยั่งยืนนำไปสู่สังคมอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันและให้ความสำคัญกับการพัฒนาคนใน 3 มิติ คือ การพัฒนาคนให้มีคุณธรรมนำความรู้โดยมุ่งให้เกิดการเสริมสร้างความรู้ตามความเหมาะสมของคนทุกกลุ่มทุกวัยเพื่อให้สามารถรู้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงก้าวสู่สังคมฐานความรู้ได้อย่างมั่นคงและสนับสนุนการเพิ่มขีดความสามารถของประเทศในขณะเดียวกันมุ่งเสริมสร้างคนไทยให้มีสุขภาวะที่ดีควบคู่กับการเสริมสร้างคนไทยให้อยู่ร่วมกันในสังคมได้อย่างสันติสุขการคุ้มครองทางเศรษฐกิจและสังคมกระบวนการยุติธรรมการคุ้มครองสิทธิเสรีภาพและมีความปลอดภัยในการดำเนินชีวิต (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติ, 2555)

5.2 แนวคิดการพัฒนามนุษย์

จากทิศทางการพัฒนาประเทศโดยมุ่งเน้นคนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา ตามที่ได้กล่าวมาแล้วนั้น ได้มีนักวิชาการกล่าวถึงแนวคิดเรื่องการพัฒนาคน ไว้ดังนี้

พระธรรมปิฎก (2544: 237) กล่าวว่า การพัฒนาคนแบบองค์รวมเพื่อการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืนเป็นการพัฒนาแบบองค์รวมโดยบูรณาการอย่างสมดุลจะต้องเป็นการพัฒนาที่เข้าถึงความจริงของธรรมชาติซึ่งเป็นไปตามระบบความสัมพันธ์ของเหตุปัจจัยทั้งหลาย ด้วยการคำนึงถึงองค์ประกอบต่าง ๆ นำมาสู่การปฏิบัติที่พอดีทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงอย่างเกื้อกูลกัน ความดำรงอยู่ของมนุษย์หมายถึงการที่มนุษย์เป็นอยู่อย่างอิสรภาพแห่งองค์ประกอบทั้ง 3 คือ ตัวมนุษย์เอง สังคม และธรรมชาติแวดล้อม

..คนที่ เป็นบัณฑิต มีปัญญา มาก ย่อมคิดการ มิใช่เพื่อเบียดเบียนตน
มิใช่เพื่อเบียดเบียนผู้อื่น มิใช่เพื่อเบียดเบียนทั้งสองฝ่าย เมื่อจะคิด
ย่อมคิดการที่เกื้อกูลแก่ตน ที่เกื้อกูลแก่ผู้อื่น ที่เกื้อกูลแก่ทั้งสองฝ่าย
ที่เกื้อกูลแก่ทั้งโลกเลยทีเดียว..

(พระธรรมปิฎก, 2544: 264)

การพัฒนามนุษย์เป็นระบบ ระบบการพัฒนามนุษย์ประกอบด้วย 3 ด้านแห่งการดำเนินชีวิตของมนุษย์ คือ พฤติกรรม จิตใจ และปัญญา องค์ประกอบทั้ง 3 มีความสัมพันธ์อาศัยกันและส่งผลต่อกัน จึงต้องพัฒนาไปด้วยกันทั้ง 3 ส่วนให้เป็นการพัฒนาเต็มทั้งคนจึงจะเป็นการพัฒนาที่ได้ผล และคนที่มีการพัฒนาอย่างนี้ก็จะ เป็นปัจจัยตัวกระทำนำระบบสัมพันธ์ใหญ่ให้ เป็นไปในทางที่ดีที่เกื้อกูลแก่การดำรงอยู่ด้วยดีของมนุษย์ กระบวนการพัฒนาที่ยั่งยืนแยกได้เป็น 2 ส่วน

1) **การพัฒนาคน** โดยพัฒนาตัวคนที่เป็นปัจจัยตัวกระทำให้เป็นศูนย์กลางการพัฒนา ด้วยการพัฒนาตัวคนเต็มทั้งระบบคือครบทั้ง พฤติกรรม จิตใจ และปัญญา กล่าวคือ การพัฒนามนุษย์ หรือการพัฒนาคนในฐานะที่เป็นคนเพื่อความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์นั้น ต้องพัฒนาให้เขามีชีวิตที่ดั่งงาม ประณีต มีอิสรภาพ มีความสุข และมีความเป็นคนเต็มคนในตัว โดยท่านได้กล่าวถึงการพัฒนามนุษย์ 4 ด้าน สรุปได้ดังนี้ คือ **การพัฒนากาย** คือพัฒนาร่างกายให้แข็งแรง มีสุขภาพดี ปราศจากโรคภัย ตลอดถึงการมีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมอย่างถูกต้อง **การพัฒนาจิต** คือ การไม่ก่อการเบียดเบียน ทั้งยังต้องให้เป็นประโยชน์ต่อสังคมอีกด้วย **การพัฒนาจิต** คือ การฝึกอบรมเสริมสร้างจิตใจให้มีคุณธรรม มีสมาธิแน่วแน่และจิตที่เป็นสุขสดชื่น และ**การพัฒนาปัญญา** คือ การพัฒนาความรู้ความเข้าใจในศิลปะวิทยาการ ด้วยการพินิจพิเคราะห์ ให้เข้าถึงแก่นแห่งความเป็นไปของโลกและชีวิต

2) **การพัฒนาที่ยั่งยืน** โดยคนที่พัฒนาเต็มระบบจะเป็นแกนกลางด้วยการเป็นปัจจัยตัวกระทำที่ไปประสานปรับเปลี่ยนบูรณาการในระบบสัมพันธ์องค์รวมใหญ่ ให้เป็นระบบแห่งการดำรงอยู่ ด้วยดีอย่างต่อเนื่องเรื่อยไปพระธรรมปิฎก (2544:257-259) กล่าวว่า การพัฒนาที่ยั่งยืนจะเกิดขึ้นเมื่อระบบความสัมพันธ์ของมนุษย์ สังคม ธรรมชาติ และเทคโนโลยี ดำเนินไปด้วยดี และในระบบนี้มนุษย์เป็นปัจจัยตัวกระทำมีความสำคัญที่สุดที่จะให้ภาวะที่พึงประสงค์เกิดขึ้นได้หรือไม่

มนุษย์ในฐานะเป็นมนุษย์เป็นหลักการที่ควรให้ความสำคัญสูงสุดโดยมุ่งให้การศึกษา และปัจจัยเกื้อหนุนเพื่อช่วยให้มนุษย์เจริญงอกงามเข้าถึงความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์และมีชีวิตที่ดั่งงาม สมบูรณ์ มนุษย์ที่ได้มีการพัฒนาจะช่วยให้ระบบต่างๆในสังคมบรรลุจุดมุ่งหมายการพัฒนาที่ยั่งยืน มนุษย์ในฐานะทรัพยากรมนุษย์คือเป็นทุนหรือเป็นปัจจัยในการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมก็ให้มีการพัฒนาเป็นทรัพยากรที่มีคุณภาพโดยมีความรู้ความสามารถ สุขภาพดีพร้อมที่จะเป็นกำลังในระบบ เศรษฐกิจและสังคมเพื่อนำไปสู่การพัฒนาที่ยั่งยืน

เมื่อมนุษย์ได้รับการพัฒนาแล้วต่อมาก็คือ**ระบบสังคม**ต่างๆ เศรษฐกิจ การเมือง การบริหาร ครอบครัว ศาสนา การศึกษาก็จะมีความทำงานที่สอดประสานและมีประสิทธิภาพ เพราะมีทรัพยากรมนุษย์ของชาติที่มีคุณภาพนั่นเอง ทุกคนรู้บทบาทและหน้าที่ของตนเองและมีสำนึกที่ดีที่จะช่วยกันพัฒนาสังคมไปสู่ความยั่งยืน ผลสำเร็จที่เกิดจากระบบต่างๆในสังคม เช่น เศรษฐกิจ เจริญเติบโต บ้านเมืองสงบเรียบร้อย เหล่านี้เป็นบรรยากาศที่เอื้อให้มนุษย์สามารถพัฒนาตนเข้าถึงชีวิตที่ดั่งงาม ความมีอิสรภาพและสันติสุขที่แท้จริง

ประเด็นต่อมาเป็นเรื่องของ**ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม** การที่มนุษย์ได้รับการพัฒนาจิตใจให้สูงขึ้นทำให้มนุษย์มีทัศนคติต่อธรรมชาติว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของธรรมชาติ ไม่คิดทำลายธรรมชาติ เบียดเบียนธรรมชาติที่อยู่บนฐานการพัฒนาแบบทุนนิยม และที่ผ่านมามนุษย์มักเอาชนะธรรมชาติด้วยเทคโนโลยีและการกระทำของมนุษย์เองเพื่อการพัฒนาแบบกระแสหลัก มนุษย์ที่เข้าถึงการพัฒนาจิตใจที่ดั่งงามจะได้รับประโยชน์จากธรรมชาติ เราจะอยู่ร่วมกับธรรมชาติอย่างสันติ ไม่

เบียดเบียนธรรมชาติ รู้คุณค่าของธรรมชาติ นำหลักการปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้ ในการประหยัดพลังงาน หลักการเพียงแค่นี้ก็จะทำให้การพัฒนามนุษย์ในการอยู่กับธรรมชาติเกิดความสมดุล เพราะการที่เราไม่ไปทำลายธรรมชาติ เคารพธรรมชาติ สิ่งเหล่านี้มาจากสำนักที่เกิดขึ้นภายในจิตใจของมนุษย์ ถ้าทุกคนเข้าถึงสำนักที่ดีต่อธรรมชาติ ปัญหาสิ่งแวดล้อม ปัญหาธรรมชาติถูกทำลาย รวมถึงภัยพิบัติก็จะหมดไป

ประเด็นสุดท้ายเป็นเรื่องเทคโนโลยี อย่างที่กล่าวไปมนุษย์ในยุคทุนนิยมเอาชนะธรรมชาติด้วยเทคโนโลยี คิดค้นสิ่งประดิษฐ์ใหม่ๆขึ้นมา และเทคโนโลยีถูกสร้างขึ้นมาจากด้วยระบบพลังงาน เครื่องจักรกลต่างๆ โดยมีผลกระทบต่อธรรมชาติที่เสียสมดุลด้วยปัญหาที่มาจากเทคโนโลยี ด้วยเหตุนี้คนที่ได้รับการพัฒนาจิตใจที่ดีงามจะรู้อย่างทันทีว่า การใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมในการพัฒนานั้นควรทำอย่างไร เราปฏิเสธเทคโนโลยีไม่ได้ แต่เราสามารถปรับใช้ ประยุกต์ใช้เทคโนโลยีได้ โดยคำนึงถึงความสมดุลของธรรมชาติด้วย จะเห็นได้ว่าการใช้เทคโนโลยีในปัจจุบัน มีความเหมาะสมมากขึ้น จิตสำนึกที่ดีทำให้คนรู้จักใช้เทคโนโลยีที่ถูกต้อง เช่น น้ำมันไบโอดีเซล พลังงานแสงอาทิตย์ เทคโนโลยีพื้นบ้านที่เป็นภูมิปัญญาท้องถิ่น เป็นต้น

ในขณะที่ ประเวศ วะสี (2550: 33) กล่าวว่า ระบบการพัฒนาคอนด้านพฤติกรรม พฤติกรรมที่ดีเป็นช่องทางให้จิตใจพัฒนาและช่วยให้ปัญญางอกงามเป็นพฤติกรรมที่สร้างสรรค์เกี่ยวเนื่องกัน ในด้านจิตใจ จิตใจมีเจตน์จำนงที่เป็นตัวชี้้นำกำหนดพฤติกรรมและสภาพจิตใจที่พอใจมีความสุขก็ทำให้พฤติกรรมมีความมั่นคงปัญญาจะได้ผลและพัฒนาไปได้ต้องอาศัยสภาพจิตใจที่เหมาะสมโดยเฉพาะการพัฒนาคอนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืนในด้านปัญญา ปัญญาเป็นตัวแก้ปัญหา เป็นตัวจัดปรับทุกอย่างทั้งพฤติกรรมและจิตใจให้ลงตัวพอดี และเป็นตัวนำสู่จุดหมายแห่งความมีอิสรภาพและสันติสุข จะต้องพัฒนาควบคู่ประสานกันไป โดยต้องอาศัยสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา เป็นหลักในการขัดเกลาจิตใจตั้งแต่เด็กที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์

ส่วน พระไพศาล วิสาโล (2542: 2) ได้ให้ความคิดเห็นในภาพรวมการพัฒนาประเทศในเชิงการบริหารงานบุคคลไว้ว่ามนุษย์เป็นเป้าหมายสูงสุดของการพัฒนาสังคมสังคมที่เกื้อกูลต่อความเป็นอยู่ที่ดีงามนั้นจำเป็นต้องเป็นสังคมที่มีความสงบสุขมั่นคงและราบรื่นมีโภคทรัพย์ปราศจากความยากจนและสามารถพึ่งตนเองได้ในทางเศรษฐกิจมีการจัดระเบียบหรือองค์การทางสังคมที่เอื้อให้ประชาชนอยู่ร่วมกันอย่างผาสุกด้วยเหตุนี้การพัฒนาสังคมเพื่อการพัฒนาบุคคลจึงต้องสร้างเงื่อนไขแวดล้อมดังกล่าวให้เกิดมีขึ้นในสังคมพุทธธรรมนั้นมองโลกและชีวิตอย่างเชื่อมโยงสัมพันธ์กันทุกสิ่งทุกอย่างล้วนเป็นเหตุปัจจัยอาศัยกันการพัฒนาชีวิตหรือการพัฒนาบุคคลจึงแยกไม่ออกจากการพัฒนาสังคมจะเห็นได้ว่าพระพุทธศาสนาได้มีแนวคิดเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์หรือพัฒนามนุษย์ โดยเน้นการพัฒนาที่ตัวมนุษย์เป็นสำคัญเริ่มแรกผู้ที่ควรพัฒนาเริ่มต้นนั้นก็หมายถึงตัวเองก่อนแล้วแผ่

ขยายการพัฒนาสู่สังคมต่อไปโดยอาศัยสังคมเป็นตัวช่วยและตัวผู้พัฒนาที่ช่วยสังคมเอื้อเกื้อกูลซึ่งกันและกันการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์หรือพัฒนามนุษย์นั้นจะเน้นที่จิตใจแต่เน้นจุดมุ่งหมายการพัฒนาที่ตัวปัญญาโดยเริ่มแรกจะอาศัยระเบียบวินัยหรือศีลเป็นเครื่องช่วยสร้างความเป็นระเบียบเรียบร้อยด้านร่างกายก่อนเพื่อจะได้เอื้อหรือเตรียมพร้อมสู่การพัฒนาให้จิตใจได้พัฒนาได้สะดวกง่ายขึ้นส่งผลทำให้การแสวงหาปัญญาได้คล่องแคล่วและถูกต้องดังสามารถแก้ไขปัญหาย่างถูกต้องตรงตามเหตุปัจจัยเป็นประโยชน์ต่อตนเองและสังคมได้อย่างแท้จริง

นอกจากนี้โกศล เพ็ชรวงศ์ (2543: 33) กล่าวว่าการพัฒนาบุคคลตามแนวพุทธนั้นตั้งอยู่บนหลักภาวะนา3คือกายภาวนาจิตภาวนาปัญญาภาวนาซึ่งบุคคลสามารถปฏิบัติตามหลักธรรมนี้เพื่อจะก่อให้เกิดประโยชน์3ประการคือ

1) ทำให้บุคคลเป็นคนดีของสังคมเป็นผู้มีระเบียบวินัยเคารพกฎหมายแต่อยู่ในกรอบวัฒนธรรมประเพณีที่ติงามของสังคมพระพุทธเจ้าสอนให้บุคคลงดเว้นกายทุจริตวจีทุจริตและประพฤติแต่กายสุจริตวจีสุจริตอันเป็นไปตามหลักของศีลเรียกว่ากายภาวนากายภาวนานี้เป็นวิธีการพัฒนาบุคคลด้านพฤติกรรมที่แสดงออกทางกายและวาจาเรื่องที่เกี่ยวข้องกับสังคมให้บุคคลแสดงออกเฉพาะพฤติกรรมในด้านดีเท่านั้น

2) ทำให้บุคคลมีจิตใจและอารมณ์มั่นคงเป็นผู้มีความเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่แก่คนอื่นเป็นคนที่เห็นประโยชน์ส่วนรวมพระพุทธเจ้าสอนให้บุคคลงดเว้นความโลภความพยาบาทแล้วให้ ประพฤติแต่มนัสสุจริตไม่มีความโลภไม่มีพยาบาทหรือมีจิตใจเสียสละและยินดีให้อภัยตามมนัสสุจริตเป็นการพัฒนาจิตใจตามหลักของสมาธิที่เรียกว่าจิตภาวนา

3) ทำให้บุคคลได้รู้และเข้าใจในสิ่งต่างๆอย่างถูกต้องตามความเป็นจริงเป็นสัมมาทิฐิละมโนทุจริตปฏิบัติตามมนัสสุจริตเป็นการพัฒนาบุคคลตามหลักปัญญาเรียกว่าปัญญาภาวนาการปฏิบัติข้อนี้เป็นการพัฒนาบุคคลให้เข้าใจชีวิตอย่างแจ่มแจ้งจนถึงสัมมาญาณและบรรลूसัมมาวิมุติ (ความหลุดพ้นจากกิเลสได้อย่างสิ้นเชิง) ซึ่งถือเป็นปัญญาภาวนาเช่นกัน

จากแนวคิดการพัฒนามนุษย์ที่ได้กล่าวมานี้จะเห็นได้ว่า ถ้ามนุษย์ได้รับการพัฒนาจิตใจที่สมบูรณ์แบบแห่งความเป็นมนุษย์ผู้ประเสริฐแล้ว มีคุณธรรม จริยธรรม ความซื่อสัตย์ต่อตนเองหน้าที่การงาน ความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติ สังคมนั้นก็จะได้ประชากรที่มีคุณภาพที่จะเป็นกำลังอย่างมหาศาลในการเป็นพลังขับเคลื่อนสังคมต่อไป และจะทำให้ ระบบต่างๆ ในสังคม ธรรมชาติ และเทคโนโลยี ถูกนำมาใช้อย่างเหมาะสม อย่างรู้คุณค่าและสิ่งนี้จะนำไปสู่การพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน ที่มนุษย์ในยุคปัจจุบันรู้จักใช้ทรัพยากรธรรมชาติเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเองและสังคมในขณะเดียวกันก็มีสำนึกที่จะรักษาทรัพยากรธรรมชาติเอาไว้เพื่อส่งต่อไปยังคนในรุ่นอนาคต และสิ่งนี้เองที่เรียกว่า “การพัฒนาที่ยั่งยืน”

อย่างไรก็ตามการจะพัฒนาคนให้ถึงพร้อมด้วยความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์แบบตามแนวคิดการพัฒนาคนมนุษย์ที่ได้กล่าวมาในข้างต้นนั้นต้องอาศัยเครื่องมือทางมนุษยศาสตร์ คือ วรรณกรรม ในการส่งเสริม ปลุกฝังจิตใจคนให้เข้าถึงความดี ที่จะเข้าไปพัฒนาจิตใจคนในสังคมให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์แบบ สังคมที่ผ่านมาก่อให้เกิดมลทินขึ้นในจิตใจคนในสังคม ทุนนิยมเข้ามาครอบงำทำให้จิตใจคนมีแต่ปัญหา เอาเปรียบ แข่งขัน เห็นแก่ตัว โลภ และความสุขในเชิงวัตถุนิยมเข้ามาแทนที่ความสุขใจที่เป็นคุณงามความดี ดังนั้นมนุษยศาสตร์จึงเป็นแนวทางหลักที่จะพัฒนาจิตใจของคนได้ เพราะมนุษยศาสตร์เป็นศาสตร์ที่กล่าวถึงความงดงามของวัฒนธรรมที่มนุษย์สร้างขึ้น และเมื่อคนได้เสพงานวรรณกรรมเหล่านี้ก็จะเกิดสุนทรียศาสตร์ จริยศาสตร์ เมื่อคนได้รับการพัฒนาให้จิตใจสูงส่งแล้ว ก็จะเป็นรากฐานที่สำคัญในการที่จะนำไปสู่การพัฒนาสังคมสืบไป ซึ่งเรียกว่าเป็นการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืนในประเด็นต่อไปจะกล่าวถึงการพัฒนาคนด้วยแนวทางมนุษยศาสตร์

5.3 การพัฒนามนุษย์ด้วยแนวทางมนุษยศาสตร์

เจตนา นาควัชระ (2547) กล่าวว่า “มนุษยศาสตร์” ในฐานะศาสตร์ที่ให้ความสำคัญกับคุณค่าของมนุษย์ และการปลุกฝังคุณค่าของความดีงาม คุณธรรม สุนทรียภาพ และการศึกษาค้นคว้าวิจัยเพื่อผดุงคุณค่า และ ความสำนึกตระหนักในการที่เกิดมาเป็นมนุษย์เพราะการเป็นมนุษย์รู้ว่าอะไรควรทำ อะไรไม่ควรทำ นอกจากนี้เมื่อ “มนุษยศาสตร์” เป็นศาสตร์แห่ง “คุณค่า” และคุณค่านี้เอง สามารถที่จะนำไปสู่การพัฒนาประเทศได้ใน 3 ประการ ดังที่ ปรีชา ช่างขวัญยืน (2548: 6-14) กล่าวไว้ คือ ประการแรกคุณค่าพัฒนาคนและคนที่พัฒนาแล้วจะช่วยพัฒนาประเทศ ประการต่อมาคุณค่าบางอย่างเป็นคุณค่าที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาประเทศ และประการสุดท้าย คุณค่าเป็นต้นทุนทางวัฒนธรรมซึ่งเป็นหน้าเป็นตาของประเทศทั้ง 3 ประการนี้สรุปสาระสำคัญ ได้ดังนี้

1) คุณค่าพัฒนาคนและคนที่พัฒนาแล้วจะช่วยพัฒนาประเทศ

สังคมทุกสังคม ต้องการคนที่มีคุณค่าตรงต่อเวลา มีวินัย ไว้วางใจได้เพราะคนที่มีความรู้ มีความสามารถเพียงประการเดียวไม่เพียงพอหากคุณลักษณะข้างต้น และสังคมที่เจริญแล้วต้องมีประชาชนที่มีคุณลักษณะหลายๆ ด้านประกอบกันทั้ง มัธยัสถ์ ซื่อสัตย์ วิริยะ มุ่งมั่น ตลอดจนรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา สุภาพอ่อนน้อม และถือความถูกต้องเป็นสิ่งสำคัญ เพราะความรู้ความสามารถจะถูกใช้อย่างเต็มประสิทธิภาพก็ด้วยอาศัยคุณค่าเหล่านี้หากรัฐหรือประเทศต้องการคนที่จะไปพัฒนาประเทศที่มีความรู้ดี ก็ต้องมีคนที่มีปัญญาดี แต่แค่ปัญญาดีก็ยังไม่พอ จะต้องเป็นคน “รักดี” หรือรักเรียนและรักการทำงาน ซึ่งต้องมีคุณสมบัติทางศีลธรรม คือ ขยัน มุ่งมั่น รัก ความรู้ ตรงต่อเวลา ซื่อสัตย์ และมีวินัยเพราะถ้ารัฐได้แต่คนที่มีปัญญา แต่ใช้ปัญญาคดโกง คนเช่นนี้จะเป็นประโยชน์อะไร และจะเป็นคนเห็นประโยชน์ส่วนรวมของประเทศนั้นได้อย่างไร

ดังนั้น การพัฒนาคุณภาพคนเพื่อไปพัฒนาประเทศแล้วนอกจากพัฒนาความรู้ทางวิชาการแล้ว ยังต้องพัฒนาจิตใจให้มีคุณธรรม มีศีลธรรมควบคู่ไปด้วยจึงจะเป็นการพัฒนาคุณภาพของคนให้ได้ประโยชน์อย่างแท้จริง

2) คุณค่าบางอย่างเป็นคุณค่าที่จำเป็นสำหรับการพัฒนาประเทศ

บุคคลากรที่จะไปพัฒนาประเทศได้ เช่น นักวิชาการ ข้าราชการ พ่อค้าหรือประชาชนทั่วไป ต้องมีคุณสมบัติบางประการที่ช่วยในการคิดและการกระทำอันเป็นประโยชน์ในทางที่จะพัฒนาประเทศและหากพิจารณาถึงประเทศที่เจริญก้าวหน้า จะพบว่าประชาชนเหล่านั้นจะมีคุณสมบัติด้าน “คุณค่า” ที่เอื้อต่อการพัฒนา คือ ความรักชาติ เพราะคนรักสิ่งใดสิ่งหนึ่งย่อมทำเพื่อสิ่งนั้น เมื่อรักและห่วงใยชาติก็ย่อมทำประโยชน์เพื่อชาติความรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเรา คนที่เอาใจเขามาใส่ใจเรา คือ คนที่คิดถึงส่วนรวม ความรู้จักเอาใจเขามาใส่ใจเราจะลดความขัดแย้ง ทำให้เกิดความเข้าใจก่อให้เกิดความร่วมมือ การพัฒนาสิ่งใดก็จะเกิดขึ้นได้ง่ายและเป็นไปได้อย่างรวดเร็ว ความเป็นคนที่ทำตามหลักการและกฎเกณฑ์ การพัฒนาประเทศต้องอาศัยระบบต่างๆ เมื่อใดที่ไม่ทำตามระบบที่ดีจะก่อให้เกิดผลเสียแก่กิจกรรมหรือส่วนรวมหลักเกณฑ์จึงเป็น “คุณค่า” ที่สำคัญสำหรับการพัฒนาประเทศ ความสามัคคี เหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์หลายเหตุการณ์ได้ทิ้งมรดกความคิดให้เป็นคติเตือนใจ ทั้งในด้านความสามัคคี และ ความวิกฤตของเรื่อง “ความสามัคคี”

ดังนั้นหากในสังคมขาดซึ่งความสามัคคีก็จะเป็นการเปิดช่องว่างให้ฝ่ายตรงข้ามทำลายได้ง่าย หากมีความสามัคคี เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน ก็จะมุ่งที่ประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้งความเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม ความไม่เจริญของประเทศชาติส่วนหนึ่งซึ่งเป็นส่วนสำคัญมาจากการเห็นประโยชน์ส่วนตัวยิ่งกว่าประโยชน์ส่วนรวม

3) คุณค่าเป็นต้นทุนทางวัฒนธรรมที่เป็นหน้าเป็นตาของประเทศ

ในประเด็นนี้พิจารณาได้จากคุณค่าด้านวัฒนธรรม คนชาติหนึ่งมักจะนับถือคนอีกชาติหนึ่งเพราะวัฒนธรรมและวัฒนธรรมยังทำให้คนไปมาหาสู่กัน เกิดวัฒนธรรมการท่องเที่ยวขึ้นสร้างรายได้จำนวนมากเข้าประเทศ เช่น ประเทศไทย ชาวต่างชาติที่เข้ามาเพราะต้องการมาชมพระราชวัง เมืองโบราณ และชีวิตความเป็นอยู่ของคนไทยแท้ๆ ประเทศใดไม่มีคุณค่า ไม่ลงทุนเพื่อมรดกเหล่านี้ ทั้งยังทิ้งให้เป็นซากปรักหักพังในที่สุด มรดกทางวัฒนธรรมถูกทอดทิ้ง หรือไม่ได้รับการดูแลเท่าที่ควร ในส่วนของวัฒนธรรมไทย ขณะนี้มีผู้ห่วงใยกันมากเพราะอยู่ในภาวะวิกฤต มรดกทางวัฒนธรรมถูกทอดทิ้ง เพราะวัฒนธรรมเป็นของส่วนรวม ไม่มีใครรู้สึกว่าเป็นเจ้าของ และที่สำคัญ ผู้มีอำนาจหรือผู้บริหารบ้านเมืองไม่รู้จัก “วัฒนธรรม” เพราะไม่สามารถนำไปขับเคลื่อนเศรษฐกิจได้ แต่หากใครครวญให้ดีแล้ว วัฒนธรรมไทย เช่น ขบวนเรือพระราชพิธี การฟ้อนรำ และศิลปะแขนงต่างๆ ของไทย ฯลฯ นี้เองที่ไทยใช้เป็นกิจกรรมต้อนรับแขกบ้านแขกเมืองให้ได้รับความประทับใจเสมอมา ซึ่งถือเป็นหน้าตาของไทย และหากว่าสิ่งที่กล่าวมานี้ รวมทั้งคุณค่าอันเป็น “ทุนทางวัฒนธรรม” ด้าน

อื่นๆต้องเสื่อมสลายไป “หน้าตา” ภาพลักษณ์ที่แสดงความเป็นประเทศไทยคงจะสูญหายไปด้วยเช่นกัน

5.3.1 การบูรณาการมนุษยศาสตร์ในงานพัฒนศึกษา

การศึกษาเพื่อการพัฒนาสังคมจะต้องให้ความสำคัญกับงานด้านมนุษยศาสตร์ เพราะแก่นแท้ของความเป็นมนุษยศาสตร์คือการเสพคุณค่าในผลงานแขนงต่างๆอกปรกับความเป็นมนุษยศาสตร์มีหน้าที่ในการส่งเสริมและปลูกฝังคนในสังคมให้เข้าถึงความดี เกิดความตระหนัก มีจิตสำนึกที่ดีงาม อันส่งผลต่อการสร้างพลเมืองที่มีคุณภาพของสังคมการพัฒนาประเทศนั้น ต้องเริ่มที่หน่วยที่เล็กที่สุด คือ หน่วยมนุษย์ซึ่งเป็นหัวใจของการพัฒนา และมนุษย์นี้เอง จะไปพัฒนาชุมชน สังคม และประเทศชาติ แล้วก็จะส่งผลย้อนกลับที่หน่วยย่อย คือ มนุษย์อีก ซึ่งการส่งผลนี้ไม่ได้เป็นเส้นตรงแต่จะวนเวียนผูกพันเชื่อมโยงต่อเนื่องกันอย่างไม่รู้จบ (เจตนา นาควัชระ, 2547: 55-56)

การบูรณาการมนุษยศาสตร์ในงานพัฒนศึกษาตามทัศนะความคิดของ กานดา ณ กลาง (2528: 49-50) เป็นไป 3 ลักษณะที่มีคติทางมนุษยศาสตร์สอดแทรกไว้ตลอดคือ

ประการแรก การให้ความรู้ ความคิด ในทางสรรพวิทยาการ โดยการจัดหลักสูตรที่ได้ออกมาในรูปของกระบวนวิชาที่จะส่งเสริมการเรียนรู้

ประการที่สอง การปลูกฝังความเป็นมนุษย์ที่ดี ซึ่งเป็นส่วนที่มนุษยศาสตร์เน้นความสำคัญและจะละทิ้งเสียมิได้ กระบวนวิชาในหลักสูตรจะจัดให้สนองกับการส่งเสริมความสำนึกในคุณค่าของความดี ความงาม ความไพเราะ ศาสนธรรม ในหลักประพฤติปฏิบัติ ในอันที่จะกล่อมเกลาคิดใจของคนให้อ่อนโยน ละเมียดละไม มีความรัก และเข้าใจเพื่อนมนุษย์ มีความเข้าใจคุณค่าของธรรมชาติ และเรียนรู้ที่จะอยู่อย่างกลมกลืนกับธรรมชาติ โดยไม่ทำตัวเป็นนายหรือยอมจำนนต่อธรรมชาติโดยไม่ใช่ ปัญญา จุดมุ่งหมายสำคัญในส่วนนี้อยู่ที่การยกระดับ และพัฒนาจิตใจของมนุษย์ อันจะนำไปสู่ความผาสุกที่พึงประสงค์ในฐานะที่เกิดมาเป็นมนุษย์

ประการที่สาม ทักษะที่จะเสริมให้คนประกอบอาชีพส่วนตนและส่วนรวม เป็นวิชาที่จะทำให้คนสามารถประกอบอาชีพได้ในทางสุจริต

ดังนั้นแล้วการบูรณาการมนุษยศาสตร์ ในงานพัฒนศึกษาต้องดำเนินการผ่านปรัชญาการศึกษา ระบบการศึกษา การจัดการหลักสูตร ด้วยเหตุนี้เป็นที่ประจักษ์ชัดแล้วว่ามนุษยศาสตร์เป็นแนวทางในการพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์แบบโดยที่จะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศให้เกิดความยั่งยืน ทั้งนี้ปรัชญาในการพัฒนาคนไม่ได้มองการพัฒนาคนในแบบการพัฒนากระแสหลักอีกต่อไปที่มองว่าคนเป็นเพียงแรงงาน เครื่องจักรกล แต่กระบวนทัศน์การพัฒนากระแสทางเลือกนั้นมุ่งพัฒนาคนในมิติองค์รวมนั่นคือ ศิล สมาธิ และปัญญา คนในสังคมมีสำนึกที่ดีงาม เกิด

การตระหนักรู้ในฐานะพลเมืองของสังคม มีคุณธรรม จริยธรรมเป็นหลักในการดำเนินชีวิตและสิ่งเหล่านี้จะนำไปสู่สังคมที่ยั่งยืนและน่าอยู่ในที่สุด (อัครวิทย์ เรื่องรอง,2552)

ปรีชา ช้างขวัญยืน (2548) กล่าวว่า การศึกษาวรรณกรรมเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งของมนุษยศาสตร์ที่เกี่ยวกับสิ่งที่เป็นนามธรรม คือ ความคิดจิตใจ และมักศึกษาเชื่อมโยงไปถึงความคิดจิตใจของผู้คนในอดีตด้วย นักวิทยาศาสตร์และนักสังคมศาสตร์ศึกษาเฉพาะเรื่องปัจจุบัน วัตถุประสงค์ของมนุษยศาสตร์เพียงการใช้ประโยชน์ ไม่ได้สนใจคุณค่าทางจิตใจ และบางครั้งโจมตีว่าผลงานทางมนุษยศาสตร์พูดเรื่องเก่าที่พ้นสมัยไปแล้ว บางครั้งนักวิทยาศาสตร์จะมองว่ามีแต่วิทยาศาสตร์ที่พัฒนามนุษย์และสังคมได้ ผลงานมนุษยศาสตร์สนใจแต่โลกส่วนตัว นามธรรมจึงพัฒนาประเทศไม่ได้ ความคิดดังกล่าวเป็นความคิดที่คับแคบย่อมจะไม่ทำให้ผู้คิดเป็นคนสร้างสรรค์ที่ยิ่งใหญ่ได้ ยิ่งความคิดเช่นนี้เกิดในเมืองไทย ยิ่งมุ่งพัฒนาวิทยาศาสตร์ ละเลยการพัฒนาประเทศด้วยมนุษยศาสตร์ การที่ประเทศไม่ให้ความสนใจกับมนุษยศาสตร์เช่นนี้ ทำให้ไม่เห็นพลังของมนุษยศาสตร์ การแก้ไขต้องมีการส่งเสริมการค้นคว้าวิจัยทางมนุษยศาสตร์

โดยเฉพาะการศึกษาครั้งนี้มุ่งเน้นที่การส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทย ซึ่งทิศทางการวิจัยทางมนุษยศาสตร์ควรมุ่งการอนุรักษ์ การสร้างองค์ความรู้ใหม่ มุ่งการพัฒนา มุ่งตอบปัญหาสังคม และมุ่งพัฒนาประเทศ เครื่องมือที่มนุษย์ใช้สื่อสารเพื่อเป็นการพัฒนาจิตใจมนุษย์คือ ผลงานด้านศิลปศาสตร์โดยเฉพาะวรรณกรรมซึ่งมีคุณค่าสุนทรียศาสตร์ ซึ่งเป็นเรื่องความชื่นชมเฉพาะรสนิยมของแต่ละบุคคลที่วัดได้ยาก คุณค่าที่เกิดจากศิลปะมีทั้งคุณค่าในตัวผลงานเอง และคุณค่าที่แสดงออกถึงชีวิต วิธีคิดของศิลปินที่มีจุดมุ่งหมายในการถ่ายทอดอุดมการณ์ ฉะนั้นจึงจำเป็นต้องมีความตระหนักถึงคุณค่าทางจริยธรรมที่แฝงอยู่ในผลงานด้วย

สรุปได้ว่า การพัฒนามนุษย์ด้วยแนวทางมนุษยศาสตร์จะต้องปรับตัวไปตามความต้องการและทิศทางของสังคมวัฒนธรรมอยู่เสมอ ผ่านเครื่องมือในการพัฒนามนุษย์ นั่นคือวรรณกรรมที่กวีได้บรรจุถ่ายทอดความคิด ทักษะคิด ค่านิยมของตนลงไปเพื่อเผยแพร่สู่สาธารณะ ด้วยคำนี้ถึงคุณค่าของคุณธรรม จริยธรรมที่แสดงออกในผลงานที่งดงามน่าชื่นชมนั่นเอง

ตอนที่ 6 การส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์

6.1 ความหมายของการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์

กรมการศาสนา (2551) ได้ให้ความหมาย การส่งเสริมคุณธรรมหมายถึงการสนับสนุนแนวทางในการดำเนินงาน นโยบาย กิจกรรม มาตรการ แผนงานของสถาบันต่างๆในสังคม และภาคส่วนต่างๆที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมคุณธรรมแก่คนในสังคม

สำนักงานเลขาธิการการศึกษา (2550) ได้ให้ความหมาย การส่งเสริมคุณธรรมหมายถึง การปฏิบัติการเพื่อการส่งเสริมสนับสนุน ภาระหน้าที่ของหน่วยงานต่างๆในการสร้างคุณธรรมจริยธรรม

ัญญา สนิทวงศ์ ณ อยุธยา (2547) กล่าวว่า การส่งเสริมคุณธรรม หมายถึง การดำเนินนโยบาย มาตรการ กิจกรรมต่างๆ เพื่อเป็นการผลักดัน ส่งเสริมการดำเนินงานด้านคุณธรรมอันนำไปสู่การปฏิบัติ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2554 ได้ให้ความหมายของการปลูกฝังคุณธรรมหมายถึงกระบวนการทางสังคมกับจิตวิทยาซึ่งมีผลทำให้บุคคลมีพฤติกรรมตามแนวทางที่สังคมต้องการเด็กที่เกิดมาจะต้องได้รับการอบรมสั่งสอนให้มีความเป็นคนโดยแท้จริงสามารถอยู่ร่วมและมีความสัมพันธ์กับคนอื่นได้อย่างราบรื่น

ในขณะที่ พระไพศาล วิศาโล (2542) กล่าวว่า การปลูกฝังคุณธรรม เป็นการถ่ายทอดปลูกฝัง แนวทางในการปฏิบัติตนให้เป็นผู้ประพฤติดีประพฤติชอบในการอยู่ร่วมกันในสังคม ทั้งนี้ผู้เป็น บิดา มารดา ครู อาจารย์ ตลอดจนสถาบันต่างๆในสังคม ล้วนมีหน้าที่ในการเสริมสร้างคุณธรรมที่เหมาะสมเหล่านี้ให้กับสมาชิกทุกคนในสังคม

ในส่วนของพระธรรมปิฎก (2544) กล่าวว่า การปลูกฝังคุณธรรมคือกระบวนการที่สังคมหรือกลุ่มสั่งสอนโดยตรงหรือโดยอ้อมให้ผู้ที่จะเป็นสมาชิกของกลุ่มได้เรียนรู้และรับเอาระเบียบวิธี กฎเกณฑ์ความประพฤติและค่านิยมต่างๆที่พึงงาม ถูกต้องที่กลุ่มได้กำหนดไว้เป็นระเบียบของความประพฤติและความสัมพันธ์ของสมาชิกของสังคมนั้นซึ่งสมาชิกของสังคมจะต้องผ่านกระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิตทั้งโดยตรงและโดยอ้อม

ประเวศ วะสี (2550) กล่าวถึง การปลูกฝังคุณธรรม ว่า เป็นแนวทางของกระบวนการขัดเกลาทางสังคมอย่างหนึ่งที่แนวทางประพฤติปฏิบัติที่ถูกต้องและดีงามได้รับการถ่ายทอดจากสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันศาสนา สถาบันเศรษฐกิจ และสถาบันการปกครอง

โดยสรุปแล้วการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมคือการสนับสนุน แนวทางในการการดำเนินงาน นโยบาย กิจกรรม มาตรการ แผนงานของสถาบันต่างๆในสังคม และภาคส่วนต่างๆที่เกี่ยวข้องในการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ ทั้งนี้เพื่อหล่อหลอมจิตสำนึก ระเบียบวินัย ความมุ่งมั่น แรงบันดาลใจ และทัศนคติต่างๆของบุคคล ต่อการเสริมสร้างคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ พฤติกรรม ที่เหมาะสมและดิงตามความต้องการของสังคม ดังนั้นในการศึกษาครั้งนี้วรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายจึงเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ เพราะคุณค่าของวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายจะถูกนำเสนอผ่านแนวคิดของเรื่อง พฤติกรรมตัวละคร และภาษาที่ใช้ จากผู้ประพันธ์ไปยังผู้อ่าน

ในส่วนของ งาน อดิวัฒน์สิทธิ์ (2549) อธิบายว่าแนวคิดเกี่ยวกับการปลูกฝังคุณธรรมที่สำคัญมี 3 แนวคิดดังนี้

1) การปลูกฝังคุณธรรมเป็นการถ่ายทอดวัฒนธรรมระหว่างคนรุ่นหนึ่งกับคนอีกรุ่น หนึ่งแนวคิดนี้มองว่าบุคคลรับเอาวัฒนธรรมเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งของบุคลิกเขาโดยตรงไปตรงมาโดยอัตโนมัติเพราะเกิดขึ้นจากการรับรู้ซ้ำๆจากๆเป็นเวลานานจนซึมซาบเข้าไปโดยที่เกือบจะไม่มีการแปรสภาพวัฒนธรรมนั้นๆเลยนัยยะสำคัญของแนวคิดนี้อธิบายได้ใน 3 ลักษณะคือ

1.1) เด็กรับเอาวัฒนธรรมอย่างตรงไปตรงมาไม่มีปฏิกริยาตอบโต้หรือกลั่นกรองวัฒนธรรมแต่อย่างใด (Passive Recipient)

1.2) วัฒนธรรมมีความมั่นคงถาวร (Stable Culture) คงเส้นคงวา(consistent content) ไม่ขัดแย้งกัน

1.3) กระบวนการปลูกฝังคุณธรรมมีความสัมพันธ์กับกระบวนการปฏิสัมพันธ์ทางสังคมอื่นๆอย่างเป็นเหตุเป็นผลกันแยกออกจากกันได้ยากและเกื้อหนุนการคงอยู่ของวัฒนธรรมอย่างเป็นระบบ

2) การปลูกฝังคุณธรรมเป็นกระบวนการควบคุมแรงดันส่วนบุคคล

แนวคิดนี้มองว่ากระบวนการปลูกฝังคุณธรรมเป็นกระบวนการจำกัดขอบเขตแรงกระตุ้นทางธรรมชาติของบุคคลที่ติดตัวมาแต่กำเนิดซึ่งหากปล่อยให้มีผลต่อพฤติกรรมโดยลำพังแล้วอาจทำให้เกิดความระส่ำระสายในสังคมได้กระบวนการปลูกฝังคุณธรรมจึงทำหน้าที่หล่อหลอมให้บุคคลผันแปรพฤติกรรมที่เกิดจากแรงกระตุ้นธรรมชาตินั้นไปในทางที่สังคมยอมรับได้แนวคิดนี้มีที่มาจากทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psycho-Analysis) ซึ่งมองว่ามนุษย์มีความต้องการทางธรรมชาติต่างๆซึ่งมีมาแต่กำเนิดก่อนที่จะมาเป็นสมาชิกของสังคมเช่นความก้าวร้าวหรือค้นหาของบุคคลซึ่งบุคลิกภาพนี้ฟรอยด์ (Freud: นักทฤษฎีจิตวิเคราะห์) เรียกว่า “อภีอัตตา” (Super Ego)แนวคิดนี้เชื่อว่าการควบคุมด้วยการขัดเกลาทางสังคมไม่เชื่อว่าจะทำให้ผลแก่ทุกคนเสมอไปแต่โดยเฉลี่ยแล้วสังคมประสบ

ความสำเร็จในการป้องกันมิให้คนส่วนใหญ่ในสังคมแสดงออกซึ่งพฤติกรรมอันเกิดจากแรงกระตุ้นทางธรรมชาติส่วนบุคคลซึ่งก่อให้เกิดความระส่ำระสายในสังคม

3) การปลูกฝังคุณธรรมเป็นการเตรียมบุคคลเข้ารับบทบาทต่างๆในสังคม (Role training)

แนวคิดนี้มองว่ากระบวนการปลูกฝังคุณธรรมเป็นกระบวนการของสังคมในอันที่จะทำให้ปัจเจกบุคคลต้องปฏิบัติตามปทัสถาน (Norms) ของสังคมที่มาของแนวคิดนี้เกิดจากการมองว่าการที่สังคมจะดำรงโครงสร้างของมันอยู่ได้ก็ด้วยการสรรหาบุคคลต่างๆมาสวมบทบาทต่างๆในสังคมได้บุคลิกภาพ (Personality) ของบุคคลและโครงสร้างทางสังคม (Social Structure) จึงเป็นระบบที่แยกต่างหากออกจากกันและความสัมพันธ์ระหว่างบุคลิกภาพส่วนบุคคลกับโครงสร้างทางสังคมจึงอาจมีหลายแนวทางโดยกระบวนการขัดเกลาทางสังคมจะทำหน้าที่เป็นตัวเชื่อมร้อยให้สองระบบไปด้วยกันได้

ดังนั้นการปลูกฝังคุณธรรมจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในการหล่อหลอมพฤติกรรมของบุคคลและเป็นตัวแปรสำคัญที่ส่งผลต่อการดำรงอยู่ความขัดแย้งและการเปลี่ยนแปลงของสังคมทั้งนี้โดยความมุ่งหมายของการปลูกฝังคุณธรรมได้แก่ปลูกฝังระเบียบวินัยปลูกฝังความมุ่งหวังและแรงบันดาลใจสอนให้รู้จักบทบาทและทัศนคติต่างๆเช่นเดียวกับคุณค่าของงานวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่จะเป็นเครื่องมือทางมนุษยศาสตร์ในการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์

6.2 หลักการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์

ศูนย์ส่งเสริมคุณธรรมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (2550) ได้จัดทำรายงานการสังเคราะห์งานวิจัยคุณลักษณะและกระบวนการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของไทยโดยรายงานดังกล่าวสามารถสังเคราะห์และสรุปเป็นปัจจัยและเงื่อนไขต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมได้ดังนี้

6.2.1 ปัจจัยเกี่ยวกับองค์กรที่มีส่วนในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมได้แก่องค์กรทางศาสนาสถาบันครอบครัวสื่อมวลชนองค์กรชุมชนมูลนิธิและเครือข่ายประชาสังคมองค์กรภาครัฐ

6.2.2 ปัจจัยจากบุคคลในสังคมได้แก่ผู้นำประเทศผู้นำทางศาสนานักคิดนักปราชญ์

6.2.3 ปัจจัยจากบริบทและสิ่งแวดล้อมประวัติศาสตร์ของประเทศ

6.2.4 ปัจจัยด้านกระบวนการในการส่งเสริมคุณธรรมได้แก่

1) การออกกฎหมายระเบียบหรือนโยบายสาธารณะในการส่งเสริมคุณธรรมที่มีเป้าหมายเดียวกัน

2) การใช้ประวัติศาสตร์เป็นสื่อหล่อหลอมคุณธรรมให้คนในชาติ

3) ถ่ายทอดหลักคิดและคำสอนของบุคคลที่เป็นศูนย์รวมความศรัทธาของประเทศไทยให้แก่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวและผู้นำทางศาสนาสู่การปฏิบัติโดยการวางกลไกถ่ายทอดผ่านสถาบันการศึกษาสถาบันครอบครัวสื่อมวลชนและเครือข่ายประชาสังคม

4) การใช้คำสอนของผู้นำเป็นรากฐานในการกระตุ้นคุณธรรม

5) การสนับสนุนให้องค์กรมูลนิธินี้มีส่วนร่วมในการหล่อหลอมพฤติกรรมที่พึงประสงค์การปลูกฝังคุณธรรมอย่างต่อเนื่องยาวนานและเชื่อมโยงกับวิถีชีวิต

6) การให้ภาครัฐมีบทบาทในการดำเนินการหรือสนับสนุนภาคส่วนต่างๆในสังคมในการพัฒนาคุณธรรมเด็กและประชาชนทั่วไปด้วยกลไกของรัฐที่มีอยู่หรือสร้างเพิ่มขึ้นมีมาตรการกำกับดูแลสื่อมวลชนอย่างเหมาะสมแทนการปล่อยเสรีจนเกินไปอีกทั้งควรจัดสรรเวลาผ่านสื่อมวลชนของรัฐเพื่อการเผยแพร่หลักธรรมคำสอนการเสริมสร้างคุณธรรมจริยธรรมวัฒนธรรมที่เป็นวิถีชีวิตที่ดีงามของไทยมากขึ้นและในเวลาที่เหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมายและรัฐควรสนับสนุนให้มีช่องทางการศึกษาและศาสนาโดยตรง 1 ช่องเป็นอย่างน้อย

7) การเร่งฟื้นฟูและสร้างความเข้มแข็งให้กับสถาบันครอบครัวให้มีบทบาทสำคัญในการกล่อมเกลาลี้ภัยบุตรหลานด้านคุณธรรมจริยธรรมและวัฒนธรรมไทย

8) ดำเนินการวิจัยเพื่อพัฒนาองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของคนในสังคมไทยผ่านสถาบันสังคมต่างๆอย่างต่อเนื่องรวมทั้งการวิจัยเพื่อติดตามการดำเนินงานของศาสนสถานบุคลากรทางศาสนาองค์กรมูลนิธิชุมชนหน่วยงานของรัฐและเอกชนอื่นๆ และสืบค้นแบบอย่างที่เป็นตัวอย่างที่เผยแพร่ต่อสาธารณะและขยายผลในวงกว้าง

9) การปรับการเรียนการสอนในการศึกษาระดับต่างๆที่เหมาะสมกับวัยและพัฒนาการของผู้เรียนโดยเน้นการสอนคิดวิเคราะห์รู้เหตุรู้ผลรู้แยกแยะผิดถูกและให้การเรียนการสอนถ่ายทอดแนวคิดคำสอนของศูนย์รวมความศรัทธาของประเทศไทยสู่การปฏิบัติ

10) การสนับสนุนสถาบันศาสนาและพัฒนาศาสนบุคคลรวมทั้งอาจารย์ที่เป็นหลักในสถานศึกษาให้เป็นหลักในการถ่ายทอดคุณธรรมจริยธรรมจากฐานศาสนาสู่สังคมเช่นการเร่งพัฒนาโรงเรียนพุทธศาสนาวันอาทิตย์ให้มีมาตรฐานและภาพลักษณ์เพื่อดึงดูดเด็กและเยาวชนใช้เวลาวันอาทิตย์ให้เป็นประโยชน์ส่งเสริมโรงเรียนวิถีพุทธให้มีคุณภาพและประสิทธิภาพเพิ่มขึ้นในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมนักเรียนตลอดจนพัฒนาโรงเรียนพระปริยัติธรรมให้จัดการเรียนการสอนได้อย่างมีคุณภาพได้มาตรฐานทั้งด้านศาสนาและวิชาการทั่วไปรวมทั้งการปรับปรุงการสอนของโรงเรียนสอนศาสนาต่างๆให้มีคุณภาพเช่นกัน

ส่วนกรมการศาสนา (2551: 244-245) ได้ศึกษาเรื่องรูปแบบการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติพบว่าแนวทางในการส่งเสริมและปลูกฝังคุณธรรมที่ควรนำมาใช้มีดังนี้

- 1) การเป็นแบบอย่างที่ดีของบุคคลได้แก่พ่อแม่ผู้ปกครองผู้นำประเทศ นักการเมืองผู้นำทุกองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนผู้นำชุมชนผู้นำองค์กรศาสนาศิลปินดารานักแสดง ฯลฯ ต้องประพฤติปฏิบัติเป็นตัวอย่างที่ดีของชุมชนและสังคมไทย
- 2) การกำหนดให้การส่งเสริมคุณธรรมเป็นนโยบายวาระแห่งชาติโดยรัฐบาล ต้องให้ความสำคัญและกำหนดเป็นนโยบายวาระแห่งชาติในการส่งเสริมคุณธรรม
- 3) การให้การศึกษอบรมการส่งเสริมคุณธรรมทุกระดับในสถาบันการศึกษา ตั้งแต่การศึกษาขั้นพื้นฐานจนถึงระดับอุดมศึกษามีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายกิจกรรมที่เน้นการปฏิบัติหรือการมีส่วนร่วมการส่งเสริมคุณธรรมกิจกรรมเกี่ยวกับการปฏิบัติธรรมและกิจกรรมให้นักเรียนนักศึกษามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรมเสริมสร้างสติปัญญาจัดทำเป็นหลักสูตรหรือบูรณาการเข้าไปในการเรียนการสอนของสถาบันการศึกษา
- 4) การค้นคิดวิธีการใหม่ที่มีพลังและมีประสิทธิภาพสูงในการปลูกฝังคุณธรรมการสร้างเสริมและปลูกฝังคุณธรรมด้วยการเทศนาอบรมแบบเดิมๆไม่มีประสิทธิภาพพอที่จะสู้กับ “การโจมตีทางใจ” ซึ่งเป็นกระบวนการที่มนุษย์ถูกโปรแกรมความคิดด้วยเทคโนโลยีและระบบการโฆษณาประชาสัมพันธ์ทุกวันๆที่ตอกย้ำสู่สมองมนุษย์ด้วยวิธีการทำซ้ำอย่างสม่ำเสมอได้
- 5) การใช้สื่อและเทคโนโลยีเป็นเครื่องมือสำคัญในการส่งเสริมคุณธรรม ต้องใช้สื่อที่เข้าถึงมนุษย์ทุกคนได้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นเครื่องมือ “เนื้อหาสาระและวิธีการสื่อสาร” ที่ส่งไปกับสื่อต้องมีคุณภาพเพียงพอ อาทิ วรรณกรรม บทเพลง ละคร ภาพยนตร์
- 6) การใช้ประโยชน์จากเครือข่ายต่างๆในสังคมโดยเฉพาะเครือข่ายพ่อแม่ผู้ปกครององค์กรภาคเอกชนมูลนิธิทั้งในและนอกประเทศ
- 7) การกำหนดนโยบายให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งร่วมกันจัดกิจกรรมส่งเสริมและปลูกฝังคุณธรรมโอกาสที่จะส่งเสริมและปลูกฝังให้คุณธรรมที่เหมาะสมเกิดขึ้นในประเทศชาติก็สำเร็จได้ง่ายขึ้น
- 8) การเสริมแรงด้วยการส่งเสริมและให้กำลังใจแก่คนดีมีคุณธรรมโดยหน่วยงานและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องส่งเสริมสนับสนุนให้เกิดเกียรติให้กำลังใจและปกป้องคนดีมีคุณธรรม
- 9) การแพร่กระจายคุณธรรมด้วยการยกย่องคนดีมีคุณธรรมให้เป็นต้นแบบแก่คนในสังคมโดยเฉพาะกลุ่มศิลปินนักแสดงนักร้องที่เยาวชนชื่นชอบที่จะเลียนแบบสรรหาศิลปินนักแสดงนักร้องที่มีคุณธรรมมายกย่องเชิดชูก็จะช่วยให้เยาวชนได้ต้นแบบที่ดีในการปฏิบัติตน
- 10) การใช้วิธีลงโทษทางกฎหมายและทางสังคมเป็นเครื่องมือป้องปรามอย่างจริงจังในกรณีพบว่าบุคคลที่ใช้วิธีการที่ไร้คุณธรรมเป็นเครื่องมือสร้างความสำเร็จให้กับตนเองคนในสังคมต้องร่วมมือกันใช้การลงโทษทางสังคมนอกเหนือจากการบังคับใช้กฎหมาย

สรุปว่า การส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์เป็นหน้าที่ของทุกภาคส่วนในสังคม ทั้งสถาบันการปกครอง ครอบครัว การศึกษา ศาสนา สื่อมวลชน ที่ต้องชี้้นำความถูกต้อง และสิ่งที่ดีงามให้กับทุกคนในสังคมด้วยวิธีการที่แตกต่างกันไปและเหมาะสมกับกลุ่มคน เพศและวัย และในการศึกษาครั้งนี้วรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายก็เป็นเครื่องมือทางมนุษยศาสตร์อย่างหนึ่งที่จะช่วยส่งเสริมและปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์

6.3 การส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ในข้าราชการภาครัฐ

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาระบบราชการก.พ.ร. (2549)จัดทำวาระแห่งชาติด้านจริยธรรมธรรมาภิบาลและการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบในภาครัฐนี้มีสาระครอบคลุมยุทธศาสตร์และมาตรการต่างๆอย่างสมดุลทั้งในส่วนจากรูปแบบการผลักดันให้มีการปฏิบัติตามกฎหมายและประมวลจริยธรรมจรรยาบรรณอย่างจริงจังและรูปแบบการเสริมสร้างกระตุ้นยกระดับให้หน่วยงานภาครัฐและตัวข้าราชการเกิด “ความเข้าใจเข้าถึงและพัฒนา” โดยมีเป้าประสงค์สำคัญ 2 ประการคือ

- 1) ลดและปิดโอกาสการทุจริตและประพฤติมิชอบในวงราชการเพื่อสร้างความปลอดภัยซื่อสัตย์สุจริตลดความสูญเสียและขจัดรัฐวิโกลในการปฏิบัติราชการ
- 2) สร้างจิตสำนึกในการประพฤติชอบให้ยึดมั่นในหลักศีลธรรมคุณธรรมจริยธรรมและจรรยาบรรณความสุจริตซื่อตรงเที่ยงธรรมเป็นกลางไม่เลือกปฏิบัติรวมถึงการปฏิบัติราชการอย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผลประหยัดเกิดความคุ้มค่ามีคุณภาพมาตรฐานถูกต้องตอบสนองความต้องการของประชาชนและมีความรับผิดชอบต่อสังคม

การขับเคลื่อนวาระแห่งชาติด้านจริยธรรมธรรมาภิบาลและการป้องกันการทุจริตและประพฤติมิชอบในภาครัฐจำแนกเป็น 3 ระดับคือระดับรัฐบาลที่ขับเคลื่อนในภาพรวมทั้งระบบในภาครัฐระดับหน่วยงานที่มุ่งให้ในแต่ละส่วนราชการกำหนดกลยุทธ์โครงการนวัตกรรมใหม่ๆเพื่อส่งเสริมระบบคุณธรรมจริยธรรมและธรรมาภิบาลและระดับบุคคลคือข้าราชการแต่ละคนจะต้องมุ่งเน้นการปลูกฝังอุดมการณ์คุณธรรมและจริยธรรมให้หยั่งลึกลงไปใมนโนจิตจนเป็นนิสัยเพื่อเสริมสร้างศักดิ์ศรีและคุณค่าแห่งชีวิตของตน

การดำเนินการและผลงานสำคัญที่ได้เผยแพร่และเป็นต้นแบบให้กับหน่วยงานต่างๆทั้งภาครัฐภาคเอกชนภาคประชาสังคมองค์กรอิสระและสถาบันการศึกษาดังนี้

- 1) การสร้างและพัฒนาองค์ความรู้
- 2) การจัดทำยุทธศาสตร์การส่งเสริมคุณธรรมในภาครัฐ
- 3) การพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของข้าราชการและเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยเน้นจรรยาบรรณและมาตรฐานทางคุณธรรมของเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งผลการดำเนินงานสามารถพัฒนา

ข้าราชการในส่วนราชการและหน่วยงานภาครัฐทั้งในส่วนกลางและภูมิภาคกล่าวคือได้มีการฝึกอบรมเพื่อสร้างจิตสำนึกตามรอยพระยุคลบาทประกอบด้วยหลักสูตรเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทการจัดพิธีถวายสัตย์ปฏิญาณเพื่อเป็นข้าราชการที่ดีและเป็นพลังของแผ่นดินการฝึกปฏิบัติธรรมและจิตสำนึกตามรอยพระยุคลบาท

4) การสร้างสรรค์สื่อประชาสัมพันธ์ส่งเสริมจริยธรรมป้องกันการทุจริตได้ดำเนินการผลิตสื่อเพื่อเสริมสร้างค่านิยมและจริยธรรมอย่างต่อเนื่องตามที่ได้รับการสนับสนุนงบประมาณแผ่นดินและการสนับสนุนจากหน่วยงานเครือข่ายอาทิมูลนิธิประเทศไทยใสสะอาดประกอบด้วยการผลิตสื่อโทรทัศน์รายการในโครงการต่างๆได้แก่โครงการเรียนรู้ตามรอยพระยุคลบาทโครงการถิ่นไทยใสสะอาดร่วมน้อมเกล้าฯถวายในหลวงเป็นต้นการผลิตสื่อวีดิทัศน์เสริมสร้างจริยธรรมและการสร้างราชการใสสะอาดเว็บไซต์การส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมเพื่อราชการใสสะอาดได้จัดทำเว็บไซต์ www.jumkunjai.com และ www.fact.or.th เผยแพร่ข้อมูลโครงการสำคัญเช่นการสร้างราชการใสสะอาดการร่วมมือประพฤติกปฏิบัติตามคำถวายสัตย์ปฏิญาณฯร่างประมวลจริยธรรมและจรรยาข้าราชการพลเรือนมูลนิธิประเทศไทยใสสะอาดฯลฯ

จากผลการดำเนินการในการเป็นผู้นำด้านการส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมอย่างต่อเนื่องทำให้หน่วยงานทั้งภาครัฐภาคเอกชนภาคศาสนาสถาบันการศึกษาขององค์กรอิสระฯลฯ โดยเฉพาะหน่วยงานที่ดำเนินการด้านการเสริมสร้างจิตสำนึกคุณธรรมจริยธรรมและการป้องกันการทุจริตประพฤติกมิชอบได้ขอคำปรึกษาความร่วมมือในการจัดฝึกอบรมวิทยากรการเป็นตัวแทนในคณะกรรมการคณะทำงานรวมทั้งขอการสนับสนุนผลงานวิจัยบทความทั้งที่เป็นสิ่งพิมพ์สื่อวีดิทัศน์ชุดฝึกอบรมนิทรรศการฯลฯทั้งนี้ได้ร่วมกับเครือข่ายทุกภาคส่วนเพื่อรวมพลังในการส่งเสริมจริยธรรมโดยมุ่งหวังว่าการสร้างและส่งเสริมคนดีหน่วยงานดีเพื่อเป็นตัวอย่างให้สังคมได้รับรู้จะมีส่วนช่วยยกระดับค่านิยมและวัฒนธรรมในการกระทำดียึดความถูกต้องชอบธรรมรงค์ให้แพร่กระจายทั้งระดับครอบครัวโรงเรียนสถาบันการศึกษาและสถานประกอบการย่อมมีส่วนทำให้เกิดสังคมแห่งความดีเพื่อประโยชน์แก่สังคมโดยรวม

6.4 การส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ในเด็กและเยาวชน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2550) ได้พัฒนารูปแบบพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมเด็กเป็น 4 รูปแบบดังนี้

6.4.1 รูปแบบการส่งเสริมและปลูกฝังคุณธรรมโดยครอบครัวมีเนื้อหาสำคัญ

คือด้านความรู้ได้แก่ความรู้เรื่องความดีความชั่วพระคุณหน้าที่ระเบียบวินัยกติกาสังคมและศาสนาวัฒนธรรมความรู้เหล่านี้ฝึกพฤติกรรมทางกายได้โดยปลูกฝังความสุภาพมีน้ำใจกตัญญูมีระเบียบทำตามหน้าที่พึ่งตนเองและอดออมด้านการสร้างทัศนคติให้ตระหนักรักเคารพเชื่อมั่น

อดทนมีสำนึกขณะจะกระทำสำหรับวิธีการอบรมปลูกฝังทำได้โดยวิธีอบรมด้วยวาจาด้วยการปฏิบัติเองด้วยการปฏิบัติให้เห็นและกระตุ้นให้คิดทึ่งนี้ต้องอาศัยความใกล้ชิดและทำตัวเป็นแบบอย่างของพ่อแม่ในกรณีที่เด็กทำดีควรชมเชยย้ำผลการกระทำความดีที่เด็กทำให้เด็กฟังและควรยกย่องต่อหน้าผู้อื่นเมื่อเด็กกระทำผิดควรพูดคุยอธิบายย้ำผลการกระทำผิดให้เด็กฟังและพยายามลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ด้านการวัดประเมินผลจะวัดจากพฤติกรรมและทัศนคติของเด็กผลที่คาดว่าจะได้รับคือเด็กสุขภาพมีน้ำใจกตัญญูมีระเบียบวินัยทำหน้าที่ฟังตนเองอดอมตระหนักและเคารพเชื่อมั่นอดทนและมีสำนึก

6.4.2 รูปแบบการส่งเสริมและปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมโดยโรงเรียน (สถานศึกษา)

คือด้านความรู้ได้แก่ความรู้ในเรื่องความดีความชั่วพระคุณหน้าที่ระเบียบวินัยการพัฒนาด้านความเป็นไทย สิ่งแวดล้อมและศาสนาวัฒนธรรมความรู้เหล่านี้ฝึกพฤติกรรมทางกายได้โดยปลูกฝังความมีสำนึกจะมีน้ำใจกตัญญูทำหน้าที่มีระเบียบวินัยฝึกฝนสม่ำเสมอเรียนรู้จากความคิดฟังตนเองปฏิบัติตามคำสอนรักษาวัฒนธรรมสิ่งแวดล้อมและทำตนให้เป็นประโยชน์ด้านการสร้างทัศนคติให้ตระหนักรักษากฎมีมุ่งมั่นเชื่อฟังมีเหตุผลมีสำนึกขณะจะกระทำอย่างรอบคอบสำหรับวิธีการอบรมปลูกฝังและการประเมินผลทำเช่นเดียวกับรูปแบบของครอบครัวแต่รูปแบบนี้ผู้ที่ต้องทำตัวเป็นแบบอย่างคือครูอาจารย์ผู้สอนผลที่คาดว่าจะได้รับคือเด็กมีสำนึกจะมีน้ำใจ กตัญญูรู้หน้าที่มีระเบียบวินัยเรียนรู้ผิดถูกรักษาวัฒนธรรมสร้างประโยชน์มีความภาคภูมิใจมุ่งมั่นมีเหตุผลและมีสำนึก

6.4.3 รูปแบบการส่งเสริมและปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมโดยสถาบันศาสนา

มีเนื้อหาที่สำคัญคือด้านความรู้และวิธีการอบรมเช่นเดียวกับรูปแบบครอบครัวแต่ผู้ที่ทำหน้าที่ขัดเกลาคือพระนักบวชบุคลากรทางศาสนาส่วนผลที่คาดว่าจะได้รับคือเด็กเป็นคนสุขภาพมีน้ำใจกตัญญูเอื้อเฟื้อมีระเบียบวินัยขยันซื่อสัตย์ประหยัดอดทนตระหนักในความดีเคารพตัวเองเชื่อมั่นมีความรักและเมตตาธรรมทั้งมีสำนึกที่จะทำดี

6.4.4 รูปแบบการส่งเสริมและปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมโดยชุมชน

มีเนื้อหาที่สำคัญคือด้านความรู้ได้แก่ความรู้วิธีการอบรมปลูกฝังเช่นเดียวกับรูปแบบที่ 1 แต่ผู้ที่ทำหน้าที่อบรมคือกระบวนการภายในชุมชนส่วนผลที่คาดว่าจะได้รับคือเด็กรับผิดชอบต่อสังคมเสียสละรักษาสีสิ่งแวดล้อมบำเพ็ญประโยชน์และเคารพกติกา

ในส่วนของ อภิชา แดงจำรูญ (2548) ได้ศึกษาการจัดกิจกรรมการพัฒนาคุณธรรมกับนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่าการจัดให้นักเรียนมีส่วนร่วมได้แก่การสวดมนต์ไหว้พระตอนเช้าก่อนเข้าเรียนการอบรมศีลธรรม

ในช่วงโมฆะเรียนการตักบาตรประจำปีทั้งนี้พบว่าหลังจากที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น**สิ่งที่สามารถดึงดูดความสนใจของนักเรียนได้มากที่สุดคือนิทานและวิถีทัศน์**ตามลำดับกิจกรรมที่พัฒนาคุณธรรมตามแนวทางการบริหารจัดการจิตเจริญปัญญา มีการประยุกต์ใช้หลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาให้เหมาะสมกับวัยโดยพบว่าหลังจากที่นักเรียนได้ฝึกกิจกรรมสำคัญได้แก่การนั่งสมาธิ การเดินจงกรม การกำหนดอิริยาบถย่อย การฟังธรรม และการร่วมกิจกรรม อื่นๆนักเรียนได้เรียนรู้และสามารถแยกแยะได้ว่าสิ่งใดถูกสิ่งใดผิดเข้าใจเรื่องความดีความชั่วสามารถควบคุมอารมณ์และมีสติสัมปชัญญะ

อ้อมเตือน สดมณี และคณะ (2548) ได้ศึกษาสภาพการจัดฝึกอบรมและการเรียนรู้เพื่อส่งเสริมคุณธรรมจริยธรรมของคนไทยในเชิงลึกจากองค์กรที่ประสบความสำเร็จในการดำเนินการฝึกอบรมด้านคุณธรรมจริยธรรม 20 แห่งโดยได้รับทุนการวิจัยจากศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรมพบว่าสภาพการจัดฝึกอบรมและการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมแบ่งได้เป็น 3 รูปแบบคือการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโดยผ่านกระบวนการเรียนรู้การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโดยผ่านการปฏิบัติธรรมและการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโดยผ่านกระบวนการทักษะชีวิตมีรายละเอียดดังนี้

1) **การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโดยผ่านกระบวนการเรียนรู้การจัดฝึกอบรมเพื่อพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมแก่เยาวชนผ่านกระบวนการเรียนรู้จะเน้นทั้งความรู้การปฏิบัติและความตระหนักในความเป็นพุทธศาสนิกชนที่ดี**โดยกิจกรรมจะหนักเบาตามกลุ่มอายุผู้เข้าอบรมและ**ใช้สื่อต่างๆเข้ามาประกอบในการทำกิจกรรมอยู่เสมอ**การจัดค่ายไม่ได้จัดแบบเน้นการฝึกปฏิบัติทางพุทธศาสนาและใช้เทคนิคการสอนของครูเข้าไปประยุกต์ให้เหมาะสมกับพัฒนาการเด็กด้วยรูปแบบการพัฒนาคุณธรรมที่เหมาะสมในแต่ละกลุ่มวัยทั้งด้านเนื้อหาและวิธีการเช่น**ใช้นิทานสำหรับเด็กเล็ก**มีการลงมือปฏิบัติจริงเพื่อให้ผู้รับการอบรมได้เห็นคุณค่าของสิ่งนั้นได้ใช้ปัจจัยต่างๆมาช่วยการจัดฝึกอบรมเช่นบรรยากาศที่เน้นธรรมชาติและเงียบสงบมีกระบวนการกลุ่มช่วยผลักดันร่วมกับการได้รับการถ่ายทอดทางสังคมจากสถาบันศาสนากิจการฝึกอบรมจะใช้วิธีการจัดแบ่งคนเป็นกลุ่มซึ่งเป็นตัวช่วยในการขับเคลื่อนให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ได้มากกว่าฝึกอบรมเป็นรายบุคคลเพื่อนในกลุ่มมีอิทธิพลอย่างมากต่อพฤติกรรมคุณธรรมจริยธรรมเช่นการเป็นกัลยาณมิตรการเป็นแบบอย่างการแลกเปลี่ยนประสบการณ์กันส่วนวิทยากรส่วนใหญ่เป็นพระสงฆ์ที่เป็นตัวแทนของสถาบันศาสนาที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดและมีอิทธิพลสูงต่อการดำเนินชีวิตได้สร้างความศรัทธาแก่ผู้เข้ารับการอบรม

2) **การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโดยผ่านการปฏิบัติธรรม**การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโดยผ่านการปฏิบัติวิปัสสนากรรมฐานตามแนวสติปัฏฐาน 4 เป็นรูปแบบที่เน้นการพัฒนาจิตของบุคคลให้เกิดความสงบมีสมาธิก่อให้เกิดปัญญาและสามารถนำไปสู่การมีพฤติกรรมที่ดีงามทั้งทางกายวาจาและใจแนวทางการปฏิบัติธรรมมีอยู่หลายแนวทางเน้นทั้งในภาคปริยัติ (ทฤษฎี) และ

ภาคปฏิบัติควบคู่กันไปโดยพิจารณาให้เหมาะสมกับระดับความสามารถหรือความรู้พื้นฐานของผู้เข้าร่วมฝึกปฏิบัติซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของนักทฤษฎีกลุ่มพัฒนาการทางความคิดที่เชื่อว่าการพัฒนาทางจริยธรรมของแต่ละบุคคลแตกต่างกันขึ้นอยู่กับพัฒนาการทางสติปัญญาและวัยของบุคคล

3) **การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโดยผ่านกระบวนการทักษะชีวิต** การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโดยผ่านกระบวนการทักษะชีวิตเป็นกระบวนการขัดเกลาทางสังคม (Socialization) ที่สำคัญตามแนวคิดทางสังคมวิทยาโดยผ่านตัวแทนการขัดเกลาทางสังคมที่หลากหลายไม่ว่าจะเป็นพระสงฆ์ครูอาจารย์พ่อแม่ เพื่อนเป็นต้นในการปลูกฝังความคิดความเชื่อ ค่านิยมและหลักการปฏิบัติที่ตีงามการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโดยผ่านกระบวนการทักษะชีวิตขององค์กรต่างๆเป็นรูปแบบที่เป็นการผสมผสานการพัฒนาเข้ากับวิถีการดำเนินชีวิตโดยเน้นการใช้ธรรมควบคู่กับการออมเงินการจัดหลักสูตรเนื้อหาหรือกิจกรรมให้เหมาะสมกับช่วงวัยของกลุ่มผู้เข้ารับการอบรม สอดคล้องกับทฤษฎีพัฒนาการทางความคิดที่เชื่อว่าการพัฒนาทางจริยธรรมของแต่ละบุคคลแตกต่างกันขึ้นอยู่กับพัฒนาการทางสติปัญญาอาชีพระดับการศึกษาและวัยของบุคคลเริ่มจากการให้บุคคลมีโอกาสรู้และสนใจในเรื่องที่จะปลูกฝังมีโอกาสในการตอบสนองต่อสิ่งที่สนใจเห็นคุณค่าของสิ่งที่ปฏิบัติและนำไปปฏิบัติในชีวิตประจำวันอย่างสม่ำเสมอและท้ายที่สุดก็คือการพัฒนาเป็นลักษณะนิสัย

สรุปได้ว่าการส่งเสริมและปลูกฝังคุณธรรมในเด็กและเยาวชนสามารถกระทำได้หลายแนวทางทั้งนี้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมและปลูกฝังคุณธรรมนั้นประกอบด้วย **ครอบครัว** ทำหน้าที่ปลูกฝังความรู้เรื่องความดีความชั่วพระคุณหน้าที่ระเบียบวินัยกติกาสังคมและศาสนาวัฒนธรรมความรู้เหล่านี้ฝึกพฤติกรรมทางกายได้โดยปลูกฝังความสุภาพมีน้ำใจกตัญญูมีระเบียบทำตามหน้าที่พึ่งตนเองและอดออมด้านการสร้างทัศนคติให้ตระหนักรักเคารพเชื่อมั่นนอดทนมีสำนึกขณะจะกระทำสำหรับวิธีการอบรมปลูกฝังทำได้โดยวิธีอบรมด้วยวาจาด้วยการปฏิบัติเองด้วยการปฏิบัติให้เห็นและกระตุ้นให้คิดทั้งนี้ต้องอาศัยความใกล้ชิดและทำตัวเป็นแบบอย่างของพ่อแม่ส่วน **สถาบันการศึกษา** ครู อาจารย์ต้องทำหน้าที่เป็นต้นแบบในการประพฤติปฏิบัติที่ดีให้กับเด็ก นอกจากนี้ยังมีการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโดยผ่านกระบวนการเรียนรู้ การพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโดยผ่านการปฏิบัติธรรมและการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมโดยผ่านกระบวนการทักษะชีวิต รวมถึงกิจกรรมที่จัดให้นักเรียนมีส่วนร่วมได้แก่การสวดมนต์ไหว้พระตอนเข้าก่อนเข้าเรียนการอบรมศีลธรรมในช่วงเวลาพักการตักบาตรประจำปีทั้งนี้พบว่าหลังจากที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นและสิ่งที่สามารถดึงดูดความสนใจของนักเรียนได้มากที่สุดคือ **นิทานและวีดิทัศน์** ในขณะที่สถาบันศาสนาวีธีการอบรมเช่นเดียวกับรูปแบบครอบครัวแต่ผู้ทำหน้าที่ขัดเกลาคือพระนักบวชบุคลากรทางศาสนา และ **ชุมชน** ผู้ที่ทำหน้าที่อบรมคือกระบวนการ

ภายในชุมชนส่วนผลที่คาดว่าจะได้รับคือเด็กได้รับผิดชอบต่อสังคมเสียสละรักษาสิ่งแวดล้อมบำเพ็ญประโยชน์และเคารพกติกา

ตอนที่ 7 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

7.1 งานวิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในสังคมไทย

นางลักษณ์ วิรัชชัย และรุ่งนภา ตั้งจิตเรเจริญกุล (2550: ค) ทำการศึกษาวิจัยเรื่อง **การวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงคุณธรรมจริยธรรมของคนไทย** การวิจัยครั้งนี้กำหนดขอบเขตของตัวบ่งชี้คุณธรรมจริยธรรมที่ควรเฝ้าระวัง 7 ตัวบ่งชี้ได้แก่ **ความซื่อสัตย์สุจริต** **ความมีสติสัมปชัญญะ** **ความรับผิดชอบต่อความยุติธรรม** **ความขยันหมั่นเพียร** **ความมีวินัย** และ **ความอดทน** การวิจัยในครั้งนี้ศึกษาตัวบ่งชี้คุณธรรมจริยธรรมที่คัดสรรเฉพาะบางตัวบ่งชี้ที่สำคัญและแนวทางในการดำเนินการวัดตัวบ่งชี้คุณธรรมจริยธรรมรายไตรมาสสำหรับการศึกษาติดตามพัฒนาการและแนวโน้มคุณธรรมจริยธรรมโดยพิจารณาจากผลการวิเคราะห์ตัวบ่งชี้คุณธรรมจริยธรรมที่มีความสำคัญในสังคมไทยจำแนกตามกลุ่มวิชาชีพอาชีพพบว่า **ตัวบ่งชี้คุณธรรมจริยธรรม 5 อันดับแรกที่มีความมีในทุกกลุ่มวิชาชีพอาชีพ ประกอบด้วย 1) ความซื่อสัตย์ 2) ความรับผิดชอบต่อ 3) ความมีสติสัมปชัญญะ 4) ความขยันหมั่นเพียร 5) ความมีวินัย**

กรมการศาสนา (2551: 244-245) ศึกษาเรื่อง **รูปแบบการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ** ในประเด็นสภาพปัญหาคุณธรรมในสังคมไทยที่เป็นอยู่พบว่าคุณธรรมในสังคมไทยที่มีการประพฤติปฏิบัติอยู่ในระดับต่ำสุด 7 ลำดับคือ **ความเสียสละ** **ความซื่อสัตย์** **ความข่มใจ** **ความอดทน** **ความขยันหมั่นเพียร** **ความรับผิดชอบต่อ** **ความมีวินัย** **ความพอเพียง** การมีสติสัมปชัญญะตามลำดับเมื่อจำแนกเป็นรายกลุ่มทั้งภาครัฐภาคเอกชนภาคเยาวชนและภาคประชาชนพบว่ากลุ่มข้าราชการคุณธรรมที่พึงประสงค์ 7 อันดับแรกคือ **ความซื่อสัตย์** **ความรับผิดชอบต่อ** **ความมีวินัย** **การเสียสละ** **ความขยันหมั่นเพียร** **ความสามัคคี** และ **ความอดทน** กลุ่มภาคเอกชนพบว่า คุณธรรมที่พึงประสงค์ 7 อันดับแรกคือ **ความซื่อสัตย์** **ความขยันหมั่นเพียร** **การเสียสละ** **การมีสติสัมปชัญญะ** **ความข่มใจ** **ความอดทน** และ **ความมีวินัย** กลุ่มเยาวชน พบว่า คุณธรรมที่พึงประสงค์ 7 อันดับแรกคือ **ความซื่อสัตย์** **ความรับผิดชอบต่อ** **ความกตัญญู** **กตเวที** **ความขยันหมั่นเพียร** **ความมีวินัย** **การมีสติสัมปชัญญะ** และ **ความอดทน** กลุ่มประชาชน พบว่า คุณธรรมที่พึงประสงค์ 7 อันดับแรก คือ **ความซื่อสัตย์** **ความสามัคคี** **ความรับผิดชอบต่อ** **การเสียสละ** **ความขยันหมั่นเพียร** **ความมีวินัย** และ **ความพอเพียง** ส่วนผลจากการระดมความคิดเห็นกลุ่มสนทนาใน 10 กลุ่มอาชีพจำนวน 50 คนเป็นการอภิปรายในหัวข้อต่างๆผู้เข้าร่วมระดมสมองจัดแบ่งเป็น 4 กลุ่มผลการระดมความคิดเห็นทุกกลุ่ม

เห็นด้วยกับ ผลการวิจัยจากการสำรวจและสรุปคุณธรรมที่พึงส่งเสริมในกลุ่มภาคีรัฐภาคเอกชน ภาคเยาวชนและภาคประชาชนพบว่าทุกกลุ่มเห็นพ้องต้องกันว่า ความซื่อสัตย์ เป็นคุณธรรมที่ควรส่งเสริมมากที่สุดอันดับหนึ่งเพราะเชื่อว่าบุคคลที่มีความซื่อสัตย์แล้วจะมีคุณธรรมอื่น ๆ ตามมา

ส่วนผลการวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางในการส่งเสริมและปลูกฝังคุณธรรม พบว่าวิธีการที่ควรนำมาใช้ในการส่งเสริมคุณธรรมที่ควรนำมาใช้ในการส่งเสริมคุณธรรมให้กับสังคมมีดังนี้

1) การเป็นแบบอย่างที่ดีของบุคคลได้แก่พ่อแม่ผู้ปกครองผู้นำประเทศนักการเมือง ผู้นำทุกองค์กรทั้งภาครัฐและเอกชนผู้นำชุมชนผู้นำองค์กรศาสนาศิลปินดารานักแสดง ฯลฯ ต้องประพฤติปฏิบัติเป็นตัวอย่างที่ดีของชุมชนและสังคมไทย

2) การกำหนดให้การส่งเสริมคุณธรรมเป็นนโยบายวาระแห่งชาติโดยรัฐบาลต้องให้ความสำคัญและกำหนดเป็นนโยบายวาระแห่งชาติในการส่งเสริมคุณธรรม

3) การให้การศึกษอบรมการส่งเสริมคุณธรรมทุกระดับในสถาบันการศึกษาตั้งแต่การศึกษาขั้นพื้นฐานจนถึงระดับอุดมศึกษามีการจัดกิจกรรมที่หลากหลายกิจกรรมที่เน้นการปฏิบัติ หรือการมีส่วนร่วมการส่งเสริมคุณธรรมกิจกรรมเกี่ยวกับการปฏิบัติธรรมและกิจกรรมให้นักเรียน นักศึกษามีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณธรรมเสริมสร้างสติปัญญาจัดทำเป็นหลักสูตรหรือบูรณาการเข้าไปในการเรียนการสอนของสถาบันการศึกษา

4) การค้นคว้าวิธีการใหม่ที่มีพลังและมีประสิทธิภาพสูงในการปลูกฝังคุณธรรมการสร้างเสริมและปลูกฝังคุณธรรมด้วยการเทศนาอบรมแบบเดิมๆไม่มีประสิทธิภาพพอที่จะสู้กับ “การโจมตีทางใจ” ซึ่งเป็นกระบวนการที่มนุษย์ถูกโปรแกรมความคิดด้วยเทคโนโลยีและระบบการโฆษณาประชาสัมพันธ์ทุกวันๆที่ตอกย้ำสู่สมองมนุษย์ด้วยวิธีการทำซ้ำอย่างสม่ำเสมอได้

5) การใช้สื่อและเทคโนโลยีเป็นเครื่องมือสำคัญในการส่งเสริมคุณธรรมต้องใช้สื่อที่เข้าถึงมนุษย์ทุกคนได้อย่างมีประสิทธิภาพเป็นเครื่องมือ “เนื้อหาสาระและวิธีการสื่อสาร” ที่ส่งไปกับสื่อต้องมีคุณภาพเพียงพออาทิ วรรณกรรม บทเพลง ละคร ภาพยนตร์

6) การใช้ประโยชน์จากเครือข่ายต่างๆในสังคมโดยเฉพาะเครือข่ายพ่อแม่ผู้ปกครอง องค์กรภาคเอกชนมูลนิธิทั้งในและนอกประเทศ

7) การกำหนดนโยบายให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งร่วมกันจัดกิจกรรมสร้างเสริมคุณธรรมโอกาสที่จะสร้างเสริมให้คุณธรรมที่เหมาะสมเกิดขึ้นในประเทศชาติก็สำเร็จได้ง่ายขึ้น

8) การเสริมแรงด้วยการส่งเสริมและให้กำลังใจแก่คนดีมีคุณธรรมโดยหน่วยงานและทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องต้องส่งเสริมสนับสนุนให้เกียรติให้กำลังใจและปกป้องคนดีมีคุณธรรม

9) การแพร่กระจายคุณธรรมด้วยการยกย่องคนดีมีคุณธรรมให้เป็นต้นแบบแก่คนในสังคมโดยเฉพาะกลุ่มศิลปินนักแสดงนักร้องที่เยาวชนชื่นชอบที่จะเลียนแบบสรรหาศิลปินนักแสดง นักร้องที่มีคุณธรรมมายกย่องเชิดชูก็จะช่วยให้เยาวชนได้ต้นแบบที่ดีในการปฏิบัติตน

10) การใช้วิธีลงโทษทางกฎหมายและทางสังคมเป็นเครื่องมือป้องปรามอย่างจริงจังในกรณีที่มีบุคคลที่ใช้วิธีการที่ไร้คุณธรรมเป็นเครื่องมือสร้างความสำเร็จให้กับตนเองคนในสังคมต้องร่วมมือกันใช้การลงโทษทางสังคมนอกเหนือจากการบังคับใช้กฎหมาย

ในขณะที่ อภิชา แดงจำรูญ (2548) ได้ศึกษาการจัดกิจกรรมการพัฒนาคุณธรรมกับนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่ากิจกรรมที่จัดให้นักเรียนมีส่วนร่วมได้แก่การสวดมนต์ไหว้พระตอนเช้าก่อนเข้าเรียนการอบรมศีลธรรมในช่วงโม่งเรียนการตักบาตรประจำปีทั้งนี้พบว่าหลังจากที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้นสิ่งที่สามารถดึงดูดความสนใจของนักเรียนได้มากที่สุดคือนิทานและวีดิทัศน์ตามลำดับกิจกรรมที่พัฒนาคุณธรรมตามแนวทางการบริหารจัดการจิตเจริญปัญญา มีการประยุกต์ใช้หลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาให้เหมาะสมกับวัยโดยพบว่าหลังจากที่นักเรียนได้ฝึกกิจกรรมสำคัญได้แก่การนั่งสมาธิการเดินจงกรมการกำหนดอิริยาบถย่อยการฟังธรรมและการร่วมกิจกรรมอื่น ๆ นักเรียนได้เรียนรู้และสามารถแยกแยะได้ว่าสิ่งใดถูกสิ่งใดผิดเข้าใจเรื่องความดีความชั่วสามารถควบคุมอารมณ์และมีสติสัมปชัญญะ

7.2 งานวิจัยเกี่ยวกับคุณค่าวรรณกรรมต่อสังคม

พรธาดา สุวัจนวิช (2550) ศึกษาเรื่องผู้หญิงกับบทบาทความเป็นแม่ในนวนิยายไทย ตั้งแต่พ.ศ.2510-2546 วิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์ผู้หญิงกับบทบาทความเป็นแม่ในนวนิยายไทยตั้งแต่พ.ศ.2510-2546 ซึ่งเป็นช่วงนวนิยายไทยนำเสนอเนื้อหาที่ตั้งคำถามเกี่ยวกับความเป็นแม่โดยวิเคราะห์ความหลากหลายของแนวคิดเรื่องแม่ที่นำเสนอในนวนิยายไทยที่สัมพันธ์กับเพศสถานะชนชั้นและสถานะทางสังคม แนวคิดสำคัญเกี่ยวกับความเป็นแม่แบ่งออกได้เป็น 2 กลุ่มคือแนวคิดเรื่องความเป็นแม่แนวชนบได้แก่ความหมายและความสำคัญของความเป็นแม่ในสังคมและวัฒนธรรมไทย คติเรื่องแม่ในคัมภีร์พุทธเถรวาทและแม่ในสังคมและวัฒนธรรมไทยความรักของแม่และสัญชาตญาณความเป็นแม่กับแนวคิดเรื่องความเป็นแม่จากมุมมองสตรีนิยม ได้แก่การปฏิเสธความเป็นแม่ความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นแม่กับอำนาจรัฐและอำนาจความเป็นแม่ผลการศึกษาความเป็นแม่ในบริบทของสังคมไทย พบว่าสามารถแบ่งช่วงของนวนิยายที่นำเสนอผู้หญิงกับบทบาทความเป็นแม่ได้เป็น 4 ช่วง ช่วงแรกพ.ศ.2510 – 2519 แม่ยุคเสรีนิยม ช่วงที่สองพ.ศ.2520 – 2530 แม่ยุคพัฒนาสตรี ช่วงที่สามพ.ศ.2531 – 2540 แม่ยุคเรียกร้องสถาบันครอบครัวช่วงที่สี่ พ.ศ.2540 – 2546 แม่ยุคยอมรับความหลากหลายของความเป็นแม่ แต่ละช่วงเวลามีพัฒนาการความคิดเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นแม่กับชนชั้นเพศสถานะและสถานะทางสังคม บริบททางสังคมที่มีผลกระทบต่อความเป็นแม่คือการพัฒนาทางสังคมและการเติบโตทางเศรษฐกิจความคิดตาม

แนวทางสตรีนิยมวาทกรรมวันแม่และการต่อสู้ทางวัฒนธรรมและการเรียกร้องอัตลักษณ์กระบวนการผลิตซ้ำต่อรองและสืบทอดความเป็นแม่เห็นได้อย่างชัดเจนถึงการสืบทอดแนวคิดความเป็นแม่แนวขนบหรือแม่ในอุดมคติที่มีการปรับเปลี่ยนตามบริบททางสังคมกับการรับแนวคิดแม่ในแนวสตรีนิยมได้แก่ ความสัมพันธ์ระหว่างความเป็นแม่กับรัฐชาติชนชั้นเพศสถานะและสถานะทางสังคม ผลการศึกษาสรุปได้ว่านวนิยายไทยเสนอว่าความเป็นแม่เป็นบทบาทสำคัญที่สังคมกำหนดให้ผู้หญิงมีผู้เขียนนวนิยายได้แสดงปัญหาและตั้งคำถามเกี่ยวกับความเป็นแม่โดยแสดงความขัดแย้งระหว่างอุดมคติของแม่ที่ดีกับผู้หญิงในฐานะปัจเจกบุคคลนวนิยายมีบทบาทสืบทอดต่อรองและผลิตซ้ำความเป็นแม่อันเป็นอุดมการณ์ทางสังคมซึ่งอาจปรับเปลี่ยนได้ตามบริบทของสังคม

นิษฐา จันทปัญญาศิลป์ (2541) ศึกษาเรื่องพฤติกรรมจริยธรรมของตัวละครเอกชาวจีนในนวนิยายไทย การวิจัยครั้งนี้ศึกษาถึงรูปแบบการดำเนินชีวิตที่จะนำมาใช้เป็นแบบอย่างที่ดีของคนสมัยใหม่ โดยการสำรวจและวิเคราะห์เนื้อหาด้านพฤติกรรมจริยธรรมของตัวละครเอกชาวจีนซึ่งสะท้อนอยู่ในนวนิยายเรื่องชาวจีนในเมืองไทย ได้แก่ ต้นสว่างอู่ ในจดหมายจากเมืองไทย, กัง ในอยู่กับ กัง, แป๊ะกิม ในกตัญญูพิศवास, ทิจื่อ ในไฟต้องลม, เฝิง เทียนชื่อ ในกระท่อมไม้ไผ่ และเหลียง สือพานิชย์ ในลอดลายมังกร รวมทั้งศึกษาทัศนคติของผู้เขียนเกี่ยวกับชาวจีนและหลักจริยธรรมของชาวจีน ในฐานะที่แหล่งที่มาของสาร รวม 4 ท่าน คือ โบตัน, หยก บูรพา, โสภาค สุวรรณ และ ประภัสสร เสวิกุล โดยใช้วิธีการศึกษาด้วยการสัมภาษณ์และวิเคราะห์จากเนื้อหาในนวนิยายและเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง ผลการวิจัยพบว่าตัวละครเอกชาวจีนที่ศึกษานี้มีรูปแบบในการดำเนินชีวิตที่เน้นในเรื่องจริยธรรมเป็นหลัก โดย ต้นสว่างอู่, กัง และ เหลียง สือพานิชย์ มีพฤติกรรมจริยธรรมด้านความมีเหตุผลอยู่ในอันดับที่หนึ่ง ส่วนจริยธรรมที่เป็นแกนนำความประพฤติของ แป๊ะกิม, ทิจื่อ และ เฝิง เทียนชื่อ ในอันดับสูงสุด ได้แก่ ความเมตตา กรุณา ความกตัญญูต่อเวทิตี และความกล้าทางจริยธรรม ตามลำดับ นอกจากนี้ การวิจัยได้พบเช่นกันว่าตัวละครเอกเหล่านั้นได้แสดงให้เห็นระดับเหตุผลแห่งการกระทำในภาพรวมในระดับเพื่อผู้อื่นและสังคมมากที่สุด รองลงมาคือ เพื่ออุดมคติ เพื่อตนเอง และ ตามแรงกดดันของสภาวะสังคม และจากการวิเคราะห์เนื้อหาของนวนิยาย ผู้วิจัยได้พบว่ามีรูปแบบการดำเนินชีวิตของตัวละครเอกทั้งหมดสามารถจำแนกตามลักษณะพฤติกรรมทางจริยธรรมได้ 4 แบบ คือ พฤติกรรมจริยธรรมที่เน้นหนักในด้านการครองเรือนและการดำเนินชีวิตในสังคม ได้แก่ ต้นสว่างอู่ และ กัง พฤติกรรมจริยธรรมที่เน้นหนักในการดำเนินชีวิตในสังคม ได้แก่ แป๊ะกิม และ เฝิง เทียนชื่อ พฤติกรรมจริยธรรมที่เน้นหนักในด้านการบริหารงานและการดำเนินชีวิตในสังคม ได้แก่ ทิจื่อ และพฤติกรรมจริยธรรมที่เน้นหนักในด้านการครองเรือนและการบริหารงาน ได้แก่ เหลียง สือพานิชย์ ผลการศึกษาความคิดเห็นของผู้เขียนพบว่า ทัศนคติต่อชาวจีนและหลักจริยธรรมของชาวจีนมี 3 ประการด้วยกัน คือ ทัศนคติในด้านบวก เป็นของ โสภาค สุวรรณ และ ประภัสสร เสวิกุล

ส่วนทัศนคติที่ค่อนข้างเป็นไปได้ในทางลบและทัศนคติที่มีทั้งด้านบวกและด้านลบ ได้แก่ โบทัน และหยก บูรพา ตามลำดับ ทั้งนี้ผลจากการวิจัยได้ชี้ให้เห็นข้อสังเกตประการหนึ่งว่า ในขณะที่เขียนนวนิยายแต่ละเรื่อง ผู้ส่งสารหรือผู้เขียนทั้ง 4 ท่าน ได้แสดงบทบาทในการร่วมพัฒนาสังคมด้วยการสอดแทรกสาระที่สำคัญลงในนวนิยายของตน ผ่านทางเนื้อเรื่อง คำบรรยาย หรือถ้อยคำสนทนาของตัวละครทั้งทางตรงและทางอ้อม

ัญชลิ ภูผกา (2553) ศึกษาเรื่องพระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวและพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว : วรรณคดีกับการสร้างชาติ เพื่อแสดงให้เห็นความสัมพันธ์ระหว่างวรรณคดีกับการสร้างชาติ โดยอาศัยกรอบความคิดเรื่องชาติตามแนวคิดอุดมการณ์ชาตินิยมของสำนักชาติพันธุ์-สัญลักษณ์นิยม จากการศึกษาพบว่าพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวและพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงนำวรรณคดีมาใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างชาติ เนื่องจากทรงพิจารณาเห็นคุณค่าของวรรณคดีในฐานะผลงานศิลปะการแต่งหนังสือ ที่มีความงดงามทางภาษา คือมีการใช้ภาษาที่สละสลวยงดงามสามารถสร้างภาพและอารมณ์สะเทือนใจ ทำให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์และความรู้สึกร่วมไปด้วย ผลงานพระราชนิพนธ์ร้อยแก้วและร้อยกรองประเภทต่างๆ เช่น ประวัติศาสตร์ ยอพระเกียรติ ขนบประเพณี พุทธศาสนา สุภาพชน บันทึกรการเดินทาง นิทานบทละครรำ บทละครร้อง บทละครพูด ต่างทำหน้าที่หนุนเนื่องกันสื่อสารพระบรมราโชบายในการสร้างชาติผ่านวรรณศิลป์ในตัวบท บทพระราชนิพนธ์ได้เสนอสาระสำคัญเกี่ยวกับความเป็นชาติหลายประการ เช่น ความหมายของชาติ หลักสำคัญของชาติ ประวัติความเป็นมา รวมถึงหน้าที่และความภูมิใจของประชาชนที่มีต่อชาติ ทั้งนี้การใช้วรรณคดีเพื่อเสนอสาระสำคัญเกี่ยวกับความเป็นชาติทั้งหมดคือการเสริมสร้าง “ความรู้” และ “ปัญญา” ให้แก่ประชาชนเพื่อนำมาปรับใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตในยุคชาติสมัยใหม่ได้อย่างเหมาะสม โดยความรู้และปัญญาที่ประชาชนได้รับถ่ายทอดผ่านบทพระราชนิพนธ์เป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ชาติมีความเจริญและมั่นคง ผลการศึกษาครั้งนี้แสดงให้เห็นว่า วรรณคดีมีความสัมพันธ์กับการสร้างชาติในหลายมิติ นอกจากการเสนอสาระสำคัญเรื่องชาติผ่านทางเนื้อหาแล้ว องค์ประกอบวรรณคดี เช่น รูปแบบกลวิธีการประพันธ์ กลวิธีทางวรรณศิลป์ ฉันทลักษณ์ตลอดจนวิธีการเผยแพร่ ต่างก็มีส่วนสำคัญในการส่งเสริมให้การสื่อสารพระบรมราโชบายในการสร้างชาติมีพลังอย่างยิ่ง นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นว่าพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวและพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเป็นทั้งพระมหากษัตริย์และกวีที่มีพระปรีชาสามารถด้านการประพันธ์ยิ่งนัก ทั้งสองพระองค์ทรงพระราชนิพนธ์วรรณคดีเพื่อให้ผู้อ่านได้รับความบันเทิง ในขณะเดียวกันพระราชนิพนธ์ได้สื่อสารพระบรมราโชบายในการสร้างชาติไว้อย่างแนบคาย

วัฒนา มูลเมืองแสน (2539) ศึกษาเรื่อง นวนิยายอิงพุทธศาสนาของไทย :
 วรรณกรรมคำสอนร่วมสมัย โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์นวนิยายอิงพุทธศาสนาในฐานะ
 วรรณกรรม คำสอนร่วมสมัยของนักเขียนนวนิยาย 4 คน คือ สุชีพ ปุญญานุภาพ "ธรรมโฆษ" ทวี วร
 คุณ และวศิน อินทสระ มีผลงานที่เป็นนวนิยายอิงพุทธศาสนาจำนวน 22 เรื่อง คือ ได้ร่ำมาสาวพัสดร์
 ลุ่มน้ำนัมมทา กองทัพธรรม เชิงผาหิมพานต์ นันทะ-ปชาบดี อาทิตยขึ้นทางตะวันตก ลีลาวดี ธรรม
 ธาราตะวันออกตะวันตก แสงเทียน ภาพจำลองชีวิต ชีวิตนี้มีอะไร พระอานนท์พุทธอนุชา จอม
 จักรพรรดิโศก พุทธจริยา รมธรรม อันชนกชนนีรักเจ้า จากวราถึงนภาพร พ่อผมเป็นมหา แม่พริ้งผู้
 ใจบุญ หลวงพ่อทองวัดโบสถ์ และ วัดดอนบุญ ผลการวิจัยสรุปได้ว่า หลักพุทธปรัชญามีอิทธิพลต่อ
 นวนิยายอิงพุทธศาสนา นักเขียนใช้พุทธปรัชญาเป็นแนวทางในการดำเนินเรื่อง หลักธรรมที่เป็นพุทธ
 ปรัชญาเหล่านี้ ได้แก่ ความเป็นอนิจจังของชีวิต การแสวงหาวิธีการคลายความทุกข์ สัมมาทิฎฐิ กฏ
 แห่งกรรม และความสันโดษ นอกจากนี้ยังแทรกการสอนจริยธรรมหรือหลักธรรมที่ควร
 ประพฤติและควรละ แบ่งออกเป็น 3 ส่วนคือ ส่วนที่ควรประพฤติ คือความกตัญญู ความเพียรเพื่อ
 ความสำเร็จ ความเมตตาและการให้อภัย ความเสียสละ และความเป็นกัลยาณมิตร ส่วนที่ควรระวัง
 คือ ความรัก ส่วนที่ควรละ ได้แก่ อบายมุข

ฉันทนา ไชยชิต (2533) ศึกษาเรื่อง คุณธรรมหลักของพระเอกในนวนิยายของเออร์
 เนสต์ เฮมิงเวย์ ในทัศนะของผู้อ่านคนไทยการศึกษาค้นคว้าเพื่อการวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อ
 การศึกษาในรายละเอียดเพื่อชี้ให้เห็นลักษณะอันเด่นชัดของตัวละครเอกฝ่ายชายในงานเขียนประเภท
 นวนิยายของ เออร์เนสต์เฮมิงเวย์ (Ernest Hemingway) นักเขียนอเมริกันในศตวรรษที่ยี่สิบ
 โดยเฉพาะเรื่องที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมอันเป็นหลักนำพฤติกรรมของตัวละครดังกล่าวในงานแต่ละเรื่อง
 นอกจากการพิจารณาในรายละเอียดดังกล่าวนี้แล้ว ผู้วิจัยยังได้วิเคราะห์ข้อคิดเห็นแบบสอบถามจาก
 ทัศนะของผู้อ่านคนไทยซึ่งเคยอ่านหรือศึกษานวนิยายทั้ง 4 เรื่องของเฮมิงเวย์ และเปรียบเทียบกับ
 แนวคิดของคุณธรรมที่ผู้วิจัยได้ทำบันทึกรวบรวมจากบทบาทพฤติกรรมของตัวละครพระเอกใน
 สถานการณ์ที่แต่ละคนกำลังเผชิญผลที่ได้จากการวิเคราะห์เนื้อหา พบว่า ตัวละครชายทั้ง 4 ของเฮมิง
 เวย์ มีลักษณะคุณธรรมเด่นร่วมกันคือ ความมีเหตุผล คุณธรรมเช่นนี้อยู่ในอันดับหนึ่งในขณะที่
 คุณธรรมที่เป็นแกนนำความประพฤติของพระเอกเหล่านั้นในภาพรวมที่อยู่ในอันดับรองลงมาคือ
 ความมีสติสัมปชัญญะความอดทนอดกลั้นความรับผิดชอบความกล้าทางคุณธรรม และความเคารพ
 ผู้อื่น ผลการสำรวจความคิดเห็นของผู้อ่านคนไทย พบว่า พระเอกทั้ง 4 ของเฮมิงเวย์ มีความมี
 สติสัมปชัญญะ และมีความมีเหตุผล อยู่ในระดับสูงสุด และคุณธรรมรองลงมาคือ ความอดทนอดกลั้น
 รับผิดชอบต่อผู้อื่น และความอุสาหะ

ผลของการศึกษาค้นคว้าจากการวิเคราะห์เนื้อหาและการสำรวจความคิดเห็นของผู้อ่านคนไทย จึงปรากฏสรุปเป็นข้อวิจัยร่วมกันว่า ตัวละครเอกฝ่ายชายของเฮมิงเวย์ทั้ง 4 คนดังกล่าวแล้วนั้น มีคุณธรรมหลักในส่วนรวมที่เห็นได้อย่างชัดเจนคือ ความมีเหตุผล และความมีสติสัมปชัญญะ ในขณะที่มีทัศนคติในการยอมรับโลกและชีวิต คือ การยอมรับความจริงว่า มนุษย์ต้องต่อสู้และทนทุกข์ทรมานตามลำพังด้วยความอดทนอดกลั้นในภาพรวม ในการเปรียบเทียบคุณธรรมซึ่งเป็นผลของการวิเคราะห์เนื้อหาและผลจากการสำรวจความคิดเห็นของผู้อ่านนวนิยายทั้ง 4 เรื่องของเฮมิงเวย์ จึงกล่าวได้ว่า จากทัศนคติหรือการรับรู้แบบไทยๆ ร่วมกันระหว่างผู้วิจัยและผู้ตอบแบบสอบถามพระเอกของเฮมิงเวย์นั้นแสดงให้เห็นลักษณะโดดเด่นในด้านการมีสติสัมปชัญญะที่จะใช้เป็นหลักนำความพหุติที่ก่อให้เกิดคุณธรรมในข้ออื่นในส่วนที่มีความหมายสำคัญรองลงมา ทั้งนี้ย่อมเป็นที่น่าสังเกตว่า ข้อคิดเห็นจากในเรื่องคุณธรรมจากทัศนะของผู้อ่านคนไทยนั้นแตกต่างจากข้อคิดเห็นของนักวิจารณ์ในซีกโลกภาคตะวันตก ดังที่ผู้วิจัยได้ศึกษาจากการวิเคราะห์เนื้อหาจากเอกสาร ในขณะที่ผู้อ่านคนไทยพิจารณาเห็นในภาพรวมว่า ในฐานะนักเขียนที่กอร์ปด้วยอารมณ์เพื่อฝันที่เป็นไปตามหลักจริยธรรมและหลักมนุษยธรรม ในขณะที่กล้าเผชิญความจริงในชีวิตในโลกปัจจุบัน เฮมิงเวย์ได้สร้างพระเอกของตนให้มีคุณธรรมสำคัญ โดยเฉพาะในเรื่องความมีสติสัมปชัญญะ ความมีเหตุผล อีกทั้งความอดทนอดกลั้นเป็นแกนนำความพหุติผู้อ่านในซีกโลกตะวันตกมีแนวโน้มที่จะเชื่อว่า พระเอกของเฮมิงเวย์นั้นประกอบด้วยคุณสมบัติสำคัญคือ ความกล้าหาญความซื่อสัตย์ความจริงใจในการนับถือตนเอง และความอดทนอดกลั้น อีกทั้งความเมตตาปราณี

7.3 งานวิจัยเกี่ยวกับคุณค่างานด้านมนุษยศาสตร์กับการศึกษา

ดวงกมล บางขวด (2554) ศึกษาเรื่อง การถ่ายทอดบทเพลงไทยสากลประเภทเพลงปลุกใจเพื่อเสริมสร้างสำนึกความรักชาติ การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) วิเคราะห์บทเพลงไทยสากลประเภทเพลงปลุกใจเพื่อเสริมสร้างสำนึกความรักชาติ (2) นำเสนอแนวทางการถ่ายทอดบทเพลงไทยสากลประเภทเพลงปลุกใจเพื่อเสริมสร้างสำนึกความรักชาติ โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ คือการวิเคราะห์เนื้อหา การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและการสนทนากลุ่ม ผลการวิจัยพบว่า บทเพลงไทยสากลประเภทเพลงปลุกใจระหว่าง พ.ศ. 2453 – 2554 มีเนื้อหาสาระที่เกิดจากการเชื่อมโยงเกื้อหนุนของพลาณภาพแห่งความศรัทธาเชื่อมั่นใน “กษัตริยานุภาพ” และความซาบซึ้งชื่นชมใน “สุนทรียานุภาพ” อันประกอบด้วยอานุภาพที่เกิดจากคุณค่า อานุภาพที่เกิดจากบทบาทหน้าที่ อานุภาพที่เกิดจากการสร้างความสัมพันธ์และอานุภาพในการพัฒนา ซึ่งก่อปรด้วยคุณค่าทางวรรณศิลป์และดุริยางคศิลป์ที่ได้ปรับเปลี่ยนไปตามรสนิยมของผู้ฟังและสัมพันธ์กับบริบททางการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคมและวิกฤตการณ์ต่างๆในแต่ละช่วงเวลา พลาณภาพที่เกิดขึ้นมีบทบาท

หน้าที่เพื่อเสริมสร้างให้เกิดการพัฒนา การตระหนักรู้ และการกระทำของบุคคล ชุมชนและสังคมในการแสดงออกถึงความรักชาติ นั่นคือความสามัคคีและการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน แนวทางการถ่ายทอดวิถีแห่งการพัฒนาที่มีประสิทธิภาพ คือ การถ่ายทอดผ่านสื่อสาธารณะ การจัดกิจกรรมพิเศษ เช่นการประกวด การแสดงคอนเสิร์ต และการนำไปบูรณาการใช้ในระบบการศึกษา

อัศวินยี่ เรื่องรอง (2552) ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์แนวพระราชดำริเกี่ยวกับการพัฒนาประเทศจากพระบรมราโชวาทในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช วิทยานิพนธ์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) วิเคราะห์แนวพระราชดำริเกี่ยวกับการพัฒนาประเทศจากพระบรมราโชวาทในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช 2) นำเสนอแนวทางการนำองค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาประเทศจากพระบรมราโชวาทในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ไปใช้ในการพัฒนา นิสิตนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษา โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ คือการวิเคราะห์เนื้อหา และสัมภาษณ์ ผู้เชี่ยวชาญแบบมีโครงสร้าง ผลการศึกษา พบว่า 1. แนวพระราชดำริเกี่ยวกับการพัฒนาประเทศในพระบรมราโชวาทให้ความสำคัญอย่างยิ่งยวดกับบัณฑิตในฐานะที่เป็นผู้สำเร็จการศึกษาสูง และเป็นที่คาดหวังจากสังคมว่าจะได้นำความรู้ความสามารถไปพัฒนา สังคมหรือประเทศชาติอันเป็นการเน้นย้ำให้เห็นว่าบัณฑิตในฐานะ “คน” ที่ได้รับการพัฒนาแล้วเป็นปัจจัยสำคัญ ต่อการพัฒนาทั้งปวง การพัฒนาดังกล่าวมีลักษณะเป็นกระบวนการโดยเริ่มกระตุ้นเตือนบัณฑิต “จากการ ตระหนักรู้” ให้เห็นคุณค่า และความสำคัญ พร้อมทั้งชี้ให้เห็นบทบาทหน้าที่ของตนอันถือว่าเป็นการ “พัฒนาตน” ก่อนไป “พัฒนาสังคม” กระบวนการต่อมาคือ “สู่การพัฒนา” ซึ่งเป็นประจักษ์การ “เข้าใจ” ในนิยามการพัฒนา และ แนวคิดการพัฒนา เมื่อเข้าใจนิยามและความสำคัญแล้ว จึงเข้าสู่ขั้น “เข้าถึง” การพัฒนาด้วยวิธีการพัฒนา ซึ่งจะ นำไปสู่เป้าหมายการพัฒนา กระบวนการพัฒนานี้มีลักษณะสอดคล้องสัมพันธ์กัน เพื่อนำไปสู่ความมั่นคง ยั่งยืน ของสังคม 2. แนวทางการนำองค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาประเทศจากพระบรมราโชวาทไปใช้พัฒนานิสิต นักศึกษา ในสถาบันอุดมศึกษา มี 4 แนวทาง โดยเริ่มจาก 1) การเน้นย้ำคุณค่าและความสำคัญของแนว พระราชดำริเพื่อนำไปใช้พัฒนานิสิตนักศึกษา 2) แนวทางที่บัณฑิตจะนำแนวพระราชดำริไปพัฒนาประเทศ โดย ต้องพัฒนาตนก่อนแล้วจึงไปพัฒนาสังคม 3) แนวทางการนำแนวพระราชดำริไปพัฒนานิสิตนักศึกษา ผ่าน รูปแบบและกิจกรรมทางการศึกษาในระดับอุดมศึกษาและ 4) แนวทางที่สถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษานำ แนวพระราชดำริไปพัฒนานิสิตนักศึกษา โดยผ่านปรัชญา วิสัยทัศน์ และพันธกิจต่าง ๆ

พรสวรรค์ สุวรรณศรี (2547) ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์คุณค่า การดำรงอยู่ และการสืบทอดผลญาณอีสานการวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) เพื่อศึกษาวิเคราะห์คุณค่าของผลญาณอีสาน 2) เพื่อศึกษาวิเคราะห์การดำรงอยู่ของผลญาณอีสานในบริบททางสังคมและวัฒนธรรมของชุมชนอีสานใน

ปัจจุบัน 3) เพื่อนำเสนอแนวทางการสืบทอดผลงาอีสาน การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยใช้วิธีการศึกษาเอกสาร การศึกษาภาคสนามการสัมภาษณ์เจาะลึก การสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม และการประชุมกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิ การวิเคราะห์คุณค่า การดำรงอยู่ และแนวทางการสืบทอดผลงาอีสาน ได้รับการตรวจสอบโดยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความเชี่ยวชาญด้านผลงาอีสาน ผลการวิจัยพบว่า 1. คุณค่าของผลงาอีสาน จำนวน 283 บท พบว่า 1) คุณค่าที่ให้ข้อคิดต่อบุคคล ได้แก่ ด้านการพัฒนาตน จำนวน 280 บท และด้านพัฒนาสังคม จำนวน 109 บท 2) คุณค่าที่ใช้อบรมระเบียบสังคมด้านๆ ได้แก่ ครอบครัวจำนวน 42 บท การเมือง/การปกครองจำนวน 43 บท เศรษฐกิจ จำนวน 41 บท การศึกษา จำนวน 28 บท และศาสนา จำนวน 101 บท 2. การดำรงอยู่ของผลงาอีสาน พบว่า 1) สถานภาพการดำรงอยู่ ได้แก่ ผลงาที่ไม่มีการใช้จำนวน 31 บท ผลงาที่มีการใช้อยู่ จำนวน 252 บท และผลงาที่มีการเปลี่ยนแปลง จำนวน 12 บท 2) ลักษณะการดำรงอยู่ ได้แก่ การจัดรายการวิทยุและโทรทัศน์ การเขียนตำรา การเขียนกลอนลำ การเทศน์ การพูดคุยกันบางโอกาส งานเลี้ยงต้อนรับ การบายศรีสู่ขวัญ การเป็นวิทยากรบรรยาย และการใช้ผลงาผ่านสื่ออินเทอร์เน็ต 3. แนวการสืบทอดผลงาอีสาน พบว่า มีวิธีการดังนี้ 1) สถาบันการศึกษาทุกระดับจัดทำเป็นหลักสูตร ให้มีการเรียนการสอนกันอย่างจริงจัง 2) องค์กรที่เกี่ยวข้องต้องช่วยกันศึกษาค้นคว้า สืบหาข้อมูลจากแหล่งต่างๆ แล้วนำมาจัดทำเป็นข้อมูลที่สะดวกในการศึกษาและทำความเข้าใจ ตลอดจนช่วยกันเผยแพร่โดยใช้สื่อที่น่าสนใจ 3) จัดทำเป็นศูนย์การเรียนรู้ชุมชน โดยจัดทำเป็นศูนย์ข้อมูลจัดกิจกรรมต่างๆ ที่ส่งเสริมเผยแพร่ผลงาให้ครอบครัวและคนในชุมชนตระหนักถึงความสำคัญและคุณค่าของผลงา จัดฝึกอบรมวิทยากร จัดทำสื่อการเรียนรู้ 4) ควรได้ชี้แจงอธิบายรูปแบบของผลงาอีสานให้ชัดเจนและสอนให้คนรุ่นใหม่เขียนผลงาได้

จากงานวิจัยที่รวบรวมมาสามารถนำมาสรุปได้ว่า งานวิจัยของ **นงลักษณ์ วิรัชชัย และรุ่งนภา ตั้งจิตรเจริญกุล** เป็นการศึกษาเพื่อวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงคุณธรรมจริยธรรมของคนไทยโดยพิจารณาจากผลการวิเคราะห์ตัวบ่งชี้คุณธรรมจริยธรรมที่มีความสำคัญในสังคมไทยจำแนกตามกลุ่มวิชาชีพพบว่าตัวบ่งชี้คุณธรรมจริยธรรม 5 อันดับแรกที่ควรมีในทุกกลุ่มวิชาชีพ/อาชีพประกอบด้วย 1) **ความซื่อสัตย์** 2) **ความรับผิดชอบ** 3) **ความมีสติสัมปชัญญะ** 4) **ความขยันหมั่นเพียร** 5) **ความมีวินัย**

ในขณะที่งานวิจัยของ**กรมการศาสนา**และงานวิจัยของ**อภิชาตแจ้งราษฎร์**เป็นการศึกษาวิจัยที่สืบเนื่องจากข้อค้นพบในงานวิจัยของนงลักษณ์ วิรัชชัย และรุ่งนภา ตั้งจิตรเจริญกุล กล่าวคือ **กรมการศาสนา**เป็นการศึกษาเรื่องรูปแบบการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติส่วนงานวิจัยของ**อภิชาตแจ้งราษฎร์**ได้ศึกษาการจัดกิจกรรมการพัฒนาคุณธรรมกับนักเรียนในโรงเรียนประถมศึกษาจากข้อค้นพบในงานวิจัยของ**กรมการศาสนา**ประเด็นสภาพปัญหาคุณธรรมในสังคมไทยที่เป็นอยู่

พบว่าคุณธรรมในสังคมไทยที่มีการประพฤติปฏิบัติอยู่ในระดับต่ำสุด 7 ลำดับคือ ความเสียสละ ความซื่อสัตย์ ความข่มใจ ความอดทน ความขยันหมั่นเพียร ความรับผิดชอบ ความมีวินัย ความพอเพียง การมีสติสัมปชัญญะตามลำดับ จากการศึกษาสรุปว่าคุณธรรมที่พึงส่งเสริมในกลุ่มภาครัฐภาคเอกชนภาคเยาวชนและภาคประชาชนพบว่าทุกกลุ่มเห็นพ้องต้องกันว่า **ความซื่อสัตย์ เป็นคุณธรรมที่ควรส่งเสริมมากที่สุดอันดับหนึ่ง** เพราะเชื่อว่าบุคคลที่มีความซื่อสัตย์แล้วจะมีคุณธรรมอื่นๆตามมา ส่วนผลการวิเคราะห์เพื่อหาแนวทางในการส่งเสริมและปลูกฝังคุณธรรมพบว่า**วิธีการที่ควรนำมาใช้ในการส่งเสริมคุณธรรมให้กับสังคมประกอบไปด้วยการเป็นแบบอย่างที่ดี**ของคุณคนได้แก่พ่อแม่ผู้ปกครองผู้นำประเทศนักการเมืองการกำหนดให้การส่งเสริมคุณธรรมเป็นนโยบายวาระแห่งชาติการให้การศึกษอบรมการส่งเสริมคุณธรรมทุกระดับในสถาบันการศึกษาตั้งแต่การศึกษาขั้นพื้นฐานจนถึงระดับอุดมศึกษา**การใช้สื่อและเทคโนโลยีเป็นเครื่องมือสำคัญในการส่งเสริมคุณธรรม อาทิ วรรณกรรม บทเพลง ละคร ภาพยนตร์** การใช้ประโยชน์จากเครือข่ายต่างๆในสังคมการกำหนดนโยบายให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกแห่งร่วมกันจัดกิจกรรมสร้างเสริมคุณธรรมการแพร่กระจายคุณธรรมด้วยการยกย่องคนดีมีคุณธรรมให้เป็นต้นแบบแก่คนในสังคมโดยเฉพาะกลุ่มศิลปินนักแสดงนักร้องที่เยาวชนชื่นชอบ

ส่วนงานวิจัยของ**อภิชาต แจงจำรูญ**ผลการวิจัยพบว่ากิจกรรมที่จัดให้นักเรียนมีส่วนร่วมได้แก่การสวดมนต์ไหว้พระตอนเช้าก่อนเข้าเรียนการอบรมศีลธรรมในช่วงโมงเรียนการตักบาตรประจำปีทั้งนี้พบว่าหลังจากที่ได้เข้าร่วมกิจกรรมนักเรียนมีพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น**สิ่งที่สามารถดึงดูดความสนใจของนักเรียนได้มากที่สุดคือนิทานและวีดิทัศน์**ตามลำดับกิจกรรมที่พัฒนาคุณธรรมตามแนวทางการบริหารจัดการจิตเจริญปัญญามีการประยุกต์ใช้หลักธรรมคำสอนทางพระพุทธศาสนาให้เหมาะสมกับวัยโดยพบว่าหลังจากที่นักเรียนได้ฝึกกิจกรรมสำคัญได้แก่การนั่งสมาธิ การเดินจงกรมการกำหนดอิริยาบถย่อยการฟังธรรมและการร่วมกิจกรรมอื่นๆนักเรียนได้เรียนรู้และสามารถแยกแยะได้ว่าสิ่งใดถูกสิ่งใดผิดเข้าใจเรื่องความดีความชั่วสามารถควบคุมอารมณ์และมีสติสัมปชัญญะ

ดังนั้นจากการศึกษางานวิจัยในกลุ่มงานวิจัยเกี่ยวกับการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมในสังคมไทยของ**นางลักษณ์ วิรัชชัย และรุ่งนภา ตั้งจิตเรเจริญกุล** สะท้อนให้เห็นถึงความ เป็นมาและความสำคัญของปัญหาในการศึกษาครั้งนี้ว่าสถานการณ์คุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ในสังคมไทยปัจจุบันนี้กลายเป็นวิกฤตของสังคมแล้ว ในขณะที่งานวิจัยของ**กรมการศาสนา**และงานวิจัยของ**อภิชาต แจงจำรูญ**เป็นการศึกษาวิจัยที่สืบเนื่องจากข้อค้นพบในงานวิจัยของ**นางลักษณ์ วิรัชชัย และรุ่งนภา ตั้งจิตเรเจริญกุล** กล่าวคือเมื่อปัญหาคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์กลายเป็นวิกฤตของสังคมในปัจจุบันดังนั้นภาคส่วน สถาบันต่างๆที่เกี่ยวข้องควรต้องหาแนวทาง รูปแบบกิจกรรมเพื่อส่งเสริมคุณธรรมให้กับคนในสังคมโดยเฉพาะคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ ทั้งนี้งานวิจัยที่ได้กล่าวมาก็จะ

สอดคล้องกับประเด็นการศึกษาในครั้งนี่ที่ต้องการหาแนวทางในการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยทั้งนี้จะนำวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ให้กับคนในสังคมต่อไป

ในขณะที่กลุ่มงานวิจัย **คุณค่าวรรณกรรมกับสังคม และกลุ่มงานวิจัยคุณค่างานด้านมนุษยศาสตร์กับการศึกษา**เป็นการศึกษาคุณค่าของผลงานทางมนุษยศาสตร์กับการพัฒนามนุษย์ในการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมจริยธรรมของมนุษย์ โดยใช้ตัวบทที่แตกต่างกัน **พรธาดา สุวัธนวิช** ศึกษาเรื่องผู้หญิงกับบทบาทความเป็นแม่ในนวนิยายไทย ตั้งแต่ พ.ศ.2510-2546 ได้นำเอานวนิยายมาวิเคราะห์บทบาทความเป็นแม่ผลการศึกษาสรุปลได้ว่านวนิยายไทยเสนอว่าความเป็นแม่เป็นบทบาทสำคัญที่สังคมกำหนดให้ผู้หญิงมีผู้เขียนนวนิยายได้แสดงปัญหาและตั้งคำถามเกี่ยวกับความเป็นแม่โดยแสดงความขัดแย้งระหว่างอุดมคติของแม่ที่ดีกับผู้หญิงในฐานะปัจเจกบุคคล **นวนิยายมี** บทบาทสืบทอดต่อรองและผลิตซ้ำความเป็นแม่อันเป็นอุดมการณ์ทางสังคมซึ่งอาจปรับเปลี่ยนได้ตามบริบทของสังคมในขณะที่ **นิษฐา จันทปัญญาศิลป์** ศึกษาเรื่องพฤติกรรมจริยธรรมของตัวละครเอกชาวจีนในนวนิยายไทย การวิจัยครั้งนี้ศึกษาถึงรูปแบบการดำเนินชีวิตที่จะนำมาใช้เป็นแบบอย่างที่ดีของคนสมัยใหม่ ก็มีการใช้นวนิยายเป็นตัวบทเช่นกัน ผลจากการวิจัยได้ชี้ให้เห็นข้อสังเกตประการหนึ่งว่า ในขณะที่เขียนนวนิยายแต่ละเรื่อง ผู้ส่งสารหรือผู้เขียนทั้ง 4 ท่าน ได้แสดงบทบาทในการร่วมพัฒนาสังคมด้วยการสอดแทรกสาระที่สำคัญลงในนวนิยายของตน ผ่านทางเนื้อเรื่อง คำบรรยาย หรือ ถ้อยคำสนทนาของตัวละครทั้งทางตรงและทางอ้อมในมุมมองของ **อัญชลี ภูมกา** ศึกษาเรื่อง **พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวและพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว : วรรณคดีกับการสร้างชาติ**ก็เป็นการนำตัวบททางวรรณคดีมาวิเคราะห์ซึ่งจะมีบริบทที่กว้างกว่านวนิยาย แต่ก็นำเสนอในจุดมุ่งหมายที่คล้ายกับ นิษฐา และพรธาดา คือเป็นการสะท้อนให้เห็นอิทธิพลของวรรณคดี วรรณกรรมที่มีต่อสังคมตั้งแต่ภาพสะท้อนของสังคมในระดับครอบครัวไปจนถึงระดับประเทศ ภาพสะท้อนของนวนิยายต่อบทบาทความเป็นแม่ที่เปลี่ยนไปตามยุคสมัย รวมถึงการสร้างสำนึกความรักชาติและปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ให้กับคนในสังคม

ส่วน **วัฒนา มุลเมืองแสน** ศึกษาเรื่อง นวนิยายอิงพุทธศาสนาของไทย : วรรณกรรมคำสอนร่วมสมัย โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อวิเคราะห์นวนิยายอิงพุทธศาสนาในฐานะวรรณกรรมหลักพุทธปรัชญามีอิทธิพลต่อนวนิยายอิงพุทธศาสนา นักเขียนใช้พุทธปรัชญาเป็นแนวทางในการดำเนินเรื่องหลักธรรมที่เป็นพุทธปรัชญาเหล่านี้ ได้แก่ ความเป็นอนิจจังของชีวิต การแสวงหาวิธีการคลายความทุกข์ สัมมาทิฎฐิ กฎแห่งกรรม และความสันโดษ นอกจากนี้ยังแทรกการสอนจริยธรรมหรือหลักธรรมที่ควรประพฤติและควรละ แบ่งออกเป็น 3 ส่วนคือ ส่วนที่ควรประพฤติ คือความกตัญญู ความเพียรเพื่อความสำเร็จ ความเมตตาและการให้อภัย ความเสียสละ และความเป็นกัลยาณมิตร

ส่วนที่ควรระวัง คือ ความรัก ส่วนที่ควรละ ได้แก่ อบายมุขทางด้าน **ฉันทนา ไชยชิตศึกษา** เรื่อง คุณธรรมหลักของพระเอกในนวนิยายของเออร์เนสต์ เฮมิงเวย์ ในทัศนะของผู้อ่านคนไทยผลของการศึกษาค้นคว้าจากการวิเคราะห์เนื้อหาและการสำรวจความคิดเห็นของผู้อ่านคนไทย จึงปรากฏสรุปเป็นข้อวิจัยร่วมกันว่า ตัวละครเอกฝ่ายชายของเฮมิงเวย์ทั้ง 4 คน ดังกล่าวแล้วนั้น มีคุณธรรมหลักในส่วนรวมที่เห็นได้อย่างชัดเจนคือ ความมีเหตุผล และความมีสติสัมปชัญญะ ในขณะที่มีทัศนะในการยอมรับโลกและชีวิต คือ การยอมรับความจริงว่า มนุษย์ต้องต่อสู้และทนทุกข์ทรมานตามลำพัง ด้วยความอดทนอดกลั้นในภาพรวม

ทางด้าน **ดวงกมล บางขวด** ได้ศึกษาเรื่อง **การถ่ายทอดบทเพลงไทยสากลประเภทเพลงปลุกใจเพื่อเสริมสร้างสำนึกความรักชาติ** ได้นำเอาตัวบททางมนุษยศาสตร์คือ บทเพลง เป็นตัวบทวิเคราะห์ และ **อัศวิทย์** เรื่องรองได้ศึกษาเรื่อง **การวิเคราะห์แนวพระราชดำริเกี่ยวกับการพัฒนาประเทศจากพระบรมราโชวาทในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช** เพื่อนำไปใช้พัฒนานิสิตนักศึกษา อัศวิทย์ได้นำพระบรมราโชวาทมาเป็นตัวบทวิเคราะห์ และ **พรสวรรค์ สุวรรณศรี** ศึกษาเรื่อง **การวิเคราะห์คุณค่า การดำรงอยู่ และการสืบทอดผญาอีสาน** พรสวรรค์ได้นำ ผญาอีสานเป็นตัวบทในการวิเคราะห์ พบว่างานวิจัยทั้ง 3 เรื่องนี้มีความเหมือนและความแตกต่างจากของ พรธาดา นิษฐา อัญชลี และวัฒนา ความเหมือนคือ เป็นการนำผลงานทางมนุษยศาสตร์มาวิเคราะห์คุณค่าที่มีต่อการพัฒนามนุษย์เหมือนกัน กล่าวคือ ในงานวิจัยที่กล่าวมาแสดงให้เห็นถึงคุณค่าของวรรณกรรม พระบรมราโชวาท บทเพลง ผญาอีสาน ซึ่งมีคุณค่าทั้งทางสุนทรียศาสตร์เป็นความเพลิดเพลินที่ได้จากวรรณกรรม นวนิยาย ผญาอีสาน บทเพลง ความไพเราะของบทเพลง คุณค่าทางอารมณ์ เศร้า เสียใจ ดีใจ โกรธ ฯลฯ ที่เกิดกับการอ่านวรรณกรรม นวนิยาย และคุณค่าทางจริยศาสตร์ ที่ได้จากวรรณกรรม นวนิยาย พระบรมราโชวาท บทเพลง และผญาอีสาน ที่ก่อให้เกิดคุณค่าทางปัญญา คุณค่าทางศีลธรรม กล่าวคือ พฤติกรรมจริยธรรมของตัวละครเอกชาวจีนในนวนิยายไทย นวนิยายไทยที่เสนอว่าความเป็นแม่เป็นบทบาทสำคัญที่สังคมกำหนดให้ผู้หญิงมี วรรณคดีกับการสร้างสำนึกความรักชาติและปลุกฝังคุณธรรม จริยธรรม ให้กับคนในสังคม นวนิยายอิงพุทธศาสนาที่ผู้เขียนได้นำเสนอปรัชญา คุณธรรม จริยธรรม ผ่านนวนิยาย **บทเพลงไทยสากลประเภทเพลงปลุกใจเพื่อเสริมสร้างสำนึกความรักชาติพระบรมราโชวาทในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช** เพื่อนำไปใช้พัฒนานิสิตนักศึกษา และผญาอีสานที่แสดงถึงคุณธรรม จริยธรรมในการดำเนินชีวิต เพื่อพัฒนาตนเองและสังคม แต่ความต่างคือ งานวิจัยของดวงกมล อัศวิทย์ และพรสวรรค์ ซึ่งเป็นดุชนิพนธ์ สาขาวิชาพัฒนศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้ทำการศึกษาในเชิงสหวิทยาการ กล่าวคือ นำแนวคิดของมนุษยศาสตร์ แนวคิดการศึกษา และแนวคิดการพัฒนามนุษย์ มาบูรณาการเข้าด้วยกัน สามารถอธิบายได้ ดังนี้

ประเด็นที่ 1 งานวิจัยของดวงกมล อัครวิทย์ และพรสวรรค์ เป็นการศึกษาที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับมนุษยศาสตร์กับการศึกษาเพื่อการพัฒนา กล่าวคือ บทเพลงไทยสากลประเภทเพลงปลุกใจ เพื่อเสริมสร้างสำนึกความรักชาติ มีความเป็นมาตั้งแต่ในอดีต และผ่านช่วงเวลาต่างๆ มาจนถึงในยุคปัจจุบัน ที่มีการปรับเปลี่ยนคุณค่าของวรรณศิลป์และสุนทรียภาพไปตามบริบทของสังคม และเหตุการณ์ในแต่ละยุคสมัย การประพันธ์บทเพลงรักชาตินั้นเป็นจิตวิญญาณและอรรถรสทางดุริยางคศิลป์ของผู้ประพันธ์ ดังนั้นการกลั่นกรองถ้อยคำที่จะออกมาเป็นบทเพลงนั้นต้องมาจากฐานความคิด ความรู้สึก คุณค่า ของผู้ประพันธ์ที่มีต่อชาติ เช่นเดียวกับพระบรมราชาบาทว่าที่มีมาตั้งแต่อดีต คุณค่าที่มีในพระบรมราชาบาทว่ามาจากฐานความคิด ความรู้สึก คุณค่า ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่มีต่อเยาวชนในสังคม รวมถึงบทพญาอีสานที่เป็นภูมิปัญญาสอดแทรกด้วยคุณธรรมในการดำเนินชีวิต เพื่อพัฒนาตนเองและสังคม

จึงกล่าวได้ว่างานวิจัยนี้เป็นการนำเครื่องมือทางมนุษยศาสตร์ประเภทภาษาและวรรณกรรม มาพัฒนาจิตใจคนให้เกิดสำนึกความรักชาติการพัฒนานิสิต นักศึกษาด้านคุณธรรม จริยธรรม รวมถึงการพัฒนาตนเองและสังคม เพราะมนุษยศาสตร์เป็นเรื่องของคุณงามความดีที่มาจาก การรังสรรค์ของคนในสังคม ออกมาเป็นผลงานศิลปศาสตร์แขนงต่างๆ สิ่งเหล่านี้ได้แทรกซึมในความรู้สึกของคนไทยในความรักชาติ และบทเพลงอันทรงคุณค่า นอกจากนี้ดนตรียังมีบทบาทต่อการพัฒนาสังคมให้เกิดความเจริญ เช่นเดียวกับพระบรมราชาบาทว่า ที่ถูกนำเสนอผ่านพระอัจฉริยภาพทางภูมิปัญญาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่เรียงร้อยถ้อยความคิดผ่านกระบวนการขั้นทางปัญญา และถ่ายทอดออกมาเป็นพระบรมราชาบาทว่าที่ทำหน้าที่สร้างคุณธรรม จริยธรรมให้กับเยาวชน นิสิต นักศึกษาเพื่อการพัฒนาตนเองและประเทศชาติรวมถึงคุณค่าของพญาอีสานที่เป็นวัฒนธรรมของชาวอีสานที่แสดงออกถึง การอบรมสั่งสอน คุณธรรม จริยธรรม การสร้างระเบียบวินัยของสังคม ตลอดจนการพัฒนาตนเองและสังคม นอกจากนี้บทเพลงปลุกใจรักชาติก็เป็นมนุษยศาสตร์อย่างหนึ่งที่ทำหน้าที่เรียงร้อยถ้อยความคิดผ่านกระบวนการขั้นทางปัญญาของผู้ประพันธ์ และถ่ายทอดออกมาเป็นบทเพลงที่ทำหน้าที่สร้างจิตสำนึก สร้างแรงศรัทธา สร้างความเป็นหนึ่งเดียว และสร้างพลังความสามัคคีให้กับคนในชาติ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นหลักในการพัฒนาสังคมอย่างหนึ่ง เพราะการที่จะพัฒนาสังคมให้มีความเจริญ นั้นสิ่งสำคัญที่สุดคือการพัฒนาคนให้เป็นคนที่มีคุณภาพและจิตสำนึกในความรักชาติ ประเทศชาติจะเกิดการพัฒนาในภาคส่วนต่างๆ ได้นั้นกลไกที่สำคัญคือ คน ถ้าคนมีคุณภาพแล้วการจะพัฒนาสังคมให้เจริญนั้นย่อมเป็นสิ่งที่ทำได้เสมอ ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าพระบรมราชาบาทว่า เพลงปลุกใจรักชาติและพญาอีสานนั้นเปรียบเสมือนดังเครื่องมืออย่างหนึ่งในการสร้างคุณธรรม จริยธรรม ความรู้สึกรักชาติของคนไทยทั้งแผ่นดินที่จะเป็นฐานทางความรู้สึกร่วมกันในการที่จะพัฒนาสังคมให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

ประเด็นที่ 2 พระบรมราโชวาทฯ บทเพลงปลุกใจรักชาติและผญาอีสานนั้นมีมาตั้งแต่อดีตจนถึงในยุคปัจจุบัน เปรียบเสมือนเป็นมนุษยศาสตร์แขนงหนึ่งที่เป็นเครื่องมือในการพัฒนาสังคม เพื่อเป็นการสร้างจิตสำนึกในความรักชาติ คุณธรรม จริยธรรม ดังนั้นการที่จะธำรงรักษาคุณค่าของพระบรมราโชวาทฯ บทเพลงรักชาติและผญาอีสานให้คงอยู่สืบต่อไปนั้นเป็นเรื่องที่ทุกคนต้องให้ความสำคัญ ด้วยเหตุนี้งานวิจัยดังกล่าวจึงมีส่วนเกี่ยวข้องกับบทบาทของการศึกษาในฐานะเครื่องมือสืบทอดคุณค่าของวรรณศิลป์ให้ดำรงอยู่ต่อไป การศึกษาเป็นเครื่องมือในการสร้างคนให้มีคุณภาพ นับตั้งแต่มีการปฏิรูปการศึกษา การเกิดขึ้นของพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 ทำให้บทบาทของการศึกษาต่อการพัฒนาสังคมมีมากขึ้น ดังนั้นการสืบทอดคุณค่าของพระบรมราโชวาทฯ บทเพลงปลุกใจรักชาติและผญาอีสานให้ดำรงอยู่ต่อไปนั้นเป็นแนวทางของการศึกษาที่นำมาใช้มี 3 รูปแบบ คือการศึกษาตามอัธยาศัย เป็นลักษณะการเผยแพร่เพลงปลุกใจรักชาติผ่านสื่อวิทยุ โทรทัศน์ การศึกษานอกระบบโรงเรียน เป็นลักษณะการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์เพลงปลุกใจรักชาติ การจัดประกวดร้องเพลง การประกวดการประพันธ์เพลง การจัดคอนเสิร์ต เป็นต้น และการศึกษาในระบบโรงเรียน เป็นลักษณะของการนำบทเพลงไปเป็นส่วนหนึ่งในกิจกรรมการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ

ในส่วนของแนวทางการนำองค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาประเทศจากพระบรมราโชวาทฯ ไปใช้พัฒนานิสิต นักศึกษา ในสถาบันอุดมศึกษา มี 4 แนวทาง โดยเริ่มจาก 1) การเน้นย้ำคุณค่าและความสำคัญของแนวพระราชดำริเพื่อนำไปใช้พัฒนานิสิตนักศึกษา 2) แนวทางที่บัณฑิตจะนำแนวพระราชดำริไปพัฒนาประเทศ โดย ต้องพัฒนาตนก่อนแล้วจึงไปพัฒนาสังคม 3) แนวทางการนำแนวพระราชดำริไปพัฒนานิสิตนักศึกษา ผ่าน รูปแบบและกิจกรรมทางการศึกษาในระดับอุดมศึกษาและ 4) แนวทางที่สถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษานำ แนวพระราชดำริไปพัฒนานิสิตนักศึกษา โดยผ่านปรัชญา วิสัยทัศน์ และพันธกิจต่าง ๆ

ส่วนแนวการสืบทอดผญาอีสาน พบว่า มีวิธีการดังนี้ 1) สถาบันการศึกษาทุกระดับจัดทำเป็นหลักสูตร ให้มีการเรียนการสอนกันอย่างจริงจัง 2) องค์กรที่เกี่ยวข้องต้องช่วยกันศึกษาค้นคว้า สืบค้นข้อมูลจากแหล่งต่างๆ แล้วนำมาจัดทำเป็นข้อมูลที่สะดวกในการศึกษาและทำความเข้าใจ ตลอดจนช่วยกันเผยแพร่โดยใช้สื่อที่น่าสนใจ 3) จัดทำเป็นศูนย์การเรียนรู้ชุมชน โดยจัดทำเป็นศูนย์ข้อมูลจัดกิจกรรมต่างๆ ที่ส่งเสริมเผยแพร่ผญาให้ครอบครัวและคนในชุมชนตระหนักถึงความสำคัญและคุณค่าของผญา จัดฝึกอบรมวิทยากร จัดทำสื่อการเรียนรู้ 4) ควรได้ชี้แจงอธิบายรูปแบบของผญาอีสานให้ชัดเจนและสอนให้คนรุ่นใหม่เขียนผญาได้

ตั้งนั้นการศึกษา เรื่องการวิเคราะห์แนวพระราชดำริเกี่ยวกับการพัฒนาประเทศจาก พระบรมราโชวาทในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช เรื่องการถ่ายทอดบทเพลง ไทยสากลประเภทเพลงปลุกใจเพื่อเสริมสร้างสำนึกความรักชาติและการวิเคราะห์คุณค่า การดำรงอยู่ และการสืบทอดผญาอีสานเป็นมนุษยศาสตร์ ประเภทภาษาและวรรณกรรม ตั้งนั้นพระบรมราโชวาท ๆ บทเพลงปลุกใจและผญาอีสานทำหน้าที่เป็นเครื่องมือในการพัฒนาสังคมโดยเน้นการพัฒนาคนเป็น ศูนย์กลาง เพราะเป็นการสร้างจิตสำนึกในความรักชาติของคนไทยทั้งแผ่นดินรวมถึงการสร้าง คุณธรรม จริยธรรมที่เป็นแนวทางเพื่อการพัฒนา นิสิต นักศึกษา และการพัฒนาตน พัฒนาสังคม สร้าง ความเป็นระเบียบของสังคมในระดับท้องถิ่นอีสานซึ่งจะเป็นพลังในการขับเคลื่อนการพัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมต่อไปและการสืบทอดคุณค่าของพระบรมราโชวาทบทเพลงปลุกใจรักชาติ และผญาอีสาน นั้น ต้องอาศัยบทบาทของการศึกษาทั้ง 3 รูปแบบ การศึกษาตามอัธยาศัย การศึกษานอกระบบ โรงเรียน และการศึกษาในระบบโรงเรียน ตั้งนั้นจะเห็นได้ว่า คุณค่าของภาษาและวรรณกรรม เป็น เครื่องมือทางมนุษยศาสตร์อย่างหนึ่งที่มีบทบาทต่อการพัฒนามนุษย์และสังคม และสืบทอดคุณค่านั้น ด้วยระบบการศึกษา

จากงานวิจัยที่กล่าวมา พบว่ามีความสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยครั้งนี้ กล่าวคือ การ ส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทย พบว่า วรรณกรรม เป็นส่วนหนึ่งของมนุษยศาสตร์ ประเภทภาษาและวรรณกรรม ตั้งนั้นวรรณกรรมทำ หน้าที่เป็นเครื่องมือในการพัฒนาสังคมโดยเน้นการพัฒนาคนเป็นศูนย์กลาง เช่นเดียวกับ เพลงปลุกใจ พระบรมราโชวาท และผญาอีสาน เพราะคุณค่าในวรรณกรรมทั้งคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์ ที่เป็น คุณค่าทางอารมณ์ และคุณค่าทางจริยศาสตร์ที่เป็นคุณค่าทางปัญญา คุณค่าทางศีลธรรม ที่กวี ต้องการนำเสนอผ่านงานวรรณกรรม จะเป็นการสร้างจิตสำนึกให้เกิดคุณธรรมความซื่อสัตย์ของคนใน สังคมไทย และคุณค่าของวรรณกรรมจะได้รับการถ่ายทอดผ่านแนวคิดของเรื่อง พฤติกรรมตัวละคร และภาษาที่ใช้เพื่อเกิดเป้าหมายสูงสุดนั่นคือการพัฒนามนุษย์ให้เป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรมอันดีงาม และนำไปสู่การพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยที่มีต่อการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์และนำเสนอแนวทางการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยโดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ (qualitative research) โดยการศึกษาเอกสาร และการสัมภาษณ์เชิงลึกจากผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งประกอบด้วย 2 ขั้นตอนดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยที่มีต่อการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์โดยใช้การศึกษาเอกสาร

ขั้นตอนที่ 2 การนำเสนอแนวทางการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทย โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากผู้ทรงคุณวุฒิ

1. ขั้นตอนที่ 1 การวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยที่มีต่อการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์

การวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยที่มีต่อการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์โดยใช้การศึกษาเอกสาร ดังนี้

1.1 การศึกษาเอกสารจากปาฐกถาของ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษ

1.1.1 การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากปาฐกถาของพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรีและรัฐบุรุษที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ รวม 46 ครั้ง ดังนี้

- 1) แนวทางพระราชดำริสู่การบริหารจัดการภาครัฐ ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนดุสิต (8 กุมภาพันธ์ 2549)
- 2) เกิดมาต้องตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน ณ โรงแรมโฆษะ จังหวัดขอนแก่น (16 ตุลาคม 2542)
- 3) สถานการณ์ปัจจุบันคู่มือคนไทย ณ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน) (19 ธันวาคม 2544)

- 4) ประเทศไทยโปร่งใสได้อย่างไร ณ ศูนย์ราชการเฉลิมพระเกียรติ
แจ้งวัฒนะจังหวัดนนทบุรี (9 ธันวาคม 2558)
- 5)เกิดมาต้องตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน ณ วิทยาลัยป้องกันราชอาณาจักร
(2 ธันวาคม 2558)
- 6) การพัฒนาผู้นำเพื่อสร้างสังคมธรรมาธิปไตย ณ มหาวิทยาลัยรังสิต
(6 กุมภาพันธ์ 2553)
- 7) ตอบแทนคุณแผ่นดิน สร้างถิ่นไทยใสสะอาด ณ มหาวิทยาลัย
เทคโนโลยีสุรนารี อำเภอเมืองจังหวัดนครราชสีมา
(9 ธันวาคม 2548)
- 8) ตามรอยพระยุคลบาท ณ โรงแรมดุสิตธานี (3 พฤศจิกายน 2536)
- 9) วัฒนธรรมไทย สมบัติไทย ณ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน)
(26 ธันวาคม 2537)
- 10) ความคาดหวังของสังคมไทยในทศวรรษหน้า ณ ศูนย์วัฒนธรรม
แห่งประเทศไทย (22 เมษายน 2538)
- 11) สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ณ ธนาคารกรุงเทพ จำกัด (มหาชน)
(30 ตุลาคม 2538)
- 12) แผนแม่บททางการเงินการคลังเพื่อสังคม ณ ศูนย์การประชุม
แห่งชาติสิริกิติ์ (21 กุมภาพันธ์ 2539)
- 13) หมออาสาหมู่บ้าน มอบ. ณ คณะสาธารณสุขศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหิดล (11 เมษายน 2539)
- 14) ราชอาณาจักรไทย: 50 ปีแห่งการครองราชย์ ณ ศูนย์การประชุม
แห่งชาติสิริกิติ์ (15 พฤษภาคม 2539)
- 15) ภาษาไทย ภาษาแม่ ณ ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย
(4 กุมภาพันธ์ 2537)
- 16) ความสำคัญของภาษาไทยในรายการโทรทัศน์ ณ สถาบันไทย
ศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย(27 เมษายน 2538)
- 17) ภาษาไทยของเรา ณ กรมศิลปากร (29 พฤษภาคม 2539)
- 18) ศตวรรษที่21ความรู้รุ่งโรจน์แห่งเอเชีย ณ โรงแรมดุสิตธานี
(26 พฤษภาคม 2539)
- 19) กินอยู่อย่างไรจะอายุยืน ณ โรงพยาบาลสงฆ์(22พฤษภาคม 2541)

- 20) การใช้ภาษาไทยของสื่อมวลชน ณ หอวิชาวุฒานุสรณ์ (16 มิถุนายน 2541)
- 21) อัจฉริยภาพของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวด้านภาษาไทย ณ หอประชุมจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (29 กรกฎาคม 2541)
- 22) นิยมไทยพันภัยเศรษฐกิจ ณ โรงแรมดุสิตธานี (10 ตุลาคม 2541)
- 23) ปรัชญาการพัฒนา ทฤษฎีใหม่ตามแนวพระราชดำริ ณ สถาบันพัฒนาข้าราชการพลเรือน (6 พฤศจิกายน 2541)
- 24) แนวคิดและประสบการณ์ในการแก้ปัญหาความยากจน ณ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์ (6 กุมภาพันธ์ 2542)
- 25) ครูของแผ่นดิน ณ อาคารใหม่สวนอัมพร (14 กุมภาพันธ์ 2542)
- 26) สนองพระราชปณิธานครบ 7 ปี มูลนิธิรัฐบุรุษ (14 สิงหาคม 2543)
- 27) สังคมศาสตร์กับชีวิตที่พอเพียง: ปัจจุบัน-อนาคต ณ หอประชุมสารนิเทศ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (13 กันยายน 2543)
- 28) ปัญหาและแนวทางแก้ไขปัญหายาเสพติด ณ หอประชุมองค์การสหประชาชาติ (19 กันยายน 2543)
- 29) ประเทศไทยใสสะอาดปราศจากคอร์รัปชันและยาเสพติด ณ วิทยาลัยการปกครอง(19 มีนาคม 2544)
- 30) ประเทศไทย พระมหากษัตริย์ในโลกยุคโลกาภิวัตน์ ณ สมาคมเอเชีย กรุงเทพซึ่งตั้งประเทศสหรัฐอเมริกา (24 พฤษภาคม 2544)
- 31) บันทึกการเข้าเฝ้าฯ สมเด็จพระจักรพรรดิอากิฮิโตะ ณ พระราชวังอิมพีเรียล โตเกียว (28 พฤษภาคม 2544)
- 32) อุทิศการณแผ่นดินทองกับการแก้ปัญหาวิกฤตของชาติ ณ กระทรวงมหาดไทย (29 กรกฎาคม 2544)
- 33) คุณค่าของความเป็นไทย ณ โรงแรมพลาซ่าแอทธินี (1 เมษายน 2545)
- 34) บทบาทของสถาบันพระมหากษัตริย์ในฐานะศูนย์รวมจิตใจของประชาชนชาวไทย ณ มหาวิทยาลัยออสเตรเลียนตะวันตก นครเพิร์ธ ประเทศออสเตรเลีย (25 พฤศจิกายน 2545)
- 35) การพัฒนาเด็กเพื่อพัฒนาชาติไทย ณ มหาวิทยาลัยขอนแก่น (18 มกราคม 2547)

- 36) ความเป็นคนไทยด้วยจิตวิญญาณ ณ กระทรวงการต่างประเทศ
(31 มีนาคม 2547)
- 37) หนทางที่ควรไป ณ มหาวิทยาลัยราชภัฏสงขลา
(9 กันยายน 2547)
- 38) เมืองไทยที่ข้าพเจ้าหวังใย ณ มหาวิทยาลัยพายัพ
(9 ตุลาคม 2547)
- 39) นักศึกษาน่าจะเติบโตอย่างไร ณ มหาวิทยาลัยทักษิณ
(22 มกราคม 2548)
- 40) จริยธรรมของการบริหารภาครัฐ ณ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหาร
ศาสตร์ (9 กรกฎาคม 2548)
- 41) ทหารอาชีพกับทหารมืออาชีพ ณ โรงเรียนนายร้อยพระ
จุลจอมเกล้า (14 กรกฎาคม 2549)
- 42) การเสริมสร้างความเป็นผู้นำด้วยหลักคุณธรรม ความพอเพียง
และความเสียสละ ณ โรงเรียนนายเรือ (28 กรกฎาคม 2549)
- 43) อภิปรายสถานการณ์การเมืองปัจจุบัน ณ คณะรัฐศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (18 สิงหาคม 2549)
- 44) ตามรอยพระยุคลบาทกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ
ของทหารอาชีพ ณ โรงเรียนนายเรืออากาศ (31 สิงหาคม 2549)
- 45) นักบริหารยุทธศาสตร์การป้องกันและปราบปรามการทุจริต
ระดับสูง ณ สำนักงานปราบปรามและป้องกันการทุจริตแห่งชาติ
(ป.ป.ช.) (19 ธันวาคม 2557)
- 46) เกิดมาต้องตอบแทนคุณแผ่นดิน ณ วิทยาลัยป้องกัน
ราชอาณาจักร (2 กุมภาพันธ์ 2558)

1.1.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

- 1) ศึกษาปาฐกถาของพลเอกเปรม ติณสูลานนท์ ประธานองคมนตรีและ
รัฐบุรุษที่เกี่ยวข้องกับคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ ทั้ง 46 ครั้ง เพื่อหาแนวคิดหลัก (theme) เกี่ยวกับ
คุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ แล้วนำมาสร้างแบบวิเคราะห์
- 2) แนวการวิเคราะห์เนื้อหาจากปาฐกถาของ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ เพื่อ
สร้างแบบวิเคราะห์ดังตัวอย่าง

“ประเทศไทยใสสะอาดปราศจากคอร์รัปชันและยาเสพติด”วันที่19มีนาคม2544
ณ โรงเรียนนายอำเภอวิทยาลัยการปกครองกรมการปกครอง

..**ข้าราชการอาชีพ**คือข้าราชการที่ทำงานด้วยความซื่อสัตย์สุจริตเสียสละและ
จงรักภักดีอุทิศตนอุทิศเวลาอุทิศเรื่องส่วนตัวให้แก่หน่วยงานของตนอย่างเต็มที่โดยไม่มี
ข้อแม้เห็นความสำคัญและเกียรติแห่งความเป็นข้าราชการฉลาดแต่ไม่โกงเคารพ
ผู้บังคับบัญชาอย่างจริงใจประพฤติตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชาตลอดมา..

..**อาชีพข้าราชการ**คือข้าราชการที่เข้ามารับราชการเพียงเพื่อเงินเดือนสำหรับเลี้ยง
ชีพแต่อย่างเดียวไม่มีความสำนึกของข้าราชการไม่อุทิศตนให้กับหน่วยงานทำงานเข้า
ขามเย็นขามไขใช้เวลาว่างหรือแม้แต่เวลาราชการไปหากินส่วนตัวและบางคนหากิน
ส่วนตัวด้วยการกระทำที่ผิดกฎหมาย..

(มูลนิธิรัฐบุรุษ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์, 2544)

**ตารางวิเคราะห์ป้าฎกา พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์ เรื่องประเทศไทยใสสะอาดปราศจากคอร์รัปชัน
และยาเสพติด**

คำ/ กลุ่มคำ/ ประโยค จากป้าฎกา พล.อ.เปรม ติณสูลานนท์	ประเด็นวิเคราะห์(คุณธรรมความซื่อสัตย์)
<p>“..ข้าราชการอาชีพคือข้าราชการที่ทำงาน ด้วยความซื่อสัตย์สุจริตเสียสละและจงรักภักดีอุทิศตน อุทิศเวลาอุทิศเรื่องส่วนตัวให้แก่หน่วยงานของตนอย่าง เต็มที่โดยไม่มีข้อแม้เห็นความสำคัญและเกียรติแห่งความ เป็นข้าราชการฉลาดแต่ไม่โกงเคารพผู้บังคับบัญชาอย่าง จริงใจประพฤติตนเป็นตัวอย่างที่ดีแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา ตลอดมา..”</p> <p>“..อาชีพข้าราชการคือข้าราชการที่เข้ามารับ ราชการเพียงเพื่อเงินเดือนสำหรับเลี้ยงชีพแต่อย่างเดียว ไม่มีความสำนึกของข้าราชการไม่อุทิศตนให้กับหน่วยงาน ทำงานเข้าขามเย็นขามไขใช้เวลาว่างหรือแม้แต่เวลาราชการ ไปหากินส่วนตัวและบางคนหากินส่วนตัวด้วยการกระทำ ที่ผิดกฎหมาย..”</p>	<p>-ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง หน้าที่การงาน</p> <p>-ผู้มีความซื่อสัตย์ จะเป็นผู้ที่เสียสละต่อส่วนรวม และเป็น แบบอย่างที่ดีต่อคนรอบข้าง</p> <p>- ผู้ที่ไม่มีความซื่อสัตย์เป็นผู้เห็นประโยชน์ส่วนตัว ไม่ตั้งใจ ในการทำงาน กระทำสิ่งผิดกฎหมาย</p>

3) ดำเนินการวิเคราะห์เนื้อหาจากปาฐกถาของ พลเอกเปรม
ติณสูลานนท์

4) สังเคราะห์คุณค่าคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ในปาฐกถาของ พลเอกเปรม
ติณสูลานนท์

ในขั้นตอนนี้จะได้กรอบแนวคิดคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ที่จะนำไปเป็น
กรอบแนวคิดในการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยต่อไป

ความซื่อสัตย์ในแต่ละด้าน	คุณลักษณะผู้มีความซื่อสัตย์ในแต่ละด้าน
1. ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง	1) เป็นผู้ที่รักษาคำพูด การคิด การกระทำ 2) เป็นผู้รักษาคำมั่นสัญญา 3) เป็นผู้กระทำในสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย 4) เป็นผู้ไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ไม่เบียดเบียน ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ไม่โยนความผิดให้ผู้อื่น กระทำความดีโดยไม่หวังผลตอบแทน
2. ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน	1) เป็นผู้กระทำในสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมายตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ของตนที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ เพื่อให้ภารกิจนั้นบรรลุซึ่งความสำเร็จ 2) ไม่เล่นพรรคเล่นพวก ไม่ใช้ระบบอุปถัมภ์เพื่อเป็นช่องทางทำการทุจริตคดโกงเพื่อประโยชน์ส่วนตนไม่เกรงกลัวอำนาจหรืออิทธิพลใดๆและยึดมั่นในความถูกต้อง 3) ทำงานด้วยความโปร่งใส สามารถตรวจสอบการทำงานได้
3. ความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติ	1) เป็นผู้ที่รักษาคำมั่นสัญญาไม่คิดประทุษร้ายต่อสังคม ประเทศชาติมีความจงรักภักดีต่อ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมของสังคมและประเทศชาติ 2) เคารพกฎหมายบ้านเมืองและสำนึกว่าตนเป็นพลเมืองของประเทศโดยไม่วางเฉยกับปัญหาที่เกิดขึ้น

1.2 การศึกษาเอกสารเพื่อศึกษาวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่ผลิตซ้ำเป็นละคร ภาพยนตร์ ที่เป็นผลงานของศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2528-2557 โดยมี ขั้นตอนดังนี้

1.2.1 การรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลจากวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่เป็นผลงานของ ศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ (เฉพาะนวนิยาย) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2528-2557 จำนวน 29 คนรวม นวนิยายทั้งสิ้นจำนวน 993 เรื่อง จากนั้นจะคัดเลือกนวนิยายโดยมีเกณฑ์คือ เป็นนวนิยายที่มีการผลิต ซ้ำในรูปแบบละครโทรทัศน์ ภาพยนตร์ รวม 3 ครั้งขึ้นไป เพราะแสดงให้เห็นว่านวนิยายเรื่องนั้นได้รับความ นิยมอย่างต่อเนื่อง ดังนั้นจะได้นวนิยายจำนวนทั้งสิ้น 51 เรื่อง เพื่อกำหนดให้เป็นตัวบทใน การศึกษาวิเคราะห์ต่อไป (ดูภาคผนวกตารางที่ 42รายชื่อนวนิยายที่ผลิตซ้ำ 3 ครั้งขึ้นไป)

1.2.2 การวิเคราะห์ข้อมูล

โดยวิเคราะห์ข้อมูลจากวรรณกรรมที่คัดเลือกมาตามเกณฑ์ข้างต้นโดยใช้ วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา ดังนี้

1) ศึกษาวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่เป็นผลงานของศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ โดยวิธีการอ่านอย่างละเอียด เพื่อหาคุณลักษณะที่สำคัญของพฤติกรรมตัวละครเอก ตั้งละครเรื่อง เกี่ยวกับคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ แล้วนำมาสร้างแบบวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทย ที่มีต่อการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์

2) แนวการวิเคราะห์เนื้อหาจากวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายเพื่อสร้าง แบบวิเคราะห์ดังตัวอย่างต่อไปนี้

นวนิยายเรื่อง รมฉัตร บทประพันธ์ของ ทมยันตี

เจ้าคุณทำให้วาดมีความรู้สึกว้า ในยามที่มีชีวิตอยู่ ท่านก็ได้รับราชการ สมองพระเดชพระคุณมาด้วยดี และในยามสุดท้ายแห่งชีวิตก็คงจะได้ ติดตามไปรongsบาทในภพหน้าอีก ฉะนั้นกาลต่อมาการกระทำของลูกและ ฝัวของวาด จึงทำให้วาดเข้าใจนัก วาดเคยล่ำเลิกเออว่า

..พ่อแม่ปู่ย่าตายาย เคยรับราชการได้เบี้ยหวัดเงินปีมาเลี้ยงชีวิต แต่ไม่เคย คิดเลยว่าเบี้ยหวัดเงินปีพวกนั้นจะมาต่อชีวิตคนรุ่นหลังให้มาคิดคดทรยศ อย่างนี้..

..เรามันผิคน้ำสาบานก็ต้องเป็นอย่างนี้..

ทุกวันนี้วาดมอง “คณฉัตร” ด้วยความรู้สึกอันไม่สบายใจ พร้อมเฝ้าหวังแต่ ว่า ทั้งโลก ทั้งคน และทั้งสังคมจะเป็นเช่นไรก็ตาม มือเก่าๆที่ยึด “คณ ฉัตร” ไว้ให้มั่นคง ได้หลุดร่วงผล็อยไปเป็นลำดับ ขอแต่ให้มือใหม่ที่

เปลี่ยนแปลงเข้ามาประคอง “คันฉัตร” ไว้ให้ความร่มเย็นแก่คนรุ่นหลัง
ต่อไปก็เพียงพอแล้ว

จากข้อความข้างต้น เมื่อพิจารณาจากคำ กลุ่มคำ หรือประโยคแล้ว สามารถวิเคราะห์เป็นประเด็นเกี่ยวกับคุณค่าทางจริยศาสตร์ คุณธรรมความซื่อสัตย์ต่อตนเองและหน้าที่การงาน และคุณธรรมความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติ รวมถึงการวิเคราะห์คุณค่าทางสุนทรียศาสตร์ได้ดังนี้

ตารางที่ 14 แบบวิเคราะห์เนื้อหาด้านจริยศาสตร์ จากนวนิยายเรื่อง ร่มฉัตร

คำ/ กลุ่มคำ/ ประโยค จากนวนิยายเรื่อง ร่มฉัตร	ประเด็นวิเคราะห์(จริยศาสตร์)
<p>“ พ่อแม่ปู่ย่าตายาย เคยรับราชการได้ เบี้ยหวัดเงินปีมาเลี้ยงชีวิต แต่ไม่เคยคิดเลยว่า เบี้ยหวัดเงินปีพวกนั้นจะมาต่อชีวิตคนรุ่นหลังให้มาคิดคดทรยศอย่างนี้”</p> <p>“ เรามันผิดน้ำสาบานก็ต้องเป็นอย่างนี้”</p>	<p>ความซื่อสัตย์ต่อตนเองและหน้าที่การงาน - วาดยึดมั่นในการทำหน้าที่การเป็นข้าราชการที่ดีของบรรพบุรุษ แต่ลูกและสามีของตนกลายเป็นผู้ที่ขาดความรับผิดชอบในการเป็นข้าราชการที่ดีของแผ่นดิน</p> <p>ความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติ - ความภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ คือคุณธรรมที่วาดยึดถือปฏิบัติมาตลอด แต่ต้องมาผิดหวังที่ลูกและสามีตนคิดทรยศชาติบ้านเมืองด้วยการเปลี่ยนแปลงการปกครอง</p>

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ตารางที่ 15 แบบวิเคราะห์เนื้อหาด้านสุนทรียศาสตร์จากนวนิยายเรื่อง ร่มฉัตร

คำ/ กลุ่มคำ/ ประโยค จากนวนิยายเรื่อง ร่มฉัตร	ประเด็นวิเคราะห์(สุนทรียศาสตร์)
<p>ทุกวันนี้วาดมอง “คันฉัตร” ด้วยความรู้สึกร้อนไม่สบายใจ พร้อมเฝ้าหวังแต่ว่า ทั้งโลก ทั้งคน และทั้งสังคมจะเป็นเช่นไรก็ตาม มือเก่าๆที่ยึด “คันฉัตร” ไว้ให้มันคง ได้หลุดร่วงผล็อยไปเป็นลำดับ ขอแต่ให้มือใหม่ที่เปลี่ยนแปลงเข้ามาประคอง “คันฉัตร” ไว้ให้ความร่มเย็นแก่คนรุ่นหลังต่อไปก็เพียงพอแล้ว</p>	<p>- ความรู้สึกประทับใจเมื่อมองเห็น幔วาดเป็นภาพสะท้อนให้เห็นถึงคนไทยคนหนึ่งที่ยึดมั่นในความถูกต้อง และความตระหนักในฐานะพลเมืองของสังคม ความจงรักภักดีที่มีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ การเปรียบ ร่มฉัตร เหมือนดัง สถาบันพระมหากษัตริย์ ที่เปรียบดังได้ร่มพระบรมโพธิสมภารที่ให้ความร่มเย็นแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอด หากแม้ว่า การเปลี่ยนแปลงของสังคม การเมืองการปกครองจะเป็นเช่นไรแต่วาดตั้งมั่นเสมอว่า ความจงรักภักดีที่มีให้กับในหลวงจะยังคงอยู่ตลอดไป</p>

นวนิยายเรื่อง ลอดลายมังกร บทประพันธ์ของ ประภัสสร เสวิกุล

..แต่พ่อเป็นคนมองการณ์ไกล...อาณชพุดถึงปู่ด้วยน้ำเสียงชื่นชม
...แกพุดมาแต่ไหนแต่ไรแล้วว่า เราทำการค้าไม่ใช่เพื่อตักดวงผล
กำไรเข้ากระเป๋าตัวเองฝ่ายเดียว แต่ต้องให้ลูกค้าอยู่ได้ด้วย
พ่อค้าที่ดี ลูกค้าเป็นฝ่ายได้กำไร แต่ไม่มีพ่อค้าคนไหนจะทำมา
ค้าขายอยู่ได้นาน หากทำให้ลูกค้าของตัวเองขาดทุนลงเรื่อยๆ..

ปู่เคยเล่าว่า สมัยที่นายห้างถาวร พรประภา เริ่มทำการค้ากับญี่ปุ่นนั้นนายห้างพูดภาษาอังกฤษหรือญี่ปุ่นไม่ได้ แต่ก็ทำสัญญาเกียรติยศกับบริษัทนิสสันด้วยการเขียนตัวหนังสือภาษาจีนไว้ให้สี่คำ ซึ่งแปลเป็นไทยว่า “มีความจริงใจต่อกัน” และญี่ปุ่นก็เชื่อถือตัวหนังสือสี่คำนั้นส่งรถยนต์นิสสันมาให้ นายห้างถาวรขายในเมืองไทยงวดแรกหกสิบคันจนกระทั่งกิจการค้าขายของนายห้างรุ่งเรืองสืบมาจนทุกวันนี้

ปู่ว่า... ..ความจริงใจต่อกันเป็นหัวใจของการค้า หากคนเราขาดความ
เชื่อใจและซื่อสัตย์ต่อกัน ก็ยากที่จะทำการค้ากันได้ และต่อให้
สัญญาละเอียดรัดกุมเพียงไร คนที่ไม่ซื่อก็ย่อมคิดหาทางหลบเลี่ยง
ไปต่างๆ นานา แล้วไอ้สัญญาแสนวิเศษฉบับนั้นก็คงเป็นเพียง
กระดาษเช็ดกัน สู้คำพูดที่อยู่ในใจของเราไม่ได้..

จากข้อความข้างต้น เมื่อพิจารณาจากคำ กลุ่มคำ หรือประโยคแล้ว สามารถวิเคราะห์เป็นประเด็นเกี่ยวกับคุณค่าทางจริยศาสตร์ คุณธรรมความซื่อสัตย์ต่อตนเองและหน้าที่การงาน และคุณธรรมความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติ รวมถึงการวิเคราะห์คุณค่าทางสุนทรียศาสตร์ได้ดังนี้

ตารางที่ 16 แบบวิเคราะห์เนื้อหาด้านจริยศาสตร์ จากนวนิยายเรื่อง ลอดลายมังกร

คำ/ กลุ่มคำ/ ประโยค จากนวนิยายเรื่อง ลอดลายมังกร	ประเด็นวิเคราะห์(จริยศาสตร์)
“แต่พ่อเป็นคนมองการณ์ไกล...” อาณชพุดถึงปู่ด้วยน้ำเสียงชื่นชม “...แกพุดมาแต่ไหนแต่ไรแล้วว่า เราทำการค้าไม่ใช่เพื่อตักดวงผล กำไรเข้ากระเป๋าตัวเองฝ่ายเดียว แต่ต้องให้ลูกค้าอยู่ได้ด้วย พ่อค้าที่ดี ลูกค้าเป็นฝ่ายได้กำไร แต่ไม่มีพ่อค้าคนไหนจะทำมา ค้าขายอยู่ได้นาน หากทำให้ลูกค้าของตัวเองขาดทุนลงเรื่อยๆ”	ความซื่อสัตย์ต่อตนเองและหน้าที่การงาน - เหลียงมีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ต่อธุรกิจของตนคำนี้ถึง ผลประโยชน์ทั้งตนเองและบริษัทคู่ค้าโดยที่พยายามทำให้ เกิดความพึงพอใจทั้งสองฝ่ายและมีความเชื่อใจต่อกัน - ความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติ

คำ/ กลุ่มคำ/ ประโยค จากนวนิยายเรื่อง ลอดลายมังกร	ประเด็นวิเคราะห์(จริยศาสตร์)
<p>ปู่เคยเล่าว่า สมัยที่นายห้างถาวร พรประภา เริ่มทำการค้ากับญี่ปุ่นนั้น นายห้างพูดภาษาอังกฤษหรือญี่ปุ่นไม่ได้ แต่ก็ทำสัญญาเถียรติดกับบริษัทจีนด้วยการเขียนตัวหนังสือภาษาจีนไว้ให้สี่คำ ซึ่งแปลเป็นไทยว่า “มีความจริงใจต่อกัน” และญี่ปุ่นก็เชื่อถือตัวหนังสือสี่คำนั้นส่งรถยนต์นิสสันมาให้ นายห้างถาวรขายในเมืองไทยงวดแรกหกสิบคันจนกระทั่งกิจการค้าขายของนายห้างรุ่งเรืองสืบมาจนทุกวันนี้</p> <p>ปู่ว่า... “ความจริงใจต่อกันเป็นหัวใจของการค้า หากคนเราขาดความเชื่อใจและซื่อสัตย์ต่อกัน ก็ยากที่จะทำการค้ากันได้ และต่อให้สัญญาละเอียดรัดกุมเพียงไร คนที่ไม่ซื่อก็ย่อมคิดหาทางหลบเลี่ยงไปต่างๆ นานา แล้วไอ้สัญญาแสนวิเศษฉบับนั้นก็คงเป็นเพียงกระดาษเช็ดกัน สู้คำพูดที่อยู่ในใจของเราไม่ได้”</p>	<p>- เหลียงซื่อสัตย์ต่อธุรกิจของตนโดยคำนึงถึงผลประโยชน์ที่จะได้รับทั้งของตนเองและลูกค้าทำให้เหลียงไม่เพียงแต่มีความรับผิดชอบต่อตนเองเท่านั้นแต่เขายังแสดงความรับผิดชอบต่อ ความจริงใจ ความซื่อสัตย์ที่มีต่อลูกค้าด้วย</p>

ตารางที่ 17 แบบวิเคราะห์เนื้อหาด้านสุนทรียศาสตร์จากนวนิยายเรื่อง ลอดลายมังกร

คำ/ กลุ่มคำ/ ประโยค จากนวนิยายเรื่อง ลอดลายมังกร	ประเด็นวิเคราะห์(สุนทรียศาสตร์)
<p>“แต่พ่อเป็นคนมองการณ์ไกล...” อาบพูดถึงปู่ด้วยน้ำเสียงชื่นชม</p> <p>“...แกพูดมาแต่ไหนแต่ไรแล้วว่า เราทำการค้าไม่ใช่เพื่อตักตวงผลกำไรเข้ากระเป๋าทัวเองฝ่ายเดียว แต่ต้องให้ลูกค้าอยู่ได้ด้วย พ่อค้าที่ดี ลูกค้าเป็นฝ่ายได้กำไร แต่ไม่มีพ่อค้าคนไหนจะทำมาค้าขายอยู่ได้นาน หากทำให้ลูกค้าของตัวเองขาดทุนลงเรื่อยๆ”</p> <p>ปู่เคยเล่าว่า สมัยที่นายห้างถาวร พรประภา เริ่มทำการค้ากับญี่ปุ่นนั้น นายห้างพูดภาษาอังกฤษหรือญี่ปุ่นไม่ได้ แต่ก็ทำสัญญาเถียรติดกับบริษัทจีนด้วยการเขียนตัวหนังสือภาษาจีนไว้ให้สี่คำ ซึ่งแปลเป็นไทยว่า “มีความจริงใจต่อกัน” และญี่ปุ่นก็เชื่อถือตัวหนังสือสี่คำนั้นส่งรถยนต์นิสสันมาให้ นายห้างถาวรขายในเมืองไทยงวดแรกหกสิบคันจนกระทั่งกิจการค้าขายของนายห้างรุ่งเรืองสืบมาจนทุกวันนี้</p> <p>ปู่ว่า... “ความจริงใจต่อกันเป็นหัวใจของการค้า หากคนเราขาดความเชื่อใจและซื่อสัตย์ต่อกัน ก็ยากที่จะทำการค้ากันได้ และต่อให้สัญญาละเอียดรัดกุมเพียงไร คนที่ไม่ซื่อก็ย่อมคิดหาทางหลบเลี่ยงไปต่างๆ นานา แล้วไอ้สัญญาแสนวิเศษฉบับนั้นก็คงเป็นเพียงกระดาษเช็ดกัน สู้คำพูดที่อยู่ในใจของเราไม่ได้”</p>	<p>ความรู้สึกประทับใจในตัวเหลียงที่มีความรับผิดชอบต่อซื่อสัตย์ต่อธุรกิจของตนคำนึงถึงผลประโยชน์ทั้งตนเองและบริษัทลูกค้าโดยที่พยายามทำให้เกิดความพึงพอใจทั้งสองฝ่ายและมีความเชื่อใจต่อกัน</p>

นวนิยายเรื่อง ขมื่นกับปุน บทประพันธ์ของ หม่อมหลวงศรีฟ้า ลดาวัลย์(จุลลดา ภักดีภูมิินทร์)

..ผมไม่อยากทำราชการ ไม่อยากมีนายที่จะต้องวิ่งกุ่มมือขอรับกระผม แล้วก็ลงมาแบ่งกับลูกน้องอีกต่อหนึ่ง ผมทำงานบริษัทดีกว่า..

..ยังรู้อย่างนี้ ผมยิ่งไม่อยากทำ ฝรั่งเศสยิ่งดูถูกว่าข้าราชการไทยกอบโกยเงินเข้ากระเป๋าเก่งอยู่ด้วย..

นับว่าทันสมัยเป็นไม้แข็ง ต่างจากปู่และบิดาของเขาซึ่งเอาตัวรอดอย่างวิเศษด้วยการไม่อ่อนลุ่ม

..เงินเดือนข้าราชการไม่พอกินครับ ผมไม่อยากเข้าไปอาศัยราชการหาเงินเข้ากระเป๋าทางอื่นเหมือนคนอื่นๆเขา ไม่ใช่หวดตัวว่าสุจริตกว่าคนอื่น แต่เพราะกลัวว่าถ้าเข้าไปแล้วก็ต้องทำอะไรเขาหนีไม่พ้นแน่ๆ เพราะใครๆก็อยากรวยด้วยกันทั้งนั้น เลยหลีกเลี่ยงก่อนหมดเรื่องกัน..

..ที่จริงผมไม่แะแสดอก ถ้านานาจะแต่งงานกับยายทานตะวัน ถึงแม้ใครๆหลายคนจะคิดว่าสองคนนี้เป็นน้ำหลานกันจริงๆก็ตาม แต่ที่ผมจำเป็นต้องคัดค้านก็เพราะนานายังมีปัทมาอยู่ ข้อสำคัญผมไม่เห็นด้วยที่นานาจะทอดทิ้งภรรยาให้ทนทุกข์ทรมานอยู่คนเดียว..

..ผมไม่คิดจะแต่งงานเพราะอาศัยผลประโยชน์จากพ่อตา ผมสมัครใจจะเป็นเขยของพระยาอภิบาล เพราะพระยาอภิบาล เป็นพระยาอภิบาลที่ไม่เคยก้มหัวให้ใคร ถ้าผมแต่งงานกับลูกสาวของใครต่อใคร ที่คุณปุนนิยมชมชอบเดี๋ยวนี้ ต่อไปผมก็คงสอนลูกหลานผมไม่ได้สนิท เพราะขึ้นไปสอนให้ชื่อตรงไม่คดโกง มันก็คงย้อนเอาว่า สอนให้มันเอาอย่างไร..

จากข้อความข้างต้น เมื่อพิจารณาจากคำ กลุ่มคำ หรือประโยคแล้ว สามารถวิเคราะห์เป็นประเด็นเกี่ยวกับคุณค่าทางจริยศาสตร์ คุณธรรมความซื่อสัตย์ต่อตนเองและหน้าที่การงาน และคุณธรรมความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติ รวมถึงการวิเคราะห์คุณค่าทางสุนทรียศาสตร์ได้ดังนี้

ตารางที่ 18 แบบวิเคราะห์เนื้อหาด้านจริยศาสตร์ จากนวนิยายเรื่อง ขมิ้นกับปูน

คำ/ กลุ่มคำ/ ประโยค จากนวนิยายเรื่อง ขมิ้นกับปูน	ประเด็นวิเคราะห์(จริยศาสตร์)
<p>“ผมไม่อยากทำราชการ ไม่อยากมีนายที่จะต้องวิ่งกุ่มมือขอรับกระผม แล้วก็ลงมาเบ่งกับลูกน้องอีกต่อหนึ่ง ผมทำงานบริษัทดีกว่า”</p> <p>“ ยิ่งรู้อย่างนี้ ผมยิ่งไม่อยากทำ ฝรั่งเศสยิ่งดูถูกว่าข้าราชการไทยกอบโกยเงินเข้ากระเป๋าเก่งอยู่ด้วย”</p> <p>“ เงินเดือนข้าราชการไม่พอกินครับ ผมไม่อยากเข้าไปอาศัยราชการหาเงินเข้ากระเป๋าทางอื่นเหมือนคนอื่นเขา ไม่ใช่รอดตัวว่าสุจริตกว่าคนอื่น แต่เพราะกลัวว่าถ้าเข้าไปแล้วก็ต้องทำอะไรเขาหนีไม่พ้นแน่ๆ เพราะใครๆก็อยากรวยด้วยกันทั้งนั้น เลยหลีกเลี่ยงก่อนหมดเรื่องกัน”</p> <p>“ ที่จริงผมไม่แยะแสดอก ถ้านานาจะแต่งงานกับยายทานตะวัน ถึงแม้ใครๆหลายคนจะคิดว่าสองคนนี้เป็นน้ำหลานกันจริงๆก็ตาม แต่ที่ผมจำเป็นต้องคัดค้านก็เพราะนานายังมีปีหม่าอยู่ ข้อสำคัญผมไม่เห็นด้วยที่นานาจะทอดทิ้งภรรยาให้ทนทุกข์ทรมานอยู่คนเดียว”</p> <p>“ ผมไม่คิดจะแต่งงานเพราะอาศัยผลประโยชน์จากพ่อตา ผมสมัครใจจะเป็นเขยของพระยาอภิบาล เพราะพระยาอภิบาล เป็นพระยาอภิบาลที่ไม่เคยก้มหัวให้ใคร ถ้าผมแต่งงานกับลูกสาวของใครต่อใคร ที่คุณปุ่นนิยมชมชอบเดี๋ยวนี้ ต่อไปผมก็คงสอนลูกหลานผมไม่ได้สนิทเพราะขึ้นไปสอนให้เชื่อตรงไม่คดโกง มันก็คงย้อนเอาว่าสอนให้มันเอาอย่างไร”</p>	<p>ความซื่อสัตย์ต่อตนเองและหน้าที่การงาน</p> <p>- ทนพันธุ์ ไม่เพียงซื่อสัตย์ต่อตนเอง เขายังซื่อสัตย์ต่อผู้อื่นนั่นคือ ปีหม่าผู้เป็นอาสะใภ้ที่ถูกรณา ผู้เป็นสามีคิดไม่ซื่อจะแต่งงานใหม่กับทานตะวัน จนเขาสามารถทำให้ธนากรับผิดชอบปีหม่าได้สำเร็จ</p> <p>- ทนพันธุ์ยึดมั่นในความซื่อสัตย์สุจริตเช่นเดียวกับพระยาอภิบาล ผิดกันตรงที่ทนพันธุ์เป็นคนรุ่นใหม่ มีเหตุผล ไม่มีทิฐิ และยอมรับการเปลี่ยนแปลง แต่อย่างไรก็ตามเขาก็เคารพพระยาอภิบาลที่เป็นผู้ซึ่งมีความซื่อสัตย์มาโดยตลอด โดยเขาไม่เคยคิดแต่งงานเพื่อหวังผลประโยชน์จากพวกสกุล ธรรมคุณ แต่เขาแต่งงานเพราะปารมีเป็นคนดี และศรัทธาในความซื่อสัตย์สุจริตของพระยาอภิบาล</p> <p>ความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติ</p> <p>- ทนพันธุ์เป็นผู้มีความยึดมั่นในความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติโดยเขามีความคิดต่อต้านการทุจริตในหมู่ข้าราชการจึงทำให้ไม่อยากเข้าไปรับราชการตามบรรพบุรุษ</p>

ตารางที่ 19 แบบวิเคราะห์เนื้อหาด้านสุนทรียศาสตร์จากนวนิยายเรื่อง ขมิ้นกับปูน

คำ/ กลุ่มคำ/ ประโยค จากนวนิยายเรื่อง ขมิ้นกับปูน	ประเด็นวิเคราะห์(สุนทรียศาสตร์)
<p>“ผมไม่อยากทำราชการ ไม่อยากมีนายที่จะต้องวิ่งกุ่มมือขอรับกระผม แล้วก็ลงมาเบ่งกับลูกน้องอีกต่อหนึ่ง ผมทำงานบริษัทดีกว่า”</p> <p>“ ยิ่งรู้อย่างนี้ ผมยิ่งไม่อยากทำ ฝรั่งเศสยิ่งดูถูกว่าข้าราชการไทยกอบโกยเงินเข้ากระเป๋าเก่งอยู่ด้วย”</p> <p>“ เงินเดือนข้าราชการไม่พอกินครับ ผมไม่อยากเข้าไปอาศัยราชการหาเงินเข้ากระเป๋าทางอื่นเหมือนคนอื่นเขา ไม่ใช่รอดตัวว่าสุจริตกว่าคนอื่น แต่เพราะกลัวว่าถ้าเข้าไปแล้วก็ต้องทำอะไรเขาหนีไม่พ้นแน่ๆ เพราะใครๆก็อยากรวยด้วยกันทั้งนั้น เลยหลีกเลี่ยงก่อนหมดเรื่องกัน”</p> <p>“ ที่จริงผมไม่แยะแสดอก ถ้านานาจะแต่งงานกับยายทานตะวัน</p>	<p>ความรู้สึกประทับใจในตัวละครทนพันธุ์ผู้ยึดมั่นในความซื่อสัตย์สุจริตเช่นเดียวกับพระยาอภิบาล ผิดกันตรงที่ทนพันธุ์เป็นคนรุ่นใหม่ มีเหตุผล ไม่มีทิฐิ และยอมรับการเปลี่ยนแปลง แต่อย่างไรก็ตามเขาก็เคารพพระยาอภิบาลที่เป็นผู้ซึ่งมีความซื่อสัตย์มาโดยตลอด โดยเขาไม่เคยคิดแต่งงานเพื่อหวังผลประโยชน์จากพวกสกุล ธรรมคุณ แต่เขาแต่งงานเพราะปารมีเป็นคนดี และศรัทธาในความซื่อสัตย์สุจริตของพระยาอภิบาล</p>

คำ/ กลุ่มคำ/ ประโยค จากนวนิยายเรื่อง ขมิ้นกับปูน	ประเด็นวิเคราะห์(สุนทรียศาสตร์)
<p>ถึงแม้ใครๆหลายคนจะคิดว่าสองคนนี้เป็นน้ำหลานกันจริงๆก็ตาม แต่ที่ผมจำเป็นต้องคัดค้านก็เพราะน้ำน่ายังมีปัทมาอยู่ ข้อสำคัญผมไม่เห็นด้วยที่น้ำน่ายจะทอดทิ้งภรรยาให้ทนทุกข์ทรมานอยู่คนเดียว”</p> <p>“ ผมไม่คิดจะแต่งงานเพราะอาศัยผลประโยชน์จากพ่อตา ผมสมัครใจจะเป็นเขยของพระยาอภิบาล เพราะพระยาอภิบาล เป็นพระยาอภิบาลที่ไม่เคยก้มหัวให้ใคร ถ้าผมแต่งงานกับลูกสาวของใครต่อใคร ที่คุณป๋วยนิยมชมชอบเดี๋ยวนี้ต่อไปผมก็คงสอนลูกหลานผมไม่ได้สนิท เพราะขึ้นไปสอนให้ชื่อตรงไม่คดโกง มันก็ยกยอนเอาว่า สอนให้มันเอาอย่างไร”</p>	

3) ใช้แบบวิเคราะห์คุณค่าด้านคุณธรรมความซื่อสัตย์ที่สร้างขึ้นวิเคราะห์วรรณกรรมไทย เพื่อวิเคราะห์ผ่านพฤติกรรมตัวละครตัวเอก ตัวละครรอง ด้วยการหาการปรากฏของ คำ กลุ่มคำ ประโยค ตามประเด็นที่กำหนด

4) นำแบบวิเคราะห์วรรณกรรมไทยที่ผู้วิจัยวิเคราะห์ขึ้น นำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบความถูกต้องของการวิเคราะห์ พร้อมปรับแก้ตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

5) ดำเนินการวิเคราะห์เนื้อหาจากวรรณกรรมไทยที่เป็นผลงานของศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์และผลิตซ้ำเป็นละครโทรทัศน์ ภาพยนตร์ 3 ครั้งขึ้นไป

6) สังเคราะห์คุณค่าคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ของวรรณกรรมไทยที่เป็นผลงานของศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ และผลิตซ้ำเป็นละครโทรทัศน์ ภาพยนตร์ 3 ครั้งขึ้นไป

2. ขั้นตอนที่ 2 การนำเสนอแนวทางการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทย

การนำเสนอแนวทางการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยโดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จากผู้ทรงคุณวุฒิ เพราะการสัมภาษณ์ลักษณะนี้ต้องมุ่งเน้นไปที่ประเด็นหลักในการสัมภาษณ์ (สุภาวงศ์ จันทวานิช ,2554: 77) ซึ่งผู้วิจัยมีประเด็นหลักในการสัมภาษณ์อยู่แล้ว คือแนวทางการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์โดยมีขั้นตอนดังนี้

2.1 การคัดเลือกผู้ให้ข้อมูล

ผู้วิจัยจะดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ทรงคุณวุฒิ โดยเลือกแบบเจาะจง จำนวน 7ท่าน ซึ่งมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ คือ เป็นบุคคลตัวอย่างของสังคมในการทำคุณประโยชน์ต่อแผ่นดิน

และยึดมั่นในคุณธรรมความซื่อสัตย์ เป็นศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษาด้านวรรณกรรม และนักเขียน ประกอบด้วยรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ ดังนี้

- 2.1.1 ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.ไพฑูริย์ สินลารัตน์ ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา
- 2.1.2 นางชมัยภร แสงกระจ่าง ศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ พ.ศ.2557
- 2.1.3 ศาสตราจารย์ ดร.พฤทธิ ศรีบรรณพิทักษ์ ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา
- 2.1.4 ศาสตราจารย์ ดร.ดวงมน จิตรจำนงค์ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านวรรณกรรมไทย
- 2.1.5 รองศาสตราจารย์ ดร.วิโรจน์ วัฒนานิมิตกุล ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา
- 2.1.6 คุณปาริฉัตร ศาลิคุปต์ นักเขียน นามปากกา กิ่งฉัตร
- 2.1.7 คุณนันทพร ศานติเกษม นักเขียน นามปากกา ปิยะพร ศักดิ์เกษม

2.2 ประเด็นการสัมภาษณ์

ผู้วิจัยนำแบบสัมภาษณ์ไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความถูกต้องโดยมีผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน ดังนี้

- 2.2.1 รองศาสตราจารย์ ดร.ตรีศิลป์ บุญขจร ผู้ทรงคุณวุฒิด้านวรรณกรรมไทย
- 2.2.2 ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สร้อยสน สกลรักษ์ ผู้ทรงคุณวุฒิทางการศึกษา
- 2.2.3 อาจารย์ ดร.จิรยุทธ์ สินธุ์พันธ์ ผู้ทรงคุณวุฒิด้านการวิจัย

ประเด็นการสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก โดยมีแนวคำถาม ดังนี้

ส่วนที่ 1 คำถามแกนกลาง

1 ท่านคิดว่าในปัจจุบัน สถานการณ์คุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ในสังคมไทยเป็นอย่างไร

2 สถาบันต่างๆในสังคมในทัศนะของท่านควรมีบทบาทอย่างไรต่อการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์

3. ในทัศนะของท่าน ท่านคิดว่า แต่ละสถาบันหรือภาคส่วนควรมีแนวทางของตนเองอย่างไรเพื่อส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์โดยผ่านวรรณกรรมไทย

4. ในทัศนะของท่าน ท่านคิดว่า สถาบันหรือภาคส่วนที่เกี่ยวข้องควรมีแนวทางอย่างไรในความร่วมมือกันเพื่อส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์โดยผ่านวรรณกรรมไทย

5. ในทัศนะของท่าน ท่านคิดว่า อะไรเป็นอุปสรรคในการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์โดยผ่านวรรณกรรมไทย และเราจะมีวิธีการแก้ไขอุปสรรคนั้นอย่างไร

ส่วนที่ 2 คำถามเฉพาะผู้เชี่ยวชาญด้านวรรณกรรมและการศึกษา

1. วรรณกรรมไทยมีคุณค่าอย่างไรต่อการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์
2. ในทัศนะของผู้ประพันธ์วรรณกรรมไทย ท่านคิดว่า ผู้ประพันธ์มีบทบาทอย่างไรต่อการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์
3. ในทัศนะของนักวิชาการด้านการศึกษาท่านคิดว่า สถาบันการศึกษาควรมีบทบาทอย่างไรต่อการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์

2.3 การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานตามการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ การจำแนกประเภทข้อมูล การเปรียบเทียบข้อมูล และการสร้างข้อสรุปแบบอุปมัยเกี่ยวกับคุณค่าของวรรณกรรมไทยต่อการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ตามกรอบแนวคิดและทฤษฎี ทฤษฎีคุณค่า การศึกษา การพัฒนามนุษย์ และการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากนั้นจัดระบบข้อมูลที่วิเคราะห์ได้มาสังเคราะห์เพื่อนำเสนอแนวทางการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทย

บทที่ 4

คุณค่าวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยาย

คุณค่าวรรณกรรมไทยในบทที่ 4 เป็นการวิเคราะห์คุณค่าทางสุนทรียศาสตร์และคุณค่าทางจริยศาสตร์จากวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายของศิลปินแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2528-2557 ซึ่งคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์ และคุณค่าทางจริยศาสตร์ ด้านคุณธรรมความซื่อสัตย์ ประกอบไปด้วย ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน ความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติ โดยวิเคราะห์จากพฤติกรรมตัวละคร

1. คุณค่าของวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยาย

เป็นการวิเคราะห์เนื้อหาจากวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยาย ซึ่งมี 2 ประเด็นหลักคือ คุณค่าทางสุนทรียศาสตร์ และคุณค่าทางจริยศาสตร์

1.1 คุณค่าด้านสุนทรียศาสตร์

การวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยาย ด้านสุนทรียศาสตร์หมายถึง ความรู้สึกที่ได้จากการอ่านนวนิยายก่อให้เกิดอารมณ์ ความรู้สึกศรัทธา ประทับใจ สะเทือนใจ หวาดกลัว จากนวนิยาย 51 เรื่อง วิเคราะห์จากพฤติกรรมตัวละคร รายละเอียดดังนี้

1.1.1 ความรู้สึกศรัทธา

ความรู้สึกศรัทธาเป็นความรู้สึกของความประทับใจชื่นชมยินดีและยกย่องสรรเสริญการกระทำของตัวละครที่แสดงออกในด้านความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน และความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติ โดยแบ่งเป็นรายละเอียดดังนี้

1) ความรู้สึกศรัทธาในพฤติกรรมตัวละครที่มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองในด้านการเป็นผู้ที่รักษาคำพูด การคิด การกระทำ

ทิพอาภา “ในความรักของหม่อมฉัน หม่อมฉันต้องการให้คนที่หม่อมฉันรักมีความสุขตลอดไป หม่อมฉันไม่เคยหวังว่าหม่อมฉันจะได้ความรักตอบ และหรือถ้าหากหม่อมฉันจะมีความสุขเพราะความรักหม่อมฉันก็ยินดียอมรับเพราะการรู้จักความสุขเพราะรักย่อมดีกว่าไม่เคยรักเลย”

(พิชสวาท,2558: 590)

“ฉะนั้น...เมื่อผู้ใดผลักภรรยานี้มาให้เรา ณ บัดนี้เราจะวางภรรยานั้นไว้ให้
บ้าง.. ฉันขอน้อมรับ!” หญิงสาวกล่าวสวนขึ้นทันควัน อย่างหนักแน่น
จริงจัง

(พิชสวาท,2558: 594)

ทิพอาภาผู้มีความยึดมั่นในคำพูด ความคิดและการกระทำที่แสดงออกว่าเธอรัก
อัคนีมากเพียงใดเธอยอมทุกข์ทรมานในการมาเป็นผู้พิทักษ์สมบัติแผ่นดินเพื่อให้คนที่เธอรักมีความสุข
กับอุบลผู้หญิงที่รอคอยอิสรภาพมานานแสนนาน ดังนั้นการกระทำของเธอนำมาซึ่งความรู้สึกศรัทธา
ในการตัดสินใจของเธอเพื่อความยึดมั่นในคำพูด ความคิดและการกระทำที่เธอรักอัคนีไม่มีวัน
เปลี่ยนแปลง

2) ความรู้สึกศรัทธาในพฤติกรรมตัวละครที่มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองในด้านไม่ทำ
ให้ผู้อื่นเดือดร้อน ไม่เบียดเบียน ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ไม่โยนความผิดให้ผู้อื่น กระทำความดีโดยไม่หวัง
ผลตอบแทน

“หนูจะใช้แต่เงินรางวัลนั้นเท่านั้นแหละ เงินเดือนได้เท่าไรยกให้แม่
หมด.. หนูหาได้เท่าไรยกให้แม่หมด เอาไว้ใช้เท่าที่จำเป็นเท่านั้นแหละ
แม่” แม้จะแต่งงานกับบัวแล้ว แสงคำไม่เคยละเลยน้อง ๆ

(ด้วยสองมือแม่นี้ที่สร้างโลก,2543: 14)

“แสงไม่ตายเพราะงานหนักแน่ แสงต้องรักษาสมบัติพวกนี้ไว้ให้ได้
ไม่ใช่ที่บัวเจ็บเสียคนอะไร ๆ ก็พิณาศหมด ไม่หอรอกแม่ แสงมีสองมือเท่า ๆ
กับพี่บัว”

(ด้วยสองมือแม่นี้ที่สร้างโลก,2543: 212)

ความรู้สึกศรัทธาในการกระทำของแสงคำที่แสดงออกซึ่งพฤติกรรมของลูกผู้ซึ่งรัก
แม่ ไม่ต้องการให้แม่และน้องลำบาก แม้ตัวเองต้องอดทนต่อสู้กับปัญหาแต่ถ้าสิ่งนั้นทำแล้วคนใน

ครอบครัวมีความสุขแสงคำก็จะทำ เธอเป็นผู้เสียสละไม่เอาเปรียบผู้อื่นและเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมนั้นคือครอบครัวเป็นหลัก

3) ความรู้สึกศรัทธาในพฤติกรรมตัวละครที่มีความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงานในด้านเป็นผู้กระทำในสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมายตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ของตนที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถเพื่อให้ภารกิจนั้นบรรลุซึ่งความสำเร็จ

“หน้าที่ต้องมาก่อนสิ่งอื่นใด เจ้าก็รู้ไม่ใช่หรือ อีกอย่างถ้าไม่ป้องกัน

บ้านเมืองให้ถึงที่สุด ลูกหลานต่อไปข้างหน้าจะไม่มีแผ่นดินอยู่ บรรพ

บุรุษของเราหลังเลือดชโลมดิน ตั้งแต่ไพร่พลขึ้นไปจนถึงพระมหากษัตริย์ ก็ทรงมีพระอุตสาหะออกสู้รบ สำนึกเหล่านี้อยู่ในใจพื้เหนื่ออะไรทั้งหมด”

(สายโลหิต,2547: 489-490)

“พีตตัดสินใจเรียนท่านไปแล้วว่าพร้อมทุกเมื่อที่จะรับใช้แผ่นดินตาม

หน้าที่ทหาร เท่าที่มีความสุขได้รับราชการ มียศฐาบรรดาศักดิ์ เลี้ยงลูกเมียให้เป็นสุขทั่วหน้าก็เพราะพระมหากษัตริย์คุณเป็นล้นเกล้าฯ หน้าที่คือรับใช้บ้านเมืองยามคับขัน จึง อาสาท่านไปแล้ว”

(สายโลหิต,2547: 924)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ความรู้สึกศรัทธาในการกระทำของขุนไกรที่แสดงออกซึ่งความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่

การงานในฐานะทหารปกป้องแผ่นดินไทยเขาพร้อมรับใช้ชาติทุกเมื่อ ถ้าเป็นหน้าที่การงานเมื่อใดต้องมาก่อนครอบครัวเสมอตั้งเช่นที่เขาออกรบทุกครั้งเพื่อชาติบ้านเมือง

ผมทิ้งแม่ทิ้งน้องไปไม่ได้ ผมไม่อยู่น้องๆจะเอาอะไรกิน แม่ละ ไม่มีใครเฝ้า

บ้าน ไม่ใช่หน้าที่หรือครับ ก็ผมเป็นพี่ ก็แสดงว่าผมเห็นแก่ตัว

ผมอดัญญูชิครับ ไม่ช่วยแม่เลี้ยงน้อง

(ทองเนื้อเก้า,2544: 299)

หนี้เวรหนี้กรรมของผมนคงไม่หยุด แต่ถึงผมจะสึก ผมก็สัญญาว่าจะ
ประพัตติตัวเป็นคนดีครับหลวงตา จะไม่ยึดอาชีพอหุจริต ไม่ทำให้ปู่กับพ่อ
ผิดหวัง เด็กเขาใฝ่ดี **ที่สึกนี้ก็เพราะจะมาพยาบาลแม่ แม่อุ้มท้องเขามา
เลี้ยงเขามาจนโต จะดีจะเลวก็แม่ของเขา ถ้าแม่ตกนรก ผมก็จะลงไป
นรกเพื่อช่วยแม่**

(ทองเนื้อเก้า, 2544: 416)

ความรู้สึกศรัทธาต่อการกระทำของวันเฉลิมที่แสดงออกซึ่งความซื่อสัตย์ต่อแม่
เป็นอย่างมากเขามีความรับผิดชอบในหน้าที่ของความเป็นลูกและพี่ของน้องๆ ไม่ว่าจะลำบากยากจน
แค่ไหนเขาก็จะทำหน้าที่ของลูกและพี่ของน้องอย่างดีที่สุด หรือแม้อยู่ในผ้าเหลืองถ้าจำเป็นจริงๆเขา
จะสึกออกมาเพื่อมาดูแลแม่ที่ป่วยและน้องๆที่ลำบากและก็เป็นเช่นนั้นจริง วันเฉลิมเป็นผู้มีความ
กตัญญูมากต่อแม่ไม่ว่าแม่จะเป็นอย่างไรเขาก็ยังรักและเทิดทูนแม่เสมอด้วยหน้าที่ของความเป็นลูกที่
ไม่อาจปฏิเสธความรับผิดชอบนี้ไปได้

4) ความรู้สึกศรัทธาในพฤติกรรมตัวละครที่มีความซื่อสัตย์ต่อสังคมและ
ประเทศชาติในด้านเป็นผู้ที่รักษาคำมั่นสัญญาไม่คิดประทุษร้ายต่อสังคมประเทศชาติมีความจงรักภักดี
ต่อ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมของสังคมและประเทศชาติ

**การอบรมสั่งสอนที่ได้รับมาจากพ่อแม่และบรรพบุรุษมีรู้จักชั่วคน ให้
จงรักภักดี ให้กตัญญูต่อพระเจ้าอยู่หัว และให้เกรงกลัวอาญาจากเจ้า
ชีวิตของตนนั้นเด็ดพล่านอยู่ในหัวใจทั้งที่พลอยยังเป็นเด็ก ความ
อบรมที่ได้รับตกทอดกันมาแต่บรรพบุรุษมีรู้จักก็ร้อยปีไหลทะลักท่วมทัน
เข้าสู่หัวใจ การอบรมที่ทำให้เกิดความจงรักภักดี พลอยก็ยังคงเป็นคน
โบราณ ยังถือว่า น้ำพระพิพัฒน์สัตยาเป็นของขลัง เป็นของศักดิ์สิทธิ์
ใครประพัตติผิดถ้อยคำที่สาบานไว้ แม้ด้วยใจก็อาจประสพภัยอันตราย
ต่าง ๆ**

(สี่แผ่นดิน, 2550: 2550)

ความรู้สึกศรัทธาในการกระทำของพลอยที่ได้รับการปลูกฝังในเรื่องความซื่อสัตย์
ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์มาตั้งแต่ยังเป็นเด็ก ความรักความเทิดทูนที่พลอยมี

ต่อเสด็จมากมายจนมีอาจพรรณนาได้ トラバจนพลอดเจริญวัยขึ้นความรักความเทิดทูนในชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ก็ยิ่งเพิ่มพูนมากขึ้นจนทำให้พลอยรู้สึกว่าคุณชีวิตนี้มีบุญยิ่งนักที่ได้เกิดมาในแผ่นดินไทยสิ่งเหล่านี้เองที่ทำให้พลอยเป็นผู้มีความซื่อสัตย์ต่อชาติบ้านเมืองโดยแท้จริง

“เรา ผู้มีนามว่าอุบล ผู้ร้องขอความยุติธรรมจากสรวงสวรรค์ ผู้ทนทุกข์ทรมานด้วยความรักและหน้าที่ ผู้ไม่เคยพบแสงสว่างแห่งชาติภพ ณ บัดนี้ เราจะเลือกผู้มาทำหน้าที่พิทักษ์ทรัพย์แผ่นดิน ผู้ทำหน้าที่ชี้ขาด วิญญาน ผู้ปฏิญาณตนว่าจะกระทำตนเพื่อแผ่นดิน คำที่เราเลือกคำนี้ จะเป็นคำตายที่เราจะไม่ขออุทธรณ์ต่อสิ่งใดต่อไป ใครก็ตามที่เราเลือก จะต้องทำหน้าที่ตนไปจวบจนกว่าไฟบรรลัยกัลป์จะแล่นล้างสีหล้าให้พินาสลงสิ้น! เกล้ากระหม่อมเลือกแล้วพระเจ้าข้า เกล้ากระหม่อมจะทำหน้าที่ของตนต่อไป”

(พิชสวาท, 2558: 641)

ความรู้สึกศรัทธาในการกระทำของอุบลผู้มีความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติเป็นอย่างยิ่งเธอตัดสินใจที่จะรับหน้าที่พิทักษ์สมบัติของแผ่นดินต่อไปไปจวบจนกว่าไฟบรรลัยกัลป์แสดงให้เห็นว่าในความรักที่เธอมีต่ออันนี้เธอยอมที่จะยอมทุกข์ทรมานต่อไปเพื่อคนที่เธอรักมากในขณะที่เดียวกันความภักดีต่อแผ่นดินก็จะยังอยู่ในหัวใจเธอไปตราบนานเท่าไรนับว่าเธอเป็นผู้เสียสละอันยิ่งใหญ่มากในการตัดสินใจครั้งนี้

สรุปได้ว่าการวิเคราะห์คุณค่าสุนทรียศาสตร์ของวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายในด้านความรู้สึกศรัทธาเป็นความรู้สึกของความประทับใจชื่นชมยินดีและยกย่องสรรเสริญการกระทำของตัวละครที่แสดงออกในด้านความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน และความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติ ทั้งนี้นวนิยายในแต่ละเรื่องจะแสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมของตัวละครที่ผู้อ่านเกิดความความรู้สึกศรัทธาไปกับพฤติกรรมของตัวละครที่แตกต่างกันไปตลอดจนเห็นผลของการกระทำ ทำให้ผู้อ่านคล้อยตามอารมณ์ความรู้สึกนั้นในการกระทำของตัวละครและนำไปสู่การเข้าถึงคุณค่าจริยศาสตร์ด้านคุณธรรมความซื่อสัตย์ที่แฝงอยู่ในพฤติกรรมตัวละครของเรื่องนั้นๆ และนำไปสู่การปลูกฝังคุณธรรมความซื่อสัตย์ที่จะเกิดขึ้นในตัวของผู้อ่านที่จะเห็นตัวละครที่เป็นแบบอย่างที่ดีจนนำไปสู่การรับรู้และเข้าใจเพื่อนำไปพัฒนาตนเองต่อไป ทั้งนี้ความซื่อสัตย์ต่อตนเองจะเป็น

รากฐานที่สำคัญที่จะนำไปพัฒนาสู่ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงานและความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติตามลำดับ

1.1.2 ความรู้สึกประทับใจ

ความรู้สึกประทับใจเป็นความรู้สึกที่มีต่อพฤติกรรมของตัวละครที่แสดงออกในเชิงบวกทั้งความประทับใจ ชื่นชม ยกย่องสรรเสริญในการแสดงออกของความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน และความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติ โดยแบ่งเป็นรายละเอียดดังนี้

1) ความรู้สึกประทับใจในพฤติกรรมตัวละครที่มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองในด้าน การเป็นผู้ที่รักษาคำพูด การคิด การกระทำ

..แก่อยากล้วยไปหน่อยเลย ผู้หญิงนะถูกผัวทิ้งกันเยอะแยะ จะกลัวอะไร พี่ถึงไม่หยุดทำงาน เมื่อเกิดอะไรขึ้นเราก้ยังมีอาชีพ ขึ้นคิดสั้นๆ เลิกงานหมดให้ผัวหาเลี้ยง พอผัวทิ้งก็กลายเป็นคนสิ้นไร้ไม้ตอก พี่ทำอะไรคิดหน้าคิดหลังเสมอแหละ คิดถึงตัวเอง คิดถึงอนาคตของพวกแก นึกถึงแม่ นึกถึงหลาน..

(ผู้หญิงคนนั้นชื่อบุญรอด,2528: 201)

ความรู้สึกประทับใจในความเด็ดเดี่ยวของบุญรอดทำให้เข้าใจถึงความเป็นผู้หญิงแกร่ง ไม่กลัวอะไรทั้งสิ้น กล้าเผชิญปัญหาทุกอย่าง จนสามารถสร้างฐานะขึ้นมาได้และเป็นเสาหลักให้ครอบครัว ทั้งนี้เธอเป็นคนที่รักษาคำพูด การคิด การกระทำ ว่าจะทำอะไรแล้วต้องทำให้สำเร็จตลอดจนมีความหยิ่งทะนงในศักดิ์ศรีของตนเองและนึกถึงประโยชน์สุขของพี่น้องเป็นสำคัญแม้ตนจะต้องพยายามต่อสู้มากแค่ไหนก็ตาม

คุณเขยให้ของพลอยมาตั้งแต่พลอยมีฐานะต่ำกว่า ถึงเดี๋ยวนี้คุณเขยก็ยังเป็นฝ่ายให้ และยังจะให้อยู่ตลอดไปจนกว่าคุณเขยจะตายโดยไม่เคยนึกจะเอาสิ่งใดตอนแทนเลย

(สี่แผ่นดิน, 2550: 422)

ความรู้สึกประทับใจในตัวคุณเขยทำให้มองเห็นว่าเธอเป็นผู้รักษาความคิด คำพูด และการกระทำที่แสดงออกว่าเป็นคนรักพี่รักน้องเสมอมาและให้โดยไม่หวังผลตอบแทน

จึงได้รู้ว่าออดเจ็บมากเหลือเกิน **ลูกต้องขอยุ่พยาบาลเขาไปก่อน**
เพราะออดเป็นผู้มีพระคุณ ลูกทิ้งเขามาในยามนี้ไม่ได้

(สี่แผ่นดิน, 2550: 921)

ความรู้สึกประทับใจในตัวอันว่าเป็นผู้รักษาคำพูด และรู้บุญคุณคนเมื่อออดผู้เป็น
 น้องชายเคยช่วยเหลือตน พยายามที่ออดเจ็บหนักอันก็ดูแลออดไม่ห่าง

บางทีดิฉันเองก็อาจเป็นสุขเพราะได้เห็นคุณรำพรเป็นสุข **แม้ความสุขของ**
เธอนั้นคือความทุกข์ทรมานของดิฉันก็ตาม

(ป่ากามเทพ, 2556: 284)

ความรู้สึกประทับใจในความจงรักภักดีของเคลียที่มีต่อรำพรทำให้เข้าใจว่าเคลีย
 เป็นผู้รักษาคำพูด ความคิดและการกระทำเสมอมาด้วยความจงรักภักดีต่อรำพรอย่างมากแม้ว่าแลกด้วย
 ชีวิต ก็ยอม และเคลียก็จะไม่ยอมรักอาชานเป็นอันขาดเธอพยายามตัดใจจากอาชานและอยู่ให้ไกลมาก
 ที่สุดเพราะเคลียไม่ต้องการทรยศคุณรำพรด้วยการแย่งคนรักของคุณรำพร แม้ว่าสิ่งนี้จะทำให้เธอ
 เจ็บปวดแสนสาหัสก็ตาม เพราะเธอเคยบอกแล้วว่า ความสุขของคุณรำพรนั้นคือความทุกข์ทรมาน
 ของเธอก็ยอม

“ฉันทำไม่ได้หรอกแม่ ใครเขารู้เข้าเขาจะว่า หัวตายยังไม่ทันไรผลาญ
สมบัติหมด..ฉันเอาเงินของแกมาตกดอกไม้ได้หรอก สวนยังมี ก็ทำสวน
จิแม่ เดี่ยวนี้อะไรๆ ก็ขายได้ทั้งนั้น...แม่แต่ยายปริกเองก็ไม่คิดว่านั่งจุก
จะทำได้อย่างปากพูด ไม่ละ สัญญากับน้ำแกแล้ว”

(คุณหญิงนอกทำเนียบ, 2542: 101)

ความรู้สึกประทับใจและชื่นชมในตัวจุกที่จุกเป็นผู้รักษาคำพูด ความคิด และการ
 กระทำที่เคยให้ไว้กับน้ำศรีผู้เป็นสามีว่าจะขยันทำมาหากินและดูแลลูกให้ดีที่สุดซึ่งจุกก็ได้พิสูจน์แล้วว่า
 เธอทำได้ ไม่เอาสมบัติสามีมาผลาญแต่ลงมือทำมาหากินอย่างสุจริตและเลี้ยงดูลูกทำหน้าที่ของแม่
 อย่างสมบูรณ์แบบตามที่เคยให้สัญญากับสามีไว้

ศจีไม่เคย ‘ขอ’ **ไม่เคยถามถึงสมบัติของคุณหญิงอรุณวดี** ไม่ปรารถนาจะ
 ดู **ไม่เรียกร้องอยากได้แม่แต่ทะเบียนสมรส** ซึ่งจะทำให้เจ้าตัวมีสิทธิ์ตาม
 กฎหมาย

(คุณหญิงนอกทำเนียบ, 2542: 796)

“ดิฉันได้พอแล้วค่ะ ได้สิ่งที่ดิฉันพอใจ...ดิฉันจะอยู่จนถึงวันเผาท่าน...
แล้วดิฉันจะไป...ศจิก้าวลงมา...ในมือทั้งสองข้างว่างเปล่า ...ไม่มีสิ่งใด
...มาเปล่า ดุจที่ไปเปล่า...”

(คุณหญิงนอกทำเนียบ,2542: 837)

ความรู้สึกประทับใจและชื่นชมในตัวศจิกทำให้เข้าใจว่าศจิกเป็นผู้รักษาคำพูด
ความคิด การกระทำทั้งต่อหน้าและลับหลัง เธอแต่งงานกับท่านทูตตามความปรารถนาของคุณหญิง
อรุณวดีก็เพียงเพื่อทำตามสัญญาที่ให้ไว้กับคุณหญิงว่าจะรักษาเกียรติยศของคุณหญิงเอาไว้ให้ดีที่สุด
ดังนั้นการแต่งงานของเธอจึงไม่จดทะเบียนสมรสและไม่ขอรับสมบัติใดๆเลยแม้แต่ชิ้นเดียว แสดงให้
เห็นว่าเธอทำตามในสิ่งที่เคยพูดเอาไว้ทุกประการ

“จำไว้นะ..ถ้าพี่รินสัญญาอะไร พี่รักษาคำมั่นสัญญา ไม่ว่าจะน้องดา
จะเป็นอะไร อยู่ที่ไหน พี่ไม่เคยจะอยู่ห่าง ความใกล้ชิดทางความรู้สึก
ทางวิญญาณจะมั่นคงยิ่งกว่าทางกายมากมายนัก”

(คำมั่นสัญญา,2538: 260)

“พี่รินมีความสุขจากความจำ แต่จะมีความสุขทุกข์จากการรอคอย..น้องดามี
วิถีชีวิตที่งดงาม ที่ท่านหวัง..และไม่ใช่น้องดาจะทำอะไรลงไปพี่รินเข้าใจ
เสมอและจะเอาใจช่วย..ยามใดที่น้องดาเป็นทุกข์ พี่จะกลับมา..มาร่วม
ทุกข์ไม่พراقไปไหนเลย”

(คำมั่นสัญญา,2538: 195)

ความรู้สึกประทับใจและชื่นชมในตัวสารินที่เขาเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง
และบุคคลที่ตนรัก ความรับผิดชอบต่อกำพูดตั้งคำมั่นสัญญาที่ให้ไว้กับชลันดา ทุกคำพูดที่ได้กล่าว
ออกไปสารินทำเช่นนั้นเสมอมา

“ไม่ใช่ว่าฉันพึงรู้ตัวนะคะว่ารักคุณ ฉันรู้มานานแล้ว แต่...ฉันรับสัญญาไว้
กับคนคนหนึ่งว่าจะคอยเขา ฉันต้องคอยค่ะ คุณเข้าใจไหมคะ บางครั้ง
การรักษาเกียรติศักดิ์และคำมั่นสัญญา ทำให้เราต้องเชือดหัวใจตัวเอง
เหมือนกัน”

(คู่กรรม,2533: 972)

ความรู้สึกประทับใจในความมั่นคงของอังศุมาลินที่เธอเป็นผู้รักษาคำมั่นสัญญาที่
ให้ไว้กับมนัสแม้ว่าเธอต้องเจ็บปวดกับการกระทำของตนเองก็ตาม

“ดิฉันให้สัญญากับท่านว่าจะ...ปกป้อง...และคนอย่างดิฉัน...ไม่เคยผิดสัญญา...”

(คุณหญิงนอกทำเนียบ,2542: 762)

ฝากบอกคุณแถมแก้วเธอด้วยว่า **คุณหญิงอรุณวดีท่านฝากเธอไว้กับดิฉันก่อนจะสิ้นใจ...ดิฉันรับปากท่านไว้ และบัดนี้...ภาระของฉันทิ้งสิ้นสุดลงแล้ว**

(คุณหญิงนอกทำเนียบ,2542: 846)

ความรู้สึกประทับใจและชื่นชมในตัวศิวี่ว่าเธอเป็นผู้รักษาคำมั่นสัญญาที่ให้ไว้กับคุณหญิงอรุณวดีด้วยชีวิต ว่าเธอจะแต่งงานกับท่านทูตปราจิตและจะดูแลลูกแก้วแทนคุณหญิงและเธอก็ทำได้และเป็นการกระทำที่ไม่หวังผลตอบแทนใดๆเลยเพราะเธอไม่จดทะเบียนสมรสและเมื่อคุณปราจิตเสียชีวิตแล้วเธอไม่ขอรับสมบัติใดๆไปเลยเพราะเธอได้ทำตามสัญญาที่ให้ไว้กับคุณหญิงเรียบร้อยแล้ว

2) ความรู้สึกประทับใจในพฤติกรรมตัวละครที่มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองในด้านเป็นผู้กระทำในสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย

“ถึงหม่อมแม่เองก็เคยทราบ แต่พยานที่จะบอกความจริงได้ชัด ก็ไม่มีชีวิตเลยแล้วเราจึงปิดบังแอบอ้างเป็นเจ้าของเสียโดยพลการ เดี่ยวนี้ใคร ๆ ก็รู้ว่ามันไม่ใช่ของเรา เหตุใดจะต้องให้เขาคนอื่นมาช่วยคิดหาวิธีที่จะโกงเอากลับคืนมา ผมไม่ต้องให้ใครมายื่นมือ ผมทำของผมเอง คุณตาให้ผม แต่ผมไม่ขอรับสิ่งที่ไม่บริสุทธิ์มาเป็นของผม”

(บ้านทรายทอง,2550: 479)

ความรู้สึกประทับใจและชื่นชมว่าชายกลางยึดมั่นในความถูกต้องและยุติธรรมเขาไม่อาจรับบ้านทรายทองเอาไว้ได้เพราะไม่ใช่ของเขาทั้งนี้ไม่มีทางที่จะแย่งหรือโกงมาเป็นของตนเด็ดขาด

“ก็ลูกของฉันทละ...ฉันทจะทนเห็นเขาบูชาพ่อที่ไม่ใช่พ่อแท้ๆ ของเขาได้ยังไง อย่างน้อยๆ ...เขาก็มีสิทธิ์ที่จะได้บูชาคนที่ทำให้เขามีโอกาสเกิดมาเป็นตัวเป็นตน”

(ป่ากามเทพ,2556: 450)

ความรู้สึกประทับใจและชื่นชมรำพรแม้ว่ารำพรจะเกลียดอดีตสามีมากแค่ไหนก็ตาม แต่เขาก็กังยึดมั่นในความถูกต้องที่ว่าลูกก็สมควรจะรู้ว่าใครเป็นพ่อและเคารพพ่อของเขาด้วย

“แต่ถ้าเงินทองมันจะทำให้มนุษย์คนหนึ่งปีนจากหลุมนรกขึ้นมาได้ ข้าก็คิดว่าจะได้บุญมากกว่า”

(คุณหญิงนอกทำเนียบ,2542: 6)

ความประทับใจและชื่นชมในตัวน้ำศรีที่เขากระทำในสิ่งที่ถูกต้องเสมอมาเขาแต่งงานกับจุกเพื่อต้องการช่วยเหลือจุกให้หลุดพ้นจากอบายมุขชั่วร้ายต่าง ๆ นานา

“ถ้าฉันเฉย พ่อก็ตายเปล่า ตายเหมือนผีไม่มีญาติ ไม่ได้ได้ฝังหรือเปล่า น้องชายของฉันถูกเขาโก่งหมดตัวแล้วยังถูกทารุณกรรมมาชั่วชีวิต ฉันจะฟ้องเขาทั้งสองครอบครัวเลย”

(ดอกกระถินริมรั้ว,2535: 177)

“แต่ไอ้คนซีโก่ง มันโก่งเธอนะหยิก พี่จะหาหนายความให้เธอฟ้องเอาสมบัติส่วนของเธอคืนมา”

(ดอกกระถินริมรั้ว,2535: 186)

ความรู้สึกประทับใจและชื่นชมในความเด็ดเดี่ยวของกระถิน เธอก่อกระทำในสิ่งที่ถูกต้องและยุติธรรมในการแสดงความรับผิดชอบดูแลน้องชายและพร้อมจะช่วยเหลือและต่อสู้กับคนที่โก่งสมบัติน้องชาย

“ไอ้หยิก หลบ” พรชัยร้องลั่น เขากระโดดขึ้นแล้วกระโจนไปข้างหน้า ด้านขวามือซึ่งหลานชายคุกเข่าอยู่ ผลักให้มันคะมำไป

(ดอกกระถินริมรั้ว,2535: 330)

ความรู้สึกประทับใจและชื่นชมในตัวพรชัยที่เขาสำนึกผิดได้ที่จะไม่โก่งสมบัติหลานคือหยิกจึงกระทำในสิ่งที่ถูกต้องโดยการแบ่งเงินให้ และแม้ว่าสิ่งนั้นจะต้องเอาชีวิตเข้าแลกก็ตามเมื่อพรชัยกระโดดเข้าไปปกป้องหลานไม่ให้ถูกยิง

“เงิน...ซื้อคนไม่ได้ อยู่สองอย่าง คือคนรวยจริงๆ กับคนที่ไม่ต้องการเงิน แต่คนโลภละก็ซื้อได้เสมอ..ซื้อสอง...ดิฉันจะต้องมีสิทธิ์เท่าคุณผู้หญิงของบ้านทุกประการ โดยไม่จดทะเบียน “เพราะเป็นสิ่งที่เดียวที่ดิฉันคิด รู้สึกว่า ไม่ได้ตีตนเท่าคุณผู้หญิงท่าน”

ท่านแกล้งได้เลยเจ้าค่ะว่า ผู้หญิง...หรือยายแก่ในรูปนั้นก็แล้วแต่ ไม่ใช่แม่
ยายนักการทูตเรื่องนามอย่างท่าน หากสำหรับดิฉัน...**ดิฉันไม่เคยคิดว่า
ตนเองใหญ่โตพอที่จะปฏิเสธแม่ตนเองได้**

(คุณหญิงนอกทำเนียบ,2542: 684)

ความประทับใจและชื่นชมในตัวศจีว่าเธอเป็นผู้ยึดมั่นในความถูกต้องเสมอมา เงิน
ไม่อาจซื้อเธอได้ และเธอเป็นผู้สำนึกในบุญคุณของคุณหญิงอรุณวดีมาโดยตลอด แม้เธอมาเป็นภรรยา
คุณปราจิตแต่เธอก็ไม่จดทะเบียนสมรสเพื่อที่จะไม่ตีตนเสมอคุณหญิง แต่สำหรับสิทธิ์ของภรรยาแล้ว
เธอประกาศชัดเจนว่าต้องเท่ากับคุณผู้หญิงของบ้านทุกประการนั้นแสดงให้เห็นว่าเธอกระทำในสิ่งที่
ถูกต้องและชอบธรรม และประการสุดท้ายศจีกล่าวพูดความจริงว่ายายแก่นั่นคือแม่ของเธอเพราะเธอ
ไม่เคยคิดว่าตัวเองใหญ่โตพอที่จะปฏิเสธแม่ตนเอง

4) ความรู้สึกประทับใจในพฤติกรรมตัวละครที่มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองในด้านไม่
ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ไม่เบียดเบียน ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ไม่โยนความผิดให้ผู้อื่น กระทำความดีโดยไม่
หวังผลตอบแทน

..ฉันยอมเป็นอีใจหิน แม่จะให้ฉันชุดเงินผ้ามาเลี้ยงน้องนะไม่มีทางหรอก
ถ้าฉันเลิกกับเขามืออดตายกันหมดหรือ..

(ผู้หญิงคนนั้นชื่อบุญรอด,2528: 201)

ความรู้สึกประทับใจในความเด็ดเดี่ยวของบุญรอดที่เธอแสดงให้เห็นถึงการไม่เอา
เปรียบสามีตัวเองที่ต้องขอเงินสามีมาเลี้ยงน้อง และไม่ทำให้สามีเดือดร้อน แสดงว่าบุญรอดมีความ
รับผิดชอบต่อตนเองและครอบครัว

“นายบุรณะ...นายมาแต่ตัว ไปแต่ตัว อย่ามาทำหน้าที่เมีย มักได้

ถ้าแก่กับแม่แกมีปัญหา จะต้องมึปัญหากับฉันก่อน”

คุณวีระหันไปทางสะใภ้ใหม่ ”อยากได้ตัวมัน ก็เอาไป

แต่อย่ามาเบียดบังผลประโยชน์ที่ไม่ใช่ของตน”

(คำมั่นสัญญา,2538: 354)

ความรู้สึกประทับใจในคำพูดของคุณวีระผู้เป็นพ่อซึ่งคุณวีระมีนิสัยแตกต่างกับ
ภรรยาและลูกชายโดยสิ้นเชิง เขาไม่คิดเบียดเบียนคนอื่น และหวังผลประโยชน์ผู้อื่นมาเป็นของตน
โดยเขาได้เข้าไปห้ามภรรยาและลูกชายในการข่มขู่ทรัพย์สินสมบัติจากชันทดา

“ถ้าจัดการก็ต้องจัดการกับคุณสืบศรีจึงจะถูก เพราะรังแกคนที่ไม่มีทางจะต่อสู้ แล้วยังชี้ขาดวิ่งไปฟ้องรายงานเท็จอีกด้วย **ดิฉันเป็นเด็กไม่มีอำนาจจะทำอะไรลูกของเจ้าใหญ่ นายโตได้ก็จริง แต่ดิฉันมีสิทธิ์จะป้องกันคนอ่อนแอที่ถูกข่มเหง ถ้าดิฉันช่วยคุณชายน้อยเป็นความผิด ดิฉันยอมรับการทำโทษทุกอย่าง”**

(บ้านทรายทอง, 2550: 205)

ความรู้สึกประทับใจในตัวของเธอเป็นผู้ที่รักความยุติธรรมไม่เอาเปรียบคนอื่นและทนเห็นคนที่มารังแกชายน้อยไม่ได้ แม้ต้องเอาตัวเองเข้าแลกก็ยอม

“ถ้าฉันทำชั่วแล้วรู้ว่าความชั่วจะต้องตกแก่ฉันคนเดียว **ไม่ไปตกแก่คนอื่นฉันคงไม่กลัวความชั่วนักหรอก** และบางทีอาจลงมือทำบาปกับเขาบ้างก็ได้ เพราะชั่วดีก็เป็นเรื่องของฉันคนเดียว ถึงจะตกนรกหมกไหม้ฉันก็เป็นคนตก จะเป็นไรไป เราอยากทำชั่ว เราก็ต้องรับกรรมเอาเอง เหมือนกับอยากได้ของ เราก็เสียสตางค์ซื้อ แต่เท่าที่เห็นมาคนอื่นที่เขาไม่รู้เรื่อง มักจะต้องเข้ามารับบาปเสียเสมอไป ฉันก็เลยทำบาปไม่ลง เพราะกลัวคนอื่นเขาจะต้องลำบาก”

(สี่แผ่นดิน, 2550: 949)

ความรู้สึกประทับใจในความคิดของพลอย เธอเป็นผู้ที่เห็นแก่ความรู้สึกคนอื่น รักบริวารที่อยู่ร่วมกันมาไม่ยากทอดทิ้งใครให้ต้องเดือดร้อน และหากการกระทำใดของพลอยจะต้องมีผลกระทบไปถึงผู้อื่นพลอยจะไม่ทำเด็ดขาดนับว่าพลอยมีความห่วงใยคนรอบข้างไม่ยากให้ผู้อื่นเดือดร้อนเพราะตน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

“ไอ้ป้อม” ผมทวาดลั่น “**กูบอกให้มึงไป** ถ้าไม่เชื่อก็ไม่ต้องมาคบกันอีก”

พอป้อมคล้อยหลังไปนิดเดียว ตำรวจก็เข้ามาถึงตัวผมและเอกที่อุ้มช่วยไว้ในวงแขน

(เวลาในขวดแก้ว, 2545: 48)

ความรู้สึกประทับใจในการกระทำของนัดที่เขามีความรักและเป็นห่วงป้อมมาก เขาให้ป้อมหนีไปและตนเองจะรับหน้าตำรวจเองแสดงให้เห็นว่านัดเป็นผู้เสียสละและไม่ต้องการให้ป้อมเดือดร้อนในเรื่องนี้

มือเปล่าของเจ้าหนุ่มคนนั้นกลับมีทุกสิ่งทุกอย่างจนล้นเหลือ ฐานะเกียรติยศชื่อเสียง แต่...สาวน้อยคนเก่า ได้อะไรเป็นเครื่องตอบแทนบ้าง ความรัก ความซื่อตรง อันเป็นสิ่งควรที่ผู้กตัญญูพึงมี การทะนุถนอมจอมขวัญ เช่นผู้รู้จักบุญคุณ? สาวน้อยผู้นั้นกลับเป็นฝ่ายไปเปล่าบ้าง **รัก...ของเธอคือการให้ ให้จนไม่เหลืออะไรแก่ตนเองแม้แต่ชีวิต! ...อรุณวดี!**

(คุณหญิงนอกทำเนียบ,2542: 791)

ความรู้สึกประทับใจในความคิดและการกระทำของคุณหญิงอรุณวดี เธอผู้มีความกว้างยิ่งกว่ามหาสมุทรเธอแต่งงานกับคุณปราชิตหวังจะสนับสนุนหน้าที่การงานของสามีอย่างเต็มที่ เมื่อเธอรู้ว่าเธอมีปัญหาสุขภาพและอยู่ได้ไม่นานเธอยอมให้น้องสาวมาเป็นอนุทนายทวดปราชิต และวางแผนให้ศจีเพื่อนของลูกสาวมาเป็นคุณผู้หญิงคนต่อไป เธอทำทุกอย่างเพื่อความรักที่เธอมีต่อทวดปราชิตแม้ว่าเธอจะไม่ได้ทำอะไรตอบแทนเลยแต่เธอก็ทำเพราะความรัก แสดงให้เห็นว่าคุณหญิงอรุณวดีเป็นผู้มีความจริงใจ และผู้ให้โดยแท้จริงโดยไม่หวังผลตอบแทน ไม่คิดเอาเปรียบใคร ไม่ทำให้ใครต้องเดือดร้อน

“ดิฉันเป็นคนพูดจริงเสมอ ที่นี่..คือบ้านของดิฉัน บ้าน...ที่ดิฉันมีสิทธิ์ขาด มันอาจจะมิใช่บ้านอย่างที่คิดฝัน แต่..เศษธุลีในมือ ยังดีกว่าอากาศธาตุมิใช่หรือคะ?”

(คุณหญิงนอกทำเนียบ,2542: 845)

ความรู้สึกประทับใจในความคิดและการกระทำของคุณหญิงศุภศจี เธอเดินออกมาจากบ้านทวดปราชิตด้วยมือเปล่าเพราะเธอบอกแล้วว่าเธอไม่ขออะไรเลยแม้แต่ชิ้นเดียว เธอเต็มใจที่จะกลับมาใช้ชีวิตที่บ้านสวนบ้านซึ่งพ่อศรีของเธอได้ให้ไว้ นับว่าคุณหญิงศุภศจีได้แสดงให้เห็นว่าเธอแต่งงานกับทวดทวดโดยไม่หวังผลตอบแทนเลยเพราะเธอได้ทำหน้าที่คุณหญิงตามที่ให้สัญญากับคุณหญิงอรุณวดีเสร็จสมบูรณ์แล้ว และเธอไม่เคยเอาเปรียบผู้ใด ไม่ต้องการผลประโยชน์ใดๆ แม้แต่น้อย

5) ความรู้สึกประทับใจในพฤติกรรมตัวละครที่มีความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงานในด้านเป็นผู้กระทำในสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมายตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ของตนที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถเพื่อให้ภารกิจนั้นบรรลุซึ่งความสำเร็จ

“ได้..เขาคงไม่ถือพระแก้ว ว่ารุ่มร่ามนะ จะไปรับท่านไปส่งท่าน
เหมือนตอนเป็นฆราวาส..หน้าที่ครั้งสุดท้าย ต้องทำแน่คงวันนี้ละนะ”

(คำมั่นสัญญา,2538: 329)

ความรู้สึกประทับใจในตัวของจำเริญแม้อยู่ในสมณสงฆ์แต่ความรู้สึกที่เคารพรัก
และจงรักภักดีต่อคุณชลิตไม่เคยจางหายไปยังคงแสดงออกด้วยการทำหน้าที่ของลูกน้องที่มีต่อนาย
เป็นครั้งสุดท้าย

ผมมาทราบภายหลังว่าพี่แหวนต้องวิ่งกู้หนี้ยืมเงินเอาเงินมาเป็นค่า
รักษาพยาบาลพ่อ...หล่อนเป็นผู้หญิงคนแรกที่ทำให้ผมซึ่งถึงคำว่า “ความ
รัก” ทั้ง ๆ ที่หล่อนยังสาวและมีทางเลือกมากมาย แทนที่จะมาตักธำ
ล่ำบากอยู่กับผู้ชายที่แก่คร่าวพ่อและไม่มีหลักประกันอะไรในชีวิต แต่พี่
แหวนก็เลือกที่จะต่อสู้กับความทุกข์ยากและอุปสรรคทั้งหมดเพื่อผู้ชาย
ที่หล่อนรัก

(เวลาในขวดแก้ว,2545: 163)

ความรู้สึกประทับใจในความรักที่มั่นคงของแหวนที่มีต่อพ่อของนิตและหนึ่งทำให้
เข้าใจว่าแหวนเป็นผู้มีความซื่อสัตย์ต่อสามีอย่างมาก เธอยอมทุกข์ยากต่อสู้กับปัญหาเพื่อคนที่เธอรัก
และมีความจริงใจต่อทุกคนในครอบครัวเสมอมา

“ไหว ขอใบนะที่ช่วยชีวิตวันนั้น”

“กระผมรักท่านต้องรักเกียรติยศของท่านด้วย”

(คำมั่นสัญญา,2538:146)

“ไหว แม่ทัพที่นั่งอยู่ตรงนี้นั้นมันเกิดได้เพราะมือเอ็งวะ...

ส่วนนิตเดียวที่ทำให้ดิน ร่วนกลายเป็นดินเหนียว จนขึ้นมาเป็นรูปร่างได้”

(คำมั่นสัญญา,2538:161)

ความรู้สึกประทับใจในการกระทำของจำเริญ เขาผู้มีความรับผิดชอบในหน้าที่
การงานอย่างเต็มความสามารถ แม้แต่การแสดงออกซึ่งความเคารพรัก ความจงรักภักดีต่อ
ผู้บังคับบัญชาแม้ต้องเอาชีวิตเข้าแลกเพื่อช่วยชีวิตผู้เป็นนายและสิ่งนี้เองที่เป็นตั้งสายใยความรักความ
ผูกพันของจำเริญและคุณชลิตมาโดยตลอด

วันนี้ฉันจะ ‘ให้’ เขาอีกอย่าง ก่อนที่จะ ‘ให้’ สิ่งสุดท้าย..

“ชีวิตของฉันไงล่ะ”

(คุณหญิงนอกทำเนียบ, 2542: 476)

ความรู้สึกประทับใจในการกระทำของคุณหญิงอรุณวดีผู้มีใจกว้างยิ่งกว่ามหาสมุทรเธอแต่งงานกับคุณปราจิตหวังจะสนับสนุนหน้าที่การงานของสามีอย่างเต็มที่เมื่อเธอรู้ว่าเธอมีปัญหาสุขภาพและอยู่ได้ไม่นานเธอยอมให้น้องสาวมาเป็นอนุทนายปราจิต และวางแผนให้ศศิเพื่อนของลูกสาวมาเป็นคุณผู้หญิงคนต่อไป เธอทำทุกอย่างเพื่อความรักที่เธอมีต่อทนายปราจิตแม้ว่าเธอจะไม่ได้อะไรตอบแทนเลยแต่เธอก็ทำเพราะความรัก แสดงให้เห็นว่าคุณหญิงอรุณวดีมีความซื่อสัตย์ต่อสามีและทำหน้าที่ในฐานะภรรยาได้อย่างสมบูรณ์แบบที่สุด

6) ความรู้สึกประทับใจในพฤติกรรมตัวละครที่มีความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติในด้านเป็นผู้ที่รักษาคำมั่นสัญญาไม่คิดประทุษร้ายต่อสังคมประเทศชาติมีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมของสังคมและประเทศชาติ

..ทุกวันนี้วาดมอง “คณฉัตร” ด้วยความรู้สึกอันไม่สบายใจ พร้อมเฝ้าหวังแต่ว่า ทั้งโลก ทั้งคน และทั้งสังคมจะเป็นเช่นไรก็ตาม มือเก่าๆที่ยึด “คณฉัตร” ไว้ให้มันคง ได้หลุดร่วงผล็อยไปเป็นลำดับ ขอแต่ให้มีมือใหม่ที่เปลี่ยนแปลงเข้ามาประคอง “คณฉัตร” ไว้ให้ความร่มเย็นแก่คนรุ่นหลังต่อไปก็เพียงพอแล้ว..

CHULALONGKORN UNIVERSITY

(ร่มฉัตร, 2530: 200)

ความรู้สึกประทับใจเมื่อมองเห็นมั่นวาดเป็นภาพสะท้อนให้เห็นถึงคนไทยคนหนึ่งที่ยึดมั่นในความถูกต้อง และความตระหนักในฐานะพลเมืองของสังคม ความจงรักภักดีที่มีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ การเปรียบ ร่มฉัตร เหมือนดั่ง สถาบันพระมหากษัตริย์ ที่เปรียบดั่งได้ร่วมพระบรมโพธิสมภารที่ให้ความร่มเย็นแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอด หากแม้ว่า การเปลี่ยนแปลงของสังคม การเมืองการปกครองจะเป็นเช่นไรแต่วาดตั้งมั่นเสมอว่า ความจงรักภักดีที่มีให้กับในหลวงจะยังคงอยู่ตลอดไป

สรุปได้จากการวิเคราะห์คุณค่าสุนทรียศาสตร์ของวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายในด้านความรู้สึกประทับใจในพฤติกรรมตัวละคร ที่แสดงให้เห็นถึงอารมณ์ที่แสดงออกในเชิงบวกทั้งความประทับใจ ชื่นชม ยกย่องสรรเสริญในการแสดงออกของความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน และความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติ ทั้งนี้นวนิยายในแต่ละเรื่องจะ

แสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมของตัวละคร ที่ผู้อ่านเกิดความประทับใจ ชื่นชม ยกย่องสรรเสริญตัวละครที่แตกต่างกันไปจนทำให้ผู้อ่านคล้อยตามการกระทำของตัวละครและนำไปสู่การเข้าถึงคุณค่าจริยศาสตร์ด้านคุณธรรมความซื่อสัตย์ที่แฝงอยู่ในพฤติกรรมตัวละครของเรื่องนั้นๆ และนำไปสู่การปลูกฝังคุณธรรมความซื่อสัตย์ที่จะเกิดขึ้นในตัวของผู้อ่านที่จะเห็นตัวละครเป็นแบบอย่างและนำไปสู่การปฏิบัติเพื่อพัฒนาตนเองต่อไป ทั้งนี้ความซื่อสัตย์ต่อตนเองจะเป็นรากฐานที่สำคัญที่จะนำไปพัฒนาสู่ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงานและความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติตามลำดับ

1.1.3 ความรู้สึกสะท้อนใจ

ความรู้สึกสะท้อนใจเป็นความรู้สึกของความเศร้าเสียใจ ผิดหวัง สงสาร หดหู่ที่มีต่อพฤติกรรมของตัวละคร ที่แสดงออกในด้านความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน และความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติ โดยแบ่งเป็นรายละเอียดดังนี้

1) ความรู้สึกสะท้อนใจในพฤติกรรมตัวละครที่มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองในด้านการเป็นผู้ที่รักษาคำพูด การคิด การกระทำ

..จิตพิสุทธิ์วิ้งจนเหนื่อยหอบหล่อนไม่หยุด เรือนหอหล่อนกำลังไฟไหม้ แต่หล่อนไม่ได้ห่วงเรือนหอ หล่อนห่วงบ้านเจ้าสัว และสำคัญที่สุดคือคุณหญิงผู้มีพระคุณ หล่อนอุ้มคุณหญิงไม่ไหวจึงใช้วิธีลาก ผลักจนในที่สุดก็ถึงตันร่างของท่านออกมา แต่ตัวหล่อนอยู่ด้านใน หลังคาพังยุบลงมา เพราะทานไฟไม่ไหว และมันทับลงมาบนต้นคอกับหลังของหล่อน จิตพิสุทธิ์ล้มลง ความรู้สึกทั้งมวลดับวูบ..

CHULALONGKORN UNIVERSITY

(บัวเลี้ยงน้ำ,2533: 278)

ความรู้สึกสะท้อนใจเศร้าใจทำให้เข้าใจว่าจิตพิสุทธิ์เป็นผู้รักษาคำพูดที่ให้ไว้กับคุณหญิงว่าจะดูแลคุณหญิงอย่างใกล้ชิดและใครจะมาทำอะไรคุณหญิงไม่ได้เธอสามารถแลกได้ด้วยชีวิต และการกระทำของเธอที่ได้เข้าไปช่วยชีวิตคุณหญิงจนทำให้เธอเสียชีวิตก็ได้แสดงออกอย่างชัดเจนถึงการรักษาคำพูดที่ให้กับคุณหญิงไว้ แม้แลกด้วยชีวิตก็ตาม

“หรือไม่ดี ท่านชายองค์นี้ดูท่าทางหล่อนไม่ไฉนเล่น..ถ้าจะรักแต่รูปก็เหลือพอแล้ว ลองถามดูว่าเคยเสด็จยุโรปมั๊ย ลงได้ตอบว่าเคยไปทุกแห่งละก็คงรวยไม่ไฉน เหลือแต่ปริญญาถ้าไม่มีก็ไม่เป็นไร สองข้อนั้นเหลือพอแล้ว หากมีก็ยังมีหน้ามีตาขึ้นไปอีก”

(เงา,2534: 49)

ความรู้สึกสะเทือนใจและผิดหวังในตัวชาลินี เธอแสดงออกทางคำพูด ความคิด และการกระทำที่แสดงถึงความไม่จริงใจและหลอกหลวงกับความรัก เธอคิดจะจับท่านชายเพียงแค่ว่ารูปร่างหน้าตาและทรัพย์สินสมบัติเท่านั้น แต่ในความรู้สึกที่แท้จริงแล้วเธอไม่ได้รักท่านชายเลย

“คุณไม่ต้องห่วงหรือกว่าจะต้องผูกพันกับผม หรืออยู่ท่ามกลางคนญี่ปุ่น จวบจนตลอดชีวิต คุณไม่ต้องกลัวหรือกว่า จะต้องประสบกับสิ่งที่คุณเกลียดชังตลอดไป **อิสระของคุณขึ้นอยู่กับความตายของผม และหรือถ้า...คุณต้องการเสมอ!**”

(คู่กรรม,2533: 744)

ความรู้สึกสะเทือนใจเศร้าใจที่ว่าโกโบริเป็นผู้รักษาคำพูด ความคิด และการกระทำเสมอมา เขาทำทุกอย่างเพื่ออังศุมาลินโดยไม่หวังผลตอบแทนว่าจะเป็นอย่างไรร

“วันที่ทารุณที่สุดในชีวิตของพี่เห็นจะเป็นวัน...แต่งงาน วันที่พี่รู้ตัวว่า **นุชจะหลุดลอยจากมือไปชั่วชีวิต**”

(หนี้รัก,2542: 578)

ความรู้สึกสะเทือนใจเศร้าใจทำให้เข้าใจว่าพี่ตุ้มมีความรักที่มั่นคงกับนุชเสมอมา แม้ว่าเขาต้องแต่งงานกับหนูอันด้วยเหตุผลของผู้ใหญ่แต่เขาก็รักนุชคนเดียว

หม่อมพรรณรายลุกขึ้น โกรธตัวสั่น ชี้น้ำตาว่า “**อิชาติชั่ว อิเด็กเนรคุณ** อาศัยข้าวแดงแกงร้อนเขากินแล้วยังบังอาจมาขึ้นเสียง ได้ยินกันไหม ทุก ๆ คนเห็นฤทธิ์เดชลูกของไอพนา **ไอไพร่สารเลวบ้างไหม?**”

(บ้านทรายทอง,2550: 186)

ความรู้สึกสะเทือนใจกับพฤติกรรมของหม่อมพรรณรายเธอเป็นผู้มีวาจาไม่ดี กล่าวหาผู้อื่นให้เกิดความเสื่อมเสียทั้งที่ไม่เป็นความจริง

2) ความรู้สึกสะเทือนใจในพฤติกรรมตัวละครที่มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองในด้านการเป็นผู้ที่รักษาคำมั่นสัญญา

.. พ่อแม่ปู่ย่าตายาย เคยรับราชการได้เบี้ยหวัดเงินปีมาเลี้ยงชีวิต **แต่ไม่เคยคิดเลยว่าเบี้ยหวัดเงินปีพวกนั้นจะมาต่อชีวิตคนรุ่นหลังให้มาคิดคดทรยศอย่างนี้**เรามันผิคน้ำสาบานก็ต้องเป็นอย่างนี้

(ร่มฉัตร,2530: 98)

ความรู้สึกสะเทือนใจเศร้าใจที่เห็นว่าแม่น้ำวัดผิตหวังในตัวลูกและสามีอย่างมาก เธอยึดมั่นในการทำหน้าที่การเป็นข้าราชการที่ดีของบรรพบุรุษ แต่ลูกและสามีของตนกลายเป็นผู้ที่ขาดความรับผิดชอบในการเป็นข้าราชการที่ดีของแผ่นดินและไม่ซื่อสัตย์ต่อคำมั่นสัญญาที่ให้ไว้ต่อแผ่นดิน เพราะการผิตน้ำสาบานคือการผิตคำมั่นสัญญาที่ให้ไว้ในพิธีดื่มน้ำสาบานตนต่อแผ่นดิน

“ไต่ยมใหม่คะ โกโบริ ถ้าคุณขึ้นไปอยู่บนดวงดาวหนึ่ง ณ ทางข้างเผือกโน้น ฉันก็จะตามขึ้นไปจนได้”

(คู่กรรม,2533: 978)

ความรู้สึกสะเทือนใจเศร้าใจในคำพูดของอังศุมาลินที่แสดงให้เห็นว่าเธอก็รักษาคำมั่นสัญญานั้นเช่นกันที่จะไปเจอกับโกโบริที่ทางข้างเผือก

ฉันพบพระวิญญูณของท่านวนเวียนอยู่ที่ตำหนักกรมม้า ท่านยังคงอยเจ้า นางมานแก้ว เจ้าสาวของท่านอยู่ และเจ้านางก็กลับมาในชาติใหม่อีกครั้งหนึ่งคือฉันเอง ด้วยเหตุนี้เอง ฉันจึงไม่อาจจะรับน้ำใจจากคุณชายจิรายุสได้ เธอไม่ใช่คู่ของฉัน ฉันจะทนอยู่กับอยู่ที่ตำหนักกรมม้าได้อย่างไร ในเมื่อท่านชายใหญ่ก็ยงวนเวียนอยู่แถวนี้

(แต่ปางก่อน,2552: 315)

ความรู้สึกสะเทือนใจเศร้าใจทำให้เข้าใจดีว่าราชวดีรู้เสมอว่าตนคือเจ้านางมานแก้วที่รอคอยท่านชายรังสิธรมาโดยตลอด และท่านชายรังสิธรรก็รอคอยเจ้านางมานแก้วเช่นเดียวกัน ดังนั้นแล้วคำมั่นสัญญาที่ให้ไว้ต่อกันจึงไม่เปลี่ยนแปลง เธอรอคอยท่านชายรังสิธรเสมอมาแม้คุณชายจิรายุสก็มีอาจมาแทนที่ได้ นับว่าเป็นการกระทำที่มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและรักษาคำมั่นสัญญามาโดยตลอด

3) ความรู้สึกสะเทือนใจในพฤติกรรมตัวละครที่มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองในด้านเป็นผู้ไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ไม่เบียดเบียน ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ไม่โยนความผิดให้ผู้อื่น กระทำความดีโดยไม่หวังผลตอบแทน

“ทีนี้มันมีปัญหา เราผ่านข้อเขียนได้แล้วแหละ แต่เขาเรียกสัมภาษณ์มากกว่าตำแหน่งตั้งเท่านี้ มีคนมากระซิบบว่าต้องจ่ายห้าหมื่นถึงจะได้ตำแหน่ง....นายพอมิให้เรายืมมัย...ไม่มีเงินสดก็ขายรถของนายไต้่นี่นา”

(สุดแต่ใจจะไขว่คว้า,2533:198)

“ถ้าเราได้เป็นตำรวจเราจะไปอยู่กองตรวจคนเข้าเมืองหรือติดต่อต่างประเทศ คิดว่าไม่นานก็ถอนทุนคืนได้ มีใช้นายหรือกาน่า...แล้วเพื่อให้อีกห้าหมื่นถ้ามันไม่พอ แสนนึ่งนี้เราใช้คืนนายแน่ อาจจะมีชายที่ตอนพ่อตายแล้วเราได้มรดก..หาไม่ยากหรอกเป็นตำรวจนะไม่กี่ปีก็นั่งรถเบนซ์กันแล้ว”

(สุดแต่ใจจะไขว่คว้า, 2533: 200)

ความรู้สึกสะเทือนใจและผิดหวังในตัวพรรณพงศ์ที่เขาไม่มีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ในการคิดทุจริตสอบเข้ารับราชการตำรวจ ไม่ทำตามกฎระเบียบที่กำหนดไว้ มีการติดสินบน นอกจากนี้เขายังมีความคิดว่าถ้าได้เป็นตำรวจแล้วจะมีการทุจริตในหน้าที่เพื่อได้มาซึ่งผลประโยชน์ส่วนตน

“..เพราะกุลาเอียงทำมึงเสียคน มึงรู้จักแต่หาสมบัติทางตัว แต่มึงไม่รู้จักสมบัติทางใจ หัวจิตหัวใจของมึงทำด้วยอะไร มึงขายน้องไปให้เขา ชมชื่น มึงทำได้...มึงไม่รู้จักความเป็นคนที่แท้จริง..”

(สุดแต่ใจจะไขว่คว้า, 2533: 289)

ความรู้สึกสะเทือนใจกับคำพูดของพ่อที่กล่าวถึงความเห็นแก่ตัวของพรรณพงศ์ ทำให้เข้าใจได้ว่าความมุ่งหวังและความสำเร็จที่พรรณพงศ์ต้องการแม้จะได้มาบนความเดือดร้อนของพี่น้องเขาก็ไม่สนใจแสดงให้เห็นว่าพรรณพงศ์มีนิสัยเห็นแก่ตัว เอาเปรียบ เห็นแก่ประโยชน์ของตนเอง ทุจริต ลักเล็กขโมยน้อย และทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ไม่ยอมรับผิดและกล่าวโทษผู้อื่น

“จำแม่หยกได้มั๊ยอนุคนสุดท้าย ตกบันไดกลิ้งตกมาคอหักตาย..เขาก็ว่ากันว่าคุณย่าปลัก กำลังท้องด้วย..”

(เงา, 2534: 78)

ความรู้สึกสะเทือนใจเป็นอย่างมากกับพฤติกรรมของคุณหญิงมุกผู้เป็นย่าที่ทำบาปไว้เยอะ สร้างความทุกข์ ความเดือดร้อนให้กับผู้อื่นจนทำให้ผู้อื่นถึงแก่ชีวิต

“ความผิดบาป ความชั่วร้ายจะได้ผลอย่างไรก็ตาม มันเป็นสิ่งที่ตามมา
 ภายหลัง **ตอนนี้ขอให้หม่อมฉันมีทุกสิ่งทุกอย่างตามที่หวังไว้แล้วกัน...**
 เพราะฉะนั้นยามมีชีวิตอยู่ ขณะนี้ขอให้หนูได้ทำอะไรอย่างที่ว่าเองอยาก
 ทำ ได้ใช้ชีวิตเสียให้เป็นสุข **กอบโกยทุกอย่างไว้ เพราะ...ยามตาย...หนู
 คงมดิ่งลงนรกชั้นต่ำสุด”**

(เงา,2534: 440)

ความรู้สึกสะเทือนใจและเศร้าใจเป็นอย่างมากกับความคิดและการกระทำของ
 ซาลินีเธอแสดงให้เห็นว่ามักได้ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนจนลืมนึกถึงความถูกต้อง เธอคิดแต่งงานกับ
 ท่านชายเพื่อทรัพย์สินสมบัติเท่านั้น และเธอเอาตัวเข้าแลกเพื่อได้มาซึ่งผลประโยชน์ของเธอ เธอไม่เห็น
 แก่คนอื่นและคิดถึงตนเองเท่านั้น และเธอได้ใช้ลูกสาวของเธอเองเป็นเครื่องมือกอบโกยผลประโยชน์
 จากสามีของเธอแม้ในเวลาต่อมาลูกสาวเธอเสียชีวิตลงด้วยการกระทำของเธอเองนับว่าเธอเลวมาก
 เห็นแก่ความสุขของตนและทำให้คนอื่นเดือดร้อนแม้ต้องแลกด้วยชีวิตของลูกสาวเธอก็ไม่สนใจ

“ถ้าไปอยู่บ้านเขาละก็อย่าทำโง่ไปนะ **ฉวยอะไรได้ต้องฉวยไว้ โภยอะไร
 ได้ต้องรับโภย..เราต้องฉลาดรู้มัยเป็นเมียเศรษฐีทั้งที่แล้วก็ต้องเอาให้ตั้ง
 ตัวได้แม่จะได้สบายน้องจะได้สบาย.. ..เพราะความจริงแม่ก็ไม่ใช่ว่าจน
 แต่เงินทองของแม่ ค่าเช่าที่ดินค่าเช่าบ้านหมดไปในขวดสุรา.. ”**

(น้ำผึ้งขม,2554: 11)

ความรู้สึกสะเทือนใจในพฤติกรรมของโรส เธอเป็นผู้สร้างความเดือนร้อนให้กับ
 ลูกเป็นอย่างมากเพียงเพื่อชดใช้กับความผิดที่เธอได้ทำไว้กับปฐิม เธอขายลูกสาวทั้งที่ลูกไม่เต็มใจ
 ในขณะที่เธอสอนลูกให้กอบโกยผลประโยชน์จากปฐิมบ้างเพื่อเธอจะได้สบาย เธอมีนิสัยชอบทานเหล้า
 และหมดเงินไปกับเหล้าอย่างมาก เธอไม่เคยคิดทำประโยชน์อะไรเลยมีแต่สร้างปัญหาให้กับลูกและ
 คนรอบข้าง

พระเนตรลูกวาวและชุ่มขวาง...เต็มไปด้วยแววมขื่นและเคียดแค้น
อาฆาต ยาถ้วนั้น...ฉันใส่ยาพิษลงไปเองกับมือ กลับมาอีก...ก็ต้องตาย
น้ำชาให้ครูราชาวดี...ให้กินทุกวัน...สิบวันจะตาย...

(แต่ปางก่อน,2552: 309)

ความรู้สึกสะเทือนใจและเศร้าใจในพฤติกรรมของท่านหญิงวิไลเรขาเธอเป็นผู้มีความอิจฉาริษยา จิตใจหยาบกระด้าง ไม่มีความเมตตาปราณี ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนและถึงแก่ความตาย เป็นผู้ที่มีจิตใจอาฆาตแค้น คำนึงถึงความสุขความพอใจของตัวเองเป็นที่ตั้ง เห็นแก่ตัว เอาเปรียบคนอื่น

“เราจะยุให้เจ้าผู้ชายมันพาเที่ยว เงิน-ความคเนง การเที่ยวเตร่ ขาดผู้แนะนำที่จะคอยเหนี่ยวรั้ง ทำลายคนหนุ่มสาวที่ขาดสติมาเสียมากต่อมากแล้ว”

(บ้านทรายทอง,2550: 250)

“โกงมันให้ตลอดจนตาย ลูกหลานจะได้สบาย นี้จะตายแล้วยังทิ้งทุกซ์ไว้ให้ลูกหลาน”

(บ้านทรายทอง,2550: 436)

“มันจะเป็นเจ้าของบ้านทรายทองก็ให้มันเป็นไป เราจะได้มีความชั่วช้า เลวทราม สกปรกของมันไว้แฉ โปยกันเล่นสนุก ๆ ยามว่าง”

(บ้านทรายทอง,2550: 438)

ความรู้สึกสะเทือนใจในการกระทำของหญิงเล็กเธอเป็นผู้ที่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ไม่มีความรับผิดชอบ กลั่นแกล้งและชักนำพจมานไปในทางเสื่อมเสีย เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน แย่งชิงบ้านทรายทองทั้งที่รู้ว่าไม่ใช่ของตนคิดคดโกงคนอื่น

อีรีนมันจ้างไอวีคนติดกัญชาข้างบ้านจำดำเชือดเพ็ญจันทร์ อีรีนมันทำได้ “แล้วไอ้ลูกเวรของมันก็เหมือนกัน หนอย บังอาจ กูจะต้องจัดการซะให้ถึงกระดูกถึงกะโหลก ไม่เอามันไว้ขวางหูขวางตาหรอก”

(ดอกกระถินริมรั้ว,2535: 280)

ความรู้สึกสะเทือนใจอย่างมากในการกระทำของนางรีนเธอเป็นผู้ที่มีจิตใจโหดเหี้ยม อิจฉาริษยา เธอวางแผนฆ่าจันทร์เพ็ญสำเร็จและพยายามฆ่าหยิกแต่ไม่สำเร็จเพื่อตัดปัญหาเรื่องมรดก เธอเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนสร้างความเดือดร้อนให้กับผู้อื่นจนถึงแก่ชีวิต

4) ความรู้สึกสะเทือนใจในพฤติกรรมตัวละครที่มีความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงานในด้านเป็นผู้กระทำในสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมายตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ของตนที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถเพื่อให้ภารกิจนั้นบรรลุซึ่งความสำเร็จ

“หนูมีพ่อเป็นข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ที่มีเวลาเพื่อเงินเพื่อ บ้านอื่น แต่ไม่เคยมีเวลาสำหรับลูกเมีย หนูมีแม่เป็นคุณหญิงนักสังคมสงเคราะห์ด้วยวง เข้าสมาคมได้ดีเยี่ยม แต่คนที่ไม่เคยถูก สงเคราะห์ คือ พ่อ ลูก กับคนในบ้าน...หนูเกิดมาดี พ่อดี แม่ดี เผ่าพงศ์ดี แต่ได้รับการอบรมอย่างเลว เพราะคนที่มีเวลาอบรมได้ก็คือคนใช้ในบ้านนั่นเอง !”

(เงา,2534: 439)

ความรู้สึกสะเทือนใจในคำพูดของชาลินีที่กล่าวถึงพ่อแม่ของเธอ พ่อแม่ของชาลินีขาดความบกพร่องในการทำหน้าที่พ่อและแม่ เลี้ยงลูกเติบโตมาด้วยวัตถุทำให้ชาลินีเป็นผู้พิการทางจิตใจ พ่อแม่ไม่ได้อบรมปณิธานคุณธรรมความดีงามให้กับเธอเลยจนเมื่อมารู้สึกผิดก็เมื่อสายไปแล้ว

5) ความรู้สึกสะเทือนใจในพฤติกรรมตัวละครที่มีความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงานในด้านไม่เล่นพรรคเล่นพวก ไม่ใช่ระบบอุปถัมภ์เพื่อเป็นช่องทางทำการทุจริตคิดมิชอบเพื่อประโยชน์ส่วนตนไม่เกรงกลัวอำนาจหรืออิทธิพลใดๆและยึดมั่นในความถูกต้อง

“ถ้าเราได้เป็นตำรวจเราจะไปอยู่กองตรวจคนเข้าเมืองหรือติดต่อต่างประเทศ คิดว่าไม่นานก็ถอนทุนคืนได้ มีใช้นายหอกหน้า...แล้วเผื่อไว้ อีกห้าหมื่นถ้ามันไม่พอ แสนนึ่งนี้เราใช้คืนนายแน่ อาจจะมีชายที่ตอนพ่อตายแล้วเราได้มรดก..หาไม่ยากหรอกเป็นตำรวจนะไม่กี่ปีก็นั่งรถเบนซ์กันแล้ว”

(สุดแต่ใจจะไขว่คว้า,2533: 200)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ความรู้สึกสะเทือนใจเศร้าใจในความคิดของพรรณพงศ์ ผู้ไม่มีความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงานในการคิดทุจริตสอรับราชการตำรวจ ไม่ทำตามกฎระเบียบที่กำหนดไว้ มีการติดสินบน และเล่นพรรคเล่นพวก นอกจากนี้เขายังมีความคิดว่าถ้าได้เป็นตำรวจแล้วจะมีการทุจริตในหน้าที่เพื่อได้มาซึ่งผลประโยชน์ส่วนตน

สรุปได้ว่าการวิเคราะห์คุณค่าสุนทรียศาสตร์ของวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายในด้านความรู้สึกสะเทือนใจในพฤติกรรมตัวละคร ที่แสดงให้เห็นถึงอารมณ์ความรู้สึกของความเศร้าเสียใจ ผิดหวัง สงสาร หดหู่ที่มีต่อพฤติกรรมของตัวละคร ที่แสดงออกในด้านความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน และความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติ ทั้งนี้นวนิยายในแต่ละเรื่องจะแสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมของตัวละคร ที่ผู้อ่านเกิดความความรู้สึกสะเทือนใจ ความเศร้าเสียใจ ผิดหวัง สงสาร หดหู่ในตัวละครที่แตกต่างกันไปจนทำให้ผู้อ่านคล้อยตามอารมณ์ความรู้สึกนั้น

ในการกระทำของตัวละครและนำไปสู่การเข้าถึงคุณค่าจริยศาสตร์ด้านคุณธรรมความซื่อสัตย์ที่แฝงอยู่ในพฤติกรรมตัวละครของเรื่องนั้นๆ และนำไปสู่การปลูกฝังคุณธรรมความซื่อสัตย์ที่จะเกิดขึ้นในตัวของผู้อ่านที่จะเห็นตัวละครทั้งที่เป็นแบบอย่างที่ดีและแบบอย่างที่ไม่ดีจนนำไปสู่การรับรู้และเข้าใจเพื่อนำไปพัฒนาตนเองต่อไป ทั้งนี้ความซื่อสัตย์ต่อตนเองจะเป็นรากฐานที่สำคัญที่จะนำไปพัฒนาสู่ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงานและความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติตามลำดับ

1.1.4 ความรู้สึกหวาดกลัว

ความรู้สึกหวาดกลัวเป็นความรู้สึกของความกลัวที่มีต่อพฤติกรรมของตัวละครที่แสดงออกในด้านความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน และความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติ โดยแบ่งเป็นรายละเอียดดังนี้

“..เจ้าเคยอ้างดินฟ้าเป็นพยาน แต่แล้วเจ้าก็หัวเราะเยาะ เจ้าเคยสาบานด้วยปากแต่ใจเจ้าดูหมิ่นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เจ้าเคยให้สัญญาแต่เจ้าก็ตระบัดสัญญา ถึงคราวแล้วที่เจ้าต้องชดใช้ข้อผิดบาปเหล่านั้น..”

(เงา,2534: 105)

ความรู้สึกหวาดกลัวกับผลของการกระทำของนายพลผู้หนึ่งที่ไม่รักษาคำสัญญาที่ให้ไว้ต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ จนทำให้เขาต้องมียันเป็นไปถึงแก่ชีวิตด้วยการประสูติเหตุทางรถยนต์

“..ตัวมนุษย์เองเป็นผู้กำหนดชะตากรรมของตัวเองทั้งนั้น ผู้หญิงคนนี้เพียงแต่แสดงให้เห็นว่า กฎแห่งกรรมย่อมทรงความศักดิ์สิทธิ์เสมอ บุคคลใดหว่านพืชใดไว้ก็ต้องเก็บผลนั้นในเนื้อหาของตนเอง

เธอหว่านพืชแห่งความเห็นแก่ตัว ความใจดำอันโหดร้ายภายใต้ใบหน้าอันงดงาม กฎแห่งกรรมแสดงให้เห็นว่า ใบหน้าของคนที่มีนิสัยใจคอเช่นนั้นควรเป็นอย่างไร”

(เงา,2534: 217)

ความรู้สึกหวาดกลัวในความคิดและการกระทำของท่านชายวสวัต เขาเป็นผู้ยึดมั่นในความถูกต้องและทำหน้าที่ของตนเองอย่างเต็มความสามารถในฐานะพญามัจจุราชที่มาอยู่บนโลกมนุษย์เพื่อที่จะให้มนุษย์ได้เกิดสำนึกในความคิดที่จะทำความดีให้มากขึ้น ท่านได้กล่าวว่า กฎแห่งกรรมย่อมทรงความศักดิ์สิทธิ์เสมอในการที่จะบอกกับมนุษย์ว่าเราทำกรรมไว้อย่างไรกรรมนั้นก็จะต้องสนองกลับมามีอย่างนั้น สิ่งที่ท่านได้กล่าวมาเป็นการสอนมนุษย์ให้คำนึงถึงเรื่องบาป บุญ คุณ โทษ ให้มากๆ

สรุปได้ว่าจากการวิเคราะห์คุณค่าสุนทรียศาสตร์ของวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายในด้านความรู้สึกหวาดกลัวเป็นความรู้สึกของความกลัวในพฤติกรรมตัวละครที่แสดงให้เห็นถึงอารมณ์ความรู้สึกหวาดกลัวในพฤติกรรมของตัวละครที่แสดงออกในด้านความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน และความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติ ทั้งนี้นวนิยายในแต่ละเรื่องจะแสดงให้เห็นถึงพฤติกรรมของตัวละครที่ผู้อ่านเกิดความรู้สึกหวาดกลัวไปกับพฤติกรรมของตัวละครที่แตกต่างกันไปตลอดจนเห็นผลของการกระทำหรือผลแห่งกรรมนั้นว่าน่ากลัวเพียงใดจนทำให้ผู้อ่านคล้อยตามอารมณ์ความรู้สึกนั้นในการกระทำของตัวละครและนำไปสู่การเข้าถึงคุณค่าจริยศาสตร์ด้านคุณธรรมความซื่อสัตย์ที่แฝงอยู่ในพฤติกรรมตัวละครของเรื่องนั้นๆ และนำไปสู่การปลูกฝังคุณธรรมความซื่อสัตย์ที่จะเกิดขึ้นในตัวของผู้อ่านที่จะเห็นตัวละครทั้งที่เป็นแบบอย่างที่ดีและแบบอย่างที่ไม่ดีจนนำไปสู่การรับรู้และเข้าใจเพื่อนำไปพัฒนาตนเองต่อไป ทั้งนี้ความซื่อสัตย์ต่อตนเองจะเป็นรากฐานที่สำคัญที่จะนำไปพัฒนาสู่ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงานและความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติตามลำดับ

สรุป

จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายทั้ง 51 เรื่องผ่านพฤติกรรมตัวละคร พบว่าคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์เกิดจาก อารมณ์ ความรู้สึกศรัทธา ความรู้สึกประทับใจ ความรู้สึกสะเทือนใจและเศร้าเสียใจ ความรู้สึกหวาดกลัว ที่มาจากพฤติกรรมตัวละคร ทำให้ผู้อ่านเกิดจินตนาการโดยส่งผลกระทบต่ออารมณ์และความคิดของผู้อ่านและเกิดอารมณ์คล้อยตามตัวละครตัวนั้นที่แสดงออกว่าเกิดความศรัทธา ความประทับใจ ความสะเทือนใจเศร้าใจ ความหวาดกลัวกับตัวละครแต่ละตัวที่แตกต่างกันไป แสดงให้เห็นว่าคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์มีพลังในการจุดประกายความคิดจนก่อให้เกิดคุณค่าทางจริยศาสตร์ที่ผู้อ่านตระหนักรู้ในคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากพฤติกรรมของตัวละครทั้งพฤติกรรมในเชิงบวกและเชิงลบ และผลกระทบที่เกิดขึ้นกับพฤติกรรมเหล่านั้น หากตัวละครนั้นยึดมั่นในคุณธรรมความซื่อสัตย์ต่อตนเอง หน้าที่การงาน สังคมและประเทศชาติแล้วก็จะได้รับผลด้านบวกกับตนเอง แต่หากตัวละครนั้นไม่ยึดมั่นในคุณธรรมความซื่อสัตย์ต่อตนเอง หน้าที่การงาน สังคมและประเทศชาติแล้ว ตัวละครนั้นก็ได้รับผลกระทบที่ได้กระทำลงไป ทำให้ผู้อ่านเข้าใจพฤติกรรมตัวละครมากขึ้นและรับรู้ถึงความคิด ทัศนคติของตัวละครจนเกิดการตระหนักรู้ในคุณค่าทางจริยศาสตร์ คุณธรรมความซื่อสัตย์ที่แฝงอยู่กับตัวละครตัวนั้นจนนำไปสู่การรับรู้ เข้าใจและปฏิบัติตาม

1.2 คุณค่าด้านจริยศาสตร์

การวิเคราะห์คุณค่านวัตกรรมไทยประเภทนวนิยาย ด้านจริยศาสตร์ จากนวนิยาย 51 เรื่อง วิเคราะห์จากพฤติกรรมตัวละคร รายละเอียด ดังนี้

1.2.1 ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง

ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง หมายถึง เป็นผู้ที่รักษาคำพูด การคิด การกระทำ รักษา คำนับสัญญา กระทำในสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย ไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ไม่เบียดเบียน ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ไม่โยนความผิดให้ผู้อื่น กระทำความดีโดยไม่หวังผลตอบแทน ทั้งนี้ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง แบ่งได้เป็น 4 ด้าน ดังนี้

- 1.2.1.1) เป็นผู้รักษาคำพูด การคิด การกระทำ
- 1.2.1.2) เป็นผู้รักษาคำนับสัญญา
- 1.2.1.3) เป็นผู้กระทำในสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย
- 1.2.1.4) เป็นผู้ไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ไม่เบียดเบียน ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ไม่โยนความผิดให้ผู้อื่น กระทำความดีโดยไม่หวังผลตอบแทน

1.2.1.1 ความซื่อสัตย์ต่อตนเองเป็นผู้ซึ่งการรักษาคำพูด การคิด การกระทำ จากการวิเคราะห์นวนิยาย 51 เรื่องผ่านพฤติกรรมตัวละคร พบว่า นวนิยายที่แสดงออกซึ่งความซื่อสัตย์ต่อตนเองเป็นผู้ซึ่งการรักษาคำพูด การคิด การกระทำ มีจำนวน 32 เรื่อง ดังนี้

ปูว่า..ความจริงใจต่อกันเป็นหัวใจของการค้า หากคนเราขาดความซื่อใจและซื่อสัตย์ต่อกัน ก็ยากที่จะทำการค้ากันได้ และต่อให้สัญญาละเอียดรัดกุมเพียงไร คนที่ไม่ซื่อก็อ่ยมคิดหาทางหลบเลี่ยงไปต่างๆ นานา แล้วไอ้สัญญาแสนวิเศษฉบับนั้นก็คงเป็นเพียงกระดาษเช็ดกัน สู้คำพูดที่อยู่ในใจของเราไม่ได้..

(ลวดลายมังกร,2532: 166)

เหลียงมีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ต่อธุรกิจของตนคำนึงถึงผลประโยชน์ทั้งตนเองและบริษัทคู่ค้าโดยที่พยายามทำให้เกิดความพึงพอใจทั้งสองฝ่ายและมีความซื่อใจต่อกันแสดงให้เห็นว่าเหลียงมีความรับผิดชอบ ความจริงใจ และความซื่อสัตย์ต่อลูกค้าด้วย

..แกอย่างกลัวไปหน่อยเลย ผู้หญิงนะถูกตัวทั้งกันเยอะแยะ จะกลัวอะไร **ที่ถึงไม่หยุดทำงาน เมื่อเกิดอะไรขึ้นเราก็งยังมีอาชีพ** ขึ้นคิดสั้นๆ เลิกงานหมดให้ผิวหาเลี้ยง พอตัวทั้งก็กลายเป็นคนสิ้นไร้ไม่ตอก **ที่ทำอะไรคิดหน้าคิดหลังเสมอแหละ คิดถึงตัวเอง คิดถึงอนาคตของพวกเขา นึกถึงแม่ นึกถึงหลาน..**

(ผู้หญิงคนนั้นชื่อบุญรอด,2528: 201)

บุญรอดเป็นผู้หญิงแกร่ง ไม่กลัวอะไรทั้งสิ้น กล้าเผชิญปัญหาทุกอย่าง จนสามารถสร้างฐานะขึ้นมาได้และเป็นเสาหลักให้ครอบครัว ทั้งนี้เธอเป็นคนที่รักษาคำพูด การคิด การกระทำ **ว่าจะทำอะไรแล้วต้องทำให้สำเร็จ** ตลอดจนมีความหยิ่งทะนงในศักดิ์ศรีของตนเองและนึกถึงประโยชน์สุขของพี่น้องเป็นสำคัญแม้ตนจะต้องพยายามต่อสู้มากแค่ไหนก็ตาม

..จิตจะมาอยู่เฝ้าท่าน ใครจะมาทำอะไรคุณท่านไม่ได้ จิตไม่ยอม **ให้มันข้ามศพจิตไปก่อน....** เพราะคืนนั้นจิตพิสุทธ์ชนหมอนกับผ้าห่มเข้าไปนอนที่หน้าเตียงของคุณหญิงท่านจริงๆ คุณหญิงไล่ให้ไปนอนหล่อนก็ไม่ยอมไป..

(บัวเลี้ยงน้ำ,2533: 185)

..จิตพิสุทธ์ระแวงเสียไปหมดทุกอย่าง หล่อนเฝ้าสังเกตว่ามนตราเคยเข้าไปใกล้น้ำชาของท่านหรือไม่ หล่อนตั้งโต๊ะอาหารให้ท่านทุกมื้อ ก่อนอาหารทุกมื้อหล่อนจะนำอาหารอย่างละหนึ่งช้อนให้แมวกินเพื่อตรวจสอบว่าอาหารมีพิษหรือไม่..

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

(บัวเลี้ยงน้ำ,2533: 185)

CHULALONGKORN UNIVERSITY

..จิตพิสุทธ์คิดถึงแต่คำสอนของคุณย่าที่ฝังอยู่ในสมองว่าให้มีความกตัญญูคุณหญิงท่าน เพราะท่านมีพระคุณชุบชีวิตกำพว้าของหล่อนให้รอดมาได้ หล่อนพร้อมจะมอบกายถวายชีวิตและทำตามคำสั่งของท่านทุกประการ..

(บัวเลี้ยงน้ำ,2533: 254)

..จิตพิสุทธ์วิ่งจนเหนื่อยหอบห่อล่อนไม่หยุด เรือนหอบห่อล่อนกำลังไฟใหม่ แต่
ห่อล่อนไม่ได้ห้วงเรือนหอบ ห่อล่อนห้วงบ้านเจ้าสัว และสำคัญที่สุดคือ
คุณหญิง ผู้มีพระคุณ ห่อล่อนอ้อมคุณหญิงไม่ไหวจึงใช้วิธีลาก ผลักจนในที่สุด
 ก็กลิ้งดินร่ำงของท่านออกมา แต่ตัวห่อล่อนอยู่ด้านใน หลังคาพังยุบลงมา
 เพราะทานไฟไม่ไหว และมันทับลงมาบนต้นคอกับหลังของห่อล่อน จิตพิสุทธ์
 ล้มลง ความรู้สึกทั้งมวลดับวูบ..

(บัวเลี้ยงน้ำ,2533: 278)

จิตพิสุทธ์เป็นผู้รักษาคำพูดที่ให้ไว้กับคุณหญิงว่าจะดูแลคุณหญิงอย่างใกล้ชิดและ
 ใครจะมาทำอะไรคุณหญิงไม่ได้เธอสามารถแลกได้ด้วยชีวิต และการกระทำของเธอก็ได้แสดงออก
 อย่างชัดเจนถึงการรักษาคำพูดที่ให้ไว้กับคุณหญิงไว้ แม้แลกด้วยชีวิตก็ตาม

วันเสาร์อาทิตย์บางที่จินดาหราชับรถหายไปสองสามชั่วโมง บอกว่าไป
หาเพื่อน ไปซื้อหนังสือ มุกระวีก็ไม่ได้สนใจถามอะไร ห่อล่อนไม่รู้ว่า
 ความสัมพันธ์ของพี่สาวกับภุริภพคืบหน้าไปไกล จินดาหราชอาจจะไว้ตัว
 เป็นกุลสตรีแต่ห่อล่อนก็นัดพบกับภุริภพบ่อยครั้ง

(ตะวันชิงพลบ,2534: 8)

จินดาหราชาคิด แต่ฉันควรจะมีทางเลือกบ้าง ถ้าสืบสกุลสนใจฉัน ฉันก็จะ
ลองคบหาดูใครจะทำไม

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

(ตะวันชิงพลบ,2534: 251)

CHULALONGKORN UNIVERSITY

“หรือถึงที่นี้ไม่ต้องการเรา เราก็กลับไปอยู่กับคุณมุ่ได้เสมอทุกเวลา แต่
เราต้องมีความกตัญญูเราทำงานกับท่านมาตั้งแต่รุ่นพ่อรุ่นแม่”

(ตะวันชิงพลบ,2534: 284)

จินดาหราชเป็นผู้ที่ไม่รักษาคำพูดที่ให้ไว้กับพ่อ แม่ ว่าจะไม่มีแฟนในวัยเรียนแต่กลับ
 หลังเธอก็นัดพบกับภุริภพจนถึงขั้นเป็นสามีภรรยากันทางพฤตินัย นอกจากนี้เธอยังแสดงออกทาง
 ความคิดว่าเธอไม่ซื่อสัตย์ต่อภุริภพสามีทางพฤตินัยโดยการคิดหาผู้ชายคนใหม่ ในขณะที่ฉัตร
 แสดงออกทางคำพูด ความคิด และการกระทำที่เขางจะจงรักภักดีกับครอบครัวหนูมุ่ตลอดไปในฐานะ
 ที่เขาเติบโตมาจากที่นี่และเขาต้องตอบแทนบุญคุณของเจ้าแม่ที่เลี้ยงดูมาในฐานะคนงานเก่าแก่ตั้งแต่
 รุ่นพ่อรุ่นแม่

“พ่อผมไม่เหมือนตอไพลอย่างผมหรอกนะ พ่อผมหล่อออกสาวๆก็ติดกัน
เกเรียว แต่พ่อผมไม่เล่นด้วย”

(ผู้ใหญ่ลีกับนางมา,2540: 100)

ครอบครัวแล้ว

ผู้ใหญ่ลีมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองโดยไม่สนใจผู้หญิงอื่นที่มาชอบเพราะตัวเองมี

นายสมศักดิ์อดออ่อน ยิ้มทั้งปากและนัยน์ตา ปากของนายสมศักดิ์ว่า
อยากพบคุณหญิงโสภากแต่ตาของนายสมศักดิ์หวานยิ้มจับอยู่ที่อิสรา
“ถ้าผมสมปรารถนาเมื่อไหร่ ผมจะยกชีวิตและร่างกายของผมให้กับคุณ
อุษา”

(อิสรา,2539: 31)

“ชีวิตและร่างกายของคุณหญิงต่างหากที่เป็นของผม แต่ชีวิตและ
ร่างกายของผมยกให้คุณอุษาอีกต่อหนึ่ง”

(อิสรา,2539: 53)

นายสมศักดิ์กลับคิดเรื่อยเปื่อยเล่นๆไปว่า เมื่อคุณหญิงรักอิสราถึงขนาดนี้
หากว่าเขาจะขออิสราเป็นภรรยาอีกสักคน คุณหญิงจะขัดข้องหรือไม่หนอ

(อิสรา,2539: 152)

“คุณหญิงเองก็รักคุณสาอยู่ไม่น้อย ผมคิดว่าคุณหญิงไม่รังเกียจคุณสา
เรื่องก็คงจะไม่มีอะไร เราก็คงมีความสุขด้วยกันทุกคน ถึงอย่างไรผมก็
จะต้องยกคุณหญิงให้ เป็นใหญ่กว่าเสมอ” ดูเถะ นายสมศักดิ์เริ่มวางตัว
เป็นบุรุษมีเมียสองแล้ว

(อิสรา,2539: 236)

“ตัวเองไม่สบาย เจ็บออกแอดเหมือนคนพิการ ไร้อารมณ์เราหาทางออกก็
หึ่งหวง แล้วจะทำอย่างไร จะว่าผมนอกใจก็ยอมรับหละ แต่มันจำเป็น..มัน
จำเป็นจริงๆ”

(อิสรา,2539: 239)

นายสมศักดิ์ เป็นคนที่ไม่มีความซื่อสัตย์ทั้งต่อตนเองและผู้อื่นนั่นคือคุณหญิงผู้
เป็นภรรยา เขาไม่รักษาคำพูด และการกระทำของเขาที่แสดงออกว่าเป็นคนเจ้าชู้ ไม่ยอมรับว่าตนเอง

ผิด เขาแต่งงานกับคุณหญิงและต้องการอิสานเป็นภริยาด้วยเพียงข้ออ้างว่าคุณหญิงไม่สบาย และการหาเหตุผลของเขามาอธิบายนั้นล้วนเป็นข้ออ้างของคนเห็นแก่ตัวทั้งสิ้น

“ได้..เขาคงไม่ถือพระแก่ๆ ว่ารุ่มร่ามนะ จะไปปรับท่านไปส่งท่าน
เหมือนตอนเป็นฆราวาส..หน้าที่ครั้งสุดท้าย ต้องทำแน่คงวันนี้ละนะ”

(คำมั่นสัญญา, 2538: 329)

จำใจไหวเมื่อยอยู่ในสมณะสงฆ์แต่ความรู้สึกที่เคารพรักและจงรักภักดีต่อคุณชลิทไม่เคยจางหายไปยังคงแสดงออกด้วยการทำหน้าที่ของลูกน้องที่มีต่อนายเป็นครั้งสุดท้าย

“หรือไม่ดี ท่านชายองค์นี้ดูท่าทางหล่อไม่ใช่เล่น..ถ้าจะรักแต่รูปก็เหลือ
พอแล้ว ลองถามดูว่าเคยเสด็จยุโรปมั๊ย ลงได้ตอบว่าเคยไปทุกแห่งละก็
คงรวยไม่ใช่เล่น เหลือแต่ปริญญาถ้าไม่มีก็ไม่เป็นไร สองข้อนั้นเหลือ
พอแล้ว หากมีก็ยังมีหน้ามีตาขึ้นไปอีก”

(เงา, 2534: 49)

ชาลินี เธอแสดงออกทางคำพูด ความคิด และการกระทำที่แสดงถึงความไม่จริงใจและหลอกลวงกับความรัก เธอคิดจะจับท่านชายเพียงแค่รูปร่างหน้าตาและทรัพย์สินสมบัติเท่านั้น แต่ในความรู้สึกที่แท้จริงแล้วเธอไม่ได้รักท่านชายเลย

“..แกชอบทำบุญเอาหน้าภาวนากันตาย เรื่องสงเคราะห์นั้นสงเคราะห์นี้
แกชอบนักแต่ต้องประกาศชื่อเป็นกรรมการกับเขาด้วย ไม่งั้นจ้ำก็ไม่
สงเคราะห์..แมวต้องแกยงสั่งให้คนเอาไปปล่อยกัลวลูกออกเปลืองข้าว ”

(เงา, 2534: 183)

คุณหญิงโสภีแม่ของชาลินีผู้ที่ไม่ซื่อสัตย์ต่อตนเองเธอทำบุญเอาหน้าและหวังผลตอบแทน ไม่ได้ทำบุญด้วยใจจริง ทุกอย่างเธอทำเพราะหน้าตาทางสังคม

“ผู้หญิงก่อน แล้วเงินมาทีหลัง..แต่สำหรับหม่อม เงินทำให้หม่อมอยู่ได้
ทำให้มีหน้ามีตา สังคมทุกวันนี้เขานับถือกันด้วยสิ่งนี้สิ่งเดียว..”

(เงา, 2534: 202)

“ถ้าหม่อมรับเงินก็ยังคงจะเป็นความเลวอยู่นั่นเอง ที่รับเงินคนอื่นมาเพื่อ
ทำให้ตัวเองทำดี.. หากหม่อมจะดีหรือเลวก็ขอให้ดีเพราะตัวเองเถอะ
หม่อม”

(เงา, 2534: 229)

“เธอนี้เป็นทั้งนักบุญและคนบาปได้พร้อมๆกันทีเดียว.”

(เงา,2534: 208)

อิศราเป็นผู้มีทั้งความดีและความชั่วพอกๆกัน เขาขาดความจริงใจกับคนรอบข้าง คิดจะแต่งงานกับผู้หญิงเพื่อหวังผลประโยชน์ แต่ในขณะที่เดียวกันเขากลับมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองในการนำเงินมาคืนท่านชายและไม่คิดจะนำเงินนั้นมาเป็นของตน

“..ถ้าเขารักใคร และใครแสดงความจงรักภักดีต่อเขาแล้วปุริมจะกลับเป็นอีกคนหนึ่งทีเดียว เขาจะกลายเป็นสุภาพบุรุษที่อ่อนโยน..มีผู้หญิงคนเดียวในชีวิตของเขาที่ทำให้ชีวิตเขาระเริงไปด้วยความหลงใหลใฝ่ฝัน และจบลงด้วยความพิเนาศ เขาหมดตัวพร้อมกับเสียรัก เพราะแม่ถีบหัวเขาส่ง แล้วผลไปแต่งงานกับคุณพ่อซึ่งไ้จากเมืองนอก ตั้งแต่นั้นมาเขาก็กลายเป็นอีกคนหนึ่งไม่มีความอ่อนโยนกับผู้หญิง คิดแต่ทำลาย..”

(น้ำผึ้งขม,2554: 87)

“..แม่คิดว่าคนอย่างปุริมต้องเอาชนะด้วยความซื่อไม่ใช่ด้วยความคด..”

(น้ำผึ้งขม,2554: 87)

ปุริม โดยพื้นฐานเป็นผู้มีความจริงใจและซื่อสัตย์กับความรักมาก แต่สิ่งหนึ่งที่ทำให้เขากลายเป็นคนเห็นแก่ตัวและไม่ศรัทธาในความรักนั้นคือผู้หญิงที่ชื่อโรส คนที่ทรยศความรักต่อเขา โรสทิ้งเขาเพื่อไปแต่งงานกับพ่อของกังสตาลที่ดูดีกว่านับว่าโรสขาดความจริงใจและไม่ซื่อสัตย์ต่อความรัก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

“..เขาว่า ความรักที่เขามีให้ฉันซื่อไม่ได้ด้วยเงิน..”

“คุณจงได้แสดงแล้วว่า เขารักคุณด้วยใจบริสุทธิ์ ไม่ได้หวังเงินทองทรัพย์สินของคุณเลย ถ้าเป็นดิฉัน ดิฉันก็ภูมิใจ ดีใจที่ผู้หญิงคนหนึ่ง จงรักภักดีต่อดิฉันด้วยใจจริง คนสมัยนี้หายากนักที่จะมีใจอย่างคุณจง”

(น้ำผึ้งขม,2554: 293)

จวงจันทรผู้แสดงออกทั้งความคิด คำพูดและการกระทำว่าเธอซื่อสัตย์ต่อความรักที่มีให้ปุริมแม้ว่าเธอเองก็รู้อยู่แก่ใจว่าปุริมไม่ได้รักเธอ โดยที่เธอเองรักปุริมอย่างที่ไม่ได้หวังผลตอบแทนแต่อย่างใด

ตรงนั้นมันมืด พอติยายเมี้ยนฉายไฟมาพบเข้า เขาคงคิดว่าหนูแอบไปพบ
โกโบริ หนูจะอธิบายอะไรให้แกฟังก็ได้ “ใจคนถ้าคิดไม่ตี เวลามอง
อะไร มันเห็นเป็นของไม่ตีไปเสียหมดแหละลูก แกจะพูดยังงี้ก็ช่างแก”

(คู่กรรม, 2533: 453)

จริง

ยายเมี้ยนเป็นผู้มีพฤติกรรมสอดรู้สอดเห็นและไม่ระวังคำพูด พูดปดไม่เป็นความ

ลึงไปก็คือ “หัวใจ” ที่มีแต่จะให้เธอตลอดมา ให้ความรัก ความอาทร
ไม่สร้างซา ให้อย่างไม่มีขีดค้น ให้ทั้งๆ ที่รู้ว่าจะไม่มีการได้รับ
ผลตอบแทนจากการให้มันเลย.. คุณมีเหตุผลของคุณ ผมมีหัวใจของผม
เท่านั้นที่พอ ถ้าผมตาย ผมก็คงพาหัวใจรักของผมติดไปด้วย

(คู่กรรม, 2533: 748)

โกโบริเป็นผู้รักษาคำพูด ความคิดและการกระทำเสมอมา เขาทำทุกอย่างเพื่อ
อังศุมาลินโดยไม่หวังผลตอบแทนว่าจะเป็นอย่างไร

อังศุมาลินก็ยินดีจะแลกทุกสิ่งทุกอย่างในชีวิต เพื่อความปลอดภัยของ
เขาผู้นั้น “อย่าถามนะคะว่า มันมากแค่ไหน คุณเป็นคนได้มันไปเป็นคน
แรก และคนสุดท้าย”

(คู่กรรม, 2533: 969)

อังศุมาลินเป็นผู้รักษาคำพูดและการกระทำของตนเองในการแสดงออกซึ่งความ
รักที่มีต่อโกโบริเสมอมาจวบจนวาระสุดท้าย

“ถ้าจะโกรธ ขอให้โกรธที่คนเดียว เพราะความรักนั้นห้ามกันไม่ได้ เมื่อที่
รักใคร่อย่อมยกย่องคนนั้นเป็นเมียได้เพียงคนเดียว”

(แต่ปางก่อน, 2552: 237)

ท่านชายรังสิธรเป็นผู้รักษาคำพูด เมื่อรักใคร่ก็รักคนนั้นเพียงคนเดียวนั่นคือเจ้า

นางน้อย

ทำตัวเร่ร่อนสัญจรจากผู้ชายคนนี้ ไปควงผู้ชายคนนั้น
แล้วกลับมาหาคนเก่า

(แต่ปางก่อน,2552: 294)

คุณหญิงสวรรยาไม่รักษาคำพูด มีพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม คบหาผู้ชายหลายคน
ทั้งที่ตนมีคู่ครองแล้วแสดงให้เห็นถึงความไม่ซื่อสัตย์ในด้านคำพูดและการกระทำ

“แต่ลูกเป็นลูกของพ่อ พ่ออยากจะปั้นให้ลูกมีดวงใจแกร่ง แต่ซื่อสัตย์
เหมือนแม่ของลูก เขามีแต่ความจงรักภักดี ความซื่อสัตย์”

(บ้านทรายทอง,2550: 29)

แม่พจมานเป็นผู้มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและบุคคลอื่นโดยเฉพาะสามีและเป็น
แบบอย่างที่ดีให้กับพจมาน

“มันจะยุติธรรมดีหรือครับ? ที่เราจะไม่ต้อนรับคนของเขา ลูกหลานของ
เขาให้อยู่ในบ้านทรายทอง กลับจะหาวิธีที่จะเลือกใส่เด็กนั้นออกไปให้
พ้นจากความครอบครอง น้ำพนกก็ตายแล้ว พจมานกำพร้าพ่อ ทั้งสาว
และไม่ประสา ผมเห็นว่า หน้าที่ของผม ควรช่วยทั้งเงิน และทั้งเมตตา
จิตด้วยซ้ำไป”

(บ้านทรายทอง,2550: 228)

“ถ้าเด็กคนนี้เป็นศัตรูของผม บ้านทรายทองจะต้องถูกแบ่งแยกขาย
ทอดตลาดอย่างมิใช่ปัญหาและมันไม่ยุติธรรมเลย ที่เขาเป็นเจ้าของบ้าน
ครึ่งหนึ่ง กลายเป็นผู้อาศัยที่ถูกพวกเราซึ่งความจริงเป็นผู้อาศัย ตูถูกดู
แคลนเหยียดหยามราวกับคนใช้”

(บ้านทรายทอง,2550: 230)

คุณชายกลางเป็นผู้มีความซื่อสัตย์ต่อความคิด คำพูดและการกระทำเสมอมาที่จะ
ไม่เอาเปรียบพจมานและต้องการที่จะช่วยเหลือพจมานเพื่อสิ่งที่ถูกต้อง

“เธอรับปากกับน้องกลางไว้ว่า เธอจะดูแลพจมานเพื่อตอบแทนคุณความดีของเขา แต่เธอทรยศต่อเขา **ทรยศต่อคำพูดของเธอเอง** ชักพาเด็กไปในทางเสียหายเรื่อยมา เธอจะต้องได้รับกรรมนั้น”

(บ้านทรายทอง,2550: 369)

หญิงเล็กไม่มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองไม่รักษาคำพูด เธอรับปากชายกลางจะดูแลพจมานแต่กลับชักนำไปให้พจมานไปในทางเสื่อมเสีย

คุณเขยเอื้อมมือมาพาตไว้บนขาพลอยแล้วก็พูดว่า “**ฉันทนหนึ่งละที่จะไม่ทิ้งพี่ทิ้งน้อง**” สำหรับคุณเขยนั้น ความจนหรือความเป็นเศรษฐีไม่สามารถจะเปลี่ยนนิสัยใจคอหรือลักษณะอันแท้จริงเสียได้ **จะมีหรือจะจน คุณเขยก็ยังเป็นคุณเขยอยู่นั่นเอง..คุณเขยให้ของพลอยมาตั้งแต่พลอยมีฐานะต่ำกว่า ถึงเตี้ยวันนี้คุณเขยก็ยังเป็นฝ่ายให้ และยังคงให้อยู่ตลอดไป จนกว่าคุณเขยจะตายโดยไม่เคยนึกจะเอาสิ่งใดตอบแทนเลย**

(สี่แผ่นดิน,2550: 422)

คุณเขยเป็นผู้รักษาความคิด คำพูดและการกระทำที่แสดงออกว่าเป็นคนรักพี่รักน้องเสมอมาและให้โดยไม่หวังผลตอบแทน

“อย่างฉันทนกับแม่พลอยนี้แหละ **ตั้งแต่อยู่ด้วยกันมาฉันทนยังไม่เคยคิดนอกใจเลย**”

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

(สี่แผ่นดิน,2550: 508)

คุณเปรมมีความซื่อสัตย์ต่อแม่พลอยเสมอมารักเดียวใจเดียว

จึงได้รู้ว่าอึดเจ็บมากเหลือเกิน **ลูกต้องขอยุ่พยาบาลเขาไปก่อน เพราะอึดเป็นผู้มีพระคุณ ลูกทิ้งเขามาในยามนี้ไม่ได้**

(สี่แผ่นดิน,2550: 921)

อันเป็นผู้รักษาคำพูด และรู้บุญคุณคนเมื่ออึดผู้เป็นน้องชายเคยช่วยเหลือตน พยายามที่อึดเจ็บหนักอันก็ดูแลอึดไม่ห่าง

แม้โดยส่วนตัวผมกับหญิงจะไม่ค่อยชอบลูงอมรนัก แต่ก็ต้องยอมรับใน **ความจริงใจที่เขามีต่อแม่ และความเสมอต้นเสมอปลายที่มีต่อเราสองคนพี่น้อง** อย่างน้อยลูงอมรก็เป็นคนมีเหตุผลและรับฟังความคิดเห็นของเรา มากกว่าแม่ ซึ่งมักจะปึงปึงโว้ยวายเมื่อเราไม่เป็นอย่างใจที่แม่อยากให้เป็น

(เวลาในขวดแก้ว, 2545: 161)

ลูงอมรเป็นผู้รักษาคำพูด ความคิด การกระทำ ความจริงใจที่มีต่อแม่ของนัด และหญิงมาโดยตลอดรวมถึงความปรารถนาดีต่อดนัดและหญิง

ผมมาทราบภายหลังว่าพี่แห้วต้องวิ่งกู้หนี้ยืมเงินมาเป็นค่ารักษาพยาบาลพ่อ... หล่อนเป็นผู้หญิงคนแรกที่ทำให้ผมซึ่งถึงคำว่า “ความรัก” ทั้ง ๆ ที่หล่อนยังสาวและมีทางเลือกมากมาย แทนที่จะมาตักกะกำลำบากอยู่กับผู้ชายที่แก่คราวพ่อและไม่มีหลักประกันอะไรในชีวิต แต่ **พี่แห้วก็เลือกที่จะต่อสู้กับความทุกข์ยากและอุปสรรคทั้งหมดเพื่อผู้ชายที่หล่อนรัก**

(เวลาในขวดแก้ว, 2545: 163)

แห้วเป็นผู้มีความซื่อสัตย์ต่อสามีอย่างมาก เธอยอมทุกข์ยากต่อสู้กับปัญหาเพื่อคนที่เธอรักและมีความจริงใจต่อทุกคนในครอบครัวเสมอมา

“ฉันบอกแล้วว่าไม่มีใครรู้อนาคต ... แต่สิ่งที่แน่นอนที่สุดเหนือความไม่แน่นอนก็คือ เรายังคงเป็นเพื่อนกันอยู่เสมอไม่ว่าเวลาจะผ่านไปอีกสักกี่ปี หรือวิถีชีวิตข้างหน้าจะเป็นยังไงก็ตาม”

(เวลาในขวดแก้ว, 2545: 235)

นัดเป็นคนที่รักเพื่อนมาก เขาเป็นคนรักษาคำพูด ความคิด การกระทำไม่ว่าเวลาจะผ่านไปนานเท่าไรนัดก็ยังคงปฏิบัติกับเพื่อนเสมอต้นเสมอปลาย

คุณรำพรไม่อาจจะทนความเจ้าชู้ของเขาได้เนื่องจากคุณรำพรจับได้ว่า **คุณสดมภ์ไปมีภรรยาใหม่**

(ปากกามเทพ, 2556: 7)

สดมภ์เป็นคนที่เห็นแก่ตัว ไม่มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่นในด้านความคิด การกระทำ และสร้างความเดือดร้อนให้กับรำพรผู้เป็นภรรยาโดยไปมีผู้หญิงใหม่

“คุณอย่าพูดถึงทรัพย์สมบัติเลยคะ หนูไม่สนใจดอก และก็ความรักภักตินั้นมันซื้อด้วยเงินไม่ได้ เมื่อลืมาขึ้นมาหนูก็เห็นแต่คุณ คุณคนเดียวเหมือนพ่อแม่ของหนู หนูก็รักคุณอย่างพ่อแม่”

(ป่ากามเทพ,2556: 9)

ถึงหากจะกลับและหาโอกาสหยอกเอนแต่ต้องดิฉัน ดิฉันก็ไม่เล่นด้วย พยายามหลีกเลี่ยงทุกวิถีทาง เพราะดิฉันไม่เคยคิดจะแย่งสามีใคร โดยเฉพาะสามีผู้มีอุปการคุณ

(ป่ากามเทพ,2556: 57)

“ฉันเป็นเด็กกำพร้าก็จริงหรอก แต่คุณรำพรก็อบรมให้ฉันปฏิบัติตัวอยู่ในขอบเขตตลอดเวลา สอนให้ฉันกลัวความชั่ว สอนให้รู้จักแต่ความเป็นกุลสตรี คุณรำพรใส่ความเป็นมนุษย์ไว้ในตัวของฉันอย่างเต็มที่ เพราะเธอมีฉันคนเดียวที่จะสั่งสอน เพราะฉะนั้น トラบใดที่คุณรำพรยังอยู่ トラบนั้นฉันจะต้องเป็นฉันอยู่อย่างนี้แหละ และอาชาก็จะต้องยอมให้ฉันเป็นอย่างที่ฉันต้องการด้วย เพื่อตอบแทนบุญคุณเธอที่ได้ส่งฉันมาให้คุณ...และส่งคุณมาให้ฉัน”

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

(ป่ากามเทพ,2556: 227)

เคลียเป็นผู้รักษาคำพูด ความคิดและการกระทำเสมอมาด้วยความจงรักภักดีต่อรำพรอย่างมากแม้ว่าแลกด้วยชีวิต ก็ยอม และเคลียก็จะไม่ยอมรักอาชาก็เป็นอันขาดเธอพยายามตัดใจจากอาชาก็อยู่ให้ไกลมากที่สุดเพราะเคลียไม่ต้องการทรยศคุณรำพรด้วยการแย่งคนรักของคุณรำพร แม้ว่าสิ่งนี้จะทำให้เธอเจ็บปวดแสนสาหัสก็ตาม เพราะเธอเคยบอกแล้วว่า ความสุขของคุณรำพรนั้นคือความทุกข์ทรมานของเธอๆก็ยอม

“อันรู้...รู้มานานแล้ว รู้ว่าพี่ต๋มรักนุช แต่อันอดรักพี่ต๋มไม่ได้ มันช่วยไม่ได้
จริง ๆ นะจะที่เราจะรักใครสักคนจนสุดหัวใจ พี่ต๋มให้อันทุกอย่าง ยก
เว้น...อย่างเดียวกับที่ เขาให้นุชไปแล้ว ผাগพี่ต๋ม ผากตาหนูด้วย. สัญญาจะ
จะนุช” ฉันทได้แต่พยักหน้ายิ้ม ๆ

(หนี่รัก,2542: 533)

นุชเป็นผู้รักษาคำพูด ความคิดและการกระทำ เธอรับปากกับอันว่าจะดูแลพี่ต๋ม
และลูกแทนอันและเธอก็ทำตามสัญญาไว้

“นุชห้ามตัวนุชเองเพราะมันสมควรอยู่หรือในเมื่อภรรยาเขาเจ็บ แล้วเราจะ
ฉายไปฉายมากับสามีของเพื่อน!”

(หนี่รัก,2542: 528)

นุชบังคับใจตัวเองพยายามไม่ไปไหนกับพี่ต๋มทั้งที่อันกำลังเจ็บอยู่แสดงให้เห็นว่า
นุชรักษาความคิด และการกระทำที่จะไม่ไปแย่งสามีของเพื่อน

“สัญญาของพี่ไม่ต้องพิมพ์ แต่มันจะจารึกอยู่ในความทรงจำของเรา”

(หนี่รัก,2542: 229)

“ถ้าวันนั้นมาถึงขอให้นุชจำไว้อย่างหนึ่งว่า ไม่ว่าจะมီးอะไรเกิดขึ้น...
ความรู้สึกของพี่ที่มีต่อนุชจะไม่มีวันเปลี่ยนแปลง”

(หนี่รัก,2542: 230)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

“วันที่ทารุณที่สุดในชีวิตของพี่เห็นจะเป็นวัน...แต่งงาน วันที่พี่รู้ตัวว่านุช
จะหลุดลอยจากมือไปชั่วชีวิต”

(หนี่รัก,2542: 578)

พี่ต๋มมีความรักที่มั่นคงกับนุชเสมอมา แม้ว่าเขาต้องแต่งงานกับหนูอันด้วยเหตุผล
ของผู้ใหญ่แต่เขาก็รักนุชคนเดียว

หล่อนพร้อมจะช่วยเหลือเขา จะเรียนต่อหรือมาทำงานด้วยก็ตามใจ หล่อนจะใช้ดอกเบียจากเงินของพ่อส่งเสียงเขาร่ำเรียนหรือฝึกงาน ถึงอย่างไรเขาก็เป็นน้อง พ่อเขาเป็นห่วง อุตส่าห์ฝากฝังไว้ว่าเป็นพี่น้องกัน “กระถินคงไม่มีวาสนาได้เห็นหน้าผู้ให้กำเนิดตัวเอง แต่กระถินจะแทนคุณที่พ่อให้ชีวิตกระถินด้วยวิธีนี้”

(ดอกกระถินริมรั้ว, 2535: 201)

กระถินเป็นผู้รักษาคำพูด ความคิด การกระทำ เธอสัญญาว่าจะดูแลรับผิดชอบในชีวิตของน้องชายตามที่พ่อเขียนจดหมายฝากฝังไว้และเธอก็จะทำสิ่งนี้เพื่อเป็นการทดแทนคุณบิดาด้วย

“น้ำ...ศจี มันไม่ใช่ลูกพระลูกเจ้า หรือลูกใครที่ไหนหรอก มันลูกน้ำแน่ๆ เพราะพ่อ...ไม่ได้เป็นผู้ให้กำเนิดเฉยๆ แต่ต้องเป็นผู้ใคร่เลี้ยงดูมาด้วย”

(คุณหญิงนอกทำเนียบ, 2542: 96)

“ถ้าฉันเลือกพ่อได้ ฉันก็ขอเป็นลูกพ่อศรีอยู่ดี เพราะผู้ชายอย่างพ่อเป็นผู้ชายที่เมียทุกคนควรภูมิใจ และลูกทุกคนควรศรัทธา”

(คุณหญิงนอกทำเนียบ, 2542: 277)

ตาศรีเป็นผู้รักษาคำพูด ความคิด การกระทำมีความรักอันบริสุทธิ์ให้กับจุกและศจีอย่างไม่หวังผลตอบแทนเพียงเพื่อต้องการให้จุกและลูกมีความสุข

“ฉันทำไม่ได้หรอกแม่ ใครเขารู้เข้าเขาจะว่า ผัวตายยังไม่ทันไรผลาญสมบัติหมดฉันเอาเงินของแกมาตกดอกไม่ได้หรอกสวนยังมี ก็ทำสวนซิแม่...ไม่ละ สัญญากับน้ำแกแล้ว”

(คุณหญิงนอกทำเนียบ, 2542: 99)

จุกเป็นผู้รักษาคำพูด ความคิด และการกระทำที่เคยให้ไว้กับน้ำศรีผู้เป็นสามีว่าจะขยันทำมาหากินและดูแลลูกให้ดีที่สุดซึ่งจุกก็ได้พิสูจน์แล้วว่าเธอทำได้ ไม่เอาสมบัติสามีมาผลาญแต่ลงมือทำมาหากินอย่างสุจริตและเลี้ยงดูลูกทำหน้าที่ของแม่อย่างสมบูรณ์แบบตามที่เคยให้สัญญากับสามีไว้

“ดิฉันชอบทำอะไรต่อหน้า และลับหลังเหมือนกันเจ้าค่ะ” ศจีไม่เคย ‘ขอ’ ไม่เคยถามถึงสมบัติของคุณหญิงอรุณวดี ไม่ปรารถนาจะดู ไม่เรียกร้องอยากได้แม่แต่ทะเบียนสมรส ซึ่งจะทำให้เจ้าตัวมีสิทธิ์ตามกฎหมาย “ดิฉันได้พอแล้วค่ะ ได้สิ่งที่ดิฉันพอใจ...ดิฉันจะอยู่จนถึงวันเผา ท่าน...แล้วดิฉันจะไป”

(คุณหญิงนอกทำเนียบ,2542: 837)

ศจีเป็นผู้รักษาคำพูด ความคิด การกระทำทั้งต่อหน้าและลับหลัง เธอแต่งงานกับ ท่านทูตตามความปรารถนาของคุณหญิงอรุณวดีก็เพียงเพื่อทำตามสัญญาที่ให้ไว้กับคุณหญิงว่าจะ รักษาเกียรติยศของคุณหญิงเอาไว้ให้ดีที่สุด ดังนั้นการแต่งงานของเธอจึงไม่จดทะเบียนสมรสและไม่ขอรับสมบัติใดๆเลยแม้แต่ชิ้นเดียว แสดงให้เห็นว่าเธอทำตามในสิ่งที่เคยพูดเอาไว้ทุกประการ

“ฉันเกิดมามีผู้คนเดียว รักผู้คนเดียว ถึงเวลานี้จะเป็นม่าย ฉันก็ยังรัก ผู้ฉันเหมือนเดิมนะพี่เขื่อน จากกันแต่กาย ใจยังผูกพันไม่เปลี่ยนแปลง ลูกทั้งห้าคนเป็นชีวิตจิตใจฉันเวลานี้ เทวดาหน้าไหนก็เปลี่ยนใจฉันไม่ได้”

(สายโลหิต,2547: 953)

ดาวเรืองเป็นผู้รักษาความคิด คำพูด และการกระทำ เธอรักพี่ไกรมาตลอดชีวิต แม้ยามที่เธอเป็นม่าย พี่ไกรจากไปแล้วเธอก็ยังคงรักและเทิดทูนสามีคนนี้คนเดียวไปตลอดชีวิต ความผูกพันทางใจที่เธอมีต่อพี่ไกรจะเป็นนิรันดร์

“ความรักที่พี่มีต่อเจ้าน่ะเต็มหัวอกหัวใจ ไม่เคยพร่องหาย นับวันจะเพิ่มพูนขึ้นนะไม่ว่าอะไรที่จะทำให้เมียเป็นสุข ถึงต้องตะกายหาให้ก็จะพยายาม”

(สายโลหิต,2547: 900)

ขุนไกรเป็นผู้รักษาความคิด คำพูด และการกระทำ ความรักที่พี่มีต่อดาวเรืองไม่เคยจางหายเขายังคงรักดาวเรืองเพียงคนเดียวไปตลอดชีวิต

อาตมาแสวงหาความสุขได้ทั้งทางโลกและทางธรรม หากแต่ได้ตั้ง
 ประณิธานไว้นานแล้วว่า **เมื่อพ้นจากความเป็นทาสเขาเมื่อใด เพื่อจะได้
 มีโอกาสสนองพระคุณท่านผู้ให้ความเอื้อเฟื้อทั้งทางสมอง ปัญญา แล
 ชีวิต มิให้ได้ชื่อว่าเป็นผู้เนรคุณ** หากอยู่ในบรรพชิตเพศโอกาสที่กล่าวนั้น
 ก็จะมีหวังเป็นไปได้เลย ..แก้วรู้ แต่เขาปรารถนาจะถนอมความเป็นชาย
 ของเขาไว้ให้สูงกว่าค่ากล่าวที่ว่ากินบนเรือนแล้วทำสกปรกบนหลังคา
 เพราะท่านพระยาผู้พี่ชายคุณแดงนั้นมีพระคุณล้นชีวิตเขานัก

(ลูกทาส,2556: 367-368)

แก้วเป็นผู้รักษาความคิด คำพูด และการกระทำเสมอมาหากเขาเป็นไทเมื่อใด
 จะต้องตอบแทนผู้มีพระคุณทันทีและเขาไม่คิดที่จะกระทำทางชู้สาวกับน้องสาวเจ้าคุณเพราะเจ้าคุณมี
 บุญคุณกับแก้วมากนับได้ว่าแก้วเป็นผู้มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่นรักษาคำพูด ความคิด การ
 กระทำเสมอมา

บางคืนแม่มนอ่อนยังได้ยินเสียงผู้ชายพูดจูงมุ้งของคุณน้ำทิพย์ พอ
 ใกล้เคียงจึงจากไป แม่มนอ่อนรู้ว่าชายนั้นคือใคร แลแกก็เฝ้าสรรเสริญเขา
 อยู่ เพราะทุกครั้งที่เขาพร่ำรำพันถึงความรัก เฝ้าแต่ต้องกอดจูบ
 กันตามประสาคนรัก **จะล่วงเกินหมายมุ่งไปในทางประเวณีก็หาไม่** ด้วย
 จากการสดับฟังข้อสนทนากันนั้น แม่มนอ่อนก็ทราบว่าคุณทั้งสองจะรอให้
 การแต่งงานที่ถูกต้องเสียก่อน **คุณธรรมในดวงจิตของคนทั้งสองต้องกัน
 อยู่ว่า ต่างมีหน้าที่ให้เกียรติกันและกัน แลเทิดไว้ซึ่งศีลธรรมประเพณี
 อันถูกต้อง**

(ลูกทาส,2556: 550)

แก้วเป็นผู้รักษาความคิด คำพูด และการกระทำเสมอมาแม้ว่าเขาจะรักคุณน้ำ
 ทิพย์มากแค่ไหนแต่ถ้าหากยังไม่ได้แต่งงานตามประเพณี แก้วจะไม่ยอมล่วงเกินคุณน้ำทิพย์เป็นอัน
 ขาด แก้วให้เกียรติคุณน้ำทิพย์มาตลอดและรักษาความคิด คำพูด และการกระทำในสิ่งที่ถูกต้องมา

โดยตลอด นับได้ว่าแก้วเป็นผู้มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่นรักษาคำพูด ความคิด การกระทำเสมอมา

“ดิฉันก็เคยแกล้งแล้วว่า ดิฉันจะรับทุกอย่างตามที่กำหนดไว้ใน
พินัยกรรม...นั่นคำตอบของคุณคือ ขอรับส่วนแบ่งในฐานะหุ้นส่วน โดยไม่
ยอมขายหุ้น...ค่ะ ท่านสั่งดิฉันไว้อย่างนั้น...ถ้าอะไรที่เป็นของตาไ่กับตา
ไข่ แม้สิ่งเดียวดิฉันก็ให้ใครไม่ได้ ยกเว้นของดิฉัน...ใครอยากได้ก็เอา
ไป”

(อย่าลืมฉัน,2552: 84)

สุริยาวดีเป็นผู้รักษาความคิด คำพูดและการกระทำเสมอมาเมื่อเธอให้สัญญากับ
คุณหลวงว่าจะทำทุกอย่างตามพินัยกรรมและเธอจะรักษาผลประโยชน์ของไ่กับไข่ไว้ตามที่สัญญาไว้
อย่างดีที่สุดโดยที่เธอไม่ต้องการผลประโยชน์ใดๆเลย

นี่เองทำไมเธอจึงระมัดระวังตัววันกหนา และมีไข่เพียงเพราะ ความควรไม่
ควร ระหว่างความสัมพันธ์ในครัวเรือน หากเป็นเพราะเธอมี คนอื่น อยู่ใน
ใจมาตลอดเวลา...เธอบากหน้าไปหาเขา กลับไปเพื่อประสานไมตรี
กลับไปเพื่อจะเล่าความเป็นไปทั้งหมด แต่...เขาได้ตอบแทนอะไรเธอบ้าง
นอกจากให้ความเจ็บช้ำด้วยกิริยา วาจา เขามีได้ชื่อต่อเธอเฉกเช่นที่เธอ
ชื่อต่อเขา

(อย่าลืมฉัน,2552: 387)

สุริยาวดีเป็นผู้รักษาความคิด คำพูดและการกระทำเสมอมาเธอมีเขมชาติอยู่ในใจ
มาโดยตลอดด้วยเหตุนี้ทำให้เธอระวังตัวอย่างมากที่จะมอบหัวใจให้ใครอีกแม้กระทั่งคุณเอื้อลูกเลี้ยงผู้
แสนดีแต่เมื่อเธอกลับไปทำงานกับเขมชาติ เธอได้รับการกระทำจากเขมชาติที่ทำให้เธอเจ็บช้ำอย่าง
มากแสดงให้เห็นว่าเขมชาติไม่จริงใจต่อเธอเลยเพราะความเข้าใจผิดเรื่องที่เราแต่งงานกับคุณหลวงมา
โดยตลอด

“ผมสารภาพกับทุกคนแล้วว่า...ผมรักคุณ ให้อย่างไร ๆ ผมก็เปลี่ยนแปลง
ความรู้สึกนี้ไม่ได้ และถึงคุณจะเป็นอย่างที่ผมเคยคิด...ผมก็ยังทั้งแค้นทั้ง
รักอยู่นั่นเอง วดี...ให้คุณหนีผมไปอยู่แห่งหนตำบลไหน ผมก็จะต้องตาม
ไปจนได้”

(อย่าลืมฉัน,2552: 529)

เมื่อความจริงปรากฏเขมชาติแสดงออกซึ่งความคิด คำพูดและการกระทำว่าเขา
มีสุริยาวดีแต่เพียงผู้เดียวไม่ว่าอะไรจะเกิดขึ้นเขาจะรักเธอตลอดไป

“ผมจะช่วยคุณออกไปให้ได้” เขาพูดเสียงเบา “ต้องหาทางให้ได้ คุณอายุ
ยังน้อย กลับไปบ้านรักษาตัวให้ดี รักษาใจให้หายบอบช้ำ แล้วเริ่มต้นชีวิต
ใหม่”

(กว่าจะรู้เดียงสา,2528: 329)

หมอเป็นผู้รักษาความคิด คำพูดและการกระทำเสมอมาเมื่อเขาจับปากกับแวน
ทิพย์ว่าจะช่วยพาลูกออกไปจากช่องนี้ให้ได้เขาก็ทำสำเร็จเพราะหมอปรารถนาดีกับแวนทิพย์มาโดย
ตลอดและสงสารที่แวนทิพย์ต้องมาตกอยู่ในสภาพแบบนี้

“ถ้าผิวของใคร ซื่ออย่างหมาได้ ผิวคนนั้นเป็นผิวที่ประเสริฐ คุณดูถูก
หมาคิดว่าหมาไม่มีค่าหรือคะ...เปล่าเลย สันดานมันดียิ่งกว่ามนุษย์บาง
คน”

(เมียหลวง,2551: 248)

อนิรุทธ์ผู้ไม่เคยรักษาสิ่งจะวาจา ทั้งคำพูด ความคิดและการกระทำของเขา
สะท้อนให้เห็นว่าเขาไม่ซื่อสัตย์ต่อตนเองและภรรยาของเขาเลย เขามีภรณยาน้อยอย่างหน้าตาเฉย
เพราะฉะนั้นแล้วพฤติกรรมของเขาเลวยิ่งกว่าหมาเสียอีกเพราะหมามันยังซื่อสัตย์แต่เขาไม่มีความ
ซื่อสัตย์เลยสันดานไม่เคยเปลี่ยน

ดาวรักพี่มารุต ไม่ใช่เพื่อจะแต่งงานด้วยแต่เพื่อความสุขของตัวเอง
 ความสุขนั้นเกิดจากการแสดงความรัก ความรักดีต่อพี่มารุตให้มี
 ความสุข อะไรก็ตามเป็นความสุขของพี่มารุต ดาวย่อมจะสุขไปด้วย
 หากว่าการแต่งงานกับบุหงาเป็นความสุขของพี่มารุตดาวยิ่งจะยินดี จน
 แม้แต่พี่มารุตแต่งงานไปแล้วยังประสงค์ให้ดาวรับใช้ ดาวก็จะคงอยู่ต่อไป
 เมื่อใดพี่มารุตไม่ต้องให้ดาวรับใช้ เมื่อนั้นแหละค่ะ ดาวจะไปตามประสาของ
 ดาว

(ภุตพิศวาส,2550: 316)

ดูหมิ่นน้ำใจใครเชิญเถิด ขออย่าดูหมิ่นน้ำใจดาวมันเลย ลุงขอยืนยันได้ว่า
 เวลานี้มีคนกล้าตายแทนมารุตคนเดียวเท่านั้นในโลก คนคนนั้นคือดาว ถึง
 เวลาจำเป็นจะต้องมีดาวคนเดียวที่จะทำทุกอย่างเพื่อหลาน แล้วหลานจะ
 เอาอย่างไรกับมันอีกหา เอาอย่างไรกับมันอีก **ทาสที่สมัครใจยอมให้ความรัก
 ความกตัญญูมันค่าหัวอย่างนี้ละ** หลานมารุตจะหาที่ไหนได้อีก

(ภุตพิศวาส,2550: 333)

ดาว ผีสาวผู้รักษาทั้งคำพูด ความคิดและการกระทำเสมอมา เธอมีความรักเดียว
 ใจเดียวที่มอบให้กับมารุตอย่างไม่หวังผลตอบแทน เธอเคยบอกว่าอะไรที่ทำแล้วมารุตมีความสุขเธอก็
 จะทำ แม้ว่ามารุตจะแต่งงานกับบุหงาเธอก็ยินดีไปรับใช้ เธอมั่นคงต่อความรักมากและเป็นการ
 แสดงออกซึ่งความซื่อสัตย์ต่อมารุตโดยแท้จริง

“ผมได้ข้อพิสูจน์เรื่องนี้มานานมากครับแม่ ผมมีเพื่อนมาเท่าไร แต่ตอนพ่อ
 ตาย ตอนมีข่าวว่าเราจะชวดเซ ตอนที่แบงค์แทบจะฟ้องล้มละลายเรา ทั้ง
 แม่ ทั้งผม เหลือเพื่อนกี่คน ผมนะแทบจะเหลือนายทิวคนเดียวก็ว่าได้ **เจ้า
 ทิวมันไม่รวยเท่าไร แต่มันเป็นคนแรกที่พบหน้าผมแล้วยัดเงินใส่
 กระเป๋าไว้ให้ผม เพราะมันกลัวว่าผมจะอดตาย**”

(พ่อครัวหัวป่าก์,2559: 232)

ทองทิวรัรักษาคำพูด ความคิดและการกระทำเสมอมา ยามเมื่อเพื่อนเดือดร้อนเขา แสดงน้ำใจที่มีต่อเพื่อนช่วยเหลือเพื่อนมาโดยตลอด

หนึ่งรัตรู้สึกชื่นชมยินดีสมปรารถนาทีเดียว **สิ่งที่หล่อ่นได้จากงานคืนนี้ก็คือ แว่นัยน์ตาชายผู้เลือบแลมาประสบพบพานด้วยความติดเนื้อพึงใจ ดูจดังได้สัมผัสกับเมรัยอันชวนให้เคลิบเคลิ้มเมามึน รสนั้นยังชานซาบอยู่ ปลายลันจนบัดนี้**

(ลายหงส์,2548: 189)

หนึ่งรัตเป็นผู้ไม่รักษาคำพูด ความคิดและการกระทำทั้งที่เธอแต่งงานกับทศพล แล้วแต่ก็ยังส่งสายตาแสดงความเจ้าชู้กับชายอื่นในงานเลี้ยง

“แล้วจู่ ๆ ก็บอกว่าจะไปทำงาน...ไปทำกับผู้ชายที่ตัวเองก็รู้ว่ามันมีเจตนา แบบไหนกับตัว...หนึ่งไม่นับถือผัวเลย ไม่เคยเห็นผัวสำคัญเลย นี่คือ วิธีการของพวกผู้ดี ไซ้ใหม่”

(ลายหงส์,2548: 224)

หนึ่งรัตแต่งงานกับทศพลเพียงเพื่อหวังสมบัติและต้องการผลประโยชน์ให้มากที่สุดเธอไม่รักษาคำพูด ความคิดและการกระทำ เพราะเธอไม่ได้รักทศพลจริง ทั้งที่รู้ว่าเดชะชาติ ต้องการเธอมาเป็นภรรยาแต่เธอก็ไปกับเขาเธอไม่ให้เกียรติทศพลผู้เป็นสามีเลย การกระทำของเธอ แสดงออกซึ่งการขาดคุณธรรมความซื่อสัตย์ต่อตนเองและสามีของเธออย่างชัดเจน

พรรคพวกสะบัดผ้าแพรเปลาะคลุมให้ ก่อนจะช่วยกันถอดเสื้อผ้า จีริน คอยจับตาดูร่างขาว ๆ ที่ก้มอยู่เหนือโต๊ะ...เธอยังมอมงทะลุเห็นผัวอีกด้าน เป็นเงา ๆ นายคุณผีไม่ได้หันมามองสมวาจา

(ไอ้คุณผี,2556: 27)

หากตาผีคืออย่างที่พอจะเป็นผีที่สุภาพ จีรินสบายใจได้ว่าตานี้จะไม่มีวัน
แอบดูยามเธอทำธุระส่วนตัว หากนอกนั้นแล้วอิตาคูณผีจะจุ้นทุกอย่าง

(ไอ้คุณผี, 2556: 67)

เธอเริ่มเคยคุ้นกับการ มี ตาคูณผี...อย่างน้อยตานี้ก็เป็นผีมีน้ำใจ และเป็น
สุภาพบุรุษผีพอสมควร

(ไอ้คุณผี, 2556: 90)

ดร.ดิสพงษ์ เป็นผู้รักษาคำพูด ความคิด การกระทำ เมื่อเขาเป็นผีและให้สัญญาว่า
จะไม่ดูจีรินเปลี่ยนเสื้อผ้าเขาก็ทำตามที่เขาพูดไว้

ทิพอาภา “ในความรักของหม่อมฉัน หม่อมฉันต้องการให้คนที่หม่อมฉัน
รักมีความสุขตลอดไป หม่อมฉันไม่เคยหวังว่าหม่อมฉันจะได้ความรัก
ตอบ และหรือถ้าหากหม่อมฉันจะมีความสุขเพราะความรัก หม่อมฉันก็
ยินดียอมรับเพราะการรู้จักความสุขเพราะรักย่อมดีกว่าไม่เคยรักเลย”

(พิชสวาท, 2558: 590)

“ฉะนั้น...เมื่อผู้ใดผลักรถนี้มาให้เรา ณ บัดนี้เราจะวางภาระนั้นไว้ให้
บ้าง.. ฉันขออน้อมรับ!” หญิงสาวกล่าวสวนขึ้นทันควัน อย่างหนักแน่น
จริงจัง

(พิชสวาท, 2558: 594)

ทิพอาภาผู้มีความยึดมั่นในคำพูด ความคิดและการกระทำที่แสดงออกว่าเธอรัก
อัคนีมากเพียงใดเธอยอมทุกข์ทรมานในการมาเป็นผู้พิทักษ์สมบัติแผ่นดินเพื่อให้คนที่เธอรักมีความสุข
กับอุบลผู้หญิงที่รอคอยอิสรภาพมานานแสนนาน

“ผู้ใดเป็นผู้ก่อ ผู้นั้นต้องเป็นผู้สาน คุณไม่ต้องรับผิดชอบ เรื่องนี้มันเป็นหน้าที่ของผมเอง ขอขอบคุณ...สำหรับความรักทั้งหมดในหัวใจของคุณ แม้ผมจะต้องอยู่ในที่มืดยิ่งกว่ามืด ร้อนรุ่มด้วยไฟบาป แต่...ผมจะถือความรักของคุณเป็นความสว่าง เป็นน้ำทิพย์...”

(พิชสวาท,2558: 594)

อัคนีผู้มีความยึดมั่นในคำพูด ความคิดและการกระทำที่แสดงออกว่าเขารักทิพอาภามากเพียงใดเขายอมทุกข์ทรมานในการมาเป็นผู้พิทักษ์สมบัติแผ่นดินเพื่อให้คนที่เขารักไม่ต้องทนทุกข์ทรมาน

“ถ้าเธอจะแต่งงานกับนายปลาไหลไฟฟ้าตัวนั้นต้องระวังไว้หน่อยนะ **อิตานี้ไม่เคยซื้อกับใครหรือจะบอกให้เอาบุญ**”

(พ่อปลาไหล,2547:361)

อุลิตมีความเจ้าชู้มากสมกับที่เป็นพ่อปลาไหลคือปลิ้นปล้อนกะล่อนตลอด เขาไม่รักษาคำพูด ความคิด การกระทำเลยเพราะเขาไปพัวพันกับผู้หญิงอื่นตลอดเวลา

ผู้กองฉวีผ่อง**“หนูรักในฐานะที่เขาเป็นคนด้วยกันคะ ไม่ใช่หนูเป็นผู้กองแล้วเขาเป็นพลทหาร นั้นมันยศศักดิ์มันแต่งงานกันไม่ได้”**

CHULALONGKORN UNIVERSITY

(ผู้กองยอดรัก,2532: 872)

ฉวีผ่องเป็นผู้ยึดมั่นในคำพูด ความคิดและการกระทำที่แสดงออกว่าเธอรักพันธ์ด้วยใจจริงไม่ใช่ด้วยยศศักดิ์

พ่ายัพ **“โธ่ โธ่ ใครว่า ผมนะยินดีแลกทุกอย่างที่มีให้คุณ ไม่ว่าตัวผม นายโจ๊ก นายแจ๊ค”**

(พ่อม่ายที่เด็ด,2547: 513)

พ่ายัพเป็นผู้ยึดมั่นในคำพูด ความคิดและการกระทำที่แสดงออกว่าเขารักทักษิณา ด้วยใจจริงและพร้อมที่จะทำทุกอย่างเพื่อเธอ

ทักษิณา “ไม่ว่าเงิน ทอง ทรัพย์สิน หนูไม่เคยคิดว่ามีค่าเท่ากับคน หนูเลือกเขาเพราะมองเห็นค่าในตัวเขา ไม่ใช่ค่าของพลอยเม็ดนั้น”

(พ่อม่ายที่เด็ด,2547: 528)

ทักษิณเป็นผู้ยึดมั่นในคำพูด ความคิดและการกระทำที่แสดงออกว่าเธอรักพ่ายัพ ด้วยใจจริงและพ่ายัพเป็นคนดีไม่ใช่รักเพราะทรัพย์สินเงินทอง

“แต่...ถ้าคุณแต่งงานกับผมตอนนี้...ผมก็ไม่รู้เหมือนกันว่าจะทำให้คุณมีความสุขได้แค่ไหน นอกจากบอกได้อย่างเดียวคือ...สุดชีวิต สุดหัวใจ ของผมจะมีไว้เพื่อคุณเท่านั้นเอง”

(อุบัติเหตุ,2561: 713)

อารุมเป็นผู้ยึดมั่นในคำพูด ความคิดและการกระทำที่แสดงออกว่าเขารักวิสนีย์ ด้วยใจจริงและเขารักเธอเพียงผู้เดียวอย่างหมดหัวใจ

1.2.1.2 ความซื่อสัตย์ต่อตนเองในด้านการรักษาคำมั่นสัญญา จากการวิเคราะห์นวนิยาย 51 เรื่องผ่านพฤติกรรมตัวละคร พบว่า นวนิยายที่แสดงออกซึ่งความซื่อสัตย์ต่อตนเองในด้านการรักษาคำมั่นสัญญา มีจำนวน 12 เรื่อง ดังนี้

.. พ่อแม่ปู่ย่าตายาย เคยรับราชการได้เบี้ยหวัดเงินปีมาเลี้ยงชีวิต แต่ไม่เคยคิดเลยว่าเบี้ยหวัดเงินปีพวกนั้นจะมาต่อชีวิตคนรุ่นหลังให้มาคิดคดทรยศอย่างนี้.. เรามันผิตน้ำสาบานก็ต้องเป็นอย่างนี้

(ร่มฉัตร,2530: 98)

แม้แนวคิดยึดมั่นในการทำหน้าที่การเป็นข้าราชการที่ดีของบรรพบุรุษ แต่ลูกและสามีของตนกลายเป็นผู้ที่ขาดความรับผิดชอบในการเป็นข้าราชการที่ดีของแผ่นดินและไม่ซื่อสัตย์ต่อคำมั่นสัญญาที่ให้ไว้ต่อแผ่นดิน เพราะการผิตน้ำสาบานคือการผิตคำมั่นสัญญาที่ให้ไว้ในพิธีตั้งน้ำสาบานตนต่อแผ่นดิน

“พีรินไม่สาบาน บอกแล้วพีรินมีแต่คำมั่นสัญญา” คำนั้นหนักแน่น
 ก้องอยู่ในหัวใจคนฟัง..คำมั่นสัญญา ถ้าเมื่อใดสารินพูดประโยคนี้อัน
 เขาย่อมหมายความว่าความเช่นนั้นจริงๆ

(คำมั่นสัญญา,2538: 190)

“จำไว้นะ..ถ้าพีรินสัญญาอะไร พีรักษาคำมั่นสัญญา ไม่ว่าจะน้องดา
 จะเป็นอะไร อยู่ที่ไหน พีไม่เคยจะอยู่ห่าง ความใกล้ชิดทางความรู้สึก
 ทางวิญญาณจะมันคงยิ่งกว่าทางกายมากมายนัก”

(คำมั่นสัญญา,2538: 260)

“ถ้าพีรินตายแทนได้จะตายแทน ถ้าเจ็บแทนได้จะเจ็บแทน”

(คำมั่นสัญญา,2538: 390)

“พีรินมีความสุขจากความจำ แต่จะมีความสุขทุกข์จากการรอคอย..
 น้องดามีวิถีชีวิตที่งดงาม ที่ท่านหวัง..และไม่ใช่น้องดาจะทำอะไรลงไปพี
 รินเข้าใจเสมอและจะเอาใจช่วย..ยามใดที่น้องดาเป็นทุกข์ พีจะกลับมา..
 มาร่วมทุกข์ไม่พراقไปไหนเลย”

(คำมั่นสัญญา,2538:195)

สารินเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและบุคคลที่ตนรัก ความรับผิดชอบต่อ
 คำพูดตั้งคำมั่นสัญญาที่ให้ไว้กับชลันดา ทุกคำพูดที่ได้กล่าวออกไปสารินทำเช่นนั้นเสมอมา

แต่ไม่มีใครสักคนเดียวที่รู้ว่า ผู้ที่ประสบชะตากรรมอย่างน่า
 ขนลุกขนพองในวันนั้นได้กระทำให้สิ่งใดไว้จึงต้องพบกับจุดจบเช่นนี้..
 ชาวทุกคนบໍ่ไม่มีฉบับไหนเลยที่จะกล่าวว่**ขณะที่นายพลผู้นั้น**
ก้าวขึ้นสู่ตำแหน่งภายหลังจากการปฏิวัติใหม่ๆได้ปฏิญาณตนไว้ว่า
 อย่่างไร

(เงา,2534: 104)

“..เจ้าเคยอ้างดินฟ้าเป็นพยาน แต่แล้วเจ้าก็หัวเราะเยาะ เจ้าเคยสาบาน ด้วยปากแต่ใจเจ้าดูหมิ่นสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เจ้าเคยให้สัญญาแต่เจ้าก็กระบัด สัญญา ถึงคราวแล้วที่เจ้าต้องชดใช้ข้อผิดบาปเหล่านั้น..”

(เงา,2534: 105)

นายพลผู้หนึ่งไม่รักษาคำสัญญาที่ให้ไว้ต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ จนทำให้เขาต้องมีอัน เป็นไปถึงแก่ชีวิตด้วยการประสบอุบัติเหตุทางรถยนต์

“หนูต้องเอาปริญญามาให้ได้ จะได้ไม่มีใครว่าแม่ได้ว่าเลี้ยงลูกแล้วไม่ได้ดี ...หนูจะไม่ยอมผูกพันตัวเองเพื่อให้เขารักษาคำมั่นสัญญาใดๆ กับหนู หนูจะได้ให้โอกาสเขาเลือกเพื่อเขาจะได้รู้จักใจตัวเอง หากมีอะไรเกิดขึ้น ภายหลังทั้งหนูแล้วก็ทั้งเขาจะได้ไม่เสียใจ”

(คู่กรรม,2533: 50)

อังศุมาลินเป็นผู้รักษาคำมั่นสัญญาเมื่อกล่าวสิ่งใดแล้วต้องทำให้ได้ตามนั้นและไม่ ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนดังเช่นการไม่ผูกมัดคำสัญญากับวันสเพื่อให้เขามีโอกาสเลือกสิ่งที่ดีกว่า

“...เราเคยเคารพคนไทย ต่อคำมั่นสัญญาใดๆ ที่ไทยให้แก่เรา แต่...เรามากจะได้รับข้อพิสูจน์เสมอว่า มีคนไทยบางคนไม่เคารพต่อคำมั่นของ ตัวเองเช่นกัน...”

(คู่กรรม,2533: 131)

“ผมรับรองว่าผมจะจัดการให้อย่างยุติธรรม สัญญาของคนญี่ปุ่นย่อม เป็นสัญญาเสมอ!”

(คู่กรรม,2533: 140)

โกโบริเป็นผู้ยึดมั่นต่อคำมั่นสัญญาเสมอมาและรักษาความยุติธรรม ในขณะที่ตา ผลกับตาบัวกลับเสียสัตย์ต่อตนเอง

“ไม่ใช่ว่าฉันพึงรู้ตัวนะคะว่ารักคุณ ฉันรู้มานานแล้ว แต่...ฉันรับสัญญาไว้ กับคนคนหนึ่งว่าจะคอยเขา ฉันต้องคอยคะ คุณเข้าใจไหนคะ บางครั้ง การรักษาเกียรติศักดิ์และคำมั่นสัญญา ทำให้เราต้องเชือดหัวใจตัวเอง เหมือนกัน”

(คู่กรรม,2533: 972)

อังศุมาลินเป็นผู้รักษาคำมั่นสัญญาที่ให้ไว้กับมันส์แม้ว่าเขาต้องเจ็บปวดกับการ
กระของตนเองก็ตาม

“อนาตะ โอ อาอิชิ มาสุ ผมรักคุณเสมอ ฮิเดโกะ รักเสมอ”

(คูกรรม,2533: 977)

โกโบริรักษาคำมั่นสัญญาต่ออังศุมาลินว่าจะรักเธอตลอดไป

**“ไต้ยีนไหมคะ โกโบริ ถ้าคุณขึ้นไปอยู่บนดวงดาวหนึ่ง ณ ทางช้างเผือก
โน้น ฉันก็จะตามขึ้นไปจนได้”**

(คูกรรม,2533: 978)

อังศุมาลินก็รักษาคำมั่นสัญญานั้นเช่นกันที่จะไปเจอกับโกโบริที่ทางช้างเผือก

บางครั้ง ลูกแพะจะทนไม่ได้ อยากจะวิ่งหนีหลบหลีกไปเสีย แต่ลูกก็ไม่
อาจทำได้ เพราะไม่สามารถจะทิ้งทหารที่อยู่ใต้บังคับบัญชาและ
ไม่สามารถเสียความสัตย์ที่มีต่อเพื่อนร่วมตายทุกคน

(สี่แผ่นดิน,2550: 667)

อันเป็นผู้มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองในการรักษาคำมั่นสัญญาที่ให้ไว้กับเพื่อนทหาร
ว่ายามเกิดสงครามเขาไม่อาจทิ้งทหารผู้ใต้บังคับบัญชาไปได้เพราะเป็นหน้าที่ที่เขาต้องรับผิดชอบใน
หน้าที่และร่วมทุกข์ร่วมสุขกับทหารเหล่านั้นด้วย

**“ตำหนักริมน้ำ จะมีความหมายอะไรเพคะ ถ้าหม่อมฉันต้องอยู่โดย
ปราศจากฝ่าบาท หรือถ้าร้ายยิ่งกว่านี้ คือต้องอยู่กินกับผู้ชายอื่น...หล่อน
ไม่อาจยอมให้ตัวของจิรายุสเข้ามาแทรกกลางอยู่ได้ทุกวันทุกคืน
โดยเฉพาะในขณะที่ความคิดคำนึงจดจ่ออยู่ที่บุคคลเพียงผู้เดียว”**

(แต่ปางก่อน,2552: 306)

ฉันพบพระวิญญูณของท่านวนเวียนอยู่ที่ตำหนักริมน้ำ ท่านยังคงย้่านางม่านแก้ว เจ้าสาวของท่านอยู่ และเจ้านางก็กลับมาในชาติใหม่อีกครั้งหนึ่งคือฉันเอง ด้วยเหตุนี้เอง ฉันจึงไม่อาจจะรับน้ำใจจากคุณชายจิรายุสได้ เธอไม่ใช่คู่ของฉัน ฉันจะทนอยู่กับเธอที่ตำหนักริมน้ำได้อย่างไร ในเมื่อท่านชายใหญ่ก็ย้งวนเวียนอยู่แถวนั้น

(แต่ปางก่อน,2552: 315)

ราชาดิรู้เสมอว่าตนคือเจ้านางม่านแก้วที่รอคอยท่านชายรังสีธรรมาโดยตลอด และท่านชายรัสีธรรก็รอคอยเจ้านางม่านแก้วเช่นเดียวกัน ดังนั้นแล้วคำมั่นสัญญาที่ให้ไว้ต่อกันจึงไม่เปลี่ยนแปลง เธอรอคอยท่านชายรังสีธรรเสมอมาแม้คุณชายจิรายุสก็มีอาจมาแทนที่ได้ นับว่าเป็นการกระทำที่มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและรักษาคำมั่นสัญญามาโดยตลอด

**“เจ้าคะคุณหญิง ดิฉันสัญญา..เจ้าคะ ด้วยชีวิตของดิฉันเอง...” สัญญา
ใต้ที่ศจิตกปากรับคำแล้ว ศจีย่อมรักษาสัญญานั้นไว้เสมอ**

(คุณหญิงนอกทำเนียบ,2542: 592)

ศจียเป็นผู้รักษาคำมั่นสัญญาที่ให้ไว้กับคุณหญิงอรุณวดีด้วยชีวิต ว่าเธอจะแต่งงานกับท่านทูตปราจิตและจะดูแลลูกแก้วแทนคุณหญิงและเธอก็ทำได้และเป็นการกระทำที่ไม่หวังผลตอบแทนใดๆเลยเพราะเธอไม่จดทะเบียนสมรสและเมื่อคุณปราจิตเสียชีวิตแล้วเธอไม่ขอรับสมบัติใดๆไปเลยเพราะเธอได้ทำตามสัญญาที่ให้ไว้กับคุณหญิงเรียบร้อยแล้ว

**“ดาบเล่มนี้ดื่มเลือดข้าศึกมาหลายชั่วอายุคน พี่กับพี่เทพสัญญากันไว้ ทำ
สัตย์สาบานแก่กัน เป็นตายร้ายดี จะรักษาดาบบรรพบุรุษให้ตกทอด
มาถึงลูกหลานเหลน”**

(สายโลหิต,2547: 580)

ขุนไกรรักษาคำมั่นสัญญาที่ให้ไว้กับหลวงเทพซึ่งเป็นพี่ชายว่าไม่ว่าจะเกิดอะไรขึ้นเราจะรักษาดาบบรรพบุรุษเอาไว้ให้ตกทอดมาถึงรุ่นลูกหลานเหลนและคำมั่นสัญญานี้ก็เป็นจริงขึ้นมาเพราะดาบบรรพบุรุษสุดท้ายแล้วพี่น้องก็มาเจอกันในสมัยรัตนโกสินทร์และนำดาบมาเป็นหลักฐานยืนยันหลังจากที่พลัดพรากจากกันมานานนับตั้งแต่เสียกรุงครั้งที่ 2

“กระผมตั้งใจไว้แล้วขอรับเป็นตายร้ายดี หากเสด็จไหนจะไม่ทิ้งพระองค์ท่าน ขึ้นชื่อว่าเป็นทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์ให้สัตย์สาบานผิดคำพูดผิดสัจจะนั้นไม่ได้”

(สายโลหิต,2547: 681)

“กระผมไม่เคยคิดอะไรไปมากกว่าอยากเห็นบ้านเมืองเป็นสุขสงบ ปกติถือน้ำพระพิพัฒน์สัตยาแล้วว่า จะจงรักภักดี เป็นข้าพสุทธะของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ชีวิตก็พลีให้ได้ ใครเป็นพระเจ้าแผ่นดินไม่สำคัญหรือขอรับ กลัวอย่างเดียวก็พวกนกสองหัวแย่งให้แตกกันเป็นสองฝักสองฝ่าย”

(สายโลหิต,2547: 341)

หลวงเทพผู้เป็นพี่ชายเป็นผู้รักษาคำมั่นสัญญาไม่ว่าจะเกิดอะไรขึ้นเขาจะตามเสด็จขุนหลวงหาวัดไปทุกที่เพราะเขาได้ให้คำสัตย์สาบานต่อพระองค์ท่านไว้แล้วจะผิดคำสัตย์สาบานไม่ได้เป็นอันขาด

“กระผมจะดูแลแม่เมณี ให้สมกับเป็นมณีดวงเดียวในชีวิตกระผม” เขาหยุดนึกหนึ่ง คนอย่างคุณหลวงอัครเทพวรากรไม่เคยลั่นปากเช่นนี้

(ทวิภพ,2540: 740)

“เจ้าคุณ...สัญญากับฉันแล้ว ขอให้รักษาสัญญา” หนูน้อยผู้นั้น รักษา วาจา! คุณหลวงอัครเทพวรากร

(ทวิภพ,2540: 760)

“พี่จะดูแลแม่เมณีให้สมกับเป็นมณีดวงเดียวในชีวิตพี่ด้วยเกียรติยศของอัครเทพวรากร...พี่สัญญาต่อหน้าท่านแล้ว จะไม่ยอมเสียสัญญา พี่จะรักแม่เมณีให้มากกว่าที่ที่ท่านเคยรัก...” ประโยคต่อไปชัดเจนราวกับคำปฏิญาณ พี่สัญญา พี่จะมีเธอคนเดียว!”

(ทวิภพ,2540: 806)

หลวงอัครเทพวรากรเป็นผู้รักษาคำมั่นสัญญาว่าจะดูแลและรักแม่เมณีไปตลอด

“เมื่อเราอยู่ในชาติภพของมนุษย์ เราได้สัญญาว่าจะจงรักและภักดีต่อบุคคลหนึ่ง สัญญานั้นย่อมนผูกพันวิญญาณด้วย...”

(พิชสวาท,2558: 641)

“เกล้ารักเขา ฉะนั้น...หากจะต้องแลกกับการมิได้พบเห็นเขา เกล้ากระหม่อมยินดีที่จะเฝ้าเขาทุกชาติทุกภพมากกว่า เกล้าทนที่จะพลัดพรากจากเขามีได้ และยิ่งทนที่จะรักโดยไม่ได้ความรักตอบแทนมิได้หนักขึ้น...ได้โปรดเถิดพระเจ้าข้า โปรดให้เกล้ากระหม่อมได้ทำหน้าที่ต่อไปให้คนที่เกล้ารักกลับไปสู่ชาติภพของตน”

(พิชสวาท,2558: 644)

“เกล้ากระหม่อมยินดีที่จะเฝ้าดูเขาทุกชาติ ทุกภพที่เขาจะล่องลอยไปนั้น ถ้าเขารักใคร เกล้ากระหม่อมจะมีความสุขกับหัวใจรักของเขา และถ้าเขาขมขื่น หัวใจเกล้ากระหม่อมก็คงรู้สึกเช่นกัน”

(พิชสวาท,2558: 644-645)

อุบลผู้มีความยึดมั่นต่อคำมั่นสัญญาที่เธอเคยให้ไว้กับอค์นี้ว่าเธอจะรักและภักดีต่อเขาไปตลอดและด้วยความรักคือการให้คือการเสียสละทำให้อุบลขอเป็นผู้พิทักษ์สมบัติแผ่นดินต่อไปเพื่อไม่ให้คนที่เธอรักต้องทุกข์ทรมานเป็นการเสียสละที่ยิ่งใหญ่มาก

“ข้าพเจ้าขอสาบานต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ข้าพเจ้าสักการะและยึดถือว่า ข้าพเจ้าจะทำหน้าที่เพื่อชาติไทยโดยยอมเสียสละทุกสิ่งทุกอย่างแม้แต่ชีวิตของข้าพเจ้าโดยไม่มีข้อแม้หรือเงื่อนไขใดๆ ถ้าข้าพเจ้าผิดคำสาบานขอให้ข้าพเจ้าจงประสบภัยพิบัติด้วยประการต่างๆ”

(สารวัตรเถื่อน,2542: 343)

สารวัตรเที่ยงผู้ยึดมั่นต่อคำมั่นสัญญาที่เคยให้ไว้ว่าเขาจะทำหน้าที่เพื่อแผ่นดินเพื่อประเทศชาติและเขาก็ทำได้ดังที่เคยสัญญาไว้ เขาปราบปรามการทุจริตในวงการตำรวจและทำหน้าที่ได้อย่างสมบูรณ์แบบโดยที่ไม่เกรงกลัวอิทธิพลใดๆเลย

1.2.1.3 ความซื่อสัตย์ต่อตนเองในด้านการกระทำในสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย
จากการวิเคราะห์นวนิยาย 51 เรื่องผ่านพฤติกรรมตัวละคร พบว่า นวนิยายที่แสดงออกซึ่งความซื่อสัตย์ต่อตนเองในด้านการกระทำในสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย มีจำนวน 9 เรื่อง ดังนี้

“ถ้าเรียนเก่งได้ดีไป เป็นนายอำเภอเป็นเจ้าเมือง เห็นแก่กินเห็นแก่ตัวอย่างงี้ มีหวังมันจะกลายเป็นรอยต่างเพราะมีเรื่องฉ้อเรื่องบังหลวง”

(สุดแต่ใจจะไขว่คว้า, 2533: 10)

“ที่นี้มันมีปัญหา เราผ่านข้อเขียนได้แล้วแหละ แต่เขาเรียกสัมภาษณ์มากกว่าตำแหน่งตั้งเท่านี้ มีคนมากระซิบบว่าต้องจ่ายห้าหมื่นถึงจะได้ตำแหน่ง....นายพอมิให้เรายืมมัย...ไม่มีเงินสดก็ขายรถของนายได้นี่นา”

(สุดแต่ใจจะไขว่คว้า, 2533:198)

“ถ้าเราได้เป็นตำรวจเราจะไปอยู่กองตรวจคนเข้าเมืองหรือติดต่อต่างประเทศ คิดว่าไม่นานก็ถอนคืนได้ มีใช้นายหรอกน่า...แล้วเพื่อไว้อีกห้าหมื่นถ้ามันไม่พอ แสนนึ่งนี้เราใช้คืนนายแน่ อาจจะมีชายที่ตอนพ่อตายแล้วเราได้มรดก..หาไม่ยากหรอกเป็นตำรวจนะไม่กี่ปีก็นั่งรถเบนซ์กันแล้ว”

(สุดแต่ใจจะไขว่คว้า, 2533:200)

พรรณพงศ์ไม่มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองในการคิดทุจริตสอบเข้ารับราชการตำรวจ ไม่ทำตามกฎระเบียบที่กำหนดไว้ มีการติดสินบน นอกจากนี้เขายังมีความคิดว่าถ้าได้เป็นตำรวจแล้วจะมีการทุจริตในหน้าที่เพื่อได้มาซึ่งผลประโยชน์ส่วนตน

พ่อจำพิศเสียใจที่ไม่อาจทำการที่ผิดคุณธรรมเพื่อช่วยให้พ่อชื่นใจมีความสุขได้ พัดฝันคุณธรรมที่แม่ปลูกฝังมาแต่เกิดไม่ได้ แม่เคยพูดมานักแล้วว่าคนที่ไม่มีความดีไม่มีธรรมะในหัวใจเป็นใหญ่ไม่ได้ บ้านเมืองจะล่มจม สังคมจะพินาศ แม่เชื่ออย่างนี้และพ่อก็เชื่อเช่นเดียวกับแม่

(สุดแต่ใจจะไขว่คว้า, 2533: 207)

พัฒนาไม่อาจจะกระทำการที่ผิดกฎหมายได้เพียงเพื่อให้พ่อสบายใจ เขาเลือกมโนธรรมที่ถูกต้องดังนั้นเขาจึงเป็นผู้มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและรักษาไว้ซึ่งกฎหมายที่ถูกต้อง

“ทำยังไงได้ หนูทำลงไปแล้ว ทั้งคุณยาย ทั้งแม่ ทั้งหนู เราเห็นพ้องต้องกันแล้วว่า เราจะไม่ยอมให้ใครเอาไปฆ่าต่อหน้าไม่ได้ เพราะเขาก็เป็นมนุษย์เหมือนๆ กับเรา”

(คูกรรม,2533: 505)

อังศุมาลินเป็นผู้ยึดมั่นในความถูกต้องและต่อสู้กับสิ่งที่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน

คุณอุ้นเรียนเองแน่ใจว่ายานั้นไม่ถูกกับหล่อน ตอนหลังนี้เธอก็เลยเลิกให้ยา แต่แอบเอายาของเธอมาให้แทน พอให้หญิงสาวหายไข้ได้บ้าง

(แต่ปางก่อน,2552: 278)

คุณอุ้นเรียนทนเห็นท่านหญิงวิไลเราพยายามจะฆ่าครุราชชาติด้วยการให้กินยาสมุนไพรพิษทุกวันไม่ไหวจึงกระทำในสิ่งที่ถูกต้องนั่นคือแอบนำมายาที่เธอปรุงเองมาให้แทน นับว่าเป็นผู้มีความเมตตาผู้อื่นและกระทำในสิ่งที่ถูกต้อง

“คุณหญิงใหญ่พูดตัดรอนดิฉันอย่างนั้นไม่ถูกหรอกค่ะ เพราะความจริงคุณหญิงใหญ่เป็นพวกสว่างวงศ์ด้วยซ้ำไป เด็ก ๆ พวกพินิตนันทน์ กลับไม่มีโอกาสจะได้เหยียบพื้นบ้านทรายทองซึ่งปู่ย่าของเขามีส่วน การยุติธรรมดีหรือคะ?”

(บ้านทรายทอง,2550: 80-81)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พจมานเป็นผู้กล้าที่จะพูดในสิ่งที่ถูกต้องและเป็นธรรมเมื่อเห็นว่าตนกำลังถูกปฏิบัติอย่างคนรับใช้ก็กล้าโต้ตอบทันทีทันใด

“คุณแม่ปิดลูกใช้ใหม่เล่าคะ เรื่องที่พจมานมีสิทธิในบ้านทรายทอง บ้านทรายทองเป็นของพจมาน ปิดยังมีให้ลูก ๆ ทุกคนรู้ว่า ความจริงบ้านทรายทองที่เราถือสิทธิครอบครองทุกวันนี้ หาใช่ของเราโดยสมบูรณ์ไม่น้ำพนาและลูกของเขามีสิทธิเป็นเจ้าของอยู่ด้วย..บ้านทรายทองเป็นของคุณตาสุรพลคนเดียว คุณตาของเราปิดบังไว้เป็นของท่านโดยพลการ..”

(บ้านทรายทอง,2550: 367)

หญิงใหญ่ยึดมั่นในความถูกต้องจึงได้กล้าพูดความจริงออกมาในเรื่องกรรมสิทธิ์บ้านทรายทอง ในขณะที่หม่อมแม่รับรู้เรื่องนี้มาโดยตลอดแต่ก็นิ่งเฉยแสดงให้เห็นว่าหม่อมแม่ขาดความซื่อสัตย์ต่อตนเองและคนอื่น

“คุณแม่ของท่านได้มาขอร้องให้บ้านทรายทองให้เป็นของน้องคนเดียว นอกนั้นก็ให้ท่านหมดแต่ด้วยความโลภ ท่านปิดบังไว้เสียว่าน้องชายเป็นคนเหลวไหลไม่มีส่วนได้อะไรเลย”

(บ้านทรายทอง,2550: 369)

“มันเป็นของเขาหลานเอ๋ย เป็นของสุรพล เพราะรักลูก รักหลานนี่แหละ ตาก็ได้ทำผิดไป ให้เขาเสียจะได้สบายใจ ไม่สร้างกรรม-สร้างเวร ของเรามีถมไป”

(บ้านทรายทอง,2550: 399)

คุณตาสำนักผิดจึงได้เปิดเผยความจริงออกมาในเรื่องกรรมสิทธิ์บ้านทรายทองว่า แท้จริงแล้วเป็นของสุรพลและขอโทษกับสิ่งที่เกิดขึ้นนับว่าคุณตาเป็นผู้ยึดมั่นในความถูกต้อง

“ถึงหม่อมแม่เองก็เคยทราบ แต่พยานที่จะบอกความจริงได้ชัด ก็ไม่มีชีวิตเลยแล้วเราจึงปิดบังแอบอ้างเป็นเจ้าของเสียโดยพลการ เดียวนี้ใคร ๆ ก็รู้ว่ามันไม่ใช่ของเรา เหตุใดจะต้องให้เขาคนอื่นมาช่วยคิดหาวิธีที่จะโกงเอากลับคืนมา ผมไม่ต้องให้ใครมายื่นมือ ผมทำของผมเอง คุณตาให้ผม แต่ผมไม่ขอรับสิ่งที่ไม่บริสุทธิ์มาเป็นของผม”

(บ้านทรายทอง,2550: 478-479)

ชายกลางยึดมั่นในความถูกต้องและยุติธรรมเขาไม่อาจรับบ้านทรายทองเอาไว้ได้ เพราะไม่ใช่ของเขาทั้งนี้ไม่มีทางที่จะแย่งหรือโกงมาเป็นของตนเด็ดขาด

“ก็ลูกของฉันทละ...ฉันทจะทนเห็นเขาบุชชาพ่อที่ไม่ใช่พ่อแท้ๆ ของเขาได้ ยังไง อย่างน้อยๆ ...เขาก็มีสิทธิ์ที่จะได้บุชชาคนที่ทำให้เขามีโอกาสเกิดมาเป็นตัวเป็นตน”

(ป่ากามเทพ,2556: 450)

แม้ว่าเราพรจะเกลียดอดีตสามีมากแค่ไหนก็ตาม แต่เขาก็ยังยึดมั่นในความถูกต้อง
ที่ว่าลูกก็สมควรจะรู้ว่าใครเป็นพ่อและเคารพพ่อกองเขาด้วย

“ถ้าฉันเฉย พ่อก็ตายเปล่า ตายเหมือนผีไม่มีญาติ ไม่รู้ได้เฝ้าได้ฟังหรือ
เปล่า น้องชายของฉันทูกเขาโงงหมดตัวแล้วยังถูกทารุณกรรมมาชั่วชีวิต
ฉันจะฟ้องเขาทั้งสองครอบครัวเลย”

(ดอกกระถินริมรั้ว, 2535: 177)

“แต่ไอ้คนขี้โงง มันโงงเรอเนะหยิก พี่จะหาหนายความให้เธอฟ้องเอา
สมบัติส่วนของเธอคืนมา”

(ดอกกระถินริมรั้ว, 2535: 186)

กระถินกระทำในสิ่งที่ถูกต้องและยุติธรรมในการแสดงความรับผิดชอบดูแล
น้องชายและพร้อมจะช่วยเหลือและต่อสู้กับคนที่โงงสมบัติน้องชาย

“พ่อบวชแน่ๆ จะอุทิศส่วนกุศลให้พ่อกับเพ็ญมัน พ่อมีส่วนในเรื่องร้ายนี้
ทั้งหมด เรื่องไอ้หยิกพ่อขอเถอะวะ ออนขอมกันเสีย แบ่งให้มันไปสอง
ล้าน แล้วอยู่กันอย่างสันติ”

(ดอกกระถินริมรั้ว, 2535: 314)

“ไอ้หยิก หลบ” พรชัยร้องลั่น เขากะระโดดขึ้นแล้วกระโจนไปข้างหน้า
ด้านขวามือซึ่งหลานชายคุกเข่าอยู่ ผลักให้มันคะมาไป

(ดอกกระถินริมรั้ว, 2535: 330)

พรชัยสำนึกผิดได้ที่จะไม่โงงสมบัติหลานคือหยิกจึงกระทำในสิ่งที่ถูกต้องโดยการ
แบ่งเงินให้ และแม้ว่าสิ่งนั้นจะต้องเอาชีวิตเข้าแลกก็ตามเมื่อพรชัยกระโดดเข้าไปปกป้องหลานไม่ให้
ถูกยิง

“ถ้าเอ็งเลิกได้จริงๆ ก็พอเลี้ยงไหว..แต่ถ้าเงินทองมันจะทำให้มนุษย์คน
หนึ่งปีนจากหลุมนรกขึ้นมาได้ ข้าก็คิดว่าจะได้บุญมากกว่า..”

(คุณหญิงนอกทำเนียบ, 2542: 3)

น้ำศรีกระทำในสิ่งที่ถูกต้องเสมอมาเขาแต่งงานกับจุกเพื่อต้องการช่วยเหลือจุกให้หลุดพ้นจากอบายมุขชั่วร้ายต่าง ๆ นานา

“เงิน...ซื้อคนไม่ได้ อยู่สองอย่าง คือคนรวยจริงๆ กับคนที่ไม่ต้องการเงิน แต่คนโลภละก็ซื้อได้เสมอข้อสอง...ดิฉันจะต้องมีสิทธิ์เท่า...คุณผู้หญิงของบ้านทุกประการโดยไม่จดทะเบียนเพราะเป็นสิ่งเดียวที่ดิฉันคิดรู้สึกว่าจะไม่ได้ตีตนเท่าคุณผู้หญิงท่าน”

(คุณหญิงนอกทำเนียบ, 2542: 175)

ท่านแกลงได้เลยเจ้าค่ะว่า ผู้หญิง...หรือยายแก่ในรูปนั้นก็แล้วแต่ ไม่ใช่แม่ยายนักการทูตเรื่องนามอย่างท่าน หากสำหรับดิฉัน...ดิฉันไม่เคยคิดว่าตนเองใหญ่โตพอที่จะปฏิเสธแม่ตนเองได้

(คุณหญิงนอกทำเนียบ, 2542: 684)

ศจีเป็นผู้ยึดมั่นในความถูกต้องเสมอมา เงินไม่อาจซื้อเธอได้ และเธอเป็นผู้สำนึกในบุญคุณของคุณหญิงอรุณวดีมาโดยตลอด แม้เธอมาเป็นภรรยาคุณปราจิตแต่เธอก็ไม่จดทะเบียนสมรสเพื่อที่จะไม่ตีตนเสมอคุณหญิง แต่สำหรับสิทธิ์ของภรรยาแล้วเธอประกาศชัดเจนว่าต้องเท่ากับคุณผู้หญิงของบ้านทุกประการนั้นแสดงให้เห็นว่าเธอกระทำในสิ่งที่ถูกต้องและชอบธรรม และประการสุดท้ายศจีกล้าพูดความจริงว่ายายแก่นั้นคือแม่ของเธอเพราะเธอไม่เคยคิดว่าตัวเองใหญ่โตพอที่จะปฏิเสธแม่ตนเอง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Chulalongkorn University

แต่ไอ้แก้วคิดว่าตัวเจ็บอย่างไม่เป็นธรรม เจ็บตัวเพราะได้กระทำสิ่งที่ถูกต้อง เมื่อเป็นอย่างนี้യാว่าแต่เจ็บตัวเลย แม้ไอ้แก้วจะตายเพราะทำสิ่งที่ ถูกมันก็ยินดีเพราะบางทีการตายของทาสที่ทำการสิ่งที่ถูก สนใจในการศึกษาเล่าเรียน จะทำให้ทาสคนอื่นเกิดอีกเต็มมีกำลังใจถือเป็นแบบอย่างก็ได้

(ลูกทาส, 2556: 63)

แก้วผู้รักความถูกต้องเสมอมาเขาต้องเจ็บตัวแต่ถ้าได้กระทำในสิ่งที่ถูกต้องแล้ว เขาก็ยอมเขาถูกเขียนเพราะข้ามฝากไปบ้านขุนนางท่านหนึ่งซึ่งพระยาไชยยากรไม่ชอบแต่แก้วได้ตอบโต้ว่าใช้เวลาว่างเพื่อไปเรียนหนังสือเขาทำในสิ่งที่ถูกต้องจนทำให้เขาถูกเขียน

“และถ้าจะว่าไปจริง ๆ ความจนก็ดี ความอากัฟต่าง ๆ ในชาติกำเนิดอะไรเหล่านี้ไม่ใช่ของที่ควรจะดูแคลนกันง่าย ๆ เพราะถึงจะเกิดมาเป็นอะไร ก็ยังเป็นมนุษย์ตาดำ ๆ ด้วยกันทั้งนั้น”

(สี่แผ่นดิน,2550: 878)

พลอยเป็นผู้ยึดมั่นในความถูกต้องความยุติธรรมมาเสมอเธอไม่ดูถูกคนที่ต่ำกว่าและปฏิบัติกับคนทุกคนโดยเสมอภาคกัน

1.2.1.4 ความซื่อสัตย์ต่อตนเองในด้านไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ไม่เบียดเบียน ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ไม่โยนความผิดให้ผู้อื่นจากการวิเคราะห์นวนิยาย 51 เรื่อง ผ่านพฤติกรรมตัวละคร พบว่า นวนิยายที่แสดงออกซึ่งความซื่อสัตย์ต่อตนเองในด้านไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ไม่เบียดเบียน ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ไม่โยนความผิดให้ผู้อื่น มีจำนวน 41 เรื่อง มีดังนี้

...แกพูดมาแต่ไหนแต่ไรแล้วว่า เราทำการค้าไม่ใช่เพื่อตักตวงผลกำไรเข้ากระเป๋าตัวเองฝ่ายเดียว แต่ต้องให้ลูกค้าอยู่ได้ด้วย พ่อค้าที่ดี ลูกค้าเป็นฝ่ายได้กำไร แต่ไม่มีพ่อค้าคนไหนจะทำมาค้าขายอยู่ได้นานหากทำให้ลูกค้าของตัวเองขาดทุนลงเรื่อย ๆ

(ลอตลายมังกร,2532: 165)

เหลียงมีความรับผิดชอบ ซื่อสัตย์ต่อธุรกิจของตนคำนึงถึงผลประโยชน์ทั้งตนเองและบริษัทคู่ค้าโดยที่พยายามทำให้เกิดความพึงพอใจทั้งสองฝ่ายและมีความเชื่อใจต่อกันแสดงให้เห็นว่า เหลียงมีความรับผิดชอบ ความจริงใจ และความซื่อสัตย์ต่อลูกค้าด้วย

..ผมไม่คิดจะแต่งงานเพราะอาศัยผลประโยชน์จากพ่อตา ผมสมัครใจจะเป็นเชยของพระยาอภิบาล เพราะพระยาอภิบาล เป็นพระยาอภิบาลที่ไม่เคยกั้มหัวให้ใคร ถ้าผมแต่งงานกับลูกสาวของใครต่อใคร ที่คุณปุนิยมชมชอบเดี๋ยวนี้ ต่อไปผมก็คงสอนลูกหลานผมไม่ได้สนิท เพราะขึ้นไปสอนให้ซื่อตรงไม่คดโกง มันก็คงย้อนเอา ว่า สอนให้มันเอาอย่างไร..

(ขมิ้นกับปูน,2531: 301)

ทันพันธุียึดมั่นในความซื่อสัตย์สุจริตเช่นเดียวกับพระยาอภิบาล ผิดกันตรงที่ทันพันธุ้เป็นคนรุ่นใหม่ มีเหตุมีผล ไม่มีทิฐิ และยอมรับการเปลี่ยนแปลง แต่อย่างไรก็ตามเขาก็เคารพ

พระยาอภิบาลที่ เป็นผู้ซึ่งมีความซื่อสัตย์มาโดยตลอด โดยเขาไม่เคยคิดแต่งงานเพื่อหวังผลประโยชน์ จากพวกสกุล ธรรมคุณ แต่เขาแต่งงานเพราะปารมีเป็นคนดี และศรัทธาในความซื่อสัตย์สุจริตของ พระยาอภิบาล

..ที่จริงผมไม่แยะแสดอก ถ้านานาจะแต่งงานกับยายทานตะวัน ถึงแม้ ใครๆหลายคนจะคิดว่าสองคนนี้เป็นน้ำหลานกันจริงๆก็ตาม แต่ที่ผม จำเป็นต้องคัดค้านก็เพราะนานายังมีปัทมาอยู่ ข้อสำคัญผมไม่เห็นด้วย ที่นานาจะทอดทิ้งภรรยาให้ทนทุกข์ทรมานอยู่คนเดียว..

(ขมื่นกับปุน,2531: 270)

ทันพันธุ ไม่เพียงซื่อสัตย์ต่อตนเอง เขายังซื่อสัตย์ต่อผู้อื่นนั่นคือ ปัทมาผู้เป็นอา สะไรที่ถูกธนา ผู้เป็นสามีคิดไม่ซื่อจะแต่งงานใหม่กับทานตะวัน จนเขาสามารถทำให้ธนา มา รับผิดชอบปัทมาได้สำเร็จ

..ฉันยอมเป็นอีเจฮิน แม่จะให้ฉันขูดเงินฝั้วมาเลี้ยงน้องนะไม่มีทางหรอก ถ้าฉันเลิกกับเขามือตายกันหมดหรือ..

(ผู้หญิงคนนั้นชื่อบุญรอด,2528: 201)

บุญรอดแสดงให้เห็นถึงการไม่เอาเปรียบสามีตัวเองที่ต้องขอเงินสามีมาเลี้ยงน้อง และไม่ทำให้สามีเดือดร้อน แสดงว่าบุญรอดมีความรับผิดชอบต่อตนเองและครอบครัว

..บางครั้งบางคราว เขาก็ถึงกับรังเกียจหล่อน แต่หล่อนก็ยังมีประโยชน์อยู่ บ้าง ได้แก่การเต็มใจรับใช้เขา ไม่ว่าจะอย่างไร หล่อน เครือทอง และนพ เก้านั้นมีประโยชน์เชิงใช้สอยไม่เหมือนกันและไม่เท่ากัน..

(ปีกทอง,2535: 281)

..ภูวดล ทองธาร ได้สะสมความปรารถนาเช่นนี้ไว้ตั้งแต่เด็กและมุ่งมั่นจะ ให้ทุกสิ่งเป็นไปตามนั้น ความมุ่งมั่นของเขาทำให้เขาแลเห็นแต่ ความสำคัญของตนเอง เห็นแต่ประโยชน์สุขที่ตนเองจะต้องกอบโกย และควรได้รับหากมองข้ามความสำคัญของคนอื่น..

(ปีกทอง,2535: 520)

ภูวดล เป็นผู้ชายที่ใช้ผู้หญิงเป็นเครื่องมือในการได้มาซึ่งผลประโยชน์ของตนเอง เขาไม่มีความจริงใจกับผู้หญิงเหล่านั้นเลย แสดงให้เห็นถึงการขาดคุณธรรมความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ขาดความรับผิดชอบต่อ หลอกหลวง เอาเปรียบคนอื่น

..ท่านเจ้าสัวได้ขอร้องลูกหลานว่าผู้ใดรับมรดกบ้านเจ้าสัวและที่ดินแถบนี้
ให้ช่วยดูแลลูกหลานเงินซึ่งอาศัยใบบุญของท่านอยู่มาแต่ก่อน **อย่าได้จับ
ไล่พวกเขาไปให้ลำบากเลย..แล้วคนพวกนี้จะไปอยู่ที่ไหน พวกเขาไม่ได้
ร่ำรวยเป็นมหาเศรษฐีที่จะไปซื้อบ้านจัดสรรอยู่ เพราะฉะนั้นท่านจึง
ยัดเวลาให้พวกเขาไปเรื่อยๆ....คนพวกนี้ยากจนไม่มีเงินเสียค่าเช่าบ้าน
เดือนละเป็นพันหรือสองหมื่น อยู่กันมาตั้งแต่บรรพบุรุษ**

(บัวเลี้ยงน้ำ,2533: 4)

คุณหญิงประทุมมาหรือหม่อมราชวงศ์หญิงประทุมมาผู้รักษาคำมั่นที่ให้ไว้ต่อท่าน
เจ้าสัวผู้เป็นบรรพบุรุษฝ่ายมารดาคุณหญิงว่าจะดูแลลูกหลานเงินในพื้นที่แถบบ้านเจ้าสัว โดยที่
คุณหญิงไม่ยอมขายที่ดินผืนนี้เด็ดขาดเพราะคำมั่นที่ให้ไว้กับเจ้าสัวและการคำนึงถึงผลประโยชน์
ส่วนรวม ไม่เอาเปรียบผู้อื่นจึงทำให้คุณหญิงดูแลลูกหลานเงินให้มีที่อยู่อาศัยไปตลอด

..มนตราอยู่ใกล้ชิดคุณหญิง **ทำอะไรก็ได้ให้คุณหญิงหมดความสามารถ
แล้วหล่อนจะได้ค่าเหนื่อย ค่าเลี้ยง ได้แต่งงานกับเศรษฐีผู้รับเหมา..**

..วางยาสิ มนตราคิด แต่นึกถึงจิตพิสุทธ์ที่เฝ้าคุณหญิงไม่ห่าง คงจะทำได้ยาก
มีหนทางเดียวคือคุณหญิงเกิดอุบัติเหตุ หกล้ม ตกบันได หรืออาจพิการได้..

(บัวเลี้ยงน้ำ,2533: 208)

..มนตราหย่อนสร้อยลงกระเป๋าสีแล้วค่อยๆเดินออกมาจากห้องพระ ไม่มี
คนใช้หรือใครเลย มนตรารู้สีกระหิ่ม ทองหนักสักก็บาทหนอ สร้อยเส้นไม่
เล็กเลย..

..ทำไมล่ะ หล่อนออกสวยกว่าใคร ทำไมอนาคตมีดีมกว่าทุกคน ไม่
ยุติธรรม เพียงเพราะพวกนี้เป็นลูกชาติลูกตระกูล มีเชื้อสายท่านเจ้าสัว เชื้อ
สายผู้ดี มนตราเป็นแค่ลูกของลูกหนี้คุณหญิง..

(บัวเลี้ยงน้ำ,2533: 212)

มนตราผู้มีความอัจฉริยภาพ มีความคิดที่จะทรยศคุณหญิงผู้มีพระคุณ ทำให้
คุณหญิงเดือดร้อน เพียงเพื่อหวังให้ตนได้ประโยชน์จากการทำงานนี้ให้สำเร็จและได้แต่งงานกับเสี่ยจน
ไม่รู้ผิดชอบชั่วดีเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนโดยไม่คำนึงถึงความเดือดร้อนของผู้อื่น

**“คนเรานี่เขาเลือกคู่กันที่ตรงนี้ด้วยหรือคะ ที่จริงแค่ฐานะพอดีๆไม่ต้อง
เบียดเบียนอีกฝ่ายก็น่าจะพอ”**

(ตะวันชิงพลบ,2534: 281)

“มุกยินดีจะสูญเสียทุกอย่างเพื่อให้พ่อรักษาความฝันของพ่อไว้ให้คงอยู่”

(ตะวันชิงพลบ,2534: 314)

มุกระวี หญิงสาวผู้มีคุณธรรมความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ไม่เอาเปรียบผู้อื่น แม้เวลา
เกิดปัญหาทางครอบครัว เธอยอมเสียสละส่วนตนเพื่อผลประโยชน์ส่วนรวม

จินดาหราและประสบลากไม่อยากทำงานที่นี่ มันไม่สนุก ไม่ได้เข้าสังคม ทั้ง
สองคนอยากได้แต่ผลประโยชน์ที่จะงอกเงยจากงานโดยไม่ต้องลงมือลง
แรงทำเอง

(ตะวันชิงพลบ,2534: 300)

**“ทำไมผมจะต้องอยู่รับใช้หลาน ตักदानอยู่บ้านป่าเมืองตอย คุณโรงงาน
ให้ด้วย ถึงจะได้เงินเดือนก็เถอะ ผมควรจะมีสิทธิเลือกทางเดินชีวิตของผม’**

(ตะวันชิงพลบ,2534: 305)

**จินดาหรากลายเป็นคนงก เห็นแก่ตัว ไม่คิดถึงน้ำใจใคร ตัวหล่อนคือ
ศูนย์กลางของทุกสิ่งในโลก ต้องการใช้ชีวิตอย่างเจ้าหญิง**

(ตะวันชิงพลบ,2534: 300)

จินดาหรา สาวสังคม หรุหระ มีความเห็นแก่ตัว เอาตัวเองเป็นที่ตั้งโดยไม่คำนึงว่า
คนรอบข้างจะเดือดร้อนอย่างไร ส่วนประสบลากเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน โดยไม่คำนึงถึงผู้มีพระคุณ
ออกตัณญา ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนเขาไปช่วยงานของภรรยาซึ่งเป็นโรงงานคู่แข่งของพี่เขยตัวเอง เป็นผู้
สร้างความเดือดร้อนให้กับญาติพี่น้อง

“แกออกจากบ้านแกดูให้ดี ไอ้โก๋แถวนี้มันมีเป็นแก๊งค์”

นากเป็นคนมีน้ำใจ แม้คำพูดหล่อนจะฟังห้วน สั้น ระคายหู

แต่ก็รู้ว่าหวังดีและซื่อตรง

(ปัญญาชนกันคร้ว,2530: 51)

นากเป็นผู้มีความปรารถนาดีต่ออเมริกา เป็นคนมีน้ำใจ ตรงไปตรงมา ในบรรดา
คนใช้ทั้งหมด นากดูจะเป็นมิตรมากที่สุด

“คุณอยู่กับญาติสนิทหรือญาติห่างๆไปอยู่กับฉันเอามั้ยหละ จริงๆนะจะฉัน
รู้สึกว่าคุณชะตากับคุณยังงี้ไม่รู้” คุณเกิด...แม่แป้นเป็นใครที่ไหนก็ไม่รู้ เพียง
นอนคุยกันอยู่สามสี่วันก็เกิดเมตตาคิดต่ออัสมาถึงเพียงนี้

(อิสยา,2539: 115)

แม่แป้นเป็นบุคคลอื่นแต่ก็ได้แสดงความมีน้ำใจต่ออัสยาโดยการชักชวนให้มาอยู่
ด้วยกัน แต่ใครจะรู้เลยว่าในกาลต่อมาแม่แป้นนี่แหละเป็นเสมือนร่มโพธิ์ร่มไทรให้กับอัสยาและอีก
หลายๆคนในชีวิตของอัสยา

**ถ้าไม่รำลະครขาย จะไปทำอะไรดีกว่านี้ อัสยาเห็นเครื่องแต่งตัวของ
คุณหญิงหลุดไปที่ละชิ้นๆไม่ได้**

(อิสยา,2539: 137)

แม้เธอจะวางเฉยอัสยาก็ไม่สบายใจนัก พยายามระมัดระวังความใกล้ชิด
สนิทสนมระหว่างตนและนายสมศักดิ์ ไม่ยอมให้นายสมศักดิ์อยู่สองต่อสอง
กับอัสยาโดยไม่มีคุณหญิงอยู่ด้วย....บาปทางใจนั้นช่างเถอะชั่วแต่ไม่ยอมบาป
ทางกาย **ก็นับว่าอัสยาบังคับตนเองได้อย่างวิเศษแล้ว**

(อิสยา,2539: 176)

ด้วยความรักและความภักดีต่อคุณหญิงทำให้อัสยา พยายามหางานทำและไม่ให้
คุณหญิงต้องเดือดร้อน ในขณะที่ตนเองนั้นก็พยายามวางตัวให้เหมาะสมกับนายสมศักดิ์เพราะเกรงว่า
คุณหญิงจะวิตกกังวลและไม่สบายใจ

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

**พรรณพงศ์คิดเข้าข้างตัวเอง เศรษฐีเขาจะเกือหนุนแล้วไม่ดีหรือไร ดีแค่
ไหนแล้วล่ะขอให้ไปเมืองนอกได้เรียนต่อปริญญาเอก...น้องคนหนึ่งได้มี
โรงงานใหญ่ คนหนึ่งเป็นเมียน้อยนายธนาคารมหาเศรษฐี..พรรณพงศ์พ่าย
แพ้กับความกระสันปรารถนาของตนจนลืมนึกถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์
ของผู้อื่นโดยเฉพาะอย่างยิ่งน้องสาวของตนเอง พิณรมย์**

(สุดแต่ใจจะไขว่คว้า,2533: 249)

“ถ้าบอกตรงๆแล้วแจะไปเหรอ มีค่าฉันป่น แต่ทุกอย่างนี้มันดีนา เขา
สัญญาจะให้ฉันไปนอกส่งเรียนจนจบเอก สัญญาจะให้ทุนนายพัทยิมตั้ง
โรงงานทำชิ้นส่วนรถเครื่องไม่ดีหรือ ตัวแกก็จะได้เป็นเมียเศรษฐี ไม่ต้อง
ทำงานหนัก สบายจะตาย”

(สุดแต่ใจจะไขว่คว้า,2533: 265)

“..เพราะกุลาเอียงทำมึงเสียคน มึงรู้จักแต่หาสมบัติทางตัว แต่มึงไม่รู้จักสมบัติทางใจ หัวจิตหัวใจของมึงทำด้วยอะไร มึงขายน้องไปให้เขาข่มขืนมึงทำได้...มึงไม่รู้จักความเป็นคนที่แท้จริง..”

(สุดแต่ใจจะไขว่คว้า, 2533: 289)

..พัดไม่มีย่นตักกันคนนินทาหรือดูถูกแต่เขามีความมานะในทางที่ถูกที่ควร เขาไม่เคยปฏิเสธคุณค่าแท้จริงของปริญญากับความรู้อย่างไร แต่เมื่อเขาไม่ถนัด เขาก็เสาะหาสิ่งที่เขาถนัดและมีความสุขกับงานของเขา ผิดกับพงศ์เมื่อสุดเอื้อมเขาก็เหยียบน้องขึ้นไป น้องจะตายคาเท้าเขาก็ไม่อินัง คงเหมือนอำนาจ ผู้มีอำนาจก้าวขึ้นสู่บัลลังก์ด้วยการใช้ศพนมนุษย์เป็นพันทหรือหมิ่นแสนเป็นบันได..

(สุดแต่ใจจะไขว่คว้า, 2533: 295)

ความมุ่งหวังและความสำเร็จที่พรณพงศ์ต้องการแม้จะได้มาบนความเดือดร้อนของพี่น้องเขาก็ไม่สนใจแสดงให้เห็นว่าพรณพงศ์มีนิสัยเห็นแก่ตัว เอาเปรียบ เห็นแก่ประโยชน์ของตนเอง ทุจริต ลักเล็กขโมยน้อย และทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ไม่ยอมรับผิดและกล่าวโทษผู้อื่น

“ไม่ดีหรอก แม่ให้หักเงินใช้เราเพราะนี่กว่าวิทยุเสีย ต้องซื้อมาต่อใหม่ ในเมื่อมันไม่ได้เสียเราอุปเงินไว้ก็เท่ากับเราโกง”

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (สุดแต่ใจจะไขว่คว้า, 2533: 43)

“ถ้าพี่เอาก็เท่ากับว่าพี่โกง พี่ทำไม่ได้หรอก เราพี่น้องกันแท้ๆ ถึงคนอื่นพี่ก็ไม่อยากโกง พี่รู้สึกว่ามันผิด”

(สุดแต่ใจจะไขว่คว้า, 2533: 44)

“พัดว่ามันไม่เหมือนกัน คำขายก็ต้องได้กำไรคูนหน่อย แต่ต้องซื่อสัตย์”

(สุดแต่ใจจะไขว่คว้า, 2533: 45)

แม่ขอบอกขอบใจลูกสาวคนโต พัดก็รับจะส่งเสียพัฒนารเรียน “พุดกับพัดนะเขารู้คิด แบ่งเบาภาระพ่อแม่ ไม่ต้องให้เรียกร้อเลยเขาอาสาเอง”

(สุดแต่ใจจะไขว่คว้า, 2533: 102)

พัฒนารเป็นผู้มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่นที่หมายถึงพ่อแม่พี่น้องตลอดจนคนอื่น ๆ ด้วย ไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน จะเห็นได้ว่าความซื่อสัตย์นี้เป็น

ลักษณะนิสัยของพัฒนาตั้งแต่เด็กจนโต นอกจากนี้เขายังเป็นคนที่เสียสละ มีน้ำใจต่อพี่น้องแบ่งปันของให้น้อง รับภาระค่าเล่าเรียนของน้องโดยที่แม่ไม่ต้องร้องขอความช่วยเหลือ

“เรื่องบังคับวิทยุเคยเห็นไหม” ผู้ใหญ่กว่าเข้าใจล่อ

“ครับผม” ให้ตาเป็นประกายอย่างไร ที่ทำคางวางเฉย

(คำมั่นสัญญา, 2538: 31)

“เอาหลานมาให้ผมเลี้ยงบ้างนะ..ถึงแก่จะไม่มีพ่อ แต่แกมีลุง”

แค่นี้ป็นรสที่น้ำตาคลอ เพราะน้ำใจของสารินจะเป็นเงาเช่นที่เขาพูดจริงๆ

(คำมั่นสัญญา, 2538: 343)

“ในความรัก พี่รินไม่เลือกตัวเอง แต่เลือกเกียรติยศ และก็ไม่ใช่เกียรติยศของพี่รินหากเป็นเกียรติยศของน้องดา..”

(คำมั่นสัญญา, 2538: 260)

สมัยเป็นเด็ก รินเป็นผู้ที่มีนิสัยเจียมตน ไม่อยากได้ของๆคนอื่น ไม่ทำให้ใครเดือดร้อน จะเห็นได้ว่าเมื่อมีของเล่นมาเป็นข้อแลกเปลี่ยนเขามีที่ทำสงบเงียบไม่ได้แสดงอาการตื่นเต้น อยากได้แต่อย่างใด ครั้นพอโตเป็นผู้ใหญ่เขาเป็นคนมีน้ำใจกับคนรอบข้างเสมอมาและไม่มี การเลือกปฏิบัติ และหากเป็นความรักเขายินดีที่จะยอมเจ็บปวดเพื่อรักษาไว้ซึ่งเกียรติยศของหลานดา

“เมื่อเขาบุญพาวาสนาส่งก็ต้องเกาะชายหางเขาไว้...”

“แหมดีจะหาเมียต้องโง่ๆ รวยๆ”

(คำมั่นสัญญา, 2538: 90)

คุณปราณีคิดแต่จะเอาเปรียบคนอื่น โดยที่ตัวเองไม่คิดจะลงมือสร้างด้วยตนเอง เมื่อใครเป็นใหญ่เป็นโตเธอมักจะเข้าไปสนิทสนมเพื่อประโยชน์ตนเอง และการบอกลูกชายว่าหามันต้องโง่และรายนันแสดงเจตนาารมย์ที่จะหวังทรัพย์สินสมบัติของผู้อื่นโดยการหลอกลวงมา

“นายบุรณะ..นายมาแต่ตัว ไปแต่ตัว อย่ามาทำหน้าที่ตัวเมีย มักได้
ถ้าแก่กับแม่แกมีปัญหา จะต้องมีปัญหากับฉันก่อน”
คุณวีระหันไปทางสะใภ้ใหม่ ”อยากได้ตัวมัน ก็เอาไป
แต่อย่ามาเบียดบังผลประโยชน์ที่ไม่ใช่ของตน”

(คำมั่นสัญญา,2538: 354)

คุณวีระผู้เป็นพ่อและมีนิสัยแตกต่างกับภรรยาและลูกชายโดยสิ้นเชิง เขาไม่คิดเบียดเบียนคนอื่น และหวังผลประโยชน์ผู้อื่นมาเป็นของตน โดยเขาได้เข้าไปห้ามภรรยาและลูกชายในการข่มขู่ทรัพย์สมบัติจากช้านดา

ในความคิดคำนึงนั้น หญิงสาวยังอดคิดต่อไปไม่ได้ถึงตำแหน่งและฐานะเกินกว่าจะประมาณเสียแล้ว หากผู้ใดได้รับตำแหน่ง “หม่อม” บุคคลนั้นก็คงเรียกได้ว่า เป็นผู้มั่งมีโชคดีเป็นอย่างยิ่ง เพราะจะได้ครอบครองทั้งทรัพย์สมบัติอันล้ำค่า และจะได้เป็นทั้งเจ้าของดวงหฤทัยของท่านชายสวัสดิ..เธอพยายามอีกนิด ใช้มารยาทหญิงอีกหน่อย ในไม่ช้าทุกสิ่งทุกอย่างก็จะได้เป็นไปดังเช่นที่เธอปรารถนา

(เงา,2534: 130)

“เพราะฉะนั้นยามมีชีวิตอยู่ ขณะนี้ขอให้หนูได้ทำอะไรอย่างของตัวเอง
อยากทำ ได้ใช้ชีวิตเสียให้เป็นสุข กอบโกยทุกอย่างไว้ เพราะ...ยามตาย...
หนูคงจมดิ่งลงนรกชั้นต่ำสุด”

CHULALONGKORN UNIVERSITY

(เงา,2534: 440)

ชาลินีมักได้ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนจนลืมนึกถึงความถูกต้อง เธอคิดแต่งงานกับท่านชายเพื่อทรัพย์สมบัติเท่านั้น และเธอเอาตัวเข้าแลกเพื่อได้มาซึ่งผลประโยชน์ของเธอ และกับคุณนมคนเก่าแก่เธอก็ไม่คิดมีใจเมตตาแต่กลับมองว่าคุณนมเป็นภาระของครอบครัวเธอ เธอไม่เห็นแก่คนอื่นและคิดถึงตนเองเท่านั้น และเธอได้ใช้ลูกสาวของเธอเองเป็นเครื่องมือกอบโกยผลประโยชน์จากสามีของเธอแม้ในเวลาต่อมาลูกสาวเธอเสียชีวิตลงด้วยการกระทำของเธอเองนับว่าเธอเลวมากเห็นแก่ความสุขของตนและทำให้คนอื่นเดือดร้อนแม้ต้องแลกด้วยชีวิตของลูกสาวเธอก็ไม่สนใจ

“ผมอาจจะเคยเป็นคนไม่ดีมามากมายหลายอย่างบางที...ครั้งนี้...อาจจะ เป็นครั้งแรกกรรมัง ที่ผมคิดว่าผมควรจะทำความดีเสียที เจริญขวัญเป็นคนดี...ดีจนความดีในตัวเธออาจจะหลังไหลเข้ามาสู่ผมได้บ้าง ผมไม่รับรองตัวเองหรือกว่าเป็นคนดีแค่ไหน...แต่ผมบอกได้แต่ว่าจะพยายาม...”

(เงา,2534: 457)

อิสรากรกลายเป็นคนดีและเป็นผู้มีความรักแท้เมื่อพบกับเจริญขวัญ เขามีความเสียสละมากขึ้น

“ถ้าไปอยู่บ้านเขาละก็อย่าทำโง่ไปนะ ฉวยอะไรก็ต้องฉวยไว้ โภยอะไรก็ต้องรับโภย..เราต้องฉลาดรู้มัยเป็นเมียเศรษฐีทั้งทีแล้วก็ต้องเอาให้ตั้งตัวได้ แม่จะได้สบายน้องจะได้สบาย..”

(น้ำผึ้งขม,2554: 8-9)

“..แกควรจะเป็นตัวแทนของแม่ ช่วยลบรอยแค้นของเขาที่มีต่อแม่ให้หมดไป ไม่ใช่ไปกระพือความแค้นขึ้นมาอีก”

(น้ำผึ้งขม,2554: 89)

“..ตลอดชีวิตแม่ของเธอ เขาไม่เคยทำประโยชน์ให้ใครเลย เขาทำลายผู้ชายมาแล้วไม่รู้จักกี่คน..ฉันและคุณพ่อของเธอเราทั้งสองเคราะห์ร้ายเหมือนกันชอกช้ำแสนสาหัสพอกัน แต่โชคดีหน่อยที่ฉันเข้มแข็งกว่า คุณพ่อเธออ่อนแอกว่าเพราะเขาตีเกินไป เขาจึงทนสู้กับความตรอมใจไม่ไหว ตรอมใจเรื่องอะไรอย่าให้ฉันพูดเลย..”

(น้ำผึ้งขม,2554: 189)

โรส เป็นผู้สร้างความเดือนร้อนให้กับลูกเป็นอย่างมากเพียงเพื่อชดใช้กับความผิดที่เธอได้ทำไว้กับปุริม เธอขายลูกสาวทั้งที่ลูกไม่เต็มใจ ในขณะที่เธอสอนลูกให้กอบโกยผลประโยชน์จากปุริมบ้างเพื่อเธอจะได้สบาย เธอมีนิสัยชอบทานเหล้าและหมดเงินไปกับเหล้าอย่างมาก เธอไม่เคยคิดทำประโยชน์อะไรเลยมีแต่สร้างปัญหาให้กับลูกและคนรอบข้าง รวมถึงเธอได้ทำลายความรักที่ผู้ชายทั้งสองคนมีให้กับเธอด้วยใจจริง

..เขาแสดงความสำส่อน..ภายใต้ชายคาบ้านหลังเดียวกัน เขาเก็บนางบำเธอไว้สองคนนี่จะเซซมใครก็ไปหาคนนั้นโดยไม่คิดถึงหัวอกหัวใจของอีกคนหนึ่ง..

(น้ำผึ้งขม,2554: 154)

**“..คุณไม่รู้สักอะไรบ้างหรือคะ หญิงสองร่วมชายคาเดียวกัน คุณเลือก
เปลี่ยนห้อง เปลี่ยนคืน..ดิฉันทนไม่ได้..”**

(น้ำผึ้งชม,2554: 176)

ปุริมมีนิสัยเปลี่ยนไปด้วยความแค้นในตัวโรสเลยมาลงที่กังสตาลลูกสาวโรสเพื่อ
แก้แค้น โดยที่เธอได้แสดงความเห็นแก่ตัวและความมักง่ายออกมาให้กังสตาลเห็นว่าเธอสามารถมีเมีย
พร้อมกันสองคนโดยไม่สนใจใครทั้งสิ้นซึ่งถือว่าเป็นการเอาเปรียบกังสตาลอย่างมาก

**“ถ้าไม่มีคุณจวง ดิฉันคงจะช่วยคุณได้ แต่นี่ดิฉันจนใจจริงๆคะ
ดิฉันเป็นคนมาทีหลัง เพราะฉะนั้นจึงทนอายุใจไม่ได้ ที่जू
ตัวจะมาแย่งของของคนอื่นไป..”**

(น้ำผึ้งชม,2554: 209)

...ใครจะนึกบ้างว่าจวงจันทร์..จะมานั่งอ้อนวอนขอให้ดิฉันอุทิศคนรัก
ให้หล่อนด้วยส้อมเสียนาเวทนา แล้วภระนี้ดิฉันจะฆ่าหล่อนได้ลงคอหรือ
จะมีใครบ้างใจร้ายถึงกับไม่ยอมฟังเสียงคนซึ่งพูดว่าโปรดอย่าฆ่าฉัน
ด้วยการแย่งปุริมไปเสียเลย โดยเฉพาะคนพูดนั้นเป็นคนเจ็บ เจ็บด้วยโรค
ที่จะแก่งให้ตายได้ง่ายดายนัก

(น้ำผึ้งชม,2554: 342)

**“..เรื่องของนุ้ยถ้าคิดอย่างง่ายก็คือไม่คำนึงถึงหัวอกหัวใจใครทั้งสิ้นเมื่อ
เขาขอแต่งงานเราก็แต่งไป..ถ้าคิดอย่างบางคนก็ทำไม่ลงเพราะความ
ละเอียดหรือหยาบของจิตใจคนเรานั้นไม่เหมือนกัน บางคนความหยาบ
ของจิตใจมีขนาดฆ่าคนได้ แต่บางคนจิตใจละเอียดอ่อนบอบบางจน
แม้แต่จะฆ่าสัตว์ตัวเล็กๆที่ไม่มีความหมายก็ยังไม่อยากจะทำ..จงทำทุก
อย่างที่จะรักษาคุณธรรมและความเป็นตัวของตัวเองไว้”**

(น้ำผึ้งชม,2554: 357)

กังสตาลหรือนุ้ยเป็นผู้ยึดมั่นในความถูกต้องและไม่คิดจะเอาเปรียบหรือทำร้าย
ใคร โดยเธอตกลงที่จะไม่ยุ่งเกี่ยวกับปุริมตามที่จวงจันทร์ขอร้อง ดังนั้นสิ่งที่เธอทำลงไปทำให้คนรอบ
ข้างเธอมองเห็นคุณความดีในตัวของเธอที่เป็นผู้มีคุณธรรม จิตใจมีเมตตา และไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วน
ตน

“แกขโมยน้ำมันในอุ้อออกมาขายนะซี...ตามผลพบบรรดาพวกค่าน้ำไปกลิ้ง
ลงน้ำมาเป็นถั่งๆ”

(คู้กรรม,2533: 123)

ตามผลกับตาบ้วไม่มีความซื่อสัตย์ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน เอาเปรียบคนอื่น เห็นแก่
ประโยชน์ส่วนตัว

ผมควรแต่งงานกับคุณเสี่ย..ผมเองไม่ว่าจะไปอยู่ที่ไหนก็คงทรมาณด้วย
ความรู้สึกที่ว่าผมทิ้งคุณไว้ให้ผจญกับข้อกล่าวหาของเพื่อนบ้านแต่
เพียงผู้เดียว เรื่องนี้ผู้ชายญี่ปุ่นเรายอมไม่ได้

(คู้กรรม,2533: 84)

โกโบริแสดงความรับผิดชอบในการแต่งงานกับอังศุมาลินเพราะเขาไม่ต้องการให้
อังศุมาลินเสียหายจากคำนิินทา

“ในเมื่อคำมันสัญญาที่เขาคาดคั้นกับตัวไว้ เป็นเรื่องความเห็นแก่ตัว
ของผู้ชายคนหนึ่งเท่านั้นที่อยากให้ผู้หญิงที่ตัวรักเฝ้าคอยอยู่ปีแล้วปีเล่า
โดยที่ไม่ได้ค้ำประกันว่าผู้หญิงคนนั้นรักตัวหรือเปล่า และถ้าหากระหว่างนั้น
ฝ่ายหญิงเกิดไปรักใคร่เข้า ก็จะได้ถือเป็นเรื่องโวยวายเพื่อประโยชน์ของ
ตัวเอง”

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

(คู้กรรม,2533: 917)

วันสยอมรับถึงคำมันสัญญาที่ผูกมัดอังศุมาลินไว้แต่บัดนี้เขารู้แล้วว่าการทำงาน
นั้นเป็นการเห็นแก่ตัวที่สุดและเขาก็ไม่ยอมเอาเปรียบอังศุมาลินเพราะความเห็นแก่ตัวของเขา เขาจึง
ยอมยกเลิกคำมันสัญญานั้น

“ดอกจำปาลาวนะ มาปลูกในเมืองไทยคนไทยเขาไม่นิยม ถือเป็นของ
อัปมงคล ไม่ปลูกไว้ในบ้านหรือกร จริงไหม เจ้านาง”

(แต่ปางก่อน,2552: 143)

หม่อมพเยียเป็นผู้มีความอิจฉาริษา พุดจาสื่อเสียดทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน กล่าวหา
ว่าร้ายเจ้านางน้อยทั้งที่ไม่เป็นความจริง

“ฉันไม่อยากไปอยู่กับคนมีเจ้าของแล้ว ฉันไม่อยากเป็นซี่ปากชาวบ้าน”
 “ฉันทนได้ชื่อว่าไปแย่งชิงไม่ได้หรอก”

(แต่ปางก่อน,2552: 169)

ราชาดีเป็นผู้ที่ไม่ทำให้ใครเดือดร้อน ไม่อยากไปชอบคนที่มีเจ้าของแล้ว

ท่านหญิงวิไลเลขาไม่อาจลืมความเจ็บแค้นที่ฝังพระทัย เพราะทรง
 จดจำเอาไว้เพียงเพื่อเป็นเหตุผลอ้างกับองค์เอง ในการปลิดชีวิตหญิง
 สาวผู้หนึ่งลงอย่างเลือดเย็น สมควรแล้วที่นังมานแก้วต้องตาย

(แต่ปางก่อน,2552: 254)

“ท่านหญิงท่าน...ท่านไม่ได้จะรักษาดิฉันให้หาย แต่ยาที่ท่านแอบใส่ใน
 น้ำ...ในอาหารทำให้ดิฉันป่วยเพราะท่านตั้งพระทัยจะฆ่าดิฉัน ด้วยการ
 วางยาพิษนะซีคะ!.. ท่านหญิงนั่นแหละ ทรงวางยาเจ้านางมานแก้ว”

(แต่ปางก่อน,2552: 289)

ท่านหญิงวิไลเรขาเป็นผู้มีความอิจฉาริษยา จิตใจหยาบกระด้าง ไม่มีความเมตตา
 ปราณี ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนและถึงแก่ความตาย เป็นผู้มึนจิตใจอาฆาตแค้น คำนึงถึงความสุขความพอใจ
 ของตัวเองเป็นที่ตั้ง เห็นแก่ตัว เอาเปรียบคนอื่น

“...เธอผลาญเงินสามีหมด กอหนี่สินไว้ทั่วเมือง”

CHULALONGKORN UNIVERSITY (แต่ปางก่อน,2552: 319)

คุณหญิงสวรรรยาเป็นคนสร้างความเดือนร้อนให้กับครอบครัว ล้างผลาญสมบัติ
 ของสามี เอาแต่ใจตัวเอง เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว เอาเปรียบผู้อื่น เธอแต่งงานกับคุณชายจिरายุส
 เพราะเงินและทรัพย์สินสมบัติเพียงอย่างเดียวทั้งที่ไม่ได้รักคุณชายเลย

“คุณชายเธอไม่ยอมขายหรอกจ้ะ คุณสุตถวิไล เธอคงจะเก็บไว้ให้คุณจีละ
 กระจ่าง มิฉะนั้นขายเสียหมดเธอก็เกรงว่า จะเป็นการเอาทรัพย์สินสมบัติ
 บรรพบุรุษมาผลาญ คุณชายเธอถือสันโดษ มีน้อยก็ใช้น้อย”

(แต่ปางก่อน,2552: 321)

แม้จะต้องเจอภรรยาล้างผลาญสมบัติอย่างคุณหญิงสุวรรณยาแต่คุณชายจิรายุสก็เก็บปัญหานี้และจัดการปัญหาให้ได้ โดยไม่ยอมสร้างความคิดรื้อนให้ผู้อื่นเป็นอันตรายโดยเฉพาะสมบัติของบรรพบุรุษ

“เรื่องเงินเรายังมีพอค่ะ ถ้าไม่มีดิฉันก็ไม่เรียน และไม่รบกวนให้ใครออกให้ ดิฉันได้รับการอบรมมาเสมอตั้งแต่ตัวเล็ก ๆ ว่าให้รู้จักกิน เดิน ก้าวไปด้วยขาของตัวเอง ไม่ใช่ยืมขาของคนอื่นเขามาเดิน”

(บ้านทรายทอง,2550: 83)

พจมานเป็นคนที่ไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน เรื่องเรียนถ้าไม่มีเงินก็ไม่เรียนโดยไม่ขอให้ใครมาออกค่าใช้จ่ายให้ เป็นคนที่มีความทรงไม่พึ่งพาผู้อื่น เป็นผู้มีควมเสียสละอยากให้น้องได้เรียนหนังสือ

“ถ้าจัดการก็ต้องจัดการกับคุณสืบศรีจึงจะถูก เพราะรังแกคนที่ไม่มีทางจะต่อสู้ แล้วยังชี้ขาดวิ่งไปฟ้องรายงานเท็จอีกด้วย ดิฉันเป็นเด็กไม่มีอำนาจจะทำอะไรลูกของเจ้าใหญ่ นายโตได้ก็จริง แต่ดิฉันมีสิทธิ์จะป้องกันคนอ่อนแอที่ถูกข่มเหง ถ้าดิฉันช่วยคุณชายน้อยเป็นความผิด ดิฉันยอมรับการทำโทษทุกอย่าง”

(บ้านทรายทอง,2550: 205)

พจมานเป็นผู้ที่รักความยุติธรรมไม่เอาเปรียบคนอื่นและทนเห็นคนที่มารังแกขายน้อยไม่ได้ แม้ต้องเอาตัวเองเข้าแลกก็ยอม

“เราจะยุให้เจ้าผู้ชายมันพาเที่ยว เงิน-ความคะนอง การเที่ยวเตร่ ขาดผู้แนะนำที่จะคอยเหนี่ยวรั้ง ทำลายคนหนุ่มสาวที่ขาดสติมาเสียมากต่อมากแล้วหญิงจะใช้วิธีนี้มาตัดแปลงใช้กับอ๊อเด็กนี้ ให้มันหลงไปเลย พ่อ มันก็ไม่มี แม่ก็ไม่ได้ช่วยด้วยกัน”

(บ้านทรายทอง,2550: 250)

ภาวิณีลูกชิ้นยืนทันที เท้าสะเอว ปราศจากความสวยงามปราศจากความเมตตาจิต นอกจากการจะเอาแต่ใจของตัวเองเป็นใหญ่... **“โกงมันให้ตลอดจนตาย ลูกหลานจะได้สบาย นี่จะตายแล้วยังทิ้งทุกซ์ไว้ให้ลูกหลาน”**

(บ้านทรายทอง,2550: 393)

หญิงเล็กเป็นผู้ที่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ไม่มีความรับผิดชอบ กลั่นแกล้งและชักนำ พจมานไปในทางเสื่อมเสีย เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัว แย่งชิงบ้านทรายทองทั้งที่รู้ว่าไม่ใช่ของตนคิดคด โกงคนอื่น

“ดิฉันได้เข้ามาอยู่กับหม่อมป้า ก็หาได้ตั้งใจจะมาเป็นเจ้าของบ้าน หรือมี จิตคิดร้ายแก่ใคร ๆ เลย**คุณพ่อไม่ต้องการบ้านทรายทอง ไม่ต้องการให้ ดิฉันมาเหยียบย่ำผลประโยชน์ของหม่อมป้าหรือใคร ๆ**”

(บ้านทรายทอง,2550: 399)

“ถ้าลูกแต่งงานกับกำจร คุณแม่คงคิดว่า พจนาจะไม่ต้องทำอะไรให้เป็น ลำเป็นสันได้อย่างนั้นหรือคะ แล้วก็ทุกคนในบ้านนี้รวมทั้งคุณแม่ด้วย ตา แป๊ะ ผัวเมียซึ่งเป็นญาติของเราโดยการกระทำของพจนา **จะต้องไปรุม ทะแคะคุณนายลมุล อาศัยเงินเขาอาศัยใบอนุญาตของเขา ลูกคิดว่า ลูกทำได้ ยากเหลือเกิน**”

(บ้านทรายทอง,2550: 469)

พจมานเป็นผู้มีความประมาทตนไม่คิดเอาเปรียบผู้อื่นหรือทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน หรือการแต่งงานกับกำจรเพื่อจะได้มีกินมีใช้อย่างสุขสบายซึ่งเธอก็ไม่ทำเช่นนั้นเพราะเป็นการเอาเปรียบคนอื่นและทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน แบบอย่างนี้ได้มาจากผู้เป็นพ่อทั้งหมด

ตาอันนั้นเป็นคนชอบเสียดสละ ถ้าตาอันมีของอย่างใด น้องอยากได้ตาอันก็ รีบให้ ทั้งนี้เชื่อว่าตาอันจะไม่เสียดตาย แต่ที่ให้ ก็เพราะตาอันชอบให้ของแก่ **คนอื่นมากกว่าที่จะเก็บไว้เอง**

(สี่แผ่นดิน,2550: 432)

“ตั้งแต่เล็ก ๆ มาแล้ว ตาอันไม่เคยขัดความผิดไปให้แก่คนอื่นหรือสิ่งอื่น และไม่เคยปฏิเสธความผิดของตนเลย ตาอันจะยอมรับผิดชอบโทษเสมอ และบางครั้ง ก็ยอมรับโทษแทนน้อง ๆ เสียด้วยซ้ำไป”

(สี่แผ่นดิน,2550: 675)

อันเป็นผู้เสียดสละ ไม่เอาเปรียบคนอื่น เป็นผู้ให้มาโดยตลอด เมื่อตอนเป็นเด็กอัน จะรับโทษแทนคนอื่นแม้ว่าไม่ใช่ความผิดของตน แสดงให้เห็นว่าเขาเป็นผู้มีความรับผิดชอบไม่ต้องการ ให้ผู้อื่นเดือดร้อน

“ไม่ได้หรอกอั้น แม่ตัดช่อกน้อยไปเฉพาะตัวไม่ได้ คนพวกนี้อยู่ด้วยกันมานานหลายชั่วคน เห็นอกเห็นใจกันมามาก เป็นตายก็ต้องเกาะกันไป แม่ทิ้งในยามนี้ไม่ได้หรอก”

(สี่แผ่นดิน,2550: 891)

“ถ้าฉันทำชั่วแล้วรู้ว่าความชั่วจะต้องตกแก่ฉันคนเดียว ไม่ไปตกแก่คนอื่นฉันคงไม่กลัวความชั่วนักหรอก และบางทีอาจลงมือทำบาปกับเขาบ้างก็ได้ เพราะชั่วดีก็เป็นเรื่องของฉันคนเดียว ถึงจะตกนรกหมกไหม้ฉันก็เป็นคนตก จะเป็นไรไป เราอยากทำชั่ว เราก็ต้องรับกรรมเอาเอง เหมือนกับอยากได้ของ เราก็เสียสรวงศ์เชื้อ แต่เท่าที่เห็นมาคนอื่นที่เขาไม่รู้เรื่อง มักจะต้องเข้ามารับบาปเสียเสมอไป ฉันก็เลยทำบาปไม่ลง เพราะกลัวคนอื่นเขาจะต้องลำบาก”

(สี่แผ่นดิน,2550: 949)

พลอยเป็นผู้ที่เห็นแก่ความรู้สึกคนอื่น รักบริวารที่อยู่ร่วมกันมาไม่ยอมทอดทิ้งใครให้ต้องเดือดร้อน และหากการกระทำใดของพลอยจะต้องมีผลกระทบไปถึงผู้อื่นพลอยจะไม่ทำเด็ดขาดนับว่าพลอยมีความห่วงใยคนรอบข้างไม่ยอมให้ผู้อื่นเดือดร้อนเพราะตน

“ท่านสั่งให้ฉันตัดงบประมาณ เงินเดือนที่กรมฉันลงไปเดือนละเจ็ดร้อยห้าสิบบาท ฉันจะไปปลดคนอื่นออกสักสองสามคนก็คงจะได้ แต่ฉันก็ทำไม่ลงเพราะสงสารผู้น้อยเงินเดือนของฉันก็บังเอิญเจ็ดร้อยห้าสิบบาทพอดี ฉันเลยยื่นใบลาออกวันนี้ งบประมาณเข้าสู่ตุลเณงทีเดียว”

CHULALONGKORN UNIVERSITY

(สี่แผ่นดิน,2550: 591)

คุณเปรมเป็นผู้มีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน และยอมเสียสละเพื่อให้ ผู้อื่นอยู่รอด คุณได้จากการที่หลวงสั่งให้ตัดงบประมาณโดยการปลดข้าราชการออก 2-3 คน แต่คุณเปรมเกิดความสงสารลูกน้อง ตนเลยเสียสละลาออกเองเพื่อทำให้งบประมาณสมดุล

“ไอ้ป้อม” ผมตวาดลั่น “กูบอกให้มึงไป ถ้าไม่เชื่อก็ไม่ต้องมาคบกันอีก” พอป้อม คล้อยหลังไปนิดเดียว ตำรวจก็เข้ามาถึงตัวผมและเอกที่อุ้มขยัไว้ในวงแขน

(เวลาในขวดแก้ว,2545: 48)

นั้นมีความรักและเป็นห่วงป้อมมาก เขาให้ป้อมหนีไปและตนเองจะรับหน้าตำราจ
เองแสดงให้เห็นว่านัตเป็นผู้เสียสละและไม่ต้องการให้ป้อมเดือดร้อน

**“ถ้าเจริญได้ด้วยตัวเอง โดยไม่ทำให้คนอื่นเดือดร้อนก็เป็นของดีค่ะ แต่
ถ้าเจริญโดยทำให้คนอื่นต้องสูญเสียเพราะความเจริญของตัวเองก็ หนู
ไม่เห็นด้วย”**

(ป่ากามเทพ,2556: 74)

**“หนูไม่เคยนึกถึงตัวเองหรอกค่ะ หนูนึกถึงแต่ส่วนได้ส่วนเสียของคุณ
เท่านั้นแหละ คุณทำอะไร หนูอยากให้คุณได้ประโยชน์มากที่สุด”**

(ป่ากามเทพ,2556: 74)

เคลียมินิสัยไม่ชอบทำให้ใครเดือดร้อนโดยการแย่งสามีนอกอื่น และการได้มาซึ่ง
ประโยชน์ส่วนตนถ้าต้องทำให้ใครเดือดร้อนเธอไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง นอกจากนี้เธอยังกตัญญูต่อรำพร
โดยบอกว่าอะไรที่เป็นประโยชน์ของคุณรำพรเธอสนับสนุนโดยที่เธอไม่เคยคำนึงถึงประโยชน์ตนเอง
เลยแสดงให้เห็นว่าเคลียเป็นผู้มีความเสียสละ รัฐบาลคุณ ไม่เอาเปรียบและทำให้ใครเดือดร้อน

**“ผมนะไม่ใช่คนอกตัญญู เมื่อคุณรำพรดีต่อผม ผมก็ต้องหาทางตอบแทน
เธอ ผมไม่ได้คิดว่าจะเป็ฝ่ายรับแค่ฝ่ายเดียวหรอก”**

(ป่ากามเทพ,2556: 99)

**“เจ้าชานะเขาดิไม่เคยขอเงินทางบ้านมานานแล้วเขาไปทำงานของเขา
เองสำเร็จออกมาได้เงินเดือน เขาจะส่งน้องมั่ง เขาอยากจะทำให้น้องได้เล่า
เรียนจบมหาวิทยาลัย ตะยาลัยทุกคน”**

(ป่ากามเทพ,2556: 107)

อาชาคิดอยู่เสมอว่าเขาต้องตอบแทนบุญคุณรำพร เขาไม่ขอเงินทางบ้านนานแล้ว
และมี ความคิดว่าจะส่งน้องเรียนแสดงให้เห็นว่าอาชามีความเสียสละ ไม่สร้างความเดือดร้อน
ให้กับครอบครัว และไม่เอาเปรียบผู้อื่น

**“เพราะฉะนั้นอย่าตกใจ ถ้าฉันจะบอกแกว่าฉันจะยินดีหากแกกับอาช
ยินยอมพร้อมใจภายใต้ชายคาบ้านหลังนี้ เพื่อแก เพื่ออาชและเพื่อตัว
ฉันเอง...ไ้...เป็นคำตอบที่น่าพอใจไหม”**

(ป่ากามเทพ,2556: 392)

รำพรเป็นผู้เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนโดยไม่คำนึงถึงความรู้สึกคนอื่นเอาตัวเองเป็นศูนย์กลางทุกอย่างเธอยอมให้เคลียดกับอาซาอยู่บ้านเดียวกับเธอเพื่อที่เธอจะได้ครอบครองอาซาและเขาจะไม่ไปจากเธอ

“ดูแต่คุณผกาแก้วเถอะ แก่เป็นลูกผู้หญิงแท้ๆ แก่ก็ยังไม่ยอมเกาะคุณ สดมภ์เลย แก่เสียสละอย่างนี้น้อยคนนักจะกล้าทำ ในเมื่อคุณสดมภ์ก็เป็นถุงเงินถุงทองของแก เป็นหลักประกันความมั่นคงทุกอย่างของแก แต่แกก็ตีจากไปเหมือนไม่มีเยื่อใย”

(ปากกามเทพ,2556: 491)

ผกาแก้วยอมให้สดมภ์กับมารำพรเพื่อลูกที่เกิดมาจะได้มีพ่อและเมื่อสดมภ์ไปแล้วผกาแก้วต้องเสียผลประโยชน์มากมายแต่เธอก็ทำเพราะเธอเป็นผู้เสียสละและเห็นแก่ประโยชน์ของผู้อื่นมากกว่าตนเองและไม่ต้องการเอาเปรียบใคร

รักของเธอเป็นรักที่มีต้องการสิ่งตอบแทน เป็นความรักที่บริสุทธิ์ผุดผ่องอย่างแท้จริง เป็นรักที่ไม่เคยคิดว่าจะต้องการชดใช้ด้วยประการใดทั้งสิ้น !

(หนังสือรัก,2542: 540-541)

จินตนาแสดงความรักที่มีต่อพ่อและครอบครัวด้วยความจริงใจและไม่เคยหวังสิ่งใดตอบแทนแสดงให้เห็นว่าเธอเป็นคนมีความจริงใจ ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ไม่ทำให้ใครเดือดร้อน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

“ไม่ใช่แม่รีบงการแล้วใครละ ถ้าแม่มันไม่ถูกเชือดคอไอ้หยิกมันก็ไม่มีสิทธิมาฟ้องในฐานะทายาทของแม่มัน ถ้าแม่มันไม่ฟ้อง ไอ้หยิกก็ไม่มีสิทธิจะฟ้อง แม่มันตายแล้วมันก็เป็นทายาทรับช่วงมาฟ้องเราได้นี่แหละนาคิดสั้นๆ คิดแค่ว่ากำจัดไอ้เพี้ยไปได้คนนึงแล้วสบายไม่ว่าลูกมันยังอยู่”

(ดอกกระถินริมรั้ว,2535: 221)

อีรินมันจ้างไอ้วิศวิตตักัญชาช่างบ้านจำคำเชือดเพี้ยจันทร์

อีรินมันทำได้

(ดอกกระถินริมรั้ว,2535: 246)

“แล้วไอ้ลูกเวรของมันก็เหมือนกัน หนอย บังอาจ ภูจะต้องจัดการซะให้ถึงกระดูกถึงกะโหลก ไม่เอามันไว้ขวางหูขวางตาหรอก”

(ดอกกระถินริมรั้ว, 2535: 280)

นางรินเป็นผู้มีจิตใจโหดเหี้ยม อัจฉาริษยา เธอวางแผนฆ่าจันทร์เพ็ญสำเร็จและพยายามฆ่าหยิกแต่ไม่สำเร็จเพื่อตัดปัญหาเรื่องมรดก เธอเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนสร้างความเดือดร้อนให้กับผู้อื่นจนถึงแก่ชีวิต

“ทำไมฉันจะต้องฉวยโอกาสด้วยล่ะแม่?”

“ฉันเป็นเมียตาศรีแล้วก็มีลูก ไอ้ชิงค์มัน...ผ่านมาแล้วก็ไป”

ฉันรู้แน่่วาจีเป็นลูกฉันตาศรีทำหน้าที่พ่อ เพราะเลี้ยงดู อุ้มชูอุปถัมภ์มา

(คุณหญิงนอกทำเนียบ, 2542: 212)

จุกไม่เคยคิดฉวยโอกาสอ้างศึเป็นลูกชิงค์เพื่อผลประโยชน์ส่วนตนทั้งที่ศึเป็นลูกชิงค์จริงๆ กลับกันจุกเต็มใจที่จะบอกว่าศึเป็นลูกตาศรีแสดงให้เห็นว่าจุกเป็นผู้ที่ไม่เอาเปรียบคนอื่นเพื่อประโยชน์ของตนเอง

“ถ้า...เห็นแก่คุณพี่วดี เห็นแก่ตำแหน่ง เห็นแก่อะไรอีกร้อยอย่างพันอย่าง แต่ไม่ใช่เห็นแก่น้อง”

(คุณหญิงนอกทำเนียบ, 2542: 286)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Сhуllаngkоn Uнvеrѕity

“หนูไม่ยอมหรอกค่ะ คนอย่างหนูถ้าได้จะต้องได้ทั้งหมด ไม่ใช่ของเศษของเลย!”

(คุณหญิงนอกทำเนียบ, 2542: 336)

รัชนิฉายเป็นผู้ที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนและไม่คำนึงถึงความรู้สึกของผู้อื่น เธอเป็นอนุภรรยาท่านทูตปราจิตทั้งที่คุณหญิงอรุณวดีรับรู้และยินยอมแต่เธอก็แสดงความแค้นยั่วกราดออกมาเพื่อต้องการให้ตัวเองได้เป็นเมียแต่งเสียที

ตาศรี เป็นนักรักอย่างแท้จริง เพราะตาศรีเป็นคนที่ปรารถนาจะเป็นผู้ให้ตลอดกาล แต่ไม่เคยหวังผลตอบแทนใดๆ ทั้งสิ้น...

(คุณหญิงนอกทำเนียบ, 2542: 677)

ตาศรีเป็นผู้ให้เสมอมาให้ชีวิตใหม่แก่จุกโดยแต่งงานกับจุกเพื่อให้จุกเลิกขายบริการและยอมรับว่าเป็นพ่อศรีเลี้ยงดูให้ความรักอย่างลูกคนหนึ่งมาโดยตลอดและไม่เคยหวังผลตอบแทนใดๆเลยนับว่าตาศรีเป็นผู้ให้และทำเพื่อคนอื่นโดยแท้จริง

มือเปล่าของเจ้าหนุ่มคนนั้นกลับมีทุกสิ่งทุกอย่างจนล้นเหลือ ฐานะเกียรติยศชื่อเสียง แต่...สาวน้อยคนเก่า ได้อะไรเป็นเครื่องตอบแทนบ้าง ความรัก ความซื่อตรง อันเป็นสิ่งควรที่ผู้กตัญญูพึงมี การทะนุถนอมจอมขวัญ เช่นผู้รู้จักบุญคุณ? สาวน้อยผู้นั้นกลับเป็นฝ่ายไปเปล่าบ้าง **รัก...ของเธคือการให้ ให้จนไม่เหลืออะไรแก่ตนเองแม้แต่ชีวิต! ...อรุณวดี!**

(คุณหญิงนอกทำเนียบ,2542: 791)

เขาไม่เคยได้เศษได้เลย ทีละห้าบาทสิบบาท อย่างเช่นคนขับรถบ้านใหญ่ๆ คนอื่น ทว่า...**คราวใดที่เขาไม่สบาย หรือลูก เมีย มีอันเป็นต่างๆ เขาก็รู้ไม่ได้เหมือนกันว่าทำไม ‘คุณหญิง’ จึงรู้** “โรงเรียนจะเปิดแล้ว ไปเบิกค่าเล่าเรียนลูกได้จากคุณแม่บ้าน ฉันสั่งไว้แล้ว”

(คุณหญิงนอกทำเนียบ,2542: 842)

คุณหญิงอรุณวดีผู้มีใจกว้างยิ่งกว่ามหาสมุทรเธอตกลงแต่งงานกับคุณปราชิตหวังจะสนับสนุนหน้าที่การงานของสามีอย่างเต็มที่เมื่อเธอรู้ว่าเธอมีปัญหาสุขภาพและอยู่ได้ไม่นานเธอยอมให้น้องสาวมาเป็นอนุทนายทวดปราชิต และวางแผนให้ศรีเพื่อนของลูกสาวมาเป็นคุณผู้หญิงคนต่อไป เธอทำทุกอย่างเพื่อความรักที่เธอมีต่อทนายทวดปราชิตแม้ว่าเธอจะไม่ได้อะไรตอบแทนเลยแต่เธอก็ทำเพราะความรัก นอกจากนี้เธอยังเป็นผู้มีน้ำใจเป็นห่วงเป็นใยบริวารในบ้านไปตลอดจนครอบครัวของคนพวกนั้น แสดงให้เห็นว่าคุณหญิงอรุณวดีเป็นผู้มีความจริงใจ และผู้ให้โดยแท้จริงโดยไม่หวังผลตอบแทน ไม่คิดเอาเปรียบใคร ไม่ทำให้ใครต้องเดือดร้อน

“ดิฉันเป็นคนพูดจริงเสมอ ที่นี่..คือบ้านของดิฉัน บ้าน...ที่ดิฉันมีสิทธิ์ขาด มันอาจจะมิใช่บ้านอย่างที่คิดฝัน แต่..เศษธุลีในมือ ยังดีกว่าอากาศธาตุมิใช่หรือคะ?”

(คุณหญิงนอกทำเนียบ,2542: 845)

คุณหญิงศุภศจีเดินออกมาจากบ้านทนายทวดปราชิตด้วยมือเปล่าเพราะเธอบอกแล้วว่าเธอไม่ขออะไรเลยแม้แต่ชิ้นเดียว เธอเต็มใจที่จะกลับมาใช้ชีวิตที่บ้านสวนบ้านซึ่งพ่อศรีของเธอได้ให้ไว้ นับว่าคุณหญิงศุภศจีได้แสดงให้เห็นว่าเธอแต่งงานกับทนายทวดโดยไม่หวังผลตอบแทนเลย เพราะเธอได้ทำหน้าที่คุณหญิงตามที่ได้สัญญาให้กับคุณหญิงอรุณวดีเสร็จสมบูรณ์แล้ว และเธอไม่เคยเอาเปรียบผู้ใด ไม่ต้องการผลประโยชน์ใดๆแม้แต่เล็กน้อย

“ฉันแค่นั่น พี่เทพ” ผู้พูดขบขรามกรอด “ดูรี เอาความริษยาส่วนตัว
กลัวว่าจะได้ตีเกินหน้า เพราะลือกันเข้ามาในกรุงว่าฉันไปช่วยฝึก
ชาวบ้านบางระจันให้รู้จักใช้ศัสตราวุธ มันถึงขอคำสั่งเจ้าคุณกลาโหม
ให้เอาตัวไว้ในกรุง ไม่คิดถึงแผ่นดินเป็นใหญ่”

(สายโลหิต,2547: 728-729)

หมิ่นทิพย์กลัวว่าขุนไกรจะได้ตีเกินหน้าในการสู้รบกับพม่าจึงไปบอกเจ้าคุณ
กลาโหมว่าให้ขุนไกรอยู่แต่ในกรุงการกระทำเช่นนี้แสดงให้เห็นว่าหมิ่นทิพย์มีความอิจฉาริษยา เอา
เปรียบคนอื่น ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน

ทาสเหล่านี้ไม่ได้อะไรตอบแทนความกักขฬะโสมมของคุณมาโนชเลย
นอกจากความปวดร้าว ขอกข้าและความสวามิภักดิ์ที่ต้องยับเยินอย่าง
ทารุณโหดร้าย

(ลูกทาส,2556: 21)

คุณมาโนชมีนิสัยอันธพาล สร้างความเดือดร้อนให้ผู้อื่นเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน
เขาชอบล้วงละเมียดทางเพศกับทาสสาวในเรือนจนไม่รับรู้ว่าทาสเหล่านั้นต้องทนทุกข์มากแค่ไหน
เพราะอะไรที่ทำแล้วตนเองได้ประโยชน์ก็จะทำโดยมองข้ามความเดือดร้อนของผู้อื่น

อันความรักที่ถูกต้องที่ตินั้น เราต้องคำนึงถึงผู้ที่เรารักยิ่งไปกว่าตัวเรา
หากผู้ที่เรารักมีความสุขเราก็พอใจ หากมีทุกข์เราย่อมจะรับทุกข์นั้นมา
เป็นของเราเสียทั้งหมด เมื่อเรารักแล้วเรามีหน้าที่สละความสุข สละชีวิต
ของเราเพื่อบูชาความรักนั้น หาใช่เราจะดักตวงเอาแต่ได้

(ลูกทาส,2556: 110)

แก้วเป็นผู้มีความรักที่บริสุทธิ์ รักที่ไม่หวังผลตอบแทนหรือผลประโยชน์ส่วนตน
เขาเสียสละเพื่อความรักได้และไม่ต้องการที่จะทำให้คนที่ตนรักต้องมาเดือดร้อนหรือเอาเปรียบคนที่
ตนรัก

คุณมาโนชยิ้มอย่างมีชัยตอบว่า ผมเห็นควรให้ระบุว่าไอ้แก้วเป็นคนฆ่า
บอกให้ไอ้เข้มแลพยานอื่นให้การแก่เจ้าหน้าที่ว่า ไอ้แก้วแหกหักที่คุมขัง
แล้วยังฆ่าไอ้บุญมีตาย โทษไอ้แก้วจะได้หนักขึ้น

(ลูกทาส,2556: 278-279)

ความคิดและการกระทำของมาโนชแสดงให้เห็นว่าเขาเป็นผู้ที่ไม่ยอมรับผิดชอบและ
โยนความผิดไปให้ผู้อื่นเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนใส่ความผู้อื่นดังเช่นที่กล่าวหาว่า
แก้วเป็นคนแหกคุกแล้วฆ่าบุญมีตาย

พระยาไชยากรแนะหลานชายให้หาทางส่งคนเข้าไปลอบฆ่าพระแก้วเสีย..
ผมคิดว่าเราทำเป็นชั้นๆดีกว่า ชั้นแรก หาทางให้มันสึกพระเร็วๆ
เสียก่อน พอกายถอดผ้าเหลืองออก เราก็จัดการสังหารเสีย แม้ศพก็มีให้
เห็น

(ลูกทาส,2556: 351)

ความคิดของพระยาไชยากรและมาโนชแสดงให้เห็นว่าเป็นผู้ที่ทำให้ผู้อื่น
เดือดร้อนเพราะจะหาวิธีการลอบฆ่าพระแก้ว

...ได้รับเงินแล้ว ทุกครั้งที่กำเงินที่รู้ดีว่า มันขึ้นด้วยหยาดเหงื่อของเรื่อง
หยาดเหงื่อของแม่ ฉะนั้นเรื่องช่วยบอกแม่ด้วยว่า พี่ไม่มีวันล้มตัวเป็นอัน
ขาด พอพี่เรียนจบ เรื่องกับแม่จะได้สบายกันเสียที พี่จะเป็นฝ่ายออก
แรง เลี้ยงแม่ เลี้ยงตัวเอง...

(ดาวเรือง,2555: 51)

ความคิดของพฤษภที่ชายดาวเรืองแสดงให้เห็นว่าเขารู้สึกสำนึกในบุญคุณของแม่
และน้องที่ส่งเสียเขาให้เรียนจนจบนิติศาสตร์และเขาก็สัญญาว่าถ้าเรียนจบแล้วจะดูแลแม่และน้องเอง
เขาเป็นคนที่ไม่เอาเปรียบคนอื่นและสำนึกในบุญคุณของแม่และน้ำใจของน้องสาวเสมอมา

หากดาวเรืองไม่ได้ให้แม่ดูสมุดพกว่า **ความจริงดาวเรืองสอบได้ที่หนึ่ง**
ด้วยซ้ำไป จากนั้นดาวเรืองก็ช่วยแม่ตัวเป็นเกลียว ทางใดเป็นทางได้
เงินเจ้าตัวเป็นยอมทำทั้งสิ้น

(ดาวเรือง,2555: 52)

ดาวเรืองไม่ให้แม่ดูสมุดพกเพราะคิดว่าถ้าแม่เห็นว่าดาวเรืองเรียนดีก็จะไม่ยอมให้
 ลาออกเพราะดาวเรืองตั้งใจแล้วว่า จะออกจากโรงเรียนมาช่วยแม่ทำงานหาเงินให้เต็มที่เพราะไม่อยาก
 ให้แม่ต้องเดือดร้อนหาเงินส่งให้ดาวเรืองเรียน นับว่าดาวเรืองเป็นผู้ที่ไม่เอาเปรียบคนอื่น ไม่ต้องการ
 สร้างความเดือดร้อนให้กับแม่

“อย่าไปเอาเลย ให้ท่านเก็บของท่านไว้เถอะ...ลูกคนนี่เอาได้ลูกคนนั้น
 ต้องเอามั่ง ถ้าไม่ให้เท่ากันก็ไม่ดี ลงท้ายท่านจะลำบากใจ พี่น้องจะไม่มอง
 หน้ากัน ผลเสียมันมากกว่า **เรามีครอบครัวแล้ว ยังไปตะแวง ๆ ไม่ดี...**”

(แต่งกับงาน,2551: 119)

ชลทิศบอกกับดาวหวันว่าไม่อยากไปรบกวนเงินจากแม่ของดาวหวันเพราะไม่อยาก
 ให้ท่านต้องเดือดร้อน ทำให้เห็นว่าชลทิศเป็นคนที่ไม่ต้องการสร้างความเดือดร้อนให้กับใคร ไม่เอา
 เปรียบคนอื่น

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Chulalongkorn University

แม้ว่าตัวเองนั้นยังอยากจะอยู่ในร่มเงาของศาสนา เป็นสาวกขององค์พระ
 สัมมาสัมพุทธเจ้า แต่ทุกครั้ง ที่สายตาเหลือบมองโยมพ่อ พี่ก็อดเป็นห่วง
 ไม่ได้ เขาจะท่องบ่นสวดมนต์ต่อไปได้อย่างไร ในเมื่อพ่อต้องทำงานงกเงิน
 ทั้งวัน แต่ตัวเองกลับแอบอิงอยู่ในศาสนาอย่างสุขสบาย เขามีพ่อเพียงคน
 เดียวเท่านั้นที่เลี้ยงเขามา ไม่มีญาติพี่น้อง แล้วใครกันเล่าจะมาช่วยพ่อ ได้
 ในยามที่พ่อต้องหมดแรงลงในวันหนึ่งข้างหน้า นอกจากเขาเพียงคนเดียว
 จิตใจไม่อ้าสงบได้ในทุกครั้งที่ได้เห็นได้คุยกับโยมพ่อ เปล่า! พ่อเขาไม่เคย
 รบเร้าให้สึกเลย เขาเองต่างหากที่รบเร้าและเรียกร้องจากตัวเอง
เรียกร้องให้ละทิ้งความสุขสบายซึ่งเหมือนหนีไปแอบมีอยู่คนเดียว โดย

ทอดทิ้งให้พ่อต้องเหน็ดเหนื่อยหนาวร้อนอยู่อีกซีกโลกหนึ่ง เขาควรจะต้องตอบแทนพระคุณ ประณิบัติรับใช้พ่อในยามยังมีชีวิตอยู่ มิใช่การสวดมนต์กรวดน้ำอุทิศส่วนกุศลไปให้ในตอนที่พ่อตายแล้ว

(คำพิพากษา,2547: 15-16)

ฟักเป็นผู้ที่มีความกตัญญูต่อพ่อมาก เขาสืกจากพระมาเพื่อที่จะดูแลพ่อเพื่อเป็นการตอบแทนพระคุณพ่อการกระทำของเขาแสดงให้เห็นว่าเขาเป็นผู้ที่ไม่เอาเปรียบผู้อื่น เสียสละความสุขส่วนตน

“ไอ้ครูใหญ่เหี้ยคนนี้ มันเป็นคนขี้โกง!...จะบอกให้ ไอ้ครูใหญ่มันเป็นคนขี้โกง พวกเราอย่าไปไว้ใจมัน ไอ้ครูคนนี้มีเงินที่เข้าฝากมันไว้...มันเลวระยำมาที่สุด มันโกงเงินบำเหน็จพ่อข้า โกงเงินข้า ไอ้ครูใหญ่หน้าหมา มันเป็นคนเลว...”

(คำพิพากษา,2547: 251)

ครูใหญ่มีพฤติกรรมที่ขาดความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่นเขายักยอกเงินที่ฝากฝากไว้ โกงเงินบำเหน็จพ่อของฟักดังนั้นเขาจึงเป็นคนไม่ดี

เมื่อเรียนด้วยกันนาน ๆ เข้า คริมสังเกตเห็นว่าโจมเป็นคนตั้งใจเรียนพอใช้ เวลาทำรายงานกลุ่มด้วยกันเขาก็ไม่เอาเปรียบพวกผู้หญิง

(น้ำใสใจจริง,2537: 197)

“คริมขอฝากหนึ่งกับป๊อกลับไปพร้อมหมวดได้ไหมคะ แล้วคริมจะชี้จักรยานกลับกับโจมเองคะ..นี่แหละน้ำใจของคริม ”

(น้ำใสใจจริง,2537: 208)

โจมและคริมเป็นคนมีน้ำใจ ไม่เอาเปรียบเพื่อนอย่างเช่นการทำรายงานกลุ่มที่โจมช่วยเหลือเพื่อนอย่างเต็มที่และคริมที่ให้เพื่อนกลับไปก่อนแล้วตนจะชี้จักรยานกลับกับโจมเอง

แฉล้มทำใจดีหากกำลังคิดสละระตะว่าหากแม่ทิพย์คนนี้อยู่กับตนต่อ ตน จะหาหนทางทำเงินจากหล่อนได้อย่างไรอีกบ้าง เรื่องอะไรจะเลี้ยง ผู้หญิงท้องไว้ในบ้านให้เปลืองที่อยู่ เปลืองข้าวสุกเล่า จะอาศัยแรงงานก็ ยังไม่ได้ ...นี่แน่ะหล่อน พี่เฉลาเขาส่งเธอให้เจ้านายพวกเรา ให้ไปทำงาน ปักซีได้..พี่เฉลาเขาขายฉันให้พวกเธอสองหมื่นหรือ”

(กว่าจะรู้เตียงสา,2528: 321)

แฉล้มคิดไม่ชื่อกับแฉวนทิพย์เธอช่วยเหลือแฉวนทิพย์เพื่อหวังผลประโยชน์ในตัวของ แฉวนทิพย์นั้นคือการหลอกไปขายช่องที่ภาคใต้ แสดงให้เห็นว่าแฉล้มเป็นคนที่ไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน

“ผู้หญิง?” เขาพูดออกมาอย่างเห็นแก่ตัว “ยังไง ๆ ก็ไม่เหมือนผู้ชายไปได้ หรอกน่า..พวกผมจะมีเมียสักสิบคนก็ได้ แต่พวกคุณจะมีผัวสิบคน ไม่ได้..คุณควรจะเป็นธรรมาดาของผู้ชาย...ผมไม่ได้จริงจังอะไรกับมัน เลย

นี่...ผู้ชายนอนได้กับทุกคนที่เขาพอใจ...โลกไม่ถือว่าเป็นเรื่องเสียหาย.. การที่ผู้ชายสักคนจะไปกับผู้หญิงเสิร์ฟ...มันเรื่องเล็กเสียเหลือเกิน เมียไหน ๆ ก็ไม่มีใครเขาเก็บเอามาเป็นอารมณ์”

(เมียหลวง,2551: 27)

ความคิดและการกระทำของอนิรุทธ์แสดงให้เห็นว่าเขาเป็นคนเห็นแก่ตัวที่สุด เขา เปรียบวิกันดา หาผลประโยชน์เพื่อตัวเอง สร้างความเดือดร้อนให้กับครอบครัวเพราะการที่เขามีเมียน้อยเขามองว่าไม่ใช่เรื่องที่ผิดหรือเลวร้ายมากทั้งนี้เขาได้สร้างข้ออ้างต่างๆขึ้นมาเพื่อทำให้เขาดูไม่ผิดกับเรื่องที่เกิดขึ้น

“หน้าที่ของอร” หล่อนยกมือถือดอกพลาญนิ่งคิดอย่างเล่น ๆ “ก็คือ...ถ้า เขารักอรมาก อรก็ควรจะปฏิเสธเขาให้หมดคะ”

(เมียบลวง,2551: 190)

อรอินทร์ผู้มีความหน้าด้านในการแย่งสามีคนอื่น การกระทำของเธอแสดงให้เห็นว่าเธอสร้างความเดือดร้อนให้ผู้อื่น เห็นแก่ประโยชน์ของตนเองโดยไม่สนใจว่าสิ่งที่ทำลงไปจะทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนเพียงใดเป็นการกระทำที่เห็นแก่ตัวมากที่สุด

นี่เลี้ยงมันมาอีก ตั้งห้าหกปี คิดปีละหมื่นก็ตั้งเจ็ดแปดหมื่นนะ บอกเขาซิ ฉันทดให้เหลือห้าหมื่น จะเอาก็เอาเงินมาให้ฉันเสียดีกว่าเลี้ยงดูมาตลอดหกปีนี่นะ..ไม่รู้แหละจะเอาห้าหมื่น แล้วล่ายองก็หัวเราะคักๆอย่างสะใจ เรื่องจะให้เปล่าๆ นะไม่มีทาง มันยังใช้งานได้

(ทองเนื้อเก้า,2544: 259)

มึงเป็นแม่ประสาอะไรวะ คิดเอาเปรียบลูกขนาดนี้ได้..อัปรีัย อีลูกเนรคุณ กูนะเคยเอาเงินมึงก็จริงแต่ไม่เคยคิดขายมึงแบบนี้หว่า เลี้ยงมึงมากก็ต้องให้มึงทดแทนบุญคุณมึงแต่อย่างไรวันพ่อมันจะเอาไปเลี้ยงให้ตี

ไม่ให้ไป จะเอาไว้ใช้ ทวงค่าเลี้ยงดูอะไรแบบนี้..มึงมันหลงไฟติดเหล้าจนหมดสติแล้ว อียออง ยายแลเข้าใจดีที่เดียวว่าล่ายองต้องการเงินมากินเหล้าเล่นการพนัน อีกหน่อยก็หมดความเป็นคน

CHULALONGKORN UNIVERSITY

(ทองเนื้อเก้า,2544: 260)

การกระทำดังกล่าวของล่ายองที่เธอต้องการขายวันเฉลิมให้กับสันต์ผู้เป็นพ่อแท้ๆ ด้วยราคาที่แพงมากการกระทำของเธอแสดงให้เห็นว่าเธอเห็นแก่ตัวมาก ต้องการเลี้ยงลูกเอาไว้ใช้งาน เพราะเห็นว่าวันเฉลิมทำงานบ้านเลี้ยงน้องได้ดีมากๆ ล่ายองเอาเปรียบผู้อื่นขายลูกในราคาที่แพงมากที่สันต์ไม่สามารถหาเงินมาได้และล่ายองต้องการเงินเหล่านั้นมาเพื่อประโยชน์ส่วนตนในการซื้อเหล้ากินและเล่นการพนัน

“ขอบพระคุณค่ะ คุณคิดดีต่อครอบครัวเราอย่างไม่มีใครเสมอเหมือน... เราซาบซึ้งในน้ำใจอย่างที่สุด พี่ลิลเองยังเคยพูดเสมอว่า**จะหาใครมีมนุษยธรรมอย่างคุณคิดเห็นจะหาไม่ได้อีกแล้ว** คนบางคนยิ่งรวยก็ยิ่งโลก ยิ่งเอารัดเอาเปรียบคนยากจน...”

(สวรรณค์เป็ียง,2554: 45)

“อาภักคุณพ่อของหลานนะสนิทกันมาก **อารักคุณคิด รักน้ำใจ เป็นคนดี** เหลือเกินกับเพื่อนฝูงไม่มีเอารัดเอาเปรียบมีแต่ช่วยเหลือทุกอย่าง คนอย่างคิดหายากจริง ๆ ”

(สวรรณค์เป็ียง,2554: 283)

คุณคิดเป็นคนมีน้ำใจ ช่วยเหลือผู้อื่น รักความยุติธรรมไม่เอาเปรียบผู้อื่นและไม่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน

“คนที่ถือใจตนเองเป็นกฎ เป็นคนเข้มแข็ง **แต่คนที่ถือใจตนเองเป็นกฎ** โดยไม่คำนึงใจคนอื่น เป็นคนเห็นแก่ตัว”

(สวรรณค์เป็ียง,2554: 646)

แม่จะอบรมให้เป็นแบบฉบับที่เดียว หล่อนคิดพลางนิ้วมือก็ไล่ต่อมาถึงต้นแขนขานุ่ม แต่เต็มไปด้วยความแข็งแรงด้วยสุขภาพอันดี ลูกจะต้องเป็นผู้ชายทุกกระเบียดนิ้ว... **โดยเฉพาะอย่างยิ่งนิสัยที่ชอบเหยียบย่ำคนอื่น...** **จริงสิ! เหมือนที่พ่อของลูกเคยเหยียบย่ำแม่นั้นแหละ แพ้เสียก่อนแล้ว** **ชนะที่หลังดีกว่าชนะเสียก่อนแล้วแพ้ที่หลัง...อย่างพ่อของลูก!**

(สวรรณค์เป็ียง,2554: 744)

คาวีเป็นผู้ที่เห็นแก่ตัว เอาเปรียบผู้อื่น และสร้างความเดือดร้อนให้ผู้อื่นเพราะการกระทำของเขานั้นกระทำไปเพื่อเป็นการแก้แค้นลิลลาพี่สาวนาลิน โดยใช้นาลินเป็นเครื่องมือ

“หนูจะใช้แต่เงินรางวัลนั้นเท่านั้นแหละ เงินเดือนได้เท่าไรยกให้แม่หมด..หนูหาได้เท่าไรยกให้แม่หมด เอาไว้ใช้เท่าที่จำเป็นเท่านั้นแหละแม่” แม่จะแต่งงานกับบัวแล้ว แสงคำไม่เคยละเลยน้อง ๆ

(ด้วยสองมือแม่ที่สร้างโลก,2543: 14)

“แสงไม่ตายเพราะงานหนักแน่ แสงต้องรักษาสมบัติพวกนี้ไว้ให้ได้ ไม่ใช่พี่บัวเจ็บเสียคนอะไร ๆ ก็พินาศหมด ไม่ห rokokแม่ แสงมีสองมือเท่า ๆ กับพี่บัว”

(ด้วยสองมือแม่ที่สร้างโลก,2543: 212)

แสงคำแสดงออกซึ่งพฤติกรรมของลูกผู้ซึ่งรักแม่ ไม่ต้องการให้แม่และน้องลำบาก แม่ตัวเองต้องอดทนต่อสู้กับปัญหาแต่ถ้าสิ่งนั้นทำแล้วคนในครอบครัวมีความสุขแสงคำก็จะทำ เธอเป็นผู้เสียสละไม่เอาเปรียบผู้อื่นและเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมนั้นคือครอบครัวเป็นหลัก

ทำไมหล่อนจะไม่รู้ว่าหล่อนเป็นผู้มาทีหลัง ผู้มาทีหลังมีหน้าที่และศีลธรรมอย่างไรบ้างหล่อนซึมซาบอยู่แก่ใจ หากกิเลสของมนุษย์นั้นย่อมหนาแน่นด้วยความเห็นแก่ตน เข้าข้างตน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

(น้ำเซาะทราย,2530: 7)

CHULALONGKORN UNIVERSITY

พุทธรองจะมีบุตร ความจริงข้อนี้ทรมาณใจหล่อนอย่างยิ่งยวด วรรณรีรู้ทันที่ว่าเป็นความจงใจของพุทธรองที่จะผูกมัดภีมไว้ไม่ให้ดินหลุดจากหล่อนไปได้

(น้ำเซาะทราย,2530: 50)

การกระทำของพุทธรองแสดงให้เห็นว่าเธอเป็นผู้ที่เห็นแก่ตัว เอาเปรียบและเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน เธอแย่งสามีเพื่อนอย่างไม่รู้สึกละไรและผูกมัดภีมไว้ด้วยการมีลูกใครจะเดือดร้อนหรือเป็นทุกข์เพียงใดเธอไม่สนใจ

ภีมนั้นเปรียบเสมือนคนที่รู้จักแต่จะทำร้ายคนอื่น ไม่เคยรู้ว่าความเจ็บ
ของคนที่ถูกทำร้ายนั้นเป็นประการใดครั้นมาบัดนี้วรรณรีหาช่องทางทำ
ร้ายเอาบ้าง เขาก็เริ่มสะดุ้ง

(น้ำเซาะทราย,2530: 330-331)

ภีมเป็นผู้ที่นอกใจวรรณรี เขามีภรรยาบ่อยซึ่งก็คือบุตรของเพื่อนรักของวรรณ
รีนั่นเอง การกระทำของภีมแสดงให้เห็นว่าเขาเห็นแก่ตัว สร้างความเดือดร้อนให้ผู้อื่น

“ถ้าเค้าไม่ยอมให้หนึ่งเปลืองค่าแท็กซี่ ทำไมเค้าไม่ซื้อรถให้หนึ่งซักคัน
ละ หรือไม่ก็ส่งรถ ส่งคนขับมารับก็ได้”

(ลายหงส์,2548: 193)

หนึ่งรัตมีความเห็นแก่ตัว และต้องการสมบัติจากครอบครัวทศพลมากถึงกับยอม
แต่งงานกับทศพลทั้งที่เธอไม่ได้รักเขา เธอหลอกเขาให้มาแต่งงานด้วย การกระทำของหนึ่งรัตแสดงให้เห็น
เห็นว่าเธอเอาเปรียบทศพลมาก เธอไม่มีความจริงใจทุกอย่างที่เธอต้องการคือเงิน วัตถุนิยมและทรัพย์สิน
สมบัติทั้งปวง

“ผมก็ไม่รู้เหมือนกัน แต่ผมก็ไม่อยากโยนความเดือดร้อนให้ใคร”

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

(ไอ้คุณผี,2556: 276)

“ผมไม่อยากขโมยร่างคนอื่น” ตาผียามเป็นคนคงบริสุทธิ์ยุติธรรมน่าดู ไม่
เหมือนผีบางรายพยายามจะยึดร่างคน ต้องไล่กันน่าดูอีกแหละ

(ไอ้คุณผี,2556: 300)

ดร.ดิสงศ์ ในร่างผีเป็นผู้ที่ไม่เอาเปรียบใคร ไม่ทำให้ใครต้องเดือดร้อนเพราะตน
เขาแสดงให้เห็นว่าไม่เอาเปรียบคนอื่นเพราะจะทำให้คนอื่นต้องเดือดร้อน

“บาปผิดของผู้ใดย่อมเป็นของผู้นั้น เฉกเช่นวัวของใครย่อมเข้าคอกนั้น ตามพุทธวจนะพระเจ้าข้า...ถ้าในชาติภพที่ผ่านมา หากกระหม่อมเคย ทำความผิดก็ขอน้อมรับความผิดนั้น”

(พิชสวาท,2558: 596)

อัคนีแสดงออกซึ่งการไม่ทำให้ใครเดือดร้อน เขายอมรับในสิ่งที่มาจากการกระทำของเขาในอดีตชาติและยินดีรับผลของมันโดยไม่ต้องการให้ใครมารับแทน

ณัฐการยังคงเชิญเพื่อนมากินเหล้าเกือบจะทุกเย็นวันอาทิตย์ โดยไม่ได้บอกยายเลยแม้แต่สักครั้งก็ว่าได้...เมื่อຍายกลับจากการทำงาน ล่วงเวลาด้วยสีหน้าเหินห่างเขาก็ทำเหมือนยายเป็นเพียงผู้เข้าบ้าน อยู่ด้วยกันเท่านั้นเอง

(เบญจรงค์ห้าสี,2553: 82)

ณัฐการไม่รับรู้อะไรทั้งหมด ซ้ำยังดึงเงินไปจากยายทุกโอกาสเท่าที่จะทำได้

(เบญจรงค์ห้าสี,2553: 89)

“ฉันว่ามันแต่งงานด้วย คงจะดีกว่ายายมีเงินเท่านั้นเอง ไม่ใช่เพราะรักใคร่อะไรจริงหรอก มันถึงได้ตั้งหน้าตั้งตาไถเงินเสียทุกเรื่อง...”และด้วยเหตุนี้ณัฐการจึงชวนขวยหาทางลัดมาปลุกเรือนหาไว้รอหล่อนโดยที่ยายเป็นเพียงสะพานให้เขาก้าวไปสู่วิมานเท่านั้นเอง...เขารู้ว่าแต่งงานกับผู้หญิงอย่างยาย ทำได้ง่ายมีแต่กำไรทุกอย่าง ถ้าหากเขาทำสิมๆ ศีลธรรมหรือความละอายใจเสียหน่อยเดียวเท่านั้น

(เบญจรงค์ห้าสี,2553: 89)

ณัฐการแสดงออกซึ่งความไม่ซื่อสัตย์ต่อมนสินีและไม่มีความจริงใจ เขาเอาเปรียบมนสินีแต่งงานเพราะไม่ได้รักแต่อยากได้ทรัพย์สินสมบัติเพื่อจะเอาไปสร้างครอบครัวกับผู้หญิงที่ตนรัก การกระทำของณัฐการเป็นผู้ไร้คุณธรรมความซื่อสัตย์อย่างมาก

“ฉันไม่อยากได้มรดกหรืออะไรทั้งสิ้น ฉันอยากได้อย่างเดียวเท่านั้นให้พวกเขาทั้งหลายเมตตาฉันบ้างให้เหมือนกับพวกพระราชไมตรีคนอื่นๆเท่านั้นแหละ แม้ฉันจะไม่ได้อะไรเลยฉันก็จะเป็นสุขกว่านี้..”

(สกาเวือน,2528: 256)

กระต่ายผู้ที่ไม่ต้องการอยากได้สมบัติของใครเธอไม่คิดเอาเปรียบใครแต่ขอเพียงความจริงใจจากพวกพระราชไมตรีเท่านั้นเธอก็จะมีความสุขมากกว่านี้

เพริตพัคตร์ หล่อนเปรียบเสมือนพรานปรากฎมีมือมาก่อนแล้ว หล่อนเคยทำให้ผู้ขายออกหักมาได้แล้วกว่าครึ่งโหล บางคนฆ่ากันตายไปเอง บางคนกลืนยานอนหลับ บางคนก็ไปอยู่โรงพยาบาลโรคจิตและหล่อนเองก็เคยล่าพองภาคภูมิใจเสียหนักหนาเห็นว่าเป็นเกมน่าสนุกใจยิ่งยวด..หล่อนล่าใครต่อใครมาหลายคนแล้วอย่างคะนองใจแล้วก็เขี่ยกระเด็นออกไป

(สกาเวือน,2528: 443)

เพริตพัคตร์แสดงออกซึ่งความเห็นแก่ตัว ไม่มีความจริงใจ เอาเปรียบและทำให้ผู้อื่นเดือดร้อนเธอทำให้คู่รักของเธอต้องผิดหวังในความรักเพราะการหลอกลวงของเธอจนทำให้ชายเหล่านั้นต้องตายหรือไม่ก็เสียสติไปเลยนับว่าเธอขาดคุณธรรมความซื่อสัตย์อย่างมาก

ดาไม่รู้ตัวเลยว่าที่ฤทัยมีความสัมพันธ์กับดำนั้นเพราะดำทำประโยชน์ให้กับเขาได้

(ข้าวนอกนา,2532: 43)

หากเปรียบสัมพันธ์กับพันธุ์ไม้ สมพันธ์ก็ไม่ผิดอะไรนักกับเถาวัลย์ซึ่งไม่อาจยืนต้นอยู่ได้ตามลำพัง อารมณ์และจิตใจของเขาต้องเกาะเกี่ยวอยู่กับใครคนใดคนหนึ่งเสมอ

(ข้าวนอกนา,2532: 235)

ในชีวิตของคำถูกหลอกมานับครั้งไม่ถ้วน รวมถึงถูกภัยคนรักอีกคนที่ไม่มีความจริงใจให้กับคำเขามาพบกับคำเพื่อหวังผลประโยชน์จากคำ และก็ยังมีส่วนคนรักอีกคนที่มาหลอกคำ มาอาศัยประโยชน์จากคำให้คำหาเลี้ยงให้

“หย่าคุณแหว แล้วมาแต่งเจียบๆกับทองสร้อยอย่างนั้นหรือคะ ดิฉันยอมไม่ได้แน่ คุณธรรมยังค้ำคองอยู่โดยเฉพาะถ้าทำอย่างนั้นก็เท่ากับเราทั้งสองได้ร่วมมือกันประหารชีวิตผู้หญิงที่กำลังเป็นโรคหัวใจอย่างโหดร้ายทารุณ..ดิฉันยอมไม่ได้”

(นางสาวทองสร้อย,2532: 407)

แต่หล่อนปฏิเสธราชรถทองคำที่คุณกลางลากเข้าไปเทียบเท้าหล่อน นี่คือทองสร้อยสาวใช้ผู้มหัศจรรย์ของเรา ทองสร้อยคงเป็นทองสร้อยที่หาที่ไหนไม่ได้อีกแล้ว”

(นางสาวทองสร้อย,2532: 413)

การกระทำของทองสร้อยแสดงออกซึ่งความซื่อสัตย์ที่ไม่ต้องการเอาเปรียบใคร ไม่ทำความเดือดร้อนให้ใคร เธอไม่คิดทำร้ายคุณแหวด้วยวิธีการแต่งงานกับคุณกลางแน่นอนเพราะไร่ซึ่งมนุษยธรรมและคนอย่างทองสร้อยก็ไม่เคยคิดอยากได้ทรัพย์สินสมบัติของคนอื่นแต่อย่างใดหากจะรักใคร่ก็มาจากความรักที่มาจากความรู้สึกโดยแท้จริง

“เปล่าครับเมื่อแต่งงานแล้ว ถ้าผู้กองไม่ขัดข้องลาออกจากงานก็ได้ ผมจะหาเลี้ยงเอง”

(ผู้กองยอดรัก,2532: 873)

พันธ์แสดงออกซึ่งความรับผิดชอบที่มีต่อว่าที่ภรรยาคือผู้กองฉวีวงศ์โดยที่พันธ์บอกว่าเขาสามารถเลี้ยงดูผู้กองได้โดยไม่ต้องทำงาน

สรุป จากการวิเคราะห์คุณค่านวนิยายที่แสดงออกซึ่งคุณธรรมความซื่อสัตย์ต่อตนเองทั้ง 4 ด้านประกอบด้วย

- 1) เป็นผู้ที่รักษาคำพูด การคิด การกระทำ
- 2) เป็นผู้รักษาคำมั่นสัญญา
- 3) เป็นผู้กระทำในสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย
- 4) เป็นผู้ไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ไม่เบียดเบียน ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ไม่โยน

ความผิดให้ผู้อื่น กระทำความดีโดยไม่หวังผลตอบแทน

ปรากฏให้เห็นว่า การมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองนั้นสะท้อนผ่านพฤติกรรมตัวละคร ทั้งนี้คุณธรรมความซื่อสัตย์ต่อตนเองที่ปรากฏในพฤติกรรมตัวละครนั้นมีคุณลักษณะของผู้ที่รักษาคำพูด การคิด การกระทำ ผู้รักษาคำมั่นสัญญา ผู้กระทำในสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย และเป็นผู้ไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ไม่เบียดเบียน ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ไม่โยนความผิดให้ผู้อื่น กระทำความดีโดยไม่หวังผลตอบแทน จากการวิเคราะห์คุณค่าจริยศาสตร์ในนวนิยายแต่ละเรื่องได้แสดงให้เห็นถึงการกระทำของตัวละครในคุณลักษณะข้างต้นของผู้มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้ที่ขาดความซื่อสัตย์ต่อตนเอง จะทำให้ตัวละครได้รับผลแห่งความดีที่ได้กระทำลงไป ทั้งพฤติกรรมในเชิงบวกและพฤติกรรมในเชิงลบที่แสดงให้เห็นว่าการมีคุณธรรมความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ก่อให้เกิดผลดีกับตัวละครในความเจริญรุ่งเรืองของหน้าที่การงาน และการประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต และการขาดคุณธรรมความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ก่อให้เกิดผลเสียกับตัวละครเช่นกัน ในการประสบกับความล้มเหลวในการดำเนินชีวิต ผลกระทบต่อชีวิตครอบครัว และหน้าที่การงาน ตลอดจนการขาดการยอมรับจากคนรอบข้าง สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงคุณค่าด้านจริยศาสตร์ในคุณธรรมความซื่อสัตย์ต่อตนเองที่ผู้อ่านจะได้รับจากการอ่านนวนิยายเพราะพฤติกรรมตัวละครที่ปรากฏในนวนิยายนั้นก็สะท้อนภาพสังคมอันแท้จริงที่เราสามารถสัมผัสและรับรู้ได้ในชีวิตประจำวันอันจะส่งผลให้เกิดการรับรู้ ความเข้าใจ ตลอดจนเกิดการปลูกฝังสำนึกที่ดีงามในคุณธรรมความซื่อสัตย์ต่อตนเองและนำแบบอย่างที่ดีของตัวละครไปปฏิบัติในขณะที่แบบอย่างที่ไม่ดีของตัวละครก็เปรียบเสมือนข้อเตือนใจไม่ให้กระทำในสิ่งเหล่านั้น จะเห็นได้ว่าผู้ที่มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองนั้นจะเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาตนเพราะการพัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรมประการแรกจะต้องเป็นผู้มีความซื่อสัตย์ต่อตนก่อน เพราะเปรียบเสมือนการเคารพตนเองมีวินัยกับตนเองดังนั้นหากคนในสังคมเกิดสำนึกที่ดีที่มีความรับผิดชอบต่อตนเองมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองแล้วสิ่งเหล่านี้จะเป็นคุณธรรมพื้นฐานที่จะนำไปสู่ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงานและความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติตามลำดับ

1.2.2 ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน

ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน หมายถึง เป็นผู้กระทำในสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมายตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ของตนที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถเพื่อให้ภารกิจนั้นบรรลุซึ่งความสำเร็จไม่เล่นพรรคเล่นพวก ไม่ใช้ระบบอุปถัมภ์เพื่อเป็นช่องทางทำการทุจริตคดโกงเพื่อ

ประโยชน์ส่วนตนไม่เกรงกลัวอำนาจหรืออิทธิพลใดๆและยึดมั่นในความถูกต้อง และทำงานด้วยความโปร่งใส สามารถตรวจสอบการทำงานได้ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน แบ่งได้ 3 ด้าน ดังนี้

1.2.2.1 เป็นผู้กระทำในสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมายตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ของตนที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถเพื่อให้ภารกิจนั้นบรรลุซึ่งความสำเร็จ

1.2.2.2 ไม่เล่นพรรคเล่นพวก ไม่ใช้ระบบอุปถัมภ์เพื่อเป็นช่องทางทำการทุจริต คดมิชอบเพื่อประโยชน์ส่วนตนไม่เกรงกลัวอำนาจหรืออิทธิพลใดๆและยึดมั่นในความถูกต้อง

1.2.2.3 ทำงานด้วยความโปร่งใส สามารถตรวจสอบการทำงานได้

1.2.2.1 ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงานในการกระทำในสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ของตนที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ จากกรณีวิเคราะห์นวนิยาย 51 เรื่อง ผ่านพฤติกรรมตัวละคร พบว่า นวนิยายที่แสดงออกซึ่งความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงานในการกระทำในสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ของตนที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ มีจำนวน 18 เรื่อง ดังนี้

.. พ่อแม่ปู่ย่าตายาย เคยรับราชการได้เบี้ยหวัดเงินปีมาเลี้ยงชีวิต แต่ไม่เคยคิดเลยว่าเบี้ยหวัดเงินปีพวกนั้นจะมาต่อชีวิตคนรุ่นหลังให้มาคิดคดทรยศอย่างนี้.. เรามันผิคน้ำสาบานก็ต้องเป็นอย่างนี้..

(ร่มฉัตร,2530: 98)

แม้ว่ายึดมั่นในการทำหน้าที่การเป็นข้าราชการที่ดีของบรรพบุรุษ แต่ลูกและสามีของตนกลายเป็นผู้ที่ขาดความรับผิดชอบในการเป็นข้าราชการที่ดีของแผ่นดินและไม่ซื่อสัตย์ต่อคำมั่นสัญญาที่ให้ไว้ต่อแผ่นดิน กระทำผิดต่อแผ่นดิน

“มุกมีแต่ความผูกพัน ความภักดี ความรักในงานที่เราทำเหมือนคนจีน คนญี่ปุ่นภักดีกับสถาบันการงานของตัวเอง”

(ตะวันชิงพลบ,2534: 320)

เขายอมรับว่าเขาไม่รู้อะไรหลายอย่างแต่จะพยายามศึกษา เขาจดเนื้อหาสำคัญลงสมุดบันทึกอย่างรอบคอบละเอียดชัดเจน ไม่ปล่อยให้ผ่านไปเฉยๆ

(ตะวันชิงพลบ,2534: 225)

มุกระวีเป็นผู้มุ่งมั่นในการทำงาน เธอรับผิดชอบในการบริหารโรงงานที่ราชบุรีในฐานะเจ้าของกิจการด้วยตนเอง เอาใจใส่ในงานดูแลลูกน้องเหมือนคนในครอบครัว และเธอรักงานของเธอมากจึงทำให้เธอมีความรักความผูกพันกับงานเป็นอย่างมาก ส่วนฉัตรในฐานะลูกน้องตั้งใจทำงานมุ่งมั่น มีความรับผิดชอบเป็นอย่างดี ใฝ่หาความรู้อยู่เสมอ ทำงานตามที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ

เมื่อกลับไปถึงฐาน หมวดจึงรู้ว่าไบหูสามใบที่หมูยัดเยียดให้ร้อยดอกแขวนกับเอวกลับมา นั้น ถือเป็นหลักฐานการปะทะกัน
 อย่างดีที่สุด หากหมูก็คือหมู ที่ไม่พูดไม่จากับใคร ไม่ไ้อถึงการปะทะ..

“ไหว ขอบใจนะที่ช่วยชีวิตวันนั้น”

“กระผมรักท่านต้องรักเกียรติยศของท่านด้วย”

(คำมั่นสัญญา, 2538: 146)

“ไหว แม่ทัพที่นั่งอยู่ตรงนี้นั้นมันเกิดได้เพราะมือเอ็งวะ...

ส่วนนิดเดียวที่ทำให้ดิน ร่วนกลายเป็นดินเหนียว จนขึ้นมาเป็นรูปร่างได้”

(คำมั่นสัญญา, 2538: 161)

จำไหวผู้มีความรับผิดชอบในหน้าที่การงานอย่างเต็มความสามารถ แม้แต่การแสดงออกซึ่งความเคารพรัก ความจงรักภักดีต่อผู้บังคับบัญชาแม้ต้องเอาชีวิตเข้าแลกเพื่อช่วยชีวิตผู้เป็นนายและสิ่งนี้เองที่เป็นดังสายใยความรักความผูกพันของจำไหวและคุณชลิตมาโดยตลอด

“ข้าให้มนุษย์รู้ในสิ่งที่ไม่ควรรู้ เพราะข้าอยากให้ทุกคนทำความดี

ข้าเห็นคนทำผิดบาปมามากเหลือเกิน”

CHULALONGKORN UNIVERSITY

(เงา, 2534: 5)

“..ตัวมนุษย์เองเป็นผู้กำหนดชะตากรรมของตัวเองทั้งนั้น ผู้หญิงคนนี้
 เพียงแต่แสดงให้เราเห็นว่า กฎแห่งกรรมย่อมทรงความศักดิ์สิทธิ์เสมอ
 บุคคลใดหว่านพืชใดไว้ก็ต้องเก็บผลนั้นในเนื้อหาของตนเอง

เธอหว่านพืชแห่งความเห็นแก่ตัว ความใจดำอันโหดร้ายภายใต้ใบหน้า

อันงดงาม กฎแห่งกรรมแสดงให้เห็นว่า ใบหน้าของคนที่มีนิสัยใจคอ

เช่นนั้นควรเป็นอย่างไร”

(เงา, 2534: 217)

ท่านชายวสวัตเป็นผู้ยึดมั่นในความถูกต้องและทำหน้าที่ของตนเองอย่างเต็มความสามารถในฐานะพญามัจจุราชที่มาจากอยู่บนโลกมนุษย์เพื่อที่จะให้มนุษย์ได้เกิดสำนึกในความคิดที่จะทำความดีให้มากขึ้น ท่านได้กล่าวว่ กฎแห่งกรรมย่อมทรงความศักดิ์สิทธิ์เสมอในการที่จะบอกกับ

มนุษย์ว่าเราทำกรรมไว้อย่างไรกรรมนั้นก็ตอบสนองกลับมาอย่างนั้น สิ่งที่ท่านได้กล่าวมาเป็นการสอนมนุษย์ให้คำนึงถึงเรื่องบาป บุญ คุณ โทษ ให้มากๆ

“หนูมีพ่อเป็นข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ที่มีเวลาเพื่อเงินเพื่อ บ้านอื่น แต่ไม่เคยมีเวลาสำหรับลูกเมีย หนูมีแม่เป็นคุณหญิงนักสังคมสงเคราะห์ด้วย เข้าสมาคมได้ดีเยี่ยม แต่คนที่ไม่เคยถูก สงเคราะห์ คือ พ่อ ลูก กับคนในบ้าน”

(เงา,2534: 438)

“บาปอันนั้นจะไม่ตกอยู่ที่มันคนเดียว แต่จะตกอยู่ที่เราด้วย เพราะเราเป็นพ่อแม่มัน แต่ได้ละเลยต่อหน้าที่ของตัว เราปั้นรูปปั้นขึ้นมาแต่ลืมอบรมวิญญูณ...”

(เงา,2534: 442)

“ดิฉันก็ลืมหน้าที่ของแม่ หน้าที่ของเมียมาเสียนาน ในชีวิตที่ผ่านมา ดิฉันอาจจะเป็นแม่ที่ไม่ดีนัก จึงอยากจะขอแก้ตัวใหม่...ขอเด็ก ๆ พวกนั้นให้ดิฉันเถอะค่ะ”

(เงา,2534: 522)

พ่อแม่ของชาลินีขาดความบกพร่องในการทำหน้าที่พ่อและแม่ เลี้ยงลูกเติบโตมาด้วยวัตถุประสงค์ทำให้ชาลินีเป็นผู้พิการทางจิตใจ พ่อแม่ไม่ได้อบรมบ่มนิสัยคุณธรรมความดีงามให้กับเธอเลย จนเมื่อมารู้สึกผิดก็เมื่อสายไปแล้ว อย่างไรก็ตามทั้งพ่อและแม่ก็ยังคิดว่าในช่วงเวลาที่เหลืออยู่เขาคงจะต้องทำหน้าที่ของความเป็นพ่อแม่อย่างเต็มที่แสดงให้เห็นว่าพวกเขาารู้สึกผิดและพร้อมจะปรับปรุงแก้ไขในการทำหน้าที่พ่อและแม่ต่อไป

“ในนามแห่งทหารสมเด็จพระจักรพรรดิ เรามีความรู้สึกเสียใจเป็นอย่างยิ่งที่เกิดเหตุการณ์อันน่าอัปยศนั้นขึ้น ทหารทั้งกลุ่มนั้นรู้สึกสำนึกเช่นเดียวกัน เราจึงเชิญท่านมาดูการพิจารณาโทษตัวเองของทหารกลุ่มนั้น”

(คูกรรม,2533: 144)

“แต่คุณยายคุณก็เป็นคน จะคนไทยหรือคนญี่ปุ่นก็ไม่สำคัญ จรรยาแพทย์ของหมอทุกหนทุกแห่งเหมือนกันทั้งนั้น”

(คูกรรม,2533: 171-172)

โกโบริเป็นผู้มีความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ของตนที่จะรักษาความยุติธรรม และไม่เลือกปฏิบัติว่าเป็นคนชาติไหนก็ตาม โดยเฉพาะกับศัตรูที่ทำร้ายตนอย่างตามลกับตาบ้วเมื่อตามผลบาดเจ็บ เขาก็แสดงความรับผิดชอบในหน้าที่ที่จะไปตามหมอมารักษา

“เธอก็รู้ไม่ใช่หรือว่า มันจะเสียหายแก่เด็กอย่างไร ทำไมเธอไม่ทักท้วงเด็ก กลับแนะนำให้พจมานไปหมายความว่าเธอต้องการให้เด็กคนนี้เสียคน ไซ้ไหมเล่าหญิงเล็ก?”

(บ้านทรายทอง,2550: 338)

“เด็กมันอยากเที่ยวอยากวุ่นวายไปเอง ตามสันดานของเด็กหญิงเลวต่ำ ๆ ไม่เคยพบเคยปะการเที่ยวเตร่เฮฮา เขาจะเสียหายมันเป็นเรื่องจิตใจ ของเขาเอง ช่วยไม่ได้!”

(บ้านทรายทอง,2550: 338)

หญิงเล็กไม่ซื่อสัตย์ต่อหน้าที่ความรับผิดชอบที่เคยให้ไว้กับชายกลางว่าจะดูแลพจมานอย่างดีแต่เธอกลับยุยงส่งเสริมพจมานไปในทางเสื่อมเสีย

“เจ้าต้องคอยดูแลรักษาหน้าที่ภรรยาที่ดี

จงคิดถึงผิวและฐานะวงศ์ตระกูลของเขาก่อนความสุขสบายของตัวเอง”

(สี่แผ่นดิน,2550: 315)

พลอยได้รับการอบรมจากเสด็จว่าให้ทำหน้าที่ของภรรยาให้ดีครบถ้วนและคำนึงถึงความสุขของสามีและวงศ์ตระกูลก่อนนึกถึงตนเองคำสอนนี้พลอยน้อมรับและนำมาปฏิบัติได้อย่างสมบูรณ์แบบพลอยจึงเป็นผู้มีความซื่อสัตย์ในหน้าที่ความรับผิดชอบในฐานะภรรยาได้เป็นอย่างดี

บางครั้ง ลูกแทบจะทนไม่ได้ อยากจะวิ่งหนีหลบหลีกไปเสีย แต่ลูกก็ทำไม่ได้ เพราะไม่สามารถจะทิ้งทหารที่อยู่ใต้บังคับบัญชาและไม่สามารถเสียความสัตย์ที่มีต่อเพื่อนร่วมตายทุกคน

(สี่แผ่นดิน,2550: 677)

อันเป็นผู้มีความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงานยามเกิดสงครามเขาไม่อาจทิ้งทหารผู้ใต้บังคับบัญชาไปได้เพราะเป็นหน้าที่ที่เขาต้องรับผิดชอบในหน้าที่และร่วมทุกข์ร่วมสุขกับทหารเหล่านั้นด้วย

“เดี๋ยวนี้ฮ็อตก็มีความรู้พอที่จะทำประโยชน์ตอบแทนให้เขาได้ ถ้าหากจะ
ทำงานซึ่งกำลังจะเดิน กลับบ้านเสียเฉย ๆ ฮ็อตก็จะเป็นคนอกตัญญูต่อ
มิตรผู้มีพระคุณ ฮ็อตทำไม่ได้ และไม่อยากจะทำ”

(สี่แผ่นดิน,2550: 838)

ฮ็อตเป็นผู้มีความซื่อสัตย์ในหน้าที่การงานเขาไม่อาจทิ้งงานแล้วกลับบ้านได้เขา
ต้องรับผิดชอบในงานนั้นให้สำเร็จก่อนแสดงให้เห็นว่าฮ็อตมีความรับผิดชอบในหน้าที่การงาน

“เรื่องเงินนั้นคุณพี่อย่าวิตกเลย อีฉันทจะมาช่วยได้ในคราวนี้ แต่อีฉันท
เองกลับวิตกเรื่องคุณพี่ คุณพี่อยู่ตัวคนเดียวพากข้างโน้น นานเข้าก็จะยิ่ง
ลำบากเข้าทุกวัน”

(สี่แผ่นดิน,2550: 466)

พลอยตรึกรตรองดูแล้วก็เห็นว่าเป็นหน้าที่ของตนที่จะต้องช่วยเหลือคุณ
อุ้น และรู้ใจตัวเองอย่างแน่นอนว่า ถ้าหากตนไม่ยื่นมือเข้าช่วยเหลือเสียแต่
เดี๋ยวนี้ ตนเองก็จะต้องได้รับความไม่สบายใจไปตลอด

(สี่แผ่นดิน,2550: 469)

พลอยเป็นผู้กระทำในสิ่งที่ถูกต้องเสมอ เขารับคุณอุ้นพี่สาวมาอยู่ด้วยและจะเลี้ยง
ดูไปตลอดทั้งที่คุณอุ้นเคยทำไม่ดีกับพลอยไว้มากแต่พลอยก็ไม่เอามาคิดและยังคงทำหน้าที่ของ
น้องสาวที่มีต่อพี่สาวด้วยความเต็มใจเต็มกำลัง

“แต่นั่นอย่าห่วงเลย เป็นหน้าที่ของพี่ที่จะดูแลพ่อของนั้อย่างดีที่สุด
ต่อให้พี่ต้องแกล้งเนื้อเป็นขึ้น ๆ หรือขายตัวเพื่อมาเลี้ยงเขาพี่ก็จะทำ”

(เวลาในขวดแก้ว,2545: 153)

พี่แหวมแม่เลี้ยงของนัคกับหนิงเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์ต่อสามีและทำหน้าที่ภรรยา
ได้สมบูรณ์แบบเธอยอมลำบากแม้รู้ว่าฐานะการเงินในครอบครัวไม่ดีนักแต่เธอก็พร้อมสู้เพื่อคนที่เธอ
รักและทำเพื่อครอบครัว

คุณจินตนาทำให้พวกเราเห็นใจยิ่งขึ้น เพราะเธอคอยเฝ้าอาการคุณย่า
อย่างหามรุ่งหามค่ำ กิจการบ้านเรือนทั้งหมดเธอทำให้อย่างไม่ขาดตก
บกพร่อง และไม่ปริปากบ่นแม้แต่คำเดียว

(หนี่รัก,2542: 171)

“ดิฉันไม่กล้าอาจเอื้อมรักคุณนุชอย่างลูก แต่ดิฉันก็รักคุณนุชไม่น้อยกว่าที่ดิฉันรักตากุ้งหรือตาก้อยหรือก้อย ดิฉันรักคุณนุชเพราะตลอดเวลาที่ผ่านมาดิฉันกับลูกได้อยู่อย่างผลึก...ดิฉันไม่มีอะไรตอบแทนนอกจากปฏิบัติหน้าที่ของตัวเองให้ดีที่สุด”

(หนี้รัก,2542: 586)

จินตนาเป็นผู้ที่มีความซื่อสัตย์ต่อสามีและทำหน้าที่ภรรยาได้สมบูรณ์แบบเธอดูแลแม่สามีอย่างเต็มที่ ดูแลงานบ้านทั้งหมดโดยไม่เคยบ่นเลยแม้เธอรู้ว่าเธอเป็นเพียงตัวแทนแม่ของนุชแต่เธอก็เต็มใจที่จะทำหน้าที่ภรรยาและแม่เลี้ยงอย่างเต็มที่

“ฉันไม่ได้เลี้ยงลูกมาไว้เกาะกินนะแม่”

“ฐานะใครจะดีจะเลวก็ช่าง ฐานะฉันเลี้ยงลูกฉันได้ ฉันก็พอใจแล้ว...ทำสวน!...ทำไม...อาชีพสุจริตอย่างนี้ไม่ดีหรือหรือ หรืออยากจะทำให้แม่ฉันเป็นนายหน้าตัดที่ดินขาย จะได้รวยเร็วๆ?”

(คุณหญิงนอกทำเนียบ,2542: 148)

จุกกระทำในสิ่งที่ถูกต้อง ไม่เคยคิดจะมากอบโกยผลประโยชน์จากลูกและพอใจในสิ่งที่ตนมีอยู่และทำหน้าที่แม่ได้อย่างดีที่สุด

“นักการทูตต้องการคนเปรี๊ยะปราชญ์คล่องแคล่วทุกสถานการณ์ ความแก่ รุ่มง่าย ฉะฉาน เป็นสิ่งที่นักการทูตกลัวกันนักหนา เพราะถ้าเป็นเช่นนี้เมื่อไรเขาจะหมดอนาคตเมื่อนั้น..แม่ของลูกไม่อาจจะไปเชื่อไปให้คุณพ่อได้อีกแล้วเพราะมีแต่มอดลง..ฉันเกิดมาเพื่อ ‘ให้’ อย่างเดียวนี้พีววรรณ..เมื่อแต่งงานต้องอยู่ในโอวาทของสามี วันนี้ฉันจะ ‘ให้’ เขาก็อย่าง ก่อนที่จะ ‘ให้’ สิ่งสุดท้าย..ชีวิตของฉันไงละ”

(คุณหญิงนอกทำเนียบ,2542: 476)

คุณหญิงอรุณวดีผู้มีใจกว้างยิ่งกว่ามหาสมุทรเธอแต่งงานกับคุณปราชิตหวังจะสนับสนุนหน้าที่การงานของสามีอย่างเต็มที่เมื่อเธอรู้ว่าเธอมีปัญหาสุขภาพและอยู่ได้ไม่นานเธอยอมให้น้องสาวมาเป็นอนุทนายทูตปราชิต และวางแผนให้ศจีเพื่อนของลูกสาวมาเป็นคุณผู้หญิงคนต่อไป เธอทำทุกอย่างเพื่อความรักที่เธอมีต่อทนายทูตปราชิตแม้ว่าเธอจะไม่ได้อะไรตอบแทนเลยแต่เธอก็ทำเพราะความรัก แสดงให้เห็นว่าคุณหญิงอรุณวดีมีความซื่อสัตย์ต่อสามีและทำหน้าที่ในฐานะภรรยาได้อย่างสมบูรณ์แบบที่สุด

“หน้าที่ต้องมาก่อนสิ่งอื่นใด เจ้าก็รู้ไม่ใช่หรือ อีกอย่างถ้าไม่ป้องกัน บ้านเมืองให้ถึงที่สุด ลูกหลานต่อไปข้างหน้าจะไม่มีแผ่นดินอยู่ บรรพบุรุษของเราหลังเลือดชโลมดิน ตั้งแต่ไพร่พลขึ้นไปจนถึงพระมหากษัตริย์ ก็ทรงมีพระอุตสาหะออกสู้รบ สำนึกเหล่านี้อยู่ในใจที่เหนืออะไรทั้งหมด”

(สายโลหิต,2547: 489-490)

“พีตตัดสินใจเรียนท่านไปแล้วว่าพร้อมทุกเมื่อที่จะรับใช้แผ่นดินตามหน้าที่ทหาร เท่าที่มีความสุขได้รับราชการ มียศฐาบรรดาศักดิ์ เลี้ยงลูกเมียให้เป็นสุขทั่วหน้าก็เพราะพระมหากษัตริย์คุณเป็นล้นเกล้าฯ หน้าที่คือรับใช้บ้านเมืองยามคับขัน จึง อาสาท่านไปแล้ว”

(สายโลหิต,2547: 924)

ขุนไกรแสดงออกซึ่งความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงานในฐานะทหารปกป้องแผ่นดินไทยเขาพร้อมรับใช้ชาติทุกเมื่อ ถ้าเป็นหน้าที่การงานเมื่อใดต้องมาก่อนครอบครัวเสมอดังเช่นที่เขาออกรบทุกครั้งเพื่อชาติบ้านเมือง

“ฉันไม่ใช่คนเก่ง หรือเป็นคนดีนัก ฉันเป็นแต่เพียงคนที่รู้ว่าเมื่อตนเองยืนอยู่จุดไหน ต้องทำหน้าที่ตรงจุดนั้นให้ดีที่สุดทั้ง ๆ ที่ดีที่สุดของฉันอาจจะไม่ดีเท่าที่ใคร ๆ หวัง หากฉันก็รู้ว่าฉันทำได้เท่านั้น...การที่เราเป็นที่รักของคนอื่นยังไม่ดีเท่าเราเป็นประโยชน์แก่คนอื่น”

(ดาวเรือง,2555: 428)

“เรื่องปล่อยันั้น ฉันตอบได้แต่เพียงว่า มันไม่ใช่หน้าที่ของฉัน แต่เรื่องจับมันเป็นหน้าที่ของฉันที่ต้องทำ คนเรานั้นต้องรู้จักหน้าที่ของตัวเอง”

(ดาวเรือง,2555: 438)

ปลัดจันวัฒน์แสดงออกซึ่งความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงานเขาต้องทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายให้ดีที่สุดโดยไม่ได้หวังว่าจะได้ประโยชน์อะไรตอบแทนจากงานนั้นเพียงแต่ว่าการทำงานนั้นต้องทำให้ดีที่สุดเต็มความสามารถ

“ผมอยากให้คุณสบายนะ แต่มันก็ไม่มีสมบัติมากอย่างที่คิด เอาเถอะถ้าผมถูกลี้อเตอร์ จะซื้อโคตรเพชรให้ทำหัวแหวนหรือถ้าจะเอาสร้อยคอเพชรก็จะให้ยาวถึงสะดือเลย”

(แต่งกับงาน,2551: 229)

“ตัวอย่าเพิ่งเดินอย่างเพิ่งลุกไปทำอะไรเลย กับข้าวปั้นโตอย่างเดิม แคชั๊กผ้า กวาดบ้านสามแตรก็เสร็จ...วันนั่งทำอะไรอยู่แถวนี้แล้วกัน **อิสจะ ไปซักผ้าอ้อม...เขาคว่ากองผ้าเข้าไปในท้องน้ำ โดยมีเสียงฉิวปากปนเสียงกะละมังโครมคราม**

(แต่งกับงาน,2551: 270)

ชลทิศพยายามทำหน้าที่ของสามีให้ดีที่สุด โดยบอกกับดาหวันว่าอยากให้เธอสบายและจะทำให้ดีที่สุดแม้ไม่มีเงินทองมากนักแต่ถ้ามีก็จะให้เต็มที่เลย นอกจากนี้เขาก็ทำหน้าที่ดูแลดาหวันในขณะที่ตั้งครรถ์ด้วยในการช่วยทำงานบ้านนับได้ว่าชลทิศทำหน้าที่สามีได้ดีมากและแสดงออกซึ่งความรักที่มีต่อดาหวันอย่างเต็มหัวใจ

ตอนเช้าของวันเปิดเทอม พักได้ทำหน้าที่ภารโรงอย่างแข็งขัน เรียบร้อยไม่มีที่ติเลย เหมือนกับว่าตลอดเวลาที่ผ่านมาเขาเฝ้ารอคอยวันนี้เพื่อจะทำให้สนใจอยาก งานเท่านั้นเองที่ทำให้คนอย่างเขามีความสุข ทุกครั้งที่งานเสร็จลง ทำให้รู้สึกที่ตัวเองมีค่ามีความหมายขึ้นมาบ้าง

(คำพิพากษา,2547: 82)

พักแสดงออกซึ่งความรับผิดชอบในหน้าที่การงานอย่างเต็มที่ในการเป็นภารโรง เพราะการมีงานทำทำให้เขาเชื่อมั่นว่าตนเองมีคุณค่าอยู่เสมอ

“ตัวทิพย์ไม่มีความหมายอะไรอีกแล้วค่ะ ช่วยโยทิพย์ออกไปให้ได้นะคะ
ส่งให้ถึงมือพี่ใหญ่จักรทิพย์ ลูกของฉันทันเป็นผู้หญิง อย่าให้เขาต้องรับทุกข์
อย่างฉันทัน ช่วยเขาด้วย”

(กว่าจะรู้เพียงสา,2528: 330-331)

แว่นทิพย์ได้แสดงออกซึ่งหน้าที่ของความเป็นแม่เป็นครั้งสุดท้ายที่เธอจะไม่ยอม
ให้ลูกเติบโตมาในช่องแห่งนี้เป็นอันขาดด้วยความเป็นแม่ที่ปกป้องลูกอย่างเต็มที่เธอจึงพยายามทุก
วิถีทางที่จะให้ลูกรอดพ้นจากขุมมรกแห่งนี้ไปให้ได้แม้ว่าต้องแลกด้วยชีวิตก็ตามและในที่สุดเธอก็ฝาก
ลูกกับหมอสุริยาออกมาได้จากช่องแห่งนี้แต่ตัวเธอต้องจบชีวิตลงในเวลาต่อมาด้วยการฆ่าตัวตาย
เพราะเธอติดเชื่อเฮชไอวี

“หันไปดูยายหนูซิ...นั่น...ลูกของคุณทั้งสองคนนะฉันไม่ได้เกี่ยวข้องกับ
แต่ดูหน้าลูกคุณให้เต็มตา แกจะเป็นศพอยู่แล้วคุณยังมาเอาชนะคะคาน
อะไรกันที่นี่ ทำไมไม่ให้แกหายเสียก่อน แล้วจะพูดอะไรกันก็เอา ฉันทันรับละ
ว่าฉันทันไม่ใช่แม่เลี้ยงที่ดีนัก เพราะไม่ใช่พระอิฐพระปูน แต่ **คุณสองคนเป็น
พ่อแม่กันยังไง ฉันทันไม่เข้าใจ พอลูกลืมนตาพื้นขึ้นมาตั้งตาจะหาความ
รำคาญใจให้แก่** ที่ยายหนูแกเคยว่าแกเป็นคนไม่มีพ่อแม่จะไปโกรธแก
ไม่ได้แล้ว เพราะคุณทำให้แกรู้สึกยังงั้นจริง ๆ ถ้าคุณอยากทะเลาะกัน
โน่น! ออกไปข้างนอก แล้วฉันทันจะออกไปด้วย ทั้งยายหนูไว้ที่นี่ แกจะเป็น
จะตายนางพยาบาลเขาคงดูได้ดีกว่าเราทั้งสามคนหรอก!”

(อุบัติเหตุ,2561: 681)

“มันหน้าที่ของเรานี่คะ เมื่อเขาเกิดมาแล้วก็ต้องบั่นให้ดีที่สุด ความเป็นพ่อคนแม่คนมันยากอยู่ตรงนี้แหละคะ ถ้าบั่นไว้เป็นรูปหยาบ ๆ เขาก็ตำเราว่าพ่อแม่ไม่สั่งสอน ถ้าเราพยายามเกลาเหล่าแต่งให้ได้ตั้งใจ เขาก็ว่าเราดีกว่าไปยุ่งกับทางชีวิตของเขา ทำดีเท่าที่เราระทำได้แล้วกัน เขารักจะไปทางนี้เราก็ช่วยประคับประคองเขาให้ตลอดรอดฝั่ง”

(อุบัติเหตุ,2561: 731)

พ่อและแม่ของวิศนีย์เลยเลยหน้าที่ของความเป็นพ่อแม่ที่ดีมาตลอดจึงทำให้วิศนีย์เติบโตมาแบบขาดความรัก ถึงตอนนี้แล้วทั้งพ่อและแม่ควรที่จะให้ความสำคัญกับเธอบ้างในฐานะลูก

ล่ายองออกตากโรงพยาบาลมานอนอยู่บ้าน ไม่ยอมทำงานอะไรทั้งนั้น อ้างว่ายังไม่หายป่วย แม่บั่นตองทำงานบ้านเองทุกอย่างขณะที่ลูกสะใภ้ นอนเล่นทั้งวัน แต่โรคซี้เกียจไม่เคยหาย ยังคงตื่นสาย ตะวันส่องกัน ชอบตามสามีไปดูหนังทุกอาทิตย์งานบ้านไม่ยอมทำ ค้าขายไม่ยอมช่วย อยู่บ้านสามีกินนอน กลับไปบ้านพ่อแม่กินนอน

(ทองเนื้อเก้า,2544: 13)

อีโลโครก นอนจะขึ้นอยู่แล้ว โธ่เอ๊ย สวยแต่หน้า ทูดเหม็นที่ยังกะ ถานหลังวัด แม่บั่นด่าด้วยเกลือ เอะอะถลกตุตออกจากบ้าน กูไม่เคน เจอะเจอ โตจนเป็นแม่คนแล้ว

(ทองเนื้อเก้า,2544: 33)

ล่ายองไม่มีความรับผิดชอบและขาดสำนึกของความเป็นแม่ไม่เคยทำหน้าที่ของแม่ที่มีต่อลูกเลย เธอแต่งงานเพราะขาดผู้ชายไม่ได้และลุ่มหลงกับโลกีย์พอมีลูกแต่ละคนเธอก็ไม่เคยเลี้ยง ไม่ทำอะไรในฐานะเมียและแม่เลยทุกอย่างปล่อยให้ทำหน้าที่ของคนอื่นที่ต้องมาทำให้

ผมทิ้งแม่ทิ้งน้องไปไม่ได้ ผมไม่อยู่น้องๆจะเอาอะไรกิน แม่ละ ไม่มีใครเฝ้าบ้าน ไม่ใช่หน้าที่หรือครับ ก็ผมเป็นพี่ ก็แสดงว่าผมเห็นแก่ตัว ผมอดัญญูชิครับ ไม่ช่วยแม่เลี้ยงน้อง

(ทองเนื้อเก้า,2544: 299)

หนี้เวรหนี้กรรมของผมคงไม่หยุด แต่ถึงผมจะสึก ผมก็สัญญาว่าจะประพฤติตัวเป็นคนดีครับหลวงตา จะไม่ยึดอาชีพทุจริต ไม่ทำให้ปู่กับพ่อผิดหวัง เด็กเขาไผ่ตี ที่สึกนี้ก็เพราะจะมาพยาบาลแม่ แม่อุ้มท้องเขามาเลี้ยงเขามาจนโต จะดีจะเลวก็แม่ของเขา ถ้าแม่ตกนรก ผมก็จะลงไปในนรกเพื่อช่วยแม่

(ทองเนื้อเก้า,2544: 416)

วันเฉลิมแสดงออกซึ่งความซื่อสัตย์ต่อแม่เป็นอย่างมากเขามีความรับผิดชอบในหน้าที่ของความเป็นลูกและพี่ของน้องๆ ไม่ว่าจะลำบากยากจนแค่ไหนเขาก็จะทำหน้าที่ของลูกและพี่ของน้องอย่างดีที่สุด หรือแม้อยู่ในผ้าเหลืองถ้าจำเป็นจริงๆเขาจะสึกออกมาเพื่อมาดูแลแม่ที่ป่วยและน้องๆที่ลำบากและก็เป็นเช่นนั้นจริง วันเฉลิมเป็นผู้มีความกตัญญูมากต่อแม่ไม่ว่าแม่จะเป็นอย่างไรเขาก็ยังรักและเทิดทูนแม่เสมอด้วยหน้าที่ของความเป็นลูกที่ไม่อาจปฏิเสธความรับผิดชอบนี้ไปได้

“พอมีลูกผมก็เริ่มรู้ว่าตัวเองเป็นผู้ใหญ่ขึ้น แต่ก่อนไปไหนๆเห็นเด็กมีแต่รำคาญ แต่เดี๋ยวนี้พอเห็นใครขนาดเดียวกับไอ้ตัวยุ่งมันอดดูอดยิ้มด้วยไม่ได้...ไอ้ที่เตยเที่ยวสนุกก็หมดสนุก นี่แหละ..ผมถึงได้ตัดสินใจว่าจะเลิกชีวิตอย่างเก่าๆเสียที”

(พอปลาไหล,2547: 487)

อุทิศแสดงออกซึ่งหน้าที่ความเป็นพ่อเมื่อเขามีลูกพฤติกรรมเดิมๆการเที่ยวเตร่เจ้าชู้ไปวันๆก็อยากจะเลิกให้ได้

“ผมไม่ทราบหรือครับว่าคุณสร้างอะไรไว้ที่ไหนและเมื่อไหร่บ้าง” เด็กหนุ่มในเครื่องแบบตำรวจตอบหน้าตาเฉย “ผมรู้แต่ว่าคนขับรถของคุณต้องถอยไปต่อท้ายรถบรรทุกคันโน้น และให้ผมตรวจสอบเสียก่อนจึงจะผ่านไป”

(สารวัตรเถื่อน,2542: 189)

“คุณถาวรถ้าคุณขายเหล้าหรือเบียร์ให้กับตำรวจในเครื่องแบบอีก ผมจะปิดร้านของคุณโดยไม่มีกำหนด....ถ้าผมพบคุณคนหนึ่งคนใดดื่มเหล้าในขณะที่ทำงานอีกผมจะเอาคุณออกจากราชการ”

(สารวัตรเถื่อน,2542: 210)

สารวัตรเที่ยงผู้ซึ่งแสดงออกถึงความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงานแสดงความรับผิดชอบในภารกิจที่ได้รับอย่างเต็มที่ทั้งนี้เขาไม่สนใจว่าใครจะมีอิทธิพลมาจากไหนหรือไม่สนใจว่าตำรวจคนใดประพฤติตนไม่เหมาะสมถ้าพบเห็นเขาจะเข้าไปจัดการทันที

1.2.2.2 ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงานการไม่เล่นพรรคเล่นพวก ไม่ใช่ระบบอุปถัมภ์ เพื่อเป็นช่องทางทำการทุจริตคิดมิชอบเพื่อประโยชน์ส่วนตนไม่เกรงกลัวอำนาจหรืออิทธิพลใดๆ และยึดมั่นในความถูกต้อง จากการวิเคราะห์นวนิยาย 51 เรื่องผ่านพฤติกรรมตัวละคร พบว่า นวนิยายที่แสดงออกซึ่ง ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงานการไม่เล่นพรรคเล่นพวก ไม่ใช่ระบบอุปถัมภ์เพื่อเป็นช่องทางทำการทุจริตคิดมิชอบเพื่อประโยชน์ส่วนตนไม่เกรงกลัวอำนาจหรืออิทธิพลใดๆและยึดมั่นในความถูกต้อง มีจำนวน 11 เรื่อง ดังนี้

..เงินเดือนข้าราชการไม่พอกินครับ ผมไม่อยากเข้าไปอาศัยราชการหาเงินเข้ากระเป๋าทางอื่นเหมือนคนอื่นเขา ไม่ใช่ขี้อวดตัวว่าสุจริตกว่าคนอื่น แต่เพราะกลัวว่าถ้าเข้าไปแล้วก็ต้องทำอะไรเขาหนีไม่พ้นแน่ๆ เพราะใครๆก็อยากรวยด้วยกันทั้งนั้น เลยหลีกเลี่ยงก่อนหมดเรื่องกัน..

(ขมื่นกับปูน,2531: 268)

ทันพันธุ์แสดงออกซึ่งการไม่เล่นพรรคเล่นพวก ไม่ใช่ระบบอุปถัมภ์เพื่อเป็นช่องทางทำการทุจริตคิดมิชอบเพื่อประโยชน์ส่วนตนโดยเขามีความคิดต่อต้านการทุจริตในหมู่ข้าราชการจึงทำให้ไม่อยากเข้าไปรับราชการตามบรรพบุรุษ

“ถ้าเรียนเก่งได้ดีไป เป็นนายอำเภอเป็นเจ้าเมือง เห็นแก่กินเห็นแก่ตัวอย่างงี้ มีหวังมันจะกลายเป็นรอยต่างเพราะมีเรื่องฉ้อเรื่องบังหลวง”

(สุดแต่ใจจะไขว่คว้า, 2533: 10)

“ที่นี้มันมีปัญหา เราผ่านข้อเขียนได้แล้วแหละ แต่เขาเรียกสัมภาษณ์มากกว่าตำแหน่งตั้งเท่านี้ มีคนมากกระซิบบว่าต้องจ่ายห้าหมื่นถึงจะได้ตำแหน่ง...นายพอมให้เรายืมมั๊ย...ไม่มีเงินสดก็ขายรถของนายได้นี่นา”

(สุดแต่ใจจะไขว่คว้า, 2533: 198)

“ถ้าเราได้เป็นตำรวจเราจะไปอยู่กองตรวจคนเข้าเมืองหรือติดต่อต่างประเทศ คิดว่าไม่นานก็ถอนทุนคืนได้ มีใช้นายหрокน่า...แล้วเผื่อไว้อีกห้าหมื่นถ้ามันไม่พอ แสนนึ่งนี้เราใช้คืนนายแน่ อาจจะมีชายที่ตอนพ่อตายแล้วเราได้มรดก..หาไม่ยากหрокเป็นตำรวจนะไม่กี่ปีก็นั่งรถเบนซ์กันแล้ว”

(สุดแต่ใจจะไขว่คว้า, 2533: 200)

พรรณพงค์ไม่มีความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงานในการคิดทุจริตสอบเข้ารับราชการตำรวจ ไม่ทำตามกฎระเบียบที่กำหนดไว้ มีการติดสินบน และเล่นพรรคเล่นพวก นอกจากนี้เขายังมีความคิดว่าถ้าได้เป็นตำรวจแล้วจะมีการทุจริตในหน้าที่เพื่อได้มาซึ่งผลประโยชน์ส่วนตน

“แต่ฉันไม่ชอบคนหัวประจบ เมื่อไม่ชอบแล้วก็ไม่อยากทำเอง คนที่วิ่งเข้าประจบผู้มีบุญวาสนานั้น ฉันเคยเห็นมาแล้วหนักต่อหนัก แต่ฉันรู้ว่าไม่มีความจริงใจอะไร เวลาบุญเขาก็เข้าหา หมดบุญก็หายหน้าไปตาม ๆ กัน”

(สี่แผ่นดิน, 2550: 486)

พลอยเป็นคนที่รักความถูกต้องยุติธรรมไม่ชอบที่จะประจบหรือใช้เส้นสายให้ได้มาซึ่งผลประโยชน์เพื่อตนเอง

“คุณแม่อ่าไปทำอะไรอีกเลย ปล่อยให้มันเป็นไปตามเรื่องดีกว่า ถ้าเขาปล่อยเราจริงก็เป็นบุญคุณเหลือหลายอยู่แล้ว ผมไม่อยากจะเป็นหนี้บุญคุณใครจนเกินกว่านั้นไปอีก ถ้าได้ออกไปตามเกณฑ์ของเขา ผมก็จะสบายใจกว่าที่ได้ออกไปเพราะฤทธิ์คนนั้นคนนี้เที่ยววิ่งให้”

(สี่แผ่นดิน,2550: 754)

อันเป็นผู้ที่รักความยุติธรรมเขาไม่ต้องการความช่วยเหลือใดๆที่ได้มาจากระบบอุปถัมภ์หรือการเป็นหนี้บุญคุณเพียงเพื่อให้ตนได้รับประโยชน์

“ความจริงจะว่าลูกข้าก็ยากก็ได้ ข้าก็ยากประจวบประจางเจ้าขุนมูลนาย ข้าก็ยากทำงานเล็ก ๆ น้อย ๆ ที่ไร้สารประโยชน์”

(สี่แผ่นดิน,2550: 789)

ลูกทำไปคราวนี้ ลูกทำไปด้วยความสุจริตใจ ด้วยความเชื่อถือโดยบริสุทธิ์ ว่าเป็นการกระทำที่ถูก ลูกไม่ได้ทำไปเพื่อหวังอำนาจวาสนา

(สี่แผ่นดิน,2550: 676)

ฮึดเป็นผู้ที่รักความถูกต้องยุติธรรมไม่ชอบระบบพรรคพวก เส้นสาย เขาทำงานด้วยความสุจริตใจเท่านั้น

คุณจินตนาไม่เคยแตะต้องเซฟไบนั่นเลย แต่สิ่งที่ฉันได้มาคือความรักใคร่ผูกพันกันอยู่ภายในใจอย่างเงียบ ๆ และลึกซึ้ง

(หนี้รัก,2542: 428)

คุณจินตนาเป็นผู้มีความซื่อสัตย์ต่อผู้อื่นเธอไม่เคยไปแตะต้องตู้เซฟเลยแสดงให้เห็นว่าเธอไม่ใช่คนที่ชอบกอบโกยผลประโยชน์มาเป็นของตนหรือทุจริตเงินทองในครอบครัวเลย

“ดิฉันมีบัญชีรายรับ...รายจ่ายทุกบาททุกสตางค์” ศจีบอกเสียงเรียบ
“แม้แต่ตัวของดิฉันเอง ก็ตัดบัญชีเท่าที่เคยได้รับเงินเดือนมา จะดูบัญชีใหม่เจ้าค่ะ”

(คุณหญิงนอกทำเนียบ,2542: 724)

“ถ้าดิฉันเห็นแก่เงินละก็ พวกคุณจะไม่มีเหลือแม่แต่กระตูดให้ทะเกิน”

(คุณหญิงนอกทำเนียบ,2542: 724)

ศจีมีความบริสุทธิ์ใจในการทำงานเรื่องการเงินภายในบ้านเธอไม่เคยคิดจะทุจริตหรือฉ้อโกงเลยแสดงให้เห็นว่าเธอเป็นผู้มีความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน

แม่บ้านพิศเองก็เถอะ คอร์รัปชันค่ากับข้าวทุกวันซื้อหนึ่งร้อยจดังลงไปว่าสองร้อย ของซื้อมาน้อยก็บอกว่าซื้อมามาก บางทีก็ยกยกของแห้งไปแจกจ่ายพี่น้องทางบ้าน หล่อนรวยขนาดมีเงินให้คนใช้กู่ทุกคน เก็บดอกเบี้ยวหน้าเลือด จนเอมิกาแทบจะทนไม่ได้ที่แม่บ้านพิศค้ากำไรขนาดนี้

(ปัญญาชนกันครัว,2530: 60)

แม่บ้านพิศเป็นผู้ไม่มีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตน ทุจริตเงินค่ากับข้าว ปล่อยกู่เก็บดอกเบี้ยว

“ครั้งนี้ไอ้ขุนทิพ มันคิดแก้งกรรม ถื่อว่าเคยเป็นคนสนิทเจ้าคุณรัตนธิเบศร์ ทั้งขุนนางผู้ใหญ่มันก็สอพลอ ประจบประแจง เอาดีใส่หน้า ชั่วทั้บไว้ คนอย่างนี้มันคิดถึงตนเป็นใหญ่ ไม่มีเมตตาจิตเทียวยุ่งให้ขาดสัจธรรม”

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

(สายโลหิต,2547: 630)

CHULALONGKORN UNIVERSITY

ขุนทิพมีพฤติกรรมที่แสดงออกซึ่งการทุจริตในหน้าที่การงาน เล่นพรรคเล่นพวก

ประจบประแจง หาความดีใส่ตัว

“ถ้าคะแนนเสียงได้มาด้วยการซื้อ เสียงมันไม่ภาคภูมิใจ จะซื้อด้วยเงินด้วยเหล่า หรือด้วยเฮโรอีน มันก็เข้าข่ายซื้อทั้งนั้น แล้วคนที่เขาเลือกเรา เขาก็ยอมเลือกด้วยความรู้สึกถูก แต่ถ้าเราไปบอกเขาว่าเรามาช่วยเหลือ จะอยากได้อะไรเราก็เอามาขายให้ในราคาทุน ถูกกว่าท้องตลาด คนซื้อเขาก็ซาบซึ้ง ได้ไปทั้งบุญทั้งคุณ คราวนี้ถึงเราไม่บอกเขาให้เลือกเรา เขาก็เลือกเอง”

(ดาวเรือง,2555: 419)

ปลัดจิมวัฒน์เป็นผู้มีความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงานไม่ทุจริตในการซื้อเสียง รักความถูกต้อง ไม่แสวงหาผลประโยชน์ส่วนตน

เกียรติยศควรจะเกิดจากความดีของคนไม่ใช่เกิดจากเงินเกียรติที่เกิดจากเงิน เมื่อเงินหมดเกียรติยศก็มันก็สิ้นไป แต่เกียรติของคุณงามความดีเป็นเกียรติที่จริง ไม่มีวันดับ ไม่มีวันสูญ เพราะความดีย่อมจะมีอายุยืนนาน เหาสมบัติของเธอกลับไปเถอะ ดาว ฉันไม่ต้องการ

(ภูตพิศवास,2550: 61)

มารุตเป็นผู้ยึดมั่นในความดีมากกว่าทรัพย์สินสมบัติ เกียรติยศจะมาจากคุณความดีที่ได้กระทำลงไปเพราะฉะนั้นเงินก็ไม่อาจซื้อเขาได้เพราะเขาไม่ต้องการเงินทองและไม่ต้องการหาผลประโยชน์ส่วนตนการทำหน้าที่อะไรก็ตามต้องกระทำด้วยความจริงใจโดยไม่หวังผลตอบแทน

1.2.2.3 ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงานในการทำงานด้วยความโปร่งใสสามารถตรวจสอบการทำงานได้ จากกรณีวิเคราะห์นวนิยาย 51 เรื่องผ่านพฤติกรรมตัวละคร พบว่านวนิยายที่แสดงออกซึ่งความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงานในการทำงานด้วยความโปร่งใส สามารถตรวจสอบการทำงานได้ มีจำนวน 2 เรื่อง ดังนี้

“ดิฉันมีบัญชีรายรับ...รายจ่ายทุกบาททุกสตางค์” ศจีบอกเสียงเรียบ
 “แม้แต่ตัวของดิฉันเอง ก็ตัดบัญชีเท่าที่เคยได้รับเงินเดือนมา จะดูบัญชี
 ใหม่เจ้าค่ะ”

(คุณหญิงนอกทำเนียบ,2542: 724)

“ถ้าดิฉันเห็นแก่เงินละก็ พวกคุณจะไม่เหลือแม้แต่กระดุกให้แตะกิน”

(คุณหญิงนอกทำเนียบ ,2542: 724)

ศจีมีความบริสุทธิ์ใจในการทำงานเรื่องการเงินภายในบ้านเธอไม่เคยคิดจะทุจริต
 หรือฉ้อโกงเลยเธอแสดงความบริสุทธิ์ใจด้วยการแสดงบัญชีรายรับรายจ่ายแสดงให้เห็นว่าเธอเป็นผู้มี
 ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน ทำงานด้วยความโปร่งใสและตรวจสอบการทำงานได้

“เหลือกินก็ขายสิครับ มีเรือมารับไปขายในกรุงเทพฯ พ่อเคยมาเก็บไป
 ขายทุกวันนะแหละครับ ทำบัญชีไว้เรียบร้อย กลัวคุณจะว่าเรายักยก
 เหมือนกัน”

(ผู้ใหญ่ลีกับนางมา,2540: 37)

ปัดกำลังพูดถึงพฤติกรรมผู้เป็นพ่อคือผู้ใหญ่ลีที่แสดงความบริสุทธิ์ใจ โปร่งใส
 ตรวจสอบได้ โดยทำบัญชีไว้เรียบร้อย แสดงให้เห็นว่าผู้ใหญ่ลีมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและผู้อื่น

สรุป จากการวิเคราะห์คุณค่านวนิยายที่แสดงออกซึ่งคุณธรรมความซื่อสัตย์ต่อ
 หน้าที่การงานทั้ง 3 ด้านประกอบด้วย

- 1) เป็นผู้กระทำในสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมายตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ของตนที่
 ได้รับความหมายอย่างเต็มความสามารถเพื่อให้ภารกิจนั้นบรรลุซึ่งความสำเร็จ
- 2) ไม่เล่นพรรคเล่นพวก ไม่ใช้ระบบอุปถัมภ์เพื่อเป็นช่องทางทำการทุจริต
 คติมิชอบเพื่อประโยชน์ส่วนตนไม่เกรงกลัวอำนาจหรืออิทธิพลใดๆและยึดมั่นในความถูกต้อง
- 3) ทำงานด้วยความโปร่งใส สามารถตรวจสอบการทำงานได้

ปรากฏให้เห็นว่า การมีความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงานนั้นสะท้อนผ่านพฤติกรรม
 ตัวละคร ทั้งนี้คุณธรรมความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงานที่ปรากฏในพฤติกรรมตัวละครนั้นมีคุณลักษณะ
 ของผู้กระทำในสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมายตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ของตนที่ได้รับความหมายอย่างเต็ม
 ความสามารถเพื่อให้ภารกิจนั้นบรรลุซึ่งความสำเร็จ ไม่เล่นพรรคเล่นพวก ไม่ใช้ระบบอุปถัมภ์เพื่อเป็น
 ช่องทางทำการทุจริตคติมิชอบเพื่อประโยชน์ส่วนตนไม่เกรงกลัวอำนาจหรืออิทธิพลใดๆและยึดมั่นใน

ความถูกต้อง ตลอดจนทำงานด้วยความโปร่งใส สามารถตรวจสอบการทำงานได้ จากการวิเคราะห์ คุณค่าจริยศาสตร์ในนวนิยายแต่ละเรื่องได้แสดงให้เห็นถึงการกระทำของตัวละครในคุณลักษณะ ข้างต้นของผู้มีความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงานและผู้ที่ขาดความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน จะทำให้ตัวละครได้รับผลแห่งการกระทำที่ได้กระทำลงไป ทั้งพฤติกรรมในเชิงบวกและพฤติกรรมในเชิงลบที่ แสดงให้เห็นว่าการมีคุณธรรมความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน ก่อให้เกิดผลดีกับตัวละครในความ เจริญรุ่งเรืองของหน้าที่การงาน และการประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต และการขาดคุณธรรม ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน ก่อให้เกิดผลเสียกับตัวละครเช่นกัน ในการประสบกับความล้มเหลวใน การดำเนินชีวิต ผลกระทบต่อชีวิตครอบครัว และหน้าที่การงาน ตลอดจนการขาดการยอมรับจากคน รอบข้าง สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงคุณค่าด้านจริยศาสตร์ในคุณธรรมความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงานที่ ผู้อ่านจะได้รับจากการอ่านนวนิยายเพราะพฤติกรรมตัวละครที่ปรากฏในนวนิยายนั้นก็สะท้อนภาพ สังคมอันแท้จริงที่เราสามารถสัมผัสและรับรู้ได้ในชีวิตประจำวันอันจะส่งผลให้เกิดการรับรู้ ความ เข้าใจตลอดจนเกิดการปลูกฝังสำนึกที่ดีงามในคุณธรรมความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงานและนำ แบบอย่างที่ดีของตัวละครไปปฏิบัติในขณะที่แบบอย่างที่ไม่ดีของตัวละครก็เปรียบเสมือนข้อเตือนใจ ไม่ให้กระทำในสิ่งเหล่านั้น จะเห็นได้ว่าผู้ที่มีความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงานนั้นจะเป็นคุณธรรม ประการหนึ่งที่แสดงออกถึงการพัฒนาตนที่มีพื้นฐานมาจากความซื่อสัตย์ต่อตนเองเพราะการมีความ ซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงานนั้นสะท้อนให้เห็นว่าบุคคลผู้นั้นมีความรับผิดชอบต่อบุคคลอื่นต่อส่วนรวม และทำหน้าที่ที่ได้รับมอบหมายอย่างดีที่สุดซึ่งหากคนในสังคมเกิดสำนึกที่ดีที่มีความรับผิดชอบต่อมี คุณธรรมในส่วนนี้แล้วสังคมก็จะมีระเบียบวินัยทุกคนรู้จักหน้าที่ความรับผิดชอบต่อตนเองปัญหา สังคมก็จะลดน้อยลงไปและก็จะแสดงให้เห็นว่าผู้นั้นสามารถที่จะทำประโยชน์ให้เกิดกับสังคมและ ประเทศชาติต่อไปได้

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

1.2.3 ความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติ

ความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติ หมายถึง เป็นผู้ที่รักษาคำมั่นสัญญาไม่ คิดประทุษร้ายต่อสังคมประเทศชาติมีความจงรักภักดีต่อ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ค่านึงถึง ผลประโยชน์ส่วนรวมของสังคมและประเทศชาติเคารพกฎหมายบ้านเมืองและสำนึกว่าตนเป็น พลเมืองของประเทศโดยไม่วางเฉยกับปัญหาที่เกิดขึ้น ความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติ แบ่งได้ 2 ด้าน ดังนี้

1.2.3.1) เป็นผู้ที่รักษาคำมั่นสัญญาไม่คิดประทุษร้ายต่อสังคมประเทศชาติมี ความจงรักภักดีต่อ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ค่านึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมของสังคมและ ประเทศชาติ

1.2.3.2) เคารพกฎหมายบ้านเมืองและสำนึกว่าตนเป็นพลเมืองของประเทศโดยไม่วางเฉยกับปัญหาที่เกิดขึ้น

1.2.3.1 **ความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติ ในการเป็นผู้ที่รักษาคำมั่นสัญญา ไม่คิดประทุษร้ายต่อสังคมประเทศชาติ มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมของสังคมและประเทศชาติ** จากการวิเคราะห์นวนิยาย 51 เรื่องผ่านพฤติกรรมตัวละคร พบว่า นวนิยายที่แสดงออกซึ่งความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติ ในการเป็นผู้ที่รักษาคำมั่นสัญญา ไม่คิดประทุษร้ายต่อสังคมประเทศชาติ มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมของสังคมและประเทศชาติ มีจำนวน 12 เรื่อง ดังนี้

.. พ่อแม่ป่วยตายาย เคยรับราชการได้เบี้ยหวัดเงินปีมาเลี้ยงชีวิต แต่ไม่เคยคิดเลยว่าเบี้ยหวัดเงินปีพวกนั้นจะมาต่อชีวิตคนรุ่นหลังให้มาคิดคดทรยศอย่างนี้.. เรามันผิตน้ำสาบานก็ต้องเป็นอย่างนี้..

(ร่มฉัตร,2530: 98)

ความภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ คือคุณธรรมที่มั่นวาดยึดถือปฏิบัติมาตลอด แต่ต้องมาผิตหวังที่ลูกและสามีตนคิดทรยศชาติบ้านเมืองด้วยการเปลี่ยนแปลงการปกครอง

..ทุกวันนี้วาดมอง “**คັນฉัตร**” ด้วยความรู้สึกอันไม่สบายใจ พร้อมเฝ้าหวังแต่ว่า ทั้งโลก ทั้งคน และทั้งสังคมจะเป็นเช่นไรก็ตาม มือเก่าๆที่ยึด “**คันฉัตร**” ไว้ให้มันคง ได้หลุดร่วงผล็อยไปเป็นลำดับ **ขอแต่ให้มีมือใหม่ที่เปลี่ยนแปลงเข้ามาประคอง “คันฉัตร” ไว้ให้ความร่มเย็นแก่คนรุ่นหลังต่อไปก็เพียงพอแล้ว..**

(ร่มฉัตร,2530: 200)

มั่นวาดเป็นภาพสะท้อนให้เห็นถึงคนไทยคนหนึ่งที่ยึดมั่นในความถูกต้อง และความตระหนักในฐานะพลเมืองของสังคม ความจงรักภักดีที่มีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ การเปรียบ ร่มฉัตร เหมือนดั่ง สถาบันพระมหากษัตริย์ ที่เปรียบดั่งได้ร่มพระบรมโพธิสมภารที่ให้ความร่มเย็นแก่พสกนิกรชาวไทยมาโดยตลอด หากแม้ว่า การเปลี่ยนแปลงของสังคม การเมืองการปกครองจะเป็นเช่นไรแต่วาดตั้งมั่นเสมอว่า ความจงรักภักดีที่มีให้กับในหลวงจะยังคงอยู่ตลอดไป

..เงินเดือนข้าราชการไม่พอกินครับ ผมไม่อยากเข้าไปอาศัยราชการหาเงินเข้ากระเป๋าทางอื่นเหมือนคนอื่นๆเขา ไม่ใช่หวัดตัวว่าสุจริตกว่าคนอื่น แต่เพราะกลัวว่าถ้าเข้าไปแล้วก็ต้องทำอย่างเขาหนีไม่พ้นแน่ๆ เพราะใครๆก็อยากรวยด้วยกันทั้งนั้น เลยหลีกเลี่ยงก่อนหมดเรื่องกัน..

(ขมื่นกับปูน,2531: 268)

พันพันธุ้เป็นผู้มีความยึดมั่นในความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติโดยเขามีความคิดต่อต้านการทุจริตในหมู่ข้าราชการจึงทำให้ไม่อยากเข้าไปรับราชการตามบรรพบุรุษ

..ป่าอยากให้หลานๆได้ทำงานร่วมกัน ช่วยกันรักษาทรัพย์สมบัติของตระกูล ไม่ใช่รักษาไว้เพื่อความร่ำรวยของตัวเองกับพี่น้องเท่านั้นแต่รักษาไว้เพื่อคนร่วมชาติด้วยไม่ให้เกิดไปอยู่ในอำนาจของต่างชาติเสียหมด...ท่านเจ้าสัวถึงจะเป็นต่างชาติแต่ท่านมาตั้งรกรากที่นี่แล้วรักแผ่นดินนี้เท่ากับพวกเราทุกคน ท่านทำอะไรท่านคำนึงถึงผู้คนและครอบครัวของเขาด้วย ไม่ได้คำนึงถึงแต่เงินทองอย่างเดียว..

(บัวเลี้ยงน้ำ,2533: 241)

คุณหญิงประทุมมาผู้ได้รับการปลูกฝังความจงรักภักดีต่อแผ่นดินไทย การทำประโยชน์เพื่อส่วนรวม สืบทอดจากท่านเจ้าสัวผู้เป็นบรรพบุรุษฝ่ายมารดาแล้วถ่ายทอดคุณธรรมข้อนี้ให้กับลูกหลาน

“มุกกำลังคิดจะทำกระเช้าใส่ผลไม้ ให้ช่างเขียนเขียนลวดลายด้วยมือ ให้พวกกำลังเรียนมาทำ ส่งเสริมให้เด็กมีรายได้ มุกอยากที่บ้านเรามีชื่อเสียงด้านนี้”

(ตะวันชิงพลบ,2534: 195)

มุกระวีเป็นผู้คำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมเป็นที่ตั้ง เธอต้องการให้เด็กมีรายได้เสริม และอยากให้ท้องถิ่นมีชื่อเสียงด้านงานศิลปะ

“ถ้าเรียนเก่งได้ดีไป เป็นนายอำเภอเป็นเจ้าเมือง เห็นแก่กินเห็นแก่ตัวอย่างงี้ มีหวังมันจะกลายเป็นรอยต่างเพราะมีเรื่องฉ้อเรื่องบังหลวง”

(สุดแต่ใจจะไขว่คว้า,2533: 10)

“ถ้าเราได้เป็นตำรวจเราจะไปอยู่กองตรวจคนเข้าเมืองหรือติดต่อต่างประเทศ คิดว่าไม่นานก็ถอนทุนคืนได้ มีใช้นายหอรอกนำ...แล้วเพื่อให้อีกห้าหมื่นถ้ามันไม่พอ แสนนิ่งนี้เราใช้คืนนายแน่ อาจจะมีชายที่ตอนพ่อตายแล้วเราได้มรดก..หาไม่ยากหอรอกเป็นตำรวจนะไม่กี่ปีก็นั่งรถเบนซ์กันแล้ว”

(สุดแต่ใจจะไขว่คว้า, 2533: 200)

พรรณพงศ์เป็นผู้ที่ไม่ซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติ สิ่งนี้ถูกแสดงออกจากความคิดของเขาว่าถ้าได้เป็นตำรวจจะเลือกเป็นในหน่วยงานที่สามารถรับสินบนได้ซึ่งจะทำให้ตนมีรายได้อย่างมาก ดังนั้นแม้เขายังไม่ได้เป็นตำรวจแต่เขาก็มีความคิดการทุจริตในหน้าที่ตำรวจซึ่งเป็นข้าราชการของแผ่นดิน เขาคำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนตัว และไม่มี ความจงรักภักดีต่อชาติบ้านเมือง

พ่อจำพิศเสียใจที่ไม่อาจทำการที่ผิดคุณธรรมเพื่อช่วยให้พ่อชื่นใจมีความสุขได้ พัดฝืนคุณธรรมที่แม่ปลูกฝังมาแต่เกิดไม่ได้ แม่เคยพูดมานักแล้วว่าคนที่ไม่มีความดีไม่มีธรรมะในหัวใจเป็นใหญ่ไม่ได้ บ้านเมืองจะล่มจม สังคมจะพินาศ แม่เชื่ออย่างนี้และพ่อก็เชื่อเช่นเดียวกับแม่

(สุดแต่ใจจะไขว่คว้า, 2533: 207)

พัฒนาไม่อาจจะกระทำการที่ผิดกฎหมายได้เพียงเพื่อให้พ่อสบายใจ เขาเลือกมโนธรรมที่ ถูกต้องหากเขาช่วยพรรณพงศ์ก็เท่ากับว่าเขาให้โอกาสตำรวจคนหนึ่งในการโกงกินบ้านเมือง และเขาก็จะได้ชื่อว่าไม่ซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติด้วย ดังนั้นจากการกระทำของพัฒนาเขาจึงเป็นผู้มีความซื่อสัตย์ต่อ สังคมและประเทศชาติและรักษาไว้ซึ่งกฎหมายที่ถูกต้อง

“...หน้าที่ของทหารมีอยู่อย่างเดียวคือไปตายในสนามรบ...ทำไมจะต้องเสียใจ ถ้าความตายนั้นจะเกิดประโยชน์ให้แก่ชาติของเรา”

(คู่กรรม, 2533: 286)

โกโบริมีความรักชาติ และทำหน้าที่ทหารเพื่อประเทศชาติเป็นสำคัญแม้ต้องแลกด้วยชีวิตก็ตาม

การอบรมสั่งสอนที่ได้รับมาจากพ่อแม่และบรรพบุรุษมีรู้จักชั่วคน ให้
จงรักภักดี ให้กตัญญูต่อพระเจ้าอยู่หัว และให้เกรงกลัวอาญาจากเจ้า
ชีวิตของตนนั้นเดือดพล่านอยู่ในหัวใจทั้งที่พลอยยังเป็นเด็ก ความ
อบรมที่ได้รับตกทอดกันมาแต่บรรพบุรุษมีรู้จักที่ร้อยปีไหลทะลักท่วมทับ
เข้าสู่หัวใจ การอบรมที่ทำให้เกิดความจงรักภักดี พลอยก็ยังคงเป็นคน
โบราณ ยังถือว่า น้ำพระพิพัฒน์สัตยาเป็นของขลัง เป็นของศักดิ์สิทธิ์
ใครประพฤติผิดถ้อยคำที่สาบานไว้ แม้ด้วยใจก็อาจประสพภัยอันตราย
ต่าง ๆ

(สี่แผ่นดิน, 2550: 630)

พลอยได้รับการปลูกฝังในเรื่องความซื่อสัตย์ความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา
พระมหากษัตริย์มาตั้งแต่ยังเป็นเด็ก ความรักความเทิดทูนที่พลอยมีต่อเสด็จมาจนมีอาจ
พรรณนาได้ トラบจนพลอดเจริญว้ยขึ้นความรักความเทิดทูนในชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ก็ยิ่ง
เพิ่มพูนมากขึ้นจนทำให้พลอยรู้สึกว่ชีวิตนี้มีบุญยั้งนั้กที่ได้เกิดมาในแผ่นดินไทยสิ่งเหล่านี้เองที่ทำให้
พลอยเป็นผู้มีความซื่อสัตย์ต่อชาติบ้านเมืองโดยแท้จริง

“รู้สึกว่ความรักทั้งหมดที่มีต่อบ้านเมือง ตลอดจนลูกเมียญาติวงศ์ ไป
รวมอยู่ที่ท่านพระองค์เดียว ท่านจะทรงใช้ให้ทำอะไร ฉันก็ทำถวายได้
แม้แต่ชีวิตก็ถวายได้เพราะความที่ฉันรักท่านเช่นนี้ และเพราะความรัก
อันนี้อีกนะแหละ ที่ทำให้ฉันมีความกระตือรือร้นอยากทำดี อยากทำ
ประโยชน์ให้แก่บ้านเมืองให้สมกับที่ได้เป็นข้าของท่าน”

(สี่แผ่นดิน, 2550: 537)

คุณเปรมมีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์เช่นเดียวกับแม่พลอย
เมื่อเข้ารับราชการความจงรักภักดีก็ได้เพิ่มมากขึ้นและทำงานอย่างเต็มความสามารถแม้ชีวิตก็แลกได้
ด้วยเหตุนี้ความรักความศรัทธาที่มีต่อพระเจ้าอยู่หัวทำให้คุณเปรมอยากทำประโยชน์ให้กับชาติ
บ้านเมือง

“ตั้งแต่วันนี้เป็นต้นไป อ้อดจะไม่ขอไปจากเมืองไทยอีก จะขอยุ่จนตาย
ไปที่นี่ เพราะจะหาบ้านเมืองไหนที่สุขสบายไปกว่านี้้อีกก็ไม่มีแล้ว”

(สี่แผ่นดิน, 2550: 584)

ฮ็อตเป็นผู้มีความจงรักภักดีต่อชาติบ้านเมือง จะขอตายที่นี่เพราะไม่มีที่ไหนสุขสบายเท่าแผ่นดินไทยแล้ว

“เรื่องความรักชาติบ้านเมืองนั้น ผมมีอยู่มากแต่ผมก็จงรักภักดีต่อพระเจ้าอยู่หัว และคิดถึงพระคุณท่านอยู่เสมอไม่เสื่อมคลาย.. ถ้าที่อยู่เป็นได้ เห็นกัน พี่ไม่ยอมแน่ ๆ พี่เป็นนายทหารธำมรงค์พัฒน์สัตยามาแล้ว ถึงอย่างไรก็ต้องเห็นดีกันไปข้างหนึ่ง.. พี่คนหนึ่งละ ที่ไม่ยอมเสียน้ำสาบานที่ถวายในหลวงไว้..ใครก็แล้วแต่ ที่มันผิดน้ำพระพิพัฒน์สัตยาแล้วเป็นกบฏทั้งนั้น”

(สี่แผ่นดิน, 2550: 655)

แต่ตั้งแต่ลูกจำความได้มา ลูกก็เคยแต่ได้รับคำสั่งสอนอบรมให้ซื่อสัตย์กตัญญูต่อพระเจ้าอยู่หัว ทำให้ลูกมีความจงรักภักดี มีความกตัญญูมากขึ้นไปอีก เมื่อเป็นทหาร ก็รู้สึกอยู่ว่าตนมีหน้าที่รักษาแผ่นดินรักษาพระบรมเดชานุภาพ เวลานั้นลูกยึดถือเอาแต่ความซื่อสัตย์กตัญญูต่อแผ่นดินและความรักที่ลูกมีต่อแม่ทูนหัวของลูกเป็นเครื่องคุ้มครองตัว

(สี่แผ่นดิน, 2550: 677)

อันเป็นผู้มีความซื่อสัตย์และจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ เมื่อเขาได้เข้ารับราชการทหารได้มีการดื่มน้ำพิพัฒน์สัตยาแล้วความซื่อสัตย์ต่อคำมั่นสัญญาที่ให้ไว้กับชาติบ้านเมืองยิ่งทำให้เขามีความเทิดทูนชาติบ้านเมืองมากยิ่งขึ้นเขาสามารถสละชีวิตให้กับชาติบ้านเมืองได้และไม่ยอมเสียสัตย์ที่ไว้ต่อพระเจ้าอยู่หัวอย่างเด็ดขาด

“กันรู้แล้วว่าเสวีเป็นพวกญี่ปุ่น แต่อย่าเที่ยวว่าคนอื่นเขาไม่รักชาติ ใคร ๆ ก็รักชาติด้วยกันทั้งนั้น และคนที่เขารักชาติจริง ๆ เขาจะต้องว่าเสวีนั้นแหละเป็นคนขายชาติให้ญี่ปุ่น”

(สี่แผ่นดิน, 2550: 833)

เสวีเป็นผู้ทรยศต่อชาติบ้านเมือง เขาผลประโยชน์ตนเองเป็นใหญ่ เขาทำงานให้กับญี่ปุ่นแสดงให้เห็นว่าเขาไม่ซื่อสัตย์และจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

“ขอรับ....กระผมทยศ เอาความลับนายมาเผยแพร่” ไอ้มิ่งพิมพ์ทำเสียงเครือ
 “สมควรจะถูกลงอาญาว่าเป็นบ่าวระยา ทยศหักหลัง แต่กระผมทนไม่
 ไหว ทนไม่ได้ขอรับหลวงไกร ถึงเป็นไพร่ในเรือน ก็...ก็รักแผ่นดิน
 บ้านเมืองเช่นคนอื่น”

(สายโลหิต,2547: 779)

ไอ้มิ่งยอมรับว่าตนทยศต่อหมิ่นทิพย์ที่เอาความลับว่าหมิ่นทิพย์เป็นไส้ศึกให้พม่า มาบอกแต่ไอ้มิ่งมีความซื่อสัตย์ต่อชาติบ้านเมืองมากยอมไม่ได้ที่หมิ่นทิพย์ทำแบบนี้จึงกระทำสิ่งนี้ลงไป เพระต่ออาะรักแผ่นดินนั่นเอง

“ท่านเองนะรี เป็นไส้ศึกส่งเสบียงให้ศัตรู เสียตายเป็นทหารกรุงศรี
 อยุธยา ชายชาติบ้านเมือง ก้มกราบดินเข้าศึกตั้งแต่ยังไม่เสียกรุง ชาย
 หน้า เสียชาติเกิดมาเป็นลูกผู้ชาย เป็นลูกหลานไทยเปล่า ๆ ไทยนั้นเป็น
 ไทไม่ชอบอยู่ใต้ฝ่าตีนผู้ใดช้านานชั่วลูกหลานแม้เคราะห์หามยามร้ายก็
 เพียรกอบกู้เอกราช.. ปู่ย่าตาทวดทั้งชายทั้งหญิง...ไพร่ผู้ดี...ชาวบ้าน แม้
 พระมหากษัตริย์ล้วนมีมานะ หลังเลือดทาแผ่นดินเพื่อลูกหลานจะได้อยู่เย็น
 เป็นสุข แต่ท่านกลับเห็นแก่ตัว...หาทางรอดหวังได้ดิบดีจากผู้ชนะ หหมด
 ความหยิ่งผยองในสายโลหิตเสียแล้วรี ขุนทิพ...”

(สายโลหิต,2547: 782)

หมิ่นทิพหรือขุนทิพ แสดงออกซึ่งการกระทำของผู้ที่ขาดความซื่อสัตย์ต่อสังคม และประเทศชาติ ทยศต่อแผ่นดินเป็นไส้ศึกให้กับพม่า กระทำการเพื่อผลประโยชน์ส่วนตนเห็นแก่ตัว ไม่ควรเอาเป็นเยี่ยงอย่าง

“พี่จะไม่ยอมถอย สัญญาใจไว้แล้ว เกิดเป็นลูกผู้ชายตายคนเดียว ไม่ให้
 เสียที เสียชื่อบรรพบุรุษเคยหลังเลือดรักษาแผ่นดิน”

(สายโลหิต,2547: 580)

ขุนไกรเป็นผู้มีความซื่อสัตย์ต่อแผ่นดินกระทำการรบเพื่อปกป้องแผ่นดินไทยด้วยความรู้สึกในหัวใจของเขาที่อยากจะปกป้องแผ่นดินไทยเอาไว้ให้ลูกหลานสืบไป

น่าอายจริงที่ ทำราชการเป็นขุนนางเพื่อจุดหมายอันเดียวคือเพื่อหมั้น
แลแต่งงานกับฉัน ใครๆ เขาทำราชการเพื่อรับใช้ชาติบ้านเมือง เพื่อถวาย
ความจงรักภักดีต่อองค์พระมหากษัตริย์ทั้งนั้น แบบนี้ที่จะหาความเจริญ
มาสู่ตัวได้อย่างไรกัน

(ลูกทาส,2556: 168)

คุณมานุษพยายามรับราชการเพื่อให้ได้ตำแหน่งสูงๆเพียงเพื่อแต่งงานกับคุณน้ำ
ทิพย์หาใช้ที่จะกระทำไปเพื่อประโยชน์ของชาติบ้านเมืองแต่อย่างไรเลยการกระทำเช่นนี้คือการ
กระทำของผู้ที่ขาดความซื่อสัตย์ต่อชาติต่อแผ่นดินหวังเอายศฐาบรรดาศักดิ์เป็นเครื่องมือแสวงหา
ผลประโยชน์ส่วนตน

ด้วยเดชพระบารมีของล้นเกล้าฯ ข้าพุทธเจ้าทั้งสองจึงได้มีชีวิตรอดมา
สู่ความสมหวังตามอุดมการณ์ วันที่สี่สิบสามตุลาคมเวียนมาครั้งใด ครั้ง
นั้นข้าพุทธเจ้าทั้งสองมีอาจลืมนภาพชีวิตในอดีตซึ่งชโลมด้วยเลือดและ
น้ำตาเสียได้เลย เพราะภาพในอดีตนั้นแล้วที่อาศัยพระบารมีมหाराช
เจ้าทรงดลบันดาลให้อैंแก้วลูกทาสในเรือนเบี้ยเราได้มีวาสนาเป็นถึง
พระยาพานทอง แลได้หญิงคนรักมาแนบชีวิต

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

CHULALONGKORN UNIVERSITY

(ลูกทาส,2556: 554)

แก้วและคุณน้ำทิพย์ละรักถึงบุญคุณของในหลวงรัชกาลที่5 เสมอมาที่ทำให้ตน
ได้รับอิสรภาพจนเลื่อนฐานะจากทาสมาสู่พระยาพานทองการกระทำดังกล่าวแสดงให้เห็นว่าแก้วเป็น
ผู้มีความซื่อสัตย์ต่อชาติบ้านเมืองเคารพรักและเทิดทูนสถาบันชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์เอาไว้
เหนือสิ่งอื่นใด

ขอบอกว่าความเป็นเศรษฐกิจมหาเศรษฐกิจอย่างที่เธอพูดไม่ใช่สิ่งที่ฉันต้องการ
สักนิด **ฉันต้องการอย่างเดียวตอนนี้คือเรียนให้หลายๆทำงานให้เป็น
ประโยชน์ต่อครอบครัว เพื่อสังคมและประเทศชาติ** ส่วนข้าทาส
บริวารหรือรถยนต์สวยๆสัก ๒๐ คันไม่เคยอยู่ในโปรแกรมชีวิตของฉันเลย

(กฤตพิศवास,2550: 59)

มารุตเป็นผู้มีความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติจากคำพูดที่เขากล่าวว่าฉัน
ต้องการอย่างเดียวตอนนี้คือเรียนให้หลายๆทำงานให้เป็นประโยชน์ต่อครอบครัว เพื่อสังคมและ
ประเทศชาติแสดงให้เห็นถึงคุณธรรมอย่างชัดเจน

สยามพลาดมาแล้ว จะพลาดอีกไม่ได้ ทุกอย่างต้องแม่นยำ ผิดพลาดไม่ได้
เพราะหมายถึงสยามประเทศอันเป็นแผ่นดินเกิดของเธอ ภพของเธอจะ
เกิดอะไรขึ้นก็ตาม หากภพนั้นคือเงาที่ทอดยาวจากภพที่เธออยู่ **ณ บัดนี้
เธอจะเริ่มแก้ไขจุดเริ่มต้นให้ได้ เพื่ออนาคตจะได้ดีขึ้นเพื่อสยามประเทศ
ของเธอ**

(ทวิภพ,2540: 482)

มณีจันทร์มีความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติเธอต้องการแก้ไขอดีตในการ
เจรจากับฝรั่งเศสเพื่อไม่ให้ไทยต้องเสียดินแดนไปการกระทำเช่นนี้แสดงให้เห็นว่าเธอมีความรักต่อชาติ
บ้านเมืองอย่างเต็มหัวใจและต้องการแก้ไขปัญหาไปให้ได้เพื่อความอยู่รอดของประเทศ

“เรา ผู้มีนามว่าอุบล ผู้ร้องขอความยุติธรรมจากสรวงสวรรค์ ผู้ทนทุกข์
ทรมานด้วยความรักและหน้าที่ ผู้ไม่เคยพบแสงสว่างแห่งชาติภพ ณ บัดนี้
**เราจะเลือกผู้มาทำหน้าที่พิทักษ์ทรัพย์แผ่นดิน ผู้ทำหน้าที่ชี้ขาด
วิญญาณ ผู้ปฏิญาณตนว่าจะกระทำตนเพื่อแผ่นดิน** คำที่เราเลือกคำนี้
จะเป็นคำตายที่เราจะไม่ขออุทธรณ์ต่อสิ่งใดต่อไป ใครก็ตามที่เราเลือก
จะต้องทำหน้าที่ตนไปจวบจนกว่าไฟบรรลัยกัลป์จะแล่นล้างสิ่งล้าให้
พินาศลงสิ้น!**เกล้ากระหม่อมเลือกแล้วพระเจ้าข้า** **เกล้ากระหม่อมจะทำ
หน้าที่ของตนต่อไป”**

(พิชสวาท,2558: 641)

อุบลผู้มีความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติเป็นอย่างยิ่งเธอตัดสินใจที่จะรับ
หน้าที่พิทักษ์สมบัติของแผ่นดินต่อไปไปจวบจนกว่าไฟบรรลัยกัลป์แสดงให้เห็นว่าในความรักที่เธอมีต่อ
อค์นี้เธอยอมที่จะยอมทุกข์ทรมานต่อไปเพื่อคนที่เธอรักมากในขณะเดียวกันความภักดีต่อแผ่นดินก็จะ
ยังอยู่ในหัวใจเธอไปตราบนานเท่านานนับว่าเธอเป็นผู้เสียสละอันยิ่งใหญ่มากในการตัดสินใจครั้งนี้

1.2.3.2 **ความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติ ในการเคารพกฎหมาย**
บ้านเมืองและสำนึกว่าตนเป็นพลเมืองของประเทศ โดยไม่วางเฉยกับปัญหาที่เกิดขึ้น จากการ
วิเคราะห์นวนิยาย 51 เรื่องผ่านพฤติกรรมตัวละคร พบว่า นวนิยายที่แสดงออกซึ่งความซื่อสัตย์ต่อ
สังคมและประเทศชาติ ในการเคารพกฎหมายบ้านเมืองและสำนึกว่าตนเป็นพลเมืองของประเทศ โดย
ไม่วางเฉยกับปัญหาที่เกิดขึ้น มีจำนวน 4 เรื่อง ดังนี้

“ฉันจะทำหน้าที่เพื่อสังคมไงละ สมกับเป็นปัญญาชน ไม่ใช่ปัญญาอ่อน
กันอย่างที่คุณว่าฉัน...ฉันไปสืบมาจากนาก ได้ชื่อแก๊งโจรมาแล้วอยู่ในซอย
นี่เอง”

(ปัญญาชนกันคร้ว,2530: 159)

อเมริกาต้องการช่วยทางตำรวจจับขโมยที่ขึ้นบ้านคุณขึ้นเจ้านายเก่า แม้ว่าเธอ
ต้องการบทสรุปของการเขียนบทละครตอนจบ แต่เหตุการณ์นี้แสดงให้เห็นว่าอเมริกามีคุณธรรมความ
ซื่อสัตย์ต่อสังคมในฐานะปัญญาชน พลเมืองคนหนึ่งที่ไม่นิ่งนอนใจกับปัญหาที่เกิดขึ้น

“นี่มันไอ้ป้อมนี่ครับ...ใบหน้าของไอ้ป้อมในรูปนั้นมีเลือดเกรอะกรังและเสื้อผ้าฉีกขาด...ไม่รู้ว่าเขาคิดอะไรขึ้นมาถึงได้ไปเข้าร่วมกับคนงานโรงงานทอผ้า ทำให้การประท้วงยืดเยื้อ”

(เวลาในขวดแก้ว,2545: 219)

“ฉันทำอะไรผิดหรือ?... แกน่าจะารู้จักคนพวกนั้น คนที่ถูกกดขี่คดโกงสารพัด คนที่สร้างความร่ำรวยให้กับคนอื่น แต่ตัวเองถูกเหยียบย่ำจนแบนติดดิน...”

(เวลาในขวดแก้ว,2545: 232)

ป้อมเป็นผู้มีความซื่อสัตย์ต่อชาติบ้านเมือง เธอมีความสำนึกในฐานะพลเมือง ไม่วางเฉยต่อปัญหาที่เกิดขึ้นแม้ว่าเธอเป็นผู้หญิงตัวเล็กๆคนหนึ่ง ดูได้จากการเข้าไปต่อสู้เรียกร้องความเป็นธรรมให้กับคนงานในโรงงานทอผ้าที่ถูกกดขี่คดโกงจากนายจ้าง

“แม่ครับ ถ้าทุกคนคิดอย่างนี้หมด อีกหน่อยข้าราชการก็ตกค้ำก็อยู่ในส่วนกลาง แล้วก็มานั่งบ่นกันนั่งวิตกกันว่าบ้านเมืองของเราจะไปไม่รอด ก็ถ้าเรารู้แบบนี้ทำไมเราไม่ออกไปช่วยกัน ประเทศไทยนั้นไม่ได้มีความหมายแค่กรุงเทพฯ แต่มันหมายความว่าความถึงทุกตารางนิ้วของประเทศ”

(ดาวเรือง,2555: 2)

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปลัดจิมวัฒน์เป็นผู้มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ มีสำนึกในการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวมไม่วางเฉยกับปัญหาที่เกิดขึ้นและต้องทำหน้าที่ดูแลบ้านเมืองให้ดีที่สุดในฐานะข้าราชการของแผ่นดินคนหนึ่ง

มณีจันทร์ เธอหมายความว่า...ด้วยความรู้เท่าทันแห่งประวัติศาสตร์ ด้วยสติปัญญาของคนที่เจริญรู้ตนหน้ามากกว่าเก้าสิบปี ด้วยสรรพวิทยาการทั้งหมด เธอจะยอมมิให้การเจรจาเสียเปรียบเป็นอันขาด

(ทวิภพ,2540: 241)

มณีจันทร์เป็นผู้มีความรักชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ มีสำนึกในการทำประโยชน์เพื่อส่วนรวมไม่วางเฉยกับปัญหาที่เกิดขึ้นและต้องทำหน้าที่ดูแลบ้านเมืองให้ดีที่สุดในฐานะคนไทยคนหนึ่ง

สรุป จากการวิเคราะห์คุณค่านวนิยายที่แสดงออกซึ่งคุณธรรมความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติทั้ง 2 ด้านประกอบด้วย

1) เป็นผู้ที่รักษาคำมั่นสัญญาไม่คิดประทุษร้ายต่อสังคมประเทศชาติมีความจงรักภักดีต่อ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมของสังคมและประเทศชาติ

2) เคารพกฎหมายบ้านเมืองและสำนึกว่าตนเป็นพลเมืองของประเทศโดยไม่วางเฉยกับปัญหาที่เกิดขึ้น

ปรากฏให้เห็นว่า การมีความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาตินั้นสะท้อนผ่านพฤติกรรมตัวละคร ทั้งนี้คุณธรรมความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติที่ปรากฏในพฤติกรรมตัวละครนั้นมีคุณลักษณะของผู้ที่รักษาคำมั่นสัญญาไม่คิดประทุษร้ายต่อสังคมประเทศชาติมีความจงรักภักดีต่อ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมของสังคมและประเทศชาติตลอดจนเคารพกฎหมายบ้านเมืองและสำนึกว่าตนเป็นพลเมืองของประเทศโดยไม่วางเฉยกับปัญหาที่เกิดขึ้น จากการวิเคราะห์คุณค่าจริยศาสตร์ในนวนิยายแต่ละเรื่องได้แสดงให้เห็นถึงการกระทำของตัวละครในคุณลักษณะข้างต้นของผู้มีความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติและผู้ที่มีความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติ จะทำให้ตัวละครได้รับผลแห่งการกระทำที่ได้กระทำลงไป ทั้งพฤติกรรมในเชิงบวกและพฤติกรรมในเชิงลบที่แสดงให้เห็นว่าการมีคุณธรรมความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติก่อให้เกิดผลดีกับตัวละครในความเจริญรุ่งเรืองของหน้าที่การงาน และการประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต และการขาดคุณธรรมความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติ ก่อให้เกิดผลเสียกับตัวละครเช่นกัน ในการประสบกับความล้มเหลวในการดำเนินชีวิต ผลกระทบต่อชีวิตครอบครัว และหน้าที่การงาน ตลอดจนการขาดการยอมรับจากคนรอบข้าง สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงคุณค่าด้านจริยศาสตร์ในคุณธรรมความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติที่ผู้อ่านจะได้รับจากการอ่านนวนิยายเพราะพฤติกรรมตัวละครที่ปรากฏในนวนิยายนั้นก็สะท้อนภาพสังคมอันแท้จริงที่เราสามารถสัมผัสและรับรู้ได้ในชีวิตประจำวันอันจะส่งผลให้เกิดการรับรู้ ความเข้าใจตลอดจนเกิดการปลูกฝังสำนึกที่ดีงามในคุณธรรมความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติ และนำแบบอย่างที่ดีของตัวละครไปปฏิบัติในขณะที่แบบอย่างที่ไม่ดีของตัวละครก็เปรียบเสมือนข้อเตือนใจไม่ให้กระทำในสิ่งเหล่านั้น จะเห็นได้ว่าผู้ที่มีความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาตินั้นจะเป็นคุณธรรมประการหนึ่งที่ถือได้ว่าเป็นขั้นสูงสุดที่แสดงออกถึงการเป็นพลเมืองของสังคมที่สมบูรณ์แบบที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติที่

ตนเองดำรงอยู่ ความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาตินั้นเป็นคุณธรรมที่มาจากพื้นฐานของผู้มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน เพราะการมีความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาตินั้นสะท้อนให้เห็นว่าคุณคนผู้นั้นมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวมและทำหน้าที่ของความเป็นพลเมืองอย่างดีที่สุดซึ่งหากคนในสังคมเกิดสำนึกที่ดีที่มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวมแล้วสังคมก็จะมีระเบียบวินัยทุกคนรู้จักหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเองและพร้อมที่จะทำประโยชน์เพื่อส่วนรวมเพื่อชาติบ้านเมืองตลอดจนเคารพและเทิดทูนสถาบันหลักของสังคมคือ ชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์อันจะส่งผลต่อการพัฒนาสังคมให้เกิดความยั่งยืนสืบไป

สรุป

การส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ของวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายซึ่งเป็นการวิเคราะห์คุณค่าทางสุนทรียศาสตร์และคุณค่าทางจริยศาสตร์ของการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ กล่าวได้ว่าคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์และคุณค่าทางจริยศาสตร์ วิเคราะห์จาก พฤติกรรมตัวละคร สามารถอธิบายได้ว่า วรรณกรรมมีอำนาจต่อการปลูกฝังคุณธรรมความซื่อสัตย์โดยทำให้ผู้อ่านคล้อยตาม เกิดการตระหนักรู้ และสร้างจิตสำนึกที่ดีต่อสังคม กล่าวคือ วรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายมีคุณลักษณะเป็นงานเขียนที่ถ่ายทอดแนวคิด ความรู้สึก สร้างจินตนาการ ให้อารมณ์ ให้ความรู้และความเพลิดเพลิน โดยผู้ประพันธ์ทำหน้าที่ถ่ายทอดวรรณกรรมผ่านตัวหนังสือ เรียงร้อยถ้อยคำเป็นภาษาศิลป์ที่มีคุณค่าไปยังผู้อ่านให้เกิดความซาบซึ้งในสุนทรียศาสตร์ และ จริยศาสตร์กล่าวคือ คุณค่าทั้งด้านสุนทรียศาสตร์ ความเพลิดเพลินในการอ่านเป็นคุณค่าทางอารมณ์ และด้านจริยศาสตร์ คุณธรรมความซื่อสัตย์ในนวนิยาย เป็นคุณค่าทางปัญญา โดยคุณค่าดังกล่าวสะท้อนผ่านจากองค์ประกอบของนวนิยายคือ พฤติกรรมตัวละคร ที่แสดงถึงคุณธรรมความซื่อสัตย์

ทั้งนี้จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายทั้ง 51 เรื่องผ่าน พฤติกรรมตัวละคร พบว่าคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์เกิดจาก อารมณ์ ความรู้สึกศรัทธา ความรู้สึกประทับใจ ความรู้สึกสะเทือนใจและเศร้าเสียใจ ความรู้สึกหวาดกลัว ที่มาจากพฤติกรรมตัวละคร ทำให้ผู้อ่านเกิดจินตนาการโดยส่งผลกระทบต่ออารมณ์และความคิดของผู้อ่านและเกิดอารมณ์คล้อยตามตัวละครตัวนั้นที่แสดงออกว่าเกิดความรู้สึกศรัทธา ความประทับใจ ความสะเทือนใจเศร้าใจ ความหวาดกลัวกับตัวละครแต่ละตัวที่แตกต่างกันไป แสดงให้เห็นว่าคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์มีพลังในการจุดประกายความคิดจนก่อให้เกิดคุณค่าทางจริยศาสตร์ที่ผู้อ่านตระหนักรู้และเกิดการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากพฤติกรรมของตัวละครทั้งพฤติกรรมในเชิงบวกที่ควรนำไปเป็นแบบอย่างที่ดี และพฤติกรรมเชิงลบที่ไม่ควรนำไปเป็นแบบอย่าง และผลกระทบที่เกิดขึ้นกับพฤติกรรมเหล่านั้น หาก

ตัวละครนั้นยึดมั่นในคุณธรรมความซื่อสัตย์ต่อตนเอง หน้าที่การงาน สังคมและประเทศชาติแล้วก็จะได้รับผลด้านบวกกับตนเอง แต่หากตัวละครนั้นไม่ยึดมั่นในคุณธรรมความซื่อสัตย์ต่อตนเอง หน้าที่การงาน สังคมและประเทศชาติแล้ว ตัวละครนั้นก็จะได้รับผลกระทบที่ได้กระทำลงไป ทำให้ผู้อ่านเข้าใจพฤติกรรมตัวละครมากขึ้นและรับรู้ถึงความคิด ทักษะคติของตัวละครจนเกิดการตระหนักรู้ในคุณค่าทาง จริยศาสตร์ คุณธรรม จริยธรรมที่แฝงอยู่กับตัวละครตัวนั้นจนนำไปสู่การปลูกฝังคุณธรรมความซื่อสัตย์ในที่สุด

จากการวิเคราะห์นวนิยายทั้ง 51 เรื่อง พบว่าคุณค่าทางจริยศาสตร์ในคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ในนวนิยายปรากฏให้เห็นถึงคุณธรรมความซื่อสัตย์ต่อตนเอง หน้าที่การงาน สังคมและประเทศชาติ (ตารางในภาคผนวก) ดังนี้

ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง แบ่งได้ดังนี้

1. การรักษาคำพูด การคิด การกระทำ จำนวน 32 เรื่อง
2. การรักษาคำมั่นสัญญา จำนวน 12 เรื่อง
3. กระทำในสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย จำนวน 9 เรื่อง
4. การไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ไม่เบียดเบียน ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ไม่โยนความผิดให้ผู้อื่น จำนวน 41เรื่อง

ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน แบ่งได้ดังนี้

1. การกระทำในสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมายตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ของตนที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ จำนวน 18 เรื่อง
2. การไม่เล่นพรรคเล่นพวก ไม่ใช่ระบบอุปถัมภ์เพื่อเป็นช่องทางทำการทุจริตคดโกงเพื่อประโยชน์ส่วนตนไม่เกรงกลัวอำนาจหรืออิทธิพลใดๆและยึดมั่นในความถูกต้อง จำนวน 11 เรื่อง
3. การทำงานด้วยความโปร่งใส สามารถตรวจสอบการทำงานได้ จำนวน 2 เรื่อง

ความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติ แบ่งได้ดังนี้

1. การเป็นผู้ที่รักษาคำมั่นสัญญาไม่คิดประทุษร้ายต่อสังคมประเทศชาติมีความจงรักภักดีต่อ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมของสังคมและประเทศชาติ จำนวน 12 เรื่อง
2. การเคารพกฎหมายบ้านเมืองและสำนึกว่าตนเป็นพลเมืองของประเทศโดยไม่วางเฉยกับปัญหาที่เกิดขึ้น 4 เรื่อง

จากข้อมูลข้างต้นพบว่าคุณธรรมความซื่อสัตย์ที่ปรากฏในงานนวนิยายมากที่สุดคือความซื่อสัตย์ต่อตนเอง รองลงมาความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน และความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติตามลำดับ ดังนั้นคุณธรรมความซื่อสัตย์ที่ปรากฏในงานนวนิยายถือได้ว่าวรรณกรรมได้ทำหน้าที่ส่งเสริมปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ ชี้นำสังคม โดยผ่าน พฤติกรรมตัวละคร และผ่าน

มุมมองการถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึก แนวคิดต่างๆ ของนักเขียนหรือผู้ประพันธ์ที่ต้องมีพลังอำนาจในการนำเสนอเรื่องเล่าหรือวรรณกรรมนั้นต่อคนในสังคม ทั้งนี้ นักเขียนได้ตระหนักถึงความสำคัญในคุณธรรมความซื่อสัตย์โดยเฉพาะความซื่อสัตย์ต่อตนเองที่ปรากฏในนวนิยายมากที่สุดแสดงให้เห็นว่านักเขียนให้ความสำคัญกับความซื่อสัตย์ต่อตนเองอย่างมากและสะท้อนให้เห็นว่านักเขียนมีความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างมากที่จะพยายามนำเสนอและชี้แนะสังคมว่าการพัฒนามนุษย์ให้มีคุณธรรมความซื่อสัตย์นั้นต้องเริ่มต้นจากความซื่อสัตย์ต่อตนเองก่อนจากนั้นจะสะท้อนไปยังความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน และความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติในที่สุด นับได้ว่าเป็นการปลูกฝังคุณธรรมความซื่อสัตย์ที่ได้นำเอานวนิยายเป็นเครื่องมือในการขัดเกลาจิตใจคนในสังคมให้ถึงพร้อมด้วยคุณธรรม ความดี และ ความงาม เพื่อพัฒนาคนให้ถึงพร้อมด้วยความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์แบบ และการนำเสนอผ่านวรรณกรรมนี้เองที่เปรียบได้ดังเรื่องเล่าที่ผ่านการเล่าเรื่อง เพื่อแสดงให้เห็นถึงอำนาจของวรรณกรรมที่ไม่เพียงแต่เป็นเรื่องอ่านเพื่อความสุนทรีย์เท่านั้น แต่วรรณกรรมยังสร้างสำนึกและปลูกฝังคุณธรรมความซื่อสัตย์ให้คนในสังคมได้ตระหนักถึงความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน และความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติในที่สุด

ดังนั้นการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมความซื่อสัตย์ต้องเริ่มต้นจากความซื่อสัตย์ต่อตนเองก่อนจึงจะสามารถนำไปสู่ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน ความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอัครวิทย์ เรื่องรอง ที่ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์แนวพระราชดำริเกี่ยวกับ การพัฒนาประเทศจากพระบรมราโชวาทในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ผลการศึกษา พบว่า แนวพระราชดำริเกี่ยวกับการพัฒนาประเทศในพระบรมราโชวาทให้ความสำคัญอย่างยิ่งยวดกับ บัณฑิตในฐานะที่เป็นผู้สำเร็จการศึกษาสูง และเป็นที่คาดหวังจากสังคมว่าจะได้นำความรู้ ความสามารถไปพัฒนา สังคมหรือประเทศชาติ การพัฒนาดังกล่าวมีลักษณะเป็น กระบวนการโดยเริ่มกระตุ้นเตือนบัณฑิต “จากการ ตระหนักรู้” ให้เห็นคุณค่า และ ความสำคัญ พร้อมทั้งชี้ให้เห็นบทบาทหน้าที่ของตนอันถือว่าเป็นการ “พัฒนาตน” ก่อนไป “พัฒนาสังคม” ดังนั้นคุณค่าของวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่กล่าวมาข้างต้นจะเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ ผ่านพฤติกรรมตัวละคร ซึ่งจะเป็นสิ่งที่สะท้อนภาพคุณธรรมความซื่อสัตย์ ให้ผู้อ่านเกิดความซึมซับ และตระหนักในคุณค่าต่างๆ อันส่งผลให้เกิดการพัฒนาจิตใจเบื้องต้นของมนุษย์ในการเสริมสร้างจิตสำนึก ทศนคติ ความเชื่อ เพื่อปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนามนุษย์ที่มาจากทบทวนวรรณกรรมซึ่งจะเห็นได้ว่า ถ้ามนุษย์ได้รับการพัฒนาจิตใจที่สมบูรณ์แบบแห่งความเป็นมนุษย์ผู้ประเสริฐแล้ว มีคุณธรรม จริยธรรม ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง หน้าที่การงาน ความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติ สังคมนั้นก็จะได้ประชากรที่มี คุณภาพที่จะเป็นกำลังคนมหาศาลในการเป็นพลังขับเคลื่อนสังคมต่อไป และจะทำให้ระบบต่างๆ ในสังคม ธรรมชาติ และเทคโนโลยี ถูกนำมาใช้อย่างเหมาะสมอย่างรู้

คุณค่าและสิ่งนี้จะนำไปสู่การพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน อย่างไรก็ตามการจะพัฒนาคนให้ถึงพร้อมด้วยความ เป็นมนุษยธรรมสมบูรณ์แบบตามแนวคิดการพัฒนามนุษยที่ได้กล่าวมาในข้างต้นนั้นต้องอาศัยเครื่องมือ ทางมนุษยศาสตร์ คือ วรรณกรรมประเภทนวนิยายในการส่งเสริม ปลุกฝังจิตใจคนให้เข้าถึงความดีที่ จะเข้าไปพัฒนาจิตใจคนในสังคมให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์แบบ สังคมที่ผ่านมาก่อให้เกิดมลทินขึ้นใน จิตใจคนในสังคม ทุณนิยมเข้ามาครอบงำทำให้จิตใจคนมีแต่ปัญหา เอาเปรียบ แข่งขัน เห็นแก่ตัวโลก และความสุขในเชิงวัตถุนิยม เข้ามาแทนที่ความสุขใจที่เป็นคุณงามความดี ดังนั้นมนุษยศาสตร์จึงเป็น แนวทางหลักที่จะพัฒนาจิตใจของคนได้ เพราะมนุษยศาสตร์เป็นศาสตร์ที่กล่าวถึงความงดงามของ วัฒนธรรมที่มนุษย์สร้างขึ้นและเมื่อคนได้เสพงานวรรณกรรมเหล่านี้ก็จะเกิดสุนทรียศาสตร์ จริย ศาสตร์ เมื่อคนได้รับการพัฒนาให้จิตใจสูงส่งแล้วก็จะเป็นรากฐานที่สำคัญในการที่จะนำพาไปสู่การ พัฒนาสังคมสืบไป ซึ่ง เรียกว่าเป็นการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

บทที่ 5

การนำเสนอแนวทางการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทย

จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่ผลิตซ้ำเป็นละคร ภาพยนตร์ ที่มีต่อการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์โดยใช้การศึกษาเอกสารในบทที่ 4 นั้นพบว่า คุณค่าของวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายสามารถนำไปเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ ผ่านพฤติกรรมตัวละคร ซึ่งจะเป็นสิ่งที่สะท้อนภาพคุณธรรมความซื่อสัตย์ ให้ผู้อ่านเกิดความซึมซับ และตระหนักในคุณค่าในสิ่งๆ อันส่งผลให้เกิดการพัฒนาจิตใจเบื้องต้นของมนุษย์ในการเสริมสร้างจิตสำนึก ทักษะคิด ความเชื่อ เพื่อปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ ทั้งนี้ การศึกษาในบทที่ 5 เป็นการนำเสนอแนวทางการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ โดยจะนำแนวคิดทางการศึกษาและการพัฒนามนุษย์ มาเป็นกรอบแนวคิดในการศึกษา เพราะสถาบันการศึกษา ตลอดจนสถาบันต่างๆในสังคม เป็นช่องทางในการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ไปยังคนในสังคม ตลอดจนมีผลต่อการพัฒนามนุษย์ เพราะการศึกษาทางมนุษยศาสตร์ เชื่อว่า การพัฒนาที่มีประสิทธิภาพต้องเริ่มจากการพัฒนาที่จิตใจ ที่มุ่งเน้นการพัฒนาคนจากจิตใจ ภายในโดยมีวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ และนำมาสู่การพัฒนาสังคมในที่สุดดังจะได้อธิบายต่อไปในรายละเอียด

การส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์

การส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ คือ การสนับสนุนแนวทางในการการดำเนินงาน นโยบาย กิจกรรม มาตรการ แผนงานของสถาบันต่างๆในสังคม และภาคส่วนต่างๆที่เกี่ยวข้องในการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ ทั้งนี้เพื่อหล่อหลอมจิตสำนึก ระเบียบวินัย ความมุ่งมั่น แรงบันดาลใจ และทัศนคติต่างๆของบุคคลต่อการเสริมสร้างคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ พฤติกรรมที่เหมาะสมและดีงามตามความต้องการของสังคม ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการนำเสนอแนวทางการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทย โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) จาก ผู้ทรงคุณวุฒิ โดยผู้วิจัยจะดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ทรงคุณวุฒิ โดยเลือกแบบเจาะจง จำนวน 7 ท่าน จากนั้นผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึก โดยใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา การวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานตามการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ การจำแนกประเภทข้อมูล การเปรียบเทียบข้อมูล และการสร้าง

ข้อสรุปเกี่ยวกับแนวทางการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ตามกรอบแนวคิดและทฤษฎี การศึกษา การพัฒนามนุษย์ และการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากนั้นจัดระบบข้อมูลทิววิเคราะห์ได้มาสังเคราะห์เพื่อนำเสนอแนวทางการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทย ดังรายละเอียดดังนี้

5.1 คุณค่าของวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยาย

การส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมความซื่อสัตย์เพื่อนำไปสู่การพัฒนามนุษย์ให้เป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรมที่ดั่งามดั่งนั้นต้องมีวิธีการที่เหมาะสม รวมถึงเครื่องมือในการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมความซื่อสัตย์ ด้วยเหตุนี้ทำให้การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้เห็นคุณค่าและความสำคัญของการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณธรรมความซื่อสัตย์ โดยพิจารณาถึงคุณค่าของวรรณกรรมไทยที่มีผลต่อการสร้างคุณธรรมความซื่อสัตย์ เนื่องจากว่าวรรณกรรมนั้นจะเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างบทประพันธ์ที่มีคุณค่าต่อสังคม และวรรณกรรมยังสามารถที่จะนำมาสู่การผลิตซ้ำในรูปแบบของ ละครทีวี ภาพยนตร์ หนังสืออ่านนอกเวลา เป็นต้น นับว่าวรรณกรรมสามารถใช้ช่องทางในการนำเสนอผ่านสื่อในรูปแบบต่างๆ และมีอิทธิพลต่อผู้รับสารในการรับรู้และปรับเปลี่ยนทัศนคติมาสู่การปฏิบัติ ด้วยเหตุนี้การส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยนับว่าเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่งต่อสังคมไทยในปัจจุบันเพราะทุกวันนี้คุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ของสังคมไทยได้ลดคุณค่าไปจากสังคมไทย ตามสภาพปัญหาสังคมที่เกิดขึ้น จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้ทรงคุณวุฒิสามารถนำเสนอมุมมองของผู้ทรงคุณวุฒิได้ดังนี้

5.1.1 ความสำคัญและคุณค่าของวรรณกรรมที่จะส่งผลต่อความยึดมั่นในคุณธรรมความซื่อสัตย์นั้นสามารถกล่าวได้ว่า

1) อิทธิพลจากตัวละครที่ปรากฏในวรรณกรรมในลักษณะภาพ

ตัวแทน จะปรากฏให้เห็นถึงพฤติกรรม การกระทำของตัวละครผ่านบทสนทนา การบรรยายพฤติกรรมตัวละครซึ่งตัวละครนี้เป็นทั้งตัวเอกและตัวรองก็ได้ที่แสดงออกซึ่งคุณธรรมความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน และความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติ

2) **การสร้างพฤติกรรมและสถานการณ์ในวรรณกรรม** วรรณกรรมจะกระตุ้นจินตนาการของผู้อ่านให้หวนไหว้และมีการตอบสนองนักเขียนที่ใช้ภาษาได้กระจ่างชัดจะถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดในส่วนลึกของจิตใจมายังผู้อ่านได้อย่างยอดเยี่ยม

3) **ความคิดในวรรณกรรม** ผู้อ่านจะได้พบกระจกเงาสะท้อนภาพประสบการณ์ จะชี้ให้เห็นสาเหตุของปัญหาต่าง ๆ และการพยายามค้นหาวิธีที่ดีที่สุดมาแก้ปัญหาเหล่านั้น

“สิ่งสำคัญที่เป็นองค์ประกอบหลักของนวนิยายคือ **ตัวละคร** เพราะการกระทำ ความรู้สึกนึกคิดของตัวละครแต่ละตัวจะเป็นภาพสะท้อนให้ผู้อ่านเกิดการตระหนักรู้ในเรื่องคุณธรรมจริยธรรม อย่างสีแผ่นดินของอาจารย์หม่อมคึกฤทธิ์ ตัวละครหลักคือแม่พลอยที่เป็นตัวดำเนินเรื่อง ผู้อ่านจะเกิดความรู้สึกร่วมทุกข์ร่วมสุขไปกับแม่พลอยด้วยในทุกช่วงของชีวิตคือตั้งแต่เด็กไปจนถึงวัยชรา **อารมณ์เหล่านี้ก็จะมีทุกอย่าง ดีใจ เสียใจ ประทับใจ ผิดหวัง แล้วสุดท้ายผู้อ่านก็จะเข้าใจในแนวคิดการดำเนินชีวิตที่อยู่ในตัวของแม่พลอยแล้วเรื่องคุณธรรมจริยธรรมต่างๆมันก็จะตามมา** เพราะฉะนั้นแม่พลอยก็จะเป็นภาพสะท้อนของผู้ที่มีความซื่อสัตย์ต่อสังคมประเทศชาติโดยเฉพาะสถาบันพระมหากษัตริย์..หรืออย่างทองเนื้อเก้าของโบตัน ตัวละครที่สำคัญคือ ลายทองซึ่งเป็นภาพตัวแทนของแม่ที่ไม่ทำหน้าที่แม่เลย ไม่มีความรับผิดชอบ เห็นแก่ตัว เอาเปรียบผู้อื่น และไม่ซื่อสัตย์ต่อสามีตัวเองด้วย ฉะนั้นเนี่ยเราจะเห็นได้ว่าในมุมมองของ**ความซื่อสัตย์หรือคุณธรรมอื่นๆในนวนิยายจะปรากฏให้ผู้อ่านได้เห็นพฤติกรรมตัวละครที่เป็นทั้งด้านสว่างและด้านมืดอยู่เสมอ”**

(ศาสตราจารย์ ดร.ดวงมน จิตรจักษ์งามค์ สัมภาษณ์ 26 กุมภาพันธ์ 2562)

นอกจากนี้ นวนิยายไม่ได้เป็นแค่เรื่องบันเทิงหรือสร้างสนุกสนานเท่านั้น หากนวนิยายคือบทเรียนชีวิตนอกห้องเรียนที่มีคุณค่าลึกซึ้งมาก นวนิยายสะท้อนชีวิตคนทั้งเรื่องความคิดหลักการดำเนินชีวิตสิ่งเหล่านี้จะเป็นภาพตัวแทนของคนที่ดีและไม่ดีเปรียบเสมือนคันฉ่อง ประการต่อมาคุณค่าของนวนิยายต้องฉายให้สังคมรับรู้ว่าคุณไม่ได้สุดท้ายจะได้รับผลแห่งการกระทำอย่างไร และคนที่กระทำดีมาตลอดความดีจะเป็นเกราะปกป้องตัวเขาเองและเลือกทางเดินที่ดีต่อไปได้สิ่งเหล่านี้เปรียบดังโคมฉายนั่นเอง นวนิยายทุกเรื่องจะสอนคุณธรรมการทำได้ดีทำชั่วได้ชั่วเสมอเปรียบเสมือนกับว่าเมล็ดพันธุ์ที่เราหว่านไปเช่นไรก็จะได้ผลเช่นนั้น สิ่งเหล่านี้คือพลังของนวนิยาย

นวนิยายบางเรื่องสามารถจุดประกายความคิดความเชื่อความฝันหรือทำให้ผู้อ่านซึมซับและรู้สึกว่าเป็นแบบแผนที่ต้องทำตาม นวนิยายก่อให้เกิดความประทับใจ ความซาบซึ้งใจและมีอิทธิพลต่อผู้อ่านที่จะเปลี่ยนแปลงความคิด ทศนคติจนสุดท้ายนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เหมาะสมต่อไป

“คนทั่วไปมองว่านวนิยายเป็นแค่เรื่องบันเทิงสนุกสนานแต่จริงๆแล้ว นวนิยายคือบทเรียนชีวิตนอกห้องเรียนเรียนรู้อะไรจากนวนิยายได้มีคุณค่าอีกซึ่งมาก สิ่งที่ยืนยันและทำมาตลอดคือจะใส่คุณธรรมจริยธรรมลงไปในเรื่องด้วย เช่น ทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่ว นวนิยายสะท้อนชีวิตคนทั้งเรื่องความคิด หลักการดำเนินชีวิตจะเป็นภาพฉายของคนที่ดีและไม่ดีเปรียบเสมือนคนส่อง สุดท้ายเราต้องฉายให้สังคมดูว่าคนไม่ดีสุดท้ายจะได้รับการลงโทษและคนที่ถูกกระทำมาตลอดทั้งเรื่องความดีและความกล้าหาญของเขาจะปกป้องตัวเองและเลือกทางเดินที่ดีต่อไปได้อย่างไรอันนี้คือสิ่งที่เราต้องทำและเป็นโคมฉายนั่นเอง”

(ปิยะพร คักดีเกษม สัมภาษณ์ 16 กุมภาพันธ์ 2562)

“นิยายทุกเรื่องจะสอนทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่วเสมอ นิยายจะสอนคุณธรรมอยู่ในนั้นอยู่แล้ว นิยายมันเป็นเรื่องราวของชีวิตสะท้อนให้เห็นว่าคุณทำสิ่งใดคุณก็ได้สิ่งนั้น เหมือนกับว่าเมล็ดพันธุ์ที่เราหว่านไปเช่นไรก็จะได้ผลเช่นนั้น นิยายมีพลังมากมายเสน่ห์ของวรรณกรรมถ้าเราส่งเสริมให้ดีทำให้ถูกต้องมันจะมีผลกับคนรุ่นใหม่เยอะมาก นิยายบางเรื่องมันจุดประกายความคิดความเชื่อความฝันหรือทำให้เรารู้สึกว่าเป็นแบบแผนที่ต้องทำตาม นิยายก่อให้เกิดความประทับใจ ความซาบซึ้งใจจนทำให้คนเปลี่ยนความคิดเปลี่ยนนิสัยเปลี่ยนบุคลิกได้เลย”

(กิ่งฉัตร สัมภาษณ์ 12 กุมภาพันธ์ 2562)

5.1.2 คุณค่าทางสุนทรียศาสตร์

จากการศึกษาคุณค่าของวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยาย พบว่านวนิยายประกอบด้วยคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์และคุณค่าทางจริยศาสตร์ กล่าวคือคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์เกิดจาก อารมณ์ ความรู้สึกศรัทธา ความรู้สึกประทับใจ ความรู้สึกสะท้อนใจและเศร้าเสียใจ ความรู้สึกหวาดกลัวที่มาจากพฤติกรรมตัวละคร ทำให้ผู้อ่านเกิดจินตนาการโดยส่งผลกระทบต่ออารมณ์และความคิดของผู้อ่านและเกิดอารมณ์คล้อยตามตัวละครตัวนั้นที่แสดงออกว่าเกิดความรู้สึกศรัทธา ความประทับใจ ความสะท้อนใจเศร้าใจ ความหวาดกลัวกับตัวละครแต่ละตัวที่แตกต่างกันไป แสดงให้เห็นว่าคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์มีพลังในการจุดประกายความคิดจนก่อให้เกิดคุณค่าทางจริยศาสตร์ที่ผู้อ่านตระหนักรู้และเกิดการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากพฤติกรรมของตัวละครทั้งพฤติกรรมในเชิงบวกที่ควรนำไปเป็นแบบอย่างที่ดีและพฤติกรรมเชิงลบที่ไม่ควรนำไปเป็นแบบอย่าง และผลกระทบที่เกิดขึ้นกับพฤติกรรมเหล่านั้น หากตัวละครนั้นยึดมั่นในคุณธรรมความซื่อสัตย์ต่อตนเอง หน้าที่การงาน สังคมและประเทศชาติแล้วก็จะได้รับผลด้านบวกกับตนเอง แต่หากตัวละครนั้นไม่ยึดมั่นในคุณธรรมความซื่อสัตย์ต่อตนเอง หน้าที่การงาน สังคมและประเทศชาติแล้ว ตัวละครนั้นก็จะได้รับผลกระทบที่ได้กระทำลงไป ทำให้ผู้อ่านเข้าใจพฤติกรรมตัวละครมากขึ้นและรับรู้ถึงความคิดทัศนคติของตัวละครจนเกิดการตระหนักรู้ในคุณค่าทาง จริยศาสตร์ คุณธรรม จริยธรรมที่แฝงอยู่กับตัวละครตัวนั้นจนนำไปสู่การปลูกฝังคุณธรรมความซื่อสัตย์ในที่สุด

“สุนทรียศาสตร์ในนวนิยายจะเป็นแรงผลักดันที่ดีที่จะทำให้ผู้อ่านเข้าถึงคุณค่าจริยศาสตร์ที่อยู่ในตัวละครนั้นๆอย่างเรื่อง เมียหลวง ของกฤษณา อโศกสิน ความสะท้อนใจ ความหดหู่ใจ เศร้าใจ โกรธ ผิดหวังที่ได้จากตัวละครที่ชื่อ พุดกรอง มันทำให้คนอ่านรู้สึกตามไปด้วย ทำไมเป็นคนแบบนี้ น่าไม่อายแย่งสามีเพื่อน หรืออารมณ์ต่างๆที่อยากจะเข้าไปแก้แค้นแทนวรรณรี อารมณ์แบบนี้หรือที่เขาชอบพูดว่าอินเข้าไปข้างใน ลังเกตมั๊ยว่าบางครั้งเราอินถึงขั้นเกลียดตัวละครตัวนั้นไปเลย อีกเรื่องที่น่าประทับใจ แต่ก็มีอารมณ์ที่เศร้ามาก คำมั่นสัญญา ของป้าอืด ทมยันตี ความรักความผูกพันของสารินกับชลันดาที่แสดงออกทางความรู้สึก การกระทำ แสดงให้เห็นว่าสารินยึดมั่นในคำสัญญาที่ให้ไว้กับชลันดาว่าจะดูแลและอยู่เคียงข้างไปตลอดและเขาก็ทำได้ตามที่สัญญา

ไว้แต่สุดท้ายนางเอกก็ต้องตาย นี่แหละที่เป็นความโศกเศร้าสุดๆที่ผู้เขียนถ่ายทอดมายังผู้อ่านจนทำให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์คล้อยตามและเข้าถึงความคิดของตัวละครนั้น สิ่งเหล่านี้จะเรียกว่าเป็นพลังของนวนิยายก็ได้เพราะสิ่งที่จะตามมาคือเราจะเห็นสังขารหรือจุดจบของตัวละครนั้นๆซึ่งก็เป็นไปตามแนวคิดที่ผู้แต่งต้องการให้มีในนวนิยายทุกเรื่องอยู่แล้วนั่นคือทำดีได้ดี ทำชั่วได้ชั่ว”

(กิ่งฉัตร สัมภาษณ์ 12 กุมภาพันธ์ 2562)

“เสน่ห์อย่างหนึ่งของนวนิยายคืออารมณ์ความรู้สึกที่ผู้อ่านได้จากการอ่านนวนิยาย เราต้องเข้าใจก่อนว่านวนิยายคือการจำลองเรื่องราวต่างๆในชีวิตคนเราในแง่มุมต่างๆแต่พอมาเป็นงานเขียนแล้วผู้เขียนก็ต้องการให้งานนั้นมีความสนุกสนาน ความเพลิดเพลิน ความน่าสนใจยิ่งขึ้นเหมือนเราปรุงอาหารก็ต้องให้มีรสชาติที่หลากหลายออกไปถ้ามีครบทุกรสชาติก็ยิ่งดีเช่นกันงานนวนิยายก็ต้องการให้มีครบทุกรสชาติครบทุกอารมณ์ เพราะฉะนั้นสิ่งที่ผู้อ่านจะได้รับจากนวนิยายอย่างแรกเลยคือสุนทรียะนั่นเองแล้วผู้อ่านก็จะรับรู้ถึงคุณค่าทางจริยศาสตร์คุณธรรมต่างๆก็จะเป็นสิ่งที่ตามมาคือพูดง่าย ๆ ว่าความสนุกต้องมาก่อนจากนั้นแฉ่คิด บทเรียนต่างๆที่ได้จากตัวละครมันก็จะตามมา”

(ชมัยภร บางคมบาง สัมภาษณ์ 11 มีนาคม 2562)

5.1.3 คุณค่าทางจริยศาสตร์

จากการวิเคราะห์นวนิยายทั้ง 51 เรื่องของคุณค่าทางจริยศาสตร์ในคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ในนวนิยายปรากฏให้เห็นถึงคุณธรรมความซื่อสัตย์ต่อตนเอง หน้าที่การงาน สังคมและประเทศชาติ (ตารางในภาคผนวก) พบว่า คุณธรรมความซื่อสัตย์ที่ปรากฏในงานนวนิยายมากที่สุดคือความซื่อสัตย์ต่อตนเอง รองลงมาความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน และความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติตามลำดับ ดังนั้นคุณธรรมความซื่อสัตย์ที่ปรากฏในงานนวนิยายถือได้ว่าวรรณกรรมได้ทำหน้าที่ส่งเสริมปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ ชี้นำสังคม โดยผ่าน พฤติกรรมตัวละคร และผ่านมุมมองการถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึก แนวคิดต่างๆ ของนักเขียนหรือผู้ประพันธ์ที่ต้องมีพลังอำนาจในการนำเสนอเรื่องเล่าหรือวรรณกรรมนั้นต่อคนในสังคม ทั้งนี้ นักเขียนได้ตระหนักถึงความสำคัญในคุณธรรมความซื่อสัตย์โดยเฉพาะความซื่อสัตย์ต่อตนเองที่ปรากฏในงานนวนิยายมากที่สุดแสดงให้เห็นว่านักเขียนให้ความสำคัญกับความซื่อสัตย์ต่อตนเองอย่างมากและสะท้อนให้เห็นว่านักเขียนมีความ

รับผิดชอบต่อสังคมอย่างมากที่จะพยายามนำเสนอและชี้แจงว่า การพัฒนามนุษย์ให้มีคุณธรรม ความซื่อสัตย์นั้นต้องเริ่มต้นจากความซื่อสัตย์ต่อตนเองก่อน จากนั้นจะสะท้อนไปยังความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน และความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติในที่สุด นับได้ว่าเป็นการปลูกฝังคุณธรรม ความซื่อสัตย์ที่ได้นำเอานวนิยายเป็นเครื่องมือในการขัดเกลาจิตใจคนในสังคมให้ถึงพร้อมด้วย คุณธรรม ความดี และความงาม เพื่อพัฒนาคนให้ถึงพร้อมด้วยความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์แบบ และการนำเสนอผ่านวรรณกรรมนี้เองที่เปรียบได้ดังเรื่องเล่าที่ผ่านการเล่าเรื่อง เพื่อแสดงให้เห็นถึงอำนาจของวรรณกรรมที่ไม่เพียงแต่เป็นเรื่องอ่านเพื่อความสุนทรีย์เท่านั้น แต่วรรณกรรมยังสร้างสำนึกและปลูกฝังคุณธรรมความซื่อสัตย์ให้คนในสังคมได้ตระหนักถึงความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน และความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติในที่สุด

“คนทั่วไปมองว่านวนิยายเป็นแค่เรื่องบันเทิงสนุกสนานแต่จริงๆแล้ว **นวนิยายคือ บทเรียนชีวิตนอกห้องเรียนเรียนรู้จากนวนิยายได้มีคุณค่าลึกซึ้งมาก สิ่งที่เขียนและทำมาตลอดคือจะใส่คุณธรรมจริยธรรมลงไปในเรื่องด้วย เช่น ทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่ว** นวนิยายสะท้อนชีวิตคนทั้งเรื่องความคิด หลักการดำเนินชีวิตจะเป็นภาพฉายของคนที่ดีและไม่ดีเปรียบเสมือนคันฉ่อง สุดท้ายเราต้องฉายให้สังคมดูว่าคนไม่ดีสุดท้ายจะได้รับผลอย่างไรและคนที่ถูกกระทำมาตลอดทั้งเรื่องความดีและความกล้าหาญของเขาจะปกป้องตัวเองและเลือกทางเดินที่ดีต่อไปได้อย่างไรอันนี้คือสิ่งที่เราต้องทำและเป็น โคมฉายนั่นเอง”

(ปิยะพร คักดีเกษม สัมภาษณ์ 16 กุมภาพันธ์ 2562)

“**นิยายทุกเรื่องจะสอนทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่วเสมอ** นิยายจะสอนคุณธรรมอยู่ในนั้นอยู่แล้ว นิยายมันเป็นเรื่องราวของชีวิตสะท้อนให้เห็นว่าคุณทำสิ่งใดคุณก็ได้สิ่งนั้น เหมือนกับว่าเมล็ดพันธุ์ที่เราหว่านไปเช่นไรก็จะได้รับผลเช่นนั้น นิยายมีพลังมากๆ เสน่ห์ของวรรณกรรมถ้าเราส่งเสริมให้ดีทำให้ถูกต้องมันจะมีผลกับคนรุ่นใหม่เยอะมาก นิยายบางเรื่องมันจุดประกายความคิดความเชื่อความฝันหรือทำให้เรารู้สึกว่านี่คือแบบแผนที่ต้องทำตาม **นิยายก่อให้เกิดความประทับใจ ความซาบซึ้งใจจนทำให้คนเปลี่ยนความคิดเปลี่ยนนิสัยเปลี่ยนบุคลิกได้เลย”**

(กิ่งฉัตร สัมภาษณ์ 12 กุมภาพันธ์ 2562)

“อย่างตอนเด็กๆที่ครูชอบเล่านิทานให้ฟังแล้วบอกว่า..นิทานเรื่องนี้สอนให้รู้ว่า..นี่ไงคุณค่าของวรรณกรรมคือไม่เฉพาะนวนิยาย อย่างนิทานก็แสดงให้เห็นถึงคุณค่าทางจริยศาสตร์อยู่เสมอในแง่คิดของนิทานทุกเรื่อง อย่างนิทานอีสปซึ่งมีเยอะแยะมากมายแล้วพอเป็นนวนิยายก็เหมือนกันคุณค่า คติสอนใจเกี่ยวกับเรื่องคุณธรรมจริยธรรม โดยเฉพาะความซื่อสัตย์มันปรากฏให้เห็นอยู่แล้วในนวนิยายทุกเรื่องโดยสะท้อนมาจากบทบาท พฤติกรรมของตัวละคร มันแสดงให้เห็นว่าผู้เขียนเขามีความรับผิดชอบอย่างมากต่อสังคมในการที่จะให้คติสอนใจหรือแง่คิดดีๆให้กับผู้อ่าน..อย่างเรื่องบัวแล้งน้ำ ความซื่อสัตย์ก็จะปรากฏให้เห็นจากพฤติกรรมของเด็กผู้หญิงห้าคนที่คุณหญิงเก็บมาเลี้ยง ..ถ้าเป็นความซื่อสัตย์ต่อสังคมประเทศชาติต้องเป็นเรื่องสายโลหิต ขุนไกรผู้มีความรักชาติ ส่วนหมื่นทิพย์เป็นอีกมุมหนึ่งของคนที่ขาดความซื่อสัตย์ต่อชาติบ้านเมือง ซ้ำฉลาด หนีเข้าศึก เป็นไส้ศึกให้กับพม่าด้วย ...นวนิยายมีพลังอย่างมากนะในการที่จะปรับเปลี่ยนทัศนคติ นิสัย พฤติกรรมของคนได้โดยเฉพาะในเด็กการได้เห็นตัวละครเป็นแบบอย่างเขาก็จะทำตามเพราะฉะนั้นครูนี้แหละที่ต้องคอยชี้แนะในการอ่านนิทาน นวนิยายเพื่อให้เด็กเข้าถึงคุณธรรมจริยธรรมให้มากที่สุด”

(ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.ไพฑูรย์ สินลารัตน์ สัมภาษณ์ 23 มีนาคม 2562)

“นวนิยายกับคุณธรรม จริยธรรม มันเป็นเรื่องคู่กันเสมอ ในนวนิยายทุกเรื่องผู้เขียนได้สอดแทรกแนวความคิดคุณธรรมความซื่อสัตย์ทุกเรื่องเพียงแต่ว่ามากบ้างน้อยบ้างแตกต่างกันไปแต่ถ้าจะบอกว่าไม่มีก็คงไม่ใช่อยู่ที่ว่าจะนำเสนอผ่านตัวละครโดดเด่นมากน้อยเพียงใด แล้วการนำเสนอความซื่อสัตย์ผ่านพฤติกรรมตัวละครก็อาจมีทั้งพฤติกรรมเชิงบวกและพฤติกรรมเชิงลบ เช่น ถ้าเป็นเชิงบวก พัฒนาในที่สุดแต่ใจจะไขว่คว้าความซื่อสัตย์ต่อตนเอง คนรอบข้าง ความกตัญญูรู้คุณทำให้เขามีอนาคตที่ดีและประสบความสำเร็จ ซึ่งตรงกันข้ามกับ พรรณพงศ์ เป็นตัวละครเชิงลบที่ให้เห็นว่าเป็นคนที่ขาดความซื่อสัตย์ต่อตนเองต่อผู้อื่น เอาเปรียบ เห็นแก่ตัว หรืออย่างบ้านทรายทอง คตโก๊งกันมาตั้งแต่รุ่นปู่ย่าตายาย จนสืบทอดมายังลูกหลานที่มีนิสัยไม่ซื่อสัตย์เอาเปรียบคนอื่นอย่างหม่อมพรรณราย หญิงเล็ก..”

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิภาณุ วัฒนานิมิตกุล สัมภาษณ์ 19 มีนาคม 2562)

ดังนั้นคุณค่าของวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่กล่าวมาข้างต้นจะเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ ผ่านพฤติกรรมตัวละคร ซึ่งจะเป็นสิ่งที่สะท้อนภาพคุณธรรมความซื่อสัตย์ ให้ผู้อ่านเกิดความซึมซับ และตระหนักในคุณค่านั้นๆ อันส่งผลให้เกิดการพัฒนาจิตใจเบื้องต้นของมนุษย์ในการเสริมสร้างจิตสำนึก ทศนคติ ความเชื่อ เพื่อปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับแนวความคิดพัฒนามนุษย์ที่มาจากทบทวนวรรณกรรมซึ่งจะเห็นได้ว่า ถ้ามนุษย์ได้รับการพัฒนาจิตใจที่สมบูรณ์แบบแห่งความเป็นมนุษย์ผู้ประเสริฐแล้ว มีคุณธรรม จริยธรรม ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง หน้าที่การงาน ความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติ สังคมนั้นก็จะได้ประชากรที่มี คุณภาพที่จะเป็นกำลังขับเคลื่อนสังคมต่อไป และจะทำให้ระบบต่างๆ ในสังคม ธรรมชาติ และเทคโนโลยี ถูกนำมาใช้อย่างเหมาะสมอย่างรู้คุณค่าและสิ่งนี้จะนำไปสู่การพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน อย่างไรก็ตามการจะพัฒนาคนให้ถึงพร้อมด้วยความ เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์แบบตามแนวความคิดพัฒนามนุษย์ที่ได้กล่าวมาในข้างต้นนั้นต้องอาศัยเครื่องมือทางมนุษยศาสตร์ คือ วรรณกรรมประเภทนวนิยายในการส่งเสริม ปลูกฝังจิตใจคนให้เข้าถึงความดีที่จะเข้าไปพัฒนาจิตใจคนในสังคมให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์แบบ สังคมที่ผ่านมาก่อให้เกิดมลทินขึ้นในจิตใจคนในสังคม ทุนนิยมเข้ามาครอบงำทำให้จิตใจคนมีแต่ปัญหา เอาเปรียบ แข่งขัน เห็นแก่ตัวโลก และความสุขในเชิงวัตถุนิยม เข้ามาแทนที่ความสุขที่เป็นคุณงามความดี ดังนั้นมนุษยศาสตร์จึงเป็นแนวทางหลักที่จะพัฒนาจิตใจของคนได้ เพราะมนุษยศาสตร์เป็นศาสตร์ที่กล่าวถึงความงดงามของวัฒนธรรมที่มนุษย์สร้างขึ้นและเมื่อคนได้เสพงานวรรณกรรมเหล่านี้ก็จะเกิดสุนทรียศาสตร์ จริยศาสตร์ เมื่อคนได้รับการพัฒนาให้จิตใจสูงส่งแล้วก็จะเป็รากฐานที่สำคัญในการที่จะนำไปสู่การพัฒนาสังคมสืบไป ซึ่ง เรียกว่าเป็นการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน ดังนั้นในประเด็นต่อไปจะขอกกล่าวถึงแนวทางการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์

5.2 แนวทางการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์

แนวทางการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ คือ กิจกรรมการดำเนินงานนโยบาย มาตรการ แผนงานของสถาบันต่างๆในสังคม และภาคส่วนต่างๆที่เกี่ยวข้องในการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ ทั้งนี้เพื่อหล่อหลอมจิตสำนึก ระเบียบวินัย ความมุ่งมั่น แรงบันดาลใจ และทัศนคติต่างๆของบุคคลต่อการเสริมสร้างคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์เพื่อพัฒนาบุคลิกภาพ

พฤติกรรมที่เหมาะสมและดั่งตามความต้องการของสังคม และจากการศึกษาคุณค่าและความสำคัญของวรรณกรรมไทยที่ได้กล่าวมานั้นส่งผลต่อการพัฒนาจิตใจของมนุษย์ให้เกิดคุณธรรม ความซื่อสัตย์ ดังนั้นการสร้างเสริมคุณธรรมความซื่อสัตย์ผ่านงานวรรณกรรมเพื่อพัฒนามนุษย์ใน สังคมนั้นต้องนำสถาบันการศึกษามาเป็นหน่วยในการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทย การศึกษาเป็นการเรียนรู้ การขัดเกลาทางสังคม การศึกษา ก่อให้เกิดความเจริญงอกงาม การพัฒนามนุษย์ การศึกษามุ่งเน้นความรู้ทางวิชาการ การพัฒนาทักษะ ที่นำไปใช้ในการประกอบอาชีพ นั้นเป็นหลักการโดยทั่วไป แต่สิ่งสำคัญกว่านี้ก็คือ การศึกษาต้องมุ่ง พัฒนา ยกระดับจิตใจของมนุษย์ให้สูงขึ้น เข้าถึงคุณงามความดี เกิดสำนึกที่ดี สร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรม ดังที่นักปรัชญาการศึกษาได้กล่าวไว้ว่า การศึกษาต้องขึ้นาสังคม การสร้างฉันทามติให้กับ คนในสังคมเกิดเป็นค่านิยมที่ดีที่ยึดปฏิบัติร่วมกัน สร้างเสถียรภาพทางสังคม โดยมีสถาบันการศึกษา ทำหน้าที่เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมให้เกิดขึ้นกับคนในสังคม เฉกเช่น แนวคิดคุณธรรมนำความรู้ การศึกษาที่มุ่งพัฒนาจิตใจคนในสังคมเป็นหลักจะนำมาซึ่งสังคมที่เป็นระเบียบ และนำมาสู่สังคม เศรษฐกิจ การเมืองที่มีคุณภาพ ในการศึกษาครั้งนี้ก็เช่นเดียวกันกับแนวคิดการศึกษาที่กล่าวมาข้างต้น กล่าวคือ การศึกษาเพื่อการพัฒนาสังคมมุ่งเน้นไปที่การพัฒนามนุษย์เป็นสำคัญ โดยใช้เครื่องมือทาง มนุษยศาสตร์ คือ วรรณกรรมไทยประเภทนวนิยาย ในการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความ ซื่อสัตย์ ซึ่งการศึกษาจะเป็นหน่วยสำคัญในการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ผ่าน รูปแบบการจัดการศึกษาของไทย ในการศึกษาครั้งนี้เป็นการนำเสนอแนวทางการส่งเสริมการปลูกฝัง คุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทย โดยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) จาก ผู้ทรงคุณวุฒิ โดยผู้วิจัยจะดำเนินการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้ทรงคุณวุฒิ โดยเลือกแบบเจาะจง จำนวน 7 ท่าน ดังนั้นจะขอกล่าวถึงแนวทางการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรม ด้านความซื่อสัตย์ผ่านรูปแบบการจัดการศึกษาทั้ง 3 รูปแบบ จากมุมมองการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ รายละเอียดดังนี้

5.3.1 การศึกษาในระบบโรงเรียน

การศึกษาในระบบโรงเรียน (Formal Education) เป็นการศึกษาโดยสถานศึกษามี การกำหนดจุดมุ่งหมาย วิธีการศึกษา มีหลักสูตรและระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของการสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน โดยแบ่งระดับการศึกษาเป็น 2 ระดับ คือ การศึกษา

ขั้นพื้นฐาน และ การศึกษาระดับอุดมศึกษา การศึกษาในระบบเป็นการศึกษาในระยะยาวเตรียมการในอนาคต ลักษณะวิชาและผู้เรียนจะมีลักษณะทั่วไป เมื่อสำเร็จการศึกษาจะได้รับใบวุฒิบัตรเพื่อเลื่อนฐานะทางเศรษฐกิจและสังคม การศึกษาในระบบเรียนแบบเต็มเวลา หลักสูตรแบ่งเป็นสาขาวิชาต่างๆ เน้นวิชาการ อย่างไรก็ตามการศึกษาในระบบโรงเรียนมีบทบาทสำคัญต่อการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์โดยผ่านหลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอน ชมรมในสถาบันการศึกษา ดังจะได้อธิบายต่อไป

5.3.1.1 แนวทางการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายโดยผ่านการศึกษาในระบบโรงเรียน

บทบาทของการศึกษาในระบบโรงเรียนที่มีต่อการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยาย มีแนวทางดังนี้

1) การศึกษาขั้นพื้นฐาน

การศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นการศึกษาที่มุ่งให้ตอบสนองความต้องการทางการเรียนรู้ขั้นพื้นฐานซึ่งรวมถึงการเรียนการสอนในระดับต้นซึ่งเป็นพื้นฐานให้แก่การเรียนรู้ขั้นต่อไป เช่น การศึกษาสำหรับเด็กวัยเริ่มต้น การศึกษาระดับประถม ระดับมัธยม การสอนให้รู้หนังสือ ทักษะความรู้ทั่วไป ทักษะเพื่อการดำรงชีวิต ดังนั้นบทบาทของการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีต่อการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยาย มีแนวทางดังนี้

“ ในโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัยอยากเสนอให้มีกิจกรรมที่ทำเหมือนกันคือกิจกรรมอ่านเล่มเดียวกันแล้วมาวิจารณ์หนังสือเล่มเดียวกันเป็นกิจกรรมที่ได้ผลดีมากมันสอนเรื่องการทำความเข้าใจเรื่องการอ่านและกระตุ้นให้เห็นว่าการอ่านก่อให้เกิดความหลากหลายเราอ่านไม่เหมือนคนอื่นและคนอื่นก็อ่านไม่เหมือนเรามันทำให้เกิดข้อเปรียบเทียบว่าที่ไม่เหมือนกันคือตรงไหน ทุกคนก็จะได้แสดงความคิดเห็น ถ้าเป็นกิจกรรมที่มีนักเรียน นักศึกษาเข้าร่วม คนที่มาวิพากษ์เป็นนักเขียน นักวิชาการ นักศึกษาก็จะได้กำไรได้ประโยชน์จากกิจกรรมนี้ หรือถ้ามีแต่นักเรียน นักศึกษาด้วยกันเองเขาก็จะได้อ่านเพื่อนคิดเหมือนคิดต่างกับเราอย่างไร และครูเองก็ต้องให้

คำอธิบายเพิ่มเติม การอ่านหนังสือเล่มเดียวกันใน 1 กลุ่มควรมีสมาชิกประมาณ 7-10 คนแล้วก็ต้องเปลี่ยนเล่มไปเรื่อยๆ หรือถ้ามีหลายกลุ่มก็กลุ่มละ 1 เรื่อง เช่น กลุ่ม .1 เรื่องคำพิพากษา กลุ่ม 2 อาม่าบนคอนโด แล้วพออ่านเสร็จก็มาแลกเปลี่ยนมุมมองกันว่าแต่ละเรื่องได้อะไรบ้าง “ไม่เฉพาะเอกภาษาไทยหรือวิชาภาษาไทยใครก็ได้ในสาขาคณะอื่นๆ วิชาอื่นๆก็ทำได้หมด เพราะการวิพากษ์วิจารณ์หนังสือร่วมกันเนี่ยมันเป็นการกระตุ้นตัวเราเองด้วย”

(ชมัยภร บางคมบาง สัมภาษณ์ 11 มีนาคม 2562)

นอกจากนี้ในโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัยควรจะมีกิจกรรมอ่านเล่มเดียวกันแล้วมาวิจารณ์หนังสือเล่มเดียวกันเป็นกิจกรรมที่ได้ผลดีมากกระตุ้นให้เห็นว่าการอ่านก่อให้เกิดความหลากหลาย ทุกคนก็จะได้แสดงความเห็น คนที่มาวิพากษ์เป็นนักเขียน นักวิชาการ การอ่านหนังสือเล่มเดียวกันใน 1 กลุ่มควรมีสมาชิกประมาณ 7-10 คนแล้วก็ต้องเปลี่ยนเล่มไปเรื่อยๆ หรือถ้ามีหลายกลุ่มก็กลุ่มละ 1 เรื่อง เช่น กลุ่ม .1 เรื่องคำพิพากษา กลุ่ม 2 อาม่าบนคอนโด แล้วพออ่านเสร็จก็มาแลกเปลี่ยนมุมมองกันว่าแต่ละเรื่องได้อะไรบ้าง กิจกรรมนี้สามารถทำได้ทุกคณะทุกสาขาวิชา

“อันนี้สำคัญมากเพราะวัยเด็กที่โตขึ้นมาจะเชื่อครูมากกว่าพ่อแม่และจากนั้นจะเชื่อเพื่อน ถ้าบ้านมีสิ่งแวดล้อมที่ดีและโรงเรียนปลูกฝังคุณธรรมร่วมกันมันก็จะดีขึ้น ปัญหาคุณธรรมความซื่อสัตย์เป็นปัญหาที่ทุกคนต้องใส่ใจไม่ใช่เฉพาะของครอบครัวหรือโรงเรียนเท่านั้น มันจะมีโครงการของสมาคมผู้จัดพิมพ์และจำหน่ายหนังสือแห่งประเทศไทยเขาทำโครงการให้เด็กเลือกซื้อหนังสือเองที่เขาต้องการและเอาเข้าห้องสมุดโรงเรียนและจะทำให้เด็กอยากอ่านหนังสือและอยากเข้าห้องสมุดมากขึ้น เราไม่ควรขอรับบริจาคหนังสือเพราะที่ผ่านมาการบริจาคหนังสือมักเป็นหนังสือที่ไม่เอาแล้วและไม่น่าสนใจทำให้แรงจูงใจในการอ่านน้อยลง มีโครงการที่ทำเรื่องสั้นกฎแห่งกรรมเอาเพื่อนๆ พี่ๆ ในวงการนักเขียนมาช่วยกันทำทั้งการพิมพ์ ปก ทุกอย่างฟรีหมดเพราะเขาทำด้วยใจจากนั้นก็ประสานไปยังสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยเพื่อส่งเรื่องสั้นนี้ไปยังห้องสมุดโรงเรียนทั่วประเทศ ถ้ามีคนอ่านแล้วเกิดสำนึกใน

คุณธรรมเพียงแค่คนสองคนมันก็ประสบความสำเร็จแล้ว ถ้าทุกคนช่วยกันคนละไม้คนละมือมันก็จะช่วยได้”

(กิงฉัตร สัมภาษณ์ 12 กุมภาพันธ์ 2562)

ในขณะที่กิงฉัตรเสนอว่าให้นักเรียน เลือกซื้อหนังสือเองที่เขาต้องการและเอาเข้าห้องสมุดโรงเรียนและจะทำให้เด็กอยากอ่านหนังสือและอยากเข้าห้องสมุดมากขึ้น และกิงฉัตรก็ได้ทำโครงการที่ทำเรื่องสั้นกฎแห่งกรรมโดยมีบุคคลในวงการนักเขียนมาช่วยด้วยโดยมีการประสานไปยังสมาคมห้องสมุดแห่งประเทศไทยเพื่อส่งเรื่องสั้นนี้ไปยังห้องสมุดโรงเรียนทั่วประเทศ

“หนังสืออ่านนอกเวลาเป็นสิ่งที่น่าสนใจแต่ที่ผ่านมาเราทำไม่ถูกต้องเราดัดเบียดเด็กมากเกินไปที่จะให้อ่านเรื่องใดเรื่องหนึ่งและก็ต้องมีการสอบด้วย ทำไมเราไม่เปลี่ยนการสอบหนังสืออ่านนอกเวลามาเป็นการแชร์ประสบการณ์อ่านหรือแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างกัน การสอบมันทำให้เด็กกดดันเพื่อต้องสอบให้ได้คะแนนดีๆ เป็นไปได้มั้ยว่าให้นักเรียนเลือกหนังสือของตัวเองและหลังจากอ่านแล้วให้เขาหาข้อดีของหนังสือนั้นแล้วให้มาอภิปรายกันในห้องแต่ทั้งนี้ก็ขึ้นอยู่กับอาจารย์ผู้สอนด้วยว่าจะไต่เด็กยังไงว่าข้อดีของหนังสือเล่มนี้คืออะไรหรืออาจารย์เลือกหนังสือ 10-20 เล่มแล้วให้นักเรียนเลือกเองว่าเขาต้องการอ่านอะไร การที่เรากำหนดให้เด็กอ่านเพียงเรื่องใดเรื่องหนึ่งแล้วเหมือนกันหมดมันเป็นการกดดันเด็กมากไปในที่สุดเขาก็จะไม่อยากอ่านเพราะน่าเบื่อ เราควรที่จะให้อิสระในการเลือกหนังสือของเขาและให้เขาฝึกคิดวิเคราะห์จากการอ่านหนังสือให้เขาได้คิดเองเมื่ออ่านแล้วเขาจะคิดได้เองว่าตัวละครนี้ดีไม่ดียังไงส่งผลกระทบต่ออะไรบ้างเป็นทอดๆไป ให้เด็กบอกว่าเขาชอบหนังสือหรือไม่ชอบเพราะอะไรแล้วให้ครูเป็นคนไต่เพราะเหตุใดตัวละครจึงได้เป็นแบบนี้เอาเด็กมาพูดคุยกัน ทำไมเวลาละครจบเรามาคุยกันต่อได้ทำไมไม่ทำให้การอ่านนิยายเป็นเหมือนการดูละครและเมื่ออ่านจบก็มีการมาคุยมาแลกเปลี่ยนกันต่อทำให้เป็นประเด็นขึ้นมา เล่มนี้เธอชอบตรงไหน ชอบตัวละครตัวไหน ตัวละครทำถูกต้องมัยอย่างนี้จะเป็นการฝึกให้เด็กคิดวิเคราะห์เป็นแล้ว

เราสามารถเสริมคุณธรรมความซื่อสัตย์ลงไปในการคิดวิเคราะห์ที่ได้และเด็กเขาก็จะชอบและมีความสุขเพราะเขาไม่ได้ถูกบังคับให้อ่าน”

(กิ่งฉัตร สัมภาษณ์ 12 กุมภาพันธ์ 2562)

นอกจากนี้กิ่งฉัตรยังได้เสนอว่าการอ่านหนังสือนอกเวลาไม่ควรมีการสอบแต่ควรที่จะอ่านเพื่อมาวิเคราะห์แลกเปลี่ยนประสบการณ์ในกลุ่มนักเรียนด้วยกันทั้งนี้ต้องมีอาจารย์เป็นผู้ชี้แนะด้วยเพราะการอภิปรายกลุ่มจะก่อให้เกิดความคิดมุมมองที่หลากหลายมากขึ้น

“ถ้าเป็นการส่งเสริมโดยตรงก็ครูภาษาไทยต้องเห็นความสำคัญของการเป็นมนุษย์ก่อน หรืออาจมีชมรมเกี่ยวกับภาษาหนังสือพวกนี้ควรจะมีการทำกิจกรรมหรือการให้รางวัล จัดอภิปรายหรืออาจเชิญผู้ที่ได้รางวัลมาถกเถียง วิเคราะห์นวนิยายอย่าง สกว. ก็มีการจัดประชุมเชิญนักวิชาการ นักเขียนมาถกเถียงกัน อย่างหนังสืออ่านนอกเวลา ถ้าอ่านแล้วมาสอบเด็กอาจไม่มีทิศทางควรจะต้องมาคุยวิพากษ์วิจารณ์กันเพราะนั่นครูต้องสอนให้เด็กถกเถียงกันมากกว่าการท่องจำ นวนิยายที่นำมาวิพากษ์วิจารณ์ก็ไม่ควรมีประเภทพ่อแม่แถมงอน อิจฉาริษยากันมากเกินไป”

(ศาสตราจารย์ ดร.ดวงมน จิตรจำนงค์ สัมภาษณ์ 26 กุมภาพันธ์ 2562)

ในส่วนของศาสตราจารย์ ดร.ดวงมน จิตรจำนงค์ ก็เห็นด้วยกับแนวทางนี้หนังสืออ่านนอกเวลาถ้าอ่านแล้วมาสอบเด็กอาจไม่มีทิศทางควรจะต้องมาคุยวิพากษ์วิจารณ์กันเพราะนั่นครูต้องสอนให้เด็กถกเถียงกันมากกว่าการท่องจำ นวนิยายที่นำมาวิพากษ์วิจารณ์ก็ไม่ควรมีประเภทพ่อแม่แถมงอน อิจฉาริษยากันมากเกินไป และควรมีการจัดชมรมเกี่ยวกับภาษาวรรณกรรม การทำกิจกรรมหรือการให้รางวัล จัดอภิปรายหรืออาจเชิญผู้ที่ได้รางวัลมาถกเถียง วิเคราะห์นวนิยายก็จะ เป็นสิ่งที่มีประโยชน์อย่างมาก

“ในการส่งเสริมการอ่านเราควรต้องส่งเสริมให้เขียนเรื่องสั้น 1-2 หน้าด้วย ให้เด็กแต่งเรื่องที่ เกี่ยวกับความซื่อสัตย์โดยให้เขาสังเกตจากสิ่งที่อยู่รอบตัวในชีวิตประจำวัน 1 เรื่อง เช่นเรื่องการลอกการบ้านก็สามารถนำมาแต่งเรื่องสั้นได้แล้ว

ให้เด็กแสดงความรู้สึกและเสนอทางออกเกี่ยวกับประเด็นความซื่อสัตย์ เขียนเดือนละครึ่งหรือเทอมละครึ่งก็ยิ่งดีเพราะการให้เขียนมันจะตามมาด้วยการอ่านโดยอาจมีการแลกกันอ่าน เขียนแล้วเอามาพรีเซนต์ให้เพื่อนฟัง หรือนำมาแลกเปลี่ยนกันอ่านในโซเซียลมีเดีย คือต้องมีการเขียนด้วยไม่ใช่อ่านอย่างเดียวเพราะการเขียนมันจะลงรายละเอียดลึกกว่า เกิดความรู้สึกว่าผู้เขียนมีความคิดของเขาเองมากกว่าการอ่านอย่างเดียวเพราะการอ่านจะเป็นผู้รับอย่างเดียว การเขียนจะมีผลต่อพฤติกรรมของเขามากกว่าการอ่านแต่ก็เสริมได้โดยอาจเขียนเป็นภาษาไทยก่อนแล้วค่อยเป็นภาษาอังกฤษและยังเป็นการสร้างนักเขียนนวนิยายรุ่นใหม่ขึ้นมาด้วย การฝึกให้เขียนต้องมีวิธีที่เหมาะสม เช่น อาจนำเรื่องสั้นที่คัดสรรมาให้อ่านและให้เขียนต่อยอดหรืออาจเป็นการให้ดูหนังสือแล้วเขียนวิจารณ์เพราะเมื่อวิจารณ์แล้วก็จะมีไอเดียในการเขียนฉะนั้นสถาบันการศึกษาควรส่งเสริมการเรียนการสอนที่ผ่านวรรณกรรมไทยโดยให้นักเรียนนักศึกษาแต่งเรื่องเองโดยต้องให้อ่านและวิจารณ์ก่อนทั้งนี้นวนิยายควรที่จะมีเนื้อหาใกล้ตัวหรือมาจากประสบการณ์จริง สถาบันการศึกษาควรมองว่าเมื่อสอนผู้เรียนให้มีสำนึกในคุณธรรมความซื่อสัตย์แล้วผู้เรียนควรไปสร้างผลงานที่ไปปลูกฝังคุณธรรมความซื่อสัตย์อีกที เช่น ผู้เรียนสามารถแต่งนิยายคุณธรรมความซื่อสัตย์เพื่อให้คนอื่นมาอ่านอีกทีคือเป็นการปลูกฝังคุณธรรมความซื่อสัตย์สองชั้นคือทั้งตนเองและผู้อื่นโดยผ่านผลผลิตคือเรื่องสั้น นวนิยายและสิ่งนี้อาจเป็นอาชีพเสริมหรืออาชีพหลักได้ด้วยคือการเป็นนักเขียน”

(ศาสตราจารย์ ดร.พฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์ สัมภาษณ์ 26 กุมภาพันธ์ 2562)

ในขณะที่ ศาสตราจารย์ ดร.พฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์ ได้เสนอว่าสถาบันการศึกษาควรมีการส่งเสริมให้เขียนเรื่องสั้น 1-2 หน้าโดยให้เด็กแต่งเรื่องคุณธรรมความซื่อสัตย์ให้เขาสังเกตจากสิ่งที่อยู่รอบตัวในชีวิตประจำวัน 1 เรื่อง เช่นเรื่องการลอกการบ้านก็สามารถนำมาแต่งเรื่องสั้นได้แล้วให้เด็กแสดงความรู้สึกและเสนอทางออกเกี่ยวกับประเด็นความซื่อสัตย์โดยอาจมีการแลกกันอ่าน เขียนแล้วเอามานำเสนอให้เพื่อนฟัง หรือนำมาแลกเปลี่ยนกันอ่านในโซเซียลมีเดีย การฝึกให้เขียนต้องมีวิธีที่เหมาะสม เช่น อาจนำเรื่องสั้นที่คัดสรรมาให้อ่านและให้เขียนต่อยอดหรืออาจเป็นการให้ดูหนังสือแล้วเขียนวิจารณ์เพราะเมื่อวิจารณ์แล้วก็จะมีไอเดียในการเขียนฉะนั้น

สถาบันการศึกษาควรส่งเสริมการเรียนการสอนที่ผ่านวรรณกรรมไทยโดยให้นักเรียนนักศึกษาแต่งเรื่องเองโดยต้องให้อ่านและวิจารณ์ก่อนทั้งนี้นวนิยายควรที่จะมีเนื้อหาใกล้ตัวหรือมาจากประสบการณ์จริง สถาบันการศึกษาควรมองว่าเมื่อสอนผู้เรียนให้มีสำนึกในคุณธรรมความซื่อสัตย์แล้วผู้เรียนควรไปสร้างผลงานที่ไปปลูกฝังคุณธรรมความซื่อสัตย์อีกที เช่น ผู้เรียนสามารถแต่งนิยายคุณธรรมความซื่อสัตย์เพื่อให้คนอื่นมาอ่านอีกทีคือเป็นการปลูกฝังคุณธรรมความซื่อสัตย์สองชั้นคือทั้งตนเองและผู้อื่นโดยผ่านผลผลิตคือเรื่องสั้น นวนิยายและสิ่งนี้อาจเป็นอาชีพเสริมหรืออาชีพหลักได้ด้วยคือการเป็นนักเขียน

“ส่วนสถาบันการศึกษาควรมีการเสริมเนื้อหาคุณธรรมความซื่อสัตย์ผ่านนวนิยายเข้าไปในหลักสูตร เช่น หนังสืออ่านนอกเวลา หรือระดับอุดมศึกษามีวิชาความเป็นพลเมือง นอกจากนี้ควรมีกิจกรรมในโรงเรียน มหาวิทยาลัย และต้องกระทำอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เช่น สัปดาห์แห่งการอ่าน การประกวดยอดนักอ่าน การจัดชมรมวรรณศิลป์”

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิไพภุทร์ วัฒนานิมิตกุล สัมภาษณ์ 19 มีนาคม 2562)

ในขณะที่รองศาสตราจารย์ ดร.วิไพภุทร์ วัฒนานิมิตกุล เสนอว่า สถาบันการศึกษาควรมีการเสริมเนื้อหาคุณธรรมความซื่อสัตย์ผ่านนวนิยายเข้าไปในหลักสูตร เช่น หนังสืออ่านนอกเวลา หรือระดับอุดมศึกษามีวิชาความเป็นพลเมือง นอกจากนี้ควรมีกิจกรรมในโรงเรียน มหาวิทยาลัย และต้องกระทำอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เช่น สัปดาห์แห่งการอ่าน การประกวดยอดนักอ่าน การจัดชมรมวรรณศิลป์

“อย่างในวิชาภาษาไทยเราสามารถสร้างกิจกรรมที่จะเสริมสร้างคุณธรรมความซื่อสัตย์จากเรื่องสั้นหรือนวนิยายก็ได้ เช่นการแบ่งกลุ่มนักเรียนแล้วให้อ่านเรื่องสั้นอ่านนวนิยายโดยกำหนดเวลาที่แน่นอนแล้วครูตั้งประเด็นคำถามเช่น ให้อ่านวรรคทองหรือบทสนทนา ประโยคเด็ดที่แสดงให้เห็นถึงคุณธรรมความซื่อสัตย์แล้วเขียนลงในกระดาษไวท์บอร์ดของแต่ละกลุ่มแล้วจากนั้นมาร่วมอภิปรายเพื่อดูว่าแต่ละกลุ่มใครทำถูกต้องและครบถ้วนและแต่ละกลุ่มมีมุมมองอย่างไร หรืออาจจะเป็นการให้นักเรียนเขียนเรียงความในหัวข้อตัวละครที่ประทับใจเพื่อนำมาพูดคุยกับ

เพื่อนในห้องเรียนกิจกรรมในลักษณะนี้จะทำให้นักเรียนเกิดความสนใจอย่างมาก และเป็นจุดเริ่มต้นที่จะส่งผลให้เขาอยากกลับไปอ่านนวนิยายมากขึ้น”

(ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.ไพฑูรย์ สินลารัตน์ สัมภาษณ์ 23 มีนาคม 2562)

ส่วนศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.ไพฑูรย์ สินลารัตน์ ได้เสนอให้มีกิจกรรมการแบ่งกลุ่มนักเรียนแล้วให้อ่านเรื่องสั้นอ่านนวนิยายโดยกำหนดเวลาที่แน่นอนแล้วครูตั้งประเด็นคำถามเช่น ให้หาวรรคทองหรือบทสนทนา ประโยคเด็ดที่แสดงให้เห็นถึงคุณธรรมความซื่อสัตย์ แล้วเขียนลงในกระดานไวท์บอร์ดของแต่ละกลุ่มแล้วจากนั้นมาร่วมอภิปรายเพื่อดูว่าแต่ละกลุ่มใครทำถูกต้องและครบถ้วนและแต่ละกลุ่มมีมุมมองอย่างไร หรืออาจจะเป็นการให้นักเรียนเขียนเรียงความในหัวข้อตัวละครที่ประทับใจเพื่อนำมาพูดคุยกับเพื่อนในห้องเรียน

สรุป จากแนวทางของการศึกษาขั้นพื้นฐานที่มีต่อการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายสรุปได้ ดังนี้

1) โรงเรียนควรมีกิจกรรมอ่านเล่มเดียวกันแล้วมาวิจารณ์หนังสือเล่มเดียวกันเป็นกิจกรรมที่ได้ผลดีมากกระตุ้นให้เห็นว่าการอ่านก่อให้เกิดความหลากหลาย ทุกคนก็จะได้แสดงความเห็น โดยลักษณะของกิจกรรมคือ การอ่านหนังสือเล่มเดียวกันใน 1 กลุ่มควรมีสมาชิกประมาณ 7-10 คนแล้วก็ต้องเปลี่ยนเล่มไปเรื่อยๆ หรือถ้ามีหลายกลุ่มก็กลุ่มละ 1 เรื่อง เช่น กลุ่ม 1 เรื่องคำพิพากษา กลุ่ม 2 อาม่าบนคอนโด แล้วพออ่านเสร็จก็มาแลกเปลี่ยนมุมมองกันว่าแต่ละเรื่องได้อะไรบ้าง

2) นักเรียน ควรมีส่วนร่วมในการเลือกซื้อหนังสือเองที่เขาต้องการและเอาเข้าห้องสมุดโรงเรียนและจะทำให้เด็กอยากอ่านหนังสือและอยากเข้าห้องสมุดมากขึ้น

3) การอ่านหนังสือนอกเวลาไม่ควรมีการสอบแต่ควรที่จะอ่านเพื่อมาวิเคราะห์แลกเปลี่ยนประสบการณ์ในกลุ่มนักเรียนด้วยกันทั้งนี้ต้องมีอาจารย์เป็นผู้ชี้แนะด้วยการอภิปรายกลุ่มจะก่อให้เกิดความคิดมุมมองที่หลากหลายมากขึ้น

4) สถาบันการศึกษาควรมีการส่งเสริมให้เขียนเรื่องสั้น 1-2 หน้าโดยให้เด็กแต่งเรื่องคุณธรรมความซื่อสัตย์ให้เขาสังเกตจากสิ่งที่อยู่รอบตัวในชีวิตประจำวัน 1 เรื่อง เช่น เรื่องการลอกการบ้านก็สามารถนำมาแต่งเรื่องสั้นได้แล้วให้เด็กแสดงความรู้สึกและเสนอทางออกเกี่ยวกับประเด็น

ความซื่อสัตย์โดยอาจมีการแลกกันอ่าน เขียนแล้วเอามานำเสนอให้เพื่อนฟัง หรือนำมาแลกเปลี่ยนกันอ่านในโซเซียลมีเดีย

5) เมื่อสอนผู้เรียนให้มีสำนึกในคุณธรรมความซื่อสัตย์แล้วผู้เรียนควรไปสร้างผลงานที่ไปปลูกฝังคุณธรรมความซื่อสัตย์อีกที เช่น ผู้เรียนสามารถแตงนินายคุณธรรมความซื่อสัตย์เพื่อให้อื่นมาอ่านอีกทีคือเป็นการปลูกฝังคุณธรรมความซื่อสัตย์สองชั้นคือทั้งตนเองและผู้อื่นโดยผ่านผลผลิตคือเรื่องสั้น นวนิยายและสิ่งนี้อาจเป็นอาชีพเสริมหรืออาชีพหลักได้ด้วยคือการเป็นนักเขียน

6) สถาบันการศึกษาควรมีการเสริมเนื้อหาคุณธรรมความซื่อสัตย์ผ่านนวนิยายเข้าไปในหลักสูตร เช่น หนังสืออ่านนอกเวลา หรือระดับอุดมศึกษามีวิชาความเป็นพลเมือง นอกจากนี้ควรมีกิจกรรมในโรงเรียน มหาวิทยาลัย และต้องกระทำอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เช่น สัปดาห์แห่งการอ่าน การประกวดยอดนักอ่าน การจัดชมรมวรรณศิลป์

7) การแบ่งกลุ่มนักเรียนแล้วให้อ่านเรื่องสั้นอ่านนวนิยายโดยกำหนดเวลาที่แน่นอนแล้วครูตั้งประเด็นคำถามเช่น ให้อ่านหรือบทสนทนา ประโยคเด็ดที่แสดงให้เห็นถึงคุณธรรมความซื่อสัตย์แล้วเขียนลงในกระดาษไวท์บอร์ดของแต่ละกลุ่มแล้วจากนั้นมารวมอภิปรายเพื่อดูว่าแต่ละกลุ่มใครทำถูกต้องและครบถ้วนและแต่ละกลุ่มมีมุมมองอย่างไร หรือกิจกรรมให้นักเรียนเขียนเรียงความในหัวข้อตัวละครที่ประทับใจเพื่อนำมาพูดคุยกับเพื่อนในห้องเรียน

2) การศึกษาระดับอุดมศึกษา

จุฬาลงกรณ์ การศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นการศึกษาที่สูงขึ้นมาจากการศึกษาในระดับมัธยมศึกษา การศึกษาในระดับอุดมศึกษาแบ่งเป็นระดับต่ำกว่าปริญญาตรี ประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง และอนุปริญญา การศึกษาระดับปริญญาตรี และการศึกษาสูงกว่าปริญญาตรีหรือระดับบัณฑิตศึกษา ดังนั้นบทบาทของการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่มีต่อการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากการวิเคราะห์คุณค่านวัตกรรมไทยประเพณีนวนิยาย มีแนวทางดังนี้

“มหาวิทยาลัยเป็นโลกที่โตขึ้นไปอีกขณะนั้นเทคนิคในการชักชวนให้อ่านนิยายมันไม่สามารถทำได้ด้วยวาจาเคยได้ยินอาจารย์บางคนพอเข้าไปในห้องเรียนทุกชั่วโมงก่อนที่จะสอนวิชาที่ตัวเองสอนเขาจะอ่านหนังสือให้เด็กฟังคือเขาจะเอาหนังสือมาแล้วเขาจะอ่านกลอนหรือข้อความในหนังสือนั้นๆให้เด็กฟังก่อนซึ่งไม่เกี่ยวกับที่

เรียนเลยนะแต่ว่าคุณฟังก่อนแล้วเขาก็เอาหนังสือไปวางเพราะฉะนั้นเด็กมันจะคอยเหมือนเป็นการเชิญชวนว่ามีอะไรน่าสนใจต่อในหนังสือเล่มนั้นและมันก็ดีสำหรับเด็กทำให้น่าค้นหา อย่างเรากำลังจะเรียนวิทยาศาสตร์แต่ครูเอากลอนมาอ่าน เวลาอ่านก็จะเกิดความเร้าใจ เกิดการกระตุ้นเด็กก็อยากอ่านอันนี้เป็นเรื่องของการสอน มีอาจารย์ท่านหนึ่งที่ท่านเอาหนังสือของพีไปเป็นหนังสืออ่านนอกเวลาแต่ว่าวิธีสอนของท่านท่านจะเลือกอ่านก่อนและจะดูว่าจะหยุดไว้ตรงไหน เด็กก็จะเกิดความสนใจและอยากไปอ่านต่อและหนังสือครูท่านนี้ก็เอามาวางให้แล้วเพื่อเป็นการกระตุ้นความอยากรู้ของเด็กโดยที่อาจารย์โน้มน้าวให้เด็กเกิดความสนใจ หรืออาจารย์อีกท่านหนึ่งเขาใช้หนังสือวรรณกรรมเรื่องอาม่าบนคอนโดเขาถือว่ามันง่ายและสนุก เขาก็จะถามเด็กก่อนว่าใครสนใจเรื่องนี้และให้ไปอ่านมาเพราะเรื่องมันสั้นๆอ่านแป๊บเดียวก็จบ พอวันรุ่งขึ้นเด็กมาบอกว่าอ่านจบแล้ว โดยที่อาจารย์ท่านนี้ขยันมากเขาสามารถต่อเด็กด้วยหนังสือที่ไม่เหมือนกันได้พออ่านอาม่าบนคอนโดจบก็ต่อกับตัวเขา เธอมีย่า ยายมี มีอาม่ามี”

(ชมัยภร บางคมบาง สัมภาษณ์ 11 มีนาคม 2562)

อาจารย์ชมัยภร บางคมบาง ได้เสนอแนวทางการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยผ่านสถาบันการศึกษาไว้ว่าอาจารย์ควรมีเทคนิคในการชักจูงให้นักเรียน นักศึกษาอยากอ่านวรรณกรรมอย่างเช่น อาจารย์บางคนพอเข้าไปในห้องเรียนทุกชั่วโมงก่อนที่จะสอนวิชาที่ตัวเองสอนเขาจะอ่านหนังสือให้เด็กฟังคือเขาจะเอาหนังสือมาแล้วเขาจะอ่านกลอนหรือข้อความในหนังสือนั้นๆให้เด็กฟังก่อนเวลาอ่านก็จะเกิดความเร้าใจ เกิดการกระตุ้นเด็กก็อยากอ่าน ดังนั้นการเริ่มต้นการเป็นนักอ่านที่ดีต้องเริ่มต้นจากสิ่งทีอ่านง่ายและสอดคล้องกับชีวิตประจำวันหรือเป็นเรื่องใกล้ตัว

“ส่วนสถาบันการศึกษาควรมีการเสริมเนื้อหาคุณธรรมความซื่อสัตย์ผ่านนวนิยายเข้าไปในหลักสูตร เช่น หนังสืออ่านนอกเวลา หรือระดับอุดมศึกษามีวิชาความเป็นพลเมือง นอกจากนี้ควรมีกิจกรรมในโรงเรียน มหาวิทยาลัย และต้องกระทำอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เช่น สัปดาห์แห่งการอ่าน การประกวดยอดนักอ่าน การจัดชมรมวรรณศิลป์”

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิโพธิ์ วัฒนานิมิตกุล สัมภาษณ์ 19 มีนาคม 2562)

ในขณะที่รองศาสตราจารย์ ดร.วิโพธิ์ วัฒนานิมิตกุล เสนอว่าสถาบันการศึกษาควรมีการเสริมเนื้อหาคุณธรรมความซื่อสัตย์ผ่านนวนิยายเข้าไปในหลักสูตร เช่น หนังสืออ่านนอกเวลา หรือระดับอุดมศึกษามีวิชาความเป็นพลเมือง นอกจากนี้ควรมีกิจกรรมในโรงเรียน มหาวิทยาลัย และต้องกระทำอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เช่น สัปดาห์แห่งการอ่าน การประกวดยอดนักอ่าน การจัดชมรมวรรณศิลป์

“ต้องให้ได้กรวมกลุ่มการเป็นนักอ่านอย่างเช่น ชมรมวรรณกรรม วรรณศิลป์ วิธีที่จะทำให้คนมีความสนใจวรรณกรรมก็คือเราต้องให้เขาทำกิจกรรมที่เชิญนักเขียนภายนอกเข้าไปได้ อย่างตอนเรียนอักษรศาสตร์ จุฬาฯ ที่ชมรมวรรณศิลป์ก็มีการเชิญอาจารย์อังคาร กัลยาณพงศ์ อาจารย์เนาวรัตน์ พงษ์ไพบูลย์ วิทยา เชียงกุล สุชาติ สวัสดิ์ศรี สิ่งเหล่านี้มันจะกระตุ้นให้การอ่านน่าสนใจมากขึ้นเพราะมีการวิพากษ์วิจารณ์ในสิ่งที่อ่านมาแล้ว อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน”

(ชมัยภร บางคมบาง สัมภาษณ์ 11 มีนาคม 2562)

นอกจากนี้อาจารย์ชมัยภร บางคมบางยังได้เสนอกิจกรรมที่สอดคล้องกับการส่งเสริมการอ่านนวนิยายคือนักเรียน นักศึกษา ควรมีการรวมกลุ่มการเป็นนักอ่านอย่างเช่น ชมรมวรรณกรรม วรรณศิลป์ และวิธีที่จะทำให้คนมีความสนใจวรรณกรรมมากขึ้นก็คือมีการเชิญนักเขียนภายนอกเข้าร่วมกิจกรรมด้วย สิ่งเหล่านี้จะกระตุ้นให้การอ่านน่าสนใจมากขึ้นเพราะมีการวิพากษ์วิจารณ์ในสิ่งที่อ่านมาแล้ว อภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกัน

“สถาบันการศึกษาควรจัดกิจกรรมเสวนานักอ่านแล้วให้มีการอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อเป็นการคิดวิเคราะห์ในสิ่งที่อ่านมาได้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ครูต้องเป็นผู้ชี้แนะด้วยว่านิยายเรื่องนั้นๆส่งผลอย่างไรต่อชีวิตของเรา”

(ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.ไพฑูรย์ สินลารัตน์ สัมภาษณ์ 23 มีนาคม 2562)

ในขณะที่ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.ไพฑูรย์ สินลารัตน์กล่าวว่าสถาบันการศึกษาควรจัดกิจกรรมเสวนานักอ่านแล้วให้มีการอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อเป็นการคิดวิเคราะห์ในสิ่งที่อ่านมาได้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ครูต้องเป็นผู้ชี้แนะด้วยว่านิยายเรื่องนั้นๆส่งผลอย่างไรต่อชีวิตของเรา

“ ในโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัยอยากเสนอให้มีกิจกรรมที่ทำเหมือนกันคือกิจกรรมอ่านเล่มเดียวกันแล้วมาวิจารณ์หนังสือเล่มเดียวกันเป็นกิจกรรมที่ได้ผลดีมากมันสอนเรื่องการทำ ความเข้าใจเรื่อง การอ่านและกระตุ้นให้เห็นว่าการอ่านก่อให้เกิดความหลากหลายเราอ่านไม่เหมือนคนอื่นและคนอื่นก็อ่านไม่เหมือนเรามันทำให้เกิดข้อเปรียบเทียบว่าที่ไม่เหมือนกันคือตรงไหน ทุกคนก็จะได้แสดงความคิดเห็น ถ้าเป็นกิจกรรมที่มีนักเรียน นักศึกษาเข้าร่วม คนที่มาวิพากษ์เป็นนักเขียน นักวิชาการ นักศึกษาก็จะได้กำไรได้ประโยชน์จากกิจกรรมนี้ หรือถ้ามีแต่ นักเรียน นักศึกษาด้วยกันเองเขาก็จะรู้ว่าเพื่อนคิดเหมือนคิดต่างกับเรายังไง และครูเองก็ต้องให้คำอธิบายเพิ่มเติม การอ่านหนังสือเล่มเดียวกันใน 1 กลุ่มควรมีสมาชิกประมาณ 7-10 คนแล้วก็ต้องเปลี่ยนเล่มไปเรื่อยๆ หรือถ้ามีหลายกลุ่มก็กลุ่มละ 1 เรื่อง เช่น กลุ่ม 1 เรื่องคำพิพากษา กลุ่ม 2 อาม่าบนคอนโด แล้วพออ่านเสร็จก็มาแลกเปลี่ยนมุมมองกันว่าแต่ละเรื่องได้อะไรบ้าง “ไม่เฉพาะเอกภาษาไทยหรือวิชาภาษาไทยใครก็ได้ในสาขาคณะอื่นๆ วิชาอื่นๆก็ทำได้หมด เพราะการวิพากษ์วิจารณ์หนังสือร่วมกันเนี่ยมันเป็นการกระตุ้นตัวเราเองด้วย”

(ชมัยภร บางคมบาง สัมภาษณ์ 11 มีนาคม 2562)

นอกจากนี้ในโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัยควรจะมีกิจกรรมอ่านเล่มเดียวกันแล้วมาวิจารณ์หนังสือเล่มเดียวกันเป็นกิจกรรมที่ได้ผลดีมากกระตุ้นให้เห็นว่าการอ่านก่อให้เกิดความ

หลากหลาย ทุกคนก็จะได้แสดงความเห็น คนที่มาวิพากษ์เป็นนักเขียน นักวิชาการ การอ่านหนังสือเล่มเดียวกันใน 1 กลุ่มควรมีสมาชิกประมาณ 7-10 คนแล้วก็ต้องเปลี่ยนเล่มไปเรื่อยๆ หรือถ้ามีหลายกลุ่มก็กลุ่มละ 1 เรื่อง เช่น กลุ่ม 1 เรื่องคำพิพากษา กลุ่ม 2 อาม่าบนคอนโด แล้วพออ่านเสร็จก็มาแลกเปลี่ยนมุมมองกันว่าแต่ละเรื่องได้อะไรบ้าง กิจกรรมนี้สามารถทำได้ทุกคณะทุกสาขาวิชา

สรุป จากแนวทางของการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่มีต่อการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายสรุปได้ ดังนี้

1) อาจารย์ควรมีเทคนิคในการชักจูงหรือการกระตุ้นให้นักศึกษาให้เกิดความสนใจอยากอ่านวรรณกรรมมากยิ่งขึ้น โดยมีวิธีการคือก่อนเริ่มเข้าสู่การเรียนการสอนอาจารย์จะอ่านหนังสือให้นักศึกษาฟังเป็นการอ่านกลอนหรือข้อความสำคัญหรือวรรคทองในหนังสือนั้นๆ ให้ฟังก่อนเวลาอ่านก็จะเกิดความเข้าใจ เกิดการกระตุ้นหรือความอยากรู้ในหนังสือเรื่องนั้นๆ ทำให้นักศึกษาอยากไปอ่านต่อ

2) การเริ่มต้นการเป็นนักอ่านที่ดีต้องเริ่มต้นจากสิ่งที่ย่านง่ายและสอดคล้องกับชีวิตประจำวันหรือเป็นเรื่องใกล้ตัว

3) นักเรียน นักศึกษา ควรมีการรวมกลุ่มการเป็นนักอ่านอย่างเช่น ชมรมวรรณกรรม วรรณศิลป์ และวิธีที่จะทำให้คนมีความสนใจวรรณกรรมมากขึ้นก็คือมีการเชิญนักเขียนภายนอกเข้าร่วมกิจกรรมด้วยและมีการวิพากษ์วรรณกรรมแสดงความคิดเห็นร่วมกัน

4) มหาวิทยาลัยควรจะมีกิจกรรมอ่านเล่มเดียวกันแล้วมาวิจารณ์หนังสือเล่มเดียวกัน เป็นกิจกรรมที่ได้ผลดีมากกระตุ้นให้เห็นว่าการอ่านก่อให้เกิดความหลากหลาย ทุกคนก็จะได้แสดงความเห็น โดยลักษณะของกิจกรรมคือ การอ่านหนังสือเล่มเดียวกันใน 1 กลุ่มควรมีสมาชิกประมาณ 7-10 คนแล้วก็ต้องเปลี่ยนเล่มไปเรื่อยๆ หรือถ้ามีหลายกลุ่มก็กลุ่มละ 1 เรื่อง เช่น กลุ่ม 1 เรื่องคำพิพากษา กลุ่ม 2 อาม่าบนคอนโด แล้วพออ่านเสร็จก็มาแลกเปลี่ยนมุมมองกันว่าแต่ละเรื่องได้อะไรบ้าง

5) สถาบันการศึกษาควรจัดกิจกรรมเสวนานักอ่านแล้วให้มีการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อเป็นการคิดวิเคราะห์ในสิ่งที่อ่านมาได้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ครูต้องเป็นผู้ชี้แนะด้วยว่านิยายเรื่องนั้นๆส่งผลอย่างไรต่อชีวิตของเรา

6) สถาบันการศึกษาควรมีการเสริมเนื้อหาคุณธรรมความซื่อสัตย์ผ่านนวนิยายเข้าไปในหลักสูตร เช่น หนังสืออ่านนอกเวลา หรือระดับอุดมศึกษามีวิชาความเป็นพลเมือง นอกจากนี้ควรมี

กิจกรรมในโรงเรียน มหาวิทยาลัย และต้องกระทำอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เช่น สัปดาห์แห่งการอ่าน การประกวดยอตนักอ่าน การจัดชมรมวรรณศิลป์

5.3.2 การศึกษานอกระบบโรงเรียน

การศึกษานอกระบบโรงเรียน (Non- Formal Education) เป็นการศึกษามีความยืดหยุ่นในการกำหนดจุดมุ่งหมาย รูปแบบ วิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาและหลักสูตรจะต้องมีความเหมาะสม สอดคล้องกับสภาพปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม นอกจากนี้การศึกษานอกระบบเป็นการศึกษาที่จัดบริการแก่บุคคลทุกเพศ ทุกวัย ทุกฐานะ ทุกสภาพความเป็นอยู่ ทุกถิ่นที่อยู่อาศัยอย่างทั่วถึงและเสมอภาคโดยไม่มีข้อจำกัดในเรื่องของเวลา สถานที่และค่าใช้จ่าย ทั้งนี้จะครอบคลุมทั้งผู้ที่ขาดโอกาสทางการศึกษา ผู้ด้อยโอกาสทางการศึกษา และผู้ที่ต้องการความรู้เพิ่มเติม การจัดการศึกษานอกระบบจะสนองความต้องการของบุคคล ชุมชน และประเทศชาติ โดยมุ่งให้กลุ่มเป้าหมายมีความรู้พื้นฐานที่จำเป็นต่อการดำรงชีวิต มีความรู้ในการประกอบอาชีพได้รับความรู้ข่าวสารที่ทันต่อเหตุการณ์ มีคุณธรรม จริยธรรม รู้สิทธิหน้าที่ของพลเมือง สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคมได้อย่างเหมาะสม รู้จักคิดวิเคราะห์สถานการณ์ สามารถแสวงหาความรู้ และเลือกรับความรู้จากแหล่งต่างๆมาใช้ในการพัฒนาคุณภาพชีวิตและแก้ปัญหาได้ ตลอดจนสามารถปรับตัวเข้ากับสภาพสังคม สิ่งแวดล้อมที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาได้อย่างเหมาะสม อย่างไรก็ตามการศึกษานอกระบบโรงเรียนมีบทบาทสำคัญต่อการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์โดยผ่านหลักสูตร กิจกรรมการเรียนการสอน ดังจะได้กล่าวต่อไป

5.3.2.1 แนวทางการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายโดยผ่านการศึกษานอกระบบโรงเรียน

บทบาทของการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีต่อการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยาย มีแนวทางดังนี้

“ส่วนการศึกษานอกระบบก็ควรมีการพัฒนาหลักสูตรให้มากขึ้นในเรื่องการเขียน ด้วย การศึกษานอกระบบจะคล่องตัวกว่าคิดหลักสูตรได้ง่ายกว่า” และการศึกษาตามอัธยาศัยคือการเรียนที่เกิดขึ้นในวิถีชีวิตประจำวัน สิ่งแวดล้อมในสังคม และสื่อควรมีบทบาทอย่างมากในเรื่องนี้”

(ศาสตราจารย์ ดร.พฤทธิ ศิริบรรณพิทักษ์ สัมภาษณ์ 26 กุมภาพันธ์ 2562)

แนวทางการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายของการศึกษานอกระบบโรงเรียนนั้นรูปแบบของกิจกรรมนโยบายต่างๆ จะมีความคล้ายคลึงกับกิจกรรมของการศึกษาในระบบโรงเรียนเพียงแต่ว่าการศึกษานอกระบบโรงเรียนจะยืดหยุ่นมากกว่าและการกำหนดหลักสูตรจะทำได้ง่ายกว่าการศึกษาในระบบโรงเรียนตลอดจนเปิดโอกาสให้คนทุกวัยได้มีโอกาสเข้ามาศึกษา

“มีโครงการเปิดอบรมนักเขียนรุ่นแรก ก.ค. 61 มี 60 คน ให้เขียนนิยายส่งมี 16 คน 16 เรื่อง คัดเหลือ 3 เรื่องและมาปรับแก้เพื่อลงในเว็บไซต์และมีการจ่ายค่าตอบแทนด้วย ตอนนี้นำเปิดอบรมรุ่นสองแล้ว คนมาอบรมเป็นกลุ่มคนตั้งแต่นักศึกษาปี3 จนถึงอายุ 50 ปี เหมือนเป็นการสร้างนักเขียนใหม่ด้วยโดยที่เราช่วยดูแลโครงการนี้มีชื่อ ว่า **อ่านเอาก้าวแรก** ”

(ปิยะพร ศักดิ์เกษม สัมภาษณ์ 16 กุมภาพันธ์ 2562)

นอกจากนี้ภาคเอกชนได้มีการเปิดคอร์สอบรมนักเขียนนวนิยายดังเช่นโครงการอ่านเอาก้าวแรก ของปิยะพร ศักดิ์เกษม ที่ทำให้มีการสร้างนักเขียนรุ่นใหม่ขึ้นมาและนำไปสู่การเป็นนักเขียนมืออาชีพที่จะทำให้วงการวรรณกรรมตื่นตัวมากขึ้นกับกิจกรรมนี้ที่จะทำให้คนสนใจมากขึ้นและอยากมาเป็นนักเขียนเพราะการเป็นนักอ่านที่ตินั้นจะเป็นพื้นฐานสำคัญในการเป็นนักเขียนมืออาชีพ

สรุป จากแนวทางของการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีต่อการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยาย สรุปได้ดังนี้

1) แนวทางการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายของการศึกษานอกระบบโรงเรียนนั้นรูปแบบของกิจกรรมนโยบายต่างๆ จะมีความคล้ายคลึงกับกิจกรรมของการศึกษาในระบบโรงเรียนเพียงแต่ว่าการศึกษานอกระบบโรงเรียนจะยืดหยุ่นมากกว่าและการกำหนดหลักสูตรจะทำได้ง่ายกว่าการศึกษาในระบบโรงเรียนตลอดจนเปิดโอกาสให้คนทุกวัยได้มีโอกาสเข้ามาศึกษา

2) ภาคเอกชนได้มีการเปิดคอร์สอบรมนักเขียนนวนิยายดังเช่นโครงการ อ่านเอา ก้าวแรก ของปิยะพร ศักดิ์เกษม ที่ทำให้มีการสร้างนักเขียนรุ่นใหม่ขึ้นมาและนำไปสู่การเป็นนักเขียนมืออาชีพที่จะทำให้งานวรรณกรรมตื่นตัวมากขึ้นกับกิจกรรมนี้ที่จะทำให้คนสนใจมากขึ้นและอยากมาเป็นนักเขียนเพราะการเป็นนักอ่านที่ตินั้นจะเป็นพื้นฐานสำคัญในการเป็นนักเขียนมืออาชีพ

5.3.3 การศึกษาตามอัธยาศัย

การศึกษาตามอัธยาศัย (Informal Education) เป็นการศึกษาที่เกิดจากกระบวนการเรียนในวิถีชีวิต เรียนรู้ด้วยตนเองตามความสนใจและตามศักยภาพ และโอกาสจากแหล่งเรียนรู้และสภาพแวดล้อมต่างๆที่สัมพันธ์กับวิถีชีวิตของบุคคล ทั้งที่มีอยู่เองและที่มนุษย์ตั้งใจสร้างขึ้น เพื่อกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้หรือเป็นบริการของการเรียนรู้ การศึกษาประเภทนี้มีขอบเขตกว้างขวางกว่าการศึกษาในระบบโรงเรียนและการศึกษานอกระบบโรงเรียน หน่วยงานของรัฐมีหน้าที่ดำเนินการส่งเสริม สนับสนุน และประสานงาน เพื่อส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้โดยเน้นการส่งเสริมในลักษณะเครือข่ายกับหน่วยงาน หรือองค์กร อื่น ได้แก่ ศูนย์ส่งเสริมการศึกษาตามอัธยาศัยของกรมการศึกษานอกโรงเรียน การเรียนรู้ตามอัธยาศัย เป็นการ เรียนรู้ที่ได้รับในวิถีการดำเนินชีวิต เป็นการเรียนรู้อย่างต่อเนื่อง ทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ ทั้งโดยตั้งใจและไม่ตั้งใจ ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่มีค่าต่อการดำเนินชีวิตและประกอบอาชีพ พระราชบัญญัติการศึกษา แห่งชาติ พ.ศ.2542 เป็นกฎหมายฉบับแรกให้ความสำคัญต่อการเรียนรู้ตามอัธยาศัย การจัดการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นหน้าที่ของทุกสถาบันในสังคม ประกอบด้วย สถาบันครอบครัว สถาบันสื่อมวลชนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ภาครัฐ เพื่อที่จะหล่อหลอมและพัฒนาชีวิตของแต่ละคนให้สมบูรณ์แบบต่อไป อย่างไรก็ตามการศึกษาตามอัธยาศัยมีบทบาทสำคัญต่อการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์โดยผ่านสถาบันครอบครัว สถาบันสื่อมวลชนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ภาครัฐ ดังจะได้กล่าวต่อไป

5.3.3.1 แนวทางการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จาก การวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายโดยผ่านการศึกษาตามอรรถาธิบาย

บทบาทของการศึกษาตามอรรถาธิบายที่มีต่อการส่งเสริมการปลูกฝัง คุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยาย มีแนวทางดังนี้

1) ครอบครัว

ครอบครัวเป็นจุดเริ่มต้นของการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรม ด้านความซื่อสัตย์จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายและยังเป็นรูปแบบหนึ่ง การศึกษาตามอรรถาธิบายด้วย การส่งเสริมการอ่านที่มีประสิทธิภาพนั้นต้องมาจากแบบอย่างที่ดีของคน ในครอบครัวตลอดจนการสร้างบรรยากาศในการส่งเสริมการรักการอ่าน ดังนั้นบทบาทของครอบครัว ที่มีต่อการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทย ประเภทนวนิยาย มีแนวทางดังนี้

“ปกติถ้าเราส่งเสริมโดยตรงหมายความว่ามีการสั่งหรือบังคับว่าต้องอ่านจะไม่ ประสบความสำเร็จเลย พ่อแม่บอกว่าเอาหนังสือไปอ่านเด็กก็จะยังไม่อ่านเลยซึ่งมัน เป็นปกติของมนุษย์มาก เราต้องมีวิธีหนึ่งที่ดีที่สุดสำหรับพ่อแม่ครอบครัวที่จะ ปลูกฝังให้เด็กอ่านหนังสือคือพ่อแม่ต้องอ่านเองอ่านให้เห็นเป็นตัวอย่าง อ่านให้เด็ก เห็นว่าการอ่านเป็นเรื่องปกติในชีวิต มันไม่ใช่เรื่องยากแต่ที่เป็นปัญหาทุกวันนี้คือเด็ก ไม่อยากอ่านหนังสือ ดูหนังสือสนุกกว่าง่ายกว่า แต่ถ้าพ่อแม่อ่านเป็นปกติเด็กก็จะหยิบ หนังสือมาอ่าน ทีนี้ก็จัดระเบียบในการดูเวลาไหนอย่างไร หนังสือเล่มไหนจะเอา มาให้ลูกอ่าน ถ้าเรามีหนังสือของเราอ่าน ลูกมีหนังสือของลูกอ่านวันหนึ่งก็จะเห็น เป็นเรื่องปกติและถ้าเด็กอ่านหนังสือมันจะต่อเองมันอยากจะทำไปเรื่อยๆตราบใด ที่เราไม่บังคับ เพราะฉะนั้นการเริ่มต้นในบ้านก็คือทำให้ดูเป็นตัวอย่าง”

(ษัษัษร บัษษคษบษง สัษษภษษณัษ 11 มัษษนาคษ 2562)

อษษษรยัษษษษร บัษษคษบษง ได้เสนอแนวทางการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้าน ความซื่อสัตย์จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยผ่านสถาบันครอบครัวไว้ว่า การสั่งหรือบังคับว่า

ต้องอ่านจะไม่ประสบความสำเร็จเลย วิธีหนึ่งที่ดีที่สุดสำหรับครอบครัวที่จะปลูกฝังให้เด็กอ่านหนังสือคือพ่อแม่ต้องอ่านเองอ่านให้เห็นเป็นตัวอย่าง

“แต่ถ้าทำเป็นตัวอย่างไม่สำเร็จก็ต้องมีกลวิธีพลิกแพลงยิ่งกว่านั้นอีก สมมติว่าลูกเราไม่อ่านหนังสือเราต้องสร้างบรรยากาศในการอ่านหรือสนใจเรื่องหนังสือ เช่น การพูดคุยกับคนในบ้านเรื่องเกี่ยวกับหนังสือที่อ่านที่ทำให้ลูกได้ยินหรือแอบเอาหนังสือมาทิ้งไว้ตามที่ต่างๆในบ้านหรือทำลิ้มหนังสือไว้บนโต๊ะเด็กก็อาจจะสนใจ อย่างลูกที่บ้านบอกให้อ่านโต๊ะโต๊ะจิ้งฉน์น่ารัก เขาก็ไม่อ่านก็ไม่บังคับเขา วันหนึ่งเพื่อนที่เป็นครูมาที่บ้านและครูคนนี้ก็เล่าเรื่องเกี่ยวกับลูกศิษย์ของเขาว่าน่ารักเหมือนโต๊ะโต๊ะจิ้งหลังจากนั้นพอลูกสาวได้ยินเขาก็ไปหยิบโต๊ะโต๊ะจิ้งมาอ่าน เขาบอกว่าที่แม่บอกเขาไม่เชื่อว่ามันสนุกมาก คือทำให้มีบรรยากาศการอ่านหนังสือหรือสนใจในตัวละครตัวนั้นจนเอามาพูดคุยและคำของคนอื่นดูจริงจังกว่าคำของพ่อแม่เพราะฉะนั้นนี่คือเทคนิค...หรือพาเขาไปร้านหนังสือและปล่อยให้เขาในร้านหนังสือคือไม่ต้องไปกำกับว่าเอาเล่มนั้นเล่มนี้ พ่อแม่อ่านมุมนี้ ลูกจะอ่านอะไรก็ตามใจเขามันก็จะทำให้เขารู้สึกว่านี่มันเป็นโลกของเขา”

(ชมัยภร บางคมบาง สัมภาษณ์ 11 มีนาคม 2562)

นอกจากนี้ต้องสร้างบรรยากาศในการอ่านหรือสนใจเรื่องหนังสือ เช่น การพูดคุยกับคนในบ้านเรื่องเกี่ยวกับหนังสือที่อ่านที่ทำให้ลูกได้ยินหรือนำหนังสือมาวางไว้ตามที่ต่างๆในบ้านหรือวางหนังสือไว้บนโต๊ะเด็กก็อาจจะสนใจ หรือการพาไปร้านหนังสือและให้สิทธิเสรีภาพในการเลือกอ่านหนังสือตามความต้องการ

“พอเขาได้อ่านแล้วเขาจะติดเองแล้วเด็กจะติดหนังสือในช่วงที่อ่านได้วัย 11-12 ปี ในช่วงนี้ถ้าเราไม่ต่อหรือไปให้ทำอย่างอื่นฐานการอ่านก็จะหายไป เพราะมันมีข้อมูลของคุณหมอบริติช ผลิตผลการพิมพ์ ท่านบอกว่าสมองส่วนหน้ามันเป็นสมองที่วาดด้วยจินตนาการ วางแผนอนาคตมันจะพัฒนาจากการอ่าน หนังสือวรรณกรรมแล้วมันจะพัฒนาการสมองเด็กก่อนอายุ 12 ปีถ้าพัฒนาแล้วก็จะพัฒนาต่อไปเรื่อยๆ แต่

ถ้าช่วงก่อน 12 ไม่อ่านหนังสือสมองส่วนนี้ก็จะไม่ได้พัฒนา การพัฒนาสมองส่วนนี้ช่วยให้มีจินตนาการมองไปถึงอนาคตได้”

(ชมัยภร บางคมบาง สัมภาษณ์ 11 มีนาคม 2562)

“การส่งเสริมให้เด็กรู้จักอ่าน ทุกวันนี้พ่อแม่แทนที่จะส่งหนังสือให้ลูกกลับส่งแท็บเล็ตให้เพราะมันง่ายสะดวก เพราะนี้วรรณกรรมดีๆ ภาษาขงดงามก็ไม่สามารถเข้าถึงคนเหล่านี้ได้มันก็จะไม่สามารถขับเคลื่อนสังคมได้ ดังนั้นสิ่งที่เราต้องทำคือ ทำยังไงให้คนอ่านหนังสือที่มีคุณค่ามันจรรโลงจิตใจ อ่านแล้วเกิดความรู้สึกอยากเป็นคนดีในสังคมเพียงแค่ 1-2 คนถ้าทำได้ก็ถือว่าประสบความสำเร็จที่ดีแล้ว เราเลี้ยงลูกด้วยทีวีเราให้เครื่องมือสื่อสารกับลูกหลานเพื่อความสะดวกจะสังเกตได้ว่าเมื่อ 30 ปีก่อนเด็กเป็นออทิสติกน้อยมากแต่ปัจจุบันเป็นมากขึ้นเพราะเด็กสมาธิสั้นเพราะมาจากการที่เด็กดูแท็บเล็ต พ่อแม่ควรซื้อหนังสือนิทานให้กับลูกตั้งแต่อายุในท้องมันมีโครงการซื้อหนังสือให้เด็กอ่อน และควรให้เด็กเติบโตขึ้นมาโดยการสัมผัสกระดาษจนถึงช่วงวัยก่อนประถมมันจะทำให้เด็กคุ้นเคยกับสื่อสิ่งพิมพ์มากขึ้นจนเกิดความรู้สึกอยากอ่านหนังสือ เชื่อว่าวรรณกรรมมีอำนาจและพลังอย่างมาก ควรอ่านนิทานให้ลูกฟังบ่อยๆ ให้เขามีจินตนาการร่วมไปกับเราเป็นการพัฒนาเด็กและการปลูกฝังคุณธรรมไปในตัวด้วย สมัยก่อนมีนิทานสอนเรื่องคุณธรรมเยอะมากแต่ปัจจุบันมีน้อยลงดังนั้นสิ่งที่ครอบครัวต้องทำคือ คัดเลือกหนังสือที่ดีที่เหมาะสมกับเด็กเข้ามาเพื่อที่จะให้เด็กสามารถสร้างจินตนาการและเข้าถึงคุณธรรมได้และสอน จรรโลงใจให้เป็นผู้ใหญ่ที่ดีได้”

(กิงฉัตร สัมภาษณ์ 12 กุมภาพันธ์ 2562)

ในขณะที่กิงฉัตรได้เสนอแนวทางไว้ว่าพ่อแม่ควรซื้อหนังสือนิทานให้กับลูกตั้งแต่อายุในครรภ์มารดา และควรให้เด็กเติบโตขึ้นมาโดยการสัมผัสกระดาษจนถึงช่วงวัยก่อนประถมมันจะทำให้เด็กคุ้นเคยกับสื่อสิ่งพิมพ์มากขึ้นจนเกิดความรู้สึกอยากอ่านหนังสือ นอกจากนี้พ่อแม่ควรอ่านนิทานให้ลูกฟังบ่อยๆ ให้เขามีจินตนาการร่วมไปกับเราเป็นการพัฒนาเด็กและการปลูกฝัง

คุณธรรมไปในตัวด้วย ทั้งนี้สิ่งที่ครอบครัวต้องทำควบคู่กันไปคือ พ่อแม่ควรมีการคัดเลือกหนังสือที่ดีที่เหมาะสมกับเด็กเข้ามาเพื่อที่จะให้เด็กสามารถสร้างจินตนาการและเข้าถึงคุณธรรมได้

“ครอบครัวก็ต้องสอนด้วยการทำให้เห็น อย่างการปลูกฝังคุณธรรมความซื่อสัตย์ด้วยการเล่าเรื่อง เล่านิทานก็เป็นช่องทางหนึ่งที่ใช้กันมา ถ้ามันมีการปลูกฝังการอ่านหรือมีหนังสืออยู่ในบ้านเด็กก็อาจจะอยากอ่าน ตอนที่ครูเรียนมัธยมคุณพ่อก็ซื้อหนังสือดอกไม้นวดมาก็อ่านแต่มันจะเป็นพื้นฐานค่อยๆรับรู้ไป”

(ศาสตราจารย์ ดร.ดวงมน จิตรจำนงค์ สัมภาษณ์ 26 กุมภาพันธ์ 2562)

ส่วนศาสตราจารย์ ดร.ดวงมน จิตรจำนงค์ ก็ได้เสนอว่า ครอบครัวก็ต้องสอนด้วยการทำให้เห็น อย่างการปลูกฝังคุณธรรมความซื่อสัตย์ด้วยการเล่าเรื่อง เล่านิทานก็เป็นช่องทางหนึ่งที่ใช้กันมา ถ้ามันมีการปลูกฝังการอ่านหรือมีหนังสืออยู่ในบ้านเด็กก็อาจจะอยากอ่าน

“ควรเริ่มต้นการอ่านในเด็กเล็กอาจต้องมีนิทานในการส่งเสริมการอ่านและพ่อแม่เองก็ต้องมีส่วนร่วมในการอ่านด้วยคือไม่ใช่อ่านให้ลูกฟังอย่างเดียวแต่ในเด็กที่โตขึ้นมาหน่อยพ่อแม่ควรอ่านไปพร้อมๆกับลูกแล้วมาพูดคุยกันในเรื่องที่ย่านวิพากษ์วิจารณ์เนื้อหาในนิทานจะทำให้เกิดการคิดวิเคราะห์มากขึ้น”

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิโรจน์ วัฒนานิมิตกุล สัมภาษณ์ 19 มีนาคม 2562)

ในขณะที่รองศาสตราจารย์ ดร.วิโรจน์ วัฒนานิมิตกุล เสนอว่าสถาบันครอบครัวควรเริ่มต้นการอ่านในเด็กเล็กอาจต้องมีนิทานในการส่งเสริมการอ่านและพ่อแม่เองก็ต้องมีส่วนร่วมในการอ่านด้วยคือไม่ใช่อ่านให้ลูกฟังอย่างเดียวแต่ในเด็กที่โตขึ้นมาหน่อยพ่อแม่ควรอ่านไปพร้อมๆกับลูกแล้วมาพูดคุยกันในเรื่องที่ย่านวิพากษ์วิจารณ์เนื้อหาในนิทานจะทำให้เกิดการคิดวิเคราะห์มากขึ้น

“การส่งเสริมการอ่านในครอบครัวต้องเริ่มต้นจากพ่อแม่่านิทานให้ลูกฟัง สร้างบรรยากาศในการอ่านมีมุมหนังสือในบ้าน หรือพูดคุยกันในเรื่องที่ย่านมา”

(ปิยะพร ศักดิ์เกษม สัมภาษณ์ 16 กุมภาพันธ์ 2562)

ส่วนปิยะพร ศักดิ์เกษม เสนอว่าการส่งเสริมการอ่านในครอบครัวต้องเริ่มต้นจากพ่อแม่อ่านนิทานให้ลูกฟัง สร้างบรรยากาศในการอ่านมีมุมหนังสือในบ้าน หรือพูดคุยกันในเรื่องที่น่าสนใจ

“ครอบครัวต้องเป็นแบบอย่างที่ดี ควรมีการอ่านนิทานให้ลูกฟังก่อนนอนเพื่อเป็นการฝึกจินตนาการของเขาเพราะในที่สุดเขาก็จะคิดวิเคราะห์เป็น”

(ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.ไพฑูริย์ สินลารัตน์ สัมภาษณ์ 23 มีนาคม 2562)

ในขณะที่ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.ไพฑูริย์ สินลารัตน์กล่าวว่าครอบครัวต้องเป็นแบบอย่างที่ดี ควรมีการอ่านนิทานให้ลูกฟังก่อนนอนเพื่อเป็นการฝึกจินตนาการของเขาเพราะในที่สุดเขาก็จะคิดวิเคราะห์เป็น

สรุป จากแนวทางของครอบครัวที่มีต่อการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายสรุปได้ ดังนี้

1.1) การสั่งหรือบังคับว่าต้องอ่านจะไม่ประสบความสำเร็จเลย วิธีหนึ่งที่ดีที่สุดสำหรับครอบครัวที่จะปลูกฝังให้เด็กอ่านหนังสือคือพ่อแม่ต้องอ่านเองอ่านให้เห็นเป็นตัวอย่างตลอดจนมีส่วนร่วมในการอ่านด้วยคือไม่ใช่อ่านให้ลูกฟังอย่างเดียวแต่ในเด็กที่โตขึ้นมาหน่อยพ่อแม่ควรอ่านไปพร้อมกับลูกแล้วมาพูดคุยกันในเรื่องที่ทำอ่านวิพากษ์วิจารณ์เนื้อหาในนิทานจะทำให้เกิดการคิดวิเคราะห์มากขึ้นและพ่อแม่ควรมีการคัดเลือกหนังสือที่ดีที่เหมาะสมกับเด็กเข้ามาเพื่อที่จะให้เด็กสามารถสร้างจินตนาการและเข้าถึงคุณธรรมได้

1.2) สร้างบรรยากาศในการอ่านหรือสนใจเรื่องหนังสือ เช่น การพูดคุยกับคนในบ้านเรื่องเกี่ยวกับหนังสือที่อ่านที่ทำให้ลูกได้ยินหรือนำหนังสือมาวางไว้ตามที่ต่างๆในบ้านหรือวางหนังสือไว้บนโต๊ะเด็กก็อาจจะสนใจ หรือการพาไปร้านหนังสือและให้สิทธิเสรีภาพในการเลือกอ่านหนังสือตามความต้องการ

2) สื่อมวลชน สื่ออิเล็กทรอนิกส์

บทบาทของสื่อมวลชนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์มีความสำคัญอย่างมากต่อการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมความซื่อสัตย์จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยและยังเป็นรูปแบบหนึ่งของการ

การศึกษาตามอัธยาศัยเพราะในปัจจุบันสื่อที่ใกล้ตัวผู้คนในสังคมและมีการเข้าถึงมากที่สุดคือ สื่อมวลชนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ดังนั้นวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายก็ต้องมีการปรับตัวเพื่อการ ดำรงอยู่และให้วรรณกรรมไทยมีตัวตนอยู่ในสังคมตลอดจนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ของสังคมใน ยุคดิจิทัลที่มีอิทธิพลต่อการสร้างสำนักต่างๆให้กับคนในสังคมเป็นอย่างมาก ดังนั้นบทบาทของ สื่อมวลชนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่มีต่อการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากการ วิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยาย มีแนวทางดังนี้

“ตอนนี้ทำโครงการ อ่านด้วยกันหนึ่งวันหนึ่งเล่ม มีคนตาม 1,200 คน เป็นนักศึกษา ส่วนใหญ่ จะลงเฟสตัวเองวันละเล่มทุกวันทำมาแล้วร้อยละกว่าเล่มในแต่ละวันก็จะมี การแสดงความคิดเห็นในหนังสือเรื่องนั้นๆ มีการวิจารณ์ถึงการเขียนเรื่องนั้นๆ หลังจากทำโครงการก็มีคนทำตามทำให้รู้สึกดีใจนะ พี่แต่ก็มีคนมาบอกว่า อาจารย์หนูอ่านทุกวันเลยมันทำให้เกิดการกระตุ้นความคิด แต่บางคนเขาทำ 3 วัน 1 เล่ม หรือ 7 วันหนึ่งเล่มก็แล้วแต่เขา มันเป็นจุดเริ่มต้นที่ดีของการเป็นนักอ่าน ดีกว่าไม่อ่านเลย พอไปเจอเด็กๆน้องๆนักศึกษาตามที่ต่างๆที่เราไปบรรยายเขาก็จะ เข้ามาบอกว่ารับเป็นเพื่อนในเฟสหน่อยอยากจะทำfollowโครงการของเราเลยรู้สึกดี มากๆหนังสือที่นำมาอ่านจะเป็นวรรณกรรม เรื่องสั้น นวนิยาย หรือสารคดี”

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (ชมัยภร บางคมบาง สัมภาษณ์ 11 มีนาคม 2562)
CHULALONGKORN UNIVERSITY

อาจารย์ชมัยภร บางคมบาง เสนอว่านักเขียนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องควรที่จะใช้พื้นที่ ออนไลน์ให้เป็นประโยชน์ นวนิยายต้องมีการปรับตัวในยุคดิจิทัลโดยอาจารย์ทำโครงการ อ่าน ด้วยกันหนึ่งวันหนึ่งเล่ม มีคนติดตาม 1,200 คน เป็นนักศึกษาส่วนใหญ่ อาจารย์จะนำวรรณกรรม มาลงเฟสบุ๊คตัวเองวันละเล่มทุกวันทำมาแล้วร้อยละกว่าเล่มในแต่ละวันก็จะมี การแสดงความคิดเห็น ในหนังสือเรื่องนั้นๆ มีการวิจารณ์ถึงการเขียนเรื่องนั้นๆ

“ปัญหาคือสื่อสิ่งพิมพ์มันจะน้อยลงหมดอายุลงทุกทีทำให้หน้าของการวิจารณ์ หนังสือในสื่อสิ่งพิมพ์หายไปด้วย ถ้าสื่อเห็นความสำคัญของการอ่านจริงสื่อต้องมี

พื้นที่สำหรับหน้าแนะนำหนังสือ วิจารณ์หนังสืออันนี้มันถึงกระตุ้นคนอ่านได้ พี่ว่าสิ่งเหล่านี้ต้องปรากฏในโลกดิจิทัล เช่น ในรูปแบบงานวิจารณ์หนังสือในสังคมออนไลน์ซึ่งพี่ก็ทำเพจไว้ชื่อว่า ดวงใจวิจารณ์ เมื่อปีที่แล้ว(2561) มีคนเข้ามาหลายพันคนเราได้รับเงินสนับสนุนจากกองทุนสื่อไทยสร้างสรรค์ให้เงินมาทำเพจวิจารณ์วรรณกรรมไทย 1 ปี ตอนนี้งากำลังให้เพจนี้ส่งต่อไปยัง มศว เพื่อเป็นประโยชน์กับนักศึกษาและเกิดความเคลื่อนไหวและเป็นการสร้างพื้นที่วิจารณ์วรรณกรรมไทยในมหาวิทยาลัยเพราะเพจแบบนี้มันมีอยู่แล้วในโลกดิจิทัลแต่มันไม่จริงจังแต่อันนี้ทำแล้วมันต้องจริงจังขึ้น นอกจากนี้แล้วคนทุกคนที่มีเพจของตัวเองควรจะมีหน้าสำหรับการอ่านหนังสือ วรรณกรรมวิจารณ์เอาไว้ด้วยโดยไม่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์ เพราะบางทีมันมีคนประเภทเชียร์หนังสือตัวเองเพื่อธุรกิจ”

(รมย์กร บางคมบาง สัมภาษณ์ 11 มีนาคม 2562)

นอกจากนี้อาจารย์รมย์กร ได้เสนอว่าถ้าสื่อเห็นความสำคัญของการอ่านจริงสื่อต้องมีพื้นที่ดิจิทัลสำหรับหน้าแนะนำหนังสือ วิจารณ์หนังสือเพื่อให้ผู้อ่านเกิดการรับรู้ในคุณค่าของนวนิยาย เช่น ในรูปแบบงานวิจารณ์หนังสือในสังคมออนไลน์ซึ่งอาจารย์ก็ทำเพจไว้ชื่อว่า ดวงใจวิจารณ์ เมื่อปีที่แล้ว(2561) มีคนเข้ามาหลายพันคนโดยได้รับเงินสนับสนุนจากกองทุนสื่อไทยสร้างสรรค์ให้งบประมาณมาทำเพจวิจารณ์วรรณกรรมไทย 1 ปี ตอนนี้อาจารย์กำลังให้เพจนี้ส่งต่อไปยัง มศว เพื่อเป็นประโยชน์กับนักศึกษาและเกิดความเคลื่อนไหวและเป็นการสร้างพื้นที่วิจารณ์วรรณกรรมไทยในมหาวิทยาลัย นอกจากนี้แล้วคนทุกคนที่มีเพจของตัวเองควรจะมีหน้าสำหรับการอ่านหนังสือ วรรณกรรมวิจารณ์เอาไว้ด้วยโดยไม่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์

“บางครั้งนวนิยายที่ผลิตเป็นละครก็ควรจะมีกิจกรรมที่ทำให้ผู้ชมมีส่วนร่วม ให้ตอบคำถามหรือกิจกรรมพบปะดารา ทั้งนี้ผู้จัดละครหรือสื่อมวลชนควรมีการนำเสนอประเด็นความซื่อสัตย์มาเชื่อมโยงเข้ากับกิจกรรมดังกล่าวหรือให้ผู้ชมคิดว่าการจะนำประเด็นความซื่อสัตย์ไปใช้ในชีวิตประจำวันต้องมีการประยุกต์ใช้ในมิติเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา และการเมืองอย่างไร และมีการให้รางวัลกับผู้ที่มีความคิดเห็นได้ดีที่สุดซึ่งการทำแบบนี้จะทำให้ละครเรื่องนั้นมีคุณภาพและความหมายยิ่งขึ้น เช่น

ถ้าเป็นเด็กควรนำคุณธรรมความซื่อสัตย์ไปทำอะไรได้บ้าง ถ้าเป็นวัยทำงานควรนำคุณธรรมความซื่อสัตย์ไปทำอะไรได้บ้าง หรือภาครัฐควรนำคุณธรรมความซื่อสัตย์ไปทำอะไรได้บ้าง เป็นต้น มันก็จะลงลึกมากขึ้น ”

(ศาสตราจารย์ ดร.พฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์ สัมภาษณ์ 15 มีนาคม 2562)

ในขณะที่ศาสตราจารย์ ดร.พฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์ ได้เสนอว่า **นวนิยายที่ผลิตเป็นละครก็ควรจะมีกิจกรรมที่ทำให้ผู้ชมมีส่วนร่วม ให้ตอบคำถามหรือกิจกรรมพบปะตารา ทั้งนี้ผู้จัดละครหรือสื่อมวลชนควรมีการนำเสนอประเด็นความซื่อสัตย์มาเชื่อมโยงเข้ากับกิจกรรมดังกล่าว** หรือให้ผู้ชมคิดว่าการจะนำประเด็นความซื่อสัตย์ไปใช้ในชีวิตประจำวันต้องมีการประยุกต์ใช้ในมิติเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา และการเมืองอย่างไร และมีการให้รางวัลกับผู้ที่แสดงความคิดเห็นได้ดีที่สุด

“นวนิยายต้องปรับตัวโดยใช้สื่อให้เป็นประโยชน์คือนวนิยายทำเป็นระบบออนไลน์ e -book เพื่อให้คนเข้ามาอ่านในยูทูปโซเซียล”

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิโฆฐ์ วัฒนานิมิตกุล สัมภาษณ์ 19 มีนาคม 2562)

ในขณะที่รองศาสตราจารย์ ดร.วิโฆฐ์ วัฒนานิมิตกุล เสนอว่า **นวนิยายต้องปรับตัวโดยใช้สื่อให้เป็นประโยชน์คือนวนิยายทำเป็นระบบออนไลน์ e -book เพื่อให้คนเข้ามาอ่านในยูทูปโซเซียล**

“ตอนนี้กำลังทำเว็บไซต์ อ่านเอา.co เมื่อนิตยสารปิดตัวลงไปก็ไม่ได้เชื่อว่าการอ่านจะตายการอ่านก็จะคงอยู่คนยังอ่านอยู่เพียงแต่เปลี่ยนแปลงรูปแบบ เว็บไซต์ทำอยู่นี้ดึงเอาเพื่อนๆนักเขียนนิยายรุ่นเก่ามีพี่ คุณบ๊วย กิ่งฉัตร หมอไอ้ค สร้างเว็บไซต์ขึ้นมาเอางานเขียน นวนิยายมาลงเปิดให้อ่านฟรี เปิดตัวเมื่อ 2 เมษายน 2561 ผลตอบรับมีผู้ใช้งานเข้าไปอ่าน 4 ล้านกว่าครั้ง และมีผู้ใช้งานเป็นประจำ 2 แสนกว่าคนและทุกวันนี้ยอดการอ่านในอินเทอร์เน็ตก็เพิ่มมากขึ้น การอ่านไม่มีวันตายเพียงแค่เราปรับตัว พยายามแนะนำเว็บไซต์นี้เวลาไปที่ไหนๆ จริงๆการเขียนนิยายลงเว็บไซต์มี

มานานมากแล้วแต่มีขนาดการกลั่นกรอง บางเว็บไซต์ให้เด็กเขียนเปิดกว้างมีนิยายไปบ้าง ภาษาผิดบ้าง ของเว็บไซต์ที่ทำทุกเรื่องที่น่ามาลงผ่านการกลั่นกรองแล้วว่ามีคุณค่ามีมาตรฐาน อันนี้เสนอเป็นอีกหนึ่งทางเลือก มีคนเก่าๆมาถามว่านิตยสารปิดตัวลงจะหาอ่านนวนิยายที่ไหน เราคิดว่าคนพวกนี้ถูกทิ้งก็เลยตัดสินใจเปิดเว็บไซต์และพยายามเรียกแฟนฯหนังสือทุกคนมารวมตัวกันที่นี่เพื่อเป็นคอมมูนิตีใหม่เพื่อให้เขามีที่อ่าน นวนิยายที่ลงเป็นเรื่องเขียนใหม่หมดเป็นนโยบายของเราต้องการให้เป็นคอนเทนท์ใหม่ อ่านฟรี เราลงทุนกับนักเขียนที่มาร่วมกัน และพยายามหารายได้โดยการขายของที่ระลึก จัดคอร์สอบรมนักเขียนรุ่นใหม่ วิทยากรคือพวกพี่ๆน้องๆด้วยกันและวิทยากรรับเชิญ รายได้ทั้งหมดเอาเข้าเว็บไซต์เพื่อเอาไว้ใช้จ่ายเพราะต้องจ้างเว็บมาสเตอร์ คนตรวจพรีฟ โพรแกรมเมอร์ อาร์ตเวิร์ค วิทยากรที่เชิญมาเขามาด้วยใจ เราพยายามทำให้เป็นต้นแบบเพื่อที่หน่วยงานภาคส่วนอื่นจะนำไปเป็นแบบอย่าง อย่างนิยายที่ลงในเว็บอ่านเขามียอดอ่าน3แสนครั้ง ตอนนี่เริ่มมีโฆษณาเข้ามาแล้วตอนนี้นักเขียนที่จะมาเพิ่มคือ กฤษณา อโศกสิน นวนิยายที่มาลงมีทุกแนวเราเหมือนเป็นโซรุ่มเป็นนิตยสารและมีพื้นที่ให้นักเขียนนำนิยายมาลง เราเปิดอบรมนักเขียนรุ่นแรก ก.ค. 61 มี 60 คน ให้เขียนนิยายส่งมี 16 คน 16 เรื่อง คัดเหลือ 3 เรื่องและมาปรับแก้เพื่อลงในเว็บไซต์และมีการจ่ายค่าตอบแทนด้วย ตอนนี่เปิดอบรมรุ่นสองแล้ว คนมาอบรมเป็นกลุ่มคนตั้งแต่ นักศึกษาปี3 จนถึงอายุ 50 ปี เหมือนเป็นการสร้างนักเขียนใหม่ด้วยโดยที่เราช่วยดูแลโครงการนี้มีชื่อ ว่า **อ่านเอาก้าวแรก ”**

(ปิยะพร ศักดิ์เกษม สัมภาษณ์ 16 กุมภาพันธ์.2562)

ส่วนปิยะพร ศักดิ์เกษม เสนอว่าควรใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์เข้ามาเป็นช่องทางในการส่งเสริมการอ่านให้มากขึ้น เช่น เฟสบุ๊ค เว็บเพจในการสร้างพื้นที่ให้นักเขียนมารวมตัวกันนำนวนิยายมาลงแล้วให้คนเข้ามาอ่านฟรี ตั้งเป็นประเด็นในการวิพากษ์วิจารณ์ถึงนวนิยาย ดังเช่นโครงการเว็บไซต์ อ่านเอา.co เมื่อนิตยสารปิดตัวลงไปการอ่านจะไม่ตายการอ่านก็จะคงอยู่เพียงแต่ว่าเปลี่ยนรูปแบบให้เหมาะสมกับยุคดิจิทัล เว็บเพจนี้มีการเชิญนักเขียนนิยายรุ่นเก่า อย่าง กิ่งฉัตร

กฤษณา อโศกสินมาร่วมด้วย เว็บไซต์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อขึ้นงานเขียน นวนิยายมาลงเปิดให้อ่านฟรี เว็บเพจนี้ต้องการทำให้เป็นต้นแบบเพื่อที่หน่วยงานภาคส่วนอื่นจะนำไปเป็นแบบอย่าง

สรุป จากแนวทางของสื่อมวลชนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ที่มีต่อการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายสรุปได้ดังนี้

2.1) นักเขียนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องกับควรที่จะใช้พื้นที่ออนไลน์ให้เป็นประโยชน์ นวนิยายต้องมีการปรับตัวในยุคดิจิทัลโดยอาจารย์ทำโครงการ อ่านด้วยกันหนึ่งวันหนึ่งเล่ม อาจารย์จะนำวรรณกรรมมาลงเฟสบุ๊คตัวเองวันละเล่มทุกวันทำมาแล้วร้อยละเก้าในแต่ละวันก็จะมีคนแสดงความความคิดเห็นในหนังสือเรื่องนั้นๆ มีการวิจารณ์ถึงการเขียนเรื่องนั้นๆ นอกจากนี้คนทุกคนที่มีเพจของตัวเองควรจะมีหน้าสำหรับการอ่านหนังสือ วรรณกรรมวิจารณ์เอาไว้ด้วยโดยไม่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์

2.2) นวนิยายที่ผลิตเป็นละครก็ควรจะมีกิจกรรมที่ทำให้ผู้ชมมีส่วนร่วม ให้ตอบคำถามหรือกิจกรรมพบปะดารา ทั้งนี้ผู้จัดละครหรือสื่อมวลชนควรมีการนำเสนอประเด็นความซื่อสัตย์มาเชื่อมโยงเข้ากับกิจกรรมดังกล่าวหรือให้ผู้ชมคิดว่าการจะนำเสนอประเด็นความซื่อสัตย์ไปใช้ในชีวิตประจำวันต้องมีการประยุกต์ใช้ในมิติเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา และการเมืองอย่างไร และมีการให้รางวัลกับผู้ที่มีความคิดเห็นได้ดีที่สุด

2.3) การสร้างพื้นที่ทางเว็บเพจที่ให้นักเขียนมารวมตัวกันแล้วนำนวนิยายมาลงแล้วให้คนเข้ามาอ่านฟรี ตั้งเป็นประเด็นในการวิพากษ์วิจารณ์ถึงนวนิยาย ดังเช่นโครงการเว็บไซต์ อ่านเอา.co เว็บเพจนี้มีการเชิญนักเขียนนิยายรุ่นเก่า อย่าง กิ่งฉัตร กฤษณา อโศกสินมาร่วมด้วย เว็บไซต์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำงานเขียน นวนิยายมาลงเปิดให้อ่านฟรีและมีการจัดคอร์สอบรมนักเขียนรุ่นใหม่เพื่อให้นักเขียนรุ่นใหม่มีพื้นที่ในการนำงานเขียนของตนมาลงที่เว็บอ่านเอาและได้รับค่าตอบแทนด้วย เว็บเพจนี้ต้องการทำให้เป็นต้นแบบเพื่อที่หน่วยงานภาคส่วนอื่นจะนำไปเป็นแบบอย่างที่จะทำให้วรรณกรรมไทยยังดำรงอยู่ได้ในสังคมยุคดิจิทัล

3) ภาครัฐ

บทบาทของภาครัฐนับว่ามีความสำคัญอย่างมากต่อการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายเพราะภาครัฐจะเป็นผู้

กำหนดนโยบาย ส่งเสริมและสนับสนุนในเรื่องงบประมาณ กำลังคนที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมความซื่อสัตย์โดยร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆในสังคม อาทิเช่น สื่อมวลชน เป็นต้น ดังนั้นบทบาทของภาครัฐที่มีต่อการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยาย มีแนวทางดังนี้

“ทีวีกีควรทำเรื่องส่งเสริมการอ่านได้มันมีทีวีช่อง11ให้แนะนำหนังสือ ในส่วนกิจกรรมการประกวดพื้นที่ตามสื่อสาธารณะต่างๆมีน้อยมากที่จะให้ทำกิจกรรมมันก็จะมีเวทีประกวดย่อยๆเช่น รางวัลแว่นฟ้า รางวัลเป็รื่อง วรรณศรี รัฐต้องสร้างพื้นที่ในการส่งเสริมการอ่านแทนที่เอกชนที่ไม่มีพื้นที่เหลือแล้วเพราะเอกชนเขาทำตามแนวคิดการตลาดเป็นธุรกิจไปหมด ควรทำสื่อออนไลน์ให้เป็นนิตยสารออนไลน์โดยรัฐเพื่อสร้างพื้นที่ให้นักเขียน รัฐควรสนับสนุนงบประมาณในด้านนี้ด้วยอย่างการประกวดหนังสือของกระทรวงศึกษาธิการหรือกิจกรรมของกระทรวงวัฒนธรรม เช่น การคัดสรรยอดนักเขียน ยอดนักอ่าน เป็นต้น แต่เราต้องการพื้นที่แสดงผลงานให้มากกว่านี้ ควรส่งเสริมนักเขียนด้วยเพราะส่งเสริมนักเขียนก็เป็นการส่งเสริมนักอ่านไปด้วย”

(รมย์กร บางคมบาง สัมภาษณ์ 11 มีนาคม 2562)

อาจารย์รมย์กรเสนออีกว่า รัฐต้องสร้างพื้นที่ในการส่งเสริมการอ่านแทนที่เอกชนที่ไม่มีพื้นที่เหลือแล้วเพราะเอกชนเขาทำตามแนวคิดการตลาดเป็นธุรกิจไปหมด ควรทำสื่อออนไลน์ให้เป็นนิตยสารออนไลน์โดยรัฐเพื่อสร้างพื้นที่ให้นักเขียน รัฐควรสนับสนุนงบประมาณในด้านนี้ด้วยอย่างการประกวดหนังสือของกระทรวงศึกษาธิการหรือกิจกรรมของกระทรวงวัฒนธรรม เช่น การคัดสรรยอดนักเขียน ยอดนักอ่าน เป็นต้น แต่เราต้องการพื้นที่แสดงผลงานให้มากกว่านี้ ควรส่งเสริมนักเขียนด้วยเพราะส่งเสริมนักเขียนก็เป็นการส่งเสริมนักอ่านไปด้วย

“ภาครัฐควรส่งเสริมให้มีรายการประเภทการวิจารณ์วรรณกรรม อย่างเช่นควรสนับสนุนให้กระทรวงวัฒนธรรมสร้างรายการแบบของคุณภิญโญ ไตรสุริยธรรมา มีการเชิญนักเขียน นักวิชาการที่มีชื่อเสียงมาคุยมาวิจารณ์นวนิยายกัน หรือเวลาซีไรต์

ได้รางวัลก็จัดรายการมาพูดคุยกัน หรืออย่างช่องไทยพีบีเอสมีรายการเกี่ยวกับวรรณศิลป์แต่ดูเหมือนจะมีช่องเดียวดังนั้นรัฐควรจะทำรายการประเภทนี้ให้มากกว่านี้เพราะมีเงินสนับสนุน ถ้าเราส่งเสริมให้มีการตั้งวงสนทนามีการวิเคราะห์วิจารณ์มากมายพลังของนวนิยายมันก็จะไม่ตายและไปเคลื่อนไหวอยู่ในจิตใจของคน แต่ถ้าเราอ่านนิยายหรือดูละครซ้ำๆ ซากๆ มันก็ไม่เกิดผลอะไร บางที่เราดูแต่เปลือกแล้วเราก็หยุดไม่ได้วิจารณ์กันต่อ งานนวนิยายเหล่านี้เราสามารถเชื่อมโยงกับความเคลื่อนไหวของความคิดในสังคมได้”

(ศาสตราจารย์ ดร.ดวงมน จิตรจำนงค์ สัมภาษณ์ 26 กุมภาพันธ์ 2562)

ในขณะที่ศาสตราจารย์ ดร.ดวงมน จิตรจำนงค์ ก็เสนอว่าภาครัฐควรส่งเสริมให้มีรายการประเภทการวิจารณ์วรรณกรรม อย่างเช่นควรสนับสนุนให้กระทรวงวัฒนธรรมสร้างรายการแบบของคุณกัญญา ไตรสุริยธรรมา มีการเชิญนักเขียน นักวิชาการที่มีชื่อเสียงมาคุยมาวิจารณ์นวนิยายกัน หรือเวลาซีไรต์ได้รางวัลก็จัดรายการมาพูดคุยกัน หรืออย่างช่องไทยพีบีเอสมีรายการเกี่ยวกับวรรณศิลป์แต่ดูเหมือนจะมีช่องเดียวดังนั้นรัฐควรจะทำรายการประเภทนี้ให้มากกว่านี้เพราะมีเงินสนับสนุน ถ้าเราส่งเสริมให้มีการตั้งวงสนทนามีการวิเคราะห์วิจารณ์ พลังของนวนิยายมันก็จะไม่ตายและไปเคลื่อนไหวอยู่ในจิตใจของคน

“ ภาครัฐควรส่งเสริมการอ่านอย่างต่อเนื่อง ผ่านสื่อที่เข้าถึงง่ายที่สุดในปัจจุบันและยากต่อการปฏิเสธ เช่น ถ้าผ่านทีวี บางทีตนก็ไม่ได้ดู ผ่านหนังสือพิมพ์คนก็ไม่ซื้อไม่อ่าน ดังนั้นควรส่งเสริมในสื่อที่ไม่ต้องเสียงดังค์มากและสงบๆ เช่น ผ่านเฟสบุ๊ค ด้วยรูปแบบที่น่าสนใจ และทำให้เป็นกระแสขึ้นมา ”

(ศาสตราจารย์ ดร.พฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์ สัมภาษณ์ 15 มีนาคม 2562)

ส่วนศาสตราจารย์ ดร.พฤทธิ์ ศิริบรรณพิทักษ์ ได้เสนอว่าภาครัฐควรส่งเสริมการอ่านอย่างต่อเนื่อง ผ่านสื่อที่เข้าถึงง่ายที่สุดในปัจจุบันและยากต่อการปฏิเสธดังนั้นควรส่งเสริมในสื่อที่ไม่ต้องมีค่าบริการและต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง เช่น ผ่านเฟสบุ๊ค ด้วยรูปแบบที่น่าสนใจ และทำให้เป็นกระแสความนิยมให้เกิดขึ้นในสังคม

“ภาครัฐควรกำหนดนโยบายส่งเสริมการอ่านเพื่อให้หน่วยงานต่างๆไปกำหนดกิจกรรมมาหรือมีการสร้างกลุ่มเครือข่ายขึ้นมาและนโยบายก็ควรทำอย่างต่อเนื่อง”

(รองศาสตราจารย์ ดร.วิโรจน์ วัฒนานิมิตกุล สัมภาษณ์ 19 มีนาคม 2562)

ในขณะที่รองศาสตราจารย์ ดร.วิโรจน์ วัฒนานิมิตกุล เสนอว่า **ภาครัฐควรกำหนดนโยบายส่งเสริมการอ่านเพื่อให้หน่วยงานต่างๆไปกำหนดกิจกรรมมาหรือมีการสร้างกลุ่มเครือข่ายขึ้นมาและนโยบายก็ควรทำอย่างต่อเนื่อง**

“ยุคปัจจุบันเราต้องยอมรับว่าเราไม่สามารถไปบังคับใครให้ทำอะไรได้ ไม่สามารถบังคับครอบครัวได้ มันไม่ได้ขึ้นอยู่กับสถาบันใดสถาบันหนึ่งคือทุกคนต้องช่วยกัน เริ่มต้นจากตัวเราเองก่อนและค่อยขอความช่วยเหลือจากคนรอบตัว ปัญหาต้องแก้ไขที่รัฐบาลควรมีนโยบายแนวทางในการส่งเสริมการอ่านเพื่อวิเคราะห์โดยกำหนดเป็นกิจกรรมการเรียนการสอนในหลักสูตร การอ่านต้องไม่ใช่การท่องจำแต่เป็นการอ่านเพื่อวิเคราะห์แล้วการเข้าถึงเข้าใจนิยายว่าผู้แต่งต้องการสื่ออะไรก็จะตามมา อย่างโครงการหอสมุดเมืองกรุงเทพมหานครที่ราชดำเนินเป็นการส่งเสริมให้คนอ่านหนังสือแต่ขาดการประชาสัมพันธ์ทำให้คนมาใช้บริการน้อย ดังนั้นการพัฒนาต้องเริ่มต้นจากตัวเองและทุกภาคส่วนต้องร่วมมือกัน ครอบครัวทำหน้าที่ให้ดีที่สุด สถาบันการศึกษาทำหน้าที่ครู อาจารย์ที่ดี นักเขียนก็ผลักดันวรรณกรรม รัฐทำหน้าที่กำหนดนโยบายอย่างต่อเนื่องและส่งต่อไปยังภาคส่วนต่างๆ ทุกอย่างอยู่ที่ตัวเราไม่ใช่เราจะไปฝากความหวังไว้กับครอบครัว สถาบันการศึกษา สื่อมวลชน”

(กิ่งฉัตร สัมภาษณ์ 12 กุมภาพันธ์ 2562)

ส่วน กิ่งฉัตร ได้เสนอว่า การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ไม่ได้ขึ้นอยู่กับสถาบันใดสถาบันหนึ่งคือทุกคนต้องช่วยกัน เริ่มต้นจากตัวเราเองก่อนและค่อยขอความช่วยเหลือจากคนรอบตัว ดังนั้นการพัฒนาต้องเริ่มต้นจากตัวเองและทุกภาคส่วนต้องร่วมมือกัน ครอบครัวทำหน้าที่ให้ดีที่สุด สถาบันการศึกษาทำหน้าที่ครู อาจารย์ที่ดี นักเขียนก็

ผลักดันวรรณกรรม ภาครัฐทำหน้าที่กำหนดนโยบายอย่างต่อเนื่องและส่งต่อไปยังภาคส่วนต่างๆ เพื่อรับนโยบายไปปฏิบัติให้สอดคล้องกันอย่างไรก็ตามทุกอย่างอยู่ที่ตัวเราไม่ว่าเราจะไปฝากความหวังไว้กับครอบครัว สถาบันการศึกษา หรือสื่อมวลชนเพียงอย่างเดียว

สรุป จากแนวทางของภาครัฐที่มีต่อการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายสรุปได้ ดังนี้

3.1) รัฐต้องสร้างพื้นที่ในการส่งเสริมการอ่านแทนที่เอกชนที่ไม่มีพื้นที่เหลือแล้ว เพราะเอกชนเขาทำตามแนวคิดการตลาดเป็นธุรกิจไปหมด ควรทำสื่อออนไลน์ให้เป็นนิตยสารออนไลน์โดยรัฐเพื่อสร้างพื้นที่ให้นักเขียน รัฐควรสนับสนุนงบประมาณในด้านนี้ด้วยการประกวดหนังสือของกระทรวงศึกษาธิการหรือกิจกรรมของกระทรวงวัฒนธรรม เช่น การคัดสรรยอดนักเขียนยอดเยี่ยมอ่าน เป็นต้น

3.2) ภาครัฐควรส่งเสริมให้มีรายการประเภทการวิจารณ์วรรณกรรม มีการเชิญนักเขียน นักวิชาการที่มีชื่อเสียงมาคุยมาวิจารณ์นวนิยายกันดั่งนั้นรัฐควรจะทำรายการประเภทนี้ให้มากกว่านี้เพราะมีเงินสนับสนุน ถ้าเราส่งเสริมให้มีการตั้งวงสนทนาที่มีการวิเคราะห์วิจารณ์ พลังของนวนิยายมันก็จะไม่ตายและไปเคลื่อนไหวอยู่ในจิตใจของคน

3.3) ภาครัฐควรส่งเสริมการอ่านอย่างต่อเนื่อง ผ่านสื่อที่เข้าถึงง่ายสุดในปัจจุบันและยากต่อการปฏิเสธดังนั้นควรส่งเสริมในสื่อที่ไม่ต้องมีค่าบริการและต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง เช่น ผ่านเฟซบุ๊ก ด้วยรูปแบบที่น่าสนใจ และทำให้เป็นกระแสความนิยมให้เกิดขึ้นในสังคม

3.4) ภาครัฐควรกำหนดนโยบายส่งเสริมการอ่านเพื่อให้หน่วยงานต่างๆ ไปกำหนดกิจกรรมมาหรือมีการสร้างกลุ่มเครือข่ายขึ้นมาเพราะการสร้างเครือข่ายจะทำให้กิจกรรมเกิดความเข้มแข็งและมีพลังมากขึ้นในการขับเคลื่อนการสร้างกระแสการรณรงค์ในเรื่องการอ่านนวนิยายให้กลายเป็นวิถีในชีวิตประจำวันของคนในสังคม

3.5) การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ไม่ได้ขึ้นอยู่กับสถาบันใดสถาบันหนึ่งคือทุกคนต้องช่วยกัน การพัฒนาต้องเริ่มต้นจากตัวเองและทุกภาคส่วนต้องร่วมมือกัน ครอบครัวทำหน้าที่ให้ดีที่สุด สถาบันการศึกษาทำหน้าที่ครู อาจารย์ที่ดี นักเขียนก็ผลักดันวรรณกรรม ภาครัฐทำหน้าที่กำหนดนโยบายอย่างต่อเนื่องและส่งต่อไปยังภาคส่วนต่างๆ เพื่อรับนโยบายไปปฏิบัติให้สอดคล้องกัน

สรุป

จากการศึกษาแนวทางการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยสามารถที่จะสรุปประเด็นต่างๆตามที่เสนอมาข้างต้น ดังรายละเอียดกล่าวคือ **การส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมความซื่อสัตย์** เพื่อนำไปสู่การพัฒนามนุษย์ให้เป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรมที่ดั่งมดงั้นต้องมีวิธีการที่เหมาะสม รวมถึงเครื่องมือในการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมความซื่อสัตย์ ด้วยเหตุนี้ทำให้การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้เห็นคุณค่าและความสำคัญของการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณธรรมความซื่อสัตย์ โดยพิจารณาถึงคุณค่าของวรรณกรรมไทยที่มีผลต่อการสร้างคุณธรรมความซื่อสัตย์ **ความสำคัญและคุณค่าของวรรณกรรม** ที่จะส่งผลต่อความยึดมั่นในคุณธรรมความซื่อสัตย์นั้น สามารถกล่าวได้ว่า **อิทธิพลจากตัวละครที่ปรากฏในวรรณกรรมในลักษณะภาพตัวแทน การสร้างพฤติกรรมและสถานการณ์ในวรรณกรรม แนวคิดของเรื่อง** วรรณกรรมจะกระตุ้นจินตนาการของผู้อ่านให้หวนไหวและมีการตอบสนองนักเขียนที่ใช้ภาษาได้กระฉ่างชัดจะถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดในส่วนลึกของจิตใจมายังผู้อ่านได้อย่างยอดเยี่ยม **ความคิดในวรรณกรรม** ผู้อ่านจะได้พบกระแงสะทอนภาพประสบการณ์ จะชี้ให้ผู้อ่านเห็นสาเหตุของปัญหาต่าง ๆ และการพยายามค้นหาวิธีที่ดีที่สุดมาแก้ปัญหาเหล่านั้น

นอกจากนี้ นวนิยายไม่ได้เป็นแค่เรื่องบันเทิงหรือสร้างสนุกสนานเท่านั้น หากนวนิยายคือบทเรียนชีวิตนอกห้องเรียนที่มีคุณค่าลึกซึ้งมาก นวนิยายสะท้อนชีวิตคนทั้งเรื่องความคิด หลักการดำเนินชีวิตสิ่งเหล่านี้จะเป็นภาพตัวแทนของคนที่ดีและไม่ดีเปรียบเสมือนคั่นฉ่อง ประการต่อมาคุณค่าของนวนิยายต้องฉายให้สังคมรับรู้ว่าคุณค่าที่ดีสุดท้ายจะได้รับผลแห่งการกระทำอย่างไรและคนที่กระทำดีมาตลอดความดีจะเป็นเกราะปกป้องตัวเองและเลือกทางเดินที่ดีต่อไปได้สิ่งเหล่านี้เปรียบดังโคมฉายนั่นเอง นวนิยายทุกเรื่องจะสอนคุณธรรมการทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่วเสมอ เปรียบเสมือนกับว่าเมล็ดพันธุ์ที่เราหว่านไปเช่นไรก็จะได้ผลเช่นนั้น สิ่งเหล่านี้คือพลังของนวนิยาย นวนิยายบางเรื่องสามารถจุดประกายความคิดความเชื่อความฝันหรือทำให้ผู้อ่านซึมซับและรู้สึกว่าเป็นแบบแผนที่ต้องทำตาม นวนิยายก่อให้เกิดความประทับใจ ความซาบซึ้งใจและมีอิทธิพลต่อผู้อ่านที่จะเปลี่ยนแปลงความคิด ทศนคติจนสุดท้ายนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เหมาะสมต่อไป เพราะนี่คือคุณค่าของนวนิยายที่ประกอบด้วยคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์และคุณค่าทางจริยศาสตร์ กล่าวคือคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์เกิดจาก อารมณ์ ความรู้สึกศรัทธา ความรู้สึกประทับใจ ความรู้สึกสะเทือนใจและเศร้า

เสียใจ ความรู้สึกหวาดกลัวที่มาจากพฤติกรรมตัวละคร ทำให้ผู้อ่านเกิดจินตนาการโดยส่งผลกระทบต่ออารมณ์และความคิดของผู้อ่านและเกิดอารมณ์คล้ายตามตัวละครตัวนั้นที่แสดงออกว่าเกิดความรู้สึก หวาดกลัว ความประทับใจ ความสะเทือนใจเศร้าใจ ความหวาดกลัวกับตัวละครแต่ละตัวที่แตกต่างกันไป แสดงให้เห็นว่าคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์มีพลังในการจุดประกายความคิดจนก่อให้เกิดคุณค่าทางจริยศาสตร์ที่ผู้อ่านตระหนักรู้และเกิดการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากพฤติกรรมของตัวละคร

จากคุณค่าและความสำคัญของวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่กล่าวมาอาจกล่าวได้ว่า วรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายจะเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรม ความซื่อสัตย์เพราะคุณธรรมความซื่อสัตย์เป็นประเด็นที่น่าสนใจสำหรับคนไทยในยุคปัจจุบัน **ปัจจุบันสถานการณ์คุณธรรมความซื่อสัตย์ในสังคมไทย**ตกต่ำมากคนในสังคมเห็นแก่ตัวมากขึ้น สังคมมุ่งไปที่ความสำเร็จวัตถุนิยมโดยขาดการขัดเกลาทางศีลธรรม ยกย่องคนเก่งมากกว่าคนดี การที่คนในสังคมไทยขาดคุณธรรมความซื่อสัตย์เพราะด้วยระบบสังคมโบราณมาเราต้องเกรงกลัวอำนาจ เมื่อไม่มีทางต่อรองก็ต้องพลิกแพลงหรือเอาตัวรอด ดังนั้นจากข้อมูลสนับสนุนของผลการวิจัยทั้งสองเรื่องและการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิตามที่ได้กล่าวมาในข้างต้นสามารถที่จะสรุปได้ว่า คุณธรรมความซื่อสัตย์ เป็นคุณธรรมที่มีการประพฤติปฏิบัติต่ำที่สุด เป็นวิกฤตของสังคมไทยในเวลานี้ และเป็นคุณธรรมที่ควรปลูกฝังให้กับคนในสังคมมากที่สุดเช่นเดียวกัน เพราะการสร้างเสริมคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จะนำไปสู่คุณธรรมด้านอื่นๆที่จะตามมา **จากสถานการณ์คุณธรรมความซื่อสัตย์ที่กล่าวมาข้างต้น นำมาสู่การส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมความซื่อสัตย์โดยใช้วรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายเป็นเครื่องมือ**เพื่อนำไปสู่การพัฒนามนุษย์ให้เป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรมที่ดีงาม

ดังนั้นการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมความซื่อสัตย์ผ่านงานวรรณกรรมเพื่อพัฒนา มนุษย์ในสังคมนั้นต้องนำสถาบันการศึกษาเป็นหน่วยในการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยซึ่งการศึกษาจะเป็นหน่วยสำคัญในการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ผ่านรูปแบบการจัดการศึกษาของไทย 3 รูปแบบ ดังนี้

แนวทางของการศึกษาในระบบโรงเรียนที่มีต่อการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยาย สรุปได้ดังนี้

1) การศึกษาขั้นพื้นฐานมีแนวทางดังนี้

1.1) โรงเรียนควรมีกิจกรรมอ่านเล่มเดียวกันแล้วมาวิจารณ์หนังสือเล่มเดียวกันเป็นกิจกรรมที่ได้ผลดีมากกระตุ้นให้เห็นว่าการอ่านก่อให้เกิดความหลากหลาย ทุกคนก็จะได้แสดงความคิดเห็น โดยลักษณะของกิจกรรมคือ การอ่านหนังสือเล่มเดียวกันใน 1 กลุ่มควรมีสมาชิกประมาณ 7-10 คนแล้วก็ต้องเปลี่ยนเล่มไปเรื่อยๆ หรือถ้ามีหลายกลุ่มก็กลุ่มละ 1 เรื่อง เช่น กลุ่ม 1 เรื่องคำพิพากษา กลุ่ม 2 อาม่าบนคอนโด แล้วพออ่านเสร็จก็มาแลกเปลี่ยนมุมมองกันว่าแต่ละเรื่องได้อะไรบ้าง

1.2) นักเรียน ควรมีส่วนร่วมในการเลือกซื้อหนังสือเองที่เขาต้องการและเอาเข้าห้องสมุดโรงเรียนและจะทำให้เด็กอยากอ่านหนังสือและอยากเข้าห้องสมุดมากขึ้น

1.3) การอ่านหนังสือนอกเวลาไม่ควรมีการสอบแต่ควรที่จะอ่านเพื่อมาวิเคราะห์แลกเปลี่ยนประสบการณ์ในกลุ่มนักเรียนด้วยกันทั้งนี้ต้องมีอาจารย์เป็นผู้ชี้แนะด้วยเพราะการอภิปรายกลุ่มจะก่อให้เกิดความคิดมุมมองที่หลากหลายมากขึ้น

1.4) สถาบันการศึกษาควรมีการส่งเสริมให้เขียนเรื่องสั้น 1-2 หน้าโดยให้เด็กแต่งเรื่องคุณธรรมความซื่อสัตย์ให้เขาสังเกตจากสิ่งที่อยู่รอบตัวในชีวิตประจำวัน 1 เรื่อง เช่น เรื่องการลอกการบ้านก็สามารถนำมาแต่งเรื่องสั้นได้แล้วให้เด็กแสดงความรู้สึกลงและเสนอทางออกเกี่ยวกับประเด็นความซื่อสัตย์โดยอาจมีการแลกเปลี่ยนอ่าน เขียนแล้วเอามาแนะนำเสนอให้เพื่อนฟัง หรือนำมาแลกเปลี่ยนกันอ่านในโซเชียลมีเดีย

1.5) เมื่อสอนผู้เรียนให้มีสำนึกในคุณธรรมความซื่อสัตย์แล้วผู้เรียนควรไปสร้างผลงานที่ไปปลูกฝังคุณธรรมความซื่อสัตย์อีกที เช่น ผู้เรียนสามารถแต่งนิยายคุณธรรมความซื่อสัตย์เพื่อให้อ่านอีกทีคือการปลูกฝังคุณธรรมความซื่อสัตย์สองชั้นคือทั้งตนเองและผู้อื่นโดยผ่านผลผลิตคือเรื่องสั้น นวนิยายและสิ่งนี้อาจเป็นอาชีพเสริมหรืออาชีพหลักได้ด้วยคือการเป็นนักเขียน

1.6) สถาบันการศึกษาควรมีการเสริมเนื้อหาคุณธรรมความซื่อสัตย์ผ่านนวนิยายเข้าไปในหลักสูตร เช่น หนังสืออ่านนอกเวลา หรือระดับอุดมศึกษามีวิชาความเป็นพลเมือง นอกจากนี้ควรมีกิจกรรมในโรงเรียน มหาวิทยาลัย และต้องกระทำอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เช่น สัปดาห์แห่งการอ่าน การประกวดยอดนักอ่าน การจัดชมรมวรรณศิลป์

1.7) การแบ่งกลุ่มนักเรียนแล้วให้อ่านเรื่องสั้นอ่านนวนิยายโดยกำหนดเวลาที่แน่นอนแล้วครูตั้งประเด็นคำถามเช่น ให้หาวรรคทองหรือบทสนทนา ประโยคเด็ดที่แสดงให้เห็นถึง

คุณธรรมความซื่อสัตย์แล้วเขียนลงในกระดานไวท์บอร์ดของแต่ละกลุ่มแล้วจากนั้นมาร่วมอภิปรายเพื่อดูว่าแต่ละกลุ่มใครทำถูกต้องและครบถ้วนและแต่ละกลุ่มมีมุมมองอย่างไร หรือกิจกรรมให้นักเรียนเขียนเรียงความในหัวข้อตัวละครที่ประทับใจเพื่อนำมาพูดคุยกับเพื่อนในห้องเรียน

2) การศึกษาระดับอุดมศึกษามีแนวทางดังนี้

2.1) อาจารย์ควรมีเทคนิคในการชักจูงหรือการกระตุ้นให้นักศึกษาให้เกิดความสนใจอยากอ่านวรรณกรรมมากยิ่งขึ้น โดยมีวิธีการคือก่อนเริ่มเข้าสู่การเรียนการสอนอาจารย์จะอ่านหนังสือให้นักศึกษาฟังเป็นการอ่านกลอนหรือข้อความสำคัญหรือวรรคทองในหนังสือนั้นๆให้ฟังก่อนเวลาอ่านก็จะเกิดความเข้าใจ เกิดการกระตุ้นหรือความอยากรู้ในหนังสือเรื่องนั้นๆ ทำให้นักศึกษาอยากไปอ่านต่อ

2.2) การเริ่มต้นการเป็นนักอ่านที่ดีต้องเริ่มต้นจากสิ่งที่ย่าน่ายและสอดคล้องกับชีวิตประจำวันหรือเป็นเรื่องใกล้ตัว

2.3) นักเรียน นักศึกษา ควรมีการรวมกลุ่มการเป็นนักอ่านอย่างเช่น ชมรมวรรณกรรม วรรณศิลป์ และวิธีที่จะทำให้คนมีความสนใจวรรณกรรมมากขึ้นก็คือมีการเชิญนักเขียนภายนอกเข้าร่วมกิจกรรมด้วยและมีการวิพากษ์วรรณกรรมแสดงความคิดเห็นร่วมกัน

2.4) มหาวิทยาลัยควรมีกิจกรรมอ่านเล่มเดียวกันแล้วมาวิจารณ์หนังสือเล่มเดียวกันเป็นกิจกรรมที่ได้ผลดีมากกระตุ้นให้เห็นว่าการอ่านก่อให้เกิดความหลากหลาย ทุกคนก็จะได้แสดงความคิดเห็น โดยลักษณะของกิจกรรมคือ การอ่านหนังสือเล่มเดียวกันใน 1 กลุ่มควรมีสมาชิกประมาณ 7-10 คนแล้วก็ต้องเปลี่ยนเล่มไปเรื่อยๆ หรือถ้ามีหลายกลุ่มก็กลุ่มละ 1 เรื่อง เช่น กลุ่ม 1 เรื่องคำพิพากษา กลุ่ม 2 อาม่าบนคอนโด แล้วพออ่านเสร็จก็มาแลกเปลี่ยนมุมมองกันว่าแต่ละเรื่องได้อะไรบ้าง

2.5) สถาบันการศึกษาควรจัดกิจกรรมเสวนานักอ่านแล้วให้มีการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อเป็นการคิดวิเคราะห์ในสิ่งที่อ่านมาได้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ครูต้องเป็นผู้ชี้แนะด้วยว่านิยายเรื่องนั้นๆส่งผลอย่างไรต่อชีวิตของเรา

2.6) สถาบันการศึกษาควรมีการเสริมเนื้อหาคุณธรรมความซื่อสัตย์ผ่านนวนิยายเข้าไปในหลักสูตร เช่น หนังสืออ่านนอกเวลา หรือระดับอุดมศึกษามีวิชาความเป็นพลเมือง นอกจากนี้ควรมีกิจกรรมในโรงเรียน มหาวิทยาลัย และต้องกระทำอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เช่น สัปดาห์แห่งการอ่าน การประกวดยอดนักอ่าน การจัดชมรมวรรณศิลป์

แนวทางของการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีต่อการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยาย สรุปได้ดังนี้

1) แนวทางการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายของการศึกษานอกระบบโรงเรียนนั้นรูปแบบของกิจกรรมนโยบายต่างๆ จะมีความคล้ายคลึงกับกิจกรรมของการศึกษาในระบบโรงเรียนเพียงแต่ว่าการศึกษานอกระบบโรงเรียนจะยืดหยุ่นมากกว่าและการกำหนดหลักสูตรจะทำได้ง่ายกว่าการศึกษาในระบบโรงเรียนตลอดจนเปิดโอกาสให้คนทุกวัยได้มีโอกาสเข้ามาศึกษา

2) ภาคเอกชนได้มีการเปิดคอร์สอบรมนักเขียนนวนิยายดังเช่นโครงการ อ่านเอาก้าวแรก ของปิยะพร ศักดิ์เกษม ที่ทำให้มีการสร้างนักเขียนรุ่นใหม่ขึ้นมาและนำไปสู่การเป็นนักเขียนมืออาชีพที่จะทำให้งานวรรณกรรมตื่นตัวมากขึ้นกับกิจกรรมนี้ที่จะทำให้คนสนใจมากขึ้นและอยากมาเป็นนักเขียนเพราะการเป็นนักอ่านที่ดีนั้นจะเป็นพื้นฐานสำคัญในการเป็นนักเขียนมืออาชีพ

แนวทางของการศึกษาตามอัธยาศัยที่มีต่อการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยาย สรุปได้ดังนี้

1) ครอบครัว มีแนวทางดังนี้

1.1) การสั่งหรือบังคับว่าต้องอ่านจะไม่ประสบความสำเร็จเลย วิธีหนึ่งที่ดีที่สุดสำหรับครอบครัวที่จะปลูกฝังให้เด็กอ่านหนังสือคือพ่อแม่ต้องอ่านเองอ่านให้เห็นเป็นตัวอย่างตลอดจนมีส่วนร่วมในการอ่านด้วยคือไม่ใช่อ่านให้ลูกฟังอย่างเดียวแต่ในเด็กที่โตขึ้นมาหน่อยพ่อแม่ควรอ่านไปพร้อมกับลูกแล้วมาพูดคุยกันในเรื่องที่ทำอ่านวิพากษ์วิจารณ์เนื้อหาในนิทานจะทำให้เกิดการคิดวิเคราะห์มากขึ้นและพ่อแม่ควรมีการคัดเลือกหนังสือที่ดีที่เหมาะสมกับเด็กเข้ามาเพื่อที่จะให้เด็กสามารถสร้างจินตนาการและเข้าถึงคุณธรรมได้

1.2) สร้างบรรยากาศในการอ่านหรือสนใจเรื่องหนังสือ เช่น การพูดคุยกับคนในบ้านเรื่องเกี่ยวกับหนังสือที่อ่านที่ทำให้ลูกได้ยินหรือนำหนังสือมาวางไว้ตามที่ต่างๆในบ้านหรือวางหนังสือไว้บนโต๊ะเด็กก็อาจจะสนใจ หรือการพาไปร้านหนังสือและให้สิทธิเสรีภาพในการเลือกอ่านหนังสือตามความต้องการ

2) สื่อมวลชน สื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีแนวทางดังนี้

2.1) นักเขียนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องควรที่จะใช้พื้นที่ออนไลน์ให้เป็นประโยชน์ นวนิยายต้องมีการปรับตัวในยุคดิจิทัลโดยอาจารย์ทำโครงการ อ่านด้วยกันหนึ่งวันหนึ่งเล่ม อาจารย์จะนำวรรณกรรมมาลงเฟสบุ๊กตัวเองวันละเล่มทุกวันทำมาแล้วร้อยละเก้าในแต่ละวันก็จะมีการแสดงความคิดเห็นในหนังสือเรื่องนั้นๆ มีการวิจารณ์ถึงการเขียนเรื่องนั้นๆ นอกจากนี้คนทุกคนที่มีเพจของตัวเองควรมีหน้าสำหรับการอ่านหนังสือ วรรณกรรมวิจารณ์เอาไว้ด้วยโดยไม่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์

2.2) นวนิยายที่ผลิตเป็นละครก็ควรจะมีกิจกรรมที่ทำให้ผู้ชมมีส่วนร่วม ให้ตอบคำถามหรือกิจกรรมพบปะดารา ทั้งนี้ผู้จัดละครหรือสื่อมวลชนควรมีการนำเสนอประเด็นความซื่อสัตย์มาเชื่อมโยงเข้ากับกิจกรรมดังกล่าวหรือให้ผู้ชมคิดว่าการจะนำเสนอประเด็นความซื่อสัตย์ไปใช้ในชีวิตประจำวันต้องมีการประยุกต์ใช้ในมิติเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา และการเมืองอย่างไร และมีการให้รางวัลกับผู้ที่แสดงความคิดเห็นได้ดีที่สุด

2.3) การสร้างพื้นที่ทางเว็บเพจที่ให้นักเขียนมารวมตัวกันแล้วนำนวนิยายมาลงแล้วให้คนเข้ามาอ่านฟรี ตั้งเป็นประเด็นในการวิพากษ์วิจารณ์ถึงนวนิยาย ดังเช่นโครงการเว็บไซต์อ่านเอา.co เว็บเพจนี้มีการเชิญนักเขียนนิยายรุ่นเก่า อย่าง กิ่งฉัตร กฤษณา อโศกสินมาร่วมด้วย เว็บไซต์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำงานเขียน นวนิยายมาลงเปิดให้อ่านฟรีและมีการจัดคอร์สอบรมนักเขียนรุ่นใหม่เพื่อให้นักเขียนรุ่นใหม่มีพื้นที่ในการนำงานเขียนของตนมาลงที่เว็บอ่านเอาและได้รับค่าตอบแทนด้วย เว็บเพจนี้ต้องการทำให้เป็นต้นแบบเพื่อที่หน่วยงานภาคส่วนอื่นจะนำไปเป็นแบบอย่างที่จะทำให้วรรณกรรมไทยยังดำรงอยู่ได้ในสังคมยุคดิจิทัล

3) ภาครัฐ มีแนวทางดังนี้

3.1) รัฐต้องสร้างพื้นที่ในการส่งเสริมการอ่านแทนที่เอกชนที่ไม่มีพื้นที่เหลือแล้ว เพราะเอกชนเขาทำตามแนวคิดการตลาดเป็นธุรกิจไปหมด ควรทำสื่อออนไลน์ให้เป็นนิตยสารออนไลน์โดยรัฐเพื่อสร้างพื้นที่ให้นักเขียน รัฐควรสนับสนุนงบประมาณในด้านนี้ด้วยอย่างการประกวดหนังสือของกระทรวงศึกษาธิการหรือกิจกรรมของกระทรวงวัฒนธรรม เช่น การคัดสรรยอดนักเขียนยอดนักอ่าน เป็นต้น

3.2) ภาครัฐควรส่งเสริมให้มีรายการประเภทการวิจารณ์วรรณกรรม มีการเชิญนักเขียน นักวิชาการที่มีชื่อเสียงมาคุยมาวิจารณ์นวนิยายกันตั้งนั้นรัฐควรจะทำรายการประเภทนี้ให้มากกว่านี้เพราะมีเงินสนับสนุน ถ้าเราส่งเสริมให้มีการตั้งวงสนทนามีการวิเคราะห์วิจารณ์ พลังของนวนิยายมันก็จะไม่ตายและไปเคลื่อนไหวอยู่ในจิตใจของคน

3.3) ภาครัฐควรส่งเสริมการอ่านอย่างต่อเนื่อง ผ่านสื่อที่เข้าถึงง่ายสุดในปัจจุบันและยากต่อการปฏิเสธตั้งนั้นควรส่งเสริมในสื่อที่ไม่ต้องมีค่าบริการและต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง เช่น ผ่านเฟซบุ๊ก ด้วยรูปแบบที่น่าสนใจ และทำให้เป็นกระแสความนิยมให้เกิดขึ้นในสังคม

3.4) ภาครัฐควรกำหนดนโยบายส่งเสริมการอ่านเพื่อให้หน่วยงานต่างๆไปกำหนดกิจกรรมมาหรือมีการสร้างกลุ่มเครือข่ายขึ้นมาเพราะการสร้างเครือข่ายจะทำให้กิจกรรมเกิดความเข้มแข็งและมีพลังมากขึ้นในการขับเคลื่อนการสร้างกระแสการรณรงค์ในเรื่องการอ่านนวนิยายให้กลายเป็นวิถีในชีวิตประจำวันของคนในสังคม

3.5) การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ไม่ได้ขึ้นอยู่กับสถาบันใดสถาบันหนึ่งคือทุกคนต้องช่วยกัน การพัฒนาต้องเริ่มต้นจากตัวเองและทุกภาคส่วนต้องร่วมมือกัน ครอบครัวยุคใหม่ที่ให้ดีที่สุด สถาบันการศึกษาทำหน้าที่ครู อาจารย์ที่ดี นักเขียนก็ผลักดันวรรณกรรม ภาครัฐทำหน้าที่กำหนดนโยบายอย่างต่อเนื่องและส่งต่อไปยังภาคส่วนต่างๆเพื่อรับนโยบายไปปฏิบัติให้สอดคล้องกัน

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ตั้งนั้นแนวทางการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายมีรูปแบบที่หลากหลายโดยผ่านรูปแบบการจัดการศึกษาทั้ง 3 รูปแบบตามที่กล่าวมาแล้วแต่ในทางปฏิบัติการศึกษาทั้ง 3 รูปแบบมีความสำคัญเท่ากันหมดการนำแนวทางไปสู่การปฏิบัติตั้งนั้นไม่ควรเลือกเฉพาะแนวทางใดแนวทางหนึ่งการจะส่งเสริมปลูกฝังคุณธรรมความซื่อสัตย์จากคุณค่าวรรณกรรมไทยนั้นต้องกระทำในทุกแนวทางการศึกษาในระบบโรงเรียน และการศึกษานอกระบบโรงเรียนแม้ว่าจะมีแนวทางที่คล้ายกันแต่การศึกษานอกระบบจะมีความยืดหยุ่นมากกว่าในการจัดการหลักสูตรหรือแนวทางปฏิบัติที่จะนำไปพัฒนากลุ่มเป้าหมายทุกวัย ส่วนการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นสิ่งสำคัญมากเพราะเป็นแนวทางที่อยู่ใกล้ชิดกับคนในสังคมมากที่สุดเป็นวิถีชีวิตของคนในสังคมเริ่มตั้งแต่ ครอบครัวยุคเริ่มต้นของการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ การส่งเสริมการอ่านที่มีประสิทธิภาพนั้นต้องมาจาก

แบบอย่างที่ดีของคนในครอบครัวตลอดจนการสร้างบรรยากาศในการส่งเสริมการรักการอ่าน ต่อมา บทบาทของสื่อมวลชนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ก็มีความสำคัญอย่างมากต่อการส่งเสริมการปลูกฝัง คุณธรรมความซื่อสัตย์จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทย เพราะในปัจจุบันสื่อที่ใกล้ตัวผู้คนใน สังคมและมีการเข้าถึงมากที่สุดคือสื่อมวลชนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ดังนั้นวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายก็ต้องมีการปรับตัวเพื่อการดำรงอยู่และให้วรรณกรรมไทยมีตัวตนอยู่ในสังคมตลอดจนให้ สอดคล้องกับสถานการณ์ของสังคมในยุคดิจิทัลที่มีอิทธิพลต่อการสร้างสำนึกต่างๆให้กับคนในสังคม เป็นอย่างมาก ในขณะที่บทบาทของภาครัฐก็นับว่ามีความสำคัญอย่างมากต่อการส่งเสริมการปลูกฝัง คุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายเหมือนกันเพราะภาครัฐ จะเป็นผู้กำหนดนโยบาย ส่งเสริมและสนับสนุนในเรื่องงบประมาณ กำลังคนที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมใน การส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมความซื่อสัตย์โดยรวมมือกับหน่วยงานต่างๆในสังคม อาทิเช่น สื่อมวลชน เป็นต้น ฉะนั้นการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ไม่ได้ ขึ้นอยู่กับสถาบันใดสถาบันหนึ่งคือทุกคนต้องช่วยกัน การพัฒนาต้องเริ่มต้นจากตัวเองและทุกภาค ส่วนต้องร่วมมือกัน ครอบครัวทำหน้าที่ให้ดีที่สุด สถาบันการศึกษาทำหน้าที่ครู อาจารย์ที่ดี นักเขียนก็ ผลักดันวรรณกรรม ภาครัฐทำหน้าที่กำหนดนโยบายอย่างต่อเนื่องและส่งต่อไปยังภาคส่วนต่างๆเพื่อ รับนโยบายไปปฏิบัติให้สอดคล้องกัน สุดท้ายแล้วผลที่จะได้รับคือคนในสังคมได้รับการส่งเสริมการ ปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากคุณค่าของวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายเกิดการตระหนักรู้ การปรับเปลี่ยนทัศนคติ และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้เกิดความเหมาะสมถูกต้องตาม ทำนองคลองธรรมอันจะนำไปสู่การเป็นพลเมืองที่มีประสิทธิภาพของสังคมสืบไป

บทที่ 6

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การศึกษาเรื่องการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ : การวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทย มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่มีต่อการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์และนำเสนอแนวทางการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยาย โดยวิเคราะห์ข้อมูลจากวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่เป็นผลงานของศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์และเป็นผลงานที่มีการผลิตซ้ำในรูปแบบละครโทรทัศน์ ภาพยนตร์ รวม 3 ครั้งขึ้นไปจำนวนทั้งสิ้น 51 เรื่องเพื่อกำหนดให้เป็นตัวบทในการศึกษาวิเคราะห์ และการนำเสนอแนวทางการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายโดยใช้การสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญแบบการสัมภาษณ์เชิงลึก (Indepth Interview) ซึ่งสามารถสรุปและอภิปรายผลได้ดังนี้

6.1 สรุปผล

จากการศึกษาเรื่องการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ : การวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยสามารถสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

6.1.1 คุณค่าวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยาย

จากการศึกษาเรื่องการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ : การวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยพบว่าคุณค่าวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายประกอบไปด้วยคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์และคุณค่าทางจริยศาสตร์จากวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายของศิลปินแห่งชาติ ปี พ.ศ. 2528-2557 ซึ่งคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์ และคุณค่าทางจริยศาสตร์ ด้านคุณธรรมความซื่อสัตย์ประกอบไปด้วย ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน ความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติ โดยวิเคราะห์จากพฤติกรรมตัวละครโดยสามารถสรุปผลได้ดังนี้

1) คุณค่าทางสุนทรียศาสตร์

คุณค่าทางสุนทรียศาสตร์เกิดจาก อารมณ์ ความรู้สึกศรัทธา ความรู้สึกประทับใจ ความรู้สึกสะเทือนใจและเศร้าเสียใจ ความรู้สึกหวาดกลัวที่มาจากพฤติกรรมตัวละคร ทำให้ผู้อ่านเกิดจินตนาการโดยส่งผลกระทบต่ออารมณ์และความคิดของผู้อ่านและเกิดอารมณ์คล้อยตามตัวละครตัวนั้นที่แสดงออกมาเกิดความรู้สึกศรัทธา ความประทับใจ ความสะเทือนใจเศร้าใจ ความหวาดกลัวกับตัวละครแต่ละตัวที่แตกต่างกันไป แสดงให้เห็นว่าคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์มีพลังในการจุดประกายความคิดจนก่อให้เกิดคุณค่าทาง จริยศาสตร์ที่ผู้อ่านตระหนักรู้ในคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากพฤติกรรมของตัวละครทั้งพฤติกรรมในเชิงบวกและเชิงลบ และผลกระทบที่เกิดขึ้นกับพฤติกรรมเหล่านั้น หากตัวละครนั้นยึดมั่นในคุณธรรมความซื่อสัตย์ต่อตนเอง หน้าที่การงาน สังคมและประเทศชาติแล้วก็จะได้รับผลด้านบวกกับตนเอง แต่หากตัวละครนั้นไม่ยึดมั่นในคุณธรรมความซื่อสัตย์ต่อตนเอง หน้าที่การงาน สังคมและประเทศชาติแล้ว ตัวละครนั้นก็จะได้รับผลกระทบที่ได้กระทำลงไป ทำให้ผู้อ่านเข้าใจพฤติกรรมตัวละครมากขึ้นและรับรู้ถึงความคิด ทศนคติของตัวละครจนเกิดการตระหนักรู้ในคุณค่าทางจริยศาสตร์ คุณธรรมความซื่อสัตย์ที่แฝงอยู่กับตัวละครตัวนั้นจนนำไปสู่การรับรู้ เข้าใจและปฏิบัติตาม

2) คุณค่าทางจริยศาสตร์

คุณค่าทางจริยศาสตร์ด้านคุณธรรมความซื่อสัตย์โดยวิเคราะห์จากพฤติกรรมตัวละครพบว่าคุณธรรมความซื่อสัตย์ที่ปรากฏในวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายมากที่สุดคือความซื่อสัตย์ต่อตนเอง รองลงมาความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน และความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติตามลำดับ ดังนั้นคุณธรรมความซื่อสัตย์ที่ปรากฏในวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายถือได้ว่าวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายได้ทำหน้าที่ส่งเสริมปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ ชี้นำสังคมโดยผ่าน พฤติกรรมตัวละครในการนำเสนอเรื่องเล่าหรือวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายนั้นต่อคนในสังคม ทั้งนี้ นักเขียนได้ตระหนักถึงความสำคัญในคุณธรรมความซื่อสัตย์โดยเฉพาะความซื่อสัตย์ต่อตนเองที่ปรากฏในวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายมากที่สุดแสดงให้เห็นว่านักเขียนให้ความสำคัญกับความซื่อสัตย์ต่อตนเองอย่างมากและสะท้อนให้เห็นว่านักเขียนมีความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างมากที่จะพยายามนำเสนอและชี้นำสังคมว่าการพัฒนามนุษย์ให้มีคุณธรรมความซื่อสัตย์นั้นต้องเริ่มต้นจากความซื่อสัตย์ต่อตนเองก่อนจากนั้นจะสะท้อนไปยังความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน และความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติในที่สุด นับได้ว่าเป็นการปลูกฝังคุณธรรมความซื่อสัตย์ที่ได้นำเอาวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายเป็นเครื่องมือในการขัดเกลาจิตใจคนในสังคมให้ถึงพร้อมด้วย

คุณธรรม ความดี และ ความงาม เพื่อพัฒนาคนให้ถึงพร้อมด้วยความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์แบบ และ อาจกล่าวได้ว่าความสัมพันธ์ของวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยาย สังคม และ ผู้ประพันธ์ เป็นสิ่งที่มี ความสัมพันธ์อย่างแนบแน่น ผู้ประพันธ์ถ่ายทอดเรื่องราวผ่านมายังวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยาย ในการนำเสนอเรื่องราวนั้นๆ และการนำเสนอผ่านวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายนี้เองที่เปรียบได้ ดังเรื่องเล่าที่ผ่านการเล่าเรื่อง เพื่อแสดงให้เห็นถึงอำนาจของวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่ไม่ เพียงแต่เป็นเรื่องอ่านเพื่อความสุนทรีย์เท่านั้น แต่วรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายยังสร้างสำนึก และปลูกฝังคุณธรรมความซื่อสัตย์ให้คนในสังคมได้ตระหนักถึงความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ความซื่อสัตย์ ต่อหน้าที่การงาน และความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติในที่สุด

ดังนั้นการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมความซื่อสัตย์ต้องเริ่มต้นจากความซื่อสัตย์ ต่อตนเองก่อนจึงจะสามารถนำไปสู่ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน ความซื่อสัตย์ต่อสังคมและ ประเทศชาติตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอัครวิทย์ เรื่องรอง ที่ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์ แนวพระราชดำริเกี่ยวกับ การพัฒนาประเทศจากพระบรมราโชวาทในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ผลการศึกษา พบว่า แนวพระราชดำริเกี่ยวกับการพัฒนาประเทศในพระบรม ราโชวาทให้ความสำคัญอย่างยิ่งยวดกับ บัณฑิตในฐานะที่เป็นผู้สำเร็จการศึกษาสูง และเป็นที่คาดหวัง จากสังคมว่าจะได้นำความรู้ ความสามารถไปพัฒนา สังคมหรือประเทศชาติ การพัฒนาดังกล่าวมี ลักษณะเป็น กระบวนการโดยเริ่มกระตุ้นเตือนบัณฑิต “จากการ ตระหนักรู้” ให้เห็นคุณค่า และ ความสำคัญ พร้อมทั้งชี้ให้เห็นบทบาทหน้าที่ของตนอันถือว่าเป็นการ “พัฒนาตน” ก่อนไป “พัฒนา สังคม” ดังนั้นคุณค่าของวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่กล่าวมาข้างต้นจะเป็นเครื่องมือในการ ส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ ผ่านพฤติกรรมตัวละคร ซึ่งจะเป็นสิ่งที่สะท้อนภาพ คุณธรรมความซื่อสัตย์ ให้ผู้อ่านเกิดความซึมซับ และตระหนักในคุณค่าต่างๆ อันส่งผลให้เกิดการ พัฒนาจิตใจเบื้องต้นของมนุษย์ในการเสริมสร้างจิตสำนึก ทศนคติ ความเชื่อ เพื่อปลูกฝังคุณธรรมด้าน ความซื่อสัตย์ต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาคนมนุษย์ที่มาจากกรอบทฤษฎีวรรณกรรมซึ่งจะ เห็นได้ว่า ถ้ามนุษย์ได้รับการพัฒนาจิตใจที่สมบูรณ์แบบแห่งความเป็นมนุษย์ผู้ประเสริฐแล้ว มี คุณธรรม จริยธรรม ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง หน้าที่การงาน ความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติ สังคมนั้นก็จะได้ประชากรที่มี คุณภาพที่จะเป็นกำลังขับเคลื่อนสังคมต่อไป และจะทำให้ระบบต่างๆ ในสังคม ธรรมชาติ และเทคโนโลยี ถูกนำมาใช้อย่างเหมาะสมอย่างรู้ คุณค่าและสิ่งนี้จะนำไปสู่การพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน อย่างไรก็ตามการพัฒนาคนให้ถึงพร้อมด้วยความ เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์แบบตามแนวคิดการพัฒนาคนมนุษย์ที่ได้กล่าวมาในข้างต้นนั้นต้องอาศัยเครื่องมือ ทางมนุษยศาสตร์ คือ วรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายในการส่งเสริม ปลูกฝังจิตใจคนให้เข้าถึงความ ดีที่จะเข้าไปพัฒนาจิตใจคนในสังคมให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์แบบ สังคมที่ผ่านมาก่อให้เกิดมลทินขึ้นใน

จิตใจคนในสังคม ทุนนิยมเข้ามาครอบงำทำให้จิตใจคนมีแต่ปัญหา เอาเปรียบ แข่งขัน เห็นแก่ตัวโลก และความสุขในเชิงวัตถุนิยม เข้ามาแทนที่ความสุขใจที่เป็นคุณงามความดี ดังนั้นมนุษยศาสตร์จึงเป็นแนวทางหลักที่จะพัฒนาจิตใจของคนได้ เพราะมนุษยศาสตร์เป็นศาสตร์ที่กล่าวถึงความงามของวัฒนธรรมที่มนุษย์สร้างขึ้นและเมื่อคนได้เสพงานวรรณกรรมเหล่านี้ก็จะเกิดสุนทรียศาสตร์ จริยศาสตร์ เมื่อคนได้รับการพัฒนาให้จิตใจสูงส่งแล้วก็จะเป็นรากฐานที่สำคัญในการที่จะนำไปสู่การพัฒนาสังคมสืบไป ซึ่ง เรียกว่าเป็นการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน

6.1.2 แนวทางการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยาย

จากการศึกษาแนวทางการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยสามารถที่จะสรุปประเด็นต่างๆตามที่เสนอมาย่างต้น ดังรายละเอียด กล่าวคือ การส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมความซื่อสัตย์เพื่อนำไปสู่การพัฒนามนุษย์ให้เป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรมที่ดีงามดังนั้นต้องมีวิธีการที่เหมาะสม รวมถึงเครื่องมือในการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมความซื่อสัตย์ ด้วยเหตุนี้ทำให้การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้เห็นคุณค่าและความสำคัญของการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณธรรมความซื่อสัตย์ โดยพิจารณาถึงคุณค่าของวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่มีผลต่อการสร้างคุณธรรมความซื่อสัตย์ **ความสำคัญและคุณค่าของวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยาย**ที่จะส่งผลต่อความยึดมั่นในคุณธรรมความซื่อสัตย์นั้น สามารถกล่าวได้ว่า **อิทธิพลจากตัวละครที่ปรากฏในวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายในลักษณะภาพตัวแทน การสร้างพฤติกรรมและสถานการณ์ในวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยาย แนวคิดของเรื่อง** วรรณกรรมไทยประเภทนวนิยาย จะกระตุ้นจินตนาการของผู้อ่านให้หวนไหว้และมีการตอบสนองนักเขียนที่ใช้ภาษาได้กระฉ่างชัดจะถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดในส่วนลึกของจิตใจยังผู้อ่านได้อย่างยอดเยี่ยม **ความคิดในวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยาย** ผู้อ่านจะได้พบกระจกเงาสะท้อนภาพประสบการณ์ จะชี้ให้ผู้อ่านเห็นสาเหตุของปัญหาต่าง ๆ และการพยายามค้นหาวิธีที่ดีที่สุดมาแก้ปัญหาเหล่านั้น

นอกจากนี้ วรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายไม่ได้เป็นแค่เรื่องบันเทิงหรือสร้างสนุกสนานเท่านั้น หากวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายคือบทเรียนชีวิตนอกห้องเรียนที่มีคุณค่าลึกซึ้งมาก วรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายสะท้อนชีวิตคนทั้งเรื่องความคิด หลักการดำเนินชีวิตสิ่งเหล่านี้

จะเป็นภาพตัวแทนของคนที่ดีและไม่ดีเปรียบเสมือนคันฉ่อง ประการต่อมาคุณค่าของวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายต้องฉายให้สังคมรับรู้ว่าคุณค่าที่ไม่ดีสุดท้ายจะได้รับผลแห่งการกระทำอย่างไรและคนที่กระทำดีมาตลอดความดีจะเป็นเกราะปกป้องตัวเขาเองและเลือกทางเดินที่ดีต่อไปได้สิ่งเหล่านี้เปรียบดังโคมฉายนั่นเอง วรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายทุกเรื่องจะสอนคุณธรรมการทำดีได้ดีทำชั่วได้ชั่วเสมอ เปรียบเสมือนกับว่าเมล็ดพันธุ์ที่เราหว่านไปเช่นไรก็จะได้รับผลเช่นนั้น สิ่งเหล่านี้คือพลังของวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยาย วรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายบางเรื่องสามารถจุดประกายความคิดความเชื่อความฝันหรือทำให้ผู้อ่านซึมซับและรู้สึกว่าเป็นแบบแผนที่ต้องทำตาม วรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายก่อให้เกิดความประทับใจ ความซาบซึ้งใจและมีอิทธิพลต่อผู้อ่านที่จะเปลี่ยนแปลงความคิด ทศนคติจนสุดท้ายนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมที่เหมาะสมต่อไป เพราะนี่คือคุณค่าของวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่ประกอบด้วยคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์และคุณค่าทางจริยศาสตร์ กล่าวคือคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์เกิดจาก อารมณ์ ความรู้สึกศรัทธา ความรู้สึกประทับใจ ความรู้สึกสะเทือนใจและเศร้าเสียใจ ความรู้สึกหวาดกลัวที่มาจากพฤติกรรมตัวละคร ทำให้ผู้อ่านเกิดจินตนาการโดยส่งผลกระทบต่ออารมณ์และความคิดของผู้อ่านและเกิดอารมณ์คล้อยตามตัวละครตัวนั้นที่แสดงออกว่าเกิดความศรัทธา ความประทับใจ ความสะเทือนใจเศร้าใจ ความหวาดกลัวกับตัวละครแต่ละตัวที่แตกต่างกันไป แสดงให้เห็นว่าคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์มีพลังในการจุดประกายความคิดจนก่อให้เกิดคุณค่าทางจริยศาสตร์ที่ผู้อ่านตระหนักรู้และเกิดการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากพฤติกรรมของตัวละคร

จากคุณค่าและความสำคัญของวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่กล่าวมาอาจกล่าวได้ว่า วรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายจะเป็นเครื่องมือที่สำคัญในการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมความซื่อสัตย์เพราะคุณธรรมความซื่อสัตย์เป็นประเด็นที่น่าสนใจสำหรับคนไทยในยุคปัจจุบัน **ปัจจุบันสถานการณ์คุณธรรมความซื่อสัตย์ในสังคมไทย**ตกต่ำมากคนในสังคมเห็นแก่ตัวมากขึ้น สังคมมุ่งไปที่ความสำเร็จวัตถุนิยมโดยขาดการขัดเกลาทางศีลธรรม ยกย่องคนเก่งมากกว่าคนดี การที่คนในสังคมไทยขาดคุณธรรมความซื่อสัตย์เพราะด้วยระบบสังคมโบราณมาเราต้องเกรงกลัวอำนาจเมื่อไม่มีทางต่อรองก็ต้องพลิกแพลงหรือเอาตัวรอด ดังนั้นจากข้อมูลสนับสนุนของผลการวิจัยทั้งสองเรื่องและการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิตามที่ได้อ้างมาในข้างต้นสามารถที่จะสรุปได้ว่า คุณธรรมความซื่อสัตย์เป็นคุณธรรมที่มีการประพฤติปฏิบัติต่ำที่สุด เป็นวิกฤตของสังคมไทยในเวลานี้ และเป็นคุณธรรมที่ควรปลูกฝังให้กับคนในสังคมมากที่สุดเช่นเดียวกัน เพราะการสร้างเสริมคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จะ

นำไปสู่คุณธรรมด้านอื่นๆที่จะตามมา จากสถานการณ์คุณธรรมความซื่อสัตย์ที่กล่าวมาข้างต้น นำมาสู่การส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมความซื่อสัตย์โดยใช้วรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายเป็นเครื่องมือเพื่อนำไปสู่การพัฒนามนุษย์ให้เป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรมที่งดงาม

ดังนั้นการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมความซื่อสัตย์ผ่านงานวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายเพื่อพัฒนามนุษย์ในสังคมนั้นต้องนำสถาบันการศึกษามาเป็นหน่วยในการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายซึ่งการศึกษาจะเป็นหน่วยสำคัญในการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ผ่านรูปแบบการจัดการศึกษาของไทย 3 รูปแบบ ดังนี้

แนวทางของการศึกษาในระบบโรงเรียนที่มีต่อการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายสรุปได้ ดังนี้

1) การศึกษาขั้นพื้นฐาน มีแนวทางดังนี้

1.1) โรงเรียนควรมีกิจกรรมอ่านเล่มเดียวกันแล้วมาวิจารณ์หนังสือเล่มเดียวกันเป็นกิจกรรมที่ได้ผลดีมากกระตุ้นให้เห็นว่าการอ่านก่อให้เกิดความหลากหลาย ทุกคนก็จะได้แสดงความเห็น โดยลักษณะของกิจกรรมคือ การอ่านหนังสือเล่มเดียวกันใน 1 กลุ่มควรมีสมาชิกประมาณ 7-10 คนแล้วก็ต้องเปลี่ยนเล่มไปเรื่อยๆ หรือถ้ามีหลายกลุ่มก็กลุ่มละ 1 เรื่อง เช่น กลุ่ม 1 เรื่องคำพิพากษา กลุ่ม 2 อาม่าบนคอนโด แล้วพออ่านเสร็จก็มาแลกเปลี่ยนมุมมองกันว่าแต่ละเรื่องได้อะไรบ้าง

1.2) นักเรียน ควรมีส่วนร่วมในการเลือกซื้อหนังสือเองที่เขาต้องการและเอาเข้าห้องสมุดโรงเรียนและจะทำให้เด็กอยากอ่านหนังสือและอยากเข้าห้องสมุดมากขึ้น

1.3) การอ่านหนังสือนอกเวลาไม่ควรมีการสอบแต่ควรที่จะอ่านเพื่อมาวิเคราะห์แลกเปลี่ยนประสบการณ์ในกลุ่มนักเรียนด้วยกันทั้งนี้ต้องมีอาจารย์เป็นผู้ชี้แนะด้วยเพราะการอภิปรายกลุ่มจะก่อให้เกิดความคิดมุมมองที่หลากหลายมากขึ้น

1.4) สถาบันการศึกษาควรมีการส่งเสริมให้เขียนเรื่องสั้น 1-2 หน้าโดยให้เด็กแต่งเรื่องคุณธรรมความซื่อสัตย์ให้เขาสังเกตจากสิ่งที่อยู่รอบตัวในชีวิตประจำวัน 1 เรื่อง เช่น เรื่องการลอกการบ้านก็สามารถนำมาแต่งเรื่องสั้นได้แล้วให้เด็กแสดงความรู้สึกและเสนอทางออกเกี่ยวกับประเด็นความซื่อสัตย์โดยอาจมีการแลกเปลี่ยนอ่าน เขียนแล้วเอามาเสนอให้เพื่อนฟัง หรือนำมาแลกเปลี่ยนกันอ่านในโซเชียลมีเดีย

1.5) เมื่อสอนผู้เรียนให้มีสำนึกในคุณธรรมความซื่อสัตย์แล้วผู้เรียนควรไปสร้างผลงานที่ไปปลูกฝังคุณธรรมความซื่อสัตย์อีกที เช่น ผู้เรียนสามารถเขียนนวนิยายคุณธรรมความซื่อสัตย์เพื่อให้คนอื่นมาอ่านอีกทีคือเป็นการปลูกฝังคุณธรรมความซื่อสัตย์สองชั้นคือทั้งตนเองและผู้อื่นโดยผ่านผลผลิตคือเรื่องสั้น นวนิยายและสิ่งนี้อาจเป็นอาชีพเสริมหรืออาชีพหลักได้ด้วยคือการเป็นนักเขียน

1.6) สถาบันการศึกษาควรมีการเสริมเนื้อหาคุณธรรมความซื่อสัตย์ผ่านนวนิยายเข้าไปในหลักสูตร เช่น หนังสืออ่านนอกเวลา หรือระดับอุดมศึกษาวิชาความเป็นพลเมือง นอกจากนี้ควรมีกิจกรรมในโรงเรียน มหาวิทยาลัย และต้องกระทำอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เช่น สัปดาห์แห่งการอ่าน การประกวดยอตนักอ่าน การจัดชมรมวรรณศิลป์

1.7) การแบ่งกลุ่มนักเรียนแล้วให้อ่านเรื่องสั้นอ่านนวนิยายโดยกำหนดเวลาที่แน่นอนแล้วครูตั้งประเด็นคำถามเช่น ให้อ่านวรรคทองหรือบทสนทนา ประโยคเด็ดที่แสดงให้เห็นถึงคุณธรรมความซื่อสัตย์แล้วเขียนลงในกระดาษไวท์บอร์ดของแต่ละกลุ่มแล้วจากนั้นมารวมอภิปรายเพื่อดูว่าแต่ละกลุ่มใครทำถูกต้องและครบถ้วนและแต่ละกลุ่มมีมุมมองอย่างไร หรือกิจกรรมให้นักเรียนเขียนเรียงความในหัวข้อตัวละครที่ประทับใจเพื่อนำมาพูดคุยกับเพื่อนในห้องเรียน

2) การศึกษาระดับอุดมศึกษา มีแนวทางดังนี้

2.1) อาจารย์ควรมีเทคนิคในการชักจูงหรือการกระตุ้นให้นักศึกษาให้เกิดความสนใจอยากอ่านนวนิยายมากยิ่งขึ้น โดยมีวิธีการคือก่อนเริ่มเข้าสู่การเรียนการสอนอาจารย์จะอ่านหนังสือให้นักศึกษาฟังเป็นการอ่านกลอนหรือข้อความสำคัญหรือวรรคทองในหนังสือนั้นๆให้ฟังก่อนเวลาอ่านก็จะเกิดความเข้าใจ เกิดการกระตุ้นหรือความอยากรู้ในหนังสือเรื่องนั้นๆ ทำให้นักศึกษาอยากไปอ่านต่อ

2.2) การเริ่มต้นการเป็นนักอ่านที่ดีต้องเริ่มต้นจากสิ่งทีอ่านง่ายและสอดคล้องกับชีวิตประจำวันหรือเป็นเรื่องใกล้ตัว

2.3) นักเรียน นักศึกษา ควรมีการรวมกลุ่มการเป็นนักอ่านอย่างเช่น ชมรมวรรณกรรมไทย วรรณศิลป์ และวิธีที่จะทำให้คนมีความสนใจวรรณกรรมไทยมากขึ้นก็คือมีการเชิญนักเขียนภายนอกเข้าร่วมกิจกรรมด้วยและมีการวิพากษ์วรรณกรรมไทยแสดงความคิดเห็นร่วมกัน

2.4) มหาวิทยาลัยควรมีกิจกรรมอ่านเล่มเดียวกันแล้วมาวิจารณ์หนังสือเล่มเดียวกันเป็นกิจกรรมที่ได้ผลดีมากกระตุ้นให้เห็นว่าการอ่านก่อให้เกิดความหลากหลาย ทุกคนก็จะได้แสดงความคิดเห็น โดยลักษณะของกิจกรรมคือ การอ่านหนังสือเล่มเดียวกันใน 1 กลุ่มควรมีสมาชิก

ประมาณ 7-10 คนแล้วก็ต้องเปลี่ยนเล่มไปเรื่อยๆ หรือถ้ามีหลายกลุ่มก็กลุ่มละ 1 เรื่อง เช่น กลุ่ม 1 เรื่องคำพิพากษา กลุ่ม 2 อาม่าบนคอนโด แล้วพออ่านเสร็จก็มาแลกเปลี่ยนมุมมองกันว่าแต่ละเรื่องได้อะไรบ้าง

2.5) สถาบันการศึกษาควรจัดกิจกรรมเสวนานักอ่านแล้วให้มีการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อเป็นการคิดวิเคราะห์ในสิ่งที่อ่านมาได้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ครูต้องเป็นผู้ชี้แนะด้วยว่านวนิยายเรื่องนั้นๆส่งผลอย่างไรต่อชีวิตของเรา

2.6) สถาบันการศึกษาควรมีการเสริมเนื้อหาคุณธรรมความซื่อสัตย์ผ่านนวนิยายเข้าไปในหลักสูตร เช่น หนังสืออ่านนอกเวลา หรือระดับอุดมศึกษามีวิชาความเป็นพลเมือง นอกจากนี้ควรมีกิจกรรมในโรงเรียน มหาวิทยาลัย และต้องกระทำอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เช่น สัปดาห์แห่งการอ่าน การประกวดยอดนักอ่าน การจัดชมรมวรรณศิลป์

แนวทางของการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีต่อการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยาย สรุปได้ดังนี้

1) แนวทางการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายของการศึกษานอกระบบโรงเรียนนั้นรูปแบบของกิจกรรมนโยบายต่างๆ จะมีความคล้ายคลึงกับกิจกรรมของการศึกษาในระบบโรงเรียนเพียงแต่การศึกษานอกระบบโรงเรียนจะยืดหยุ่นมากกว่าและการกำหนดหลักสูตรจะทำได้ง่ายกว่าการศึกษาในระบบโรงเรียนตลอดจนเปิดโอกาสให้คนทุกวัยได้มีโอกาสเข้ามาศึกษา

2) ภาคเอกชนได้มีการเปิดคอร์สอบรมนักเขียนนวนิยายดังเช่นโครงการ อ่านเอาก้าวแรก ของปิยะพร ศักดิ์เกษม ที่ทำให้มีการสร้างนักเขียนรุ่นใหม่ขึ้นมาและนำไปสู่การเป็นนักเขียนมืออาชีพที่จะทำให้งานวรรณกรรมต้นตอมากขึ้นกับกิจกรรมนี้ที่จะทำให้คนสนใจมากขึ้นและอยากมาเป็นนักเขียนเพราะการเป็นนักอ่านที่ดีนั้นจะเป็นพื้นฐานสำคัญในการเป็นนักเขียนมืออาชีพ

แนวทางของการศึกษาตามอรรถาจารย์ที่มีต่อการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยาย สรุปได้ดังนี้

1) ครอบครัว มีแนวทางดังนี้

1.1) การสั่งหรือบังคับว่าต้องอ่านจะไม่ประสบความสำเร็จเลย วิธีหนึ่งที่ดีที่สุดสำหรับครอบครัวที่จะปลูกฝังให้เด็กอ่านหนังสือคือพ่อแม่ต้องอ่านเองอ่านให้เห็นเป็นตัวอย่างตลอดจน

มีส่วนร่วมในการอ่านด้วยคือไม่ใช่อ่านให้ลูกฟังอย่างเดียวแต่ในเด็กที่โตขึ้นมาหน่อยพ่อแม่ควรอ่านไปพร้อมกับลูกแล้วมาพูดคุยกันในเรื่องที่ทำให้อ่านวิพากษ์วิจารณ์เนื้อหาในนิทานจะทำให้เกิดการคิดวิเคราะห์มากขึ้นและพ่อแม่ควรมีการคัดเลือกหนังสือที่ดีที่เหมาะสมกับเด็กเข้ามาเพื่อที่จะให้เด็กสามารถสร้างจินตนาการและเข้าถึงคุณธรรมได้

1.2) สร้างบรรยากาศในการอ่านหรือสนใจเรื่องหนังสือ เช่น การพูดคุยกับคนในบ้านเรื่องเกี่ยวกับหนังสือที่อ่านที่ทำให้ลูกได้อินหรือนำหนังสือมาวางไว้ตามที่ต่างๆในบ้านหรือวางหนังสือไว้บนโต๊ะเด็กก็อาจจะสนใจ หรือการพาไปร้านหนังสือและให้สิทธิเสรีภาพในการเลือกอ่านหนังสือตามความต้องการ

2) สื่อมวลชน สื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีแนวทางดังนี้

2.1) นักเขียนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องควรที่จะใช้พื้นที่ออนไลน์ให้เป็นประโยชน์ นวนิยายต้องมีการปรับตัวในยุคดิจิทัลโดยอาจารย์ทำโครงการ อ่านด้วยกันหนึ่งวันหนึ่งเล่ม อาจารย์จะนำนวนิยายมาลงเฟสบุ๊คตัวเองวันละเล่มทุกวันทำมาแล้วร้อยละกว่าเล่มในแต่ละวันก็จะมี การแสดงความความคิดเห็นในหนังสือเรื่องนั้นๆ มีการวิจารณ์ถึงการเขียนเรื่องนั้นๆ นอกจากนี้คนทุกคนที่มีเพจของตัวเองควรมีหน้าสำหรับการอ่านหนังสือ วรรณกรรมวิจารณ์เอาไว้ด้วยโดยไม่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์

2.2) นวนิยายที่ผลิตเป็นละครก็ควรมีกิจกรรมที่ทำให้ผู้ชมมีส่วนร่วม ให้ตอบคำถามหรือกิจกรรมพบปะคารา ทั้งนี้ผู้จัดละครหรือสื่อมวลชนควรมีการนำเสนอประเด็นความซื่อสัตย์มาเชื่อมโยงเข้ากับกิจกรรมดังกล่าวหรือให้ผู้ชมคิดว่าการจะนำเสนอประเด็นความซื่อสัตย์ไปใช้ใน ชีวิตประจำวันต้องมีการประยุกต์ใช้ในมิติเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา และการเมืองอย่างไร และมีการให้รางวัลกับผู้ที่มีความคิดเห็นได้ดีที่สุด

2.3) การสร้างพื้นที่ทางเว็บเพจที่ให้นักเขียนมารวมตัวกันแล้วนำนวนิยายมาลง แล้วให้คนเข้ามาอ่านฟรี ตั้งเป็นประเด็นในการวิพากษ์วิจารณ์ถึงนวนิยาย ดังเช่นโครงการเว็บไซต์อ่านเอา.co เว็บเพจนี้มีการเชิญนักเขียนนิยายรุ่นเก่า อย่าง กิ่งฉัตร กฤษณา อโศกสินมาร่วมด้วย เว็บไซต์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนางานเขียน นวนิยายมาลงเปิดให้อ่านฟรีและมีการจัดคอร์สอบรมนักเขียนรุ่นใหม่เพื่อให้นักเขียนรุ่นใหม่มีพื้นที่ในการนำงานเขียนของตนมาลงที่เว็บอ่านเอาและได้รับคำตอบแทนด้วย เว็บเพจนี้ต้องการทำให้เป็นต้นแบบเพื่อที่หน่วยงานภาคส่วนอื่นจะนำไปเป็นแบบอย่างที่จะทำให้นวนิยายยังดำรงอยู่ได้ในสังคมยุคดิจิทัล

3) ภาครัฐ มีแนวทางดังนี้

3.1) รัฐต้องสร้างพื้นที่ในการส่งเสริมการอ่านแทนที่เอกชนที่ไม่มีพื้นที่เหลือแล้ว เพราะเอกชนเขาทำตามแนวคิดการตลาดเป็นธุรกิจไปหมด ควรทำสื่อออนไลน์ให้เป็นนิตยสารออนไลน์โดยรัฐเพื่อสร้างพื้นที่ให้นักเขียน รัฐควรสนับสนุนงบประมาณในด้านนี้ด้วยการประกวดหนังสือของกระทรวงศึกษาธิการหรือกิจกรรมของกระทรวงวัฒนธรรม เช่น การคัดสรรยอดนักเขียนยอดนักอ่าน เป็นต้น

3.2) ภาครัฐควรส่งเสริมให้มีรายการประเภทการวิจารณ์นวนิยาย มีการเชิญนักเขียน นักวิชาการที่มีชื่อเสียงมาคุยมาวิจารณ์นวนิยายกัน ดังนั้นรัฐควรจะทำรายการประเภทนี้ให้มากกว่านี้เพราะมีเงินสนับสนุน ถ้าเราส่งเสริมให้มีการตั้งวงสนทนามีการวิเคราะห์วิจารณ์ พลังของนวนิยายมันก็จะไม่ตายและไปเคลื่อนไหวอยู่ในจิตใจของคน

3.3) ภาครัฐควรส่งเสริมการอ่านอย่างต่อเนื่อง ผ่านสื่อที่เข้าถึงง่ายที่สุดในปัจจุบันและยากต่อการปฏิเสธดังนั้นควรส่งเสริมในสื่อที่ไม่ต้องมีค่าบริการและต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง เช่น ผ่านเฟซบุ๊ก ด้วยรูปแบบที่น่าสนใจ และทำให้เป็นกระแสความนิยมให้เกิดขึ้นในสังคม

3.4) ภาครัฐควรกำหนดนโยบายส่งเสริมการอ่านเพื่อให้หน่วยงานต่างๆไปกำหนดกิจกรรมมาหรือมีการสร้างกลุ่มเครือข่ายขึ้นมาเพราะการสร้างเครือข่ายจะทำให้กิจกรรมเกิดความเข้มแข็งและมีพลังมากขึ้นในการขับเคลื่อนการสร้างกระแสการรณรงค์ในเรื่องการอ่านนวนิยายให้กลายเป็นวิถีในชีวิตประจำวันของคนในสังคม

3.5) การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ไม่ได้ขึ้นอยู่กับสถาบันใดสถาบันหนึ่งคือทุกคนต้องช่วยกัน การพัฒนาต้องเริ่มต้นจากตัวเองและทุกภาคส่วนต้องร่วมมือกัน ครอบครัวทำหน้าที่ให้ดีที่สุด สถาบันการศึกษาทำหน้าที่ครู อาจารย์ที่ดี นักเขียนก็ผลักดันวรรณกรรม ภาครัฐทำหน้าที่กำหนดนโยบายอย่างต่อเนื่องและส่งต่อไปยังภาคส่วนต่างๆเพื่อรับนโยบายไปปฏิบัติให้สอดคล้องกัน

ดังนั้นแนวทางการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายมีรูปแบบที่หลากหลายโดยผ่านรูปแบบการจัดการศึกษาทั้ง 3 รูปแบบตามที่กล่าวมาแล้วแต่ในทางปฏิบัติการศึกษาทั้ง 3 รูปแบบมีความสำคัญเท่ากันหมดการนำแนวทางไปสู่การปฏิบัตินั้นไม่ควรเลือกเฉพาะแนวทางใดแนวทางหนึ่งการจะ

ส่งเสริมปลูกฝังคุณธรรมความซื่อสัตย์จากคุณค่าวรรณกรรมไทยนั้นต้องกระทำในทุกแนวทางการศึกษาในระบบโรงเรียน และการศึกษานอกระบบโรงเรียนแม้ว่าจะมีแนวทางที่คล้ายกันแต่การศึกษานอกระบบจะมีความยืดหยุ่นมากกว่าในการจัดการหลักสูตรหรือแนวทางปฏิบัติที่จะนำไปพัฒนาสู่เป้าหมายทุกวัย ส่วนการศึกษาตามอัธยาศัยเป็นสิ่งสำคัญมากเพราะเป็นแนวทางที่อยู่ใกล้ชิดกับคนในสังคมมากที่สุดเป็นวิถีชีวิตของคนในสังคมเริ่มตั้งแต่ ครอบครัวเป็นจุดเริ่มต้นของการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ การส่งเสริมการอ่านที่มีประสิทธิภาพนั้นต้องมาจากแบบอย่างที่ดีของคนในครอบครัวตลอดจนการสร้างบรรยากาศในการส่งเสริมการรักการอ่าน ต่อมาบทบาทของสื่อมวลชนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ก็มีความสำคัญอย่างมากต่อการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมความซื่อสัตย์จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทย เพราะในปัจจุบันสื่อที่ใกล้ตัวผู้คนในสังคมและมีการเข้าถึงมากที่สุดคือสื่อมวลชนและสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ดังนั้นวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายก็ต้องการปรับตัวเพื่อการดำรงอยู่และให้วรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายมีตัวตนอยู่ในสังคมตลอดจนให้สอดคล้องกับสถานการณ์ของสังคมในยุคดิจิทัลที่มีอิทธิพลต่อการสร้างสำนึกต่างๆให้กับคนในสังคมเป็นอย่างมาก ในขณะที่บทบาทของภาครัฐก็นับว่ามีความสำคัญอย่างมากต่อการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายเหมือนกันเพราะภาครัฐจะเป็นผู้กำหนดนโยบาย ส่งเสริมและสนับสนุนในเรื่องงบประมาณ กำลังคนที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมความซื่อสัตย์โดยร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆในสังคม อาทิเช่น สื่อมวลชน เป็นต้น ฉะนั้นการมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ไม่ได้ขึ้นอยู่กับสถาบันใดสถาบันหนึ่งคือทุกคนต้องช่วยกัน การพัฒนาต้องเริ่มต้นจากตัวเอง และทุกภาคส่วนต้องร่วมมือกัน ครอบครัวทำหน้าที่ให้ดีที่สุด สถาบันการศึกษาทำหน้าที่ครู อาจารย์ที่ดี นักเขียนก็ผลักดันวรรณกรรม ภาครัฐทำหน้าที่กำหนดนโยบายอย่างต่อเนื่องและส่งต่อไปยังภาคส่วนต่างๆเพื่อรับนโยบายไปปฏิบัติให้สอดคล้องกัน สุดท้ายแล้วผลที่จะได้รับคือคนในสังคมได้รับการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากคุณค่าของวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายเกิดการตระหนักรู้ การปรับเปลี่ยนทัศนคติ และนำไปสู่การเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมให้เกิดความเหมาะสมถูกต้องตามทำนองคลองธรรมอันจะนำไปสู่การเป็นพลเมืองที่มีประสิทธิภาพของสังคมสืบไป

6.2 อภิปรายผล

จากการศึกษาเรื่องการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ : การวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยมีประเด็นการศึกษาที่น่าสนใจในการนำมาอภิปรายผล ดังนี้

6.2.1 คุณค่าของวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายต่อการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมความซื่อสัตย์

นับตั้งแต่การพัฒนาประเทศด้วยกระบวนการทัศนคติความทันสมัยในปี พ.ศ.2504 เป็นต้นมา จนถึงปัจจุบันเป็นที่ประจักษ์แล้วว่าประเทศมุ่งสร้างความสำเร็จเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นหลัก และมีดัชนีชี้วัดเป็นความร่ำรวยของประเทศ ทิศทางของการพัฒนานั้นก็ได้เป็นไปอย่างยั่งยืนและครอบคลุมทั้งด้านคนและวัตถุ เพราะการพัฒนาประเทศโดยมุ่งความสำเร็จทางเศรษฐกิจและความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่เน้นเรื่องวัตถุอย่างรวดเร็ว โดยขาดความสมดุลกับการพัฒนาทางด้านจิตใจของคนให้มีคุณธรรมจริยธรรมและค่านิยมที่ดี ได้ก่อให้เกิดปัญหาที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของคนในประเทศจำนวนมาก ผลของการพัฒนาเหล่านี้ จึงเป็นที่มาของปัญหาสังคมปัจจุบันที่จะทวีความรุนแรงขึ้นเป็นลำดับ โดยเฉพาะกลุ่มเด็กและเยาวชน ซึ่งเป็นอนาคตของประเทศชาติกำลังประสบปัญหาสังคมหลายด้านที่รุมล้อมคุกคามเด็กเยาวชน นักเรียน นักศึกษา ทำให้หลงผิดและมีพฤติกรรมที่เบี่ยงเบน ขาดระเบียบวินัย ละทิ้งค่านิยมความเป็นไทย และขาดคุณธรรม เป็นปัญหาสังคมที่ควรแก้ไขเป็นการเร่งด่วน

การส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมความซื่อสัตย์ เป็นประเด็นที่น่าสนใจสำหรับคนไทยในยุคปัจจุบัน จากรายงานการวิจัยเรื่องรูปแบบการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ ของกรมการศาสนา ในเรื่องสภาพปัญหาคุณธรรมในสังคมไทยที่เป็นอยู่ พบว่า คุณธรรมในสังคมไทยที่มีการประพฤติปฏิบัติอยู่ในระดับต่ำสุด 7 ลำดับ คือ ความเสียสละ ความซื่อสัตย์ ความข่มใจ ความอดทน ความขยันหมั่นเพียร ความรับผิดชอบ ความมีวินัย ความพอเพียง การมีสติ สัมปชัญญะ ตามลำดับ เมื่อจำแนกเป็นรายกลุ่มทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคเยาวชนและภาคประชาชนพบว่าคุณธรรมที่พึงประสงค์ อันดับแรก คือ ความซื่อสัตย์ และรายงานการวิจัยเรื่องการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงคุณธรรมจริยธรรมของคนไทย ของนางลักษณ์ วิรัชชัย และรุ่งนภา ตั้งจิตตเจริญกุล พบว่า คุณธรรมจริยธรรม 5 อันดับแรกที่ควรมีในทุกกลุ่มวิชาชีพ/อาชีพประกอบด้วย 1) ความซื่อสัตย์ 2) ความรับผิดชอบ 3) ความมีสติสัมปชัญญะ 4) ความขยันหมั่นเพียร 5) ความมีวินัย ผลจากรายงานการวิจัย

ทั้งสองเรื่องกล่าวตรงกัน นั่นคือ คุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ เป็นคุณธรรมที่ควรปลูกฝังให้กับคนในสังคมมากที่สุดดังนั้นผลการวิจัยทั้งสองเรื่องที่ได้กล่าวมาในข้างต้นสามารถที่จะสรุปได้ว่า คุณธรรมความซื่อสัตย์ เป็นคุณธรรมที่มีการประพฤติปฏิบัติต่ำที่สุด เป็นวิกฤตของสังคมไทยในเวลานี้ และเป็นคุณธรรมที่ควรปลูกฝังให้กับคนในสังคมมากที่สุดเช่นเดียวกัน เพราะการสร้างเสริมคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จะนำไปสู่คุณธรรมด้านอื่นๆที่จะตามมา

ฉะนั้น ในการสร้างจิตสำนึกเพื่อพัฒนาคุณธรรมความซื่อสัตย์ ให้บรรลุเป้าหมายกับคนในสังคมต้องมีวิธีการที่เหมาะสม รวมถึงเครื่องมือในการสร้างจิตสำนึกเพื่อพัฒนาคุณธรรมความซื่อสัตย์ ด้วยเหตุนี้ทำให้การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ผู้วิจัยได้เห็นคุณค่าและความสำคัญของวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายต่อการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมความซื่อสัตย์ เนื่องจากว่าวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายนั้นจะเป็นจุดเริ่มต้นของการสร้างบทประพันธ์ที่มีคุณค่าต่อสังคม และวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายยังสามารถที่จะนำมาสู่การผลิตซ้ำในรูปแบบของ ละครทีวี ละครเวที ภาพยนตร์ หนังสืออ่านนอกเวลา เป็นต้น นับว่าวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายสามารถใช้ช่องทางในการนำเสนอผ่านสื่อในรูปแบบต่างๆและมีอิทธิพลต่อผู้รับสารในการรับรู้และปรับเปลี่ยนทัศนคติมาสู่การปฏิบัติ ในปัจจุบันวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่มีคุณค่าด้านคุณธรรมความซื่อสัตย์และนำมาผลิตซ้ำนั้นมีน้อยมาก ส่วนใหญ่จะเป็นวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายแนวฆ่ากัน ความรักหนุ่มสาว การผจญภัย ด้วยเหตุนี้การส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายนับว่าเป็นเรื่องที่สำคัญยิ่งต่อสังคมไทยในปัจจุบันเพราะทุกวันนี้คุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ของสังคมไทยได้ลดคุณค่าไปจากสังคมไทย ตามสภาพปัญหาสังคมที่ได้กล่าวมาในข้างต้น ทำให้สามารถอธิบายได้ว่าจุดมุ่งหมายของการวิจัยในครั้งนี้เพื่อแสวงหาแนวทางในการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยาย

วรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายมีบทบาทสำคัญโดยก่อให้เกิดปฏิสัมพันธ์ทางจิตใจของสังคม ผ่านประสบการณ์ ทัศนคติที่มาจากการศึกษาและให้ความหมายของบุคคล แพร่กระจายไปยังบุคคลในสังคม ก่อเกิดเป็นพฤติกรรมที่แสดงออกร่วมกันของสังคมได้ในที่สุด ดังนั้น วรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายจึงมีความเหมาะสมที่จะใช้เป็นเครื่องมือในการขัดเกลาจิตใจของคนในสังคมให้เกิดความยึดมั่นในคุณธรรมความซื่อสัตย์ ซึ่งรวมถึงการพัฒนาความคิดคนไทยให้ตระหนักถึงการรักษาปกป้องดูแลและพัฒนาส่งเสริมความเป็นชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ ภาษา จารีต ขนบประเพณี วัฒนธรรม เอกลักษณ์ของกลุ่มชน เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมเป็นหลัก รู้จักใช้สิทธิและกระทำตามหน้าที่ของตน การอยู่ร่วมกันแบบประชาธิปไตยและการรู้จักสามัคคี โดยเริ่มจากการเสริมสร้างความ

สำนึกคือ การสร้างความรู้และประสบการณ์ของบุคคลเพื่อให้เกิดความสำนึกในทางนามธรรม และเปลี่ยนแปลงไปเป็นการประพฤติปฏิบัติตนเพื่อแสดงออกถึงคุณธรรมในเชิงรูปธรรม

ความสำคัญและคุณค่าของวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่จะส่งผลต่อความยึดมั่นในคุณธรรมความซื่อสัตย์นั้น สามารถกล่าวได้ว่า**อิทธิพลจากตัวละครที่ปรากฏในวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายในลักษณะภาพตัวแทน การสร้างพฤติกรรมและสถานการณ์ในวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยาย แนวคิดของเรื่อง** วรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายจะกระตุ้นจินตนาการของผู้อ่านให้หัวเราะและมีการตอบสนองนักเขียนที่ใช้ภาษาได้กระฉ่างชัดจะถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิดในส่วนลึกของจิตใจมาอย่างผู้อ่านได้อย่างยอดเยี่ยม ความงดงามของภาษาของกวีหรือนักเขียน จะมีผลกระทบต่ออารมณ์และความคิดของผู้อ่านให้ไหวสะเทือน ความหมายที่ลึกซึ้งของกวี ความผสมกลมกลืนของการใช้สัญลักษณ์และการวาดมโนภาพล้วนแต่มีส่วนช่วยจรโลงใจผู้อ่านได้เป็นอย่างดี **ท่วงทำนองเขียนในวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยาย** ซึ่งทำให้ผู้อ่านรู้จักลักษณะเฉพาะของกวีหรือนักเขียน แต่ละคนนั้นจะทำให้ผู้อ่านเกิดความสนุกตื่นเต้นไปกับบุคลิกลักษณะของกวีหรือนักเขียนซึ่งไม่ซ้ำแบบกัน **ความคิดในวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยาย** ผู้อ่านจะได้พบกระเจิงเงาสะท้อนภาพประสบการณ์ จะชี้ให้ผู้อ่านเห็นสาเหตุของปัญหาต่าง ๆ และการพยายามค้นหาวิธีที่ดีที่สุดมาแก้ปัญหาเหล่านั้น ดังเช่นงานวิจัยของนิษฐา จันทปัญญาศิลป์ (2541)ศึกษาเรื่องพฤติกรรมจริยธรรมของตัวละครเอกชาวจีนในนวนิยายไทย ได้ศึกษาถึงรูปแบบการดำเนินชีวิตที่จะนำมาใช้เป็นแบบอย่างที่ดีของคนสมัยใหม่ โดยการสำรวจและวิเคราะห์เนื้อหาด้านพฤติกรรมจริยธรรมของตัวละครเอกชาวจีนซึ่งสะท้อนอยู่ในนวนิยายเรื่องชาวจีนในเมืองไทย ได้แก่ ต้นสว่างอุ ในจดหมายจากเมืองไทย, กัง ในอยู่กับกัง, แป๊ะกิม ในกตัญญูพิศवास, ทิฉื่อ ในไผ่ต้องลม, เฝิง เทียนชื่อ ในกระท่อมไม้ไผ่ และเหลียง สือพานิชย์ ในลอดลายมังกร รวมทั้งศึกษาทัศนคติของผู้เขียนเกี่ยวกับชาวจีนและหลักจริยธรรมของชาวจีน จากการศึกษาพบว่าจริยธรรมที่เป็นแกนนำความประพฤติของตัวละคร ในอันดับสูงสุด ได้แก่ ความซื่อสัตย์สุจริต ความเมตตากรุณา และความกตัญญูตเวที ตามลำดับ

นอกจากนี้คุณค่าของวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายรวมถึงคุณค่าทางอารมณ์ แรงบันดาลใจที่เกิดขึ้นจากผู้ประพันธ์แล้วถ่ายทอดมายังผู้อ่าน ซึ่งผู้อ่านจะตีความวรรณกรรมนั้น ๆ ออกมาซึ่งอาจจะตรงหรือคล้ายกับผู้ประพันธ์ก็ได้ เช่น อารมณ์โศก อารมณ์รัก อารมณ์โกรธ เคียดแค้น เป็นต้น คุณค่าทางปัญญาวรรณกรรมไทยแทบทุกเรื่องผู้อ่านจะได้รับความคิด ความรู้เพิ่มขึ้นไม่มากก็น้อย มีผลให้สติปัญญาแตกฉานทั้งทางด้านวิชาการ ความรู้รอบตัว ความรู้เท่าทันคน ความเห็นอกเห็นใจต่อเพื่อนมนุษย์ด้วยกัน เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นกับตัวละครในเรื่องให้ข้อคิดต่อผู้อ่านขยายทัศนคติให้กว้างขึ้น บางครั้งก็ทำให้ทัศนคติที่เคยผิดพลาดกลับกลายเป็นถูกต้อง คุณค่าทางศีลธรรม คุณค่าทาง

วัฒนธรรม วรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายทำหน้าที่ผู้สืบทอดวัฒนธรรมของชาติจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง ในวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายมักจะบ่งบอกคติของคนในชาติไว้ คุณค่าทางประวัติศาสตร์ที่รับรู้ถึงความเป็นมาาร่วมกันของคนในชาติคุณค่าทางจินตนาการ เป็นการสร้างความรู้สึกนึกคิดที่ลึกซึ้ง

การศึกษาครั้งนี้เป็นการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายทั้ง 51 เรื่องผ่าน พฤติกรรมตัวละคร โดยจะดำเนินการภายใต้ทฤษฎีคุณค่า(Axiology) ซึ่งประกอบด้วยคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์ จริยศาสตร์ เพื่อวิเคราะห์ว่าวรรณกรรมได้ก่อให้เกิดคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์อย่างไร อีกทั้งก่อให้เกิดผลทางด้านพฤติกรรมการแสดงออกทางจริยศาสตร์อย่างไร อาจกล่าวได้ว่าคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์และคุณค่าทางจริยศาสตร์ วิเคราะห์จาก พฤติกรรมตัวละคร สามารถอธิบายได้ว่าวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายมีอำนาจต่อการปลูกฝังคุณธรรมความซื่อสัตย์โดยทำให้ผู้อ่านคล้อยตาม เกิดการตระหนักรู้ และสร้างจิตสำนึกที่ดีต่อสังคม กล่าวคือ วรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายมีคุณลักษณะเป็นงานเขียนที่ถ่ายทอดแนวคิด ความรู้สึก สร้างจินตนาการ ให้อารมณ์ ให้ความรู้และความเพลิดเพลิน จากการประกอบสร้างทางอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด โลกทัศน์ ผ่านบริบททางสังคม โดยผู้ประพันธ์ทำหน้าที่ถ่ายทอดวรรณกรรมผ่านตัวหนังสือ เรียงร้อยถ้อยคำเป็นภาษาศิลปะที่มีคุณค่าไปยังผู้อ่านให้เกิดความซาบซึ้งในสุนทรียศาสตร์ และ จริยศาสตร์กล่าวคือ คุณค่าทั้งด้านสุนทรียศาสตร์ ความเพลิดเพลินในการอ่าน เป็นคุณค่าทางอารมณ์ และด้านจริยศาสตร์ คุณธรรมความซื่อสัตย์ในวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยาย เป็นคุณค่าทางปัญญา โดยคุณค่าดังกล่าวสะท้อนผ่านจากองค์ประกอบของวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายคือ พฤติกรรมตัวละครที่แสดงถึงคุณธรรมความซื่อสัตย์

จากการศึกษาพบว่าคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์เกิดจาก อารมณ์ ความรู้สึกศรัทธา ความรู้สึกประทับใจ ความรู้สึกสะท้อนใจและเศร้าเสียใจ ความรู้สึกหวาดกลัว ที่มาจากพฤติกรรมตัวละคร ทำให้ผู้อ่านเกิดจินตนาการโดยส่งผลกระทบต่ออารมณ์และความคิดของผู้อ่านและเกิดอารมณ์คล้อยตามตัวละครตัวนั้นที่แสดงออกว่าเกิดความศรัทธา ความประทับใจ ความสะท้อนใจเศร้าใจ ความหวาดกลัวกับตัวละครแต่ละตัวที่แตกต่างกันไป แสดงให้เห็นว่าคุณค่าทางสุนทรียศาสตร์มีพลังในการจุดประกายความคิดจนก่อให้เกิดคุณค่าทาง จริยศาสตร์ที่ผู้อ่านตระหนักรู้และเกิดการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากพฤติกรรมของตัวละครทั้งพฤติกรรมในเชิงบวกที่ควรนำไปเป็นแบบอย่างที่ดีและพฤติกรรมเชิงลบที่ไม่ควรนำไปเป็นแบบอย่าง และผลกระทบที่เกิดขึ้นกับพฤติกรรมเหล่านั้น หากตัวละครนั้นยึดมั่นในคุณธรรมความซื่อสัตย์ต่อตนเอง หน้าที่การงาน สังคมและ

ประเทศชาติแล้วก็จะได้รับผลด้านบวกกับตนเอง แต่หากตัวละครนั้นไม่ยึดมั่นในคุณธรรมความซื่อสัตย์ต่อตนเอง หน้าที่การงาน สังคมและประเทศชาติแล้ว ตัวละครนั้นก็จะได้รับผลกระทบที่ได้กระทำลงไป ทำให้ผู้อ่านเข้าใจพฤติกรรมตัวละครมากขึ้นและรับรู้ถึงความคิด ทศนคติของตัวละครจนเกิดการตระหนักรู้ในคุณค่าทางจริยศาสตร์ คุณธรรม จริยธรรมที่แฝงอยู่กับตัวละครตัว นั้นจนนำไปสู่การปลูกฝังคุณธรรมความซื่อสัตย์ในที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอัญชลี ภูมกา (2553) เรื่อง **พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวและพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว : วรรณคดีกับการสร้างชาติ** จากการศึกษาพบว่า พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวและพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงนำวรรณคดีมาใช้เป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างชาติ เนื่องจากทรงพิจารณาเห็นคุณค่าของวรรณคดีในฐานะผลงานศิลปะการแต่งหนังสือ ที่มีความงดงามทางภาษา คือมีการใช้ภาษาที่สละสลวยงดงาม สามารถสร้างภาพและอารมณ์สะเทือนใจ ทำให้ผู้อ่านเกิดอารมณ์และความรู้สึกร่วมไปด้วย ผลงานพระราชนิพนธ์ร้อยแก้วและร้อยกรองประเภทต่างๆทั้งนี้การใช้วรรณคดีเพื่อเสนอสาระสำคัญเกี่ยวกับความเป็นชาติทั้งหมดคือการเสริมสร้าง “ความรู้” และ “ปัญญา” ให้แก่ประชาชนเพื่อนำมาปรับใช้เป็นแนวทางในการดำเนินชีวิตในยุคชาติสมัยใหม่ได้อย่างเหมาะสม โดยความรู้และปัญญาที่ประชาชนได้รับถ่ายทอดผ่านบทพระราชนิพนธ์เป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ชาติมีความเจริญและมั่นคง นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับงานวิจัยของดวงกมล บางขวด (2554) ที่ได้ศึกษาเรื่อง การถ่ายทอดบทเพลงไทยสากลประเภทเพลงปลุกใจเพื่อเสริมสร้างสำนึกความรักชาติ ผลการวิจัยพบว่า บทเพลงไทยสากลประเภทเพลงปลุกใจระหว่าง พ.ศ. 2453 – 2554 มีเนื้อหาสาระที่เกิดจากการเชื่อมโยงเกี่ยวพันของพลาณภาพแห่งความศรัทธาเชื่อมั่นใน “กษัตริยานุภาพ” และความซาบซึ้งชื่นชมใน “สุนทรียานุภาพ” อันประกอบด้วยอาณภาพที่เกิดจากคุณค่า อาณภาพที่เกิดจากบทบาทหน้าที่ อาณภาพที่เกิดจากการสร้างความสัมพันธ์และอาณภาพในการพัฒนา ซึ่งก่อปรด้วยคุณค่าทางวรรณศิลป์และดุริยางคศิลป์ที่ได้ปรับเปลี่ยนไปตามรสนิยมของผู้ฟังและสัมพันธ์กับบริบททางการเมืองการปกครอง เศรษฐกิจ สังคมและวิกฤตการณ์ต่างๆในแต่ละช่วงเวลา พลาณภาพที่เกิดขึ้นมีบทบาทหน้าที่เพื่อเสริมสร้างให้เกิดการพัฒนา การตระหนักรู้ และการกระทำของบุคคล ชุมชนและสังคมในการแสดงออกถึงความรักชาติ นั่นคือความสามัคคีและการเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตน

จากงานวิจัยของ อัญชลี และ ดวงกมล พบว่า เป็นการนำผลงานทางมนุษยศาสตร์มาวิเคราะห์คุณค่าที่มีต่อการพัฒนามนุษย์เหมือนกัน กล่าวคือ ในงานวิจัยที่กล่าวมาแสดงให้เห็นถึงคุณค่าของวรรณคดี และบทเพลง ซึ่งมีคุณค่าทั้งทางสุนทรียศาสตร์เป็นความเพลิดเพลินที่ได้จากวรรณคดี บทเพลง ความไพเราะของบทเพลง คุณค่าทางอารมณ์ เศร้า เสียใจ ดีใจ โกรธ ฯลฯ ที่เกิดกับการอ่านวรรณคดี และคุณค่าทางจริยศาสตร์ ที่ได้จากวรรณคดี และบทเพลง ที่ก่อให้เกิดคุณค่าทางปัญญา คุณค่าทางศีลธรรม กล่าวคือ วรรณคดีกับการสร้างสำนึกความรักชาติและปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ให้กับคนในสังคม **บทเพลงไทยสากลประเภทเพลงปลุกใจเพื่อเสริมสร้างสำนึกความรักชาติ**

จากการวิเคราะห์วรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายทั้ง 51 เรื่อง พบว่าคุณค่าทางจริยศาสตร์ในคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ในวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายปรากฏให้เห็นถึงคุณธรรมความซื่อสัตย์ต่อตนเอง หน้าที่การงาน สังคมและประเทศชาติ ดังนี้

ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง แบ่งได้ดังนี้

- 1 การรักษาคำพูด การคิด การกระทำ จำนวน 32 เรื่อง
- 2 การรักษาคำมั่นสัญญา จำนวน 12 เรื่อง
- 3 กระทำในสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย จำนวน 9 เรื่อง
- 4 การไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ไม่เบียดเบียน ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ไม่โยนความผิดให้ผู้อื่น จำนวน 41เรื่อง

ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน แบ่งได้ดังนี้

- 1 การกระทำในสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมายตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ของตนที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ จำนวน 18 เรื่อง
2. การไม่เล่นพรรคเล่นพวก ไม่ใช้ระบบอุปถัมภ์เพื่อเป็นช่องทางทำการทุจริตคิดมิชอบเพื่อประโยชน์ส่วนตนไม่เกรงกลัวอำนาจหรืออิทธิพลใดๆและยึดมั่นในความถูกต้อง จำนวน 11 เรื่อง
- 3 การทำงานด้วยความโปร่งใส สามารถตรวจสอบการทำงานได้ จำนวน 2 เรื่อง

ความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติ แบ่งได้ดังนี้

- 1 การเป็นผู้ที่รักษาคำมั่นสัญญาไม่คิดประทุษร้ายต่อสังคมประเทศชาติมีความจงรักภักดีต่อ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมของสังคมและประเทศชาติ จำนวน 12 เรื่อง
- 2.การเคารพกฎหมายบ้านเมืองและสำนึกว่าตนเป็นพลเมืองของประเทศโดยไม่วางเฉยกับปัญหาที่เกิดขึ้น 4 เรื่อง

จากข้อมูลข้างต้นพบว่าคุณธรรมความซื่อสัตย์ที่ปรากฏในวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายมากที่สุดคือความซื่อสัตย์ต่อตนเอง รองลงมาความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน และความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติตามลำดับ ดังนั้นคุณธรรมความซื่อสัตย์ที่ปรากฏในวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายถือได้ว่าวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายได้ทำหน้าที่ส่งเสริมปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ ชี้นำสังคม โดยผ่านองค์ประกอบของ พฤติกรรมตัวละคร และผ่านมุมมองการถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึก แนวคิดต่างๆ ของนักเขียนหรือผู้ประพันธ์ที่ต้องมีพลังอำนาจในการนำเสนอเรื่องเล่าหรือวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายนั้นต่อคนในสังคม ซึ่งการศึกษาครั้งนี้ได้นำทฤษฎีเรื่องเล่ามาเป็นองค์ประกอบในการศึกษาด้วย กล่าวคือ เรื่องเล่าและการเล่าเรื่อง มีความสำคัญของมนุษย์อย่างยิ่งเพราะสิ่งเหล่านี้ทำหน้าที่พื้นฐานสำหรับการรวมตัวเป็นสังคมของมนุษย์ กล่าวคือ ทำหน้าที่ต่อยอดอุดมการณ์เดิมๆให้มั่นคง เรื่องเล่าในสังคมโบราณมักพบเรื่องของศาสนา พิธีกรรม ผู้สืบทอดศาสนา จะนำเรื่องต่างๆมาเล่าให้ฟัง เช่น ชาดกต่างๆ ฉะนั้นหน้าที่ของเรื่องเล่าเหล่านี้ก็เพื่อกระตุ้นให้สมาชิกยึดมั่นศรัทธากับคำสอนของศาสนา ทำหน้าที่สร้างสมานฉันท์ ความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน เช่นเดียวกับการวิเคราะห์คุณค่าของวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่แสดงออกซึ่งคุณธรรมความซื่อสัตย์ โดยวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายนับว่าเป็นเรื่องเล่าประเภทหนึ่งที่ทำหน้าที่สร้างเสริมคุณธรรมความซื่อสัตย์ ชี้นำสังคม สร้างความสมานฉันท์ในสังคมโดยผ่านพฤติกรรมตัวละคร และผ่านมุมมองการถ่ายทอดอารมณ์ ความรู้สึก แนวคิดต่างๆ ของผู้เล่าเรื่องนั่นคือกวีหรือผู้ประพันธ์ที่ต้องมีพลังอำนาจในการนำเสนอเรื่องเล่าหรือวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายนั้นต่อคนในสังคม เฉกเช่นการต่อสู้ของกวีนิพนธ์ที่พยายามสร้างพลังอำนาจของตนเพื่อชี้นำสังคมไปในทางที่ถูกต้องและต่อต้านอำนาจมืดของผู้นำประเทศในยุคนั้นที่ทุจริตคอร์รัปชันบ้านเมือง นับได้ว่าเป็นบทบาทของความเป็นมนุษยศาสตร์ที่ได้นำเอาวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายเป็นเครื่องมือในการขัดเกลาจิตใจคนในสังคมให้ถึงพร้อมด้วยคุณธรรม ความดี และความงาม เพื่อพัฒนาคนให้ถึงพร้อมด้วยความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์แบบ

นอกจากนี้นักเขียนได้ตระหนักถึงความสำคัญในคุณธรรมความซื่อสัตย์โดยเฉพาะความซื่อสัตย์ต่อตนเองที่ปรากฏในวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายมากที่สุดแสดงให้เห็นว่านักเขียนให้ความสำคัญกับความซื่อสัตย์ต่อตนเองอย่างมากและสะท้อนให้เห็นว่านักเขียนมีความรับผิดชอบต่อสังคมอย่างมากที่จะพยายามนำเสนอและชี้นำสังคมว่าการพัฒนามนุษย์ให้มีคุณธรรมความซื่อสัตย์นั้นต้องเริ่มต้นจากความซื่อสัตย์ต่อตนเองก่อนจากนั้นจะสะท้อนไปยังความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงานและความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติในที่สุด นับได้ว่าเป็นการปลูกฝังคุณธรรมความซื่อสัตย์ที่ได้นำเอาวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายเป็นเครื่องมือในการขัดเกลาจิตใจคนในสังคมให้ถึงพร้อมด้วยคุณธรรม ความดี และความงาม เพื่อพัฒนาคนให้ถึงพร้อมด้วยความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์แบบ และ

อาจกล่าวได้ว่าความสัมพันธ์ของวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยาย สังคม และ ผู้ประพันธ์ เป็นสิ่งที่มี ความสัมพันธ์อย่างแนบแน่น ผู้ประพันธ์ถ่ายทอดเรื่องราวของสังคมสะท้อนผ่านมายังวรรณกรรมไทย ประเภทนวนิยายในการนำเสนอเรื่องราวต่างๆ และการนำเสนอผ่านวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยาย นี้เองที่เปรียบได้ดังเรื่องเล่าที่ผ่านการเล่าเรื่อง เพื่อแสดงให้เห็นถึงอำนาจของวรรณกรรมไทยประเภท นวนิยายที่ไม่เพียงแต่เป็นเรื่องอ่านเพื่อความสุนทรีย์เท่านั้น แต่วรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายยัง สร้างสำนึกและปลูกฝังคุณธรรมความซื่อสัตย์ให้คนในสังคมได้ตระหนักถึงความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน และความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติในที่สุด

ดังนั้นการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมความซื่อสัตย์ต้องเริ่มต้นจากความซื่อสัตย์ต่อ ตนเองก่อนจึงจะสามารถนำไปสู่ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน ความซื่อสัตย์ต่อสังคมและ ประเทศชาติตามลำดับเพราะผู้ที่มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองนั้นจะเป็นพื้นฐานที่สำคัญในการพัฒนาตน เพราะการพัฒนาตนเองให้เป็นผู้มีคุณธรรมจริยธรรมประการแรกจะต้องเป็นผู้มีความซื่อสัตย์ต่อตน ก่อนเพราะเปรียบเสมือนการเคารพตนเองมีวินัยกับตนเองดังนั้นหากคนในสังคมเกิดสำนึกที่ดีที่มี ความรับผิดชอบต่อตนเองมีความซื่อสัตย์ต่อตนเองแล้วสิ่งเหล่านี้จะเป็นคุณธรรมพื้นฐานที่จะนำไปสู่ ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงานและความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติต่อไป

จากการวิเคราะห์คุณค่าจริยศาสตร์ในวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายแต่ละเรื่องได้ แสดงให้เห็นถึงการกระทำของตัวละครในคุณลักษณะข้างต้นของผู้มีความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ความ ซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน และความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติและผู้ที่ขาดความซื่อสัตย์จะทำ ให้ตัวละครได้รับผลแห่งการกระทำที่ได้กระทำลงไป ทั้งพฤติกรรมในเชิงบวกและพฤติกรรมในเชิงลบ ที่แสดงให้เห็นว่าการมีคุณธรรมความซื่อสัตย์ทั้งสามด้าน ก่อให้เกิดผลดีกับตัวละครในความ เจริญรุ่งเรืองของหน้าที่การงาน และการประสบความสำเร็จในการดำเนินชีวิต และการขาดคุณธรรม ความซื่อสัตย์ทั้งสามด้าน ก่อให้เกิดผลเสียกับตัวละครเช่นกัน ในการประสบกับความล้มเหลวในการ ดำเนินชีวิต ผลกระทบต่อชีวิตครอบครัว และหน้าที่การงาน ตลอดจนการขาดการยอมรับจากคนรอบ ข้าง สิ่งเหล่านี้แสดงให้เห็นถึงคุณค่าด้านจริยศาสตร์ในคุณธรรมความซื่อสัตย์ที่ผู้อ่านจะได้รับจากการ อ่านวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายเพราะพฤติกรรมตัวละครที่ปรากฏในวรรณกรรมไทยประเภทน วนิยายนั้นก็สะท้อนภาพสังคมอันแท้จริงที่เราสามารถสัมผัสและรับรู้ได้ในชีวิตประจำวันอันจะส่งผลให้ เกิดการรับรู้ ความเข้าใจตลอดจนเกิดการปลูกฝังสำนึกที่ดีงามในคุณธรรมความซื่อสัตย์ และนำ แบบอย่างที่ดีของตัวละครไปปฏิบัติในขณะที่แบบอย่างที่ไม่ดีของตัวละครก็เปรียบเสมือนข้อเตือนใจ ไม่ให้กระทำในสิ่งเหล่านั้น จะเห็นได้ว่าผู้ที่มีความซื่อสัตย์ในด้านความซื่อสัตย์ต่อสังคมและ ประเทศชาตินั้นจะเป็นคุณธรรมประการหนึ่งที่ดีได้ว่าเป็นขั้นสูงสุดที่แสดงออกถึงการเป็นพลเมือง

ของสังคมที่สมบูรณ์แบบที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมและประเทศชาติที่ตนเองดำรงอยู่ ความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาตินั้นเป็นคุณธรรมที่มาจากพื้นฐานของผู้มีความซื่อสัตย์ต่อตนเองและความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน เพราะการมีความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาตินั้นสะท้อนให้เห็นว่าบุคคลผู้นั้นมีความรับผิดชอบต่อส่วนรวมและทำหน้าที่ของความเป็นพลเมืองอย่างดีที่สุดซึ่งหากคนในสังคมเกิดสำนึกที่ดีที่มีความรับผิดชอบต่อส่วนรวมในขณะนี้แล้วสังคมก็จะมีระเบียบวินัยทุกคนรู้จักหน้าที่ความรับผิดชอบของตนเองและพร้อมที่จะทำประโยชน์เพื่อส่วนรวมเพื่อชาติบ้านเมืองตลอดจนเคารพและเทิดทูนสถาบันหลักของสังคมคือ ชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์อันจะส่งผลต่อการพัฒนาสังคมให้เกิดความยั่งยืนสืบไป

ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของอัครวิทย์ เรืองรอง ที่ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์แนวพระราชดำริเกี่ยวกับ การพัฒนาประเทศจากพระบรมราโชวาทในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช ผลการศึกษา พบว่า แนวพระราชดำริเกี่ยวกับการพัฒนาประเทศในพระบรมราโชวาทให้ความสำคัญอย่างยิ่งยวดกับ บัณฑิตในฐานะที่เป็นผู้สำเร็จการศึกษาสูง และเป็นที่คาดหวังจากสังคมว่าจะได้นำความรู้ ความสามารถไปพัฒนา สังคมหรือประเทศชาติ การพัฒนาดังกล่าวมีลักษณะเป็น กระบวนการโดยเริ่มกระตุ้นเตือนบัณฑิต “จากการ ตระหนักรู้” ให้เห็นคุณค่า และ ความสำคัญ พร้อมทั้งชี้ให้เห็นบทบาทหน้าที่ของตนอันถือว่าเป็นการ “พัฒนาตน” ก่อนไป “พัฒนาสังคม” ดังนั้นคุณค่าของวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่กล่าวมาข้างต้นจะเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ ผ่านพฤติกรรมตัวละคร ซึ่งจะเป็นสิ่งที่สะท้อนภาพคุณธรรมความซื่อสัตย์ ให้ผู้อ่านเกิดความซึมซับ และตระหนักในคุณค่านั้นๆ อันส่งผลให้เกิดการพัฒนาจิตใจเบื้องต้นของมนุษย์ในการเสริมสร้างจิตสำนึก ทศนคติ ความเชื่อ เพื่อปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดการพัฒนาคนซึ่งมาจากการทบทวนวรรณกรรมซึ่งจะเห็นได้ว่า ถ้ามนุษย์ได้รับการพัฒนาจิตใจที่สมบูรณ์แบบแห่งความเป็นมนุษย์ผู้ประเสริฐแล้ว มีคุณธรรม จริยธรรม ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง หน้าที่การงาน ความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติ สังคมนั้นก็จะได้ประชากรที่มี คุณภาพที่จะเป็นกำลังขับเคลื่อนสังคมต่อไป และจะทำให้ระบบต่างๆ ในสังคม ธรรมชาติ และเทคโนโลยี ถูกนำมาใช้อย่างเหมาะสมอย่างรู้คุณค่าและสิ่งนี้จะนำไปสู่การพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน อย่างไรก็ตามการจะพัฒนาคนให้ถึงพร้อมด้วยความเป็นมนุษย์สมบูรณ์แบบตามแนวคิดการพัฒนาคนซึ่งได้กล่าวมาในข้างต้นนั้นต้องอาศัยเครื่องมือทางมนุษยศาสตร์ คือ วรรณกรรมประเภทนวนิยายในการส่งเสริม ปลูกฝังจิตใจคนให้เข้าถึงความดีที่จะเข้าไปพัฒนาจิตใจคนในสังคมให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์แบบ สังคมที่ผ่านมาก่อให้เกิดมลทินขึ้นในจิตใจคนในสังคม ทุนนิยมเข้ามาครอบงำทำให้จิตใจคนมีแต่ปัญหา เอาเปรียบ แข่งขัน เห็นแก่ตัวโลก และความสุขในเชิงวัตถุนิยม เข้ามาแทนที่ความสุขใจที่เป็นคุณงามความดี ดังนั้นมนุษยศาสตร์จึงเป็นแนวทางหลักที่จะพัฒนาจิตใจของคนได้ เพราะมนุษยศาสตร์เป็นศาสตร์ที่กล่าวถึงความงดงามของ

วัฒนธรรมที่มนุษย์สร้างขึ้นและเมื่อคนได้เสพงานวรรณกรรมเหล่านี้ก็จะเกิดสุนทรียศาสตร์ จริยศาสตร์ เมื่อคนได้รับการพัฒนาให้จิตใจสูงส่งแล้วก็จะเป็รรากฐานที่สำคัญในการที่จะนำพาไปสู่การพัฒนาสังคมสืบไป ซึ่ง เรียกว่าเป็นการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน

6.2.2 แนวทางการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยาย

ด้วยคุณค่าและความสำคัญของวรรณกรรมไทยที่ได้กล่าวมานั้นส่งผลต่อการพัฒนาจิตใจของมนุษย์ให้เกิดคุณธรรมความซื่อสัตย์ ดังนั้นการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมความซื่อสัตย์ผ่านงานวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายเพื่อพัฒนามนุษย์ในสังคมนั้นต้องนำสถาบันการศึกษามาเป็นหน่วยในการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ด้วย ดังนั้นในประเด็นต่อไปจะอภิปรายถึงความสำคัญของการศึกษากับการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทย จากคุณค่าและความสำคัญของวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่มีต่อการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ที่กล่าวมาแล้วข้างต้น อาจกล่าวได้ว่าวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายจะเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมความซื่อสัตย์ได้นั้นโดยผ่านรูปแบบการจัดการศึกษาทั้ง 3 รูปแบบ กล่าวคือ การศึกษาเกิดขึ้นได้ตลอดชีวิตและเป็นการพัฒนามนุษย์ให้เข้าถึงความดี สังคมที่ผ่านมาก่อให้เกิดมลทินขึ้นในจิตใจคนในสังคม ทุนนิยมเข้ามาครอบงำทำให้จิตใจคนมีแต่ปัญหา เอาเปรียบ แข่งขัน เห็นแก่ตัว โลก และความสุขในเชิงวัตถุนิยมเข้ามาแทนที่ความสุขใจที่เป็นคุณงามความดี ดังนั้นมนุษยศาสตร์จึงเป็นแนวทางหลักที่จะพัฒนาจิตใจของคนได้ เพราะมนุษยศาสตร์เป็นศาสตร์ที่กล่าวถึงความงดงามของวัฒนธรรมที่มนุษย์สร้างขึ้น และเมื่อคนได้เสพงานวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายก็จะเกิดสุนทรียศาสตร์ จริยศาสตร์ เมื่อคนได้รับการพัฒนาให้จิตใจสูงส่งแล้ว ก็จะเป็นรากฐานที่สำคัญในการที่จะนำพาไปสู่การพัฒนาสังคมสืบไป ซึ่ง เรียกว่าเป็นการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน

ดังจะเห็นได้จากปรัชญาทางการศึกษาของอริสโตเติล เห็นว่าจุดมุ่งหมายของการศึกษานั้น ควรมุ่งให้ทุกคนมีคุณงามความดี และความสุข ทั้งนี้ขึ้นกับการกระทำโดยมีจิตจำนงที่จะแสวงหาด้วยความรู้และปัญญา ให้ประสานประโยชน์กับสังคมโดยรอบด้วย และการที่คนเราจะกอปรด้วยความดีต้องมีเหตุและผลเป็นองค์ประกอบ 2 ประการคือ การมีปัญญาดีและอุปนิสัยดี การที่มี

ปัญหาดีคือมีความรู้จากการศึกษาเล่าเรียนและการแสวงหาประสบการณ์ต่างๆ ส่วนมีอุปนิสัยดีนั้น เกิดจากการอบรมจนติดเป็นนิสัย ซึ่งมีได้เกิดจากธรรมชาติหรือสัญชาตญาณ แต่เกิดจากการฝึกฝน ปฏิบัติอยู่อย่างสม่ำเสมอ ในตำรา The Politics ได้กล่าวถึงการปกครองที่ดีที่สุด วิธีหนึ่งคือการจัดการศึกษาที่ดีโดยมุ่งให้เด็กมีอุปนิสัยที่ดีงาม ให้อภัย อดทน มีน้ำใจ ใช้ดนตรี ศิลปะ และวรรณกรรมในการกล่อมเกลานิสัยของเด็กให้เกิดความดีงาม ซึ่งการเรียนรู้ผ่านงานเหล่านี้เป็นการสะท้อนสิ่งที่ได้รับ จากกวีนิพนธ์ สิ่งที่คุณถ่ายทอดต้องใส่ใจคือ กลวิธี และเครื่องมือส่งเสริมการถ่ายทอดให้เกิดประสิทธิภาพ ซึ่งผู้ประพันธ์ต้องมีจินตนาการ แรงบันดาลใจ

นอกจากนี้แนวคิดของอิมิล เดอร์ไคม์ ก็ได้กล่าวว่า สังคมเป็นระบบและมีความเชื่อมโยงกันของสถาบันต่างๆในสังคม ในการที่จะทำให้สังคมเกิดความ เป็นระเบียบเรียบร้อย และเกิดการบูรณาการทางสังคม สังคมต้องสร้างฉันทามติให้เกิดขึ้นกับคนในสังคม ฉันทามติที่กล่าวถึงนี้เน้นที่เรื่อง การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม ความเสียสละ ความซื่อสัตย์ ความสามัคคีที่มีต่อสังคมในฐานะความ เป็นพลเมือง โดยสถาบันที่มีบทบาทในการสร้างจิตสำนึกนี้คือ สถาบันครอบครัวและสถาบันการศึกษา โดยเฉพาะสถาบันการศึกษานอกเหนือจากความรู้ทางวิชาการแล้วการอบรมสั่งสอนต้องมุ่งเน้นเรื่อง คุณธรรม จริยธรรมด้วย เมื่อคนในสังคมเกิดสำนึกร่วมกันในความเป็นพลเมืองแล้วก็จะทำให้สังคมเกิดการขับเคลื่อนและพัฒนาต่อไป

จากแนวคิดของนักวิชาการ สรุปได้ว่า การศึกษาเป็นการเรียนรู้ การขัดเกลาทางสังคม การศึกษาก่อให้เกิดความเจริญงอกงาม การพัฒนามนุษย์ การศึกษามุ่งเน้นความรู้ทางวิชาการ การพัฒนาทักษะที่นำไปใช้ในการประกอบอาชีพ นั้นเป็นหลักการโดยทั่วไป แต่สิ่งสำคัญกว่านี้ก็คือ การศึกษาต้องมุ่งพัฒนา ยกระดับจิตใจของมนุษย์ให้สูงขึ้น เข้าถึงคุณงามความดี เกิดสำนึกที่ดี สร้างเสริมคุณธรรม จริยธรรม ดังนั้นปรัชญาการศึกษาได้กล่าวมาข้างต้นว่า การศึกษาต้องขึ้นนำสังคม การสร้างฉันทามติให้กับคนในสังคมเกิดเป็นค่านิยมที่ดีที่ยึดปฏิบัติร่วมกัน สร้างเสถียรภาพทางสังคม โดยมีสถาบันการศึกษาทำหน้าที่เสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมให้เกิดขึ้นกับคนในสังคม เฉกเช่น แนวคิดคุณธรรมนำความรู้ การศึกษาที่มุ่งพัฒนาจิตใจคนในสังคมเป็นหลักจะนำมาซึ่งสังคมที่เป็นระเบียบ และนำมาสู่สังคม เศรษฐกิจ การเมืองที่มีคุณภาพ

ในการศึกษาครั้งนี้ก็เช่นเดียวกันกับแนวคิดการศึกษาที่กล่าวมาข้างต้น กล่าวคือ **พัฒนศึกษาหรือการศึกษาเพื่อการพัฒนาสังคม**มุ่งเน้นไปที่การพัฒนามนุษย์เป็นสำคัญ โดยใช้เครื่องมือทางมนุษยศาสตร์ คือ วรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายในการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความ

ชื่อเสียง ซึ่งการศึกษาจะเป็นหน่วยสำคัญในการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ผ่านรูปแบบการจัดการศึกษาของไทยทั้ง 3 รูปแบบ ดังรายละเอียดดังนี้

แนวทางของการศึกษาในระบบโรงเรียนที่มีต่อการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายสรุปได้ ดังนี้

1) การศึกษาขั้นพื้นฐาน มีแนวทางดังนี้

1.1) โรงเรียนควรมีกิจกรรมอ่านเล่มเดียวกันแล้วมาวิจารณ์หนังสือเล่มเดียวกันเป็นกิจกรรมที่ได้ผลดีมากกระตุ้นให้เห็นว่าการอ่านก่อให้เกิดความหลากหลาย ทุกคนก็จะได้แสดงความเห็น โดยลักษณะของกิจกรรมคือ การอ่านหนังสือเล่มเดียวกันใน 1 กลุ่มควรมีสมาชิกประมาณ 7-10 คนแล้วก็ต้องเปลี่ยนเล่มไปเรื่อยๆ หรือถ้ามีหลายกลุ่มก็กลุ่มละ 1 เรื่อง เช่น กลุ่ม 1 เรื่องคำพิพากษา กลุ่ม 2 อาม่าบนคอนโด แล้วพออ่านเสร็จก็มาแลกเปลี่ยนมุมมองกันว่าแต่ละเรื่องได้อะไรบ้าง

1.2) นักเรียน ควรมีส่วนร่วมในการเลือกซื้อหนังสือเองที่เขาต้องการและเอาเข้าห้องสมุดโรงเรียนและจะทำให้เด็กอยากอ่านหนังสือและอยากเข้าห้องสมุดมากขึ้น

1.3) การอ่านหนังสือนอกเวลาไม่ควรมีการสอบแต่ควรที่จะอ่านเพื่อมาวิเคราะห์แลกเปลี่ยนประสบการณ์ในกลุ่มนักเรียนด้วยกันทั้งนี้ต้องมีอาจารย์เป็นผู้ชี้แนะด้วยเพราะการอภิปรายกลุ่มจะก่อให้เกิดความคิดมุมมองที่หลากหลายมากขึ้น

1.4) สถาบันการศึกษาควรมีการส่งเสริมให้เขียนเรื่องสั้น 1-2 หน้าโดยให้เด็กแต่งเรื่องคุณธรรมความซื่อสัตย์ให้เขาสังเกตจากสิ่งที่อยู่รอบตัวในชีวิตประจำวัน 1 เรื่อง เช่น เรื่องการลอกการบ้านก็สามารถนำมาแต่งเรื่องสั้นได้แล้วให้เด็กแสดงความรู้สึกและเสนอทางออกเกี่ยวกับประเด็นความซื่อสัตย์โดยอาจมีการแลกเปลี่ยนอ่าน เขียนแล้วเอามานำเสนอให้เพื่อนฟัง หรือนำมาแลกเปลี่ยนกันอ่านในโซเชียลมีเดีย

1.5) เมื่อสอนผู้เรียนให้มีสำนึกในคุณธรรมความซื่อสัตย์แล้วผู้เรียนควรไปสร้างผลงานที่ไปปลูกฝังคุณธรรมความซื่อสัตย์อีกที เช่น ผู้เรียนสามารถเขียนนวนิยายคุณธรรมความซื่อสัตย์เพื่อให้คนอื่นมาอ่านอีกทีคือเป็นการปลูกฝังคุณธรรมความซื่อสัตย์สองชั้นคือทั้งตนเองและผู้อื่นโดยผ่านผลผลิตคือเรื่องสั้น นวนิยายและสิ่งนี้อาจเป็นอาชีพเสริมหรืออาชีพหลักได้ด้วยคือการเป็นนักเขียน

1.6) สถาบันการศึกษาควรมีการเสริมเนื้อหาคุณธรรมความซื่อสัตย์ผ่านนวนิยายเข้าไปในหลักสูตร เช่น หนังสืออ่านนอกเวลา หรือระดับอุดมศึกษามีวิชาความเป็นพลเมือง นอกจากนี้ควรมีกิจกรรมในโรงเรียน มหาวิทยาลัย และต้องกระทำอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เช่น สัปดาห์แห่งการอ่าน การประกวดยอตนักอ่าน การจัดชมรมวรรณศิลป์

1.7) การแบ่งกลุ่มนักเรียนแล้วให้อ่านเรื่องสั้นอ่านนวนิยายโดยกำหนดเวลาที่แน่นอนแล้วครูตั้งประเด็นคำถามเช่น ให้อ่านวรรณคดีหรือบทสนทนา ประโยคเด็ดที่แสดงให้เห็นถึงคุณธรรมความซื่อสัตย์แล้วเขียนลงในกระดานไวท์บอร์ดของแต่ละกลุ่มแล้วจากนั้นมาร่วมอภิปรายเพื่อดูว่าแต่ละกลุ่มใครทำถูกต้องและครบถ้วนและแต่ละกลุ่มมีมุมมองอย่างไร หรือกิจกรรมให้นักเรียนเขียนเรียงความในหัวข้อตัวละครที่ประทับใจเพื่อนำมาพูดคุยกับเพื่อนในห้องเรียน

2) การศึกษาระดับอุดมศึกษา มีแนวทางดังนี้

2.1) อาจารย์ควรมีเทคนิคในการชักจูงหรือการกระตุ้นให้นักศึกษาให้เกิดความสนใจอยากอ่านนวนิยายมากยิ่งขึ้น โดยมีวิธีการคือก่อนเริ่มเข้าสู่การเรียนการสอนอาจารย์จะอ่านหนังสือให้นักศึกษาฟังเป็นการอ่านกลอนหรือข้อความสำคัญหรือวรรคทองในหนังสือนั้นๆให้ฟังก่อนเวลาอ่านก็จะเกิดความเข้าใจ เกิดการกระตุ้นหรือความอยากรู้ในหนังสือเรื่องนั้นๆ ทำให้นักศึกษาอยากไปอ่านต่อ

2.2) การเริ่มต้นการเป็นนักอ่านที่ดีต้องเริ่มต้นจากสิ่งที่อ่านง่ายและสอดคล้องกับชีวิตประจำวันหรือเป็นเรื่องใกล้ตัว

2.3) นักเรียน นักศึกษา ควรมีการรวมกลุ่มการเป็นนักอ่านอย่างเช่น ชมรมวรรณกรรมไทย วรรณศิลป์ และวิธีที่จะทำให้คนมีความสนใจวรรณกรรมไทยมากขึ้นก็คือมีการเชิญนักเขียนภายนอกเข้าร่วมกิจกรรมด้วยและมีการวิพากษ์วรรณกรรมไทยแสดงความคิดเห็นร่วมกัน

2.4) มหาวิทยาลัยควรมีกิจกรรมอ่านเล่มเดียวกันแล้วมาวิจารณ์หนังสือเล่มเดียวกันเป็นกิจกรรมที่ได้ผลดีมากกระตุ้นให้เห็นว่าการอ่านก่อให้เกิดความหลากหลาย ทุกคนก็จะได้แสดงความคิดเห็น โดยลักษณะของกิจกรรมคือ การอ่านหนังสือเล่มเดียวกันใน 1 กลุ่มควรมีสมาชิกประมาณ 7-10 คนแล้วก็ต้องเปลี่ยนเล่มไปเรื่อยๆ หรือถ้ามีหลายกลุ่มก็กลุ่มละ 1 เรื่อง เช่น กลุ่ม 1 เรื่องคำพิพากษา กลุ่ม 2 อาม่าบนคอนโด แล้วพออ่านเสร็จก็มาแลกเปลี่ยนมุมมองกันว่าแต่ละเรื่องได้อะไรบ้าง

2.5) สถาบันการศึกษาควรจัดกิจกรรมเสวนานักอ่านแล้วให้มีการอภิปรายแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อเป็นการคิดวิเคราะห์ในสิ่งที่อ่านมาได้ดียิ่งขึ้น นอกจากนี้ครูต้องเป็นผู้ชี้แนะด้วยว่านวนิยายเรื่องนั้นๆส่งผลอย่างไรต่อชีวิตของเรา

2.6) สถาบันการศึกษาควรมีการเสริมเนื้อหาคุณธรรมความซื่อสัตย์ผ่านนวนิยายเข้าไปในหลักสูตร เช่น หนังสืออ่านนอกเวลา หรือระดับอุดมศึกษามีวิชาความเป็นพลเมือง นอกจากนี้ควรมีกิจกรรมในโรงเรียน มหาวิทยาลัย และต้องกระทำอย่างจริงจังและต่อเนื่อง เช่น สัปดาห์แห่งการอ่าน การประกวดยอดนักอ่าน การจัดชมรมวรรณศิลป์

แนวทางของการศึกษานอกระบบโรงเรียนที่มีต่อการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยาย สรุปได้ดังนี้

1) แนวทางการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายของการศึกษานอกระบบโรงเรียนนั้นรูปแบบของกิจกรรม นโยบายต่างๆ จะมีความคล้ายคลึงกับกิจกรรมของการศึกษาในระบบโรงเรียนเพียงแต่การศึกษานอกระบบโรงเรียนจะยืดหยุ่นมากกว่าและการกำหนดหลักสูตรจะทำได้ง่ายกว่าการศึกษาในระบบโรงเรียนตลอดจนเปิดโอกาสให้คนทุกวัยได้มีโอกาสเข้ามาศึกษา

2) ภาคเอกชนได้มีการเปิดคอร์สอบรมนักเขียนนวนิยายดังเช่นโครงการ อ่านเอาก้าวแรก ของ ปิยะพร ศักดิ์เกษม ที่ทำให้มีการสร้างนักเขียนรุ่นใหม่ขึ้นมาและนำไปสู่การเป็นนักเขียนมืออาชีพที่จะทำให้งานวรรณกรรมตื่นตัวมากขึ้นกับกิจกรรมนี้ที่จะทำให้คนสนใจมากขึ้นและอยากมาเป็นนักเขียนเพราะการเป็นนักอ่านที่ดีนั้นจะเป็นพื้นฐานสำคัญในการเป็นนักเขียนมืออาชีพ

แนวทางของการศึกษาตามอัธยาศัยที่มีต่อการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยาย สรุปได้ดังนี้

1) ครอบครัว มีแนวทางดังนี้

1.1) การสั่งหรือบังคับว่าต้องอ่านจะไม่ประสบความสำเร็จเลย วิธีหนึ่งที่ดีที่สุดสำหรับครอบครัวที่จะปลูกฝังให้เด็กอ่านหนังสือคือพ่อแม่ต้องอ่านเองอ่านให้เห็นเป็นตัวอย่างตลอดจนมีส่วนร่วมในการอ่านด้วยคือไม่ใช่อ่านให้ลูกฟังอย่างเดียวแต่ในเด็กที่โตขึ้นมาหน่อยพ่อแม่ควรอ่านไปพร้อมกับลูกแล้วมาพูดคุยกันในเรื่องที่อ่านวิพากษ์วิจารณ์เนื้อหาในนิทานจะทำให้เกิดการคิดวิเคราะห์มากขึ้นและพ่อแม่ควรมีการคัดเลือกหนังสือที่ดีที่เหมาะสมกับเด็กเข้ามาเพื่อที่จะให้เด็กสามารถสร้างจินตนาการและเข้าถึงคุณธรรมได้

1.2) สร้างบรรยากาศในการอ่านหรือสนใจเรื่องหนังสือ เช่น การพูดคุยกับคนในบ้านเรื่องเกี่ยวกับหนังสือที่อ่านที่ทำให้ลูกได้ยินหรือนำหนังสือมาวางไว้ตามที่ต่างๆในบ้านหรือวางหนังสือไว้บนโต๊ะเด็กก็อาจจะสนใจ หรือการพาไปร้านหนังสือและให้สิทธิเสรีภาพในการเลือกอ่านหนังสือตามความต้องการ

2) สื่อมวลชน สื่ออิเล็กทรอนิกส์ มีแนวทางดังนี้

2.1) นักเขียนหรือผู้ที่เกี่ยวข้องควรที่จะใช้พื้นที่ออนไลน์ให้เป็นประโยชน์ นวนิยายต้องมีการปรับตัวในยุคดิจิทัลโดยอาจารย์ทำโครงการ อ่านด้วยกันหนึ่งวันหนึ่งเล่ม อาจารย์จะนำวรรณกรรมมาลงเฟสบุ๊คตัวเองวันละเล่มทุกวันทำมาแล้วร้อยกว่าเล่มในแต่ละวันก็จะมี การแสดงความคิดเห็นในหนังสือเรื่องนั้นๆ มีการวิจารณ์ถึงการเขียนเรื่องนั้นๆ นอกจากนี้คนทุกคนที่มีเพจของตัวเองควรจะมีหน้าสำหรับการอ่านหนังสือ วรรณกรรมวิจารณ์เอาไว้ด้วยโดยไม่เกี่ยวข้องกับผลประโยชน์

2.2) นวนิยายที่ผลิตเป็นละครก็ควรจะมีกิจกรรมที่ทำให้ผู้ชมมีส่วนร่วม ให้ตอบคำถามหรือกิจกรรมพบปะดารา ทั้งนี้ผู้จัดละครหรือสื่อมวลชนควรมีการนำเสนอประเด็นความซื่อสัตย์มาเชื่อมโยงเข้ากับกิจกรรมดังกล่าวหรือให้ผู้ชมคิดว่าการจะนำเสนอประเด็นความซื่อสัตย์ไปใช้ใน ชีวิตประจำวันต้องมีการประยุกต์ใช้ในมิติเศรษฐกิจ สังคม การศึกษา และการเมืองอย่างไร และมีการให้รางวัลกับผู้ที่ได้แสดงความคิดเห็นได้ดีที่สุด

2.3) การสร้างพื้นที่ทางเว็บเพจที่ให้นักเขียนมารวมตัวกันแล้วนำนวนิยายมาลงแล้วให้คนเข้ามาอ่านฟรี ตั้งเป็นประเด็นในการวิพากษ์วิจารณ์ถึงนวนิยาย ดังเช่นโครงการเว็บไซต์อ่านเอา.co เว็บเพจนี้มีการเชิญนักเขียนนิยายรุ่นเก่า อย่าง กิ่งฉัตร กฤษณา อโศกสินมาร่วมด้วย เว็บไซต์นี้มีวัตถุประสงค์เพื่อนำงานเขียน นวนิยายมาลงเปิดให้อ่านฟรีและมีการจัดคอร์สอบรมนักเขียนรุ่นใหม่เพื่อให้นักเขียนรุ่นใหม่มีพื้นที่ในการนำงานเขียนของตนมาลงที่เว็บอ่านเอาและได้รับค่าตอบแทนด้วย เว็บเพจนี้ต้องการทำให้เป็นต้นแบบเพื่อที่หน่วยงานภาคส่วนอื่นจะนำไปเป็นแบบอย่างที่จะทำให้วรรณกรรมไทยยังดำรงอยู่ได้ในสังคมยุคดิจิทัล

3) ภาครัฐ มีแนวทางดังนี้

3.1) รัฐต้องสร้างพื้นที่ในการส่งเสริมการอ่านแทนที่เอกชนที่ไม่มีพื้นที่เหลือแล้ว เพราะเอกชนเขาทำตามแนวคิดการตลาดเป็นธุรกิจไปหมด ควรทำสื่อออนไลน์ให้เป็นนิตยสาร

ออนไลน์โดยรัฐเพื่อสร้างพื้นที่ให้นักเขียน รัฐควรสนับสนุนงบประมาณในด้านนี้ด้วยการประกวดหนังสือของกระทรวงศึกษาธิการหรือกิจกรรมของกระทรวงวัฒนธรรม เช่น การคัดสรรยอดนักเขียนยอดนักอ่าน เป็นต้น

3.2) ภาครัฐควรส่งเสริมให้มีรายการประเภทการวิจารณ์วรรณกรรม มีการเชิญนักเขียน นักวิชาการที่มีชื่อเสียงมาคุยมาวิจารณ์นวนิยายกันตั้งนั้นรัฐควรจะทำรายการประเภทนี้ให้มากกว่านี้เพราะมีเงินสนับสนุน ถ้าเราส่งเสริมให้มีการตั้งวงสนทนามีการวิเคราะห์วิจารณ์ พลังของนวนิยายมันก็จะไม่ตายและไปเคลื่อนไหวอยู่ในจิตใจของคน

3.3) ภาครัฐควรส่งเสริมการอ่านอย่างต่อเนื่อง ผ่านสื่อที่เข้าถึงง่ายสุดในปัจจุบันและยากต่อการปฏิเสธตั้งนั้นควรส่งเสริมในสื่อที่ไม่ต้องมีค่าบริการและต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง เช่น ผ่านเฟซบุ๊ก ด้วยรูปแบบที่น่าสนใจ และทำให้เป็นกระแสความนิยมให้เกิดขึ้นในสังคม

3.4) ภาครัฐควรกำหนดนโยบายส่งเสริมการอ่านเพื่อให้หน่วยงานต่างๆ ไปกำหนดกิจกรรมมาหรือมีการสร้างกลุ่มเครือข่ายขึ้นมาเพราะการสร้างเครือข่ายจะทำให้กิจกรรมเกิดความเข้มแข็งและมีพลังมากขึ้นในการขับเคลื่อนการสร้างกระแสการรณรงค์ในเรื่องการอ่านนวนิยายให้กลายเป็นวิถีในชีวิตประจำวันของคนในสังคม

3.5) การมีส่วนร่วมในการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ไม่ได้ขึ้นอยู่กับสถาบันใดสถาบันหนึ่งคือทุกคนต้องช่วยกัน การพัฒนาต้องเริ่มต้นจากตัวเองและทุกภาคส่วนต้องร่วมมือกัน ครอบครัวยุคใหม่ที่ให้ดีที่สุด สถาบันการศึกษาทำหน้าที่ครู อาจารย์ที่ดี นักเขียนก็ผลักดันวรรณกรรม ภาครัฐทำหน้าที่กำหนดนโยบายอย่างต่อเนื่องและส่งต่อไปยังภาคส่วนต่างๆ เพื่อรับนโยบายไปปฏิบัติให้สอดคล้องกัน

จากการศึกษาแนวทางการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากการวิเคราะห์คุณค่านววรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายนั้นผลของการศึกษาจะสอดคล้องกับงานของ อัครวิทย์ เรื่องรอง(2552) ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์แนวพระราชดำริเกี่ยวกับการพัฒนาประเทศจากพระบรมราโชวาทในพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช พบว่าแนวทางการนำองค์ความรู้เกี่ยวกับการพัฒนาประเทศจากพระบรมราโชวาทไปใช้พัฒนานิสิต นักศึกษา ในสถาบันอุดมศึกษา มี 4 แนวทาง โดยเริ่มจาก 1) การเน้นย้ำคุณค่าและความสำคัญของแนวพระราชดำริเพื่อนำไปใช้พัฒนานิสิตนักศึกษา 2) แนวทางที่บัณฑิตจะนำแนวพระราชดำริไปพัฒนา

ประเทศ โดย ต้องพัฒนาตนก่อนแล้วจึงไปพัฒนาสังคม 3) แนวทางการนำแนวพระราชดำริไปพัฒนา นิสิตนักศึกษา ผ่าน รูปแบบและกิจกรรมทางการศึกษาในระดับอุดมศึกษาและ 4) แนวทางที่ สถาบันการศึกษาในระดับอุดมศึกษานำ แนวพระราชดำริไปพัฒนานิสิตนักศึกษา โดยผ่านปรัชญา วิสัยทัศน์ และพันธกิจต่าง ๆ ในขณะที่ดวงกมล บางชวด (2554)ศึกษาเรื่อง **การถ่ายทอดบทเพลง ไทยสากลประเภทเพลงปลุกใจเพื่อเสริมสร้างสำนึกความรักชาติ** พบว่าการถ่ายทอดบทเพลงปลุกใจ รักชาติให้ดำรงอยู่ต่อไปนั้นเป็นแนวทางของการศึกษาที่นำมาใช้มี 3 รูปแบบ คือการศึกษาตาม อัยยาศัย เป็นลักษณะการเผยแพร่เพลงปลุกใจรักชาติผ่านสื่อวิทยุ โทรทัศน์ การศึกษานอกระบบ โรงเรียน เป็นลักษณะการจัดกิจกรรมส่งเสริมการอนุรักษ์เพลงปลุกใจรักชาติ การจัดประกวดร้องเพลง การประกวดการประพันธ์เพลง การจัดคอนเสิร์ต เป็นต้น และการศึกษาในระบบโรงเรียน เป็น ลักษณะของการนำบทเพลงไปเป็นส่วนหนึ่งในกิจกรรมการเรียนการสอนในกลุ่มสาระการเรียนรู้ต่างๆ

ดังนั้นพระบรมราโชวาทฯ และบทเพลงปลุกใจรักชาติที่มีมาตั้งแต่อดีตจนถึงในยุค ปัจจุบัน เปรียบเสมือนเป็นมนุษยศาสตร์แขนงหนึ่งที่เป็นเครื่องมือในการพัฒนาสังคม เพื่อเป็นการ สร้างจิตสำนึกในความรักชาติ คุณธรรม จริยธรรมเช่นเดียวกับคุณค่าของวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่มีต่อการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมความซื่อสัตย์ให้กับคนในสังคม ดังนั้นการที่จะธำรง รักษาคุณค่าของพระบรมราโชวาทฯ บทเพลงรักชาติ และวรรณกรรมไทยให้คงอยู่สืบต่อไปนั้นเป็น เรื่องที่คนไทยทุกคนต้องให้ความสำคัญ ด้วยเหตุนี้งานวิจัยดังกล่าวจึงมีส่วนเกี่ยวข้องกับบทบาทของ การศึกษาในฐานะเครื่องมือสืบทอดคุณค่าของวรรณศิลป์ให้ดำรงอยู่ต่อไปทั้งการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัยยาศัย จะเห็นได้ว่าการศึกษาเป็นเครื่องมือในการสร้างคน ให้มีคุณภาพ นับตั้งแต่มีการปฏิรูปการศึกษา การเกิดขึ้นของพระราชบัญญัติการศึกษา พ.ศ. 2542 ทำให้บทบาทของการศึกษาต่อการพัฒนาสังคมมีมากขึ้น

การศึกษาครั้งนี้เป็นการนำวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายและแนวคิดทางพัฒนศึกษามา เชื่อมโยงกัน ก็จะเป็นการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากการวิเคราะห์คุณค่า วรรณกรรมไทยโดยผ่านระบบการศึกษาตามที่ได้กล่าวมาแล้ว โดยวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายมุ่ง ในการพัฒนาคนเป็นหลัก นั่นคือการพัฒนาที่จิตใจของคน การขัดเกลาจิตใจให้เกิดจิตปัญญา เป็น มนุษย์โดยสมบูรณ์แบบ ซึ่งบทบาทของพัฒนศึกษาจะเข้าไปช่วยพัฒนาคนนั้นด้วยเครื่องมือทางมนุษย ศาสตร์ คือ วรรณกรรมไทยประเภทนวนิยาย โดยการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์

จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยโดยผ่านหลักสูตรการเรียนการสอนทั้ง ในระบบ นอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัย ด้วยวรรณกรรมจะช่วยยกระดับจิตใจคนให้เข้าถึงคุณงามความดี นับได้ว่าเป็นการพัฒนาจากจิตใจคนก่อนในเบื้องต้น เมื่อพัฒนาคนให้ถึงพร้อมด้วยคุณธรรม จริยธรรมแล้ว การพัฒนาสังคมและประเทศชาติเป็นเป้าหมายหลักที่จะตามมา เพราะการที่ชาติบ้านเมืองจะมีความเจริญนั้นต้องมาจากคนในชาติที่มีคุณภาพ

จากที่กล่าวมาได้เห็นถึงความเชื่อมโยงกันของความเป็นมนุษยศาสตร์นั้นคือวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายกับการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ผ่านแนวคิดพัฒนศึกษา หรือการศึกษาเพื่อการพัฒนาสังคมโดยมีระบบการศึกษา 3 รูปแบบ และประเด็นสุดท้ายที่จะอภิปรายคือ การส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยนั้นจะนำมาซึ่งการพัฒนามนุษย์ให้เข้าถึงคุณธรรมความซื่อสัตย์และส่งผลต่อการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืนต่อไป

6.2.3 วรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายกับการพัฒนามนุษย์

การพัฒนามนุษย์เป็นระบบ ระบบการพัฒนามนุษย์ประกอบด้วย 3 ด้านแห่งการดำเนินชีวิตของมนุษย์ คือ พฤติกรรม จิตใจ และปัญญา องค์ประกอบทั้ง 3 มีความสัมพันธ์อาศัยกัน และส่งผลต่อกัน จึงต้องพัฒนาไปด้วยกันทั้ง 3 ส่วนให้เป็นการพัฒนาเต็มทั้งคนจึงจะเป็นการพัฒนาที่ได้ผล และคนที่มีการพัฒนาอย่างนี้ก็จะเป็ปัจจัยตัวกระทำนาระบบสัมพันธ์ใหญ่ให้เป็นไปในทางที่ดีที่เก็ือกุลแก่การดำรงอยู่ด้วยดีของมนุษย์ ระบบการพัฒนาค้นด้านพฤติกรรม พฤติกรรมที่ดีเป็นช่องทางให้จิตใจพัฒนาและช่วยให้ปัญญาองงามเป็นพฤติกรรมที่สร้างสรรค์เก็ือกุลกัน ในด้านจิตใจ จิตใจมีเจตน์จำนงที่เป็นตัวชี้้นำกำหนดพฤติกรรมและสภาพจิตที่พอใจมีความสุขก็ทำให้พฤติกรรมมีความมั่นคงปัญญาจะได้ผลและพัฒนาไปได้ต้องอาศัยสภาพจิตใจที่เหมาะสมโดยเฉพาะการพัฒนาคนเพื่อการพัฒนาที่ยั่งยืน ในด้านปัญญา ปัญญาเป็นตัวแก้ปัญหาคือ เป็นตัวจัดปรับทุกอย่างทั้งพฤติกรรมและจิตใจให้ลงตัวพอดี และเป็นตัวนำสู่จุดหมายแห่งความมีอิสรภาพและสันติสุข จะต้องพัฒนาควบคู่ประสานกันไป โดยต้องอาศัยสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา เป็นหลักในการขัดเกลาจิตใจตั้งแต่เด็กที่ก่อให้เกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์

งานวิจัยของดวงกมล และอัศวิทย เป็นการศึกษาที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับมนุษยศาสตร์กับการศึกษาเพื่อการพัฒนา กล่าวคือ บทเพลงไทยสากลประเภทเพลงปลุกใจเพื่อเสริมสร้างสำนึกความรักชาติ มีความเป็นมาตั้งแต่ในอดีต และผ่านช่วงเวลาต่างๆ มาจนถึงในยุคปัจจุบัน ที่มีการปรับเปลี่ยนคุณค่าของวรรณศิลป์และสุนทรียภาพไปตามบริบทของสังคม และเหตุการณ์ในแต่ละยุคสมัย การประพันธ์บทเพลงรักชาตินั้นเป็นจิตวิญญาณและอรรถรสทางดุริยางคศิลป์ของผู้ประพันธ์ ดังนั้นการกลั่นกรองถ้อยคำที่จะออกมาเป็นบทเพลงนั้นต้องมาจากฐานความคิด ความรู้สึก คุณค่า ของผู้ประพันธ์ที่มีต่อชาติ เช่นเดียวกับพระบรมราโชวาทที่มีมาตั้งแต่อดีต คุณค่าที่มีในพระบรมราโชวาทมาจากฐานความคิด ความรู้สึก คุณค่า ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่มีต่อเยาวชนในสังคม จึงกล่าวได้ว่างานวิจัยนี้เป็นการนำเครื่องมือทางมนุษยศาสตร์ประเภทภาษาและวรรณกรรม มาพัฒนาจิตใจคนให้เกิดสำนึกความรักชาติและการพัฒนานิสิต นักศึกษาด้านคุณธรรม จริยธรรม เพราะมนุษยศาสตร์เป็นเรื่องของคุณงามความดีที่มาจากการรังสรรค์ของคนในสังคม ออกมาเป็นผลงานศิลปศาสตร์แขนงต่างๆ สิ่งเหล่านี้ได้แทรกซึมในความรู้สึกของคนไทยในความรักชาติ และบทเพลงอันทรงคุณค่า นอกจากนี้ดนตรียังมีบทบาทต่อการพัฒนาสังคมให้เกิดความเจริญ เช่นเดียวกับพระบรมราโชวาท ที่ถูกนำเสนอผ่านพระอัจฉริยภาพทางภูมิปัญญาของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่เรียงร้อยถ้อยความคิดผ่านกระบวนการขั้นทางปัญญา และถ่ายทอดออกมาเป็นพระบรมราโชวาทที่ทำหน้าที่สร้างคุณธรรม จริยธรรมให้กับเยาวชน นิสิต นักศึกษาเพื่อการพัฒนาตนเองและประเทศชาติ นอกจากนี้บทเพลงปลุกใจรักชาติก็เป็นมนุษยศาสตร์อย่างหนึ่งที่ทำหน้าที่เรียงร้อยถ้อยความคิดผ่านกระบวนการขั้นทางปัญญาของผู้ประพันธ์ และถ่ายทอดออกมาเป็นบทเพลงที่ทำหน้าที่สร้างจิตสำนึก สร้างแรงศรัทธา สร้างความเป็นหนึ่งเดียว และสร้างพลังความสามัคคีให้กับคนในชาติ ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นหลักในการพัฒนาสังคมอย่างหนึ่ง เพราะการที่จะพัฒนาสังคมให้มีความเจริญนั้นสิ่งสำคัญที่สุดคือการพัฒนาคนให้เป็นคนที่มีคุณภาพและจิตสำนึกในความรักชาติ ประเทศชาติจะเกิดการพัฒนาในภาคส่วนต่างๆ ได้นั้นกลไกที่สำคัญคือ คน ถ้าคนมีคุณภาพแล้วการจะพัฒนาสังคมให้เจริญนั้นย่อมเป็นสิ่งทำได้เสมอ ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าพระบรมราโชวาท และเพลงปลุกใจรักชาตินั้นเปรียบเสมือนตั้งเครื่องมืออย่างหนึ่งในการสร้างคุณธรรม จริยธรรม ความรู้สึกรักชาติของคนไทยทั้งแผ่นดินที่จะเป็นฐานทางความรู้สึกร่วมกันในการที่จะพัฒนาสังคมให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

ดังนั้นการจะพัฒนาคนให้ถึงพร้อมด้วยความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์แบบตามแนวคิดการพัฒนาคนมนุษย์ที่ได้กล่าวมาในข้างต้นนั้นต้องอาศัยเครื่องมือทางมนุษยศาสตร์ คือ วรรณกรรมไทย ประเภทนวนิยาย ในการขัดเกลาจิตใจคนให้เข้าถึงความดี โดยผ่านแนวคิดพัฒนศึกษาในระบบการศึกษาทั้ง 3 ระบบ ให้เป็นตัวเชื่อมร้อยความงามทางมนุษยศาสตร์ที่จะเข้าไปพัฒนาจิตใจคนในสังคมให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์แบบ สังคมที่ผ่านมาก่อให้เกิดมลทินขึ้นในจิตใจคนในสังคม ทุนนิยมเข้ามาครอบงำทำให้จิตใจคนมีแต่ปัญหา เอาเปรียบ แข่งขัน เห็นแก่ตัว โลภ และความสุขในเชิงวัตถุนิยมเข้ามาแทนที่ความสุขที่เป็นคุณงามความดี ดังนั้นมนุษยศาสตร์จึงเป็นแนวทางหลักที่จะพัฒนาจิตใจของคนได้ เพราะมนุษยศาสตร์เป็นศาสตร์ที่กล่าวถึงความงามของวัฒนธรรมที่มนุษย์สร้างขึ้น และเมื่อคนได้เสพงานวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายก็จะเกิดสุนทรียศาสตร์ จริยศาสตร์ คุณค่าวรรณกรรมซึ่งได้แก่ คุณค่าทางอารมณ์ คุณค่าทางปัญญา คุณค่าทางศีลธรรมที่ได้จากเนื้อเรื่อง จุดเปลี่ยนของเรื่อง พฤติกรรมตัวละคร ผู้นั้นจะเกิดการปรับเปลี่ยนพฤติกรรม และมีสำนึกที่ดีของความเป็นพลเมือง เมื่อคนได้รับการพัฒนาให้จิตใจสูงส่งแล้ว ก็จะเป็นรากฐานที่สำคัญในการที่จะนำไปสู่การพัฒนาสังคมสืบไป ซึ่งเรียกว่าเป็นการพัฒนาสังคมที่ยั่งยืน

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า การพัฒนาสังคมในยุคปัจจุบันนี้ จากสภาพปัญหาต่างๆที่เกิดขึ้นนั้นมาจากพฤติกรรมของมนุษย์เป็นหลัก การพัฒนาคนมนุษย์ นับว่าเป็นสิ่งที่สำคัญที่สุด โดยเฉพาะคุณธรรมจริยธรรม ความซื่อสัตย์ การพัฒนาคนมนุษย์ที่สมบูรณ์แบบต้องเกิดการบูรณาการของพฤติกรรม จิตใจ ปัญญา กล่าวคือ พฤติกรรม คือการกระทำ การปฏิบัติ เกิดทักษะในการดำเนินชีวิต จิตใจคือการมีจิตสำนึกรู้ผิดชอบชั่วดีในความเป็นพลเมือง และปัญญาเป็นผู้ที่คิดอย่างมีเหตุมีผล ใช้วิจารณ์ญาณ วิเคราะห์ปัญหาต่างๆได้ ดังนั้นสังคมจะเกิดการพัฒนานั้นต้องมาจากความสอดคล้องของ พฤติกรรม จิตใจ ปัญญา แต่สิ่งสำคัญถ้ามนุษย์ได้รับการพัฒนาจิตใจที่สมบูรณ์แบบในอันดับแรกแห่งความเป็นมนุษย์ผู้ประเสริฐแล้ว มีคุณธรรม จริยธรรม ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่การงาน มีความรับผิดชอบ ประพฤติปฏิบัติในจรรยาบรรณวิชาชีพของตน ความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติ สังคมนั้นก็จะได้ประชากรที่มีคุณภาพในการเป็นพลังขับเคลื่อนสังคมต่อไป

6.2.4 สหวิทยาการ : มนุษยศาสตร์กับการศึกษาเพื่อการพัฒนาสังคม

การศึกษาเพื่อการพัฒนาสังคมจะต้องให้ความสำคัญกับงานด้านมนุษยศาสตร์ เช่นเดียวกับการศึกษาครั้งนี้ที่นำวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายมาเป็นตัวบทในการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทย เพราะแก่นแท้ของความเป็นมนุษยศาสตร์คือการเสพคุณค่าในผลงานแขนงต่างๆ กอปรกับความเป็นมนุษยศาสตร์มีหน้าที่ในการส่งเสริมและปลูกฝังคนในสังคมให้เข้าถึงความดี เกิดความตระหนัก มีจิตสำนึกที่ดีงาม อันส่งผลต่อการสร้างพลเมืองที่มีคุณภาพของสังคมการพัฒนา

ประเทศนั้น ต้องเริ่มที่หน่วยที่เล็กที่สุด คือ หน่วยมนุษย์ซึ่งเป็นหัวใจของการพัฒนา และมนุษย์นี้เอง จะไปพัฒนาชุมชน สังคม และประเทศชาติ แล้วก็จะส่งผลย้อนกลับที่หน่วยย่อย คือ มนุษย์อีก ซึ่งการส่งผลนี้ไม่ได้เป็นเส้นตรงแต่จะวนเวียนผูกพันเชื่อมโยงต่อเนื่องกันอย่างไม่รู้จบ(เจตนา นาควัชระ, 2547: 55-56)

สหวิทยาการของมนุษยศาสตร์ในงานพัฒนศึกษาศาสตร์ตามทัศนะความคิดของ กานดา ณ กลาง (2528: 49-50) เป็นไป 3 ลักษณะที่มีคติทางมนุษยศาสตร์สอดแทรกไว้ตลอดคือ

ประการแรก การให้ความรู้ ความคิด ในทางสรรพวิทยาการ โดยการจัดหลักสูตร ที่ได้ออกมาในรูปของกระบวนวิชาที่จะส่งเสริมการเรียนรู้

ประการที่สอง การปลูกฝังความเป็นมนุษย์ที่ดี ซึ่งเป็นส่วนที่มนุษยศาสตร์เน้น ความสำคัญและจะละทิ้งเสียมิได้ กระบวนวิชาในหลักสูตรจะจัดให้สนองกับการส่งเสริมความสำนึก ในคุณค่าของความเป็นคน ความงาม ความไพเราะ ศาสนธรรม ในหลักประพฤติปฏิบัติ ในอันที่จะกลมเกลียวจิตใจของคนให้อ่อนโยน ละเมียดละไม มีความรัก และเข้าใจเพื่อนมนุษย์ มีความเข้าใจคุณค่าของธรรมชาติ และเรียนรู้ที่จะอยู่อย่างกลมกลืนกับธรรมชาติ โดยไม่ทำตัวเป็นนายหรือยอมจำนนต่อธรรมชาติโดยไม่ใช่ ปัญญา จุดมุ่งหมายสำคัญในส่วนนี้อยู่ที่การยกระดับ และพัฒนาจิตใจของมนุษย์ อันจะนำไปสู่ความผาสุกที่พึงประสงค์ในฐานะที่เกิดมาเป็นมนุษย์

ประการที่สาม ทักษะที่จะเสริมให้คนประกอบอาชีพส่วนตัวและส่วนรวม เป็นวิชา ที่จะทำให้คนสามารถประกอบอาชีพได้ในทางสุจริต

ดังนั้นแล้วสหวิทยาการของมนุษยศาสตร์ในงานพัฒนศึกษาต้องมีกระบวนการที่เหมาะสมในการถ่ายทอดคุณค่าของวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายเพื่อให้เข้าถึงคนในสังคมที่จะเกิดการซึมซับและตระหนักในคุณค่าของวรรณกรรมไทยที่จะเข้าไปส่งเสริมและปลูกฝังคุณธรรมความซื่อสัตย์ในจิตใจของคนในสังคม ฉะนั้นแล้วแนวคิดทางการศึกษาเพื่อการพัฒนาสังคมหรือพัฒนศึกษา อาจกล่าวได้ว่าพัฒนศึกษาเป็นศาสตร์ของการศึกษาที่จะเข้าไปพัฒนาสังคมพัฒนามนุษย์ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์แบบเพื่อทำให้สังคมมีเสถียรภาพนั้นต้องดำเนินการผ่าน ระบบการศึกษาที่ประกอบไปด้วย การจัดการหลักสูตร รูปแบบการเรียนการสอน กิจกรรมต่างๆ ของการศึกษา 3 รูปแบบคือ การศึกษาในระบบโรงเรียน การศึกษานอกระบบโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัย ดังนั้นอาจกล่าวได้ว่าคุณค่าของวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่เป็นรูปแบบหนึ่งของมนุษยศาสตร์ที่มีผลอย่างยิ่งต่อการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์ที่จะเข้าไปพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์แบบโดยที่จะส่งผลต่อการพัฒนาประเทศให้เกิดความยั่งยืน

จากที่กล่าวมาข้างต้นสามารถสรุปได้ว่า **สหวิทยาการ : มนุษยศาสตร์กับการศึกษา เพื่อการพัฒนาสังคม** เป็นการบูรณาการ 3 ศาสตร์เข้าด้วยกัน กล่าวคือ ศาสตร์ของมนุษยศาสตร์นั้นคือคุณค่าวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่จะส่งผลต่อการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมความซื่อสัตย์

ในจิตสำนึกของคนในสังคมต้องดำเนินการผ่านสถาบันการศึกษาและนำปรัชญาของพัฒนศึกษาหรือการศึกษาเพื่อพัฒนาสังคมมาประยุกต์ใช้โดยอาศัยช่องทางของรูปแบบการจัดการศึกษา 3 รูปแบบคือ การศึกษาในระบบโรงเรียน การศึกษานอกระบบโรงเรียน และการศึกษาตามอัธยาศัย และสุดท้ายเป้าหมายของการส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยจะนำมาซึ่งการปลูกฝังจิตสำนึกของคนในสังคมให้มีคุณธรรมความซื่อสัตย์อันนำมาสู่ศาสตร์ที่ว่าด้วยการพัฒนามนุษย์และสังคมที่มีมิติของการพัฒนามนุษย์ในยุคปัจจุบันต้องเข้าถึง ศิล สมาธิ และ ปัญญาสิ่งเหล่านี้จะนำไปสู่การเป็นพลเมืองที่มีคุณภาพอันจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาสังคมในที่สุด

6.3 ข้อเสนอแนะ

6.3.1 ในการนำผลการวิจัยไปใช้

การส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทยโดยผ่านรูปแบบการจัดการศึกษาทั้ง 3 รูปแบบ ควรที่จะนำแนวทางที่ได้ไปใช้ให้เกิดประโยชน์ดังนี้

1) การศึกษาในระบบโรงเรียน แบ่งเป็น 2 ระดับดังนี้

1.1) การศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งผู้บริหารโรงเรียน ครู อาจารย์ และนักเรียนควรที่จะนำแนวทางที่ได้ไปปฏิบัติ ประกอบด้วย กิจกรรมอ่านเล่มเดียวกันแล้วมาวิจารณ์หนังสือเล่มเดียวกัน กิจกรรมการเลือกซื้อหนังสือเอาเข้าห้องสมุดโรงเรียน กิจกรรมการอ่านหนังสือนอกเวลาแล้วมาอภิปรายกลุ่มกัน กิจกรรมการเขียนเรื่องสั้นเกี่ยวกับความซื่อสัตย์ในชีวิตประจำวัน แล้วนำมาแลกเปลี่ยนอ่านในโซเซียลมีเดีย กิจกรรมการแบ่งกลุ่มนักเรียนแล้วให้อ่านเรื่องสั้นอ่านนวนิยาย โดยให้หาพรรคทองของคุณธรรมความซื่อสัตย์ในนวนิยาย

1.2) การศึกษาระดับอุดมศึกษา ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งผู้บริหารสถาบันการศึกษา อาจารย์ และนักศึกษาควรที่จะนำแนวทางที่ได้ไปปฏิบัติ ประกอบด้วย การใช้เทคนิคในการชักจูงหรือการกระตุ้นให้นักศึกษาให้เกิดความสนใจอยากอ่านนวนิยายมากยิ่งขึ้น การจัดตั้งชมรมวรรณกรรมไทย วรรณศิลป์ และเชิญนักเขียนภายนอกเข้าร่วมกิจกรรมด้วยและมีการวิพากษ์วรรณกรรมไทยแสดงความคิดเห็นร่วมกัน กิจกรรมอ่านเล่มเดียวกันแล้วมาวิจารณ์หนังสือเล่มเดียวกัน กิจกรรมเสวนานักอ่านแล้วให้มีการอภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็น การเสริมเนื้อหาคุณธรรมความซื่อสัตย์ผ่านนวนิยายเข้าไปในหลักสูตร เช่น หนังสืออ่านนอกเวลา หรือระดับอุดมศึกษามีวิชาความเป็นพลเมือง

2) **การศึกษานอกระบบโรงเรียน** มีแนวทางดังนี้ ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งผู้บริหาร สถาบันการศึกษา อาจารย์ และนักเรียนนักศึกษาควรที่จะนำแนวทางที่ได้นี้ไปปฏิบัติ ทั้งนี้รูปแบบของกิจกรรม นโยบายต่างๆ จะมีความคล้ายคลึงกับกิจกรรมของการศึกษาในระบบโรงเรียนเพียงแต่ว่าการศึกษานอกระบบโรงเรียนจะยืดหยุ่นมากกว่าและการกำหนดหลักสูตรจะทำได้ง่ายกว่าการศึกษาในระบบโรงเรียนตลอดจนเปิดโอกาสให้คนทุกวัยได้มีโอกาสเข้ามาศึกษา

3) **การศึกษาตามอัธยาศัย** แบ่งเป็น 3 ด้านดังนี้

3.1) **ครอบครัว** ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งพ่อแม่ ผู้ปกครอง และนักเรียนควรที่จะนำแนวทางที่ได้นี้ไปปฏิบัติ ประกอบด้วย พ่อแม่ต้องอ่านให้เห็นเป็นตัวอย่างและพูดคุยกันวิพากษ์วิจารณ์ในเรื่องที่อ่านกิจกรรมการคัดเลือกหนังสือที่ดีที่เหมาะสมกับเด็ก การสร้างบรรยากาศในการอ่านหรือสนใจเรื่องหนังสือ

3.2) **สื่อมวลชน สื่ออิเล็กทรอนิกส์** ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งผู้เขียน ผู้อ่าน ผู้จัดละคร สื่อมวลชน ควรที่จะนำแนวทางที่ได้นี้ไปปฏิบัติ ประกอบด้วยการนำวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยาย มาลงเฟสบุ๊ก นวนิยายที่ผลิตเป็นละครก็ควรจะมีกิจกรรมที่ทำให้ผู้ชมมีส่วนร่วม ให้ตอบคำถามหรือกิจกรรมพบปะดารา ทั้งนี้ผู้จัดละครหรือสื่อมวลชนควรมีการนำเสนอประเด็นความซื่อสัตย์มาเชื่อมโยงเข้ากับกิจกรรม

3.3) **ภาครัฐ** ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ สื่อมวลชน ผู้เขียน ผู้อ่าน ควรที่จะนำแนวทางที่ได้นี้ไปปฏิบัติ ประกอบด้วย การทำสื่อออนไลน์ให้เป็นนิตยสารออนไลน์โดยรัฐเพื่อสร้างพื้นที่ให้นักเขียน และรัฐควรสนับสนุนงบประมาณด้วย และส่งเสริมให้มีรายการประเภทการวิจารณ์วรรณกรรมให้มากขึ้น รัฐควรส่งเสริมการอ่านอย่างต่อเนื่อง ผ่านเฟสบุ๊ก รัฐควรกำหนดนโยบายส่งเสริมการอ่านเพื่อให้หน่วยงานต่างๆ ไปกำหนดกิจกรรมและมีการสร้างกลุ่มเครือข่ายโดยสร้างกระแสการรณรงค์ในเรื่องการอ่านนวนิยายให้กลายเป็นวิถีในชีวิตประจำวันของคนในสังคม

6.3.2 **ในการวิจัยครั้งต่อไป**

งานวิจัยครั้งต่อไปควรมีการปรับเปลี่ยนแนวทางในการศึกษา การเปลี่ยนกลุ่มเป้าหมายในการศึกษา เช่น การส่งเสริมการอ่านนวนิยายในกลุ่มวัยทำงานเพื่อเสริมสร้างคุณธรรมความซื่อสัตย์ หรือปรับเปลี่ยนเป็นคุณธรรมด้านอื่น เช่น การส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความสามัคคีจากการวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทย หรือการเปลี่ยนตัวบทในการศึกษา เช่น

การส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์จากการวิเคราะห์คุณค่านิทานและเรื่องสั้น ทั้งนี้การปรับเปลี่ยนดังกล่าวเป็นไปเพื่อความหลากหลายของข้อมูลทางวิชาการเพื่อเกิดการวิเคราะห์เปรียบเทียบและนำไปสู่ข้อค้นพบใหม่ๆทางวิชาการที่จะเป็นประโยชน์กับสังคมต่อไป

บรรณานุกรม

- ก.สุรางคนางค์. **บ้านทรายทอง**. พิมพ์ครั้งที่ 25. กรุงเทพมหานคร: ณ บ้านวรรณกรรม กรู๊ป, 2550.
- กนกศักดิ์ แก้วเทพ. **วิถีใหม่แห่งการพัฒนา: วิถีวิทยาศาสตร์สังคมไทย**. กรุงเทพมหานคร: คณะเศรษฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2555.
- กฤษณา อโศกสิน. **เมียหลวง**. พิมพ์ครั้งที่ 20. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เพื่อนดี, 2551.
- กฤษณา อโศกสิน. **ปากกามเทพ**. พิมพ์ครั้งที่ 18. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เพื่อนดี, 2556.
- กฤษณา อโศกสิน. **น้ำผึ้งขม**. พิมพ์ครั้งที่ 21. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เพื่อนดี, 2554.
- กฤษณา อโศกสิน. **ลายหงส์**. พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เพื่อนดี, 2548.
- กฤษณา อโศกสิน. **ปีกทอง**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เพื่อนดี, 2535.
- กฤษณา อโศกสิน. **สวรรค์เบี่ยง**. พิมพ์ครั้งที่ 14. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เพื่อนดี, 2554.
- กฤษณา อโศกสิน. **น้ำเซาะทราย**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เพื่อนดี, 2530.
- กาญจนา แก้วเทพ. **มายาพิณิจ การเมืองทางเพศของละครโทรทัศน์**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เจนเดอร์เพรส, 2536.
- กาญจนา แก้วเทพ. **สื่อสองวัฒนธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์อมรินทร์พริ้นติ้ง, 2539.
- กาญจนา แก้วเทพ. **สื่อพื้นบ้านแข็งแรงแสดงสถานะชุมชนเข้มแข็ง**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2549.
- กาญจนา แก้วเทพ. **แนวพิณิจใหม่ในสื่อสารการศึกษา**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์, 2553.
- กาญจนา นาคนนท์. **ผู้ใหญ่ลึกลับนางมา**. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์บรรณกิจ, 2540.
- กาญจนา นาคนนท์. **ผู้กองยอดรัก**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์บรรณกิจ, 2532.
- กิ่งฉัตร (วันที่ 12 กุมภาพันธ์ 2562) In ศรีณยพงศ์ โชติวรรณ (Ed.)
- กิริติ บุญเจือ. **คู่มือจริยศาสตร์ตามหลักวิชาการสากล**. นนทบุรี: เซนพริ้นติ้ง, 2551.
- กุสุมา รักขมณี. **ศักดิ์ศรีและความอับอายในวรรณกรรมไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แม่คำพาง, 2550.
- กุลลาบ มัลลิกะมาส. **วรรณกรรมไทย**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2519.

เกศินี จุฑาวิจิตร. **ภาพสะท้อนสังคมและโลกทัศน์นักเขียนจากเรื่องสั้นยุควิกฤตเศรษฐกิจ.**

พิมพ์ครั้งที่1. นครปฐม: เพชรเกษม พรินต์ติ้ง, 2550.

โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์. **สังคมปรนัย.** พิมพ์ครั้งที่1. กรุงเทพมหานคร: way of book, 2552.

ชัตติยา กรรณสูต. **คุณธรรมพฤติกรรมความซื่อสัตย์ของคนไทย.** กรุงเทพมหานคร: สำนักงาน

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, 2547.

คณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ,สำนักงาน. **แผนการศึกษาแห่งชาติ (พ.ศ. 2545 – 2559).**

กรุงเทพมหานคร: หวานกราฟฟิค, 2555.

คณะกรรมการข้าราชการพลเรือน,สำนักงาน. **คู่มือการจัดทำจรรยาบรรณราชการและแนวทางปฏิบัติ**

เชิงพฤติกรรมตามจรรยาบรรณข้าราชการ. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน, 2551.

คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติ, สำนักงาน. **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ**

ฉบับที่11. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจสังคมแห่งชาติ, 2555.

คณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ,สำนักงาน. **เศรษฐกิจพอเพียงคืออะไร.**

กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ,2548.

คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, สำนักงาน. **ศิลปินแห่งชาติ พุทธศักราช2528.** กรุงเทพมหานคร:

โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว,2529.

คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, สำนักงาน. **ศิลปินแห่งชาติ พุทธศักราช2529.** กรุงเทพมหานคร:

สำนักพิมพ์อัมรินทร์พรินต์ติ้ง กรุ๊ป จำกัด,2530.

คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, สำนักงาน. **ศิลปินแห่งชาติ พุทธศักราช2531.** กรุงเทพมหานคร:

สำนักพิมพ์อัมรินทร์พรินต์ติ้ง กรุ๊ป จำกัด,2532.

คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, สำนักงาน. **ศิลปินแห่งชาติ พุทธศักราช2533.** กรุงเทพมหานคร:

สำนักพิมพ์อัมรินทร์พรินต์ติ้ง กรุ๊ป จำกัด,2534.

คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, สำนักงาน. **ศิลปินแห่งชาติ พุทธศักราช2534.** กรุงเทพมหานคร:

สำนักพิมพ์อัมรินทร์พรินต์ติ้ง กรุ๊ป จำกัด,2535.

คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, สำนักงาน. **ศิลปินแห่งชาติ พุทธศักราช2535.** กรุงเทพมหานคร:

สำนักพิมพ์อัมรินทร์พรินต์ติ้ง กรุ๊ป จำกัด,2536.

คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, สำนักงาน. **ศิลปินแห่งชาติ พุทธศักราช2538.** กรุงเทพมหานคร:

สำนักพิมพ์อัมรินทร์พรินต์ติ้ง กรุ๊ป จำกัด,2539.

คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ,สำนักงาน. **ศิลปินแห่งชาติ พุทธศักราช 2539.** กรุงเทพมหานคร:

สำนักพิมพ์อัมรินทร์พรินต์ติ้ง กรุ๊ป จำกัด,2540.

คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, สำนักงาน.ศิลปินแห่งชาติ พุทธศักราช 2540. กรุงเทพมหานคร:
โรงพิมพ์การศาสนา,2541.

คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ,สำนักงาน.ศิลปินแห่งชาติ พุทธศักราช 2541. กรุงเทพมหานคร:
โรงพิมพ์การศาสนา,2542.

คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, สำนักงาน.ศิลปินแห่งชาติ พุทธศักราช 2542. กรุงเทพมหานคร:
โรงพิมพ์การศาสนา,2543.

คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ, สำนักงาน.ศิลปินแห่งชาติ พุทธศักราช 2543. กรุงเทพมหานคร:
โรงพิมพ์การศาสนา,2544.

คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ,สำนักงาน.ศิลปินแห่งชาติ พุทธศักราช 2544. กรุงเทพมหานคร: โรง
พิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว,2545.

คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ,สำนักงาน.ศิลปินแห่งชาติ พุทธศักราช 2545. กรุงเทพมหานคร:อัมริ
นทร์ พรินต์ติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด(มหาชน),2546.

คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ,สำนักงาน.ศิลปินแห่งชาติ พุทธศักราช 2547. กรุงเทพมหานคร:อัมริ
นทร์ พรินต์ติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด(มหาชน),2548.

คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ,สำนักงาน.ศิลปินแห่งชาติ พุทธศักราช 2548. กรุงเทพมหานคร:อัมริ
นทร์ พรินต์ติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด(มหาชน),2549.

คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ,สำนักงาน.ศิลปินแห่งชาติ พุทธศักราช 2550. กรุงเทพมหานคร:โรง
พิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย,2551.

คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ,สำนักงาน.ศิลปินแห่งชาติ พุทธศักราช 2552. กรุงเทพมหานคร:อัมริ
นทร์ พรินต์ติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด(มหาชน),2553.

ศีกฤทธิ์ ปราโมช, ม.ร.ว. การศึกษากับการสืบทอดและการเสริมสร้างวัฒนธรรม.กรุงเทพมหานคร: โรง
พิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2521.

ศีกฤทธิ์ ปราโมช, ม.ร.ว. สีแผ่นดิน. พิมพ์ครั้งที่18. กรุงเทพมหานคร: ณ บ้านวรรณกรรม กรุ๊ป,2550.

จินตนา สุขจรรย์นันท. การศึกษาตลอดชีวิตและการพัฒนาชุมชน. พิมพ์ครั้งที่1. กรุงเทพมหานคร:
โอเดียนสโตร์, 2554.

จุลลดา ภักดีภูมิินทร์. **ขมื่นกับปูน**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เพื่อนดี, 2531.

จุลลดา ภักดีภูมิินทร์. **ข้าวนอกนา**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เพื่อนดี, 2532.

จุลลดา ภักดีภูมิินทร์. **อีสา**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เพื่อนดี, 2539.

จุไรรัตน์ แสนใจรักษ์ และวิทยา ว่องกุล. **พลังปัญญาทางมนุษยศาสตร์: เจตนา นาควัชระ**.

- กรุงเทพมหานคร: โครงการวิถีทรรศน์,2542.
- เจตนา นาควัชระ. **ความอยู่รอดของมนุษยศาสตร์ไทย**.กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้งกรุ๊ป, 2552.
- เจือ สตะเวทิน. **ประวัตินวนิยายไทย**.พิมพ์ครั้งที่3. กรุงเทพมหานคร: บรรณกิจ, 2521.
- จำนงค์ อติวัฒน์สิทธิ์และคณะ. **สังคมวิทยา**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 2549.
- ฉลองศรี พิมพ์สมพงษ์. **มนุษยศาสตร์: มิติแห่งสหวิทยาการในมนุษยศาสตร์ สหวิทยาการแห่งชีวิต**. กรุงเทพมหานคร: คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์,2544.
- ฉันทนา ไชยชิต. **คุณธรรมหลักของพระเอกในนวนิยายของเออร์เนสต์ เฮมิงเวย์ ในทัศนะของผู้อ่านคนไทย**.กรุงเทพมหานคร: ภาควิชาภาษาอังกฤษ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2533.
- ชมัฏกร แสงกระจ่าง (วันที่ 11 มีนาคม 2562) In ศรีณยพงศ์ โชติววรรณ (Ed.)
- ชนิตา รักษ์พลเมือง. **กระบวนการทัศน์พัฒนศึกษา**.พิมพ์ครั้งที่1.กรุงเทพมหานคร: วิญญูชน, 2557.
- ชัยสิริ สมุทรวงนิช.**วรรณกรรมการเมืองไทย14 ตุลาคม 2516 – 6 ตุลาคม 2519 รากเหง้า การก่อเกิด การเติบโตและพัฒนาการ**. พิมพ์ครั้งที่2. กรุงเทพมหานคร: สายธาร,2544.
- ชาติ กอบจิตติ. **คำพิพากษา**. พิมพ์ครั้งที่ 9 . กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์หอน, 2547.
- ณรงค์ เส็งประชา. **พื้นฐานวัฒนธรรมไทย**.กรุงเทพมหานคร: โอ เอส พริ้นติ้งเฮ้าส์,2541.
- ดวงกมล บางขวด. **การถ่ายทอดบทเพลงไทยสากลประเภทเพลงปลุกใจเพื่อเสริมสร้างสำนึกความรักชาติ**.วิทยานิพนธ์ปริญญาดุขฎีบัณฑิต, สาขาวิชาพัฒนศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย,2554.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน. **ทฤษฎีต้นไม้อจริยธรรมพัฒนาบุคคล**. กรุงเทพมหานคร: สถาบันชาติพัฒนาบริหารศาสตร์, 2538.
- ตรีศิลป์ บุญขจร. **นวนิยายกับสังคมไทย(2475 - 2500)**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.
- ทมยันตี. **ร่มฉัตร**.พิมพ์ครั้งที่7. กรุงเทพมหานคร: ณ บ้านวรรณกรรม กรุ๊ป,2546.
- ทมยันตี. **คุณหญิงนอกทำเนียบ**.พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร: ณ บ้านวรรณกรรม กรุ๊ป, 2542.
- ทมยันตี. **คำมั่นสัญญา**.พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร: ณ บ้านวรรณกรรม กรุ๊ป, 2538.
- ทมยันตี. **คู่กรรม**.พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: ณ บ้านวรรณกรรม กรุ๊ป, 2533.
- ทมยันตี. **เงา**.พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพมหานคร: ณ บ้านวรรณกรรม กรุ๊ป, 2534.
- ทมยันตี. **หนี่รัก**.พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร: ณ บ้านวรรณกรรม กรุ๊ป, 2542.
- ทมยันตี. **พิชสวาท**.พิมพ์ครั้งที่ 12. กรุงเทพมหานคร: ณ บ้านวรรณกรรม กรุ๊ป, 2558.

- ทมยันตี. **อย่าลืมฉัน**. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร: ณ บ้านวรรณกรรม กรู๊ป, 2552.
- ทมยันตี. **พ่อครัวหัวป่าก์**. พิมพ์ครั้งที่ 14. กรุงเทพมหานคร: ณ บ้านวรรณกรรม กรู๊ป, 2559.
- ทมยันตี. **ไอ้คุณผี**. พิมพ์ครั้งที่ 11. กรุงเทพมหานคร: ณ บ้านวรรณกรรม กรู๊ป, 2556.
- ทมยันตี. **พ่อม่ายทีเด็ด**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร: ณ บ้านวรรณกรรม กรู๊ป, 2547.
- ทมยันตี. **อุบัติเหตุ**. พิมพ์ครั้งที่ 15. กรุงเทพมหานคร: ณ บ้านวรรณกรรม กรู๊ป, 2561.
- ทมยันตี. **ดาวเรือง**. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร: ณ บ้านวรรณกรรม กรู๊ป, 2555.
- ทมยันตี. **แต่งกับงาน**. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร: ณ บ้านวรรณกรรม กรู๊ป, 2551.
- ทมยันตี. **ทวิภพ**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: ณ บ้านวรรณกรรม กรู๊ป, 2540.
- ทมยันตี. **พ่อปลาไหล**. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร: ณ บ้านวรรณกรรม กรู๊ป, 2547.
- ทักษิณคณาธิการ, พระ. **ปรัชญา**. กรุงเทพมหานคร: ดวงแก้ว, 2544.
- ไทยพลับลิเก้า. **อันดับดัชนีภาพลักษณ์คอร์รัปชัน (CPI) ของประเทศทั่วโลก**. [ออนไลน์]. 2558.
แหล่งที่มา: <http://www.thaipublica.org> [28 มกราคม 2559]
- ธนิกายุจน์ จินาพันธ์. **โลกาภิวัตน์วัฒนธรรม: สื่อท้องถิ่นนิยมในวรรณกรรมไทยร่วมสมัย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชาภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2552.
- ธรรมโกศอาจารย์, พระ. **ปรัชญากรีกก่อเกิดภูมิปัญญาตะวันตก**. กรุงเทพมหานคร: Symposium, 2552.
- ธรรมปิฎก, พระ. **การพัฒนาที่ยั่งยืน**. พิมพ์ครั้งที่ 8. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มูลนิธิโกมลคีมทอง, 2544.
- ธวัช ปุณโณทก. **แนวทางการศึกษาวรรณกรรมปัจจุบัน**. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, 2527.
- ธัญญา สนิทวงศ์ ณ ออยุธยา. **คุณธรรมพฤติกรรมความซื่อสัตย์ของคนไทย**. กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, 2547.
- ธัญญา สังขพันธานนท์. **วรรณกรรมวิจารณ์**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นาคร, 2539.
- นงลักษณ์ วิรัชชัย และ รุ่งนภา ตั้งจิตเรเจริญกุล. **การวิเคราะห์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงคุณธรรมจริยธรรมของคนไทย**. กรุงเทพมหานคร: ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม สำนักงานบริหารและพัฒนาองค์ความรู้ (องค์การมหาชน), 2550.
- นิษฐา จันทปัญญาศิลป์. **พฤติกรรมจริยธรรมของตัวละครเอกชาวจีนในนวนิยายไทย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโท สาขาวิชานิเทศศาสตร์ พัฒนาการ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2541.
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. **วิกฤตเศรษฐกิจและวิกฤตทางการเมืองในประเทศไทยในอดีตและปัจจุบัน**. นนทบุรี: สถาบันพระปกเกล้า, 2552.

- บุญยงค์ เกศเทศ. **วรรณกรรมวิเคราะห์**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, 2525.
- บุญสนอง บุญโยทยาน. **มนุษย์กับสังคม**. กรุงเทพมหานคร: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2518.
- โบทัน. **ด้วยสองมือแม่ที่สร้างโลก**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น, 2543.
- โบทัน. **ผู้หญิงคนนี้ชื่อบุญรอด**. พิมพ์ครั้งแรก. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น, 2528.
- โบทัน. **ดอกกระถินริมรั้ว**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น, 2535.
- โบทัน. **บัวเลี้ยงน้ำ**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น, 2533.
- โบทัน. **สุดแต่ใจจะไขว่คว้า**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น, 2533.
- โบทัน. **ทองเนื้อเก่า**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น, 2544.
- โบทัน. **ตะวันชิงพลบ**. พิมพ์ครั้งแรก. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น, 2534.
- โบทัน. **กว่าจะรู้เตียงสา**. พิมพ์ครั้งแรก. กรุงเทพมหานคร: สุวีริยาสาส์น, 2528.
- ปรีชา ช่างขวัญยืน. **การวิจัยทางมนุษยศาสตร์**. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.
- ปรีชา ช่างขวัญยืน. **ปรัชญาภักวีถิชีวัต**. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, 2549.
- ประภัสสร เสวิกุล. **ลวดลายมังกร**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นามิบุ๊คเอนเวล, 2532.
- ประภัสสร เสวิกุล. **เวลาในขวดแก้ว**. พิมพ์ครั้งที่ 10. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์นามิบุ๊คเอนเวล, 2545.
- ประเวศ วะสี. **ปฏิรูปการศึกษา – ยกเครื่องทางปัญญา: ทางรอดจากหายนะ**. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิสดศรี – สฤษดิ์วงศ์, 2541.
- ประเวศ วะสี. **ความเป็นมนุษย์กับการเข้าถึงสิ่งสูงสุด ความจริง ความงาม ความดี**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์กรีน- ปัญญาญาณ, 2550.
- ปิยะพร ศักดิ์เกษม (วันที่ 16 กุมภาพันธ์ 2562) In ศรัณยพงศ์ โชติวรรณ (Ed.)
- พนมเทียน. **สกาเดือน**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: บ้านวรรณกรรม กรู๊ป , 2528.
- พรธาดา สุวัจนวนิช. **ผู้หญิงกับบทบาทความเป็นแม่ในนวนิยายไทย ตั้งแต่พ.ศ. 2510-2546**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์บัณฑิต, สาขาวิชาวรรณคดีและวรรณคดีเปรียบเทียบ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.
- พรสวรรค์ สุวรรณศรี. **การวิเคราะห์คุณค่า การดำรงอยู่ และการสืบทอดมรดกอีสาน**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์บัณฑิต, สาขาวิชาพัฒนศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2547.
- พัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, กระทรวง. **มิติทางสังคมวัฒนธรรมที่ส่งผลต่อความรุนแรง**. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์, 2556.
- ไพฑูริย์ สีนลารัตน์. **จำเป็นต้องปฏิรูปการศึกษาไทย**. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย, 2541.

ไพพรรณ เกียรติโชคชัย. **กิจกรรมการศึกษาเพื่อพัฒนาท้องถิ่น**. กรุงเทพมหานคร: สถาบัน

ราชภัฏสวนดุสิต, 2541.

ไพศาลวิสาโล, พระ. **การศึกษาเพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์**. เชียงราย:

สถาบันราชภัฏเชียงราย, 2542.

มนิ พิสุทธิรัตนานนท์. **สุนทรียศาสตร์เบื้องต้น**. สงขลา: คณะมนุษยศาสตร์

มหาวิทยาลัยทักษิณ, 2546.

ยศ สันตสมบัติ. **มนุษย์กับวัฒนธรรม**. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2544.

รพีพร. **ลูกทาส**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แสงดาว, 2556.

รพีพร. **นางสาวทองสร้อย**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แสงดาว, 2532.

รพีพร. **ภูตพิศวาส**. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แสงดาว, 2550.

รัฐบุรุษ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์, มุลนิธิ. **ปาฐกถา เรื่องแนวทางพระราชดำริสู่การบริหารจัดการ**

ภาครัฐ. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิรัฐบุรุษ, 2549.

รัฐบุรุษ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์, มุลนิธิ. **ปาฐกถา เรื่องเกิดมาต้องตอบแทนบุญคุณแผ่นดิน .**

พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิรัฐบุรุษ, 2542.

รัฐบุรุษ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์, มุลนิธิ. **ปาฐกถา เรื่องสถานการณ์ปัจจุบัน : คู่มือคนไทย .**

พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิรัฐบุรุษ, 2544 .

รัฐบุรุษ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์, มุลนิธิ. **ปาฐกถา เรื่องประเทศไทยโปร่งใสได้อย่างไร .**

พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิรัฐบุรุษ, 2558 .

รัฐบุรุษ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์, มุลนิธิ. **ปาฐกถา เรื่องเกิดมาต้องตอบแทนคุณแผ่นดิน .**

พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิรัฐบุรุษ, 2558 .

รัฐบุรุษ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์, มุลนิธิ. **ปาฐกถา เรื่องการพัฒนาผู้นำเพื่อสร้างสังคมธรรมาธิปไตย**

. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิรัฐบุรุษ, 2553.

รัฐบุรุษ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์, มุลนิธิ. **ปาฐกถา เรื่องตอบแทนคุณแผ่นดิน สร้างถิ่นไทยใสสะอาด**

. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิรัฐบุรุษ, 2548 .

รัฐบุรุษ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์, มุลนิธิ. **ปาฐกถา เรื่องทหารอาชีพกับทหารมืออาชีพ .**

พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิรัฐบุรุษ, 2549 .

รัฐบุรุษ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์, มุลนิธิ. **ปาฐกถา เรื่องสถานการณ์การเมืองปัจจุบัน .**

พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิรัฐบุรุษ, 2549 .

รัฐบุรุษ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์, มุลนิธิ. **ปาฐกถา เรื่องประเทศไทยใสสะอาดปราศจากคอร์รัปชั่นและ**

- ยาเสพติด** .พิมพ์ครั้งที่ 1.กรุงเทพมหานคร: มูลนิธิรัฐบุรุษ,2544.
- รินฤทัย สัจจพันธุ์.**วรรณกรรมปัจจุบัน**. พิมพ์ครั้งที่10. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2538.
- รองศาสตราจารย์ ดร.วิโพภรณ์ วัฒนานามิตกุล (วันที่ 19 มีนาคม 2562) In ศรีณยพงศ์ โชติวรรณ (Ed.)
เลขาธิการนายกรัฐมนตรีนโยบาย, สำนักงาน. **ภูมิปัญญาไทยในวัฒนธรรมทางภาษา**. กรุงเทพมหานคร:
โรงพิมพ์ทองกวาว,2538.
- เลขาธิการสภาการศึกษา,สำนักงาน. **คู่มือการจัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมความรู้คู่คุณธรรม**.
กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ, 2550.
- เลขาธิการสภาการศึกษา,สำนักงาน. **แนวทางการนำภูมิปัญญาไทยเข้าสู่กระบวนการเรียนรู้ของระบบ
โรงเรียนและการเรียนรู้ตามอัธยาศัย**. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ, 2553.
- ว.วินิจฉัยกุล. **แต่ปางก่อน**. พิมพ์ครั้งที่ 16. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เพื่อนดี, 2552.
- ว.วินิจฉัยกุล. **ปัญญาชนกันคร้ว**. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เพื่อนดี, 2530.
- ว.วินิจฉัยกุล. **น้ำใสใจจริง**. พิมพ์ครั้งที่ 9. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เพื่อนดี, 2537.
- ว.วินิจฉัยกุล. **เบญจรงค์ห้าสี**. พิมพ์ครั้งที่ 14. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์เพื่อนดี, 2553.
- วสิษฐ เดชกุญชร. **สารวัตรเถื่อน**. พิมพ์ครั้งที่ 4. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มติชน, 2542.
- วัฒนธรรม, กระทรวง. กรมการศาสนา. **รูปแบบการส่งเสริมคุณธรรมแห่งชาติ**. กรุงเทพมหานคร:
กระทรวงวัฒนธรรม, 2551.
- วัฒนธรรม, กระทรวง. กรมส่งเสริมวัฒนธรรม.**คู่มือการสรรหาและคัดเลือกศิลปินแห่งชาติ**.
กรุงเทพมหานคร: อมรินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน), 2557.
- วัฒนธรรม, กระทรวง. กรมส่งเสริมวัฒนธรรม.**ศิลปินแห่งชาติ พุทธศักราช 2554**. กรุงเทพมหานคร:อัม
รินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด(มหาชน), 2555.
- วัฒนธรรม, กระทรวง. กรมส่งเสริมวัฒนธรรม.**ศิลปินแห่งชาติ พุทธศักราช 2555**. กรุงเทพมหานคร:อัม
รินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด(มหาชน),2556.
- วัฒนธรรม, กระทรวง. กรมส่งเสริมวัฒนธรรม.**ศิลปินแห่งชาติ พุทธศักราช 2556**. กรุงเทพมหานคร:อัม
รินทร์พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด(มหาชน),2557.
- วัฒนธรรม, กระทรวง. กรมส่งเสริมวัฒนธรรม.**ศิลปินแห่งชาติ พุทธศักราช 2557**. กรุงเทพมหานคร:อัม
รินทร์ พริ้นติ้ง แอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด(มหาชน),2558.
- วัฒนา มูลเมืองแสน.**นวนิยายอิงพุทธศาสนาของไทย:วรรณกรรมคำสอนร่วมสมัย**.วิทยานิพนธ์ปริญญา
มหาบัณฑิต, สาขาวิชาวรรณคดีและวรรณคดีเปรียบเทียบ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย,2539.

วิทย์ วิศทเวทย์. **ปรัชญาการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช, 2535.

วิรุณ ตั้งเจริญ. **สุนทรียศาสตร์เพื่อชีวิต**. กรุงเทพมหานคร: สันติศิริการพิมพ์, 2552.

วิทย์ ศิวะศรียานนท์. **วรรณคดีและวรรณคดีวิจารณ์**. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพมหานคร:

อักษรเจริญทัศน์, 2519.

เว็ลด์ อีโคโนมิก 포럼. **รายงานผลการประเมินอันดับการแข่งขันในเวทีโลกปี2555-2556เกี่ยวกับ**

ความเชื่อมั่นของประชาชนต่อนักการเมืองของไทย. [ออนไลน์].2557.

แหล่งที่มา:<http://www.weforum.org>[10 ธันวาคม2557]

ศรัณย์ วงศ์คำจันทร์. **ปรัชญาเบื้องต้น**. กรุงเทพมหานคร: ศิลปาบรรณาการ, (ม.ป.ป.).

ศรีศักดิ์ วัลลิโภดม. **วัฒนธรรมท้องถิ่นจุดเริ่มต้นของการพัฒนา**. กรุงเทพมหานคร: สารคดี, 2538.

ศูนย์คุณธรรม (องค์การมหาชน). **เข็มทิศนำไทย แนวทางนำไทยสู่สังคมคุณธรรมจาก 8 ปาฐกถา**

พิเศษของบุคคลสำคัญ. พิมพ์ครั้งที่ 1. กรุงเทพมหานคร: คอนแทค ดีไซน์ จำกัด, 2558.

ศูนย์คุณธรรม. **ปัญหาคุณธรรมจริยธรรมในสังคมไทย**. [ออนไลน์].2557.

แหล่งที่มา:<http://www.moralcenter.or.th>[25 พฤษภาคม2557]

ศศิวิมล สันติราษฎร์ภักดี. **การศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบการถ่ายทอดวัฒนธรรมไทยผ่านสื่อวิทยุ**

และสื่อละครโทรทัศน์เรื่องสี่แผ่นดิน.วิทยานิพนธ์ปริญญาโทศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต, สาขาวิชา

การสื่อสารมวลชน คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2539.

ศาสตราจารย์กิตติคุณ ดร.ไพฑูริย์ สินลารัตน์ (วันที่ 23 มีนาคม 2562) In ศรัณยพงศ์ โชติวรรณ (Ed.)

ศาสตราจารย์ ดร.พฤษี ศิริบรรณพิทักษ์ (วันที่ 15 มีนาคม 2562) In ศรัณยพงศ์ โชติวรรณ (Ed.)

ศาสตราจารย์ ดร.ดวงมน จิตรจางค์ (วันที่ 26 กุมภาพันธ์ 2562) In ศรัณยพงศ์ โชติวรรณ (Ed.)

ศิริมิตร ประพันธ์ธุรกิจ. **ความรู้เบื้องต้นทางวิทยุโทรทัศน์**.พิมพ์ครั้งที่ 1.กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์

มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2554.

ศิริรัตน์ แอดสกุล. **ความรู้เบื้องต้นทางสังคมวิทยา**.พิมพ์ครั้งที่ 2.กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2557.

ศึกษาธิการ, กระทรวง. **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพ.ศ. 2542**. กรุงเทพมหานคร :

โรงพิมพ์คุรุสภา, 2555.

ศึกษาธิการ, กระทรวง.กรมวิชาการ. **รายงานการวิจัยเรื่องวัฒนธรรมสภาพแวดล้อมและค่านิยมที่เอื้อ**

ต่อการเรียนรู้ความดีและความสุขของผู้เรียน. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์คุรุสภา, 2545.

ส. ศิวรักษ์. **ปรัชญาการศึกษา: ศาสตร์และศิลป์แห่งการปฏิรูปการเรียนรู้**. พิมพ์ครั้งที่ 2.

กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์มูลนิธิเด็ก, 2545.

สิทธา พินิจภูวดล. **ความรู้ทั่วไปทางวรรณกรรมไทย**.พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร:

สำนักพิมพ์ดวงกมล,2520.

สัญญา สัญญาวิวัฒน์. **ทฤษฎีสังคมวิทยา: เนื้อหาและแนวการใช้ประโยชน์เบื้องต้น.**พิมพ์ครั้งที่ 12.

กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2550.

สายทิพย์ นุกุลกิจ. **วรรณกรรมไทยปัจจุบัน.** พิมพ์ครั้งที่3. กรุงเทพมหานคร: เอส อาร์พรีนติ้ง

แมสโปรดักส์, 2539.

สุกัญญา สุจฉายา. **พิธีกรรม ตำนาน นิทาน เพลง: บทบาทของคติชนกับสังคมไทย.**กรุงเทพมหานคร:

โครงการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.

สุชาติ สวัสดิ์ศรี. **ยุคสมัยแห่งความเจ็บ.** พิมพ์ครั้งที่1. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์อักษรสัมพันธ์, 2515.

สุเชาว์น พลอยชุม. **ปรัชญาทั่วไปว่าด้วยประวัติพัฒนาการ ปัญหาและทฤษฎีที่สำคัญทางปรัชญา.**

กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหามกุฏราชวิทยาลัย, 2538.

สุพัตรา สุภาพ. **สังคมวิทยา.**กรุงเทพมหานคร: ไทยวัฒนาพานิช,2538.

สุภางค์ จันทวานิช. **ทฤษฎีสังคมวิทยา.** พิมพ์ครั้งที่4.กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์

มหาวิทยาลัย, 2554.

สุภางค์ จันทวานิช. **วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ.** พิมพ์ครั้งที่20. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์แห่ง

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2555.

สุน อมรวิวัฒน์. **การศึกษากับการถ่ายทอดวัฒนธรรม: กรณีศึกษาหนังใหญ่วัดขนอน.**

กรุงเทพมหานคร: บพิธการพิมพ์, 2537.

สุน อมรวิวัฒน์ และคณะ. **การศึกษา.** กรุงเทพมหานคร: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.

สุเทพ สุนทรเกสัช. **ทฤษฎีสังคมวิทยาร่วมสมัย: พื้นฐานแนวความคิดทฤษฎีทางสังคมและวัฒนธรรม.**

เชียงใหม่: โอบอลวิชั่น, 2540.

สุเมธ เมธาวิทยากุล. **ปรัชญาเบื้องต้น.** กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์, 2540.

เสถียร จันทิมาธร. **วิวัฒนาการของวรรณกรรมไทย.** พิมพ์ครั้งที่1. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์อักษร

สยาม, 2517.

เสาวนิจ รัตน์วิจิตร. **คุณธรรมพฤติกรรมความซื่อสัตย์ของคนไทย.**กรุงเทพมหานคร: สำนักงาน

คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ, 2547.

โสภาค สุวรรณ. **สายโลหิต.**พิมพ์ครั้งที่11 . กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์คลังวิทยา, 2547.

องอาจ สิงห์ลำพอง. **กระบวนการผลิตละครโทรทัศน์.**พิมพ์ครั้งที่1. กรุงเทพมหานคร: ห้างหุ้นส่วนจำกัด

สามลดา, 2557.

อภิชา แดงจำรูญ. **การศึกษาการจัดกิจกรรมการพัฒนาคุณธรรมในโรงเรียนประถมศึกษา**

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพฯ. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต,

สาขาวิชาประถมศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2548.

อ้อมเดือน สดมณี. **ประสิทธิผลในการฝึกอบรมทักษะและจิตลักษณะที่มีผลต่อพฤติกรรม**

ประหยัดน้ำและไฟฟ้าของนักเรียนระดับประถมศึกษา: รายงานการวิจัยฉบับที่ 98.

กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ, 2548.

อัศวิทย์ เรืองรอง. **การวิเคราะห์แนวพระราชดำริเกี่ยวกับการพัฒนาประเทศจากพระบรมราโชวาทใน**

พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, สาขา

วิชาพัฒนศึกษา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2552.

อัญชลี ภูเภา. **พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวและพระบาทสมเด็จพระ**

มงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว: วรรณคดีกับการสร้างชาติ. วิทยานิพนธ์ปริญญาดุษฎีบัณฑิต, สาขาวิชา

ภาษาไทย คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2553.

เอกวิทย์ ณ ถลาง. **ศกยภาพในไทยวิถี.** กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิสิทธิ์รศน์, 2545.

อิงอร สุพันธ์ุณี. **นวนิยายนิทัศน์.** กรุงเทพมหานคร: โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ

คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2552.

อุดม รุ่งเรืองศรี. **สภาพของวรรณกรรมไทยปัจจุบัน.** พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร:

ศิลปาบรรณาการ, 2524.

Durkheim, E. (1956). **Education and Sociology.** London, Macmilan.

Komroff, Manuel. **How to Write a Novel.** Boston: The Writer Inc, 1950.

Malinowski, B. **The Group and the Individual in Functional Analysis.** New York:

Schocken Publications, 1954.

Williams, R. **Base and Superstructure in Marxist Cultural Theory: Problems in**

Materialism and Culture. London & New York: Verso, 1997.

ภาคผนวก

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
CHULALONGKORN UNIVERSITY

ตารางที่ 20 รายชื่อวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่เป็นผลงานของศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ ปีพุทธศักราช 2528

ปี พ.ศ.	รายนามศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ (นวนิยาย)	ผลงานนวนิยายทั้งหมด	นวนิยายที่เผยแพร่ใน รูปเล่ม	รูปเล่ม ที่เผยแพร่ (รูปเล่ม ที่ จัดพิมพ์)	(รูปเล่ม ที่ จัดพิมพ์)	รูปเล่ม ที่ จัดพิมพ์
2528	หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช	สี่แผ่นดิน, แผ่นดิน, เกาะแก้วที่บางเพลง (3 เรื่อง)	สี่แผ่นดิน ได้แดง เกาะแก้วที่บางเพลง (รวม 3 เรื่อง)	5 1 1	- 1 1	5 2 2

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. ศิลปินแห่งชาติ พุทธศักราช 2528, กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภา ลาดพร้าว, 2529.

ตารางที่ 21 รายชื่อวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่เป็นผลงานของศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ ปีพุทธศักราช 2529

ปี พ.ศ.	รายนามศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ (นวนิยาย)	ผลงานนวนิยายทั้งหมด	๒๕๒๕-๒๕๒๖ ๒๕๒๗-๒๕๒๘	(๒๕๒๗-๒๕๒๘) ๒๕๒๙	(๒๕๒๗-๒๕๒๘) ๒๕๒๙	๒๕๒๙-๒๕๓๐
2529	นางกัมพนา เตียงศิริ (ก.สุรางคนางค์)	<p>กรองกาญจน์ , กุหลาบแดง. หญิงคนชั่ว, เขมรินทร์ - อินทிரากุล ลูกชัง, ความคิดคำนึง, คู่ครอง, จุดหมายปลายทาง, รอยจารึก, เรวัต, เพชรฆาต, พันทิพา, เพื่อนบ้าน, ภายใต้ดวงดาว, เปลายนีน, คำชีวิตสาว, ชีวิตหนึ่ง, บ้านทรายทอง, ทางสายเปลี่ยว, ดอกฟ้าโคมผู้จองโทษ, จอมเทียน, ฮาร์โศก, แรงอธิษฐาน, ปัทมาวราภักษ์, รุ่งอรุณ, ปราสาททราย, ปราสาทรัก, ชุมทางรัก, รักประกาศิต, อุทัย-นิศรา, คุณหญิงพวงแข, ถ่านไฟเก่า, หมออีกฝั่ง, สะใภ้ทนายช้ำหลง, ราชวดีสีม่วง, สันติพิศวาส, คนรักของข้าพเจ้า, ยอดปราวรณนา, เป็นไพร่, คุณครูอินทรี, มีแหละรัก, พวงร้อยดาวประดับเกียรติ, บ้านและการสมรส, รักอันสุนทร (45เรื่อง)</p>	หญิงคนชั่ว เขมรินทร์อินทรี คุณหญิงพวงแข ชุมทางรัก บ้านทรายทอง ดอกฟ้าโคมผู้จองโทษ แรงอธิษฐาน ปราสาททราย ถ่านไฟเก่า ทางสายเปลี่ยว ยอดปราวรณนา เป็นไพร่ มีแหละรัก (รวม 13 เรื่อง)	- 2 2 1 6 1 - - - 2 1 1 -	1 - - 1 2 1 - 1 1 - - - 1	1 2 2 2 8 2 1 1 1 1 2 1 - 1

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. ศิลปินแห่งชาติ พุทธศักราช 2529, กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์อัมรินทร์พรินติ้ง กรุ๊ป จำกัด, 2530.

ตารางที่ 22 รายชื่อวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่เป็นผลงานของศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ ปีพุทธศักราช 2531

ปี พ.ศ.	รายนามศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ (นวนิยาย)	ผลงานนวนิยายทั้งหมด	ชื่อผลงาน ปี ๒๕๒๕-๒๕๒๖ ปี ๒๕๒๖-๒๕๒๗ ปี ๒๕๒๗-๒๕๒๘	(๒๕๒๕-๒๕๒๖) ปี ๒๕๒๖-๒๕๒๗	(๒๕๒๕-๒๕๒๖) ปี ๒๕๒๖-๒๕๒๗	ปี ๒๕๒๗-๒๕๒๘
2531	นางสุกัญญา ชลสิทธิ์ นามปากกา กฤษณา อโศกสิน	กึ่งมัลลิกา, เกสรดอกสวาง, เกิดมาสวย, กระเช้าสีดา, กระหม่อมปลายนาง, ข้ามบรรพกาล, ข้ามสี่พันตร , ขุนหอคำ, เข้มซ่อนปลาย, ขอบฟ้าใหม่, ความนั้คัง, คลื่นอารมณ์, ครั้นเทียน, ความรักแสนกล, เงา จันทร์, จันทรียาศตรา, จ้าวอสุรินทร์, จำหลักไว้ในแผ่นดิน, ฉากทอง, ขาวกรง, จึงช้าดอกบานชื่น, ชีวิต เป็นของเรา, ชลธิ์พิศวาส, ตั้งดาวเดือน, ดาวฟ้าดาว, ดาวเหนือ, ดวงตาสีอำพัน, เดือนครึ่งดวง, ดอกไม้ไร้หนาม, ตะวันตกดิน, ถ่านเก่าไฟใหม่, เภาวิเศษสวาง, ถนนไปดวงดาว, ถนนสายเสนาหา, ทะเลลึกก็, ทรายย้อมสี, น้ำค้างกลางคืน, น้ำค้างยามเช้า, น้ำท่วมเมฆ, น้ำค้างซม, น้ำทะเลทราย, น้ำ เล่นไฟ, นางพญาหลวง, เนื้อแท้, เนื้อทอง, เนื้อนาง, เนื้อไม้, บ้านเดเมฆ, บ้านใดไม้รัก, บัดลั้งกียบัว, บาดาลใจ, บ้านชนบท, ปาบสลาย, บุซบไปบ้, บุหลันรัญจวน, ปากามเทพ, ปีกทอง, ปูมบิตทอง, เปลวเทียน, ไปสู่มพิล, ประตูที่ปิดตาย, ปลาดีน้ำ, ฝ่ายแถมเพชร, ฝนหลงฤดู, ฝนกลางฝน, พันไม้ ด้วยใบรัก, พญาไร่ไ้, เพชรในเรือน, เพลงบินใบ้จิว, เพลงสาบ, เพลงกินรี, เพลิงบุญ, พระจันทร์หลง เงา, พลอยพราวแสง, พฤษศาสวาง, ไฟเดือนห้า, ไฟหนาว, ไฟในทรวง, ไฟพ่าย, ฝน, ฝน, ฝน, ฝน, ฝน, ป่า, ไม้ผลัดใบ, เมรัยสิกุหลาบ, เมียหลวง, เมฆและมาลี, มณีดิน, หยาดน้ำค้าง, ระฆังวงเดือน, ระบ้บมาร, รากแก้ว, ริมหน้าต่างกระจก, รูปทอง, เรือมนุษย์, รรรักปักกุรา, หลังลับแล, ลานภูมรา, ลายดอกไม้ร่วง, ลายดอกหญ้า, ลายหงส์, ลูกไม้ลายดอกกรัก, ล่องทะเลดาว, เหลี่ยมกุหลาบ, เลื่อม สลัปลาย, หลงไฟ, โลกของมีตรี, ลมที่เปลี่ยนทาง, ลมบูรพา, ลมพัดชายน้ำ, วิมาน, วิมานไม้จำผา, วิหคที่หลงทาง, วิหคโสภ, เวียงระก้า, เวียงแวนฟ้า, ด้รูหัวใจ, ศาลานกน้อย, ศาลากทะเลียม, สะพานข้ามดาว, สามคม, สายรังสลาย, เสียงนกจากพราว, สมมติว่าเขากักั้น, สวรรค์เบี่ยง, ห้องที่ จัดไม่เสร็จ, หน้าต่างบานแรก, นามกุหลาบ, นามดอกไม้, หนึ่งห้องหัวใจ, หนึ่งฟ้าดินเดียว,	กึ่งมัลลิกา กระเช้าสีดา ข้ามสี่พันตร เข้มซ่อนปลาย ความนั้คัง คลื่นอารมณ์ ความรักแสนกล ลายหงส์ ปีกทอง ปากามเทพ ชลธิ์พิศวาส ขาวกรง จึงช้าดอกบานชื่น เดือนครึ่งดวง ทรายย้อมสี น้ำทะเลทราย น้ำค้างซม เนื้อนาง	1 1 1 1 1 1 1 3 2 2 1 1 1 1 1 5 6 1	- - - - - - - - 1 1 - - - - - 2 1 -	1 1 1 1 1 1 1 3 3 3 1 1 1 1 1 7 7 1

ปี พ.ศ.	รายนามศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ (นวนิยาย)	ผลงานนวนิยายทั้งหมด	รูปเล่ม รูปเล่มและรูปเล่ม รูปเล่มและรูปเล่ม	(รูปเล่มและรูปเล่ม) รูปเล่มและรูปเล่ม	(รูปเล่มและรูปเล่ม) รูปเล่มและรูปเล่ม	รูปเล่มและรูปเล่มและรูปเล่ม
	นามปากกา กัญญ์ชลา นามปากกา สไปเมือง (กลุ่มนวนิยายอิงประวัติศาสตร์ในยุคถึง พุทธกาล)	อุทยานเครื่องเทศ, อุโมงค์เวลา, ประตูลีลา, สวรรค์สร้าง, บัลลังก์ใยบัว (135 เรื่อง) กรงทอง ,ดอกหญ้า ,ดวงตาสวรรค์, ตะเกียงแก้ว, ในกระแสน้ำ, บ่วงดวงใจ, ฝันกลางฤดูฝน, ฝน หยกสุดท้าย, เฟอะเล, รอยรวงข้าว, ลานลูกไม้, หลงตาไปบัว, วิมานไฟ, สาบสาวท ,เสื้อสีฝุ่น (15 เรื่อง) กาฟปากซี, ความมืดแห่งดูหาทอง ,เพรีเนเรีย, มาโยไนวาริ, ลายแทงในถ้ำแก้ว, เสียงแห่งมิชฌิมยาม (6 เรื่อง)	บ้านชนนิก ปูนปิดทอง เพลงบินเงี้ยว เพชรในเรือน พลอยพรราวแสง ไฟในทรง ไฟหนาว ไม้ผลัดใบ ฝ้ายแกมเพชร ฝันกลางฤดูฝน เรือมนุษย์ ลานลูกไม้ วิมานไม้ดำดา เงิระกะ หน้าต่างบานแรก หลงไฟ สวรรค์เปียง สะพานข้ามดาว สาบสาวท เสื้อสีฝุ่น	2 2 1 1 1 1 - 1 1 2 1 1 1 1 - 5 1 1 2	- - - - - 1 1 - - - 1 - - - - 1 - - -	2 2 1 1 1 2 1 1 1 - 2 2 1 1 1 1 6 1 2 2

ปี พ.ศ.	รายนามศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ (นวนิยาย)	ผลงานนวนิยายทั้งหมด	ชื่อเรื่อง ประเภทนิยาย	(๒๕๒๕-๒๕๒๖) เรื่อง	(๒๕๒๖-๒๕๒๗) เรื่อง	รวม
			พระจันทร์ทองเงา	1	-	1
			ตะวันตกดิน	2	-	2
			ตะวันลับฟ้า	1	-	1
			ปางดวงใจ	1	-	1
			บาดาลใจ	2	-	2
			เมฆหลวง	6	1	7
			มณีดิน	1	-	1
			ห้องที่จัดไม่เสร็จ	1	-	1
			ลานภุมรา	1	-	1
			วิหคโสภา	1	-	1
			ถ่านเก่าไฟไหม้	1	-	1
			ฝนหยาดสุดท้าย	1	-	1
			พฤษภาสวาท	2	-	2
			เถาว์ลย์สวาท	1	-	1
		เพลิงบุญ (รวม 53 เรื่อง)	2	-	2	

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. ศิลปินแห่งชาติ พุทธศักราช 2531, กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์โอริมรินทร์พรินติ้ง กรุ๊ป จำกัด, 2532.

ตารางที่ 23 รายชื่อวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่เป็นผลงานของศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ ปีพุทธศักราช 2533

ปี พ.ศ.	รายนามศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ (นวนิยาย)	ผลงานนวนิยายทั้งหมด	รูปเล่มMLL รูปเล่มกระดาษ รูปเล่มปกแข็ง	(รูปเล่มปกแข็ง) รูปเล่มMLL	(รูปเล่มปกแข็ง) รูปเล่มMLL	รูปเล่มปกแข็ง รูปเล่มMLL
2533	นายศักดิ์ชัย บำรุงพงศ์ (เสมีย์ เสาวพงศ์)	ความรักของวิลยา, คนดีศรีอยุธยา, ชัยชนะของคนแพ้, ได้ดามฤดู, บัวบานในอะมาซอน, ปีศาจ, ไม่มีทิวจากโตเกียว, ชีวิตบนความตาย, ฟ้าแมนจู, ไฟเย็น, ดิน น้ำ และดอกไม้อัน(11เรื่อง)	ปีศาจ ไฟเย็น (รวม 2 เรื่อง)	1 1	- -	1 1

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. ศิลปินแห่งชาติ พุทธศักราช 2533, กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์อัมรินทร์พรินติ้ง กรุ๊ป จำกัด, 2534.

ตารางที่ 24รายชื่อวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่เป็นผลงานของศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ ปีพุทธศักราช 2534

ปี พ.ศ.	รายนามศิลปินแห่งชาติ (นวนิยาย)	ผลงานนวนิยายทั้งหมด	เลขหมู่ประเภท วรรณคดี (๕๕๕.๗๕๕)	เลขหมู่ประเภท นิยาย (๕๕๕.๗๕๕)	เลขหมู่ประเภท บันเทิงคดี (๕๕๕.๗๕๕)
2534	นายอภินันท์ ปับถาวรศักดิ์	บ้านแร่, ในเหมืองแม่มีนียาย,ใต้แผ่นดิน,เจ้าพ่อ เจ้าเมือง,เหมืองทองแดง,เลือดในดิน,แม่น้ำ ยามศึก (7เรื่อง)	-	-	-
2534	นายสุวัฒน์วีรดิกล นามปากกา รัตพร	สัญญารักของจอมพล,เปลวสุริยา,ราชนีบอด,อมรวิมาน,นภาพิไล,ทะเลเพลิง,ทิพย์สุรีย์,จอม ภพมฤตยู,นางไพร,กระต๋อมสีฟ้า,เทวีขวัญฟ้า,จิตอาสา,ศักดิ์ดาพ่อพระ,เหมือนชีพสลาย,จอม ศึกมหากาฬ,เทพธิดาแดนดิน,แนวเสียงพิณ,ลาสุวรรณ,จอมพิชิตทวย,กายดิโนไฟ,กั๊กแพง เมืองเงิน,คนึงนิจ,งาบเปลือย,ชีวิตใหม่,ทหารเสือกรมหลวงชุมพร,ผู้ดีบางปะหัน,มันไม่ไช่ร้อย ผู้ชายของอาม,ป่าทรายทอง,หลังเลือดโคมดิน,ข้อจิต,สุสานทราย,เทพบุตรนักเลง,จุด พิศวาส,ลูกทาส,ขุนศึกมหาราช,นางสาวโพระดก,ลมหนาว,จันทร์ไม่ยอมเลิบท้า,หลอมกับเขา ,พริ้มพรายหน้ายั่ว,หยุดโลกนี้เสียทีเถอะ,เพียงวันที่ปะเปลี่ยน,น้ำฝน,นางสาวอวยชัย, นางพญาเสือดำ,มนต์รักนางพราย,หมอชนินทร์ผู้เฒ่า,มังกูรัก,แผ่นดินแม่,วีรสตรีจากโคม เดียว,ทะเลไม่เคยหลับ,ผัวเขา,เมียพี่มบอร์4,ต้นฟ้า,พิราบแดง,ลูกเจ้าพระยา,ขอเขื่อน้ำตาให้ตัวเอง เดียว,มรดกทำนุผู้หญิง,เมียนัมเบอร์4,ต้นฟ้า,พิราบแดง,ลูกเจ้าพระยา,ขอเขื่อน้ำตาให้ตัวเอง .ขอจำจวันตาย,คามาล,นกขมิ้นบินถึงหิมาลัย,แผ่นดินเดียวกัน,แผ่นดินรัก,นางสาวทอง สร้อย,ขอสนุกกับความตาย,ข้าฝันว่าไทยสิ้นชาติ,เพลงรัก-ดอกไม้บาน,พิราบเมิน,ผู้หญิงใน แวนต้า,ฝากไว้ในแผ่นดิน,รถทัวร์เที่ยงวัน,แผ่นดินของเข,ท้าวศรีสุธาจันทร์,พ่อข้าเพิ่งจะ ยืม,อ้างสนาหน้ายั่ว,เลือดในดิน,เลือดพเนจร,จอมทหารธรรมาธิเบศ,เวลาที่เหลืออยู่,ทอง-นาก (86เรื่อง)	-	-	-
			เปลวสุริยา	1	1
			ราชนีบอด	1	1
			ทหารเสือกรมหลวงชุมพร	1	1
			เทพบุตรนักเลง	1	1
			จุดพิศวาส	4	3
			ลูกทาส	5	2
			ขุนศึกมหาราช	1	1
			นางสาวโพระดก	1	2
			ลมหนาว	1	1
			นางสาวอวยชัย	1	1
			หมอชนินทร์ผู้เฒ่า	1	1
			แผ่นดินแม่	1	1
			ไม่เคยมีใครรักอันจริง	1	1
			เจ้าสาวคืนเดียว	1	2
			ลูกเจ้าพระยา	1	1
			ขอเขื่อน้ำตาให้ตัวเอง	1	1

ปี พ.ศ.	รายนามศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ (นวนิยาย)	ผลงานนวนิยายทั้งหมด	รูปเล่ม รูปเล่ม รูปเล่ม รูปเล่ม รูปเล่ม	(รูปเล่ม) รูปเล่ม	(รูปเล่ม) รูปเล่ม	รูปเล่ม
			นางสาวทองสร้อย เพลงรัก-ดอกไม้บาน อังสนาหยาดหัว เลือดในดิน (รวม 20เรื่อง)	5 - 1 1	- 1 - -	5 1 1 1

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. ศิลปินแห่งชาติ พุทธศักราช 2534, กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์อัมรินทร์พรินติ้ง กรุ๊ป จำกัด, 2535.

ตารางที่ 25 รายนามวิทยุประเภทวิทยุที่เป็นผลงานของศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ ปีพุทธศักราช 2535

ปี พ.ศ.	รายนามศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ (นวนิยาย)	ผลงานนวนิยายทั้งหมด	รูปเล่ม รูปเล่ม รูปเล่ม	(รูปเล่ม) รูปเล่ม	(รูปเล่ม) รูปเล่ม	รูปเล่ม
2535	นายคำสิงห์ ศรีนอก (ลาว คำหอม)	แมง(1เรื่อง)	-	-	-	-

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. ศิลปินแห่งชาติ พุทธศักราช 2535, กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์อัมรินทร์พรินติ้ง กรุ๊ป จำกัด, 2536.

ตารางที่ 26 รายชื่อวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่เป็นผลงานของศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ ปีพุทธศักราช 2538

ปี พ.ศ.	รายนามศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ (นวนิยาย)	ผลงานนวนิยายทั้งหมด	ปี พ.ศ.	ปี พ.ศ.	ปี พ.ศ.	ปี พ.ศ.
2538	นายณรงค์ วงษ์สวรรค์	สนิมคร้อย, สนิมกรุงเทพ, บางลำภูสแควร์, คืนรัก, พ่อบ้านเหนืงเทียว, หัวใจที่มีตีน, เสเพลบอยขาวไร่, น้ำค้างเปื้อนแดด, หวานดอกไม้แดง, รั้ว, คลังใจกรมจีน, บ้านนี้มีห้องแบ่งให้เช่า, นักเลงโกเมน, กรุงเทพฯพาราไดซ์, แม่ข่ายบุษบง, ผู้ดีนักคร่ำ, ครูสีดา, ผกาบุษ, บุรีรัก, ระบำน้ำกปาก, นกที่สุดท้ายที่ตีพิมพ์ (20 เรื่อง)	สนิมคร้อย (รวม 1 เรื่อง)	-	1	1

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. ศิลปินแห่งชาติ พุทธศักราช 2538. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์อัมรินทร์พรินติ้ง กรุ๊ป จำกัด, 2539.

ตารางที่ 27 รายชื่อวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่เป็นผลงานของศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ ปีพุทธศักราช 2539

ปี พ.ศ.	รายนามศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ (นวนิยาย)	ผลงานนวนิยายทั้งหมด	ปี พ.ศ.	ปี พ.ศ.	ปี พ.ศ.	ปี พ.ศ.
2539	หม่อมหลวงศรีฟ้า มหาวรรณ (ศรีฟ้า ลดาวัลย์)	ขมิ้นกับปูน, ปราสาทมณี, ริชชา, บ่วง, ข้าวอกอนา, ทำไม้, แผ่นดินนี้ยังรุ่งโรจน์, ได้ฟ้าสีคราม, เศรษฐินี, ตะวันไม่เคยหลับ, ตะวันในดวงใจ, คอนโดมิเนียม, กนกาลัยโบตัน, แก่นกระพี้, เครื่องแบบสีขาว, ไคร้กำหนด, ตุ๊กตามนุษย์, ผู้มีชัย, พรหมไม่ได้ลิขิต, ไม่อ่อน, รักgré เร้ารัก, วงเวียนชีวิต, สมการวัย, สากแก่, หัวใจนั้นอ่อนนุ่ม, นายอำเภอที่รัก, โศกนาถเข้า	แผ่นดินนี้ยังรุ่งโรจน์ ทำไม้ ขมิ้นกับปูน ปราสาทมณี	-	1	1

ปี พ.ศ.	รายนามศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ (นวนิยาย)	ผลงานนวนิยายทั้งหมด	ประเภทและชื่อเรื่อง	ปีและจำนวนเรื่อง	(รวมเล่ม)	รวมเล่ม	รวมเล่ม
		<p>คัตเด้าบ้านเย็น, ความเอยความรัก, อรุณสวัสดิ์, เรือนแรม, ซลาสัย, หลง, ชัยชนะ, สามอนงค์, หลานสาวคุณหญิง, ประทีปอธิษฐาน, ช่องที่ไม่ว่าง, คุณหมอช่วยด้วย, บุญบรรพ์, ตำนานในดวงจันทร์, กุหลาบไร้หนาม, เกาะแก้วกรุงอินทร์, ครอบครัว(เดียว), มหาสมุทรสุดลึกถิ่น, อันความดี, วันหนึ่งที่โลกแคบ, คนกลางเมือง, กิ่งไม้, อีสา-รีช่วงโชติ, หลอน, เพื่อนรัก, ลางรัก, เวียงวัง, วันหนึ่ง, ทางโค้ง, เบื้อง, เพิ่งตั้ง, สวรรค์ยังมีที่, ถักกล้วย, เพื่อนรัก, เมืองแก้ว, ความรักสี่เพลง, แก้วทอง, พิภพแอมแกว(65เรื่อง)</p>	<p>บ้าง</p> <p>ข้ามอกนา</p> <p>ใต้ฟ้าสีคราม</p> <p>เศรษฐินี</p> <p>ตะวันไม่เคยหลับ</p> <p>คอนโถมเฝ้ายม</p> <p>กนกกลายใจต้น</p> <p>เครื่องแบบสีขาว</p> <p>ใครก่าหนด</p> <p>ตุ๊กตามนุษย์</p> <p>พรหมไม่ได้ลิจิต</p> <p>ไม่อ่อน</p> <p>รักเร่ เร้ารัก</p> <p>สมการวัย</p> <p>โสมบานเข้า คัดเค้า</p> <p>บานเย็น</p> <p>อรุณสวัสดิ์</p> <p>เรือนแรม</p> <p>ซลาสัย</p> <p>สามอนงค์</p>	<p>2</p> <p>2</p> <p>-</p> <p>-</p> <p>-</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>2</p> <p>1</p> <p>2</p> <p>2</p> <p>2</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>2</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p>	<p>-</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>-</p> <p>-</p> <p>1</p> <p>-</p> <p>-</p> <p>-</p> <p>-</p> <p>-</p> <p>-</p> <p>-</p> <p>-</p> <p>-</p> <p>-</p> <p>-</p> <p>-</p> <p>-</p> <p>1</p>	<p>2</p> <p>3</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>2</p> <p>2</p> <p>1</p> <p>2</p> <p>2</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>2</p> <p>2</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>2</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>1</p> <p>2</p>	

ปี พ.ศ.	รายนามศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ (นวนิยาย)	ผลงานนวนิยายทั้งหมด	รูปเล่ม รูปและรูปประกอบ	(รูปเล่ม) รูปและรูปประกอบ	(รูปเล่ม) รูปเล่ม	รูปเล่ม (รูปเล่ม)
		 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย CHULALONGKORN UNIVERSITY	2 1 1 2 - 1 6 1 1 1 1 (รวม 32 เรื่อง)	-	-	2 1 1 2 - 1 6 1 1 1 1

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. ศิลปินแห่งชาติ พุทธศักราช 2539, กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์อิมพริเนตติ้ง กรุ๊ป จำกัด, 2540.

ตารางที่ 28รายชื่อวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่เป็นผลงานของศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ ปีพุทธศักราช 2540

ปี พ.ศ.	รายนามศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ (นวนิยาย)	ผลงานนวนิยายทั้งหมด	ประเภทและชนิดของงานเขียน	(๕๒๗๕๖๖)	(๕๒๗๕๖๖)	๕๒๗๕๖๖
2540	นายฉัตรชัย วิเศษสุวรรณภูมิ นามปากกา พนมเทียน	กนกกรรม, ภูทาบไฟ, เดคาบระตะดับใจ, กัลป์งทา, บาบสวาท, พราณทรชน, มัจจุราชสีน้ำผึ้ง, กวากิฉิมตึงจะสิ้น, ก่อนอุษาสาง, คิมหันต์สวรรค์หาย, จับตาย, จุฬาศรีคุณ, ฆาตกรในเลือดกาว, ชั่วฟ้าดินดับ, ทางเสือผ่าน, ทิวาถวิล, ชูตนรก, เด็กเสเพล, นางสิงห์, ปฐพีเพลิง, พรายพิฆาต, เพชรพระอุมา, ภูตสี่ขมพู, มัจจุราชสีรุ้ง, มัสยา, ไม่มีเสียงเรียกจากสวรรค์, รัตติกาลยา, รัตติกาลยอดรัก, รัตมีน, ละอองดาว, ลาพระกาฬ, ล้ามัจจุราช, เล็บครุฑ, แวมมูรา, ศิวาราตรี, รัตติกาลเปลือย, สกาวเดือน, สิงห์สั่งป่า, เฝ้าตง, เหล็กไหล, อาถรรพ์ป่า (40เรื่อง)	กนกกรรม กัลป์งทา بابสวาท จุฬาศรีคุณ ชั่วฟ้าดินดับ ทางเสือผ่าน ชูตนรก เด็กเสเพล เพชรพระอุมา มัสยา รัตติกาลยอดรัก ลำพระกาฬ เล็บครุฑ แวมมูรา ศิวาราตรี สกาวเดือน สิงห์สั่งป่า เฝ้าตง	- 1 - - 1 - - - - 2 1 - 1 1 1 1 1 3 - -	1 1 2 2 - 1 1 2 1 - 1 1 1 1 2 1 - - -	- 1 - - 1 - - - - 2 1 - 1 1 1 2 3 - -

ปี พ.ศ.	รายนามศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ (นวนิยาย)	ผลงานนวนิยายทั้งหมด	รูปเล่มMLL, รูปเล่มกระดาษ รูปเล่มสมุดเล่มในปกปก	รูปเล่มMLL (รูปเล่มMLL) รูปเล่มกระดาษ	(รูปเล่มMLL) รูปเล่มกระดาษ	รูปเล่มMLL (รูปเล่มMLL) รูปเล่มกระดาษ	รูปเล่มMLL (รูปเล่มMLL) รูปเล่มกระดาษ
			เหล็กไหล (รวม 21 เรื่อง)	-	1	1	1

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. ศิลปินแห่งชาติ พุทธศักราช 2540, กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา, 2541.

ตารางที่ 29 รายชื่อวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่เป็นผลงานของศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ ปีพุทธศักราช 2541

ปี พ.ศ.	รายนามศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ (นวนิยาย)	ผลงานนวนิยายทั้งหมด	รูปเล่มMLL รูปเล่มกระดาษ รูปเล่มสมุดเล่มในปกปก	(รูปเล่มMLL) รูปเล่มกระดาษ	(รูปเล่มMLL) รูปเล่มกระดาษ	รูปเล่มMLL (รูปเล่มMLL) รูปเล่มกระดาษ	รูปเล่มMLL (รูปเล่มMLL) รูปเล่มกระดาษ
2541	พุดดำรงค์เอก วสิษฐ เดชกุญชร	ดงเย็น, จันทน์หอม, เสว, เสวสุดท้าย, สารวัตรเดือน, แม่ลาวเลือด, หักถิ่นช้าง, อวสานสายลับ, บ่วงบาศ, ประภาศิตอสูร, สารวัตรใหญ่, สันติบาล, เลือดเข้าตา, เบียด่าง, พรหมแดน (14 เรื่อง)	รูปเล่มMLL รูปเล่มกระดาษ รูปเล่มสมุดเล่มในปกปก	3	1	1	3
			สารวัตรเดือน แม่ลาวเลือด หักถิ่นช้าง สารวัตรใหญ่ สันติบาล เลือดเข้าตา (รวม 6 เรื่อง)	1	2	1	1
				1	1	1	1
				1	1	1	1

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. ศิลปินแห่งชาติ พุทธศักราช 2541, กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา, 2542.

ปี พ.ศ.	รายนามศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ (นวนิยาย)	ผลงานนวนิยายทั้งหมด	ประเภทของนิยาย ประเภทนิยายประหลาด นิยายวิทยาศาสตร์ นิยายระทึกขวัญ	(จำนวนเรื่อง)	(จำนวนเรื่อง)	จำนวนเรื่อง (รวมเรื่อง)
		 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย CHULALONGKORN UNIVERSITY	ด้วยสองมือแม่ที่สร้างโลก จากผงธุลีดิน แก้วตา ดวงใจ ตะวันชิงพลบ เกิดแต่ลม ไฟในดวงตา ดาวแต่มีดิน บลายฝนต้นหนาว สัมปทานหัวใจ รอยอดีต ซุ้มสถาบันงา ดั่งสายน้ำไหล แผลพฟ้าดั่งน้อง หนะหน้าทอง อเวจีสี่ชมพู (รวม 34 เรื่อง)	3 1 1 3 2 1 1 1 1 1 1 1 1 2 1 1	- - - - - - - - - - - - - - - -	3 1 1 3 2 1 1 1 1 1 1 1 1 2 1 1

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. ศิลปินแห่งชาติ พุทธศักราช 2542, กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา, 2543.

ตารางที่ 31รายชื่อวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่เป็นผลงานของศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ ปีพุทธศักราช 2543

ปี พ.ศ.	รายนามศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ (นวนิยาย)	ผลงานนวนิยายทั้งหมด	รูปเล่มMLL รูปเล่มกระดาษปก รูปเล่มปกแข็ง	(รูปเล่มปกแข็ง) รูปเล่มกระดาษ	(รูปเล่มปกแข็ง) รูปเล่มMLL	รูปเล่มMLL รูปเล่มกระดาษปก รูปเล่มปกแข็ง
2543	นายอัศศิริ ธรรมโชติ	ทะเลและกาลเวลา (เรื่อง)	-	-	-	-

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. ศิลปินแห่งชาติที่พุทธศักราช 2543, กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา,2544.

ตารางที่ 32รายชื่อวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่เป็นผลงานของศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ ปีพุทธศักราช 2544

ปี พ.ศ.	รายนามศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ (นวนิยาย)	ผลงานนวนิยายทั้งหมด	รูปเล่มMLL รูปเล่มกระดาษปก รูปเล่มปกแข็ง	(รูปเล่มปกแข็ง) รูปเล่มกระดาษ	(รูปเล่มปกแข็ง) รูปเล่มMLL	รูปเล่มMLL รูปเล่มกระดาษปก รูปเล่มปกแข็ง
2544	นายคำพูน บุญทวี	ลูกอีสาน,ทุ่งกลาอากรพรรค์,รักอมตะที่เกาะนรกคตชะรูเตา,นักเลงสงคราม,สัตว์พูดได้,เข้ามาจากทุ่งกุลลา,นายหน้า แมงดา อาโก โสณณิเต็ก,นายช้อยทมิฬ,มนุษย์ 100 คน,นักข่าลูกทุ่ง,เลือดอีสาน,อากรพรรค์เสียงแคน,ลูกเจ้าพ่อหลักเมือง,มนตร์รักสาวอีสาน,ตำนานรักลูกป่าขี้ใต้,นรกทนาเวโนเยอร์มัน,ลูกค้าน้ำโฆง,นักสู้หมู่บ้านตลกเขียว, มนตร์รักแม่น้ำชี,ผจญภัยทุ่งเงาร่องไข่,แผนเปลี่ยนเมืองอีสาน(21 เรื่อง)	ลูกอีสาน ถูกอีสาน นายช้อยทมิฬ มนุษย์ 100 คน (รวม 3 เรื่อง)	- 1 -	1 1 1	1 2 1

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. ศิลปินแห่งชาติ พุทธศักราช2544, กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว,2545.

ตารางที่ 33 รายชื่อวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่เป็นผลงานของศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ ปีพุทธศักราช 2545

ปี พ.ศ.	รายนามศิลปินแห่งชาติ	ผลงานนวนิยายทั้งหมด	รูปเล่ม	รูปเล่ม เผยแพร่ ประชาชน	(รูปเล่ม รูปเล่ม รูปเล่ม)	รูปเล่ม รูปเล่ม
2545	นายสุจิตต์ วงษ์เทศ	นวนิยายชุด วงษ์เทศ	นวนิยายชุด 4 เรื่อง	-	-	-

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. ศิลปินแห่งชาติ พุทธศักราช 2545, กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด(มหาชน), 2546.

ตารางที่ 34 รายชื่อวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่เป็นผลงานของศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ ปีพุทธศักราช 2547

ปี พ.ศ.	รายนามศิลปินแห่งชาติ	ผลงานนวนิยายทั้งหมด	รูปเล่ม	รูปเล่ม รูปเล่ม	(รูปเล่ม รูปเล่ม รูปเล่ม)	รูปเล่ม รูปเล่ม
2547	คุณหญิงวินิตา ดิถียนต์ นามปากกา ว.วินิจฉัยกุล	กะหล่ำทอง, แก้วตา, ของขวัญวันวาน, คืนสว่าง, คืนจันทร์, ความลับของดาวมรกต, คุณชาย, เงากระบายสี, ทะเลแปร, ทางรัตติกาล, ทางใจดอกไม้, ทานตะวัน, เทวาพาตุ้ม, น้ำใสใจจริง, บทเพลงแห่งคิมหันต์, บ้านของพุ่มนี้, บ้านพิลึก, บูรพา, เบญจรงค์ห้าสี, ใบไม้ร่วง, ปัญญาชนกันครีว, ปาก, เพลงพรหม, ฟ้าย่ำ, มณีจิว, มายา, มาลัยสามชาย, มิถิลา -เวสาลี, เมื่อจิปัฟต์, แม่พลอยทุ่ง, เยี่ยมมิมาน, รัตนโกสินทร์, ราตรีประดับดาว, เรือนไม้สี่แฉก, ไร่เสนาหา, ละครน, ลินลาบารัก, ลีลาแห่งใบไม้ร่วง,	คุณชาย ทะเลแปร ทานตะวัน น้ำใสใจจริง บ้านของพุ่มนี้ บ้านพิลึก	1 1 1 3 1 1	- - - - - -	1 1 1 3 1 1

ปี พ.ศ.	รายนามศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ (นวนิยาย)	ผลงานนวนิยายทั้งหมด	รูปเล่มพิมพ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์	(รูปเล่มพิมพ์) รูปเล่มพระบรมราชูปถัมภ์	(รูปเล่มพิมพ์) รูปเล่มพิมพ์	รูปเล่มพิมพ์พระบรมราชูปถัมภ์
	นามปากกา แก้วแก้ว	<p>วงศ์ดกญาดี, ว่างดอกหญ้า, เศรษฐีตื่นเปล่า, เศรษฐีใหม่, สงครามเงิน, สองฝั่งคลอง, เล้นใหม่สี่เงิน, โสตราโมสร, หลงเงา, หัวหน้าของเจ้าหล่อน, เทียมตริกา, อยู่ฟ้าเดียวกัน, สุดหัวใจที่ปลายรัง, หญ้าแพรก ดอกมะเขือ และเรือน้อย, กลิ่นกุหลาบ, ระหว่างดอกไม้กับต้นข้าว, มาลัยลายคราม, สัณญาทราย, ตามลมปลิว, วัลลิกา, ลมพัดผ่านดาว, พลอยเปลียนสี, เพลงสายลม-หน้าต่างสายลม, จุดดั่งในดวงตะวัน, เพชรกลางไฟ, ชายแพศยา (66เรื่อง)</p> <p>แก้วราหู, คนเหนือดวง, คุณป้ามาตุร ตอน คดีเจ้าสาวหาย, คุณป้ามาตุร ตอน คดีศึกวังน้ำร้อน, จอมนาง, เงาพราย, จากฝัน...สู่นิรันดร, ดอกแก้ว การระบุหนังสือ, นาคราช, นางทิพย์, มนตรา (นางทิพย์ ภาค ๒) นิรมิต, ปลายเทียน, ผัวทอง, พญาปลา, พิมมาลา, เรือนพแก้ว, เรือนมยุรา, วสันต์ลีลา, วิมานมะพร้าว, หน้ากากดอกซ่อนกลิ่น, ทนุทิพย์, อธิฐาน, บารมีพระแม่ป้องกันภัย, นิยายนิรันดร, นิยายนิรันดร, หน้ากากดอกซ่อนกลิ่น, ทนุทิพย์, อธิฐาน, วาด, นิรมิตมาร, จงกลกิ่งเทียน, ซ่อมมะลิลา, เจ้าบ้าน เจ้าเรือน, สองส่องโลก, กลับไปสู่วันฝัน, สวรรค์สองวิญญาณ (39 เรื่อง)</p>	<p>เบญจรงค์ห้าสี ปัญญาชนกันครัว ปาก มาลัยสามชาย เพลงพรหม ฟ้าต่ำ มณีร้าย มายา มิลลา-เวสาลี เมืองโพลีเพล แม่พลอยฟูง เยี่ยมวิมาน รัตนโกสินทร์ เรือนไม้สี่ใบ ไร่เสนาหา ละครคน วงศ์ดกญาดี เศรษฐีตื่นเปล่า เศรษฐีใหม่ สงครามเงิน</p>	<p>3 4 1 1 1 1 1 2 1 1 1 2 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 2 2 - 1</p>	<p>- 1 -</p>	<p>3 5 1 1 1 1 1 2 1 1 1 2 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 2 2 1 1</p>

ปี พ.ศ.	รายนามศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ (นวนิยาย)	ผลงานนวนิยายทั้งหมด	เรื่อง/เรื่องย่อย เรื่อง/เรื่องย่อย	(๒๕๒๕-๒๕๒๙) เรื่อง/เรื่องย่อย	(๒๕๒๕-๒๕๒๙) เรื่อง/เรื่องย่อย	รวมเรื่อง/เรื่องย่อย
		 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย CHULALONGKORN UNIVERSITY	สONG ผึ้งคดลอง เส้นไหมสีเงิน โสคติโมเสสร แก้วราหู คนเหนือดวง จากฝัน...สู่นิรันดร จงกลึงเขียน เจ้าบ้าน เจ้าเรือน ดอกแก้ว การระงูหนึ่ง แต่ปางก่อน นาคราช นางทิพย์ นิรมิต นิรมิตมาร ปลายเทียน ผ้าทอง เรือนนพเก้า เรือนมยุรา วิมานมะพร้าว หน้ากากดอก	1 1 1 1 1 2 1 1 1 3 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 2 2 2	- - - - - - - - - - - - - - - - - - 1 1 1 -	1 1 1 1 1 2 1 1 1 3 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 2 2 2

ปี พ.ศ.	รายนามศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ (นวนิยาย)	ผลงานนวนิยายทั้งหมด	๒๕๓๗-๒๕๓๘ ปีแรกเริ่ม	(๒๕๓๗-๒๕๓๘) ๒๕๓๗-๒๕๓๘	๒๕๓๙-๒๕๔๐
2547	ชาติ กอบจิตติ	จินตอรอก, คำพิพากษา, หมาน้ำลาย, พันธุ์หมาบ้า, เวลา(๖ เรื่อง)	ช่อนกลิ่น หนุ่มทิพย์ (รวม 47 เรื่อง)	2	2
			คำพิพากษา พันธุ์หมาบ้า (รวม 2 เรื่อง)	1	3
				-	1

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. ศิลปินแห่งชาติ พุทธศักราช 2547, กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด(มหาชน), 2548.

ตารางที่ 35 รายนามศิลปินชาวไทยประเภทนวนิยายที่เป็นผลงานของศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ ปีพุทธศักราช 2548

ปี พ.ศ.	รายนามศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ (นวนิยาย)	ผลงานนวนิยายทั้งหมด	๒๕๓๗-๒๕๓๘ ปีแรกเริ่ม	(๒๕๓๗-๒๕๓๘) ๒๕๓๗-๒๕๓๘	๒๕๓๙-๒๕๔๐
2548	นายสถาพร ศรีสังข์	ทุ่งหญ้าขาว ป่าสูง และวันรุ่งทอสาย, ดั่งมีเดือนเดือน(2 เรื่อง)	๒๕๓๗-๒๕๓๘ ๒๕๓๗-๒๕๓๘ ๒๕๓๗-๒๕๓๘	-	-

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. ศิลปินแห่งชาติ พุทธศักราช 2548, กรุงเทพฯ: อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด(มหาชน), 2549.

ตารางที่ 36 รายชื่อวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่เป็นผลงานของศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ ปีพุทธศักราช 2550

ปี พ.ศ.	รายนามศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ (นวนิยาย)	ผลงานนวนิยายทั้งหมด	เลขที่ สมุดทะเบียน ลิขสิทธิ์	เลขที่ สมุดทะเบียน ลิขสิทธิ์	เลขที่ สมุดทะเบียน ลิขสิทธิ์
2550	นายโกวิท เอนกชัย	ผลงานนวนิยายทั้งหมด สูญปลายแผ่นดินโลก , เพลงปราโมทย์ทองเต็ม (2เรื่อง)	-	-	-

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. ศิลปินแห่งชาติ พุทธศักราช 2550, กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย, 2551.

ตารางที่ 37 รายชื่อวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่เป็นผลงานของศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ ปีพุทธศักราช 2552

ปี พ.ศ.	รายนามศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ (นวนิยาย)	ผลงานนวนิยายทั้งหมด	เลขที่ สมุดทะเบียน ลิขสิทธิ์	เลขที่ สมุดทะเบียน ลิขสิทธิ์	เลขที่ สมุดทะเบียน ลิขสิทธิ์
2552	นายเสกสรรค์ ประเสริฐกุล	คนทาบลา (1 เรื่อง)	-	-	-

ที่มา: สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. ศิลปินแห่งชาติ พุทธศักราช 2552, กรุงเทพฯ: อัมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด(มหาชน), 2553.

ตารางที่ 38 รายชื่อวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่เป็นผลงานของศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ ปีพุทธศักราช 2554

ปี	รายนามศิลปินแห่งชาติ	ผลงานนวนิยายทั้งหมด	เลขที่เผยแพร่ในหอสมุดแห่งชาติ	เลขที่เผยแพร่ในหอสมุดแห่งชาติ	เลขที่เผยแพร่ในหอสมุดแห่งชาติ	
พ.ศ.	สาขาวรรณศิลป์ (นวนิยาย)		เลขที่เผยแพร่ในหอสมุดแห่งชาติ	เลขที่เผยแพร่ในหอสมุดแห่งชาติ	เลขที่เผยแพร่ในหอสมุดแห่งชาติ	
2554	นายประภัศร์ เสวิกุล	อำนาจ, เมเบ็ดแดง, ลับสุดยอด, เวลาในขวดแก้ว, เด็กชายมะลิวัลย์, เพื่อน, ขอปริชิต, ซัด, เฟล็ดลายมังกร, สวนผีเสื้อ, ขอหมอนใบนั้นที่เธอฝันยามหนุน, ขึ้นอยู่กับดินฟ้าอากาศ, ทัมลาตัน, ชิงต้ง, ปานดวงใจ, ดวงใจในสายรุ้ง, ดอกไม้ได้หมอน, ศรีษะมายัน, ขวัญข้าว, พิมานแพร, ชั่ววินิจิรันดร, ระบายแห่งทะเล, ทางสายพระจันทร์เดี่ยว, ขอให้รักเรานี้รันดร, ม่านมรสุม, ลำภาทอง, เนื้อออกทาน, ก็นึกใครคนหนึ่งซึ่งรักเธอ, เก็บความรักอันไว้มองเธอ, เกมกลิ่นสุคนธ์, คุ้งนาคัง, ขวัญข้าว, อดม่านล้านเจ็ดมงกุฎวิริกา, ทรายปล้ำสันตินิ จิ้งสิ้นเธอ, ลานมยุเรศ, คืนฝันวันหวาน ณ กาลครั้งหนึ่ง, ธารแสนดา, เหลื่อมไหมลายหมอย, ปรารถนาแห่งหัวใจ, วันแห่งความรัก, บ้านก้ามะยม, พระจันทร์ทะเลทราย, คือรัก คือฝัน คืออินและเธอ, สู้อีกกับแพงข้าว, กุหลาบจีน, ผีเสื้อกับฟิ่งท้อย, ประสูตสองบาน บานหนึ่งตั้ง บานหนึ่งผลัด, ความรัก ความหลัง และหนึ่งเรื่องหนึ่ง(50เรื่อง)	เวลาในขวดแก้ว ขอปริชิต ลวดลายมังกร ขอหมอนใบนั้นที่เธอฝันยามหนุน ชิงต้ง ขอให้รักเรานี้รันดร ลำภาทอง ปรารถนาแห่งหัวใจ (รวม 8 เรื่อง)	3 1 3 1 1 1 1 1	1 - - 1 - - -	4 1 3 2 1 1 1 1
2554	นายสุชาติ สวัสดิ์ศรี	ชายดวงดาว, คนพันดูใหม่, ห้องอนาคต(3เรื่อง)	-	-	-	

ที่มา: กรมส่งเสริมวัฒนธรรม. ศิลปินแห่งชาติ พุทธศักราช 2554, กรุงเทพฯ: อัมรินทร์พรินติ้งแอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด(มหาชน), 2555.

ตารางที่ 39รายชื่อวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่เป็นผลงานของศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ ปีพุทธศักราช 2555

ปี พ.ศ.	รายนามศิลปินแห่งชาติ (นวนิยาย)	ผลงานนวนิยายทั้งหมด	ชื่อกฎเกณฑ์การประเมินผล	เกณฑ์การประเมินผล	เกณฑ์การประเมินผล (๕๒คะแนน)	เกณฑ์การประเมินผล (๕๒คะแนน)	เกณฑ์การประเมินผล (๕๒คะแนน)
2555	นางนงไฉน ปริญญาธวัช นามปากกา กัญจนนา นาคันทนันท์	เธอเป็นเพียงแหวนพลอย, เจริญศรีใจรักสุข, หมอภิวิดา, คลื่นเสนหา, แม่เมื่อย, กิ่งนาง, เกดลี สอยดาว, ดมป่าทอใจโลก, เดิมพันวันฟ้าใส, จดหมายจากชายแดน, สะใภ้แจก, ถนนสายซิวซิวพิศวาส ชาติกรรม, สะใภ้ภูธร, ขโมยที่รัก, จุดหมายปลายทางของกาารดา, บุญจรรยา, บันดรี, ตามนาง, คะนิงนิง, ขึ้นชีวานารี, ทางลวง, ธรรมเนียมนี้ใครครอง, ผู้กองยอดรัก, ยอดรักผู้กอง, ผู้กองอยู่ไหน , ผู้ใหญ่รักกับนางมา, บ่วงโลกีย์, รักต้องซ่อน, พระจันทร์จวนเพ็ญ, ลัญญา, บุญส่ง, บ้านไร่ ชายแดน, หนูแพ่งที่รัก, พี่ชาย, หนูน้อยกลอยใจ, ราตรีสีทอง, สวรรค์แค่เอื้อม, แฉใจ, รักลัดใจ , พระพิณางสุพรรณภักดานี, วิมานดิน, ฝนเดือนห้า, ไปรษณีย์ท่าหล่น, หัวใจที่แบ่งบ้านด้วยความ รัก, สาวใช้คนใหม่ (45เรื่อง)	ศิลปินแห่งชาติ ผู้ใหญ่รักกับนางมา ธรรมเนียมนี้ใครครอง ผู้กองยอดรัก ขโมยที่รัก เกดลีลอยดาว สาวใช้คนใหม่ ทางลวง สะใภ้ภูธร (รวม 9 เรื่อง)	1 6 2 7 - 1 1 1 1 1 1	- 1 - 2 1 - - - - -	1 6 2 7 - 1 1 1 1 1 1	1 7 2 9 1 1 1 1 1 1 1
2555	คุณหญิงวิมล ศิริไพบุสย์ นามปากกา ทมยันตี	คุณกรรม, เกษตรिया, แก้วกุหลาบ, กฤตยา, โยเสนหา, แมดดอกสวระ, เมียน้อย, เวียงกุ่มกาม, รม ฉัตร, รอยลิตติ, ยอดอนงค์, รักลวง, รักที่ต้องมนตรา, ราชาวดี, แก้วกลางดง, มงกุฎหมาม, เจ้า แม่โง้งสังคม, เทพบุตรสุดแสน, แแนวสุตท้าย, ไปไม้ที่ปลิดปลิว, แผลหัวใจ, เพลงชีวิต, วันทีรอ คอย, สะพานดาว, สองชีวิต, สายรุ้ง, ล้ำอรองรัก, ฟ้าเดียว, สตรีหมายเลขหนึ่ง, สุริยรมัน, สุด หัวใจ, อย่าถิ่มฉัน, อันธการ, อติดา, ล้ำ, เวชณี, คำมั่นสัญญา, คุณกรรม 2, คุณหญิงนอก ทำเนียบ, จิดา, จดหมายถึงลูกผู้ชาย, ชามี, ฌาน, ดาเวียง, ดานภา, ตราบาบ, ตะวันลา, ถนนสายหัวใจ, ทัพย์, นายกหญิง, นางเอก, บาบ, ประกาศิตเงินตรา, พิธี, พี่เลี้ยง, พิษสวาท, ทวิภพ, คลื่นชีวิต, ร่ายกุ่ม, รอยเมฆฝัน, พ่อไปแจ้, จิตตทวาร, ชามาชเปลวสุริยัน, (64เรื่อง)	คุณกรรม เกษตรिया แก้วกุหลาบ กฤตยา โยเสนหา เมียน้อย ร่ายกุ่ม รมฉัตร (รวม 9 เรื่อง)	6 1 1 1 2 1 1 1 1 1 3	4 - - - - - - - - - -	6 1 1 1 2 1 1 1 1 1 3	10 1 1 1 2 1 1 1 1 1 3

ปี พ.ศ.	รายนามศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ (นวนิยาย)	ผลงานนวนิยายทั้งหมด	ประเภทและประเภทของผลงาน	ชุดและชุดย่อย	(รวมเล่ม)	รวมเล่ม
	นามปากกา โรสลาเรน	ในฝัน, เมฆขาว, โสมส่องแสง, รอยอินทรี, ม่านหัวใจ, รอยอาลัย, มาลาศ, เงา, ทางรัก, สายสัมพันธ์, สิ้นสวาท, คำของคน, ทรายแผ่นดินกลบหน้า, บัลลังก์เงา, มงกุฎหลาบ, ริมหัวใจ (16เรื่อง)	ร้อยลิจิต ยอดอนงค์ รักหลง แผลหัวใจ	1 - 1 1	1 - - -	2 1 1 1
	นามปากกานกเงา	แรงรัก, เศษแม่ยาย, แต่งกับงาน, สมากมมาย, อุบัติเหตุ, ใต้ผืนผ้า, บิ๊กเสี่ย, พ่อแม่ที่เด็ด, พ่อครัวหัวป่าก์, พ่อปลาไหล(10เรื่อง)	เพลงชีวิต สะพานดาว สายรุ้ง	1 1 2	- - -	1 1 2
	นามปากกา ลักขณวิดี	มหารानी, ดั่งดวงหยกฟ้า, รัศมีจันทร์, ราชนิชิบา, เลือดซัดดียว, เจ้าแห่งรัตติกาล, สายใจ, หน้รัก, จักรพรรดินี, รุวดารา, มงกุฎที่ไร้บัลลังก์, สรวงฟ้า, ปาตาล-เทวปักษ์-เทพอวตารมนตราแห่งดารา(14เรื่อง)	สุดหัวใจ อย่าลืมฉัน อดีต ล่า	2 4 2 1	- 1 - 1	2 5 2 2
	นามปากกา มายาวดี	ทิพย์อาภา คัมภีร์มรณะ, จดหมายจากวิญญาณ, ชีวิตหลังความตาย, ทิพย์นิยาย(4เรื่อง)	คำมั่นสัญญา คู่กรรม 2 คุณหญิงนอก ทำเนียบ ดาวเรือง ถนนสายหัวใจ ทิพย์ นางเอก ประกาศิตเงินตรา	2 1 4 4 1 1 1 1	1 1 1 1 - - 1 -	3 2 5 5 1 1 3 1

ปี พ.ศ.	รายนามศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ (นวนิยาย)	ผลงานนวนิยายทั้งหมด	ประเภทนวนิยาย ประเภทประพันธ์	ปี พ.ศ.	ปี พ.ศ.	รวมผลงาน (ปีพ.ศ.)
			ฟ้าเลี้ยง พิษสวาท ทวิภพ พ่อไม้แจ้ โสมส่องแสง เงา สิ้นสวาท แรงรัก เดชเมฆาย แต่งกับงาน อุบัติเหตุ ใต้ฉนวน บีกเสีย พอม่ายพี่ใต้ พ่อครัวหัวป่าก์ พ่อปลาไหล ดั่งดวงหฤทัย รัศมีจันทร์ เลือดขัตติยา สายใจ	1 4 2 1 1 5 1 1 2 2 5 2 1 1 3 4 3 2 1 2 2 2	1 1 2 1 - - 1 1 - 1 2 1 - 1 1 1 2 - - - -	2 5 4 2 1 5 2 2 2 3 7 3 1 4 5 5 2 1 2 2 2

ปี พ.ศ.	รายนามศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ (นวนิยาย)	ผลงานนวนิยายทั้งหมด	รูปเล่มเผยแพร่ ในนิตยสาร	(รูปเล่ม) รูปเล่ม	รูปเล่ม (รูปเล่ม)	รูปเล่ม (รูปเล่ม)
		<p>ลูกครึ่ง, ทรายสามสี, ทะเลรัก, ทางช้างเผือก, ทะเลสาบพระจันทร์, ทะเลดอกไม้, ทัບตะวัน, ทานตะวันสี่ห้อง, นาดอกหญ้า, น้ำคำ, ในสวนรัก, บุลา, บ้านแก้วเรือนขวัญ, บุษย์น้ำทอง, บุหงารำไป, บัวแก้ว, โบกี้หมายเลข 5, ปมพิศวาส, ปลากง, พบกันใต้ดวงดาว, พรสวรรค์, พระธิดา, เมรี, พราวนทะเล, เพลงพราญ, ไม้เมือง, มนต์นางฟ้า, มีนิตกับนางฟ้า, ระบำไบบ่, ระบำหงส์, รักของกาหลา, รักในสายหมอก, รักเร่, ลานนกจาก, ลมหวาน, ลูกผู้ชายชื่อเป็น, ลูกสาวพอมด, ละออรักรักจากดวงดาว, ศิริน เทวินตา, สงครามดอกรัก, สาวน้อย(ไทย)เมืองฝรั่ง, สายโลหิต, เสียบดอกแก้ว, เสียบกระชิบจากริมหาด, ทนอมดอกรัก, ทอมกลิ่นปาริชาติ, ทิมะสีแดง, หนึ่งหน้าไฟ, เหตุสุดวิสัย.(77เรื่อง)</p>	<p>จินตปาดี้ จันทร์ ฤ จะฉาย ชิงช้าชาติ ญาติกา ดวงยิวหา ดาวหลงฟ้า ด้วยรักและคิดถึง ตะวันลับฟ้า ทางช้างเผือก ทัບตะวัน ปมพิศวาส ปลากง เพลงพราญ ฟ้าจรดพราญ ไม้เมือง รักเร่ รักในสายหมอก ลมหวาน ลูกสาวพอมด สงครามดอกรัก</p>	<p>1 1 1 1 1 1 - 1 1 1 1 - 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 2 1 1 1</p>	<p>- - - - 1 - 1 1 - - - 1 - - - - - - - - - - - - - -</p>	<p>1 1 1 1 2 1 1 2 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 1 2 2 1 1 1</p>

ปี พ.ศ.	รายนามศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ (นวนิยาย)	ผลงานนวนิยายทั้งหมด	รูปเล่มMLB รูปเล่มMLB รูปเล่มMLB	(รูปเล่มMLB) รูปเล่มMLB	(รูปเล่มMLB) รูปเล่มMLB	รูปเล่มMLB รูปเล่มMLB รูปเล่มMLB	รูปเล่มMLB รูปเล่มMLB รูปเล่มMLB
2556	นายวินทร์ เลียววาริณ	ประชาชนที่แสนขมขาน, ปีกแดง, ผู้ชายคนที่ตามรักเธอทุกชาติ, ฝนตกขึ้นฟ้า, โลกใบที่สองของโม(5เรื่อง)	สายโลหิต หนามดอกกรัก (รวม 26เรื่อง) ฝนตกขึ้นฟ้า (รวม 1 เรื่อง)	4 -	- 1	4 -	1 1
2556	นายเจริญ มาลาโรจน์ (มาลา คำจันทร์)	ไอ้ค่อม, นกแอ่นฟ้า, วิถีคนกล้า, บ้านไร่ชายแดง, เจ้าจันทน์มีผมหอม นิราศพระธาตุอินทร์แขวน, ดงคนดี, เมืองลับแล, ได้หลักฟ้าหลัง, ดาบอุปราชา, สร้อยสุคนธา, ไพธอำพราง, นางถ้ำ, คีตกวี, หัวใจพระเจ้า, ภูเขาฟ้า, ไพธพิศดาร, ลูกข้าวนี้(17เรื่อง)	ไอ้ค่อม วิถีคนกล้า (รวม 2 เรื่อง)	- -	- -	- -	1 1

ที่มา: กรมส่งเสริมวัฒนธรรม.ศิลปินแห่งชาติ ศิลปินแห่งชาติ พุทธศักราช2556, กรุงเทพฯ: อิมรินทร์พรินติ้งแอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด(มหาชน),2557.

ตารางที่ 41รายชื่อวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่เป็นผลงานของศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ ปีพุทธศักราช 2557

ปี พ.ศ.	รายนามศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ (นวนิยาย)	ผลงานนวนิยายทั้งหมด	๒๕๕๗ ๒๕๕๘ ๒๕๕๙	(๒๕๕๗ ๒๕๕๘)	(๒๕๕๗ ๒๕๕๘)
2557	นางฉวีภรณ์ บางคมบาง แสงกระจ่าง	กุหลาบในสวนเล็กๆ, กระทอมแสงเงิน, จากดวงตาดอกไม้, จดหมายถึงดวงดาว, เจ้าศรีขามเย็นศรีขาม, เจ้าชื่นคืนฉาย, ดั่งดาวระยิบฟ้า, ตะวันขึ้นที่ภูพระบาท, ในสวนหม่อม, บ้านไม่รู้รอย, บ้านนี้มีหมอกกับแมว, บ้านไร่เรือนตะวัน, แบ่งฟ้า ปันดิน, แสงดาวกลางเดือน, ปยุมนกับลำไย, ผิดไทยไม่ได้เสน, ผลิบานในวันร้อน, พระอาทิตย์คืนแรม, มิ่งมิตรในสวนดอกไม้อ้อ, ยามบ่ายวันเสาร์ ยามเช้าวันอาทิตย์, รังนกบนปลายไม้, เรื่องของชายชื่อกนกสามคน, ฤดูร้อนมีดอกไม้บาน, ภูน้ำสายสวยดี, สุดหัวใจแผ่นดิน, เส้นทางของแม่, อานหนึ่งสื่อเล่มนี้เอย...ที่รัก, ห้องนี้รื่นรมย์, จับต้นมาชนปลาย, หนูบ้านคนฝันดี, เหมือนฟ้ามีพระอาทิตย์สองดวง, หน้าต่างสี่ชมพูประตูลีฟ้า, หยาดน้ำค้างพันปี(33เรื่อง)	1	-	1
			1	-	1
			1	-	1
			1	-	1
			1	-	1
			1	-	1

ที่มา: กรมส่งเสริมวัฒนธรรม. ศิลปินแห่งชาติ พุทธศักราช 2557, กรุงเทพฯ: อัมรินทร์พรินติ้งแอนด์ พับลิชชิ่ง จำกัด(มหาชน), 2558.

สรุป

- ผลงานวรรณกรรมไทยประเภทนิยายของศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ จำนวนทั้งสิ้น 993 เรื่อง
- ผลงานวรรณกรรมไทยประเภทนิยายของศิลปินแห่งชาติ ที่นำมาผลิตซ้ำเป็นละครโทรทัศน์ ภาพยนตร์ จำนวนทั้งสิ้น 347 เรื่อง โดยจำแนกตามจำนวนครั้งในการผลิตซ้ำเป็นละครโทรทัศน์ ภาพยนตร์ ได้ดังนี้
- ผลิตซ้ำเป็นละครโทรทัศน์ ภาพยนตร์ 1 ครั้ง จำนวนทั้งสิ้น 205 เรื่อง
 - ผลิตซ้ำเป็นละครโทรทัศน์ ภาพยนตร์ 2 ครั้ง จำนวนทั้งสิ้น 69 เรื่อง
 - ผลิตซ้ำเป็นละครโทรทัศน์ ภาพยนตร์ 3 ครั้ง จำนวนทั้งสิ้น 21 เรื่อง
 - ผลิตซ้ำเป็นละครโทรทัศน์ ภาพยนตร์ 4 ครั้ง จำนวนทั้งสิ้น 10 เรื่อง
 - ผลิตซ้ำเป็นละครโทรทัศน์ ภาพยนตร์ 5 ครั้ง จำนวนทั้งสิ้น 11 เรื่อง
 - ผลิตซ้ำเป็นละครโทรทัศน์ ภาพยนตร์ 6 ครั้ง จำนวนทั้งสิ้น 5 เรื่อง
 - ผลิตซ้ำเป็นละครโทรทัศน์ ภาพยนตร์ 7 ครั้ง จำนวนทั้งสิ้น 1 เรื่อง
 - ผลิตซ้ำเป็นละครโทรทัศน์ ภาพยนตร์ 8 ครั้ง จำนวนทั้งสิ้น 1 เรื่อง
 - ผลิตซ้ำเป็นละครโทรทัศน์ ภาพยนตร์ 9 ครั้ง จำนวนทั้งสิ้น 1 เรื่อง
 - ผลิตซ้ำเป็นละครโทรทัศน์ ภาพยนตร์ 10 ครั้ง จำนวนทั้งสิ้น 1 เรื่อง

ตารางที่ 42รายชื่อวรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่เป็นผลงานของศิลปินแห่งชาติ และนำมา ผลิตเข้าเป็นละครโทรทัศน์ ภาพยนตร์ จำนวน 3 ครั้งขึ้นไป

ปี พ.ศ.	รายนามศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ (นวนิยาย)	รายชื่อนวนิยาย	ละครโทรทัศน์ (จำนวนครั้ง)	ภาพยนตร์ (จำนวนครั้ง)	รวมจำนวนผลิต ซ้ำ
2528	หม่อมราชวงศ์คึกฤทธิ์ ปราโมช	1.สี่แผ่นดิน	5	-	5
2529	นางกัมมิตา เดียงศิริ	2.บ้านทรายทอง	6	2	8
2531	นางสุภัฏฉญา ชลศึกษ์	3.ปีกทอง 4.ปากกามเทพ 5.น้ำเซาะทราย 6.น้ำผึ้งขม 7.สวรรค์เปียง 8.เมียหลวง 9.ลายหงส์	2 2 5 6 5 6 3	1 1 2 1 1 1 -	3 3 7 7 6 7 3
2534	นายสุริยดิษฐ์ วรดิถ	10.กุดพิตรกล 11.ลูกทาส 12.นางสาวทองสร้อย	4 5 5	3 2 -	7 7 5
2539	หม่อมหลวงศรีฟ้า มหาวรรณ	13.ขมิ้นกับปูน 14.ข้าวอกนา 15.อีสา	5 2 6	- 1 -	5 3 6
2540	นายฉัตรชัย วิเศษสุวรรณภูมิ	16.สกาเดือน	3	1	4
2541	พลตำรวจเอก วชิรฐ เดชกุญชร	17.สารวัตรเดือน	3	-	3
2542	นางศุภา สิริสิงห	18.ผู้หญิงคนนั้นชื่อเปุญรอด 19.ทองเนื้อเก้า 20.บัวเลี้ยงน้ำ	3 3 3	1 - -	4 3 3

ปี พ.ศ.	รายนามศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ (นวนิยาย)	รายชื่อนวนิยาย	ละครโทรทัศน์ (จำนวนครั้ง)	ภาพยนตร์ (จำนวนครั้ง)	รวมจำนวนผลิต ซ้ำ
		21.ดอกกระถินริมรั้ว 22.กว่าจะรู้เตียงสา 23.สุดแต่ใจจะไขว่คว้า 24.ตะวันชิงพลบ 25.ด้วยสองมือแม่มีที่สร้างโลก	3 3 4 3 3	- 1 - - -	3 4 4 3 3
2547	คุณหญิงวินิตา ดิถียนต์	26.น้ำใสใจจริง 27.ปัญญาชนก้นครัว 28.เบญจรงค์ห้าสี 29.แต่ปางก่อน	3 4 3 3	- 1 - -	3 5 3 3
2547	ชาติ กอบจิตติ	30.คำพิพากษา	1	2	3
2554	นายประวัศสร เสวิกุล	31.เวลาในขวดแก้ว 32.ลวดลายมังกร	3 3	1 -	4 3
2555	นางนงไฉน ปริญญาธวัช	33.ผู้พิชิตกับนางมา 34.ผู้กองยอดรัก	6 7	1 2	7 9
2555	คุณหญิงวิมล ศิริไพบูลย์	35.คู่กรรม 36.ร่มฉัตร 37.อย่าลืมฉัน 38.คำมั่นสัญญา 39.คุณหญิงเอกทัตต์เกษม	6 3 4 2 4	4 - 1 1 1	10 3 5 3 5

ปี พ.ศ.	รายนามศิลปินแห่งชาติ สาขาวรรณศิลป์ (นวนิยาย)	รายชื่อนวนิยาย	ละครโทรทัศน์ (จำนวนครั้ง)	ภาพยนตร์ (จำนวนครั้ง)	รวมจำนวนผลิต ซ้ำ
2556	นางรำไพพรรณ สุวรรณสาร ศรีโสภาค	40. ดาวเรือง 41. พิงสาวท 42. ทวิภพ 43. เกา 44. แต่งกับงาน 45. อุบัติเหตุ 46. ไอ้คุณผี 47. พอมายที่เด็ด 48. พ่อครัวหัวป่าก์ 49. พอลลาไทล 50. หนึ่งรัก 51. สายโลหิต	4 4 2 5 2 5 2 3 4 3 3	1 1 2 - 1 2 1 1 1 2 1	5 5 4 5 3 7 3 4 5 5 4

สรุป

วรรณกรรมไทยประเภทนวนิยายที่เป็นผลงานของศิลปินแห่งชาติ และนำมาผลิตซ้ำเป็นละครโทรทัศน์ ภาพยนตร์ จำนวน 3 ครั้งขึ้นไป จำนวนทั้งสิ้น 51 เรื่อง

ตารางที่ 43 แสดงความสอดคล้องของเนื้อหานวนิยายกับประเภทคุณธรรมความซื่อสัตย์ของตนเอง

นวนิยาย / ความเชื่อส่วนตัวตนเอง	การรักษาคำพูด การคิด การกระทำ	การรักษาคำมั่นสัญญา	กระทำในสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย	การไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ไม่เบียดเบียน ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ไม่โยนความผิดให้ผู้อื่น
ลอตลายมังกิ	ความจริงใจต่อกันเป็นหัวใจของการค้า หากคนเราขาดความเชื่อใจและซื่อสัตย์ต่อกัน ก็ยากที่จะทำการค้ากันได้			เราทำการค้าไม่ใช่เพื่อตักตวงเงินกำไร เข้ากระเป๋าทัวเองฝ่ายเดียว แต่ต้องให้ลูกค้าอยู่ได้ด้วย
อีสา	ชีวิตและร่างกายของคุณหญิงต่างหาก ที่เป็นของผม แต่ชีวิตและร่างกายของผมก็ให้คุณหญิงอีกต่อหนึ่ง			ถ้าไม่ไร้ละครครขาย จะบ่งท่าอะไรดีกว่านี้ อีสาทนเห็นเครื่องแต่งตัวของคุณหญิงหลุดไปทีละชิ้นๆไม่ได้
น้ำผึ้งขม	อย่างปรีมต้องเอาพนะด้วยความเชื่อ ไม่ใช่ด้วยความศต			แม่ยกลูกให้เขาก็ก็นื่องจากอยากจะให้เขาหายเจ็บแค่นั้นแม่
คู่กรรม	* ถ้าผมตาย ผมก็คงพาหัวใจรักของผมติดไปด้วย * คุณเป็นคนได้มันไปเป็นคนแรก และคนสุดท้าย	บางครั้งการรักษาเกียรติศักดิ์และคำมั่นสัญญา ทำให้เราต้องเดือดหัวใจตัวเองเหมือนกัน	เราจะไม่ยอมให้ใครเอาไปฆ่าต่อหน้าไม่ได้ เพราะเขาก็เป็นมนุษย์เหมือนกันกับเรา	ความรู้สึกรู้สึกที่ว่าผมทิ้งคุณไว้ให้ผจญกับข้อกล่าวหาของเพื่อนบ้านแต่เพียงผู้เดียว เรื่องนี้ผู้ชายญี่ปุ่นเรายอมไม่ได้

นวนิยาย / ความเชื่อส่วนตัวตนเอง	การรักษาคำพูด การคิด การกระทำ	การรักษาคำมั่นสัญญา	กระทำในสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย	การไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ไม่เบียดเบียน ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ไม่โยนความผิดให้ผู้อื่น
แต่ปางก่อน	เมื่อพี่รักใคร่อยอมยกย่องคนนั้นเป็นเมียได้เพียงคนเดียว	ฉันจะทนอยู่กับเธอที่ตำหนิกริมนำได้ อย่างไร ในเมื่อท่านชายใหญ่ก็ยังไม่ เวรเย็นอยู่แถวนี้	คุณอุ่นเรือนเองแน่ใจว่ายังไม่ถูกกับ หล่อน ตอนหลังนี่เธอก็เลยเลิกให้ยา แต่แอบเอายาของเธอมาให้แทน พอให้ หญิงสาวหายไข้ได้บ้าง	สูงด้วยยศศักดิ์ แต่จิตใจต่ำข้าหยาบ ไปด้วยความอิจฉา ริษยา หลอกลวง โหดจริตอันมีคมว่าคำนึงถึงความสุข ความพอใจของตนเอง
เวลาในขวดแก้ว	*พี่แหวกก็เลือกที่จะต่อสู้กับความทุกข์ยาก และอุปสรรคทั้งมวลเพื่อผู้ชายที่หล่อนรัก			“ไอ้ข้อม” ผมवादลัน “กูบอกให้มึง ไป ถ้าไม่เชื่อก็ไม่ต้องมากับอีก” พอ ป้อม คล้อยหลังไปนิดเดียว ตำรวจก็ เข้ามาถึงตัวผมและเอกที่อุ้มข้อมไว้ไว้มอง แขน
บ้านทรายทอง	เธอรับปากกับน้องกลางไว้ว่า เธอจะ ดูแลพจนาน.. แต่เธอทรยศต่อเขา ทรยศต่อคำพูดของเธอเอง จักพาเด็ก ไปในทางเสียหยาเธอยมา		มันเป็นเรื่องของสถานที่ เป็นของสุ รพล เพราะรักลูก รักสถานที่และ ตา ก็ดำที่ผิดไป ให้เขาเสียจะได้สบายใจ ไม่สร้างกรรมสร้างเวร ของเรามีผมไป	*แม้ว่าเลือดของดิฉันไม่เริ่มเหมือนสีน้ำ เงินของพวกเขาสว่างวงศ์ แต่พิณดิฉันนี้ ของดิฉันก็ไม่ได้ต่ำกว่าใคร เคยทำแต่ คุณงามความดีไม่เคยมีชื่อ ว่า

<p>นวนิยาย / ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง</p>	<p>การรักษาคำพูด การคิด การกระทำ</p>	<p>การรักษาคำมั่นสัญญา</p>	<p>กระทำในสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย</p>	<p>การไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ไม่เบียดเบียน ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ไม่โยนความผิดให้ผู้อื่น</p>
<p>สี่แผ่นดิน</p>	<p>อย่างฉันกับแม่พลอยนี่แหละ ตั้งแต่อยู่ด้วยกันมาฉันยังไม่เคยคิดนอกใจเลย</p>	<p>ออกจะวิ่งหนีหลบหนีไปเสีย แต่ลูกก็ไม่อาจทำได้ เพราะไม่สามารถจะทิ้งทหารที่อยู่ได้ บังคับบัญชาและไม่สามารถเสียดความสัตย์ที่มีต่อเพื่อนร่วมตายทุกคน</p>	<p>ความจนก็ตีความเอาอีกต่าง ๆ ในชาติกำเนิดอะไรเหล่านี้ไม่ใช่ของที่ควรจะดูแคลนกันง่าย ๆ เพราะถึงจะเกิดมาเป็นอะไร ก็ยังเป็นมนุษย์ต่าง ๆ ด้วยกันทั้งนั้น</p>	<p>เบียดเบียนและทำคุณใคร *อีชาติชั่ว อีเด็กเนรคุณ ลูกของไอพญาไอ้พร่ำสารแล้ว</p>
<p>สายโลหิต</p>	<p>ฉันเกิดมามีผู้คนเดียว รักผู้คนเดียว ถึงเวลานี้จะเป็นแม่ ฉันก็ยังรักผู้คนเดียวเหมือนเดิม จากกันแต่กาย ใจยังผูกพัน</p>	<p>หากเสด็จไหนจะไม่ถึงพระองค์ท่าน ขึ้นชื่อว่าเป็นการหมิ่นทูลเสียดทาน พระองค์ให้สัจย์สัจบานผิดคำพูดผิด</p>	<p>*ถ้าฉันทำชั่วแล้วรู้ว่าคุณจะเดือดอกแก่ฉันคนเดียว ไม่ไปตกแก่คนอื่น ฉันคงไม่กลัวความชั่ววันไหนหรอก *อันเป็นคนใจแข็งนัก เมื่อผิดไปแล้วก็ยอมรับผิดชอบอย่างสิ้นตา และพยายามป้องกัน มิให้ความผิดของตนนั้นเป็นเหตุเกี่ยวโยงไปให้คนอื่นต้องลำบาก</p>	<p>ดูรี เอาความริษยาส่วนตัวกลัวว่าจะได้ตีเกินหน้า เพราะลืมนึกเข้ามาในกรุงว่าฉันไปช่วยฝึกชาวบ้านบางระจันให้รู้จักใช้ศัสตราวุธ มันถึงของคำสั่งเจ้าคุณเอกโทม</p>

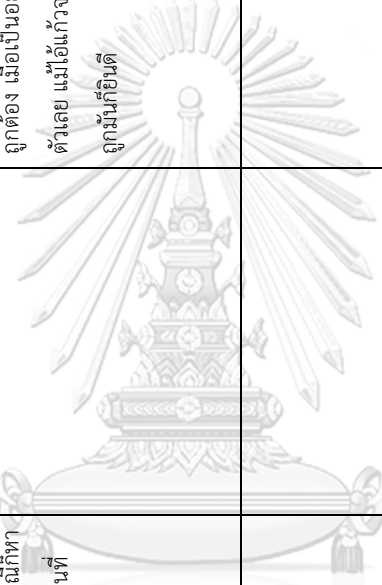
นวนิยาย / ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง	การรักษาคำพูด การคิด การกระทำ	การรักษาคำมั่นสัญญา	กระทำในสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย	การไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน
	ไม่เปลี่ยนแปลง	สั่งจะนั้นไม่ได้		ให้เอาตัวไปในกรุง
ร่มฉัตร		ให้มาคิดคดทรยศอย่างนี้... เรามีนิติ น้ำสาบานก็ต้องเป็นอย่างนี้		
ปากงามเทพ	*ความจริงรักภักดีกันมันซื้อด้วยเงิน ไม่ได้ เมื่อล้มตาขึ้นมาหนูก็เห็นแต่คุณ คุณคนเดียวเหมือนพ่อแม่ของหนู หนูก็ รักคุณอย่างพ่อแม่		ฉันจะทนเห็นเขาขู่ว่าพ่อที่ไม่ใช่พ่อ แท้ๆ ของเขาได้ยังไง อยู่น้อยๆ ... เขาก็มีสิทธิ์ที่จะได้ขู่ว่าคนที่ทำให้เขามี โอกาสเกิดมาเป็นตัวเป็นตน	*หนูไม่เคยนึกถึงตัวเองหรืออกจะ หนู นึกถึงแต่ส่วนได้ส่วนเสียของคุณเท่านั้น แหละ คุณทำอะไร หนูอยากให้คุณได้ ประโยชน์มากที่สุด *ความจริงเรียกกลับเพราะจะใช้ดีฉัน เป็นเครื่องมือในการ ต่อรองผู้ชายคน หนึ่ง ให้อยู่ในกำมือเธอตลอดไป
หนี่รัก	สัญญาของพี่ไม่ต้องพิมพ์ แต่มันจะ จารึกอยู่ในความทรงจำของเรา			รักของเธอเป็นรักที่มีต่อการสิงตบ แทน เป็นความรักที่บริสุทธิ์สุด่อง

นวนิยาย / ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง	การรักษาคำพูด การคิด การกระทำ	การรักษาคำมั่นสัญญา	กระทำในสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย	การไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ไม่เบียดเบียน ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ไม่โยนความผิดให้ผู้อื่น
คำมั่นสัญญา	“ได้..เขาคงไม่ถือพระแก้ว ว่ารู้ร่วมนะ จะไปปรับท่านไปสักท่าน เหมือนตอนเป็นสมภารวัด..หน้าที่จริงสุดท้าย ต้องทำแน่คงวันนั้นละนะ”	จำไว้นะ..ถ้าพิธีรับสัญญาอะไร พิธีรักษาคำมั่นสัญญา ไม่ว่าจะเป็นอย่างไหน ที่ไม่เคยจะอยู่ห่าง ความใกล้ชิดทางความรู้สึกทางวิญญาณจะมั่นคงยิ่งกว่าทางกายภาพมากนัก”		อย่างแท้จริง เป็นรักที่ไม่เคยคิดว่าจะต้องการชดใช้ด้วยประการใดทั้งสิ้น ..นายมาแต่ตัว ไปแต่ตัว อย่างมาทำหน้าตัวมีมัย มั๊กได้...อย่างมาเบียดบังผลประโยชน์ที่ไม่ใช่ของตน
ตะวันชิงพลบ	จินตนาการคิด แต่ฉันควรจะมีทางเลือกบ้าง ถ้าสืบสกุลสนใจฉัน ฉันก็จะลองคบหาดูใครจะทำไม่			มุกอินดีจะสูญทุกอย่างเพื่อให้พ่อรักษาความฝันของพ่อไว้
ผู้ใหญ่ลีกับนางมา	“พ่อผมไม่เหมือนตอนไปเล่นอย่างผมหรอกอะ พ่อผมหล่อออกสาวาก็ติดกัน			

นวนิยาย / ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง	การรักษาคำพูด การคิด การกระทำ	การรักษาคำมั่นสัญญา	กระทำในสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย	การไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน
	เกรี้ยว แต่พร้อมไม่เล่นด้วย”			ไม่เบียดเบียน ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ไม่โยนความผิดให้ผู้อื่น
เงา	“หรือไม่ได้ ท่านขององค์ผู้ทางหลอ ไม่โฆษณา..ถ้าจะรักแต่รูปก็หลอพอแล้ว”	เจ้าเคยสยบानัด้วยปากแต่ใจเจ้าดูหมิ่น สิ่งศักดิ์สิทธิ์ เจ้าเคยให้สัญญาแต่เจ้าก็ ตระบัดสัญญา		คนบางคนก็เล่ห์ลับเสี้ยนจนหา ไม่เข้าใจถึง คุณค่าของความดี นอกจากความมักได้
คุณหญิงนอกทำเนียบ	“ฉันทำไม่ได้หรอกแม่ ใครเขารู้ว่าเขา จะว่า ผัวตายยังไม่ทันไรผลาญสมบัติ หมดฉันเอาเงินของแม่มาตกดอกไม่ได้ หรอกสวนยังมี ก็ทำสวนซิแม่...ไม่ละ สัญญากับน้าแก่แล้ว”	ดิฉันให้สัญญากับท่านว่าจะ...ปกป้องกัน... และคนอย่างดิฉัน...ไม่เคยผิดสัญญา	ดิฉันไม่เคยคิดว่าตนเองใหญ่โตพอที่จะ ปฏิเสธแม่ตนเองได้	ที่นี่..คือบ้านของดิฉัน บ้าน...ที่ดิฉันมี สิทธิ์ขาด มันอาจจะมิใช่บ้านอย่างที่ดี ฝัน แต่..เศษธุลีในมือ ยิ่งดีกว่าอากาศ ธาตุมิใช่หรือคะ
สุดแต่ใจจะไขว่คว้า		“ถ้าเรียนเก่งได้ดีไป เป็นนายอำเภอ เป็นเจ้าเมือง เห็นแก่กินเห็นแก่	เป็นนายอำเภอเป็นเจ้าเมือง เห็นแก่กิน เห็นแก่ตัวอย่างจี้ มีหวังมันจะกลายเป็น	มีรู้จักแต่ทำสมบัติทางตัว แต่มีไม่ รู้จักสมบัติทางใจ หัวจิตหัวใจของมีงทำ

<p>นวนิยาย / ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง</p>	<p>การรักษาคุณค่า การคิด การกระทำ</p>	<p>การรักษาคำมั่นสัญญา</p>	<p>กระทำในสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย</p>	<p>การไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ไม่เบียดเบียน ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ไม่โยนความผิดให้ผู้อื่น</p>
<p>ดอกกระถินริมรั้ว</p>	<p>หล่อนพร้อมจะช่วยเหลือ หรือมาทำงานด้วยก็ตามใจ หล่อนจะ ใช้ดอกเบี้ยยจากเงินของพ่อส่งเสียเขา ร่ำเรียนหรือฝึกงาน ถึงอย่างไรเขาก็ เป็นน้อง พ่อเขาเป็นห่วง อุทิศทรัพย์ฝาก ฝังไว้ว่าเป็นพี่น้องกัน</p>	<p>ตัวอย่างนี้ มีหวังมันจะกลายเป็นรอย ต่างเพราะมีเรื่องอื้อเรื่องบังหลวง”</p>	<p>รอยต่าง ถ้าฉันเฉย พ่อก็ตายเปล่า น้องชายของ ฉันถูกเขาโกงหมดตัวแล้ว ฉันจะฟ้อง เขาทั้งสองครอบครัวเลย</p>	<p>ตัวอะไร มีขายน้องไปให้เขาขงเขิน มีงทำได้...มีงรู้จักความเป็นคนที่ แท้จริง..</p>
<p>ผู้หญิงคนนั้นชื่อบุญรอด</p>	<p>พี่ถึงไม่หยุดทำงาน เมื่อเกิดอะไรขึ้นเรา ก็ยังมีอาชีพ คิดถึงตัวเอง คิดถึงอนาคต ของพวกแก นึกถึงแม่มาถึงหลาน...</p>			<p>อีรันทันจ้ำงไอ้วีคนติดกัญชาข้างบ้านล่า คำเชื่อตเพ็ญจันทร อีรันทันจ้ำงได้</p>
<p>บัวแสงน้ำ</p>	<p>..จิตพิสุทธิ์คิดถึงแต่คำสอนของคุณย่าที่ ฝังอยู่ในสมองว่าให้มีความกตัญญู</p>			<p>แม่จะให้ฉันชุดเงินผ่านมาเลี้ยงน้องจะไม่ มีทางหรอก ทำอะไรก็ได้ให้คุ้มหญิงหมด ความสามารถ แล้วหล่อนจะตัดค่า</p>

นวนิยาย / ความเชื่อส่วนตัวตนเอง	การรักษาคำพูด การคิด การกระทำ	การรักษาคำมั่นสัญญา	กระทำในสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย	การไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ไม่เบียดเบียน ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ไม่โยนความผิดให้ผู้อื่น
	คุณหญิงท่าน เพราะท่านมีพระคุณ ชุบชีวิตข้าพราหมณ์ให้รอดมาได้ หลอนพร้อมจะมอบกายถวายชีวิตและ ทำตามคำสั่งของท่านทุกประการ...			เหนื่อย ค่าเสีย ได้แต่งงานกับศรีศรี ผู้รับหมา...
ปัญญาชนกับครัว				ออกจากร้านแกงดูให้ดี ไข่ก็แถมมีนมมี เป็นแก๊งค์มากเป็นคนมีน้ำใจ หัวงัด และชื่อตรง
ดาวเรือง				หากดาวเรืองไม่ได้ให้แม่ดูสมุดพวกว่า ความจริงดาวเรืองสอบได้ทั้งนี้ด้วยซ้ำ ไป จากนั้นดาวเรืองก็ช่วยแม่ตัวเป็น เกลียว ทางใต้เป็นทางได้เงินเจ้าตัวเป็น ยอมทุกทั้งสิ้น
ลูกทาส	เขารักร้าฟันถึงความรัก เผ่าแต่จะต้อง กอดจูบก้นตามประสาคนรัก จะ		แต่เอ็งแก้วคิดว่าตัวเจ็บอย่างไม่เป็น ธรรม เจ็บตัวเพราะได้กระทำสิ่งที่	ทาสเหล่านี้ไม่ได้อะไรตอบแทนความ รักของพระโสมมของคุณมาโนชเลย

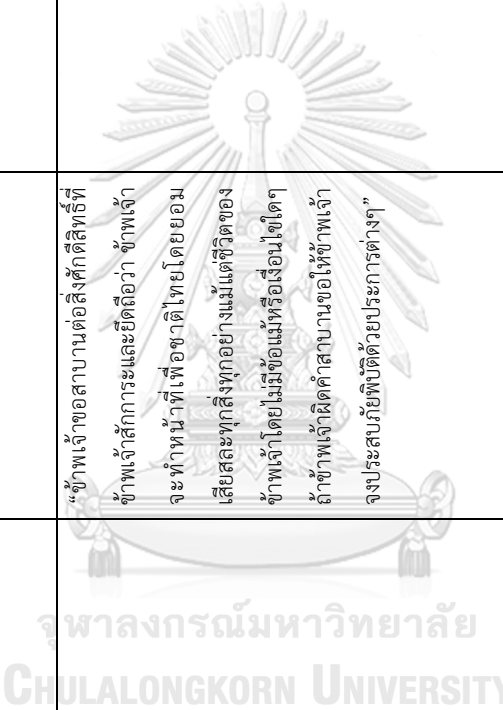
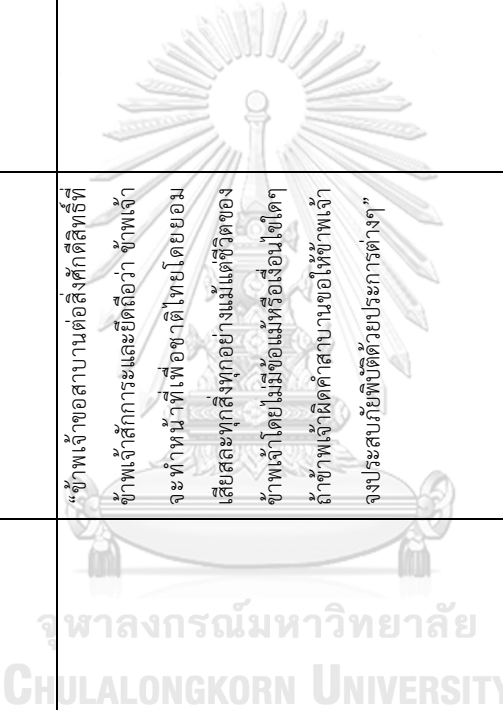
นวนิยาย / ความเชื่อส่วนตัวตนเอง	การรักษาคำพูด การคิด การกระทำ	การรักษาคำมั่นสัญญา	กระทำในสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย	การไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ไม่เบียดเบียน ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ไม่โยนความผิดให้ผู้อื่น
	ล่วงเกินหมยมุ่งไปบนทางประเวณีก็หา ไม่ คนทั้งสองจะรอให้การแต่งงานที่ ถูกต้องเสียก่อน		ถูกต้อง เมื่อเป็นอย่างนี้ถือว่าแต่เจ็บ ตัวเลย แม้อันนี้แ้วจะตายเพราะทำสิ่งที่ ถูกมันก็ยินดี	นอกจากความปวดร้าว ซอกเข้าและ ความเสียวบริสุทธิ์ที่ต้องยับเยินอย่าง ทารุณโหดร้าย
แต่งกับงาน				เรามีครอบครัวแล้ว ยังไปตะแวง ๆ ไม่ ดีอย่าไปเอาเลย ให้ท่านเก็บของท่านไว้ เถอะ
อย่าลืมเงิน	แต่...เขาได้ตอบแทนอะไรเธอบ้าง นอกจากให้ความเจ็บช้ำด้วยกิริยา วาวา เขามีได้ซื้อต่อเธอแลกเงินที่เธอ ซื้อต่อเขา			
ปีกทอง				ความมุ่งมั่นของเขาทำให้เขาแลเห็นแต่ ความสำเร็จของตัวเอง เห็นแต่ ประโยชน์สุขที่ตนเองจะต้องกอบโกย

นวนิยาย / ความเชื่อสัจธรรมของตนเอง	การรักษาคำพูด การคิด การกระทำ	การรักษาคำมั่นสัญญา	กระทำในสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย	การไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ไม่เบียดเบียน ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ไม่โยนความผิดให้ผู้อื่น
กว่าจะรู้เพียงสา	“ผมจะช่วยเหลือออกไปให้ได้” เขาพูดเสียงเบา “ต้องหาทางให้ได้ คุณอายุยังน้อย กลับไปบ้านรักษาศรีให้ดี รักษาจิตใจให้หายบอบช้ำ แล้วเริ่มต้นชีวิตใหม่”			และควรได้รับหากผมของข้ามความสำคัญของคนอื่น.. ตนจะหาหนทางทำเงินจากหล่อนได้ อย่างไรก็ตามบ้าง เรื่องอะไรจะเลี้ยงผู้หญิงทองไว้ในบ้านให้เปลืองที่อยู่ เปลืองข้าวสุกแล้ว จะอาศัยแรงงานก็ยังไม่ได้
เมื่อยลาง	“ถ้าผิวของใคร ซื่ออย่างผมมาได้ ผู้คนนั้นเป็นผิวที่ประเสริฐ คุณดูถูกผมมากคิดว่าผมไม่มีค่าหรือคะ ... เปล่าเลย สันดานมันดียิ่งกว่ามนุษย์บางคน”			“หน้าที่ของอร” หล่อนยกมือออกตอกกลางนั่งคิดอย่างเด่น ๆ “ก็คือ...ถ้าเขารักออร์มาก อรก็ควรจะปฏิบัติเศษเขาไปหมดซะ”
ภูตพิศวาส	ดาวรักที่มารูต ไม่ใช่เพื่อจะแต่งงานด้วยแต่เพื่อความสุขของตัวเอง			

<p>นวนิยาย / ความซื่อสัตย์ของตนเอง</p>	<p>การรักษาคำพูด การคิด การกระทำ</p>	<p>การรักษาคำมั่นสัญญา</p>	<p>กระทำในสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย</p>	<p>การไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน</p> <p>ไม่เบียดเบียน</p> <p>ไม่เอาเปรียบผู้อื่น</p> <p>ไม่โยนความผิดให้ผู้อื่น</p>
<p>พ่อครัวหัวป่า</p>	<p>ความสุขนั้นเกิดจากการแสดงความรัก ความรักที่ต่อพี่มารุตให้มีความสุข อะไรก็ตามเป็นความสุขของพี่มารุต दारयोमจะสุขไปด้วย</p>			
<p>ลายหงส์</p>	<p>ตอนที่แบ่งเค้กเราจะทิ้งลงถ้วยเรา ทั้งแม่ ทั้งผม เหลือเพื่อนกับคน ผมนะ แทบจะเหลือนายทิวคนเดียวอีกว่าได้ เจ้าทิวมันไม่รวยเท่าไร แต่มันเป็นคน แรกที่พบหน้าผมแล้วยัดเงินใส่กระเป๋า ไว้ให้ผม</p>			<p>“ถ้าเค้าไม่อยากให้เห็นเงาเงาคาแก่ก็ซี ทำไม่เค้าไม่ซื้อรถให้หนึ่งซึกคันละ หรือไม่ก็ส่งรถ ส่งคนขับมารับก็ได้”</p>

นวนิยาย / ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง	การรักษาคำพูด การคิด การกระทำ	การรักษาคำมั่นสัญญา	กระทำในสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย	การไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน
	เมามีน รศมนยังงานชบาอยู่ปลายคืน จนบัดนี้			ไม่เบียดเบียน ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ไม่โยนความผิดให้ผู้อื่น
ไอ้คุณผี	หากตาดิฉันอย่างที่พอจะเป็นผีที่สุภาพ จิรินสบายใจได้ว่าตามีจะไม่มันแอบดู ยามเธอทำธุระส่วนตัว หากนอกนั้น แล้วอีกคุณผีจะจับทุกอย่าง			“ผมก็ไม่รู้เหมือนกัน แต่ผมก็ไม่อยาก โยนความเดือดร้อนให้ใคร”
ผู้กองยอดรัก	“หนูรักในฐานะที่เขาเป็นคนด้วยกันค่ะ ไม่ใช่หนูเป็นผู้กองแล้วเขาเป็นพล ทหาร นั่นมันยศศักดิ์มันแต่งงานกัน ไม่ได้”			“เปล่าครับเมื่อแต่งงานแล้ว ถ้าผู้กอง ไม่ชัดข้อกล่าวออกจากงานก็ได้ ผมจะหา เลี้ยงเอง”
พิชิสวาท	พิชิสวาท “ในความรักของหม่อมฉัน หม่อมฉันต้องการให้คนที่หม่อมฉันรักมี ความสุขตลอดไป หม่อมฉันไม่เคยหวัง ว่าหม่อมฉันจะได้ความรักตอบ และ	“เมื่อเราอยู่ในชาติภพของมนุษย์ เรา ได้สัญญาว่าจะจงรักและภักดีต่อบุคคล หนึ่ง สัญญานั้นย่อมผูกพันวิญญาณ		“บาปผิดของผู้ใดย่อมเป็นของผู้คนนั้น เด็กเช่นวิวของใครย่อมเข้าคอกนั้น ตามพุทธทศวรรษพระเจ้าข้า...ถ้าในชาติ ภาพที่ผ่านมา หากกระหม่อมเคยทำ

นวนิยาย / ความเชื่อส่วนตัวตนเอง	การรักษาคำพูด การคิด การกระทำ	การรักษาคำมั่นสัญญา	กระทำในสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย	การไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ไม่เบียดเบียน ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ไม่โยนความผิดให้ผู้อื่น
	หรือถ้าหากหม่อมฉันจะมีความทุกข์ เพราะความรัก หม่อมฉันก็ยินดียอมรับ เพราะการรู้จักความทุกข์เพราะรักก็ยอม ดีกว่าไม่เคยรักเลย”	ด้วย...”		ความผิดก็ชอบอ่อนรับความผิดนั้น”
พ่อปลาไหล	“ถ้าเธอมองแต่เงาเงากับนายปลาไหล ไฟฟ้าตัวนั้นต้องระงวังไว้หน่อยนะ อีตา นี่ไม่เคยชื้อกับใครหรือจะบอกให้เอา บุญ”อุลิต			
พ่อม่ายที่เด็ด	“โอ้ โอ้ ใครว่า ผมนะยินดีในลูกทุกอย่างที่มี ให้คุณ โอ้ว่าตัวผม นายโอ้เจ๊ก นายแจ้”			
ทวิภาพ		“กระผมจะดูแลแม่ผมนี้ ให้สมกับเป็น มมิดวงเดียวในชีวิตกระผม”		

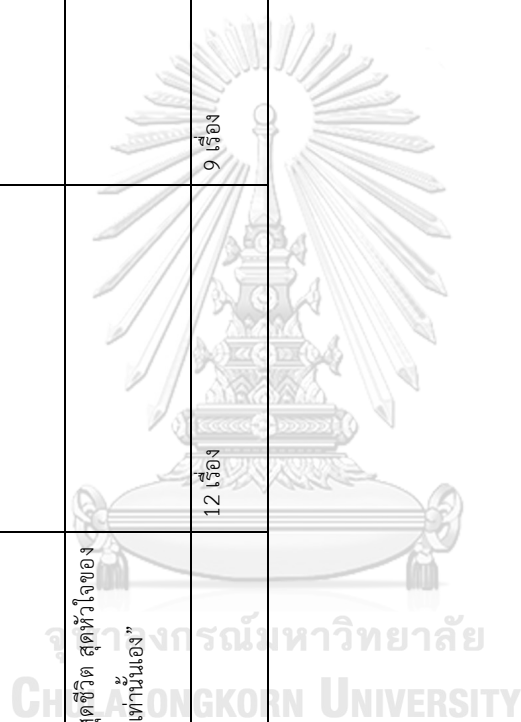
นวนิยาย / ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง	การรักษาคุณค่า การคิด การกระทำ	การรักษาความเป็นสัญญา	กระทำในสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย	การไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ไม่เบียดเบียน ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ไม่โยนความผิดให้ผู้อื่น
สารวัตรเถื่อน		<p>“ข้าพเจ้าขอสาบานต่อสิ่งศักดิ์สิทธิ์ที่ข้าพเจ้าสักการะและยึดถือว่า ข้าพเจ้าจะทำหน้าที่เพื่อชาติไทยโดยยอมเสียสละทุกสิ่งทุกอย่างแม้แต่ชีวิตของข้าพเจ้าโดยไม่ขี้แถมหรือเลื่อนใจใดๆ ถ้าข้าพเจ้าผิดคำสาบานขอให้ข้าพเจ้าจงประสบภัยพิบัติด้วยประการต่างๆ”</p>		
คำพิพากษา				<p>ไอ้ครุฑนั่นมันโกงเงินที่ข้าฝากมันไว้... มันเลวระยำมากที่สุด มันโกงเงินบำเหน็จพ่อข้า โกงเงินข้า</p>
น้ำใสใจจริง				<p>เมื่อเรียนด้วยกันนาน ๆ เข้า คริมสังเกตว่าโจมเป็นคนตั้งใจเรียนพอใช้เวลาทำรายงานกลุ่มด้วยกันเขาก็ไม่เอา</p>

นวนิยาย / ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง	การรักษาคำพูด การคิด การกระทำ	การรักษาคำมั่นสัญญา	กระทำในสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย	การไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ไม่เบียดเบียน ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ไม่โยนความผิดให้ผู้อื่น
				เปรียบพวงผู้หญิง
ทองเนื้อเก้า				มีเป็นแม่ประสาอะไรวะ คิดเอาเปรียบลูกไปขนาดนี้ได้..อัปรีช อัฉิภ เณรคุณ คุณะเคยเอาเงินมึงก็จริงแต่ไม่เคมคิดขายมึงแบบมีหน้า
สวรรค์เปียง				อร่ากคุณคิด รักน้ำใจ เป็นคนดีเหลือเกินกับเพื่อนฝูงไม่มีเอารัดเอาเปรียบมีแต่ช่วยเหลือทุกอย่าง
ด้วยสองมือแม่มีที่สร้างโลก				หนูจะใช้แต่เงินรางวัลนั้นเท่านั้นแหละเงินเดือนได้เท่าไรยกให้แม่หมด..หนูหาได้เท่าไรยกให้แม่หมด เอาไว้ใช้เท่าที่จำเป็นเท่านั้นแหละแม่” แม้จะแต่งงานกับบัวแล้ว แสงคำไม่เคยละเลยน้อง

นวนิยาย / ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง	การรักษาคำพูด การคิด การกระทำ	การรักษาคำมั่นสัญญา	กระทำในสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย	การไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ไม่เบียดเบียน ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ไม่โยนความผิดให้ผู้อื่น
น้ำเซาะทราย				ทำไม่หลอนจะไม่รู้ว่าหลอนเป็นผู้มาที่ หลัง ผู้มาที่หลังมีหน้าที่และศีลธรรม อย่างไรบ้างหลอนชิมซาบอยู่แกล้งใจ หากกิเลสของมนุษย์นั้นยอมทนมาแน่น ด้วยความเห็นแก่ตน เข้าข้างตน
เบญจรงค์ห้าสี				ณัฐการจึงชวนขวายหาทางลัดมาปลูก เรือนหาไร่รอหลอนโดยที่ขายเป็นเพียง สะพานให้เขาก้าวไปสู่บ้านตนเอง
สกาเวเดือน				“ฉันไม่อยากได้มรดกหรืออะไรทั้งสิ้น ฉันอยากได้อย่างเดียวเท่านั้นให้พวก เขาทั้งหลายเมตตาฉันบ้างให้ เหมือนกับพวกเราไม่ตรึกตรองอื่น ๆ เท่านั้นแหละ แม้ฉันจะไม่ได้อะไรเลย

นวนิยาย / ความเชื่อสัจธรรมของตนเอง	การรักษาคำพูด การคิด การกระทำ	การรักษาคำมั่นสัญญา	กระทำในสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย	การไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ไม่เบียดเบียน ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ไม่โยนความผิดให้ผู้อื่น
ข้าวนอกนา				ฉันก็จะเป็สุขกว่านี้..” ดำไม่รู้ตัวเลยว่าที่ใดทพมีความสัมพันธ์กับค่านันเพราะดำทำประโยชน์ให้กับเขาได้
นางสาวทองสร้อย				“หย่าคุณແหวว แล้รวมແแตงเจียงกับทองสร้อยอย่างนั้นหรือคะ ดิฉันยอมไม่ได้แน่ คุณธรรมยังค้าคอยู่ โดยเฉพาะถ้าทำอย่างนั้นก็เท่ากับเราทั้งสองได้ร่วมมือกันประหารชีวิตผู้หญิงที่กำลังเป็นโรคหัวใจอย่างโหดร้ายทารุณ..ดิฉันยอมไม่ได้”
อุบัติเหตุ	“แต่...ถ้าคุณแต่งงานกับผมตอนนี้...ผมก็ไม่รู้เหมือนกันว่าจะทำให้คุณมีความสุขได้แค่ไหน นอกจากบอกได้			

นวนิยาย / ความซื่อสัตย์ต่อตนเอง	การรักษาคำพูด การคิด การกระทำ	การรักษาความลับสัญญา	กระทำให้ในสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย	การไม่ทำให้ผู้อื่นเดือดร้อน ไม่เบียดเบียน ไม่เอาเปรียบผู้อื่น ไม่โยนความผิดให้ผู้อื่น
	อย่างเดียวกันคือ...สุดชีวิต สุดหัวใจของ ผมจะมีไว้เพื่อคุณเท่านั้นเอง”			
รวม	32 เรื่อง	12 เรื่อง	9 เรื่อง	41 เรื่อง

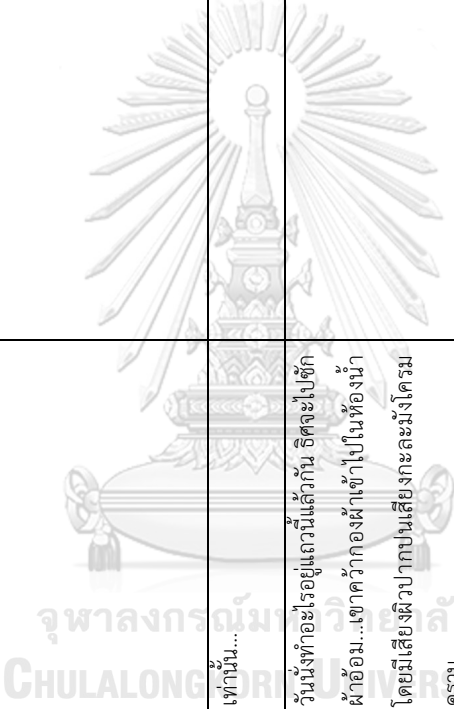
ตารางที่ 44 แสดงความสอดคล้องของเนื้อหาวิทยานิพนธ์กับประเภทคุณธรรมความเชื่อสื่อยุคใหม่ที่การทำงาน			
นวนิยาย /	การกระทำในเรื่องที่ถูกตั้งคำถาม	การกระทำในเรื่องที่ถูกต้องตามกฎหมาย ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ของตนที่ได้รับ มอบหมายอย่างเต็มความสามารถ	การไม่เล่นพรรคเล่นพวก ไม่ใช้ระบบอุปถัมภ์ เพื่อเป็นช่องทางทำการทุจริตติดมิตรเพื่อ ประโยชน์ส่วนตนไม่เกรงกลัวอำนาจหรือ อิทธิพลใดๆและยึดมั่นในความถูกต้อง
ความเชื่อสื่อยุคใหม่ที่			การทำงานด้วยความโปร่งใส สามารถ ตรวจสอบการทำงานได้
การงาน			
คำมั่นสัญญา		"ไหว ขอบใจนะที่ช่วยชีวิตฉันนี่... กระผม รักทานต้องรักเกียรติยศของท่านด้วย..แม่ ทัพที่นั่งอยู่ตรงนี้นั้นมันเกิดได้เพราะมือ เอ็งวะ..."	
เงา		หุมีพอเป็นข้าราชการชั้นผู้ใหญ่ที่มีเวลา เพื่อเงินเพื่อ บ้านอื่น แต่ไม่เคยมีเวลา สำหรับลูกเมีย หุมีแม่เป็นคนหญิงนัก สังคมสงเคราะห์ด้วย เข้าสมาคมได้ดีเยี่ยม แต่คนที่ไม่เคยถูก สงเคราะห์ คือ พ่อ ลูก กับคนในบ้าน	

<p>นวนิยาย /</p> <p>ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่</p> <p>การงาน</p>	<p>การกระทำในสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ของตนที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ</p>	<p>การไม่เล่นพรรคเล่นพวก ไม่ใช้ระบบอุปถัมภ์ เพื่อเป็นช่องทางทำการทุจริตคิดมิชอบเพื่อประโยชน์ส่วนตนไม่เกรงกลัวอำนาจหรืออิทธิพลใดๆและยึดมั่นในความถูกต้อง</p>	<p>การทำงานด้วยความโปร่งใส สามารถตรวจสอบการทำงานได้</p>
<p>คุณธรรม</p>	<p>จะคนหรือคนญี่ปุ่นก็ไม่สำคัญ จรรยาแพทย์ของหมอบุญทุกแห่งเหมือนกันทั้งสิ้น</p>	<p>..เขาทำผิดในขั้นแรก ผมก็ต้องทำโทษตามเอาญาทัณฑ์วางไว้ ผมเป็นทหาร ไม่อย่างนั้นก็คุมทหารไม่ได้</p>	
<p>บ้านทรายทอง</p>	<p>เธอก็รู้ไม่ใช่หรือว่า มันจะเสียหายแก่เด็กอย่างไร ทำไม่เธอไม่ทั้กทั้งเด็ก กลับแนะนำให้พจมานไปหมายความว่าเธอต้องการให้เด็กคนนี้เสียคนใช้ไหมเล่าหญิงเล็ก.. “เด็กมันอยากเที่ยวยกกว่าจะไปเอง ตามสันดานของเด็กหญิงเลวต่ำ ๆ เขาจะเสียหายมันเป็นเรื่องจิตใจของเขาเองช่วยไม่ได้!”</p>		

<p>นวนิยาย /</p> <p>ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่</p> <p>การงาน</p>	<p>การกระทำในสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ของตนที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ</p>	<p>การไม่เล่นพรรคเล่นพวก ไม่ใช้ระบบอุปถัมภ์ เพื่อเป็นช่องทางทำการทุจริตคิดมิชอบเพื่อประโยชน์ส่วนตนไม่เกรงกลัวอำนาจหรืออิทธิพลใดๆและยึดมั่นในความถูกต้อง</p>	<p>การทำงานด้วยความโปร่งใส สามารถตรวจสอบการทำงานได้</p>
<p>เวลาในขวดแก้ว</p>	<p>เป็นหน้าที่ของพี่ที่จะดูแลพองนี้เป็นอย่างดีที่สุด ต่อให้พี่ต้องแกล้งเป็นชิน ๆ หรือขายตัวเพื่อมาเลี้ยงเขาก็จะทำ</p>	<p>คุณจินตนาไม่เคยแต่ต้องเซฟไปนั่นเลย แต่สิ่งที่ฉันได้มากคือความรักใคร่ ผูกพันกันอยู่ภายในใจอย่างเรียบง่าย และลึกซึ้ง</p>	
<p>หนี้รัก</p>	<p>เธอคอยเฝ้าอาการคุณอย่างห่วงหาหมวน คำ กิจการบ้านเรือนทั้งหมดเธอทำให้อย่างไม่ขาดตกบกพร่อง..ดิฉันไม่มีอะไรตอบแทนนอกจากปฏิบัติหน้าที่ของตัวให้ดีที่สุด</p>	<p>ดิฉันมีบัญชีรายรับ...รายจ่ายทุกบาททุกสตางค์.. แม้แต่ตัวของดิฉันเอง ก็ตัดบัญชีเท่าที่เคยได้รับเงินเดือนมา จะดูบัญชีใหม่เจ้าค่ะ</p>	<p>ดิฉันมีบัญชีรายรับ...รายจ่ายทุกบาททุกสตางค์.. แม้แต่ตัวของดิฉันเอง ก็ตัดบัญชีเท่าที่เคยได้รับเงินเดือนมา จะดูบัญชีใหม่เจ้าค่ะ</p>
<p>คุณหญิงนอกท่าเนียบ</p>	<p>*ฉันไม่ได้เลี้ยงลูกมาไว้เกาะกิน..ฐานะฉันเลี้ยงลูกฉันได้ ฉันก็พอใจแล้ว</p> <p>*ฉันเกิดมาเพื่อ 'ให้' อย่างเดียว..เมื่อแต่งงานต้องอยู่ในโอวาทของสามี..วันนั้นฉัน</p>	<p>ดิฉันมีบัญชีรายรับ...รายจ่ายทุกบาททุกสตางค์.. แม้แต่ตัวของดิฉันเอง ก็ตัดบัญชีเท่าที่เคยได้รับเงินเดือนมา จะดูบัญชีใหม่เจ้าค่ะ</p>	<p>ดิฉันมีบัญชีรายรับ...รายจ่ายทุกบาททุกสตางค์.. แม้แต่ตัวของดิฉันเอง ก็ตัดบัญชีเท่าที่เคยได้รับเงินเดือนมา จะดูบัญชีใหม่เจ้าค่ะ</p>

<p>นวนิยาย /</p> <p>ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่</p> <p>การงาน</p>	<p>การกระทำในสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ของตนที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ</p>	<p>การไม่เล่นพรรคเล่นพวก ไม่ใช้ระบบอุปถัมภ์ เพื่อเป็นช่องทางทำการทุจริตคิดมิชอบเพื่อประโยชน์ส่วนตนไม่เกรงกลัวอำนาจหรืออิทธิพลใดๆและยึดมั่นในความถูกต้อง</p>	<p>การทำงานด้วยความโปร่งใส สามารถตรวจสอบการทำงานได้</p>
<p>ขมึ้นกับปูน</p>	<p>จะ"ให้" เขาก็อย่าง ก่อนที่จะ "ให้" สิ่งสุดท้าย..ชีวิตของฉันนี่ละ"</p>	<p>ผมไม่อยากเข้าไปอาศัยราชการหาเงินเข้ากระเป๋าทงอื่นเหมือนคนอื่นเขา</p>	
<p>สุดแต่ใจจะไขว่คว้า</p>		<p>ถ้าเราได้เป็นตำรวจเราจะไปอยู่กองตรวจคนเข้าเมืองหรือติดต่อดังประเทศ คิดว่าไม่นานก็ถอนคืนได้ ..เป็นตำรวจนะไม่กี่ปีก็ถึงจรดเบนซ์กันแล้ว"</p>	
<p>สี่แผ่นดิน</p>	<p>อยากจจะวิ่งหนีหลบหนีโลกไปเสีย แต่ลูกก็ไม่อาจทำได้ เพราะไม่สามารถจะทิ้งทหารที่อยู่ได้บังคับบัญชาและไม่สามารถเสียความ</p>	<p>ถ้าได้ออกไปตามเกณฑ์ของเขา ผมก็จะสบายใจกว่าที่ได้ออกไปเพราะเหตุคนนั้นคนนี่เที่ยววิ่งให้</p>	

<p>นวนิยาย /</p> <p>ความเชื่อศรัทธาต่อหน้าที่</p> <p>การงาน</p>	<p>การกระทำในสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ของตนที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ</p>	<p>การไม่เล่นพรรคเล่นพวก ไม่ใช้ระบบอุปถัมภ์ เพื่อเป็นช่องทางทำการทุจริตคิดมิชอบเพื่อประโยชน์ส่วนตนไม่เกรงกลัวอำนาจหรืออิทธิพลใดๆและยึดมั่นในความถูกต้อง</p>	<p>การทำงานด้วยความโปร่งใส สามารถตรวจสอบการทำงานได้</p>
<p>ปัญญาชนกันคนครัว</p>	<p>ศัตรูที่มีต่อเพื่อนร่วมตายทุกคน</p>	<p>คอร์รัปชั่นคาบกับชาวทมิฬหนึ่งร้อยตกลงไปว่าสองร้อย ของข้ามน้อยก็บอกกว่าซื้อเข้ามา</p>	
<p>สายโลหิต</p>	<p>หน้าที่ต้องมาก่อนสิ่งอื่นใด เจ้าก็รู้ไม่ใช่หรือ อีกอย่างถ้าไม่ป้องกันบ้านเมืองให้ถึงที่สุด ลูกหลานต่อไปข้างหน้าจะไม่ม่แผ่นดินอยู่</p>	<p>ครั้งนี้ไอ้ขุนทิพ มันคิดแก้แค้นกระผม ถือว่าเคยเป็นคนสนิทเจ้าคุณรัตนวิเศษศรี ทั้งขุนนางผู้ใหญ่มันก็สอพลอ ประจบประแจง เอาดีใส่หน้า ชั่วทั้งปวง คนอย่างมันมันคิดถึงตนเป็นใหญ่</p>	
<p>ดาวเรือง</p>	<p>ฉันเป็นแต่เพียง คน ที่รู้ว่า เมื่อตนเองยืน อยู่จุด ไหน ต้องทำหน้าที่ตรงจุดนั้นให้ดีที่สุด ทั้ง ๆ ที่ดีที่สุดของฉันอาจจะไม่ได้เท่าที่ใคร ๆ หวัง หากฉันก็รู้ว่าฉันทำได้</p>	<p>ถ้าคะแนนเสียได้มาด้วยการซื้อ เสียมันไม่ภาคภูมิใจ จะซื้อด้วยเงินด้วยเหล่า หรือด้วยเฮโรอีน มันก็เข้าข่ายซื้อทั้งนั้น</p>	

<p>นวนิยาย /</p> <p>ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่</p> <p>การงาน</p>	<p>การกระทำในสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ของตนที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ</p>	<p>การไม่เล่นพรรคเล่นพวก ไม่ใช้ระบบอุปถัมภ์ เพื่อเป็นช่องทางทำการทุจริตคิดมิชอบเพื่อประโยชน์ส่วนตนไม่เกรงกลัวอำนาจหรืออิทธิพลใดๆและยึดมั่นในความถูกต้อง</p>	<p>การทำงานด้วยความโปร่งใส สามารถตรวจสอบการทำงานได้</p>
<p>แต่งกับงาน</p>	<p>เท่านั้น... วันนี้ทำอะไรอยู่แถมแล้วกัน อีศจะไปซักผ้าอ้อม...เขาคักองผ้าเข้าไปในห้องน้ำ โดยมีเสียงผิวปากบนเสียงกะละมังโครมคราม</p>		
<p>ผู้หญิงลึกลับนางมา</p>		<p>เหลือเกินก็ชายชิตครับ มีเรื่องมารีบไปขายในกรุงเทพฯ พ่อเคยมาเก็บไปขายทุกวันนะแหละครับ ทำบุญสิไว้เรียบร้อย ก็แล้วคุณจะทำเราแยกออกเหมือนกัน</p>	<p>ทำบุญสิไว้เรียบร้อย ก็แล้วคุณจะทำเราแยกออกเหมือนกัน</p>
<p>ตะวันชิงพลบ</p>	<p>มุขมิแต่ความผูกพัน ความรักก็ ความรักในงานที่เราทำ</p>		

<p>นวนิยาย /</p> <p>ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่</p> <p>การงาน</p>	<p>การกระทำในสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ของตนที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ</p>	<p>การไม่เล่นพรรคเล่นพวก ไม่ใช้ระบบอุปถัมภ์ เพื่อเป็นช่องทางทำการทุจริตคิดมิชอบเพื่อประโยชน์ส่วนตนไม่เกรงกลัวอำนาจหรืออิทธิพลใดๆและยึดมั่นในความถูกต้อง</p>	<p>การทำงานด้วยความโปร่งใส สามารถตรวจสอบการทำงานได้</p>
<p>คำพิพากษา</p>	<p>พิกัดทำหน้าที่ภาคราชการอย่างแข็งขัน เรียบร้อยไม่มีที่ติเลย เหมือนกับว่าตลอดเวลาที่ผ่านมาเขาได้รอคอยวันนี้เพื่อจะทำให้สมใจอยาก งานเท่านั้นเองที่ทำให้คนอย่างเขามีความสุข</p>		
<p>กว่าจะรู้ดีงสา</p>	<p>“ตัวทิพย์ไม่มีความหมายอะไรอีกแล้วค่ะ ช่วยโยทิพย์ออกไปให้ได้นะคะ ส่งให้ถึงมือพี่ใหญ่จักรทิพย์ ลูกของฉันเป็นผู้หญิง อย่านให้เขาต้องรับทุกข์อย่างฉัน ช่วยเขาด้วย”</p>		
<p>อุบตีเหตุ</p>	<p>มันหน้าที่ของเรานี่คะ เมื่อเขาเกิดมาแล้วก็ต้องงั้นใจดีที่สุด ความเป็นพ่อคนแม่คนมัน</p>		

<p>นวนิยาย /</p> <p>ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่</p> <p>การงาน</p>	<p>การกระทำในสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ของตนที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ</p>	<p>การไม่เล่นพรรคเล่นพวก ไม่ใช้ระบบอุปถัมภ์ เพื่อเป็นช่องทางทำการทุจริตคิดมิชอบเพื่อประโยชน์ส่วนตนไม่เกรงกลัวอำนาจหรืออิทธิพลใดๆและยึดมั่นในความถูกต้อง</p>	<p>การทำงานด้วยความโปร่งใส สามารถตรวจสอบการทำงานได้</p>
<p>อุตสาหกรรม</p>	<p>ยากอยู่จริงนี้แหละค่ะ</p>	<p>เกียรติยศควรจะเกิดจากความดีของคนไม่ใช่เกิดจากเงินเกียรติที่เกิดจากเงิน เมื่อเงินหมดเกียรติยศก็มันก็มีสิ้น แต่เกียรติของคุณงามความดีเป็นเกียรติที่จริง ไม่มีวันสูญ เอาสมบัติของเธอกลับไปเถอะ ดาว ฉันไม่ต้องการ</p>	
<p>ทองเนื้อเก้า</p>	<p>อีโค่โครก หอนอนจะขึ้นอยู่แล้ว โป้เอ๊ย สวย แต่หน้า ตุ๊ดเหมือนทั้งยังกะถ่านหลังวัด แม่ ปันต์ด้วยเหลือด เออะอะสลกตุ๊ดออกจากบ้าน กูไม่เคนเจอะเจอ โตจนเป็นแม่เคน</p>		

<p>นวนิยาย /</p> <p>ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่</p> <p>การงาน</p>	<p>การกระทำในสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ของตนที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ</p>	<p>การไม่เล่นพรรคเล่นพวก ไม่ใช้ระบบอุปถัมภ์ เพื่อเป็นช่องทางทำการทุจริตคิดมิชอบเพื่อประโยชน์ส่วนตนไม่เกรงกลัวอำนาจหรืออิทธิพลใดๆและยึดมั่นในความถูกต้อง</p>	<p>การทำงานด้วยความโปร่งใส สามารถตรวจสอบการทำงานได้</p>
<p>พอบโลกไหล</p>	<p>แล้ว</p> <p>“พอมีลูกผมก็เริ่มรู้ว่าตัวเองเป็นผู้ใหญ่ขึ้น... ไอ้ที่ที่เคยเที่ยวสนุกทั้งหมดสนุก นี่แหละ..ผมถึงได้ตัดสินใจว่าจะเลิกใช้ชีวิตอย่างเก๋ๆเสียที”</p>		
<p>สารวัตรเถื่อน</p>	<p>“คุณถาวรถ้าคุณขายเหล้าหรือเบียร์ให้กับตำรวจในเครื่องแบบอีก ผมจะปัดรามของคุณโดยไม่มีกำหนด...ถ้าผมพบคุณคนหนึ่งคนใดดื่มเหล้าในขณะที่ทำงานอีกผมจะเอา</p>		

<p>นวนิยาย /</p> <p>ความซื่อสัตย์ต่อหน้าที่</p> <p>การงาน</p>	<p>การกระทำในสิ่งที่ถูกต้องตามกฎหมาย ตั้งใจปฏิบัติหน้าที่ของตนที่ได้รับมอบหมายอย่างเต็มความสามารถ</p>	<p>การไม่เล่นพรรคเล่นพวก ไม่ใช้ระบบอุปถัมภ์ เพื่อเป็นช่องทางทำการทุจริตคิดมิชอบเพื่อประโยชน์ส่วนตนไม่เกรงกลัวอำนาจหรืออิทธิพลใดๆและยึดมั่นในความถูกต้อง</p>	<p>การทำงานด้วยความโปร่งใส สามารถตรวจสอบการทำงานได้</p>
	<p>คุณออกจากราชการ”</p>		
<p>รวม</p>	<p>18 เรื่อง</p>	<p>11 เรื่อง</p>	<p>2 เรื่อง</p>

ตารางที่ 45 แสดงความสอดคล้องของเนื้อหาวิทยานิพนธ์กับประเภทคุณธรรมความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติ

นวนิยาย	การเป็นผู้ที่รักศึกษาคำมั่นสัญญา ไม่คิดประทุษร้ายต่อสังคม ประเทศชาติ มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมของสังคมและประเทศชาติ	การเคารพกฎหมายบ้านเมืองและสำนึกว่าตนเป็นพลเมืองของประเทศ โดยไม่วางเฉยกับปัญหาที่เกิดขึ้น
ร่มฉัตร	ขอแต่ให้มือใหม่ที่เปลี่ยนแปลงเข้ามาปกครอง"คนฉัตร" ไว้ให้ความร่มเย็นแก่คนรุ่นหลังต่อไปก็เพียงพอแล้ว	
บัวเสี้ยน	*ไม่ใ้รักษาไว้เพื่อความร้ายของตัวเองกับพี่น้องเท่านั้นแต่รักษาไว้เพื่อคนร่วมชาติด้วยไม่หักไปอยู่ในอำนาจของต่างชาติ *ท่านมาตั้งรกรากที่นี่แล้วรักแผ่นดินนี้.. ท่านทำอะไรท่านคำนึงถึงผู้คนและครอบครัวของเขาด้วย ไม่ได้คำนึงแต่เงินทองอย่างเดียว ..	
สุดแต่ใจจะไขว่คว้า	คนที่ไม่มีคุณธรรมไม่มีธรรมะในหัวใจเป็นใหญ่ไม่ได้ บ้านเมืองจะล่มจม สังคมจะพินาศ	
คู่กรรม	หน้าที่ของทหารมีอยู่อย่างเดียวคือไปตายในสนามรบ..ทำให้จะต้องเสียใจ ถ้าความตายนั้นจะเกิดประโยชน์ให้แก่ชาติของเรา	
สี่แผ่นดิน	*การอบรมสั่งสอนที่ได้รับมาจากพ่อแม่และบรรพบุรุษมีวิถีชีวิตคน ให้จงรักภักดีให้กตัญญูต่อพระเจ้าอยู่หัว และให้เกรงกลัวอำนาจจากเจ้าชีวิตของตนนั้นเด็ด	

<p>นวนิยาย</p> <p>ความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติ</p>	<p>การเป็นผู้ที่รักศึกษาค่านิยมลัทธิญา ไม่คิดประทุษร้ายต่อสังคม ประเทศชาติ มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์</p> <p>คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมของสังคมและประเทศชาติ</p>	<p>การเคารพกฎหมายบ้านเมืองและล้ากว่าตนเองเป็น พลเมืองของประเทศ โดยไม่วางเฉยกับปัญหาที่เกิดขึ้น</p>
<p>ร่มฉัตร</p>	<p>ขอแต่ให้มือใหม่ที่เปลี่ยนแปลงเข้ามาประกอบ “คนฉัตร” ไว้ให้ความร่มเย็นแก่คนรุ่นหลังต่อไปก็เพียงพอแล้ว</p>	
<p>บัวเส่งน้ำ</p>	<p>*ไม่รักศึกษาไว้เพื่อความร่ำรวยของตัวเองกับพี่น้องเท่านั้นแต่รักวิชาไว้เพื่อคนร่วมชาติด้วยไม่เหตกไปอยู่ในอำนาจของต่างชาติ</p> <p>*ท่านมาตั้งรกรากที่นี่แล้วรักแผ่นดินนี้.. ท่านทำอะไรท่านคำนึงถึงผู้คนและครอบครัวของตัวเองด้วย ไม่ได้คำนึงแต่เงินทองของตัวเอง ..</p>	
<p>สุดแต่ใจจะไขว่คว้า</p>	<p>คนที่ไม่มีความซื่อสัตย์ไม่มีความซื่อสัตย์ใจเป็นใหญ่ไม่ได้ บ้านเมืองจะล่มจม สังคมจะพินาศ</p>	
<p>คู่กรรม</p>	<p>หน้าที่ของทหารมีอยู่อย่างเดียวคือไปตายในสนามรบ..ทำไม่จะต้องเสียใจ ถ้าความตายนั้นจะเกิดประโยชน์ให้แก่ชาติของเรา</p>	
<p>สี่แผ่นดิน</p>	<p>*การอบรมสั่งสอนที่ได้รับมาจากพ่อแม่และบรรพบุรุษมีรู้จักชี้ชวน ให้จงรักภักดีให้กตัญญูต่อพระเจ้าอยู่หัว และให้เกรงกลัวจากเจ้าชีวิตของตนนั้นเด็ด</p>	

<p>นวนิยาย</p> <p>ความซื่อสัตย์ต่อสังคมและประเทศชาติ</p>	<p>การเป็นผู้ที่รักชาคำมั่นสัญญา ไม่คิดประทุษร้ายต่อสังคม ประเทศชาติ มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์</p> <p>คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมของสังคมและประเทศชาติ</p>	<p>การเคารพกฎหมายบ้านเมืองและสำนึกว่าตนเป็นพลเมืองของประเทศ โดยไม่วางเฉยกับปัญหาที่เกิดขึ้น</p>
<p>CHULALONGKORN UNIVERSITY</p>	<p>พ่่านอยู่ในหัวใจทั้งที่พลอยยังเป็นเด็ก</p> <p>*“ความรักทั้งหมดที่มีต่อบ้านเมือง ตลอดจนลูกเมื่อยูติวงศ์ ไปรวมอยู่ที่ท่านพระองค์เดียว ท่านจะทรงใจให้ทำอะไร ฉันก็ทำถวายได้แม้แต่ชีวิตก็ถวายได้.. และเพราะความรักอันนี้อีกนะแหละ ที่ทำให้ฉันมีความกระตือรือร้นอยากทำดี อยากทำประโยชน์ให้แก่บ้านเมืองให้สมกับที่ได้เป็นข้าของท่าน</p> <p>ตั้งแต่ลูกจำความได้มา ลูกก็เคยแต่รับคำสั่งสอนบรมให้ซื่อสัตย์กตัญญูต่อพระเจ้าอยู่หัว ทำให้ลูกมีความจงรักภักดี มีความกตัญญูมากขึ้นไปอีก เมื่อเป็นทหาร ก็รู้สึกอยู่ว่าตนมีหน้าที่รักษาแผ่นดินรักชาติพระบรมเดชาภาพ เวลานั้นลูกยึดถือเอาแต่ความซื่อสัตย์กตัญญูต่อแผ่นดิน และความรักที่ลูกมีต่อแม่ทูนหัวของลูกเป็นเครื่องคุ้มครองตัว</p> <p>*กันรู้แล้วว่าเสวีเป็นพวกญี่ปุ่น แต่อย่าเที่ยวว่าคนอื่นเขาไม่รักชาติใคร ๆ ก็รักชาติด้วยกันทั้งนั้น และคนที่เขารักชาติจริง ๆ เขาจะต้องว่าเสวีนั้นแหละเป็นคนขายชาติให้ญี่ปุ่น</p>	
<p>ปัญญาชนกันคร้ว</p>		<p>ฉันจะทำหน้าที่เพื่อสังคมและ สัมกับเป็นปัญญาชน</p>

<p>นวนิยาย</p> <p>ความเชื่อลึกลับต่อสังคมและประเทศชาติ</p>	<p>การเป็นผู้ที่รักศึกษาคำมั่นสัญญา ไม่คิดประทุษร้ายต่อสังคม ประเทศชาติ มีความจงรักภักดีต่อ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมของสังคมและประเทศชาติ</p>	<p>การเคารพกฎหมายบ้านเมืองและสำนึกว่าตนเป็นพลเมืองของประเทศ โดยไม่วางเฉยกับปัญหาที่เกิดขึ้น</p>
<p>เวลาในขวดแก้ว</p>	 <p>ผมไม่เคยเข้าไปอาศัยราชการหาเงินเข้ากระเป๋าทางอื่นเหมือนคนอื่น ๆ เขา ไม่ใช่ขอตัวว่าสุจริตกว่าคนอื่น แต่เพราะกลัวว่าถ้าเข้าไปแล้วก็ต้องทำอย่างเขาหนีไม่พ้นแน่ๆ</p>	<p>ผมคิดถึงผู้หญิงสองคนซึ่งมาลอย ๆ คนหนึ่งต้องสู้ด้วยอุดมการณ์เพื่อความเป็นธรรมของผู้คน..ฉันทำอะไรผิดหรือ?... แก่น่าจะได้รู้จักคนพวกนั้น คนที่ถูกกดขี่กดโง่งสารพัด คนที่สร้างควมร่ำรวยให้กับคนอื่น แต่ตัวเองถูกเหยียดหยามจนเบนทิศทาง</p>
<p>ตะวันชิงพลบ</p>	<p>มุกก็เล็งคิดจะทำกระเช้าใส่ผลไม้ ให้ช่างเขียนเขียนลวดลายด้วยมือให้พวกกำลังเรียนมาทำ ส่งเสริมให้เด็กมีรายได้ มุกอยากกลับบ้านเริ่มชื่อเสียงดำนัน</p>	
<p>สายโลหิต</p>	<p>ท่านเองนะรี เป็นโล่ศึกสงบยิงให้ศัตรู เสียดาบเป็นทหารกรุงศรีอยุธยา ขยายชาติบ้านเมือง ก็มกราบดินขึ้นศึกตั้งแต่นั้นเสียกรุง ขยาย</p>	

<p>นวนิยาย</p> <p>ความเชื่อลึกลับต่อสังคมและประเทศชาติ</p>	<p>การเป็นผู้ที่รักศึกษาคำมั่นสัญญา ไม่คิดประทุษร้ายต่อสังคม ประเทศชาติ มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมของสังคมและประเทศชาติ</p>	<p>การเคารพกฎหมายบ้านเมืองและสำนึกว่าตนเป็นพลเมืองของประเทศ โดยไม่วางเฉยกับปัญหาที่เกิดขึ้น</p>
<p>ลูกทาส</p>	<p>หน้า เสียชาติเกิดมาเป็นลูกผู้ชาย</p> <p>นายอวยจริงพี่ ทำราชการเป็นขุนนางเพื่อจุดหมายอันเดียวคือเพื่อหมั้นและแต่งงานกับฉัน ใครๆ เขาทำราชการเพื่อรับใช้ชาติบ้านเมือง เพื่อถวายความจงรักภักดีต่อองค์พระมหากษัตริย์ทั้งนั้น แบบนี้พี่จะหาความเจริญมาสู่ตัวได้อย่างไรกัน</p>	
<p>ดาวเรือง</p>		<p>ก็ถ้าเรารู้แบบนี้ทำไมเราไม่ออกไปช่วยกัน ประเทศไทยนั้นไม่ได้มีความหมายแค่กรุงเทพฯ แต่มีนัยความถึงทุกตารางนิ้วของประเทศ</p>
<p>คณิตศาสตร์</p>	<p>ฉันต้องการอย่างเดียวตอนนี้คือเรียนให้มากกว่าทำงานให้เป็นประโยชน์</p> <p>ต่อครอบครัว เพื่อบ้านและประเทศชาติ</p>	
<p>ทวิภพ</p>	<p>สยามพลาตมาแล้ว จะพลาดอีกไม่ได้ ทุกอย่างต้องแม่นยำ เพราะหมายถึงถึงสยามประเทศอันเป็นแผ่นดินเกิดของเธอ บัดนี้ เธอจะเริ่มแก้ไขจุดเริ่มต้นให้ได้ เพื่อ</p>	<p>มณีจันทร์ เธอหมายความว่า...ด้วยความรู้เท่าทันแห่งประวัติศาสตร์ ด้วยสติปัญญาของคนที่เกิดุรุดหน้ามากกว่า</p> <p>เก้าสิบปี ด้วยสรรพวิทยาการทั้งหมด เธอจะยอมมิให้การ</p>

<p>นวนิยาย</p> <p>ความเชื่อลึกลับต่อสังคมและประเทศชาติ</p>	<p>การเป็นผู้ที่รักศึกษาคำมั่นสัญญา ไม่คิดประทุษร้ายต่อสังคม ประเทศชาติ มีความจงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ คำนึงถึงผลประโยชน์ส่วนรวมของสังคมและประเทศชาติ</p>	<p>การเคารพกฎหมายบ้านเมืองและสำนึกว่าตนเป็นพลเมืองของประเทศ โดยไม่วางเฉยกับปัญหาที่เกิดขึ้น</p>
	<p>อนาคตจะได้ดีขึ้นเพื่อสยามประเทศ ของเธอ</p>	<p>เงรจาเสียเปรียบเป็นอันขาด</p>
<p>พิชวาท</p>	<p>อนันต์เราจะเลือกผู้มาทำหน้าที่พิชกษัตริย์แผ่นดิน ผู้ทำหน้าที่วิชาความดี ผู้ปฏิบัติงานว่าจะกระทำตนเพื่อแผ่นดิน...เกล้ากระหม่อมเลือกแล้วพระเจ้าข้า เกล้ากระหม่อมจะทำหน้าที่ของตนต่อไป</p>	
<p>รวม</p>	<p>12 เรื่อง</p>	<p>4 เรื่อง</p>

ประวัติผู้เขียน

ชื่อ-สกุล	นายศรัณยพงศ์ โชติวรรณ
วัน เดือน ปี เกิด	18 พฤษภาคม 2521
สถานที่เกิด	โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย กรุงเทพมหานคร
วุฒิการศึกษา	ครุศาสตรดุษฎีบัณฑิต (พัฒนศึกษา) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต(พัฒนามนุษย์และสังคม) จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ศิลปศาสตรบัณฑิต(รัฐศาสตร์) มหาวิทยาลัยรามคำแหง
ที่อยู่ปัจจุบัน	บ้านเลขที่ 24 (18/111) ซ.งามวงศ์วาน 18 ถ.งามวงศ์วาน ต.บางเขน อ.เมือง จ.นนทบุรี 11000
ผลงานตีพิมพ์	บทความวิจัยเรื่อง "การส่งเสริมการปลูกฝังคุณธรรมด้านความซื่อสัตย์: การวิเคราะห์คุณค่าวรรณกรรมไทย" ตีพิมพ์ในวารสารวิชาการ มหาวิทยาลัย ปทุมธานี ปีที่11ฉบับที่2 (กรกฎาคม - ธันวาคม พ.ศ.2562)